

YILMAZ DİKBAŞ

Satılık Vatan

ASYAŞAFAK
yayınları

kutupyıldızı

AsyaŞafak Yayınları: 2
Araştırma-İnceleme: 2

Ekim 2003
(Toplumsal
Dönüşüm Y)

Asyaşafak'ta Birinci Baskı: Ekim
2005

Kutupyıldızı

YILMAZ DİKBAŞ
Satılık Vatan

ASYAMS
yayınları

YILMAZ DİKBAŞ

Yılmaz Dikbaş, 3 Mart 1942 Zonguldak doğumlu.

İstanbul Erkek Lisesi'den sonra Sümerbank'ın yurtdışı burs sınavını kazanarak İngiltere'ye gitti.

London University North Westem Polytechnic'i ve Leeds Üniversitesi'ni bitirerek Tekstil ve Kimya Yüksek Mühendisi oldu.

Yurda döndükten sonra Sümerbank'ın Bursa'daki Merinos Yünlü Sanayi Müessesesi'nde ve daha sonra özel sektörde yönetici görevlerinde bulundu.

Sümerbank'ta, özel sektörde ve kendi kurduğu şirketinde yatırım projeleri ve anahtar-teslim projeleri üretti.

Son beş yıldır, TMMOB Kimya Mühendisleri Odası'nın Antalya İl Temsilciliği'ni yürütmektedir.

Yazarın Daha Önce Yayınlanmış Eserleri:

- Deniz Bitti, Gençlik Basımevi, Antalya, Mart, 1995.
- Özelleştirme Sömürgeleştirme, Kaynak Yayınları, İstanbul, Temmuz 1997.
- En Büyük Sorun Enflasyon Mu? Gençlik Basımevi, Antalya, Mart 1999.
- Özelleştirme Yalanları, Gençlik Basımevi, Antalya, Haziran 1999.
- Gaflet Dalalet Hıyanet, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, Temmuz 2001.
- Amerika'nın Irak Yalanları, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, Eylül 2002.
- Gönüllü Devşirmeler, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, Eylül 2002.

Çevirileri:

- Beyaz Geceler, Dostoyevski, Hareket Yayınları, İstanbul Temmuz 1969.
- Hikâlemed, Anton Çehov, Hareket Yayınları, İstanbul, Kasım 1970

İÇİNDEKİLER

Bertan Onaran / Yılmaz Dikbaş ve Satılık Vatan..... 27

SUNUŞ29

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE VE DÜNYADA ÖZELLEŞTİRME (1980 - 1997)

SATILIK VATAN ÖZELLEŞTİRME.....37

Özelleştirme ne demektir?37

Özelleştirme fikri nereden çıktı?38

KİT neye denilir, genel tanımı nasıl yapılır?.....38

KİT'ler hukuki dayanaklarını hangi kanun ve
kararnamelerden almaktadır?39

233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)

kapsamına girmeyen KİT'ler hangileridir?39

Özelleştirme başlamadan önce başlıca KİT'lerimiz hangileriydi? .39

KİT'ler ekonomik faaliyet alanlarına göre kaç gruba ayrılırlar? .44

KİT'ler yalnız Türkiye'ye özgü kuruluşlar mıdır?44

Gelişmiş ülkelerde KİT'lerin kuruluş nedenleri nelerdir?	45
Kurtuluş Savaşı sonrası Anadolu'nun ekonomik durumu nasıldı? Kurtuluş Savaşı sonrası Anadolu'nun ekonomik sorunlarını çözmek için ne yapıldı?	46
İzmir İktisat Kongresi'nden nasıl bir ekonomik karar çıktı? Nasıl bir uygulamaya geçildi?	47
Türkiye'de "Devletçilik"e ne zaman geçildi, ilk KİT'ler ne zaman kuruldu?	50
1930 yılında başlayan devletçilik politikasının önemli özellikleri nelerdir?	51
İlk KİT'lerin kuruluş yasalarında, bunların ileride özeleştirilmesine olanak tanınmış mıdır?	51
Atatürk Dönemi Türkiye'de "Karma Ekonomi"nin uygulandığı bir dönemdi. Yani hem devlet yatırımlar yapıyor hem de özel sektör çalışmalarını sürdürüyordu. Atatürk döneminde ekonomi büyümüş müdür, kalkınma sağlanmış mıdır?	52
KİT'ler yalnız "Devletçiyim" diyen CHP zamanında mı kurulmuştur? Devletçiliğe ve KİT'lere karşı olduğunu söyleyen sağ partiler, Demokrat Parti (DP) ve Adalet Partisi (AP) iktidar özelliklerinde nasıl bir uygulamada bulunmuşlardır?	54
KİT'lerin "Özeleştirilmesini" isteyenler KİT'lerde ne gibi kusurlar bulunduğunu iddia ediyorlar?	55
KİT'lerin açık verdikleri ve sürekli zarar ettikleri iddiası doğru mudur?	55
KİT'lerin tekel yarattığı iddiası doğru mudur?	57

KİT'lerin geri teknolojiyle çalıştıkları iddiası doğru mudur? ..	59
KİT'lerin kadrolarının partizanca doldurulduğu doğru mudur? ..	60
Devlet bankalarının özelleştirilmesini isteyenler, bu isteklerinde haklı mıdır?	62
KİT yöneticileri, ortalama düzey olarak, özel sektör yöneticilerinden daha geride midir?	65
KİT'ler vergi ve S.S.K. primi kaçırır mı? KİT'lerde kaçak işçi çalışır mı?	66
KİT'ler hayali ihracat yapar mı?	66
KİT'ler, "zararlıyım" diyerek, bankalarla, bazı borçlarının silinmesi konusunda pazarlık edebilir mi?	67
KİT'lerin başlıca sorunları nelerdir?	67
KİT'lerin sorunlarına başlıca çözüm önerileri nelerdir?	71
Başarısız KİT'ler ya kapatılsın ya da "özelleştirilsin" deniliyor. Başarısız özel sektör kuruluşlarına ne yapılıyor?	73
Özel sektör geri kalmış bölgelerde yatırım yapar mı?	74
Özel sektörün bazı dev kuruluşları varlıklarını neye borçludur? ..	74
Özel sektör sosyal barışı kurabilmiş midir?	75
Ülkemizde hammadde ve enerji üretiminde KİT'ler mi, yoksa özel sektör mü öncü olmuştur?	76
Özel sektör, devlet desteği olmadan ayakta durabilir mi?	77

Özelleştirmeye karşı olmanın demokrasiye karşı olma anlamına geleceği doğru mudur?	77
KİT'ler özelleştirildiği taktirde hangi önemli hizmetler artık yerine getirilemeyecektir?	79
Verim artışında özel sektör mü, yoksa KİT'ler mi öndedir? ...	81
Yerli özel sektör neden KİT'leri ele geçirmek istiyor?	82
Özelleştirme sonucu KİT'ler yerli özel sektörün eline geçerse ortaya ne gibi sonuçlar çıkacaktır?	83
Özelleştirme sonucu KİT'ler yabancı firmaların eline geçerse ortaya ne gibi sonuçlar çıkacaktır?	84
Özelleştirme sonucu KİT'lerin işçilerin eline geçmesine fırsat veriliyor mu?	86
Tüm dünyada bugüne kadar kaç KİT özelleştirilmiştir?.....	86
Özelleştirmede uygulanan yöntemler nelerdir? Ülkeler kendilerine uygun özelleştirme yöntemlerini nasıl belirlemişlerdir?	87
Birçok ülkede yapılan özelleştirmelerde, uygulamanın başarılı olmasını sağlamak için hangi koşullara uyulmuştur?	90
Türkiye'de özelleştirme uygulamalarının akıl hocalığını kimler yapıyor? Bu işten nasıl bir çıkar sağlıyorlar?	93
Türkiye'de özelleştirme hangi yöntemlerle halkımıza kabul ettirmeye uğraşılmaktadır? Bu yöntemler, diğer ülkelerde uygulanan yöntemlere benzemekte midir?	93
Türkiye'de özelleştirmeye karşı olanlar aynı zamanda özel sektöre de mi karşıdırlar?	102

Çeşitli medya kuruluşlarında, adının önünde "Doktor" ve "Profesör" unvanı bulunan bazı kişiler, demokrasinin kaçınılmaz bir koşulunu özelleştirme olduğunu savunuyorlar. Özelleştirmenin, demokrasi getirmeyeceğini söyleyen Türk bilim adamları var mı? 103

Türk Toplumunun özelleştirme hakkındaki görüşlerini saptayan kamu araştırmaları yapılmış mıdır? Bu araştırmaların sonuçları ne olmuştur? 104

Özelleştirmede, Türkiye gibi kalkınmakta olan ülkelere örnek olarak gösterilen Avrupa Birliği Ülkeleri'nde, devlet kuruluşlarına yardım ve yatırım yapılıyor mu? 105

Türkiye'de özelleştirmeyi savunanlar, söylemlerini duyururken nasıl bir dil kullanıyorlar? Bu söylemler doğru çıktı mı? 105

Batılı emperyalistlerle işbirliği içinde olan bazı kişilerin, gazetelerdeki yazılarından ve televizyondaki konuşmalarından etkilenecek karamsarlığa düşmeye gerek var mı? 110

Türk Milletini bugün yaşadığımız "ekmek faciası"nın içine hangi nedenler sürüklemiştir? 115

Özelleştirmeye karşı olanların en büyük kaygılarından biri, halkın malı olan KİT'lerin çeşitli bahanelerle çok ucuza satılacağıydı. Onların bu kaygıları doğru çıktı mı? 117

Türkiye'de özelleştirme, kayıtdışı ekonomi üzerinde nasıl bir etkide bulunacaktır? 119

Sanki büyük bir fırsatı kaçırmış olduğumuzu ifade eden yakınmalar doğru mudur? 120

Özelleştirmeden sonra çimento fabrikalarında üretim arttı mı, karlılık arttı mı? 121

Karabük'ün hemen kapatılmasını öngören raporu kimler hazırladı? Raporun önerisi neydi?	122
IMF ve Dünya Bankası, KİT'lere neden karşı çıkıyorlar? ...	123
Özelleştirmenin sonunda büyük servetler kimlerin elinde toplanacak? Bunun siyasi ve ekonomik sonuçları ne olacaktır? 126	
Özelleştirmenin ortaya çıkıp hızla yayılmasında öncülüğü hangi devlet yapmıştır?	129
Sol görüşlü siyasi partiler devlet ağırlıklı ekonomiyi savunmaktan vazgeçip, tıpkı sağcı partiler gibi özelleştirmeden yana olma modasına katılmadılar mı?	130
Özelleştirme yanlıları hep şu tez savunurlar: "Özeleştirme, ideolojik değil ekonomik içeriklidir." Onların bu tezi doğru mudur?.....	131
"Kalkınmakta olan ülkeler", IMF ve Dünya Bankası'ndan aldıkları borç parayla neden kalkınmalarını tamamlayıp borçtan kurtula mamışlardır? Borç faizi ödeme yoluyla, "kalkınmakta olan ülkel er" den, IMF, Dünya Bankası ve Batı'nın özel bankalarına akıtılan servetin boyutları nedir?	135
Özelleştirmelerin sonucunda, kalkınmakta olan ülkelerde devlete ait kuruluşların milli servetlerdeki payları büyük çapta azaldı mı? .	138
Özelleştirme sonucu, ulusal kuruluşlar hangi Batı Avrupa ve Amerikan firmalarının eline geçmiştir?	139
"Kara para aklama"nın bir yolu olarak özelleştirmeden yararlanılmış mıdır?	141
Özel mülkiyet, devlet mülkiyetinden daha mı iyidir?	142

IMF ve Dünya Bankası gibi Amerikan kuruluşları, Üçüncü Dünya Ülkeleri'ne vermiş oldukları borç parayı bir silâh olarak kullanmışlar mıdır?	143
Türkiye'de "En iyi yabancı banka" hangisidir? Bu banka, hangi faaliyetleriyle bu üne kavuşmuştur?	145
Borcunu ödemeyen "Üçüncü Dünya Ülkeleri" özelleştirme yoluyla, borçlarına karşılık ulusal servetlerini elden çıkarmak zorunda bırakılmışlar mıdır?	147
Dünya Bankası'nda çalışmış olup da, özelleştirmenin istenilen hedeflere varmada başarılı olmadığını söyleyen uzman ekonomistler çıktı mı?	150
Eski sosyalist ülkelerde yapılan özelleştirmeler ile kapitalist ülkelerde yapılan özelleştirmeler aynı nitelikte midir?	151
Dünyadaki kamu kuruluşları, neden kapitalistlerin iştahını kabarttı?	153
Amerika hangi ülkede "önce vahşice saldır, sonra özelleştir" yöntemini uyguladı ve sonuçları ne oldu?	155
Özelleştirmeyi savunanlara göre, özelleştirilen kurumlarda "verimlilik" artacaktı. Bu iddia doğru çıktı mı?	158
Türkiye'de devlet sektörünün ekonomideki payı gerçekten çok büyük müdür?	160
Özelleştirmenin ateşli savunucularının bile saklayamadıkları acı gerçekler nelerdir?	161
Özelleştirmeciler, halkın sağlığını devlete bırakmışlar mıdır?	165
Dünya Bankası, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini yalnız Üçüncü Dünya Ülkeleri'ne mi dayattı?	169

Sağlık hizmetleri, Batı Avrupa Ülkeleri'nde de özelleştirildi mi? .171

Sağlık hizmetlerinin özelleştirildiği ülkelerde ne gibi sonuçlar ortaya çıktı?..... 173

Türkiye'de "kara para aklama"nın bir yolu olarak özelleştirmeden yararlanılmış mıdır? 174

Türkiye'de işçi sendikalarının özelleştirmeye karşı tutumları ne olmuştur? 175

T.C.D.D.'nin özelleştirilmesinde hangi yabancı danışmanlık firmasıyla anlaşma yapıldı, sonuçlar ne oldu? 178

Özelleştirilmeden sonra Et Balık Kurumu kombinalarında üretim ve verimlilik arttı mı?..... 180

Türkiye'de özelleştirmecilerin karşısındaki en büyük ve en güçlü engel nedir?..... 181

Halkımızın özelleştirme konusunda bilgilendirilmesinde üniversitelerimiz üzerlerine düşen görevi yerine getirmişler midir?182

Türkiye'deki sol partilerin özelleştirmeye karşı tavırları ne olmuştur?..... 184

BATI AVRUPA ÜLKELERİ'NDE ÖZELLEŞTİRME

İngiltere

Muhafazakarlar, iktidara gelmeden önce geniş kapsamlı bir "özelleştirme projesi" hazırlamışlar mıydı?..... 195

İngiltere'de özelleştirme yapılırken yabancılara bir kısıtlama getirilmiş midir? 197

Asıl hedefin mal sahipliğini tabana yaymak olduğu söyleniyordu. Özelleştirme sonrası bu hedefe varıldı mı? ...	197
Özelleştirme, İngiltere'de fakirlik sorununa çözüm getirdi mi? ..	198
Özelleştirme, İngiltere'de gelir dağılımını nasıl etkiledi?	199
Su İşletmeleri'nin özelleştirilmesinin sonuçları ne oldu?	200
İngiltere'de özelleştirme yoluyla devlet malının çok ucuza	
elden çıkarılıp yağmalandığı oldu mu?.....	202
İngiltere'deki özelleştirme işçi sendikalarını nasıl etkiledi? ..	203
İngiltere'de özelleştirilen kuruluşlarda çalışan işçilerin, geleceğe güven duyulan arttı mı?	204
İngiliz kamuoyu özelleştirmeden yana mı oldu?	205
Kapitalist bir ülke olan İngiltere'de, halkın genelde "kapitalist toplum değerleri"nden çok "sosyalist toplum değerleri"ne bağlı olduğu doğru mudur? Özelleştirme, İngiliz Halkı'nın değer ölçülerini ne derece değiştirmiştir?	206
Özelleştirmeyi başkalarına güzel gösterip yaygınlaştırmak için yalana başvuran İngiliz siyasetçisi oldu mu?	207
Özelleştirmeyi İngilizler'e şirin göstermek için ne tür medyatik yöntemler uygulandı ve sonuçları ne oldu?	209
Fransa	
Fransa'da yapılan özelleştirmenin amacı nedir?	210
Fransa'da özelleştirme yapılırken yabancılara bir kısıtlama getirilmiş midir?	210

Fransa'da özelleştirmenin geleceğe dönük durumu nedir?211

Almanya

Almanya'da özelleştirme hangi amaçlar için yapılmıştır?212

Almanya'da yapılmış olan özelleştirmenin boyutları nedir? .. .213

İtalya

İtalya'da yapılan özelleştirmenin amacı nedir?214

İtalya'da büyük kamu kuruluşları özelleştirilebildi mi?

Hızlı ve kolay bir özelleştirme uygulanabildi mi?214

Portekiz

Portekiz'de hükümeti özelleştirmeye iten başlıca neden neydi? Özel-
leştırmeler sonucunda devletin ekonomideki payı sıfırlandı mı? 217

İspanya

İspanya'da hangi amaçlar için özelleştirme yapılmıştır?.....219

İspanya'da özelleştirmenin boyutları ne olmuştur?220

Yunanistan

Yunanistan'da başanlı bir özelleştirme uygulanabilmiş midir? .221

Yunanistan'da sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesine
kalkışıldığında, ülkede nasıl bir tepki oluştu?.....224

Hollanda

Hollanda'da tüm kamu kuruluşları özelleştirilmiş midir? Devlet,
ekonominin tüm sektörlerinden elini çekip küçülmüş müdür? .. .225

İsveç

İsveç'te geniş çaplı özelleştirme yapıldı mı?..... 227

Norveç

Norveç'te büyük çaplı özelleştirme oldu mu?

Devlet ekonomiden elini çekti mi? 228

Finlandiya

Finlandiya'da büyük çaplı özelleştirme oldu mu? 229

Danimarka

Danimarka'da özelleştirme yapılabilir mi? 230

DOĞU VE ORTA AVRUPA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME

Eski Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa Ülkeleri'nde uygulanan
özelleştirme hakkında Batılı ekonomistler neler diyor?..... 232

Rusya

Batı, özelleştirmeyi Rusya'ya hangi yöntemle dayattı? 235

Rusya'da büyük çaplı özelleştirme ne zaman başladı, sonuçları ne
oldu?236

Rusya'da "özelleştirme"de kısa sürede büyük başarılar elde
edildiği doğru mudur? 239

Polonya

Polonya'da özelleştirme ne zaman başladı? Sonuçları ne oldu? . 240

Polonya'da, özelleştirmede hangi yöntemler uygulandı? 241

Polonya Halkı özelleştirmeye karşı nasıl bir tavır takındı? ... 242

Özelleştirmeyi Polonya'ya dayatan Dünya Bankası,

Polonya'nın başka işlerine de kanştı mı? 243

Bir zamanlar işçi lideri olan, sonra Polonya Cumhurbaşkanı seçilen Lech Walesa, ülkesinde uygulanan özelleştirmenin sonuçlarını nasıl açıkladı?244

Romanya

Romanya'da özelleştirme hangi koşullarda yapıldı, sonuçları ne oldu?245

Romanya'da yapılan özelleştirmelerde yabancılar nasıl bir rol oynamıştır?246

Macaristan

Macaristan'da özelleştirmenin başlıca hedefi neydi?247

Macaristan, özelleştirmede, komşulanninkinden farklı nasıl bir yöntem uyguladı, sonuçları ne oldu?248

Özelleştirme Macaristan'da, özellikle kadınları ve çocukları nasıl etkiledi?249

Çekoslovakya

Çekoslovakya'da (Çek Cumhuriyeti) özelleştirmeye hangi gerekçelerle başlandı, sonuçları ne oldu?251

Bulgaristan

Bulgaristan'da özelleştirme hangi baskılar altında, ne zaman başladı? Özelleştirmede hangi yöntemler uygulandı ve sonuçları ne oldu?252

LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME

Arjantin

Arjantin'de özelleştirme ne zaman, hangi nedenlerle başladı, nasıl sürdü ve ne gibi sonuçları verdi?256

Arjantin'de yapılan özelleştirmeler ne tür tepkilerle karşılaştı? ..258

Bolivya

Bolivya'da özelleştirme hangi koşullarda gündeme geldi,
hangi baskılar altında gerçekleşti?..... 259

Bolivya'da sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinde
Dünya Bankası nasıl bir oyun oynadı? 260

Brezilya

IMF, Brezilya'nın ekonomisini nasıl etkiledi, sonuçlar ne oldu? .262

Brezilya'da özelleştirme nasıl bir muhalefetle karşılaşmıştır? .263

Şili

Şili'de özelleştirme sonrası tüm devlet işletmeleri özel
sektörün eline geçmiş midir? Devletin elinde kalan işletmeler
ne durumdadır? 264

Özelleştirme adı altında, Şili'de devlet mallarını kimler
yağlamıştır? 264

Kolombiya

Kolombiya'da yapılan özelleştirmelerin sonucu ne oldu? 266

Meksika

Petrol üreten ve petrol ihraç eden bir ülke olmasına rağmen,
Meksika, dış borç batağına nasıl saplandı?..... 268

Meksika'da özelleştirmenin boyutları ve sonuçları ne oldu? . .269

Peru

Peru'da ne tür dayatmalar karşısında özelleştirme yapılmıştır,
sonuçlar ne olmuştur?.....271

Peru, dış borç taksitlerinin çok yüksek olduğunu öne sürerek
ödemeleri durdurunca IMF'in tepkisi ve bu olayın sonuçları
ne oldu?.....272

Venezüella

Venezüella'da özelleştirme gelirleri nerede kullanıldı,
varılan sonuç ne oldu? 274

Kosta Rika

Kosta Rika'da özelleştirmenin en önemli gerekçesi neydi?
Orta Amerika'da bir barış plânını ortaya koyan
Kosta Rika'nın başına neler geldi? 275

El Salvador

El Salvador'da özelleştirme hangi tepkilerle karşılaştı? 277

Guatemala

Guatemala'da özelleştirme rahatlıkla uygulanabildi mi? 278

Honduras

Özelleştirmenin Honduras'ta sonuçları ne oldu? 279

Nikaragua

Özelleştirme, Nikaragua'nın ekonomik sorunlarına çözüm
getirdi mi? 280

Panama

Özelleştirmeyi kim teşvik etti, sonuçları ne oldu? 282

Jamaika

IMF'nin uygulamaları ve sonuçları ne oldu? 283

Özelleştirme yöntemleri, boyutları ve sonuçları neydi?..... 284

ASYA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME

Hindistan

Hindistan'da hangi sonuçlar elde edildi?..... 289

Endonezya

IMF Endonezya'ya ne tür yaptırımları dayatmıştır?291

Japonya

Hangi amaçlar için özelleştirme yapılmıştır?293

Japonya'da özelleştirme nasıl bir yol izlemiştir?293

Güney Kore

Özelleştirme hangi koşullarda yapılmıştır? Beklenen sonuçlara varılmış mıdır?294

Malezya

Malezya'da özelleştirme kimlerin çıkarına hizmet etmiştir? ..295

Pakistan

Özelleştirmeyi kimler dayattı? Şeffaflık ilkesine uyuldu mu? .298

Filipinler

IMF baskısı, rüşvet ve özelleştirme Filipinlerin ekonomisini nasıl şekillendirdi?300

Tayvan

Tayvan, özelleştirmede yabancılara karşı nasıl bir kısıtlama koydu? Tayvanlılar'ın özelleştirmeye tepkisi ne oldu?302

Bangladeş

Halkın özelleştirmeye karşı tepkisi ne olmuştur? Özelleştirme, Bangladeş'in ekonomisini iyileştirmiş midir?303

Tayland

Özelleştirmeye kimler karşı çıktı? IMF önerilerinin uygulanması Tayland Ekonomi'sini nasıl etkiledi?.....305

Vietnam

Vietnam'da geniş çaplı bir özelleştirme neden yapılamadı? . . .307

Singapur

Singapur'un ekonomisi hangi güçlerin elindedir? Singapur'da özelleştirmenin boyutları ne olmuştur? 309

AFRİKA ÜLKELERİ'NDE ÖZELLEŞTİRME

Gana

Dünya, Bankası ve IMF, reçetelerini aynen uygulayan Gana'yı Afrika'daki "başarının simgesi" olarak göstermiştir. Gana'nın basanları hangi boyutlara ulaşmıştır? 310

Kenya

Kenya'da özelleştirmenin boyutları ne olmuştur? 313

Kenyalılar özelleştirmeye karşı nasıl bir tepki göstermiştir? .. 314

IMF'in denetim ve gözetiminden çıkmayan Kenya'nın ekonomisi giderek iyileşmiş midir? 314

Madagaskar

IMF ve Dünya Bankası ile işbirliği içinde olan Madagaskar'da özelleştirme ne tür sonuçlar verdi? 315

Mozambik

IMF ve Dünya Bankası'nın sözünden çıkmayan Mozambik, özelleştirme uygulamalarıyla ekonomisini iyileştirebildi mi? . 317

Nijerya

Nijerya'da özelleştirmenin ekonomik sonuçları ne oldu? 318

Tanzanya

Özelleştirme yapan Tanzanya, ekonomik kalkınmayı sağlayabildi mi? 321

Zambiya

Özelleştirmeler sonunda Zambiya'nın ekonomisi
düzlüğe çıktı mı? 322

Zaire

IMF ve Dünya Bankası'nın buyruğuna giren Başkan Mobutu,
Zaire'yi nasıl soydu ve soydurdu? Zaire halkı, hangi gerekçeyle
özelleştirmeye karşı çıktı? 324

Güney Afrika

Güney Afrika'da özelleştirmeye hangi kesimler karşı çıktı,
sonuç ne oldu? 327

Malevi

IMF'in buyruğuyla özelleştirme yapan Malavi, dünyanın en
fakir ülkelerinden biri olmaktan kurtulabildi mi? 329

KAYNAKÇA 333

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE VE DÜNYADA ÖZELLEŞTİRME (1997-2003)

Dünyada IMF ve Özelleştirme Karşısı Protestolar 343

Amerika'da Özelleştirme Girişimleri 352

- Hapisanelerin Özelleştirilmesi 352

- Kamu Hizmetlerinin Özelleştirilmesine Karşı Savaş 352

- Sağlığı, Güvenliği ve demokrasi'yi Koruma Örgütü..... 354

- Özelleştirilmiş Su tesislerinde Denetimi Ele Geçirme Savaşımı 354

- Eğitim ve Spor Hizmetlerinin Özelleştirilmesi..... 355

- Eğitimde Özelleştirme Olamaz..... 355

- Özelleştirmeye Karşı Komiteler Birliği 355

- Parlamenterler de Özelleştirmeye Karşı 356

- Senatör, Özelleştirmeye Karşı Savaşın Öncüsü 357

- Bir Kasırğa ve Özelleştirme	357
- Liman İşçileri Özelleştirmeye Karşı	358
- Parlamento Adayı Özelleştirmeye Karşı.....	358
- Sosyal Güvenlik Sistemi'nin Özelleştirilmesine Karşı Örgütlenme	359
- Okulların Özelleştirilmesine Karşı Savaşım	359
- Özelleştirmeye Karşı Savaşım	359
- Eğitimde Özelleştirmeye "Hayır"	359
- Kongre Liderlerine Uyan.....	360
- Emeklilerden Mesaj	361
- Paul Krugman Özelleştirmeye Karşı	361
- Tüm Özelleştirmelerin En Sinsicesi	362
- "Eğitimin Özelleştirilmesinden Yana Değilim"	364
- Bir Aykırı Amerikalı: Lyndon LaRouche.....	365
- IMF yöntemiyle Küresel Fakirleşme	368

İngiltere'de Özelleştirme Girişimleri

- İşçi Sendikaları Özelleştirmeye Cehpe Alıyor	374
- Eğitimin Özelleştirilmesi	375
- Çocuklar, Özelleştirmenin Kurbanları	376
- "Özelleştirme Vebası Yurttaşlarımızı Soyuyor"	377

Fransa'da Özelleştirme Girişimleri

- Köklü Devletçilik	379
- Enerji Sektörü Devletin Elinde	379
- Fransız İşçi Sendikaları Özelleştirme Planlarına Karşı Direniyor	380

Kanada'da Özelleştirme Girişimleri

- "Özelleştirme Öldürüyor"	382
- Gençler ve Kamu Sektörü.....	385
- Kadınlar, Sağlık Hizmetlerinin Özelleştirilmesine Karşı Yürüdüler	385
- Belediye İşçileri Özelleştirmeye Karşı Greve Gittiler	385
- Özelleştirmenin Sorumluları Mahkemede	386

Rusya'da Özelleştirme Yağması	
- Özelleştirmede Rusya Örneği	386
- Rusya'nın Özelleştirme Soyguncuları	390
- Putin, Özelleştirme Soyguncularına Karşı	393

Güney Afrika'da Özelleştirme Girişimleri	
- Milyonlarca İşçi Özelleştirmeye Karşı Ayaklandı	397
- "Özelleştirme, Yoksulluğa Çözüm mü, Yoksa Artı Yük mü?" 397	
- Özelleştirmeye Karşı 10 Bin Kişi Yürüdü	399
Özelleştirmeye Karşı Genel Grev	399

El Salvador'da Özelleştirme Girişimleri	
- Özelleştirmeye Karşı Savaşım	399
- 200 Bin Kişi Özelleştirmeye Karşı Yürüdü	400
- Emekçiler, Özelleştirmeye Karşı Tarihi Başarı Kazandılar ..	401
- Doktorlar da Özelleştirmeye Karşı Grevde.....	401

Venezüella'da Özelleştirme Girişimleri	
- Devlet Başkanı Chavez Petrolün Özelleştirilmesine Karşı Savaşıyor.....	402

Meksika'da Özelleştirme Girişimleri	
- Elektrik İşçileri Sendikası Özelleştirmeye Karşı Güçlü Bir Cehpe Oluşturdu.....	404
- Özelleştirmeye Karşı Yasa	406
- Elektrik İşçileri Sendikası, Özelleştirme Karşıtı Kampanyayı Başarıyla Sürdürüyor	407

Sri Lanka'da Özelleştirme Hareketleri	
- Suyun Özelleştirilmesine Karşı Kampanya	408
Başkentte Özelleştirme Karşıtı Büyük Gösteriler.....	408

Güney Kore'de Özelleştirme Hareketleri	
- Elektrik Kurumu İşçileri Özelleştirme Planına Karşı Greve Gitti	409

Kosta Rika'da Özelleştirme Girişimleri	
- Devlet Kurumlarının Özelleştirilmesine Karşı Kitlesel Protesto	410
Peru'da Özelleştirme Girişimleri	
- Özelleştirme ve Rüşvet	410
- Özelleştirmeye Karşı Kitlesel Protesto	412
Paraguay'da Özelleştirme Girişimleri	
- Özelleştirme Karşıtı Protestolar Yayılıyor	413
Bolivya'da Özelleştirme Girişimleri	
- Amerikan ve İngiliz Dev Şirketlerinin Kıçına tekme!	413
- Bolivya'nın Başarılı Su Savaşımı	416
- Özelleştirme Savaşımının Lideri Tutuklandı	419
- Özelleştirme Davası Gizli Mahkemede	419
Zambiya'da Özelleştirme Girişimleri	
- IMF Özelleştirmeyi Dayatıyor	423
Honduras'ta Özelleştirme Girişimleri	
- Açlığın Kol Gezdiği Ülkede Özelleştirme	423
Kolombiya'da Özelleştirme Girişimleri	
-Özelleştirme Karşıtlarına Ölüm!	424
- "Benim Ülkemde Özelleştirme, Suikastlarla Yürüdüldü!" ..	424
Arjantin'de Özelleştirme Girişimleri	
- Arjantin Krizi, IMF ve Dünya Bankası'nı Vurdu	425
Malezya'da Özelleştirme Girişimleri	
- Malezya, Özelleştirme Heveslisi	428
- "Biz Müslümanız, Yahudiler Bizim Gelişmemizden Mutlu Değiller!"	428
- Malezya, IMF'e Direniyor	430
- Özelleştirme Programından Geri Dönüş	430
- İMF'yi Reddeden Malezya'ya Övgü	431

Endonezya'da Özelleştirme Girişimleri	
- Endonezya'yı İyi Tanıyalım	432
- Endonezyalı Öğrenciler, Eğitimin Özelleştirilmesine Karşı Savaşım Veriyor	443
- Endonezya'da Özelleştirme Neden Başarısız Oluyor?	444
- Özelleştirmeye Karşı Direniş Sürüyor	445

TÜRKİYE'DA ÖZELLEŞTİRME GİRİŞİMLERİ (1997 - 2003)

- Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e Faks ve İadeli-Taahhütlü Mektup (13.10.1997).....	451
- Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e Fas ve İadeli-Taahhütlü Mektup (28.05.1998).....	459
- Başbakan Mesut Yılmaz'a Faks ve İadeli-Taahhütlü Mektup	461

PETKİM'in Özelleştirilmesi

- Petkim'i Tanıyalım	463
- Sermaye Durumu	464
- Petkim, Haraç-mezat Satılıyor!.....	465
- Petkim'e Kimler Ne Zaman Göz Dikmişti?	468
- Petkim'in Özelleştirilmesine Karşı İşçiler Ne Yaptı?	469

TÜPRAŞ'IN Özelleştirilmesi

- Tüpraş'ı Tanıyalım	472
- Sermaye durumu.....	472
- Tüpraş'ın Türk Ekonomisi'ne Katkısı.....	473
- Personel	473
-Tüpraş, Neden Satılmak İsteniyor?	473

SEKA' nın Özelleştirilmesi

- Seka Balıkesir İşletmesi Satıldı	476
- Seka'nın Giresun'daki Aksu Kağıt Fabrikası Satıldı	478
- Seka'nın Sermayesi	479

TEKEL'in Özelleştirilmesi

- Tekel'i Tanıyalım.....	483
- Tekel'i Özelleştirme Girişimleri	484
- Tekel'e Kimler talip?	485
- Tekel'in Özelleştirilmesine Karşı Eylemler	486

TÜRK TELEKOM'un Özelleştirilmesi

- Kurulştan Satışa Giden Yol	495
- Türk Telekom A.Ş.'nin Hukukî Yapısı	497
- Türk Telekom'un Özelleştirilmesine Kimler Karşı Çıktı? ..	498
- Amerika Kendi Telekomunu Satmıyor!	499

Özelleştirmenin Bürokrasimizdeki İşbirlikçileri.....

- Tezcan Yaramancı	503
- Uğur Bayar	503
- Turgut Bozkurt	506
- Metin Kilci	508

ÇUKOBİRLİK'in Kapatılması

- Çukobirlik'i Tanıyalım	510
- Çukobirlik'i Yıkıma Götürecek Yasa Çıkartılıyor	511
- "Çukobirlik Kapatılamaz!"	512
- "Çukobirlik Sanayi tesisleri Kapatılamaz!"	513
- Çukobirlik Sanayi Tesisleri Kapatılıyor	513

Şimdi Bakalım Söyleyin Bakalım, Kimler Vatan Hayini? ...

Türkiye Teslim Alındı.....

Haritalar

Kaynakça.....

YILMAZ DIKBAŞ VE SATILIK VATAN

Bilirsiniz, evreni ve kendimizi açıklamak için iki yola baş-vururuz.

Birinci yol, Zeus'un yatak odasından geçer; bu odaya kimler girip çıkmış, Zeus ne hüneler göstermiş, bunların sonucunda hangi göz kamaştırıcı sonuçlar elde edilmiş, öğrenir zavallı ölümlü varlıklar.

İkinci yol dar, çetin, ıssızdır; insanlık tarihi boyunca bir avuç kişi o yolu kullanmıştır. Bunlardan biri, Olympos söylencelerini bir yana bırakıp gönül gözünü sanınm önce kendi içine, sonra evrene çevirmiş olan Demokritos'tur; şimdi artık hemen kim-senin adını ağzına almadığı bu alçakgönüllü bilge: *evrendeki her şey, rastlantı ve gerekliliğin ürünüdür*, demiş.

Hepimiz bu sözü okurken *gereklilik'i* kolayca anlayıp açık-larız sanınm; *rastlantı'ya* gelince işler inanılmaz derece çatal-laşır: her birey, her küme, her ulus onu kendine göre yorumlar.

Oysa, evrendeki her şey *gerekliliklerin* yolaştığı çok sıkı bağıllık ve bağımlıklar zinciri hâlinde sürüp gidiyor; Demokri-tos'un *rastlantı'sim.* çağdaş doğabilimciler *olasılık* adını ver-diler, çünkü bütün oluşumlar *neden-sonuç* ikilisinin meyveleri.

Evreni biz oluşturmadığımıza göre, sürüp giden ara oluşum-lardaki *neden-sonuç* ilişkisini her zaman göremiyoruz, göreme-yiz de; biz insan ve canlı dünyasındakileri kavrayıp ona göre davranmayı becerelim yeter; kavrayamadıklarımızı da, sömürü düzeninin beklentisi uyarınca, Zeus'un hüneleri sayacak yerde,

alçakgönüllüce *rastlantı*'ya (ya da çağdaş adlandırılmasıyla *olasılık'a*) yakıştırmak çok daha dürüstçe olur.

Günümüzde de hem gökadalarda olup bitenleri, hem insan dünyasındakileri anlayıp anlatmak isteyen ve **Demokritos'un** yolunu seçenlerin kaçınılmaz olarak dirimbilim, doğabilim, kimya gibi temel bilimleri çok iyi bilmeleri; ayrıca bütün bu bilimleri birbirine bağlayıp üst bütünsel yoruma ulaşabilmeyi becermeleri gerekiyor, yoksa örneğin *turnağa* saplanıp kalırlar, kalırız.

Yılmaz Dikbaş'ı kimya öğrenmeye götüren *rastlantı*+*gereklilik* zincirini bilmiyorum; ama yazılannda, yapıtlannda sonucu görüyorum: ünlü ozan-ressam **William Blake'in** unutulmaz tanımıyla *günahtan ve acı çekmekten ürkmeyen* bir beyni var.

Gerek ülkemizde, gerek dünyamızda yaşananları, daha doğrusu bir avuç çılgının, bile bile sürdürdükleri beyin yıkama sonucu elde ettikleri uyuşturmadan yaralanarak hepimize yaşattıklarını dupduru, apaçık görüyor, dile getiriyor.

Bu yapıtında, 20. ve 21.Yüzyılların sömürgecilerinin, iliklerine işlemiş sömürüyü sürdürebilmek üzere uydurdukları *özelleştirme-güzelleştirme* fırtınasının yerküreyi nasıl hallaç pamuğu gibi attığını gözümüzün önüne seriyor.

Can gözünü açıp görebilene.

**YOKSA, ZATEN ŞU GÜZELİM MAVİ GEZEĞENDE
İZİMİZ BİLE KALMAYACAK!**

Bertan Onaran

SUNUŞ

Bu kitap iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, 1979-1997 yılları arasında Türkiye ve 55 ülkede özelleştirme uygulamaları ve bunların yalnız ekonomik değil, çok çarpıcı toplumsal sonuçları da ayrıntılarıyla sunulmaktadır.

Soru-cevap biçiminden sunulan birinci bölümü okuyup bitirdiğinizde, özleştirme hakkında Türk halkı'nın yıllarca nasıl bir yalan propagandası altında bırakılmış olduğunu öğrenip üzüleceksiniz. Hele bu yalan propagandayı yapanların başında devletin en yetkili temsilcilerinin bulunmuş olduğunu gördüğünüzde, üzüntünüz öfkeye dönüşecektir...

Türk Halkı, özleştirme hakkında doğru bilgilendirilmedi. Onu Bilgilendirmekle görevli üniversiteler, sendikalar, meslek odaları, medya, sivil toplum örgütleri ve siyasi partilerin büyük bir çoğunluğu sessiz kaldılar. Yalnız sessiz kalsalar neyse, bu kurum ve kuruluşların bazıları, Türkiye'yi sömürgeleştirme amacı taşıyan özleştirmeden yana oldular, hatta bayraktarlığını yaptılar...

Birinci bölümde, Washington-IMF-Dünya Bankası yönetiminde uygulanan özleştirmelerin; Latin Amerika, Afrika, Asya ve Doğu Avrupa Ülkeleri'nde ne tür yıkımlara neden olduğunu tüm çıplaklığıyla görecek, özleştirme sonunda daha da fakirleşip sefalete sürüklenen bu ülkelerde, yalnız yetişkin kız

ve kadınların değil, yüz binlerce küçük çocuğun da acımasız yaşam kavgasında bedenlerini satma, fuhuşa yönelme zorunda kalmış olmalarını sarsılarak okuyacaksınız...

Bu kitabın birinci bölümü, Temmuz 1997'de Kaynak Yayınları tarafından, "Özelleştirme Sömürgeleştirme" adı altında bir kitap olarak yayınlanmıştır. Çok sağlam belgelere, çok saygın kaynaklara dayanılarak yazılmış olan bu kitap çok büyük bir ilgi görmesine rağmen, ne yazık ki birinci baskısının bitişinden sonra ikinci kez basılmadı. Şimdi o kitabı, bu kitabımızın birinci bölümüne yerleştirerek, bugüne kadar çeşitli çevrelerden gelen yoğun ilgi ve isteğe de bir bakıma karşılık vermiş olduğumuzu düşünüyoruz...

Bu kitabın "ikinci bölüm"ünde, Türkiye ve dünyada, 1997-2003 yılları arasında yaşanan Özelleştirme girişimleri ve bunlara karşı verilen soylu savaşımı okuyacaksınız. Bir ülkedeki özelleştirme uygulamalarına, Amerikan Gizli Haber Alma Örgütü CIA'nın nasıl bulaşmış olduğunu görüp şaşıracaksınız...

İkinci bölümde; Amerika, İngiltere, Fransa ve Kanada'da özelleştirmeye karşı hâlâ verilmekte olan savaşımı ilk kez hayretler içinde okuyup öğreneceksiniz...

Halkımıza, "Batı bütün özelleştirmeleri çoktan yapıp bitirdi, bir biz kaldık!" yalanını hiç utanmadan söyleyenler ve bu yalancılara destek veren medya, ikinci bölümde okuyacağınız bilgilerin çoğunu halkımıza duyulmadılar!...

Haziran 2002'de, Amerika'nın tüm eyaletlerinde, özelleştirmeye karşı savaşı örgütleyen, "Amerikan Federasyonu Devlet ve Belediye Çalışanları" (AFCCM) adlı bir örgütün New York'da kurulup eylemlere başladığını, Türkiye'de genel medya haber yapmadı...

Kasım 2001'de, Amerika'nın Philadelphia Kenti'nde, devlet okullarının özelleştirme projesine karşı ayaklanan 1500 kişinin Vali Konağı'nı bastığı da Türkiye medyasında haber olmadı...

24 Haziran 2002 günü, Washington'da kurulu bir örgüt; Eğitim, Sağlık Hizmetleri, düşük Gelirlilerin Oturduğu Konutlar, Sosyal Güvenlik Sistemi ve Su Kaynaklarının özelleştirilmesine karşı 22 sayfalık bir bildiri yayınlaşarak savaşıma başlattığını duyurdu. Türk Halkı'nın bu gelişmeden de haberi olmadı...

İngiltere ve Fransa'da işçi sendikalarının özelleştirmeye karşı cephe kurduklarını da ilk kez bu kitabın ikinci bölümünde okuyacaksınız...

2 Ekim 2002 günü Güney Afrika'da 180 bin kişi, 23 Ekim 2002 günü beş milyon nüfuslu El Salvador'da 200 bin kişi, 27 Eylül 2002 günü Meksika'da 50 bin kişi 26 Şubat 2002 günü Güney Kore'de 100 bin işçi, 17 Mart 2000 günü Kosta Rika'da 500 bin kişi, 28 Ekin 2000 günü Bolivya'da 100 bin kişi özelleştirmeye karşı yürüdüler, grev yaptılar.

Peki, bunlar bizim genel medyada haber oldu mu?

Özelleştirmeye karşı bu başkaldırıları, bu kitabın ikinci bölümünde tüm ayrıntılarıyla okuyacaksınız...

ABD Hükümeti her yıl, Kolombiya Ordusu'na bir milyar dolar para vermekte ve bunun karşılığı olarak özelleştirme karşıtı sendikacılar öldürülmektedir. Kolombiya'da, 2001 yılında 160 sendikacının, 2002 yılında ise 172 sendikacının, özelleştirmeye karşı oldukları için öldürüldüklerini bizim genel medyaya duyurdu mu?

ikinci bölümde , özellikle Endonezya'daki özelleştirme girişimlerinin ve korkunç sonuçlarının çok dikkatli okunmasını öneriyoruz. Amerikan ve Batı Avrupa Emperyalistleri, Endonezya'yı tek kurşun atmadan ele geçirdiler. Kendileri tek kurşun atmadıkları gibi, Endonezya Ordusu'ndaki hain işbirlikçilerini kullanarak bir milyon Endonezyalı'yi öldürttüler. Bu ibret verici korkunç öykünün tüm iğrenç ayrıntılarını da kitabın ikinci bölümünde bulacaksınız...

Eski Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ve eski Başbakan Mesut Yılmaz, halkımıza özelleştirme konusunda hep yalan

söylediler. Ben onların bu yalanlarını, kendilerine gönderdiğim faks ve iadeli taahhütlü mektuplarla yüzlerine vurdum. Cevaplanmayan bu mektuplarımı da ikinci bölümde okuyacaksınız...

Kitabın ikinci bölümünde Pektim, Tüpraş, Seka, Tekel, Türk Telekom ve Çukobirlik'in, IMF emriyle nasıl yabancılara teslim edilmesinde başrolü oynayan işbirlikçileri yakından tanıyacaksınız. ...

Bu kitap, "Türkiye Teslim Alındı" başlıklı yazımızla son bulmaktadır. Tüm kitabı ve bu son yazıyı okuduktan sonra, eğer sizler de vatanın satıldığı, Türkiye'nin teslim alındığı görüşünde birleşirseniz, hepimiz için sadece tek bir seçenek kalmış olacaktır. Tıpkı 83 yıl önceki Kurtuluş Savaşı'nda olduğu gibi ayaklanmak!

Tüm yurtseverleri, vatani kurtarmak için aklanmaya çağırıyorum!

Yılmaz Dikbaş

15 Eylül 2003, Antalya

BİRİNCİ BOLUM

TÜRKİYE VE DÜNYADA ÖZELLEŞTİRME (1980 -1997)

kutupyıldızı

kutupyıldızı

"Ekonomik hayatımızda tam bağımsızlık. Güzel vatanımızı yoksulluğa, ülkeyi yıkıntıya sürükleyen çeşitli nedenler içinde en kuvvetli ve en önemlisi ekonomi hayatımızda bağımsızlıktan yoksunluğumuzdur..."

"Devletler şimdiye kadar bize şu ve bu meselelerle gösterişli müsaadelerde bulunuyorlar gibi görünüyorlar, ancak ekonomik tutsaklıkta bizi felce uğratıyorlardı. Öteden beri bize bazı şeyleri vermiş gibi, bizim bazı haklarımızı tanımış gibi davranırlar, ama gerçekte ekonomide elimizi kolumuzu bağlarlardı. Bu tutsaklığa katlanan mevkii sahibi kimseler memnundu. Çünkü görünüşte büyük bir bağımsızlık sağlamışlardı. Fakat gerçekte, milleti manen miskinlik çukuruna atmışlardı. Bunlar ekonomik mahkumiyeti anlamayan bedbaht hayvanlardı."

"Fakat artık milletimiz hayat noktasının nerede olduğunu pek güzel anlamıştır..."

Mustafa Kemal Atatürk
16 Mart 1923

kutupyıldızı

SATILIK VATAN ÖZELLEŞTİRME

Soru: Özelleştirme ne demektir?

Cevap: Ali Piisküllüoğlu'nun Arkadaş Türkçe Sözlük'ünde özelleştirme sözcüğü şöyle tanımlanmış:

1) "Bir şeyi özel duruma getirmek yada özel olarak kullanmak.

2) "Kamu malını kişilere satarak iyeliğinden (mülkiyetinden) çıkarmak."

Türkiye'de uygulanmak istenilen özelleştirme ise; Türk Halkı'nın 70 yılda alınının teriyle kazanıp, dışından tırnağından arttırarak biriktirdiğı paralarla kurduğı fabrikaların, açıp işlettiğı madenlerin yerli ve yabancı kişi veya kuruluşlara haraç mezat satılması demektir.

Bugün Türkiye'de 256 adet KİT ve bunlara bağı 4600 dolayında fabrika, tesis bulunmaktadır.

Bu kuruluşların hepsinde her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının bir hissesi bulunmaktadır.

Her vatandaşın cebindeki T.C. Nüfus Cüzdanı, bu kuruluşlarda bir hisseye sahip olduğunu gösteren hisse senedidir.

Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının çok büyük bir çoğunluğunun rızası olmadan, onayı olmadan KİT'leri satmaya kalkmak, mallarını zorla gasp etmek anlamına gelecektir.

KİT'lerin özelleştirilmesini, yani satılıp elden çıkarılmasını isteyenler, bu kuruluşların gerçek sahibi olan Türkiye Cumhuri-

yeti vatandaşlarına danışmaya gerek duymamışlar, bu konuda bir halk oylaması yapmaya dahi cesaret edememişlerdir.

Soru: Özelleştirme fikri nereden çıktı?

Cevap: Aslında özelleştirme fikri yeni bir fikir değildir. Çok partili parlamenter rejimlerin bulunduğu ülkelerde, başta İngiltere olmak üzere, sağ partiler iktidar olduklarında belli oranda özelleştirme yapmışlar yani devlet işletmelerinin kısıtlı bir bölümünü özel sektöre satmışlardır. Buna karşılık, sol partiler iktidar olduğunda belli oranda devletleştirme uygulanmıştır.

Ancak, 1980 yılında başlayan ve bir kasırğa gibi tüm dünyayı saran şekliyle özelleştirme, yeni bir fikirdir.

Yeni şekliyle özelleştirmenin babası Amerika, arası ise İngiltere'dir. 1980 li yılların başında Amerika'da önce Başkan Reagan'ın, sonra Başkan Bush'un yönetimleri ile İngiltere'de Başbakan Margaret Thatcher'in iktidarı işbirliği yaparak, Üçüncü Dünya ülkeleri denilen yoksul ülkelere ve Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra şaşkınlığa uğrayan Rusya, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerine özelleştirme saldırısını başlattılar. Amaç, bu ülke halklarının yüzyılların emeğiyle oluşturdukları ekonomik değerleri, yani sanayi kuruluşlarını, yer altı ve yerüstü doğal kaynaklarını, taşınır ve taşınmaz tüm varlıklarını ele geçirmektir.

Özelleştirme saldırısının yönetim ve denetimini, Batı emperyalizminin önü kuruluşları olan IMF ve Dünya Bankası üstlendi.

Özelleştirme yoluyla Batılı emperyalistler hem kendileri gerekli taze kanı bulmuş olacaklar hem de şimdiye kadar karşılarında direnç kaleleri oluşturmuş işçi sendikalarını ve ulusal devletleri yıkmış

Olacaklardır.

Soru: KİT neye denilir, genel tanımı nasıl yapılır?

Cevap: Mülkiyeti T.C. Devleti'ne, yani T.C. vatandaşlarına ait olan, iktisadi ve ticari alanlarda faaliyet gösteren kuruluşlara KİT denilir. KİT, "Kamu İktisadi Teşebbüsleri" sözcüklerinin baş harflerinden oluşturulan kısaltılmış bir sözcüktür.

Soru: KİT'ler hukuki dayanaklarını hangi kanun ve kararnamelerden almaktadır?

Cevap: Anayasanın 165. maddesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK), KİT'lerin hukuki yapılanm ve ana statülerini belirlemiştir. Ancak, bir de 233 sayılı KHK'nin kapsamına girmeyen KİT'ler de bulunmaktadır.

Soru: 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamına girmeyen KİT'ler hangileridir?

Cevap: 233 Sayılı KHK'nin kapsamına girmeyen KİT'ler şunlardır:

- Atatürk Orman Çiftliği,
- Türkiye Kalkınma Bankası (T.K.B)
- Ereğli Demir Çelik Fabrikası T.A.Ş.
- İller Bankası,
- İller Bankası Genel Müdürlüğü ile il özel idareleri ve belediyelerin sermayelerinin yarısından fazlasına tek başına veya birlikte sahip oldukları iktisadi teşebbüsler.
- Sosyal Sigortalar Kurumu (S.S.K.)
- Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı
- Bağ-Kur
- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (T.R.T)
- Milli Piyango İdaresi.

Soru: Özelleştirme başlamadan önce başlıca KİT'lerimiz hangileriydi?

Cevap: Başlıca KİT'lerimiz şunlardır:

- 1) Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri (T.D.Ç.İ)
- Buna bağlı şu fabrikalar:
- Karabük Demir ve Çelik Fabrikası (KARDEMİR)
 - İskenderun Demir ve Çelik Fabrikası (İSDEMİR)
 - Divriği Madenleri
 - Hekimhan Madenleri

2)ETIBANK

Bu kuruluşu bağı 16 fabrika:

Bandırma Boraks ve Asit Fabrikası, Emet Kolermanit Fabrikası, Ergani Bakır İşletmesi, Halıköy Maden İşletmesi, Keçi-
borlu kükürtleri işletmesi, küre Bakirli Pirit İşletmesi, Bigadiç
Madenleri İşletmesi, Üçköprü Maden İşletmesi, Şarkkromları
ve Ferrokrom İşletmesi, kırka Boraks işletmesi, Elektrometalür-
ji Fabrikası Alüminyum Tesisleri, Kestelek Bor Madenleri İşlet-
meleri, Fosfat İşletmesi, Bursa Volfram Maden İşletmesi, 100.
Yıl Gümüş Madeni İşletmesi.

3)Türkiye Petrolleri anonim Ortaklığı (TPAO)

Buna bağı olarak ortaklıklar:

- Botaş Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.
- İGDAŞ İstanbul Gübre Sanayi A.Ş.

4)Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK)

Buna bağı beş taşkömürü işletmesi bulunmaktadır:

- Kozlu Taşkömürü İşletmesi.
- Karadon Taşkömürü İşletmesi.
- Armutçuk Taşkömürü İşletmesi.
- Üzülmüş Taşkömürü İşletmesi.
- Amasra Taşkömürü İşletmesi.

5) Türkiye Kömür İşletmeleri (T.K.İ) Buna bağı 11 maden ocağı bulunmaktadır.

- Garp Linyitleri İşletmesi.
- Alpagut-Dodurga Linyit İşletmesi.
- Doğu Linyitleri İşletmesi.
- Orta Anadolu Linyitleri İşletmesi.
- Ege Linyitleri İşletmesi.
- Marmara Linyitleri İşletmesi.

- Güneydoğu Anadolu Asfalt ve Linyit işletmesi.
- Afşin - Elbistan Linyitleri İşletmesi.
- Seyitömer Linyitleri İşletmesi.
- Çan Linyitleri İşletmesi.

6) SÜMERBANK

Sümerbank'ın şu illerimizde pamuklu fabrikaları bulunmaktadır:

- Adana, Adıyaman, Antalya (İstanbul) Bakırköy, Bergama, Denizli, Diyarbakır, Ereğli, Eskişehir, Erzincan, İzmir, Kayseri, K.Maraş, Manisa, Malatya, Nazilli, Nevşehir.
- Sümerbank'ın şu yünlü fabrikaları vardır.
Merinos(Bursa), Defterdar(İstanbul), Hereke, Bünyan, Diyarbakır, İsparta, Van.
- Sümerbank'ın Türkiye'nin tüm yörelerine dağıtılmış 468 satış mağazası bulunmaktadır.

7) Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları (SEKA)

SEKA'ya bağlı dokuz fabrika bulunmaktadır.

*Afyon, Aksu, Akdeniz, Balıkesir, Çaycuma, Dalaman, Kastamonu, İzmit ve Bolu

8)Türkiye Çimento ve Toprak Sanayi TA.Ş.(ÇİTOSAN) Bu kuruluşlara bağlı 10 fabrika bulunmaktadır.

- Elazığ Altınova Çimento Fabrikası
- Ergani Çimento Fabrikası
- Kars Çimento Fabrikası
- Van Çimento Fabrikası
- Bozüyük Seramik Fabrikası.
- Filyos Ateş Tuğlası Fabrikası.
- Yarımca Porselen Fabrikası.
- Gümüşhane Çimento Fabrikası.

9) Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K)

Bu kuruma bağlı 14 kuruluş bulunmaktadır:

- Silah Sanayi A.Ş
- Çankırı Silah Sanayi A.Ş.
- Elektrik Sayaçları Sanayi A.Ş.
- Elmadağ Barut Sanayi A.Ş
- Ay-Fişek Sanayi A.Ş.
- Antalya Pil Sanayi A.Ş.
- Çelik Çekme Boru Sanayi A.Ş.
- Etimesgut Ağaç Sanayi A.Ş.
- Takım Tezgahları Sanayi A.Ş.
- Türk Motor Sanayi A.Ş.
- Asil çelik Sanayi A.Ş.
- Fişek Sanayi A.Ş.
- Hafif Silah Sanayi A.Ş.

10) Türkiye Gübre Sanayi A.Ş. (TÜGGAŞ)

Bu kuruma bağlı dört kuruluş bulunmaktadır:

- Kütahya Gübre Sanayi A.Ş.
- Samsun Gübre Sanayi A.Ş.
- Gemlik Gübre Sanayi A.Ş.
- Elazığ Gübre Sanayi A.Ş.

11) Toprak Mahsulleri Ofisi (T.M.O)

Bu kuruma bağlı iki kuruluş bulunmaktadır:

- Alkoloji Müessesesi
- Aksaray Azmi Mili T.A.Ş

12) Türkiye Elektrik Kumru (TEK)

13) Tütün-Tütün Mamulleri - Tuz ve Alkol İşletmeleri (TE-MEL).

14) Posta-Telgraf ve Telefon İşletmeleri (P.T.T)

15) Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (T.C.D.D.)

- 16) Devlet Hava Meydanları (D.H.M.I)
 - 17) Türk Hava Yolları (T.H.Y)
 - 18) Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.
 - 19) Türkiye Zirai donatım Kurumu (T.Z.D.K)
- Bu kuruluşa aşağıdaki kurum bağlıdır: *Zirai Aletleri ve Makineleri Fabrikası.

- 20) Devlet Malzeme Ofisi
- Bu kuruma iki kuruluş bağlıdır:
- İzmit İmalat Müessesesi.
 - Basım Müessesesi.

- 21) Petrokimya Holding A.Ş. (PETKİM)
 - 22) Çay İşletmeleri (ÇAYKUR)
 - 23) Tarım İşletmeleri (TİGEM)
 - 24) Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu (SEK)
 - 25) Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası.
 - 26) Türkiye Emlak Bankası A.Ş.
 - 27) Türkiye Halk Bankası A.Ş.
 - 28) Türkiye Gemi Sanayi A.Ş.
 - 29) Türkiye Cumhuriyeti Devlet denizyolları
 - 30) Et ve Balık Kurumu (EBK)
 - 31) Yem Sanayi T.A.Ş.,
 - 32) orman ürünleri Sanayi Kurumu
- Bu kuruma bağlı yedi kuruluş bulunmaktadır:
- Antalya orman ürünleri Fabrikası
 - Artvin Orman Ürünleri Sanayi Müessesesi
 - Ayancık Orman Ürünleri Sanayi Müessesesi
 - Bartın orman ürünleri Sanayi Müessesesi
 - Bolu Orman ürünleri Sanayi Müessesesi
 - Devrik Orman ürünleri Sanayi Müessesesi
 - Vezirköprü orman Ürünleri Sanayi Müessesesi

- 33) Petlas Lastik Sanayi A.Ş.
- 34) Turban Turizm A.Ş.
- 35) Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. (TÜPRAŞ)
- 36) Deniz İşletmeciliği ve Tankerciliği A.Ş. (DİTAŞ)
- 37) Havaalanları ve Yer Hizmetleri A.Ş. (HAVAS)

Soru: KİT'ler ekonomik faaliyet alanlarına göre kaç gruba ayrılırlar?

Cevap: Türkiye'de KİT'ler, ekonomik faaliyetlerine göre dört grupta sınıflandırılmaktadır:

a) İmalat Kurumları.

Örnek: Sümerbank, SEKA, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K), SEK, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.

b) Maden ve Enerji Kurumları.

Örnek: ETİBANK, Türkiye Taşkömürü Kurumu (T.T.K), Türkiye Kömür İşletmeleri (T.K.İ), TEK, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri (T.D.Ç.İ)

c) Tarım Kurumları.

Örnek: Toprak Mahsulleri Ofisi (T.M.O), Türkiye Gübre Sanayi A.Ş. 'TÜGSAŞ), Türkiye Ziraat Donatım Kurumu (T.Z.D.K), Çay işletmeleri (ÇAYKUR).

d) Mali Kurumlar.

Bu gruba KİT bankaları girmektedir. T.C.Ziraat Bankası, Türkiye Emlak Bankası, Türkiye Halk Bankası, Sümerbank, Etibank ve Denizcilik Bankası.

Soru: KİT'ler yalnız Türkiye'ye özgü kuruluşlar mıdır?

Cevap: Hayır.

KİT'ler gelişmiş ve kapitalist ülkelerde de bulunan kuruluşlardır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa ikiye bölünmüştü: Bir tarafta, Sovyetler Birliği'nin öncülüğünde başlayan ve Doğu ve Avrupa ülkelerine de dayatılan "buyurgan devletçilik";

diğer tarafta Batı Avrupa ve Baltık ülkeleriyle, Kanada, Avustalya ve Yeni Zelanda'da "karma ekonomi" yönetimi.

Karma ekonomiyi uygulayan bu ülkelerde güçlü ve geniş çaplı bir devlet sektörü oluşmuştu. Yani Türkçe'si, güçlü KİT'ler kurulmuştu.

Şurası kesin bilinen bir gerçek: Avrupa'nın savaştan sonra canlanması ve ekonominin 1950'li ve 1960'lı yıllarda hızlı gelişmesi, serbest piyasa ekonomisiyle değil, devlet planlamasıyla yani KİT'lerle sağlanmıştı

Latin Amerika ülkeleri, Batı'dan gelen "Büyük Ekonomik Bunalım"ın etkilerinden kendilerini 1930-1970 yılları arasında sayılarını giderek artırdıkları KİT'ler sayesinde korumuşlardır.

Serbest girişimciliğin simgeleri olarak gösterilen Japonya ve Güney Kore'nin güçlü ekonomik yapıya sahip olmaları ve kritik aşamalarda bile ekonomik kalkınmalarını sürdürebilmeleri, büyük oranda KİT'ler sayesinde gerçekleşmiştir.

Ünlü Rothschilds Bankası'nın özelleştirme ekibi başkanı ve küresel özelleştirme kampanyasının fikir babası Oliver Letvin bile bakın nasıl itiraf ediyor.

"Devlet sektörü ve özel sektör, çeşitli görünümlerde, ta tarihin başından beri birlikte var olmuşlardır."

Dolayısıyla, devlet sektörünün temel kuruluşları olan KİT'ler yalnız Türkiye'de değil, dünyanın her yanında var olmuşlardır ve var olmayı sürdüreceklerdir.

Soru: Gelişmiş ülkelerde KİT'lerin kuruluş nedenleri nelerdir?

Cevap: Bu nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

İdeolojik ve siyasal tercihler, tarihsel nedenler, kaynak dağıtımının düzenlenmesi, istikrar ve ekonomik büyüme modelleri. Sol eğilimli siyasi partilerin devletleştirmeden yana olmalarının ve KİT sistemini güçlendirmelerinin en tipik örneklerine İngiltere ve Fransa'da rastlanmaktadır.

İngiltere'de KİT sisteminin ve genelde kamu sektörünün boyutları İşçi Partisi'nin iktidarda olduğu üç dönemde gerçekleşmiştir:

Clement Attlee dönemi (1945-1951), Harold Wilson dönemi (1964-1969) ve Harold Wilson-James Callaghan dönemi (1974-1979).

İngiltere'de özellikle İkinci Dünya Savaşı ertesinde geniş kapsamlı bir devletleştirme uygulamasına gidilmiş, daha sonraki dönemlerde gerek ekonomik gerekse siyasal nedenlerden dolayı uygulamanın hızı kesilmiş olmasına rağmen genel hatlarıyla aynı çizgi sürdürülmüştür. Nitekim 1983 yılı sonu itibarıyla millileştirilmiş sanayileri de kapsayan (müesseseler hariç) 51 ana kamu kuruluşu bulunmaktadır. Şurası ilginçtir ki; İngiltere'de muhafazakar (sağ) hükümetler devletleştirmeye karşı olmalarına rağmen çelik sektöründe ancak kısmi bir özelleştirme gerçekleştirmişler, kamunun özel sektör üzerindeki sıkı denetimini korumuşlardır.

Soru: Kurtuluş Savaşı sonrası Anadolu'nun ekonomik durumu nasıldı? Kurtuluş Savaşı sonrası Anadolu'nun ekonomik sorularını çözmek için ne yapıldı?

Cevap: Türk ordusu Mustafa Kemal'in liderliğinde 9 Eylül 1922'de İzmir'e girip, Anadolu'nun tamamına düşman işgalinden kurtardığında, ülke yıkım ve sefalet içindeydi. Anadolu'da doğru dürüst bir fabrikaya rastlanmıyordu.

Kaput bezi, şeker ve un bile yurtdışından geliyordu. Doğru dürüst bir eğitim sistemi yoktu. Halkın yüzde 90'ından fazlası okuma-yazma dahi bilmiyordu. Karasabanla tarım yapılıyor, ulaşım kağıya ve eşek sırtına dayanıyordu.

Ordu terhis olmuş, ancak ordu dışında kalan birçok genç iş bulamamış, dağlarda gezen eşkıya çetelerine katılmıştı.

Kurtuluş Savaşı sonrası yanmış yıkılmış ülkede, yarı aç yarı tok, çoğu okuma yazma dahi bilmeyen Anadolu halkı ile ne yapılacaktı?

Böylesine kötü koşullardaki bir ülke nasıl kalkındırılacaktı? İşte bu çetin sorulara bir yanıt bulmak amacıyla, düşmandan yeni kurtarılmış İzmir'de, İktisat Kongresi toplandı. Kongre Başkanı, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ünlü komutanlarından Kazım Karabekir Paşa'ydı.

Soru: İzmir İktisat Kongresi'nden nasıl bir ekonomik karar çıktı? Nasıl bir uygulamaya geçildi?

Cevap: Bu kongreden, çoğu kişinin sandığı gibi, ekonomide "Devletçilik" karan çıkmadı!

İzmir İktisat Kongresi'nden, ülkenin ve halkın liberal ekonomi ile kurtulacağı sonucu çıkartıldı. Bu karar paralel olarak 1923_1933 yılları arasında, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti yabancı tekellere imtiyaz vererek, ülkenin derhtlerini çözümlmeyi ve ekonomik gereksinimlerini karşılamayı tercih etti. Örneğin, kibrit üretimi bir yabancı tekele, ülkenin akaryakıt gereksinimini karşılama ise dünyanın en büyük tröstü Standart Oil'e verilmişti. Ayrıca, özel sektörü desteklemek amacıyla da bir "Teşvik-i Sanayi" Kanunu çıkartılmıştı. Bu kanunla, özel sektörün ülkede bir sanayi hamlesi yapabileceğine inanılmıştı.

Şimdi, Kongre'de alınan kararlara bir göz atalım: Kongrede alınan kararlardan, biri "Misakı İktisadi" (iktisadi anlaşma), diğeri "Çiftçi, tüccar, sanayici ve işçi gruplarıyla ilgili esaslar" olarak adlandırılan iki kısımda toplanmıştır. İlk kısma giren kararlar şunlardır:

- *Bütün çabalar, ülkenin ekonomik kalkınmasına yönelecektir.
- Yerli üretimin geliştirilmesine çalışılacaktır.
- Ormancılık ve madencilik geliştirilmelidir.
- Savaşlar yüzünden azalan ve sağlığı bozulan nüfusun sorunları ekonomik gelişmeye yardım edecek şekilde çözümlenecektir.
- Hayvancılığın geliştirilmesine çalışılacaktır.
- Lüks ithalattan kaçınılacaktır.

- Ekonomik gelişmeye katkısı olmak koşuluyla, yabancı sermayeye karşı olunmayacaktır.
- Çalışma özgürlüğü esas kabul edilecek, buna karşılık tekelciliğe izin verilmeyecektir.

İkinci kısımda yer alan ilkeler ise şunlardır:

- Reji İdaresi (o zaman yabancıların elinde bulunan tütün, alkollü içkiler ve diğer mali tekeller) kaldırılacaktır.
- Tütün tarımı ve ticareti serbest olacaktır. İhraç edilecek tütünün işlenmiş olması gerekir. Tütün vergisi, tüketiciden alınacaktır.
- Aşar (tarım ürünlerinden alınan onda bir vergi) kaldırılacak ve yerine uygun bir vergi konulacaktır.
- Ziraat Bankası yeniden düzenlenecektir.
- Demiryolları, limanlar ve diğer ulaşım altyapısı geliştirilecektir.
- Pancar ve kendir üretimi geliştirilecektir.
- Tarımda makineleşmeye gidilmelidir.
- Tarım aletlerinin Türkiye'de yapımı sağlanmalıdır.
- Zeytinburnu, Baruthane, Tophane ve diğer savaş sanayi işletmeleri geliştirilecektir.
- Uygun bir isimle bir "Ticaret Bankası" kurulacak ve hükümet bu bankanın sermayesine katılacaktır.
- "Kambiyo" ve "borsa" düzenlenecek, borsalar millileştirilecek, Maliye, Ekonomi Bakanlıkları bu işleri düzenleme ile görevlendirilecektir.
- Bulunmuş, fakat işletilmeyen madenlerin işler hale getirilmesi için ihaleler açılması işletme hakkının tercihen Türklere verilmesi,
- Kok, antrasit ve zımpara dallarında, korumacı politikanın benimsenmesi.
- Ereğli-Zonguldak, Soma kömür yataklarının iyileştirilmesi.
- Kabotaj (gemi işletmeciliği) hakkına işlerlik kazandırılması.

- Türk armatörlerinin (gemi işletmecilerinin) teşvik edilmesi.
- Gemi-Yapım sanayisinin geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Gümrük politikası; ticaret, tarım ve sanayiye geliştirecek yönde düzenlenecektir.

- İhracat teşvik edilecektir.
- Yeni bir gümrük tarifesi hazırlanacaktır.
- Türkiye içinde gümrüklerin kaldırılması.
- Kara ve Deniz Ticaret Yasaları'nın yeniden düzenlenmesi.
- Ticaret ve Sanayi Odalarının kurulması.
- İç sanayinin dışa karşı gümrükte korunması.
- Sanayi makine ve araç ithalatından gümrük alınmaması.
- Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun sanayinin gelişmesine yardımcı olacak şekilde yeniden düzenlenmesi sağlanacaktır.

- Türk sanayi şirketlerinde, sermayenin en az yüzde 75'i Türklerin elinde bulunacaktır.

- Devlet memurları ve askerlerin ihtiyaçlarının iç üretimle karşılanması.

- Sanayicilere kredi vermek üzere, bir sanayi bankasının kurulması.

- İşçilerin çalışma koşullarının düzeltilmesi, madenlerde 6 saatten fazla çalışılmasının ve 18 yaşından küçüklerin çalıştırılmamalarının önerilmesi.

- Asgari ücret miktarlarının her üç ayda bir belirlenmesi sağlanacaktır.

İzmir İktisat Kongresi'nin kararları, görüldüğü gibi, genel bazı dileklerden oluşmaktadır. Gerçekleştirme yolları, finansman yolları ve olanakları öncelik dereceleri saptanmadan ileri sürülmüş olan bu dileklerin, eğilimleri açısından, kalkınmayı özel girişimcilikçi dayanarak başaracak, korumacı ve milliyetçi bir ekonomi politikasını öngördüğü görülebilir. Kuşkusuz, devletin de, özel faaliyetleri düzenlemek, korumak, desteklemek ve yol göstermek gibi önemli işlevleri olacaktır.

Soru: Türkiye'de "Devletçilik"e ne zaman geçildi, ilk KİT'ler ne zaman kuruldu?

Cevap: Kemalist hükümetler, 1922 yılında İzmir'de yapılan "1. İzmir İktisat Kongresi"nden sonra, Türkiye'de liberal ekonomi sistemini uygulamaya başladılar. Özel sektörü teşvik için bir "Teşvik-i Sanayi" kanunu çıkardılar.

Tüm ümitler özel sektöre ve liberal ekonomi sistemine bağlanmıştı.

Bu süre, 1922-1933 yılları arasında tam on yıl sürdü. Bu süre sonunda ortaya şöyle bir tablo çıkmıştı: Şeker üretimi, on yılda, yüzde 7 oranında düşmüş, yünlu dokuma üretimi, on yılda yüzde 26 oranında düşmüş, ihracat on yılda yüzde 27 oranında düşmüş, ithalat on yılda yüzde 43 oranında düşmüş.

Ülkenin belli başlı sanayi ürünleri 1923-1931 yılları arasında bir yükselme kaydetmediği gibi, 1930-1931 yılları arasında sanayi ürünleri üretimi gerilemişti. Bu tabloya bakan Türkiye'yi yönetenler, ülkenin bir çıkmaza gittiğini görmüşlerdi.

Liberal ekonomi ve özel sektör teşvikleri Türkiye'yi ileriye götürecek atılımı yapmamıştı. Liberal ekonominin göze çarpar bir yarar getirmeyeceği anlaşılmıştı.

Artık, illa özel girişim gelip de yatırım yapsın diye beklenilmeyecekti.

Devlet, ekonomiye girip ülkenin duyduğu her şeyi yapma yolları arayacaktı. İşte bu amaçla, 1933 yılında, ilk "Beş Yıllık Plan 1933-1937" hazırlandı ve bu plana göre ilk şu KİT'ler kuruldu:

- Bakırköy Pamuklu Fabrikası, Kayseri Pamuklu Fabrikası, Ereğli Pamuklu Fabrikası, İğdır İplik Fabrikası.
- Karabük demir-Çelik Fabrikası.
- İzmit Kağıt Fabrikası.
- Bursa Merinos Kamgam İplik ve Dokuma Fabrikası.
- Toprak Sanayi (Kütahya Seramik, Paşabahçe şişe ve Cam).
- Keçiborlu Kükürt Sanayi.
- Gemlik Sun'i İpek Fabrikası, İzmit Süperfosfat Fabrikası, Isparta Gül Yağı Fabrikası.

Soru: 1930 yılında başlayan devletçilik politikasının önemli özellikleri nelerdir?

Cevap: 17 Şubat 1923 tarihinde İzmir'de toplanan "İktisat Kongresi"nden çıkan tavsiye kararlarında ve 1924 Anayasasında, devletin ekonomiye müdahalesinin kurumlaştırılmasına yer verilmemiştir. Çünkü o dönemde Batı'nın "liberal kapitalizmi" karşısında yer alan Sovyet "komünist" modeli henüz denenmemiş, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma-sanayileşme sorunları dünya gündemine gelmemiştir. Devlet öncülüğünde sanayileşme ve planlı kalkınma, teorik ve uygulamalı olarak dönemde yoktu.

Bu nedenle, Cumhuriyet'in ilk yıllarında, özel sektörün öncülüğündeki sanayileşmeye dayanan bir uygulamaya başlanmış, 1913 sayılı Teşvik-i Sanayi kanunu yürürlükte bırakılmış, 1927 yılında özel sanayi ve madencilik yatırımlarını teşvik eden yeni tedbirler alınmıştır.

Atatürk, bu dönemde Alman Nasyonal Sosyalist, İtalyan Faşist ve Sovyetler Birliği'nin Komünist rejimlerini inceleyip reddetmiş ve yepyeni bir devletçi rejimin esaslarını belirlemiştir. 1930'da başlayan devletçilik politikasının üç önemli özelliği şunlardır:

- Devletçilik, geçiş dönemine has ihtiyaçtan doğmuştur.
- Devletçilik politikasının kapsamı, esas olarak sanayinin kurulmasına dayandığından, bu politika kısmen uygulanabilmiştir.
- Devletçilik, ekonominin bütün alanlarını (mali tekeller hariç) özel girişime açık tutmuştur. Kısacası Atatürk tarafından belirlenen devletçilik politikasına göre devletin bazı sanayi kuruluşlarını kurup işletmesi nihai bir amaç değil, geçiş dönemlerine has bir zorunluluk olarak benimsenmemiştir. Milli ekonominin temeli, ilke olarak yine özel girişime dayandırılmıştır.

Soru: ilk KİT'lerin kuruluş yasalarında, bunların ileride özelleştirilmesine olanak tanınmış mıdır?

Cevap: Sümerbank, Türkiye'de kurulan gerçek anlamda ilk KİT'tir. Bu kuruluşun, kuruluş yasasının 11. maddesinde, Sümerbank'ın özelleştirilebileceğine ilişkin hükümler vardır. Ancak burada çok önemli bir noktaya dikkat etmek gereklidir: Her ne kadar özelleştirmeye olanak tanınmışsa da; >Sümerbank'ın sahibi olduğu fabrikaların hisselerinden bir miktarının veya tamamının yalnız Türklerin veya Türk kuruluşlarının eline geçmesine olanak tanınmıştır.

3 Haziran 1933 tarih ve 2262 sayılı yasa ile kurulan Sümerbank'ın, kuruluş yasasında bu KİT'in yabancılara peşkeş çekilmesine fırsat vermeyen 11. maddede aynen şöyle denilmektedir:

"Sümerbank'ın sahip olduğu şirketlerin hisse senetlerinin yüzde 100'ü banka adına yazılı olacaktır. Hükümetin önerisi üzerine genel kurulunca verilecek karara göre, bu hisse senetlerinin bir bölümü veya tamamının Türk kişi ve kuruluşlara satılması uygundur."

Soru: Atatürk dönemi, Türkiye'de "Karma Ekonominin uygulandığı bir dönemdi. Yani hem devlet yatırımlar yapıyor hem de özel sektör çalışmalarını sürdürüyordu. Atatürk döneminde ekonomi büyümüş müdür, kalkınma sağlanmış mıdır?

Cevap: Türkiye'nin hem ekonomik olarak büyüdüğü hem de kalkınma sürecine girdiği dönem, bugün din simsarları ve İkinci Cumhuriyetçiler tarafından eleştirilen Atatürk Dönemi olmuştur.

Bir yandan Yıllık Ulusal Gelir hızla artarken, diğer yandan her alanda köktenci değişimler gerçekleştirilmiştir.

Hukuksal, eğitimsel, kuramsal, örgütsel yapı değiştirilmiştir. Türkiye, Atatürk döneminde, ekonomik açıdan, tıpkı bir uçak gibi havalanma, kalkınma aşamasına ulaşmış ise de, Atatürk dönemi sonrasında, 1950'den bu yana, kısa aralıklar bir yana bırakılırsa, süren sağcı yönetimler altında bir türlü sanayi toplumu aşamasına ulaşamamıştır.

	Ulusal Gelerin Büyüme Hızı (yüzde)	Sanayide Büyüme (yüzde)	Tarımda Büyüme (yüzde)	Enflasyon (TEFE) (yüzde)	Dış Borç/ GSMH Artışı (yüzde)	Toplam BorçGSMH Artışı	TL/Dolar Değer Kaybı (yüzde)
Atatürk Dönemi (1923-1938)	7,4	9,6	7,6	-2,0	16,0	5,5	-1,8
İnönü Dönemi (1938-1950)	1,2	1,4	0,5	13,5	-1,7	-0,5	6,7
Menderes Dönemi (1950-1960)	6,3	8,6	5,4	10,1	-2,8	-5,4	6,1
Ara Dönem (1960-1965)	5,0	8,5	1,0	4,4	22,9	16,8	12,2
Demirel Dönemi (1965-1971)	7,3	8,4	4,7	7,4	2,3	0,7	8,8
Koalisyonlar Dönemi (1971-1980)	4,5	4,8	2,5	35,0	4,2	1,6	19,8
Ara Dönem (1980-1983)	4,5	6,0	2,1	31,3	8,7	14,5	43,4
ANAP Dönemi (1983-1991)	5,1	6,2	1,7	49,0	0,5	2,4	44,1
DYP-SHP Dönemi (1991-1994)	2,7	1,7	-0,2	85,0	37,7	35,0	109,0
Cumhuriyet Dönemi Ort.	5,1	6,4	3,5	17,7	2,6	2,6	15,2

Kaynak: Prof.Dr. Ekrem Pakdemirli, 1923'den günümüze Ekonomimizin sayısal görünümü.

Tabloda da açıkça görüldüğü gibi:

- *Ulusal gelirin yıllık büyüme hızı, Cumhuriyet tarihinde en yüksek düzeye, Atatürk döneminde çıkmıştır.*

- *Sanayide büyüme oranı en yüksek düzeye, Atatürk döneminde çıkmıştır.*

- *Tarımda büyüme oranı en yüksek düzeye, Atatürk döneminde çıkmıştır.*

- *Cumhuriyet tarihinde enflasyonun en düşük olduğu dönem Atatürk dönemidir. Aslında bu dönemde enflasyon olmamış tam tersine fiyatlarda yüzde 2 düşüş yaşanmıştır.*

- *Dolara karşı Türk lirasının en güçlü olduğu dönem, Atatürk dönemidir. Bu dönemde Türk lirası, dolara karşı yüzde 1,8 oranında değer kazanmıştır.*

Tabloda görülen başka bir gerçek de şudur: Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en kötü dönemi, 1991-1994 DYP-SHP dönemi olmuştur.

Soru: KİT'ler yalnız "Devletçiyim" diyen CHP zamanında mı kurulmuştur? Devletçiliğe ve KİT'lere karşı olduğunu söyleyen sağ partiler, Demokrat Parti (DP) ve Adalet Partisi (AP) iktidar olduklarında bu konuda nasıl bir uygulamada bulunmuşlardır?

Cevap: KİT'ler yalnız CHP zamanında kurulmamıştır. Kurulur kurulmaz iktidara aday olan Demokrat Parti (DP), liberal ekonomi taraftarı olduğunu ve iktidara gelir gelmez KİT'leri özelleştireceğini söyleyip duruyordu.

Bir sağ parti olan DP; 1950 yılında iktidara geldi. Ama iktidarları döneminde KİT'ler azalacağına arttı. Mevcut KİT'lere ek olarak, şu KİT'ler DP iktidarı sırasında kuruldu: Türkiye Petrolleri A.Ş., Et ve Balık Kurumu, devlet Malzeme Ofisi vb.

1950'de iktidara KİT'leri tasfiye edeceği sözünü vererek gelen sağcı DP, askeri darbeyle 1960'da yıkıldığında KİT'lerin sayısında azalma değil artış vardı.

1962'de iktidar olan, yine bir sağ partisi Adalet partisi (AP) de mevcut KİT'lere yeni KİT'ler ekledi: PETKİM, TEK, İskenderun Demir Çelik, Alüminyum Tesisleri bunlan en büyükleridir.

Özetleyecek olursak; KİT'ler ilk kez "devletçiyim" diyen CHP zamanında kurulmuş, ama devletçiliğe karşı ideolojik savaş ilan eden liberal sağ partiler ise onları kaldırmak yerine yerlerini kurmuşlardır.

Bundan çıkan sonuç ise şudur:

KİT'ler ne kopyadır, ne de fantezi.

KİT'ler bir ideolojinin değil, Türkiye'nin nesnel koşullarının ürünüdür.

Soru: KİT'lerin "Özelleştirilmesini", yani haraç mezat satılıp elden çıkarılmasını isteyenler KİT'lerde ne gibi kusurlar bulunduğunu iddia ediyorlar?

Cevap: Kökü dışarıdan gelen telkin ve zorlamalarla KİT'leri haraç mezat satmak isteyenler, KİT'lerde şu kusurların bulunduğunu iddia ediyorlar:

- KİT'ler açık veriyorlar ve sürekli zarar ediyorlar.
- KİT'ler tekel yaratıyor.
- KİT'ler geri teknolojiyle çalışıyorlar.
- KİT'lerin kadroları partizanca dolduruluyor.

Soru: KİT'lerin açık verdikleri ve sürekli zarar ettikleri iddiası doğru mudur?

Cevap: KİT'lerin yağmadan mal kaçırır gibi büyük bir aceleyle elden çıkarmaya çalışan Tansu Çiller, her fırsatta, KİT'lerin 80 trilyon lira açık verdiğini söylemektedir.

Oysa, kesin devlet belgelerinden alınmış verilere göre (Resmi Gazete'de yayımlanan belgeler) KİT'lerin 1993 yılı için açıkları ⁵⁵ trilyon liradır. Çiller, 80 trilyon liralık yük diyerek halkı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni yanıltmak istemektedir.

Kaldı ki; 55 trilyon "yük" , yapay olarak şişirilmiştir!

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve KİT yöneticileri muhasebe hilesi yaparak, yani muhasebenin temel ilkelerine ve mevzuata aykırı olarak ve sırf KİT'ler olduğundan daha zararlı görülün diye hesaplama hilesi yapmışlar ve KİT'lerin açıklarını şişirmişlerdir. Bu da yine dışardan ve yasaya uygun olmayan biçimde Dünya Bankası'nın işareti ile olmuştur. Muhasebede doğru yöntemler kullanılarak yapılan hesaplamaya göre, KİT'lerin 1993 yılı açıkları 24 trilyondur. Nerede 24 trilyon ve nerede 80 trilyon!

Aslında, KİT'ler açık veriyor diye eleştiride bulunmak bilgisizlikten ileri gelmektedir. İster mal üretsın, isterse hizmet üretsin her firma açık verir. Ve Türkiye'de özel firmalar da büyük açık verirler. Eğer üretim, firmaların sadece kendi öz kaynakları ile yürütülebilseydi, bankalara ve diğer mali kurumlara gerek kalmazdı. Üretici firmalar yada ticaret firmaları sadece öz kaynaklarını ve birikimlerini değil, aynı zamanda "mevduat" dileyen toplumun birikiminden doğan değer fazlasını da kullanırlar. Bunlar olmadan, kredi almadan özel firmalar ayakta kalamazlar. Yüksek ve sürekli enflasyon nasıl KİT'lerin açıklarını artırmışsa, ülkemizde özel kuruluşların açıklarını da artırmıştır.

Firmalar açık vermezse, bankalar kredi veremeyecekleri için varlık nedenlerini yitirip yok olup giderler! Bankalar açık vermezse halkın "mevduatı" var olamaz. Toplumun birikimi durur!

Bütün bunları düşünmeden, KİT'ler açık veriyor demek ya iktisat bilmemek ya da KİT'lere karşı ideolojik bir saldırı içinde bulunmak demektir.

KİT'lerin sürekli zarar ettiği iddiası da doğru değildir. 1993 yılına kadar KİT'lerin; Devlet Demiryolları ve Türkiye Taşkömürü dışında, zarar edenı yoktu. Hele 1994 yılında zararları rekor düzeye çıkmış PETKİM ve Ereğli Demir Çelik Fabrikaları 1993 yılına kadar problemsiz biçimde çalışmışlardı.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 5 Temmuz 1994 tarihinde, bu konuda şunları söylüyordu:

"KİT'leri 1980 yılında pırıl pırıl bırakmıştık. 1991 yılında iktidarı devraldığımızda tanınmaz halde bulduk... Bu güzelim tesislerin 1987 yılına kadar zararı yoktu."

Otuz yıldan fazladır Türk siyasetinde aktif olarak yer almış, kendi deyimiyle iktidardan "altı kere gitmiş yedi kere gelmiş", sağcı Adalet partisi (AP) ve Doğru Yol Partisi (DYP) iktidarlarında Başbakanlık yapmış ve şimdi Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olan Sayın Süleyman Demirel, KİT'lerden güzelim tesisler diye söz ettikten sonra, bu güzelim tesislerin 1987 yılına kadar zarar etmemiş olduğunu vurguluyor.

Soru: KİT'lerin tekel yarattığı iddiası doğru mudur?

Cevap: Türk Halkının öz malı olan KİT'leri, haraç mezat yabancılarla peşkeş çekmek için büyük çaba gösterenlerin bir iddiası da, KİT'lerin tekel yaratmış olduğudur. Bu kişilere göre, özelleştirmenin en önemli nedenlerinden birisi, tekelleri kırmak imiş!

Bu kişiler arasında, hükümetin özelleştirme konusundaki başdanışmanı Özer Ertuna da bulunmaktadır.

Diyelim ki; KİT'leri özelleştirdik. "KİT'ler özel sektörün eline geçince, tekel ortadan kalkıyor mu? Elbette, hayır! Sadece tekel el değiştirmiş oluyor! Yani, herhangi bir KİT, devletin elindeki tekel olmaktan çıkıp, özelleştirme sonucu bir özel kişinin veya özel firmanın elindeki tekel durumuna geçmiş oluyor. Görüldüğü gibi, özelleştirmenin tekelleri ortadan kaldıracağı iddiası hemen çürümeye mahkumdur.

Kaldı ki, konunun bir başka yönü daha vardır:

Özelleştirme ile tekelleri ortadan kaldıracağını iddia edenler, bugün Türkiye'de özel sektörün elindeki tekellere ne yapmayı düşünüyorlar acaba? Bugün Türkiye'de özel sektörün sahibi olduğu tekелci firmaların bazıları şunlardır:

- Otomobil üretiminde: Koç(Tofaş, Otosan), Renault.
- Minibüs üretiminde:
Koç firmaları (Otosan, Otokar, Karsan), BMC.
- Buzdolabı üretiminde:
Koç firmaları (Arçelik, Aygaz, Beko), Profilo.
- TV üretiminde:
Beko, Vestel, Telra (Profilo).
- Şofben üretiminde:
Koç (Arçelik, Demirdöküm), Profilo.
- Oto lastiği üretiminde:
Good Year, Brisa, Pireli.
- Otobüs üretiminde:
Mercedes-Benz, Otokar.
- Traktör üretiminde:
Uzel, Türk Traktör.
- Elektrik süpürgesi üretiminde:
Simtel, Arçelik.
- İlaç üretiminde:
Eczacıbaşı, Sandoz, Deva, Turgut Holding, Roche, Bifa.
- Kordbezi üretiminde:
Kordsa.
- Kaset üretiminde:
Raks.
- Orlon elyaf ve iplik üretiminde:
Aksa.
- Polyester iplik üretiminde: Sasa, Sönmez, Polylen, Sifaş.
- Ampul üretiminde:
General Electric, Tefken.
- Seramik üretiminde:
Bodur (Çanakkale Seramik, Kalebodur), Toprak.

- Çelik Boru üretiminde:
Borusan, Mannesman.
- Akaryakıt üretiminde:
Mobil, Shell, BP.
- Boya üretiminde:
Marshall, DYO.
- Temizlik kağıdı üretiminde: İpek
Kağıt, Toprak Kağıt.
- Tuz üretiminde:
Billur Tuz, Salina.
- Ayçiçek yağı üretiminde: Komili,
Trakya Yağ, Marsa.
- Margarin üretiminde
Lever, Marsa, Turyağ.
- Bira üretiminde:
Erciyes, (Efes Pilsen), Tuborg.
- Meşrubat üretiminde:
Fruko-Tamek, İmsa (Coca Cola)

Yukarıdaki listede görüldüğü gibi, Türkiye'de hemen hemen bütün sanayi üretimi tekellerin elindedir.

Özel sektörün elindeki tekelleri görmezlikten gelen özelleştirme yanlılarının "KİT'ler tekel yaratıyor" suçlaması böylece boşlukta kalmış oluyor.

Soru: KİT'lerin geri teknolojiyle çalıştıkları iddiası doğru mudur?

KİT'lerin özelleştirilmesi için bu gerekçe yeterli midir ?

Cevap: Bu iddia aslında doğrudur. Ancak, yalnız KİT'ler değil özel sektör de geri kalmış teknolojiyle çalışıyor. <geri kalmış teknolojiye örnek olarak, sanayimizin en önemli kesimlerinden biri olan tekstil endüstrisine bir göz atalım:Türk Tekstil Endüstrisi, büyük kapasitesine rağmen dünya ihracat pazarlarındaki yeri-

ni yitirmek üzeredir. Bunun nedeni, elindeki makinelerin ve dolayısıyla uygulanan teknolojinin eskimekte olmasıdır.

Dünyanın önde gelen pamuk ipliği ihracatçılarından biri olmamıza rağmen "ring-spinning, yani bilezikli iplik eğirme makinelerinin yüzde 80'i 5 yaşından büyüktür. "Open-end spinning", yani açık-uç iplik eğirme makinelerinin ise yüzde 52'si 5 yaşından büyüktür. 15 yaşından büyük bilezikli iplik eğirme makinelerinin oranı ise yüzde 78 gibi çok yüksek bir rakamdır. 15 yaşından eski bu makinelerin bugün teknolojik ve ekonomik değerleri kalmamıştır.

Pamuklu dokuma makinelerinde durum daha da kötüdür. Dokuma makinelerinde "mekiksiz" olanlar ileri teknolojiyi temsil etmektedir. Oysa, pamuklu sektöründe bugün 50 bir tezgahın ancak 8 bin tanesi mekiksizdir. Tüm tezgahların yüzde 73'ü 15 yaşından daha eskidir.

Yünlü dokumada da durum aynıdır. Mevcut: 6 bin tezgahın sadece 700'ü mekiksizdir.

Görüldüğü gibi, teknolojinin geri oluşu sorunu Türkiye'de genel bir sorundur.

Bunu sadece KİT'lere yüklemek yalandır, yanıltır.

Soru: KİT'lerin kadrolarının partizanca doldurulduğu doğru mudur?

Cevap: Particilik yapıldığı doğrudur. Ancak kadroların şişirildiği doğru değildir.

KİT'ler 1980'den beri kadro şişmesini önlemiştir. 41 KİT'te çalışanların 1989-1991 dönemindeki sayılabının nasıl bir seyir gösterdiği aşağıdaki tabloda görülmektedir:

KİT'LER	1989	1990	1991
MK.E.K	14.873	14.657	13.282
TAKSAN	1.116	1.078	72
TÜMÖSAN	559	550	538
ASİL ÇELİK	960	965	916
SEKA	11.825	11.406	10.961
T ÇİMENTO SAN.	9.658	9.708	9.076
DTÇİ	28.261	27.434	25.794
GER.KON.SAN	363	308	308
ORÜS	5.077	4.928	4.646
ETİBANK	22.491	22.549	21.290
K.BAKIR	3.517	3.603	2.816
ÇİN.KUR	718	706	682
T.TAŞKÖMÜRÜ.K	38.049	36.982	34.208
T.KÖMÜR İŞİ	32.962	32.286	30.494
TEK	70.408	68.049	67.344
TEMSAN	498	472	156
T.P.A.0	5.171	5.113	5.231
BOTAŞ	1.614	1.837	1.836
DİTAŞ	152	170	159
İ.G.S.A.Ş.	714	708	681
T.GÜBRESAN	5.459	5.953	5.842
T.ŞEKERFAB.	30.951	30.349	31.718
ET.BALIKKUR.	6.730	6.360	6.302
T.M.O	7.306	7.106	7.619
T.SÜT END.KUR.	2.255	1.750	1.741
ÇAYKUR	17.050	14.399	14.734
TEKEL	50.796	53.336	51.966
TARIM İŞİ	10.806	9.683	9.367
YEMSAN	1.728	1.676	1.632
İZEK	6.951	6.725	6.614
DMO	1.857	1.829	1.850
TCDD	52.672	51.500	50.672
İUBAŞAŞ	2.336	2.200	2.041
TDEMSAŞ	2.844	2.718	2.528
İULOMSAS	3.258	3.103	2.935
EljL	106.212	107.655	110.406
„ TM ₁	6.537	4.052	4.064
TrvtL	0	2.662	2.147
S'SAN	4.708	4.803	4.436
LS ^{CİLİKİ} ?	8.970	8.989	9.193
°BDEN.NAK.	3.137	3.167	2.985
TOPLAM	581.549	574.018	563.220

Bu tablodan anlaşılacağı üzere 41 KİT'te çalışanların sayısı 1989 yılında 581 iken, 1991 yılında 563 220'ye inmiştir. Yani, çalışanların sayısı artmamış, azalmıştır. Dolayısıyla, KİT'lerin her iktidarda partizanlarla doldurulduğu iftirası yalanlanmaktadır. KİT'lerde bu dikkatli istihdam politikası 1984'ten beri uygulanmış bir politikadır.

Ancak burada bir noktayı vurgulamak gerekir.

Yukarıdaki rakamlar, KİT'lere gereksiz yere eleman alınmadığını, iddia edildiği gibi kadroların şişirilmediğini kanıtlamaktadır. Fakat, boşalan kadrolara eleman alınırken iktidar yanlısı kişilerin alındığı da bir gerçektir.

İktidarlar, KİT'lere eleman alımlarında kendi yanlılarını tercih etmişlerdir, ama iddia edildiği gibi kadroları şişirmemişlerdir.

Burada, bir başka noktaya da açıklık getirmek gereklidir: KİT'lerin, mevcut yasalara göre, birer yönetim kurulu vardır. İşte bu yönetim kurullarına kişiler atanırken; ekonomi ve ticaret bilen, hukuktan anlayan, yetenekli ve deneyimli kişiler dikkate alınacağına, seçim kaybetmiş ve iktidar partilerine yakın kişilerin atandığı doğrudur. Ne var ki, hem bunların sayıları toplam KİT personel sayılı içinde çok küçük bir orandır, hem de abartıldığı gibi KİT'lerin bunlar tarafından alınan kararlarla yönetildiği doğru değildir.

Soru: devlet bankalarının özelleştirilmesini isteyenler, bu isteklerinde haklı mıdır?

Cevap: Türkiye'de, Merkez Bankası dışında faaliyette bulunan 67 bankanın 8'i devlet sermayelidir. Geri kalan 59 banka, özel sektör bankalarıdır.

Bu nedenle, önce özel sektör bankalarının durumuna bir atılım:

- İstanbul Bankası, bir özel sektör bankasıydı. Batırıldı. Bankayı batıranlar "köşe" olup, çok yüksek yerlere tırmandılar. Bu bankadaki paralar halkın parasıydı.

- T.Y.T. Bankası, bir özel sektör bankasıydı. Batınlıdı. Bankayı batıranlar "ihya" oldu. Bu bankadaki paralar da halkın parasıydı.

- İmpexbank, bir özel sektör bankasıydı. Batınlıdı. Bankayı batıranlar "deneyimli kapitalistler" olarak başka iş alanların yönelediler. Uçup giden, halkın parasıydı.

- Marmara Bank, bir özel sektör bankasıydı. Batınlıdı. Bankayı batıranlar "sermaye piyasası"nın ünlüleri arasına karıştı. Parasını yatırmış olan halk, sefil oldu.

Günümüzde, özel sektör bankaları, devlet güvencesinde topladığı paraları devlete satarak "avanta kâr" eden kurumlar haline gelmiştir. Özel sektör bankalarının kârlarının önemli bir bölümü, bankacılık hizmetinden değil, devletin ödediği faizlerden kaynaklanmaktadır. Doç. Dr. Öztin Akgüç, "Türkiye'de diğer bilançolar gibi banka bilançoları da gerçeği yansıtmıyor" diyerek, özel sektör bankalarının ne tür hilelere başvurduğunu dile getirmektedir.

Prof. Dr. Korkut Boratav, özel sektör bankalarının elle tutar yanları olmayışını şöyle açıklamaktadır:

"... 1994 yılındaki krizin ana etkenlerinden biri, bazı özel bankaların davranış biçimleridir. Kriz içinde batan bankaların takkeleri düşmüş ve kelleri görünmüştür, ama batmayıp da kurtarılan özel bankaların ne kadar büyük ayıplar içinde olduğunu ancak kulis dedikodularından eve umumiyetle sır olarak saklanan kontrol öğelerindeki sızmalardan duyabiliyoruz."

Mart 1997'de, Batı'nın önemli finans yayınlarında, Türkiye'deki tüm bankaların, "her an batabilecek" bir krizin içinde olduğu duyuruluyordu.

Siz, şimdi şu işe bakın: Türkiye'de sermaye sınıfının en bozuk, en hastalıklı kuruluşları özel sektör bankalarıyken, devlet bankalarının da özelleştirilmesi isteniyor!

Gelin, bir de devlet bankalarının durumuna kısaca göz atalım, bunların nasıl ve kimler tarafından sömürüldüğünü görelim:

Türkiye Kalkınma Bankası (T.K.B), en önemli devlet bankalarından biridir.

Şubat 1997'de öğrendiğimize göre, T.K.B'nin verdiği her 3 lira kredinin 1 lirası batmış!

T.K.B.'nin tahsil edemediği, yani geri alamadığı, toplam 7 trilyon 670 milyar 458 milyon alacağı bulunmaktadır. Bu şu demektir: T.K.B., çeşitli özel sektör firmalarına kredi (yani borç) olarak vermiş olduğu 7,6 trilyon lirayı geri alamıyor! Daha doğrusu bu özel sektör firmaları borçlarını ödemiyorlar, paralarının üstüne yatmışlar! Pekiyi, bu kadar parayı alıp da ödemeyenler kimler? 7 trilyon 670 milyar 458 milyon kredinin dökümü şöyle: 6 trilyon 100 milyar kredinin üzerine, 245 turizm firması yatmış!

1 trilyon 500 milyar krediyi de 82 sanayi firması şavullamış! T.K.B, bu firmalardan 148'ini mahkemeye vermiş, 179 firmayı da idari takibe almış.

Pekiyi, bu kredileri alıp da üzerine yatmış kuruluşlar içinde küçük esnaf, sanatkar var mı? Hayır yok!

Trilyonları hortumlamış bu kuruluşlar içinde işçi sendikaları, memur sendikaları, işçi emeklileri dernekleri, meslek odaları, demokratik kitle örgütleri, işçiler, memurlar, emekliler, üniversite öğrencileri var mı? Hayır yok!

T.K.B'yi soyanların hepsi özel sektör kuruluşlarıdır. Pekiyi, T.K.B. bu alacaklarını bir gün toplayabilecek mi? Bu sorunun yanıtı, 1980Tİ yıllarda yaşamış olduğumuz şu deneyimde yatıyor: Türkiye'de "hırsızlığı ve yolsuzluğu kurumlaştıran bir parti olan ANAP" iktidarında, 256 özel sektör firması, devletin hazinesinden, "hayali ihracat" olarak bilinen bir katakulliyle, bugünün parasıyla 500 trilyondan fazla bir parayı çalmışlardı. Ne bu çalınan paralar geri döndü, ne de çalanlarla ve çaldırtanlara bir şey oldu!

Türkiye'de bankacılık sektörünün içinde bulunduğu bu acıklı duruma, konunun uzmanları şu çözümleri öneriyorlar:

- Türkiye'de bankacılık sektörü beklenen işlevleri gerçekleştirememektedir. Ancak bunun çözümü devlet bankalarının özelleştirilmesi değildir. Bankacılık sektöründe özelleştirme; iddiaların aksine, kaynak kullanımında etkinliği daha da azaltacak, tekelci eğilimleri güçlendirecek, gelir ve servet dağılımındaki dengesizliği arttıracak, bazı sektörlerdeki kredi yetersizliği daha da şiddetlendirecektir.

- Türkiye'de sermaye sınıfının en bozuk, en hastalıklı kuruluşları olan özel sektör bankalarının kamulaştırılması için kampanyaların yürütülmektedir.

- Yalnız kamu bankalarının değil, özel sektör bankalarının yönetimi de özerkleştirilmelidir.

Özerkleştirme; bankaların yönetimini, belli çevrelerin ve partilerin hegemonyasından kurtarmaktır.

- Bankacılık sektörü dünyanın her tarafında denetim ve gözetim altındadır. Devletin bu sektörde bir denetim ve gözetim yetkisi olduğu, hakkı olduğu kabul edilmiştir.

Bu nedenle, bütün bankalar devletin sıkı bir denetimi ve yakın bir gözetimi altında bulundurulmalıdır.

Soru: KİT yöneticileri, ortalama düzey olarak, özel sektör yöneticilerinden daha geride midir?

Cevap: Hayır.

Bugün KİT'lerde, yalnız KİT'lere değil, özel sektöre de üstün bir yönetim düzeyi getirebilecek yetenek ve deneyim sahibi bir insan hazinesi vardır. Bugün, özel sektörün birçok dalında, üst düzey yöneticilerin önemli bir bölümü, KİT'ler tarafından okutulup yetiştirilmiş ve KİT'lerde deneyim kazanmış kişilerdir.

Bir örnek olarak, tekstil endüstrisini de özel sektörü gösterebiliriz.

Hemen hemen tüm büyük tekstil fabrikalarının üst düzey yöneticilerinin büyük bin bölümü bir KİT kuruluşu olan Sümerbank lafından yurtiçi ve yurtdışında eğitilmiş ve sonra Sümerbank'ın

çeşitli fabrikalarında deneyim kazanmış kişilerdir. Dolayısıyla, özel sektöre üst düzey yöneticisi yetiştirip veren KİT'lerde bugün çok yetenekli ve deneyimli elemanlar bulunmaktadır.

Soru: KİT'ler vergi kaçırır mı? KİT'ler S.S.K. primi (Sosyal Sigortalar Primi) kaçırır mı? KİT'lerde kaçak işçi çalışır mı?

Cevap: KİT'ler vergi ve sigorta primi kaçılmazlar, kaçırılmazlar. Vergi kaçakçılığı ve prim kaçakçılığı özel sektörde olur.

KİT'ler vergi ve S.S.K. prim borçlarını ödemekte gecikebilirler. Ama özel sektörün vergi ve S.S.K.primi borçlarını ödemekte gecikmesi KİT'lerinden çok daha fazladır.

12 Mayıs 1994 tarihinde, Çalışma Bakanı Moğultay, S.S.K.'nın prim alacaklarını gecikme zammıyla birlikte 15,5 trilyon liraya ulaştığını söylüyor ve alacaklarının dökümünü şöyle veriyordu:

Belediyelerin borca: 6,6 trilyon lira

KİT'lerin borcu: 1,3 trilyon lira

Özel sektörün borcu: 7,6 trilyon lira

Özel sektörün vergi ve sigorta primi kaçırdığının bir diğer kanıtı da şudur: Özel sektörde çalışan işçilerin çoğu asgari ücretle çalışır gösterilir.

Oysa KİT'lerde böyle bir uygulama mümkün değildir. KİT'ler kaçak işçi çalıştırmazlar, çalıştıramazlar. Kaçak işçi, yani, sosyal Sigortalar Kurumu'na kayıt olmamış işçi ancak özel sektörde bulunur.

Soru: KİT'ler hayali ihracat yapar mı?

Cevap: KİT'ler hayali ihracat yapmaz, yapamazlar. Hayali ihracat, özel sektörün becerisidir! 1983/1991 yılları arasında, yani ANAP iktidarları döneminde, 256 özel sektör firması, hayali ihracat adı altında, bugünkü kurlara göre, Türk halkının 500 trilyon lirasını çalmışlardır.

KİT'lerde çalışan, evine ekmek götürme derdindeki memur ve işçinin vergisinden, alın terinden kesilenler, bu 256 özel sektör hayali ihracatçısının zevkine harcanmıştır. Hiç kimse bunlardan hesap sormamış soramamıştır.

ANAP hükümetlerinde Devlet Bakanı ve Milli Eğitim Bakanı olmuş, hükümet sözcülüğünü yapmış Hasan Celal Güzel, hayali ihracat yoluyla hazineyi yağmalayan ve yağmalatan ANAP'ı şöyle tanımlıyordu:

"ANAP, Türkiye'de yolsuzluk ve hırsızlık düzenini kuran partidir.

ANAP aslında bir siyasi parti değil, bir menfaat şebekesidir."

Türkiye'nin yönetimini ele geçiren "menfaat şebekeleri", hayali ihracat yöntemiyle halkın parasını yağmalayıp, özel sektöre yağmalatmışlardır.

Hiçbir KİT, hayali ihracat rezaletine bulaşmamıştır.

Soru: KİT'ler "zararlıyım" diyerek, bankalara, bazı borçlarının silinmesi konusunda pazarlık edebilir mi?

Cevap: KİT'ler "zarar ediyorum" diyerek bankalara bazı borçların silinmesi konusunda pazarlık edemez. Ama, özel sektör eder.

Özel sektör, pazarlığın ötesinde, bankalara borcunu ödemeyeceği tehdidini bile yapabilir: 12 Mayıs 1994 tarihinde, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Yalım Erez, Türkiye'nin bir üretim bunalımına girdiğini söyleyerek şöyle tehdit ediyordu:

"Eğer önlem alınmazsa, Haziran sonunda, sanayici bankaya olan kredi borcunu ödemeyecek."

Soru: KİT'lerin başlıca sorunları nelerdir?

Cevap: 1930 yılından beri Türkiye'nin ekonomik kalkınmasında, topluma belirli kalite ve fiyatta mal ve hizmet sunulmasında, bilgi, beceri, ve sermaye birikiminde ve ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanların yetiştirilmesinde kendilerine

düşen görevleri başarıyla yerine getirmiş olan KİT'lerin bugün çeşitli sorunları olduğu bir gerçektir. Ancak, unutulmaması gereken diğer bir gerçek de şudur: Eğer KİT'ler olmasaydı, Türkiye bugünkü gelişmişlik düzeyine ulaşamazdı. Aslında KİT'lerin sorunlarını incelerken, KİT'leri birer birer ele alıp değerlendirmek ve her kuruluşun kendisine özgü özelliklerine göre sorunları belirlemek gerekir. Aşağıda, ana başlıklar altında, KİT'lerin genel sorunları özetlenmiştir:

- Çeşitli kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere (KHK) rağmen, KİT kavramı hakkında yasalar arasında paralellik sağlanamamıştır.

- 1970 yılında KİT'ler, mali hükümler bakımından 657 sayılı Devlet Memuru Kanunu kapsamına alınmış, mevcut yapılar gereksiz yere büyütülmüştür.

- KİT'lerin yeniden yapılanması 1938 yılından bu yana gündeme gelmiş, bu kuruluşların daha verimli çalışmasının imkanlarını araştırmak üzere çok sayıda çalışma yapılmıştır. Fakat uygulama aşamasında başarısız kalmıştır.

Yeniden yapılanma çalışmaları sonucunda KİT mevzuatına yapılan yeni düzenlemelerden beklenen sonuçlar alınmamıştır.

- Yönetim Kurullarının oluşumunda işletmecilik deneyimi bulunan kişilerin atanmasına özen gösterilmemiş, kuruluşları yönlendirecek dinamik, uzman kişilerin yönetim kurallarını oluşturması politik nedenlerle engellenmiştir.

- KİT'lerin yönetim kadroları, politik istikrarsızlığa paralel olarak çok hızlı bir şekilde değişmiş, bu durum gerekli öğrenme ve deneyim süresinin her seferinde yeniden başlanmasına yol açarak yönetimde devamlılık ilkesini zedelemiştir.

- KİT yöneticilerinin sık sık değiştirilmesi, uzun vadeli plan yapılmasına ve belirli hedeflere ulaşılmasına engel olmuştur.

- KİT'lerde denetimler hep aradan yıllar geçtikten sonra yapılmış, bu süreç içerisinde öneticiler de değişmiş olduğundan gerçek sorumlular bulunamamıştır. KİT'lerin Türkiye Büyük

Millet Meclisi (T.B.M.M.) tarafından denetlenmesinde de kâr ve zarar hesaplarının açıklanmasında, yönetim kurullarının aklanıp aklanmamasında da aksamalar olmuştur. Bu durum denetimin güncelliğini ve tekinliğini olumsuz yönde etkilemiştir.

İbra edilmeyen, yani aklanmayan yönetim kurulları hakkında nasıl bir idari işlem yapılacağı konusu ise yasalarla düzenlenmemiştir.

- Her ne kadar KİT'lerin kuruluşunda "anonim şirket" yapı sı ele alınmışsa da; bir anonim şirkette mal sahiplerinin oluşturduğu "genel Kurul" ile "denetleme kurulu", KİT'lerin yapısında bulunmamaktadır.

Bu nedenle KİT'ler, anonim şirket modeline uygun olarak çalışmamıştır.

- İş değerlendirmesine dayanan bir ücret sisteminin bulunmayışı, personel giderleri ile üretim arasında sağlıklı bir ilişki kurulmasını önlemektedir. Toplu iş sözleşmelerinde seyyanen (yani herkese aynı miktarda) zam yapılması, ücret artışlarında verimliliğin dikkate alınmaması, ücret dengesini ve produktiviteyi (verimliliği) olumsuz yönde etkilemektedir.

- Yasayla öngörüldüğü halde "Kıdem Tazminatı Fonu"nın kurulmamış olması, KİT'lerin parasal sıkıntılara girmesine yol açmaktadır.

- KİT'lerden emekli olan işçilerin yerine yeni eleman alınmasına bütçe yasakları, kararnameler veya başkanlık genelgeleri ile kısıtlamalar getirilmektedir.

Bu durum, ayrılan nitelikli personelin yerine yeni personel alımını güçleştirmektedir. Ayrıca, ihtiyaç fazlası personelin gerekli yerlere nakli, çeşitli nedenlerle mümkün olamamaktadır.

- Dolayısıyla, süreklilik gerektiren bazı işlerde "müteahhit" aracılığıyla sağlanan işçilerin çalıştırılması ve bazı KİT'lerde geçici işçilerin daimi bir şekilde çalıştırılması, yaygınlaşma eğilimi göstermektedir.

- KİT'lerin birbirinden ve diğer kamu kuruluşlarından olan alacak ve borçlarının zamanında ödenmemesi nedeniyle büyük birikimler olmakta, bu durum bazı KİT'lerin parasal kaynaklarının bağlı kalmasına yol açarak mali durumların olumsuz yönde etkilemektedir.

- Yatırımların öngörülen süreler içinde tamamlanması ve bazı KİT'lerin mali güçlerin üzerinde yatırımlara yönelmesi, yabancı kaynak kullanımlarının artmasına ve yatırım maliyetlerinin yükselmesine yol açmaktadır.

- Toprak Mahsulleri Ofisi (T.M.O.) ve TEKEK gibi bazı KİT'lerin destekleme alımı yapmakla görevlendirilmesi, fakat alımların gerektirdiği finansmanın zamanında sağlanmaması, finansman ihtiyaçlarının ticari banka kredileriyle karşılanması sonucunu doğurmaktadır. Bu durum, kuruluşları mali yönden olumsuz olarak etkilemekte, KİT'leri iç faiz batağına sokmaktadır.

- Büyük miktarlarda alım yapan kuruluşlarda stok alanlarının yetersiz olması; çürüme, bozulma, paslanma gibi nitelik kayıplarına yol açmaktadır.

- KİT'lerin arasında gerekli koordinasyonun bulunmaması, kuruluşlar arasındaki işbirliğini güçleştirmekte ve bir kuruluşdaki ihtiyaç fazlası malzemeler, ihtiyacı olan başka bir birime gönderilememektedir.

- KİT'lerde etkin bir stok kontrol sisteminin bulunmayışı, en çok ve en az stok düzeylerinin belirlenmemiş olması, gereğinden fazla alım yapılarak gereğinden fazla stoklamaya neden olmaktadır.

- KİT'lerde araştırma-geliştirmeye yeterli kaynak ayrılmadığından, "üretim planlaması", "kalite kontrol", "sistem analizi" gibi verimi artıracak tekniklere eğilinememiştir. Bunun sonucunda da, hammadde ve malzeme nitelik farkları ile üretim aşamalarındaki uyumsuzluk gibi nedenlerle bazı KİT'lerle ara ve son üründe fire, kaçak ve kayıplar ortaya çıkmıştır.

- Bazı KİT'lerin kuruluşunda yapılan fizibilite hataları, kuruluş yeri seçimindeki yanlışlıklar, eski teknolojilerin transfer-

leri, ekonomik getirişi az, ölçekleri optimum kapasitelerin altında olan tesislerle, rekabet gücü zayıf bir üretim yapısının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

(Eski teknolojilerin transferi sorunu yalnız KİT'ler için değil, özel sektör için de geçerlidir.)

- KİT tesislerinin büyük bir kısmı; fizik, ekonomik ve teknolojik bakımından eskimiştir.

(Bu sorun özel sektör için de geçerlidir.)

- KİT'lerin ürünlerinin satış fiyatları genelde kuruluş dışın da belirlenmiş ve bu konuda belirli işletmecilik kurallarına uyulmamıştır. Bu durum, finansman sıkıntısı yaratmıştır.

Soru: KİT'lerin sorunlarına başlıca çözüm önerileri nelerdir?

Cevap: Yalnız KİT'lerin değil, özel sektörün de çok sayıda sorunu bulunmaktadır. Ancak, herhangi bir özel sektör kuruluşunun sorunları var diye, alelacele, haraç mezat yabancılara devri nasıl düşünülmüyorsa, KİT'lerin de sorunları var diye, yağmadan mal kaçıran gibi yabancılara teslim edilmeye kalkışılması kabul edilemez. Özel sektör nasıl sorunların çözüm arayıp buluyorsa KİT'lerin de sorunların çözüm aranıp bulunabilir.

Türk mühendis, ekonomist, hukukçu, teknisyen ve bürokratları KİT'lerin sorunlarına çözümler getirecek yetenek ve deneyime sahiptirler. Türk halkının çıkarı göz önünde tutularak getirilecek çözümler, KİT'lerin ulusal ekonomiye olan katkılarını daha da arttıracaktır.

Aşağıda KİT'lerin sorunlarına genel çözüm önerileri ana başlıklar altında özetlenmiştir:

- Anayasa'nın 165. maddesine uygun olarak, sermayesinin yansından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kamuya ait olan kamu kuruluş ve ortaklıktan kapsayacak şekilde, Kamu İktisadi Teşebbüsleri yeni baştan tanımlanmalı; bütün KİT'lerin

yönetimini, denetimini ve çalışma esaslarını günün şartlarına göre düzenleyecek bir yasal düzenlemeye gidilmelidir.

- KİT'lerin tamamına uygulanmak üzere, kârlılık ve verimlilik amaçların uygun, yetenek ve eğitime önem veren personel rejimi uygulanmalıdır.

- Bilimsel yönetimler kullanılarak norm kadrolar belirlenmeli, gerçek personel ihtiyacı saptanmalıdır.

- Personel alımına ilişkin kanun ve kurallar, üretim için gerekli nitelikli eleman ihtiyacını karşılamaya olarak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Taşeron eleman istihdamından ve daimi kadrolarda geçici işçi çalıştırılmasından kaçınılmalıdır.

- Toplu iş sözleşmelerinde ücret artışları, verimlilikle ilgilendirilerek dengeli bir şekilde yapılmalıdır.

- KİT'ler yeterli öz kaynağı bulmadan yeni yatırımlara gitmemeli, halihazır yatırımlar öngörülen süreler içinde bitirilerek yatırım maliyetlerindeki artışlar en düşük düzeye indirilmelidir.

- Destekleme alımı yapmakla görevlendirilen Et ve Balık Kurumu (EBK), Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. gibi KİT'lerin, mali yönden sıkıntıya girmemeleri için, bu alımların finansmanı önceden sağlanmalı ve görev zararları zamanında ödenmelidir.

Sık yönetici değişikliği yapılmasından kaçınılmalıdır. Göreve atamada ve görevden almada başarı derecesi esas olmalıdır; başarı, nesnel temellere göre değerlendirilmelidir.

- KİT Yönetim Kurulları, işletmecilik deneyimi bulunan ve tüm çalışmaları görev aldığı kuruluşa ayırabilecek kişilerden oluşmalıdır.

- KİT'lerin organizasyonları modern yönetim ilkelerin göre gerçekleştirilmeli, gerekli olmayan birimler elimine edilerek KİT'ler dinamik bir yapıya kavuşturulmalıdır.

- KİT'ler ihtiyaç duydukları malzemeleri, fiyat ve kalitenin aynı olması koşuluyla, öncelikle diğer KİT'lerden ve yurtiçi firmalardan sağlamaya çalışmalıdır.

- Etkin ve modern stok kontrol sistemleri kurulmalı ve böylece ihtiyaçtan fazla stoklar için para harcanması önlenmelidir.
- Stok alanları genişletilerek fire ve nitelik kayıpları en az düzeye indirilmelidir.
- Eski teknolojiler atılıp yerine yeni teknolojiler alınmalıdır.
- KİT'ler verim artırıcı çalışmalara ağırlık vermeli, "araştırma ve geliştirmeye" yeterli mali kaynak sağlanmalıdır.

Soru: Başarısız KİT'ler ya kapatılsın ya da "özelleştirilsin" deniliyor. Başarısız özel sektör kuruluşlarına ne yapılıyor?

Cevap: Zarar eden KİT'lerin ya hemen kapatılmasını ya da yok pahasına elden çıkarılmasını isteyenler, bir özel sektör fabrikası zarar edince "Devlet gelsin, kurtarsın!" çığlığı atıyorlar! Hem devletçiliğe karşılar, hem KİT'lere karşılar, fakat kendi kuruluşları zarar edince de devletten yardım bekliyorlar! Ve devlet, başarısızlığa uğramış özel sektörü kurtarıyor. 1980 yılı sonrası, bunun örnekleriyle doludur. İşte bunlardan birkaçı: Güneş Sanayi, Paktaş, Van Yün, İzdaş, Metaş, Asil Çelik.

Devlet, yalnız batık özel sektör kuruluşlarını kurtarmakla kalmıyor, özel sektörün tüm dertlerine duyarlı ve hemen çare arayıcı bir tutum içine giriyor:

Örneğin, pamuk iplikçileri hammadde (pamuk) konusunda sıkıştı; hemen çare bulundu. İhracatçılar sıkıştı ve hemen navlun iadeleri çıktı. Ark Ocak sahipleri sıkıştı: hemen hurda ithalatında 20 dolar destekleme çıktı. Cam keşimi sıkıştı; hemen antidamping vergi kondu. Bankalar sıkıştı; hemen VDMK (Varlığa Dayalı Menkul Değerler) çıktı. Çimentocular sıkıştı; hemen ithal çimentoya fon ayrıldı. İşçilerin, memurların, emekli ve yetimlerin belini büken 5 Nisan Paketi'nin uygulamaya konulmasından sonra "Batıyoruz, kurtarın!" diyen otomotiv sanayine, devlet hemen vergi indirerek yardıma koştu.

Dolayısıyla, eğer Türkiye'de bir devlet kayırması varsa o da özel sektördür; KİT'lere değil.

Soru:Özel sektör geri kalmış bölgelerde yatırım yapar mı?

Cevap:Özel sektör, Türkiye'nin geri kalmış bölgelerinde yatırım yapmaz.

Özel sektörün son on beş yılda yaptığı sanayi yatırımlarının hemen tamamı İstanbul, Kocaeli ve Sakarya illerinin sınırları içindedir. Özel sektörün son yıllardaki turistik yatak sayısının hemen yarısı İstanbul'da kurulmuştur. Geri kalan yarısı Ankara ve İzmir'in yanı sıra Ege ve Antalya kıyılarında kurulmuştur. Son üç yılda açılan yabancı dev otellerin listesi bile son derece dardır:

Sviss Hotel, Park-SA Oteli, Çırağan Oteli, Mövenpick Hotel, Park-SAHilton...

Özel sektör yatırım yaparken, bölgesel dengeleri dikkate almaz. Özel sektör yatırım yaparken sadece çok kazanmayı düşünür. Türkiye'nin Batı bölgesi zenginleşirken Güneydoğu Anadolu'nun giderek yoksullaşması özel sektörü hiç ilgilendirmez. Oysa devlet, KİT'leri kurarken bölgesel dengeleri de düşünür.

Türkiye'de devletçilik ilkesinin altın dönemini yaşadığı 1930-1940 döneminin en önemli özelliği ve üstünlüğü, yatırımların bölgesel dağılımında gösterdiği gerçekçilik ve akıllılıktır.

O dönemin Cumhuriyet Hükümeti, büyük bir ileri görüşlülükle, Türkiye'nin en büyük derdinin "Bölgelerarası Ekonomik Farklılıklar" ve bunun doğuracağı iç göçler olduğunu saptamış ve sanayiye ülkenin her bölgesine (İğdır, İsparta, Malatya, Konya Ereğlisi, Kayseri, Nazilli, Kırıkkale) yaymıştır.

Türk özel sektörü Romanya'da, Bulgaristan'da yatırım yapıyor, ama Diyarbakır'da, Mardin'de yatırım yapmıyor.

Türk özel sektörü Polonya'da, Özbekistan'da, Kırgızistan'da yatırım yapıyor, ama Şemdinli'de, Tunceli'de, Elazığ'da yatırım yapmıyor.

Soru: Özel sektörün bazı dev kuruluşları KİT'lerin varlıklarını neye borçludur?

Cevap: Özel sektörün bazı dev kuruluşları KİT'lerin varlığı sayesinde oluşmuştur. Buna iki örnek verelim:

- Bugün, özel kuruluşların neler yapabileceğinin kanıtı gibi gösterilen Arçelik, kuruluş ve büyümesini bir KİT'e, yani Devlet Malzeme Ofisi'ne (DMO) borçludur.

Arçelik, demir-çelikten mamul büro malzemesi üretimi amacıyla kurulmuştur. Koç grubu ile DMO'dur. Arçelik böylece ürettiği her ürüne istediği fiyattan Pazar bulmuş ve bu rahatlıkla büyük kârlar elde ederek palazlanmıştır. Bugün DMO ise "küçük ortak" olarak bırakılmıştır.

- Çanakkale Seramik grubunun başlangıcı da, bir KİT olan Etibânk'la kurulmuş bir ortaklığa dayanır. Bu ortaklık, elektrik ulaşımında kullanılan seramik eşya yapımıyla uğraşacaktı. Tıp kısı Arçelik gibi, Pazar derdi olmadan çalıştı ve dev kârlarla bu güne gelen yolu açtı.

Soru: Özel sektör sosyal barışı kurabilmiş midir?

Cevap: Özel sektör sendikal düzende işçi artışını hiçbir zaman içine sindirmiş değildir. Sindiremediği için de sendikaları parçalamak, kıdem tazminatlarında hilelere girmek, işçi çıkartmak ve işten çıkarmayı ucuza getirmek, taşeronlaşmaya gitmek yollarındadır. Bu nedenle, özel sektör, özelleştirdiği yerlerde haksız işçi çıkarmanın yollarını aramaktadır. Bugün özelleştirilen her KİT kuruluşundan insafsızca işçi çıkartılmaktadır. Özelleştirmenin savunucularından, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde İktisat İşletme Profesörü Zeyyat Hatipoğlu, ekonomide yaşanan krizi aşmak için bakın neler öneriyor:

- İşçi ve memur ücretleri yüzde 40 oranında azaltılmalıdır.
- Türkiye'de artık sendikalar yok olmak zorundadır, yok olmalıdırlar.
- Kapitali kıt bir ülkeyiz, tek satacağımız şey emektir.

Sendikaların yok olmasını, ülkede yüzde 40 enflasyon yaşanırken, işçi ve memur ücretlerinin azaltılmasını isteyen bir özel sektör, ülkede barışı kurabilir mi?

Resmen kurma aşamasında olduğu Yeni Demokrasi Hareketi Partisi'nin lideri Cem Boyner, bir taraftan YDH'nin tarihi değiştirmek için Türkiye'de DP'den sonra ortaya çıkmış en büyük halk hareketi olduğunu söylerken, diğer taraftan sahibi olduğu tekstil fabrikalarına sendikayı sokmamış olmakla övünüyor.

Türkiye'nin en büyük "halk hareketi", sendikaları yok ederek, işçinin haklarını çiğneyerek mi başarıya ulaşacak?

Soru: ülkemizde hammadde ve enerji üretiminde KİT'ler mi, yoksa özel sektör mü öncü olmuştur?

Cevap: KİT'ler kurulduklarında, önce tüketim malları üreterek çalışmaya başlamışlardır. Ama sonra, ülkedeki sanayiye, hammadde ve enerji üreten kuruluşlar olarak ön plana çıkmışlardır. Eğer önce Etibank ve sonra onun görev ve işlevlerini devralan TEK olmasaydı ülkemizde ne sanayi olurdu ne de elektrik veren bugünkü dev santraller ve görkemli enterkonnekte projeler olurdu.

Bunların hiçbiri* özel sektör tarafından düşünülemez ve gerçekleştirilemezdi.

Türkiye'de; özel sektörün enerji kesiminde kurduğu bir tesis (örneğin rafineri, güç santrali) yoktur.

Enerji gibi bir altyapı hizmetlerinin kuruluşu KİT yöntemi sayesinde olmuştur. Bugün özel sektörün kullandığı altyapı hizmetlerinden olan limanlar, deniz taşıması, trenle taşıma, bütün haberleşme hizmetlerinin görülmesi KİT'ler sayesinde oluyor.

Sanayinin hammaddelerinden selüloz, bakır-alüminyum, kereste, büyük kısmıyla demir ve kok, hayvan yemleri, petro-kimya ürünleri KİT'ler ile sağlanıyor. Bunların varlığı olmasaydı, Türkiye'de sanayinin bugünkü düzeye gelmesi herhalde mümkün olamazdı.

Soru: Özel sektör, devlet desteği olmadan ayakta durabilir mi?

Cevap: KİT'lerin ya yok pahasına elden çıkarılıp yabancılara teslim edilmesini isteyen ya da tümüyle kapatılmasını isteyen ve "devletin küçülmesini" savunan özel sektörün büyük kuruluşların büyük bir bölümü bugün devlet desteği ile ayakta durmaktadır.

Özel sektörün büyük bir bölümü devletten "sübvansiyon" yani destek alarak ayakta kalmayı başarmaktadırlar. Bunlardan iki tipik örneği aşağıda veriyoruz:

- Bugün Türkiye'de üretilen yerli otomobillerin rahatça satılabilmesinin en birinci nedeni, devletin yabancı otomobil ithalatından çok yüksek vergi almasıdır.

Bugün bir Doğan marka araba yaklaşık 10 000 dolara satılmaktadır. Oysa aynı fiyata Avrupa'da öyle arabalar vardır ki; Doğan ile kıyas bile edilemez.

Devlet gümrük ve tarife dışı korumalarla Türk özel sektörünün otomobil üreten kesimini ayakta tutmaktadır.

- Demir-çelik sektöründe, hurdadan demir-çelik üretip piyasa satan firmalara devlet, ithal ettikleri her on hurda için 20 dolar sübvansiyon vermektedir.

Devlet desteği verilmezse bu sektör silinir gider.

Soru: Özelleştirmeye karşı olmanın demokrasiye karşı olma anlamına geleceği doğru mudur?

Cevap: İktisat Profesörü Asaf Savaş Akat, 11 Temmuz 1994 tarihli Sabah Gazetesi'nde, "Özelleştirme, Popülizm ve Demokrasi" başlıklı makalesinde şunları söylüyor:

"... özelleştirmeye karşı çıkanların aslında Türkiye'nin demokratikleşmesini engellemeye çalıştıkları sonucu çıkıyor."

İktisat Profesörü Asaf Savaş Akat, böylece "demokrasi"ye yeni bir tanım getirmiş oluyor:

"Demokrat olmak demek, özelleştirmeden yana olmak demektir. Özelleştirmeye karşı olanlar demokrat değildir."

Prof. Asaf Savaş Akat'ın bu tarifine göre, "demokrasinin beşiği" olarak bilinen İngiltere'nin aşağıda adları yazılı başbakanlarının da demokrasiye karşı olduğu sonucu çıkıyor. Zira bu İngiliz başbakanlar, hep özelleştirmeye karşı çıkmışlar ve iktidar dönemlerinde özelleştirmenin tam karşıtı olan "devletleştirme"yi uygulamışlardır:

Clement Attlee (1945-1951)

Harold Wilson (1964-1969)

James Callaghan (1974-1979)

Prof. Asaf Savaş Akat'a göre yalnız bu İngiliz başbakanlar değil, bunların hükümetlerinde görev alan tüm bakanlar, parlamentoda bu hükümlere oy veren tüm milletvekilleri ve bu hükümetleri oylarıyla iktidara getiren milyonlarca İngiliz vatandaşı da meğerse hep demokrasi düşmanıymış! 21 Temmuz 1994 tarihinde İngiliz İşçi Partisi'nin Genel Başkanlığı'na seçilen Tony Blair, başkan olarak yaptığı ilk konuşmada, özelleştirmeye karşı devletleştirmeyi savundu.

İngiltere'de yapılan son kamuoyu yoklamalarına göre, yapılacak ilk genel seçimde, b.aşında Tony Blair'in bulunduğu İşçi Partisi İngiltere'de iktidara gelecek.

Ve Türk İktisat Profesörü Asaf Savaş Akat'a göre, İngiltere'de çok yakın bir zamanda, antidemokratik bir rejim iktidar olacak!

Görüldüğü gibi, özelleştirmeye karşı olmanın demokrasiye karşı olma anlamına geleceği iddiası, baştan sona bir safsatadır. Türk halkının beynini, özelleştirmenin her derde deva bir ilaç olduğu yönünde yıkama çabalarındandır.

Hiçbir gerçeğe dayanmayan, uzaktan yakından bilimselliği olmayan bu tür safsataların, isimleri önünde "İktisat Profesörü" unvanı olan kişilerce üretilmesi ise, Türkiye'nin başka bir dramıdır.

Soru: KİT'ler özelleştirildiği takdirde hangi önemli hizmetler artık yerine getirilemeyecektir. ?

Cevap: KİT'ler özelleştirildiği takdirde, devletin bugüne kadar KİT'ler aracılığıyla yerin getirdiği çok önemli şu hizmetler artık yerine getirilemeyecektir:

-Tarım üreticileri korunamayacaktır:

Bugün başka Amerika olmak üzere tüm Avrupa ülkelerinde tarım üreticileri devlet yardımı alırlar. Ülkemizde bu amaçla kurulmuş KİT'ler şunlardır:

• Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), her tür tahıl üretimi yapan çiftçilerimizi korur.

• Şeker Şirketi; şeker pancarı üretiminin düzenlenmesi yolunda önemli rol oynamış ve şeker pancarı üreticilerini kollayıp korumuştur.

• Tekel; tütün ve anason üretimi konusunda devlet politikalarının izlenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

• Türkiye Ziraî Donatım Kurumu, Türkiye Devlet Çiftlikleri, Türkiye Gübre Sanayi, Türk tarım ürünleri üreticilerini kollayan, koruyan ve yardım eden KİT kuruluşlardır.

-Topluma karşı sosyal sorumluluk duyulmayacaktır. KİT'ler, özel sektör gibi yalnız kâr amacıyla hizmet veren kuruluşlar değildir.

KİT'ler, Türk halkına, ayırım yapmadan, bazen zarar etmeyi bile göze alarak hizmet veren kuruluşlardır.

Devlet, halka karşı duyduğu sosyal sorumluluklarının bir bölümünü KİT'ler aracılığıyla yerine getirir. Bunu iki örnekle anlatalım:

*Bir özel sektör bankası düşünelim. Bir yurttaş, uzak bir ilin uzak bir köyüne bu banka aracılığıyla para havale edecek olsa, bu özel sektör bankası havaleyi kabul etmeyebilir. Ama aynı yurttaş bir Ziraat Bankası'na giderse, bu isteği yerine getirilmek zorundadır. Zira, Ziraat Bankası bir KİT'tir, yani devletin bankasıdır ve devlet en uzak ilinin en uzak köyündeki vatandaşına da hizmet etme sorumluluğu taşır.

• Birer KİT olan T.C. Devlet Demir ve T.C. Devlet Deniz-yolları, birkaç yolcunun bulunduğu saatlerde (günün çok erken ve çok geç saatlerinde) ve pek az yolcunun bilet aldığı yollarda da, zarar edeceğini bile bile hizmet vermek zorundadır.

Yine bir KİT olan P.T.T.; en sarp ve en uzak köylere, mezralara dahi vatandaşların mektup ve telgrafını taşımak zorundadır.

Oysa hiçbir özel sektör kuruluşu, yukarıda sayılan hizmetleri, belirtilen koşullarda verme zorunluluğu asla duymayacaktır.

Devletin, özel sektörü teşvik imkânı kalmayacaktır. Devlet, özel sektörü teşvik eden politikalarını KİT'ler aracılığıyla uygular. Örneğin, Ziraat Bankası çiftçiye; Halk Bankası küçük ve orta sermaye sahibine, ev kadınlarına; Emlak Bankası konut kesimine; Eximbank ihracatçıya; Etibank madenciye; Türkiye Kalkınma Bankası turizmciye; Denizcilik Bankası deniz işletmelerine; ucuz, uzun vadeli ve özel koşullu kredi verir.

Devletin bu hizmetlerine aracılık eden bankalar birer KİT bankasıdır.

Devletin dolaylı vergi toplama imkânı kalmayacaktır. Devlet, dolaylı vergi toplamada bazı KİT'lerden yararlanır. Tekel, devlerin en büyük vergi dairesidir, dev bir KİT'tir. Devlet, ihtiyacı olduğu vergilerin bir bölümünü Tekel ürünlerinin satışından elde eder. Yine bir KİT olan Türkiye Şeker Fabrikaları, "Şeker İstihlak Vergisi" adı altında devlete vergi toplar. Türkiye'deki akaryakıt alım satımı ve üretimi ile uğraşan KİT'ler, topladıkları vergi dolayısıyla bir bedel, komisyon ya da yüzde talep etmeden devletin görevli tahsildarlığını yapmış olurlar.

Bazı stratejik yatırımlar yapılamayacaktır. Bazı stratejik yatırımlar özel kuruluşlara bırakılmadığından bu konularda KİT'ler kurulmuştur. Örnek; ilk silah üretimi KİT'ler tarafından yapıldı. Makine Kimya Endüstrisi Kurumu (M.K.E.K.) gibi kurumlar bünyesinde yapılan üretimin ürünleri, KİT yapısında yapılacak bir işlem sonucu yapılması gerekli stratejik ürünlerdir.

Bor, volfram gibi kıymetli madenler Etibank tekelinde kalmak zorundadır. Haşhaş üretimi Toprak Mahsulleri Ofisi (T.M.O.) tekelinde kalmak zorundadır.

Soru: Verim artışında özel sektör mü, yoksa KİT'ler mi öndedir?

Cevap: Verim artışında KİT'ler öndedir.

Son yıllarda devlet eliyle sürekli işlenen KİT'lerin "verimsiz" olduğuna ilişkin iddia, yine bir devlet kuruluşu tarafından yürütülmüştür. Güvenirliğine kimsenin itirazı olmayan Milli Prodüktivite Merkezi'nin (MPM), Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) imalat sanayi yıllık anket sonuçları üzerinde yaptığı araştırmaya göre, kamunun (yani KİT'lerin) verim artık hızı özel sektörden daha hızlı olmuştur.

Toplam 29 sanayi kolu üzerinde' yapılan bu araştırmaya göre, 1987-1990 yılları arasında, kamu sektöründe (yani KİT'lerde) çalışan her işçinin yarattığı katma değer yüzde 28,6 artarken, özel sektördeki artış yüzde 15,9'da kalmıştır. 1987 yılında, kamu sektörünün (yani KİT'lerin) gıda maddeleri sanayiinde çalışan işçiler kişi başına 6,667 dolarlık katma değer yaratırken, bu rakam 1990 yılında 9.216 dolara yükselmiştir.

Aynı dönemde özel sektörün aynı sanayide çalışan işçilerin kişi başına yarattığı katma değer 12 903 dolardan 15 588 dolara yükseldi. Buna göre gıda maddelerinde verim artışı, kamu kesiminde (yani KİT'lerde) yüzde 38,6 olarak gerçekleşirken, özel sektörde verim artışı yüzde 20,8'de kalmıştır. İçkide bu fark daha da artmaktadır. 1987 yılında kamunun (yani KİT'lerin) içki sanayinde kişi başına sağladığı katma değer 34 541 dolar iken, 1990'da 58 888 dolara yükselmiştir. Aynı dönemde özel sektörde kişi başına katma değer 25 072 dolardan 34 623 dolara yükselmiştir. İçki sanayinde verim artışı kamu sektöründe (yani KİT'lerde) yüzde 78,7 olarak gerçekleşirken, özel sektörde yüzde 38'de kalmıştır.

Soru: Yerli özel sektör neden KİT'leri ele geçirmek istiyor?

Cevap: Yerli özel sektörün KİT'leri ele geçirmek istemesinin başlıca nedenleri şunlardır:

- Büyük bir acelelikle KİT'leri elden çıkmaya çalışan hükümet, özelleştirmeye en kârlı KİT'lerin satışıyla başlamıştır.

Zarar ettiği için KİT'lerin elden çıkarılması gerektiğini savunanların, özelleştirmeye neden en kârlı KİT'lerden başlamış olduklarını açıklamaları pek kolay değildir. Zaten yüksek kârla çalışmakta olan KİT'lere özel sektörün alıcı olması çok doğaldır. Nitekim, kârlı kuruluşlar olan çimento fabrikaları satışa çıkarılınca yabancı ve yerli özel sektör tarafından kapış kapış alınmıştır.

- Özelleştirmeye çıkarılan KİT'lerin satış fiyatları, gerçek değerlerinin çok altında tutulmuştur. Dolayısıyla, özel sektör "kelepir" malı kaçırmak istememektedir. Nitekim çimento fabrikaları iki yıllık kârlarına eşit bir fiyatla özel sektöre adeta peşkeş çekilmiştir.

- Hükümet, KİT'leri özel sektöre çok elverişli koşullarla satmaktadır. Öyle ki, bu satışlarda satış bedellerinin tamamı peşin ve nakit ödenmemektedir. Pek azında bedelin tamamı alınmaktadır.

KİT'lerin özel sektöre satışında, iş, taksitle çevrilmektedir. Bir KİT fabrikasını satın alan özel sektör firması, taksitlerini fabrikayı çalıştırarak ödemektedir. Eğer peşin almaya kalksa, büyük bir ihtimalle banka kredisi kullanacak ve bu kredi için de büyük miktarda faiz ödeyecekti.

Böylesine kârlı bir işe kim koşu koşu girmez?

- Bizim özel sektörün KİT'leri ele geçirmek isteşişinin bir nedeni de, çok kârlı bir iş olan arsa spekülasyonudur.

Bizim toplumumuzda sanayin ve sanayicinin en iyi bildiğı şey, sanayi değil arsa spekülasyonudur. Özel sektörün birçok firmasının kârları ya repodan ya da kent içinde arsaların en değerli olanlarını kapıp üzerlerinde gökdelenler dikmekten kaynaklanmaktadır.

İstanbul'da Boğaz köprülerinin ayaklarına yakın arsaları kapatmakta ilk iki sırayı, ülkemizin iki büyük holdingi, Koç ve Sabancı Holdingleri almıştır.

İşte, KİT'leri ele geçirmek için fırsat kollayan özel sektör firmalarının gerçek amaçları, bu KİT'leri alıp kârlı hale getirecek ülke ekonomisinde katkıda bulunmak değil, bu KİT'lerin sahip olduğu kıymetli arsaları ele geçirmektir.

Değerli arsalarına şu anda göz dikilen KİT'lere örnek olarak şunları sayabiliriz:

Bakırköy'deki Sümerbank tesisi, Bomonti'deki Tekel tesisi, Bursa'daki Sümerbank Merinos Fabrikası.

Soru: Özelleştirme sonucu KİT'ler yerli özel sektörün eline geçerse ortaya ne gibi sonuçlar çıkacaktır?

Cevap: Eğer özelleştirme sonucu KİT'ler bizim özel sektörün eline geçcek olursa, ortaya ekonomik ve sosyal açıdan şu sonuçlar çıkacaktır:

- Türkiye'de yatırımlar fiziki olarak azalacaktır. Çünkü ya pılacak harcama, ülke ekonomisi açısından bir yatırım harcama sı değil bir transfer harcaması olacaktır.

Elindeki parayı bir KİT'in satın alımı için harcayan özel sektör, aslında ülkede yeni bir üretim tesisi kurmuş olmamaktadır. b Yaptığı iş, halihazır mevcut bir üretim tesisini ele geçirmektir. Eğer eldeki o para bu şekilde harcanmasaydı, kuşkusuz, ya bir yeni üretim tesisi kurulacak ya da bir üretim tesisi verimi ve kapasitesi arttırılacak biçimde genişletilecekti.

Böyle olunca, özelleştirme ile fiziki ve gerçek yatırımlar artmayacak, tam tersine eksilecektir.

- İşsizlik azalmayacaktır:

KİT'ler bizim özel sektörün eline geçerse, fiziki anlamda yatırımlar duracağından, en azından eksileceğinden, işsizlik artacaktır.

Ülkemizde işsizliğin azalması için yeni üretim ünitelerine ihtiyaç vardır, yani yeni yatırımlara ihtiyaç vardır.

KİT'leri bizim özel sektör satın aldığı takdirde, işsizliğin azalması değil azması olasılığı vardır. Özel sektör, KİT'lerde fazla işçi çalıştırdığı varsayımına inandığı için, eline geçirdiği KİT'lerde yapacağı ilk iş, işçilere yol vermek olacaktır. Böylece işsizlik de artacaktır.

Soru: Özelleştirme sonucu KİT'ler yabancı firmaların eline geçerse ortaya ne gibi sonuçlar çıkacaktır?

Cevap: Özelleştirme gerçekleşirse, KİT'lerin büyük bir bölümü, çok büyük bir olasılıkla yabancılara eline geçecektir.

Yabancı özel firmaların Türkiye'de göz diktikleri önemli iki alan vardır:

-Telefon ve Telekomünikasyon.

-Türk Hava Yolları.

Eğer bu çok önemli kuruluşlar yabancı özel firmaların eline geçerse aşağıdaki sakıncalar ortaya çıkacaktır:

- Ulusal bağımsızlığımıza gölge düşecektir.

Haberleşme araçlarının (telefon, faks, bilgisayar) ulusal güvenlik açısından önemi tartışılmaz. Zaten özelleştirmeyi en saldırgan bir şekilde savunanlar bile bu görüşe karşı doğrudan çıkış yapamıyorlar. Bu araçlar özelleştirilse bile hisselerin yüzde 51'i devletin elinde kalacak diyorlar. Ama bu sözün nasıl yerine getirileceği bilinmiyor. Kaldı ki, hem yüzde 51 hissesi devlette kalacak diyorlar ve hem de işletme haklarını süresiz şekilde yabancı şirkete verecek düzenlemeler yapıyorlar. *Yapılan bu düzenlemeler, Osmanlı döneminin yabancı şirketlerine verilen imtiyazları hatırlatmaktadır.*

- Yabancı sermaye aslında ilk gelişinde, işletmeye koyduğu öz sermaye ile bir "artı-sermaye" hareketidir. Bu hep gözle, so kudur, olayın başka yönlerine bakılmaz. Oysa, yabancı bir firma Türkiye'ye geldiğinde, kendi sermayesinden çok, Türkiye'deki mevcut kaynaklarla çalışır. Bu kaynakların en önemlisi de banka kredileridir. Türkiye'deki bankaların verdiği krediler aslında

Türk halkının birikimleridir, işte, yabancı firma Türkiye'ye geldiğinde bu "ulusal birikimi" kullanacak demektir. Üstelik banka kredileri sınırsız da değildir. Bir yabancı firmanın aldığı banka kredisi, Türk firmalarının alacağı krediyi azaltacak demektir.

Yabancı özel sermaye, Türkiye'de çeşitli imtiyazlar isteyecektir:

Yabancı özel sermaye, KİT'leri satın almak veya ondan hatırı sayılır bir pay almak için mutlaka imtiyazlar, yani ayrıcalıklar isteyecektir.

Telefon konusunda istediği imtiyaz bellidir:

İşletme hakkının tekel halinde kendine devredilmesini istemiştir.

Hükümetçe çıkarılıp Resmi Gazete'de yayımlanan 509 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin üçüncü maddesinde aynen şöyle denilmektedir: "Şirket, sahip olduğu Telekomünikasyon tesislerine ilişkin işletme hakkını belli süre ve şartlarla kısmen veya tamamen yerli veya yabancı sermaye şirketlerine verebilir."

İşletme hakkı demek: bütün sistemin, telefonlarıyla, link hatlarıyla, uydusuyla ve santralleriyle çalıştırılması demektir.

Kimlere devredilecek bu hak?

Yerli ve yabancı şirketlere. Büyük olasılıkla da yabancı şirketlere.

Ne kadar süre için?

Kararlarda "belli süre ve şartlarla" diyor, ama hiçbir şeyi belirlememiş. Sistemin işletilmesi, rahatlıkla elli ya da yüz yıl süreye bir yabancı şirkete devredilebilir.

Hem de bir tekel olarak.

Yalnız P.T.T. değil, T.H.Y de satılırsa, işte bu tür ayrıcalıklar verilecektir.

Tüm büyük KİT'lerin, örneğin TEK'in blok halinde satılışı gibi yabancı özel şirketlere satışında, bu yabancı şirketler yukarıda belirtilen ayrıcalıklara benzer ayrıcalıkları mutlaka isteyeceklerdir.

Soru: Özelleştirme sonucu KİT'lerin işçilerin eline geçmesine fırsat veriliyor mu?

Cevap: Özelleştirme, Türkiye'nin gündemine girdiği ilk günlerde, KİT'lerin ilk iş olarak işçilere satılması, onlar almazsa başka alıcılar aranması önerilmişti. 1983-1991 ANAP hükümetlerinin ilk düzenlemesi böyle idi. Bu aslında ustaca bir tuzaktı. Halk devletin antiterör uygulamalarından yakınıyordu. **Bir** "devlet düşmanlığı" o yıllarda daha da yaygındı. Devlet değil, işçiler KİT'lere sahip oölursa, yani "devlet küçölürse" daha bir demokrasi gelir fikri ileri sürölüyordu. Aslında bu öneri sadece kağıt üzerinde kaldı. ANAP hükümetleri, Defterdar Fabrikası dışında hiçbir tesisi işçilere teklif etmedi. Bu yüzden, Fransızlara yapılan çimento fabrikaları satış işlemini Danıştay iptal etti. Ama hükümet yine de işçilere bir teklifte bulunmadı.

Şimdi o eski metin (bir Yüksek Planlama Kurulu karar idi) değişti. Artık kimse "mülkiyeti tabana yayma"nın adını bile etmiyor. Hatta SEK için bir sendika "en iyi teklifi" verdiği halde hükümet dönüp bakmadı bile... Ama hala bazı sendikalar çalıştırdıkları tesisleri alma niyeti ileri sürüyorlar. Hükümet ise bu önerileri dikkate dahi almıyor.

Soru: Tüm dünyada bugüne kadar kaç KİT özelleştirilmiştir?

Cevap: Tüm dünyada, 1980 yılından 1992 yılına kadar toplam 6.832 KİT özelleştirilmiştir. Bunun ülkelere göre dağılımı şöyledir:

Doğu Almanya (eski sosyalist ülke):	4500
Doğu ve Orta Avrupa Ülkeleri (eski sosyalist blok): ..	805
Latin Amerika ve Karayipler:	804
Sahra - Altı Afrika Ülkeleri:,	373
OECD Ülkeleri:	170
Asya:	122
Toplam:	6832

Yukarıdaki tablonun ortaya koyduğu en çarpıcı gerçek şudur:

Türk halkının ve az gelişmiş ülke halklarının inandırılmaya çalışıldığı

gibi, yoğun bir özelleştirme, zengin İngiltere ve Batı Avrupa ülkelerinde değil, az gelişmiş Üçüncü Dünya ülkelerinde, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinde uygulanmış ve kelimenin tam anlamıyla bu ülkeler soyulmuştur.

İçinde dünyanın en zengin yedi ülkesi G7'nin de bulunduğu 25 üyeli OECD ülkelerinde, 1980-1992 yılları arasında yapılmış olan özelleştirmenin tüm dünyada yapılan toplam özelleştirmeye oranı sadece yüzde ikibuçuktur.

Özelleştirme denilen soygunun sonunda; Güney Amerika ülkelerinin, Afrika ülkelerinin, Asya ülkelerinin, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinin en değerli kaynakları Batı ülkelerinin eline geçmiştir.

Soru: Özelleştirmede uygulanan yöntemler nelerdir? Ülkeler kendilerine uygun özelleştirme yöntemlerini nasıl belirlemişlerdir?

Cevap: bir ülkede özelleştirme yöntemlerinin hangisinin uygulandığı o ülkenin genel ekonomik şartlarına, sermaye piyasasının durumuna, özelleştirilecek kuruluşun niteliğine, kuruluşun içinde bulunduğu mali şartlara ve özelleştirmenin amaçlarından hangisine ağırlık verileceğine bağlıdır. Özelleştirme yapan ülkelerde uygulanan başlıca yöntemler şunlardır:

1) Hisse Senetlerinin Halka Satışı

Hisse senetlerinin halka sunuluşu yöntemiyle özelleştirme, dünyada en yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biridir. İngiltere ve Japonya'da yapılan özelleştirmelerde bu yöntem tercih edilmektedir.

İngiltere'de, özelleştirilen kamu kuruluşlarının hisse senetleri halka sunulurken şöyle bir şart konulmuştur:

İster yerli ister yabancı olsun, hiçbir kişi veya kuruluş toplam hisselerin yüzde 15'inden fazlasına sahip olamaz

2) Blok satış yöntemi

Özelleştirme kapsamına alınmış kamu kuruluşlarının mülkiyetinin bir kısmının veya tümünün gerçek veya tüzel kişilerle kuruluşlara satılması, blok satış yöntemidir.

Bu yöntemle özelleştirme yapan ülkelerin başında Latin Amerika ülkeleri ve Karayipler gelmektedir.

3) Doğrudan Satış Yöntemi

Bu yöntem, KİT'lerin bağlı ortaklarının, müesseselerinin ve küçük işletmelerinin, bir defada gerçek veya tüzel yerli ya da yabancılara "pazarlık" yoluyla satılmasıdır;

Türkiye'de uygulanmak istenin yöntem budur. Sümerbank Holding bu yöntemle özelleştirilmek istenmektedir.

Türkiye'nin en büyük KİT'lerinden biri olan Sümerbank Holding'in bünyesinde:

- 32 Fabrika
- 36 Bağlı Ortaklık
- 144 Satış Mağazası
- 17 Bölgesel Yönetim Ünitesi
- 47 Şubeli Banka
- 2 100 000 metrekare kullanılmayan arsa bulunmaktadır.

Böylesine büyük bir kuruluşu Türkiye'de alacak bir özel sektör kuruluşu bulunmadığına göre, asıl amacın Sümerbank Holding'i yabancılara satmak olduğu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Oysa, Sümerbank'ın yabancılara satılması, 3 Haziran 1933 tarih ve 2262 sayılı Sümerbank yasasının 11. maddesine aykırıdır. Bu maddede aynen şöyle denilmektedir:

"... hisse senetlerinin kısmen veya tamamen Türk kişi ve kuruluşlarına satılması uygundur."

Yani, yabancı kişi ve kuruluşlarına satılması uygun değildir.

Sümerbank Holding; 35620 çalışanı, 525 milyon dolarlık net satışları(1992 yılı), pamuk ipliğinde yüzde 9, pamuklu tekstil

ürünlerinde yüzde 16,6, yün ipliğinde yüzde 9, yünlü tekstil ürünlerinde yüzde 8,4, el dokuması halılarda yüzde 1,8, ayakkabı üretiminde yüzde 5,7'lik Pazar payı ile Türkiye ekonomisinin de çok önemli bir KİT'tir.

Sümerbank'ı, özelleştirmek isteyenler çok dikkatli olmaz zorundadırlar. Yabancıları satmayı planlayanlar ise en az iki kez düşünmek zorundadırlar.

4)Çalışanlara Satış Yöntemi

Bu yöntemle özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlar, öncelikle çalışanlarına devredilmekte veya yönetim kontrolü onlara verilmektedir. İngiltere, Fransa ve İtalya'da bu yöntem tercih edilmektedir.

Özellikle İngiltere'de özelleştirilen kuruluşlarda çalışanların yüzde 90'ı çalıştıkları şirketlere ortak olmuşlardır. Çünkü İngiltere'de hükümet, çalışanlara özelleştirilen şirketlerin hisse senetlerini satın almada destek vermiş ve onları teşvik etmiştir.

Çalışanlar, çalıştıkları şirketlere gerek kendi öz kaynaklarını kullanarak veya borç alarak ortak olabilirler. Ancak, gelişme yolunda olan ülkelerde kişisel tasarruflar düşük olduğu için bu yöntem pek başarılı bir şekilde işlememektedir. Türkiye'de yapılmak istenen özelleştirmelerde bu yöntem düşünülmemektedir. Çalıştıkları şirketlerin özelleştirilmesi sırasında, mülk sahipliğine ve yönetim kontrolüne talip olanlar Kamu Ortaklığı İdaresi'nin (KOİ) engellemeleriyle karşılaşmışlardır.

5)Kiralama (Leasing) Yöntemi

Bu yöntemde, özelleştirilmek istenilen kamu kuruluşu, özel veya tüzel kişilere belirli bir süre için kiralanmaktadır.

Bu yöntem en çok, Afrika (Orta Sahra) ülkelerinde uygulanmaktadır.

6)İşletme Hakkı Devri Yöntemi

Bu tip özelleştirmede, kamu kuruluşunun mülkiyeti yine devlette kalmakta, sadece kuruluşun işletme hakkı özel veya tüzel kişilere belirli bir süre için devredilmektedir.

Bu yöntem de en çok Afrika (Orta Sahra) ülkeleri tarafından tercih edilmiştir.

Soru: Birçok ülkede yapılan özelleştirmelerde, uygulamanın başarılı olmasını sağlamak için hangi koşullara uyulmuştur?

Cevap: 1980 yılından bu yana, 2000'i gelişme yolundaki ülkelerde olmak üzere 6 800 özelleştirme programı uygulamaya konulmuştur.

Dünya Bankası, bu programların büyük bir kısmını desteklemiş ve kaynak aktarmıştır. Ayrıca: UNDP, AID, ABD Inter-American Development Bank, EBRD, OECD gibi uluslararası kuruluşlar da özelleştirme programlarına çeşitli ölçülerde destek vermişlerdir. Özelleştirmenin başarılı olabilmesi için şu temel koşullara uyulması gerekliliği vurgulanmıştır:

*Özelleştirmede başarıya ulaşmak için, kamuoyu mutlaka aydınlatılmalı ve desteği sağlanmalıdır. Oysa Türkiye'de hükümet, kamuoyunu aydınlatmaya hiç gerek duymamıştır, destek sağlamak yerine ise, tek yönlü propaganda ile beyin yıkama yöntemini uygulamış, Türk halkına özelleştirmeyi zorla dayatmış ve halkın baş eğip kabullenmesini istemiştir.

*Özelleştirme, genel ekonomi politikasının bir parçası olmalıdır. Ondandır düşünülmemelidir. Dolayısıyla özelleştirme, ekonomideki "yeniden yapılanma" içinde, ekonomi, maliye ve bütçe politikalarıyla birlikte ele alınmalıdır.

*Özelleştirme, kapsamlı bir "istikrar programı"nın parçası olmalı, toplumsal uzlaşma sağlanmalıdır. Politik iradenin de bundan kararlı olması gereklidir. Oysa Türkiye'de hükümet, böyle bir programla ortaya çıkmamıştır. Toplumsal uzlaşma sağlanmamış, bunun gerekliliğine bile inanılmamıştır.

- Özelleştirmede, toplumdaki ilgili bütün çevrelerin gönüllü katılımı ile anlayış ortaklığı başarı için şarttır.

Oysa Türkiye'de, hükümet böyle bir katılımı hiç gerekli görmemiştir. Hükümet, ilgili bütün çevrelere, tüm Türk halkına, özelleştirmeyi tek yönlü propaganda ile zorla dayatma yöntemini yeğlemiştir.

Başbakan Tansu Çiller "Ya olacak ya olacak" diye dayatırken, Devlet Bakanı Necmettin Cevheri "Kellemiz gitse de özelleştirme yapılacak" diyerek dayatmayı tehdit boyutlarına çıkarmış ve Kamu Ortaklığı İdaresi (KOİ) Başkanı Tezcan Yaramancı "Anayasa Mahkemesi kararları bizi bağlamaz" diyerek, özelleştirmeyi kanunları çiğneme pahasına yapmaya kararlı olduklarını açıklamaktan sakınmamıştır.

- Özelleştirmeye karşı çıkanlar, toplumsal anlaşmanın sağlanması açısından mutlaka ikna edilmelidir. Bu bakımdan hal ka, özelleştirmenin gerekliliği açıklıkla anlatılmalıdır.

Oysa Türkiye'de, özelleştirmeye karşı çıkanlar en ağır şekilde itham edilmişler, suçlanmışlar ve tehdit edilmişlerdir. İşte bazı örnekler: Bir iktisat profesörümüz, Asaf Savaş Akat, bir gazetede yazdığı yazıda şöyle diyordu:

"... özelleştirmeye karşı çıkanlar aslında Türkiye'nin demokratikleşmesini engellemeye çalışmaktadırlar."

İzmir Anakent Belediye Başkanı Dr. Burhan Özfatura, yine bir gazetede şunları söylüyordu:

"KİT'ler bir hırsızlık yuvasıdır. Özelleştirmeye karşı çıkmak, hırsızlık ve sömürü düzeninin devamını istemektir. Özelleştirmeyi ne pahasına olursa olsun gerçekleştirelim."

Türkiye'nin en büyük iki işvereninden biri olan Sakıp Sabancı, İstanbul Sanayi Odası'nda yapılan ve TV'den de yayımlanan konuşmasında, masayı yumruklaşarak hiddetli bir şekilde şöyle konuşuyordu:

"KİT"ler canavardır, özelleştirmeye karşı çıkan da vatan hainidir."

Açıkça görüldüğü gibi Türkiye'de özelleştirmeyi isteyenler, karşı çıkanlara bir uzlaşma platformu yaratma yerine, tehdit ve sindirme yöntemlerini benimseyip uygulamışlardır.

- Özelleştirme sonucunda işsizlik sorunuyla karşılaşmamak için gerekli tedbirler alınmalı, işsizlik sigortası çıkarılmalı, işsiz kalanların yeni işlere yerleştirilebilmesi için eğitim çalışmaları na ağırlık verilmelidir.

Oysa Türkiye'de, hükümet bu önlemlerin hiçbirini almamıştır.

- Kamu tekelleri özelleştirilirken, özel sektör tekellerine se bep olunmamalı, mümkün olduğu ölçüde tekelleşmeden kaçınılmalıdır.

Oysa Türkiye'de, hükümet böyle bir önlem almayı düşünmemiştir.

- Özelleştirme gelirleri borç ödemek için kullanılmalı, gelirler yeni teknoloji ithali ve yeni yatırımların finansmanına ayrılmalıdır.

Oysa, dönemin Başbakanı Tansu Çiller, özelleştirmeden elde edilecek paraların borç ödemesinde kullanılacağını açıkça söylemiştir.

- Bütün özelleştirmelerde işlemler net ve açık olmalı, kamu oyunda devlet mallarının ucuz bir şekilde belli kesimlere satıldığı yolunda kuşkulara sebebiyet verilmemelidir.

Oysa Türkiye'de kamuoyunda, devlet mallarının yerli ve yabancılara haraç mezat peşkeş çekileceği görüşü çok yaygındır.

Hükümet üyelerinin ve hükümete yakın çevrelerin KİT'leri gerekirse bedava elden çıkarmaya hazır olduğu yolundaki beyanatları kamuoyunun bu konuda duyduğu kuşkuları daha da kuvvetlendirmektedir.

Soru: Türkiye'de özelleştirme uygulamalarının akıl hocalı ğını kimler yapıyor? Bu işten nasıl bir çıkar sağlıyorlar?*

Cevap: Özelleştirme uygulamalarının akıl hocalığını, yabancı danışmanlar yapıyor. Bu yabancı danışman firmalar, özelleştirmenin sözde daha sağlıklı bir zeminde yürütülebilmesine yönelik olarak hukuk, maliye, finansman, pazarlama ve yönetim alanlarında hizmet veriyorlar

Çoğunluğu Amerikan ve İngiliz firmaları olan bu danışmanlık kuruluşlarının bazıları şunlar:

Morgan Guaranty, Chase Manhattan, WRA, Arnold & Porter, T.Chase Inv., Solomon Bros., Price Waterhouse, Mc Kinsey Company. Özelleştirmede danışmanlık yapan bu yabancı kuruluşlara Türkiye, yalnız Aralık 1994 - Haziran 1995 tarihleri arasında yaklaşık 3 milyon dolar ödedi.

Soru: Türkiye'de özelleştirme hangi yöntemlerle halkımıza kabul ettirilmeye uğraşılmaktadır? Bu yöntemler, diğer ülkelerde uygulanan yöntemlere benzemekte midir?

Cevap: 1980'li yılların başında İngiltere'de başlayıp önce Batı Avrupa ülkelerine ve daha sonra tüm dünyaya yayılan özelleştirmede, her ülkede, özelleştirmenin yandaşları olduğu gibi karşıtları da ortaya çıkmıştır.

Özelleştirme yapan İngiltere ve Batı Avrupa ülkelerinde, özelleştirmenin uygulayıcıları, toplumda ilgili bütün çevrelerin gönüllü katılımı ile anlayış ortaklığını başarının ilk koşulu olarak görmüş ve bu amaçla çok yaygın ve sürekli reklam kampanyaları yürütmüşlerdir.

Özelleştirmeye karşı olanlar ise; belgelerle, kanıtlarla, araştırmalarla, sağlam rakamlara dayanan istatistiklerle, özelleştirmenin ülkeleri için yararlı olmayacağını sergilemeye çalışmışlardır. Türkiye'de ise özelleştirme; dayanıksız suçlamalarla, gözdağı veren dayatmalarla, kurusıkı tehditlerle, kanunları hiçe sayan küstahça davranışlarla, palavralarla ve yalanlarla halkımıza kabul ettirilmeye çalışılmıştır.

işte size birkaç örnek:

Suçlamalar:

Sabah Gazetesi'nde, "Özelleştirme, popülizm ve demokrasi" başlıklı yazısında, İktisat Profesörü Asaf Savaş Akat, özelleştirmeye karşı çıkacakları, daha ilk adımda şöyle suçluyordu:

"..Özelleştirmeye karşı çıkanların aslında Türkiye'nin demokratikleşmesini engellemeye çalıştıkları sonucu ortaya çıkıyor."

Yani, şunu söylüyordu: Demokrat olmak demek özelleştirmeden yana olmak demektir. Özelleştirmeye karşı olanlar demokrat değildir!

Bu profesörün suçlamasına göre, "Demokrasinin Beşiği" olarak bilinen İngiltere'de, Başbakan Clement Attlee (1945-1951), Başbakan Harold Wilson (1964-1969), Başbakan James Callaghan'da (1974-1979) demokrat değillerdi, çünkü bu başbakanların hepsi, iktidar dönemlerinde, özelleştirmenin tam karşısı olan "devletleştirme"yi uygulamışlardır.

Bugünün İngiliz İşçi Partisi'nde, Önemli bir grup da özelleştirmeye karşı mücadele veriyorlar. İlk yapılacak genel seçimde iktidara gelmelerine kesin gözüyle bakılan İngiliz İşçi Partisi'nin çok sayıda milletvekili ve taraftarları da demek ki demokrat değil!

İzmir Anakent Belediye Başkanı Dr. Burhan Özfatura ise, özelleştirmeye karşı çıkacaklara yapıştırdığı suçlamayı daha da ileri götürüyor:

"KİT'ler bir hırsızlık yuvasıdır. Özelleştirmeye karşı çıkmak, hırsızlık ve sömürü düzeninin devamını istemektir."

Eğer Prof Asaf Savaş Akat ve Dr. Burhan Özfatura, yukarıdaki sözlerini İngiltere veya herhangi bir Avrupa ülkesinde söylemiş olsalardı, özelleştirmeden yana olanlardan dahi asla saygı görmezlerdi!

Dayatmalar:

DYP-SHP koalisyon hükümetinin Başbakan Tansu Çiller, özelleştirmeyi nasıl uygulayacaklarını kısaca şöyle ilan ediyordu:

"Ya olacak, ya olacak!"

Çiller, bu tavırla İngiltere Başbakanı "Demir Lady" Margaret Thatcher'e özendiğini gösteriyordu. Özelleştirme yoluyla işçi sendikalarının da yıkmayı kafasına koymuş olan Thatcher, ülkenin en güçlü sendikası Maden İşçileri Sendikası'nın Genel Başkanı Arthur Scargil'i devletin resmi açık ve gizli kurumlarına şöyle hedef göstermişti:

"İçimizdeki düşman!"

Çiller'in sağ kolu Necmettin Cevheri ise şöyle efeleniyordu:

"Kellemiz gitse de özelleştirme yapılacaktır!"

Kendisini bir Osmanlı Sadrazamı, Türk halkını da Osmanlı'nın boyunduruğundaki sömürge halkı sanan bu kişinin, Batı Avrupa ülkelerinden birinde devlet bakanı olabileceğini düşünemiyor musunuz?

Tehditler:

Türkiye'nin en büyük iki işvereninden biri olan Sakıp Sabancı, İstanbul Sanayi Odası'nda yapılan ve televizyondan da yayınlanan konuşmasında, masayı yumruklayarak şöyle haykırıyordu:

"KİT'ler canavardır, özelleştirmeye karşı çıkan da vatan hainidir! "

Sabancı'nın bu sözlerini Avrupa dillerine çevirip, İngiltere ve Batı Avrupa ülkelerindeki yalnız İşçi Sendika Başkanlarına değil, İşverenler Sendikası Başkanlarına da fakslayalım, görün bakın nasıl tepkiler geliyor!

Yukarıdaki sözleri bir Avrupalı işadamı söylemiş olsaydı, uzun süre evinden dışarı çıkamazdı!

Kanunsuzluklar:

Ekim 1994'te, özelleştirme işlerini yürütmek üzere kurulmuş Kamu Ortaklığı İdaresi'nin (KOİ) Başkanı Tezcan Yaramancı, Anayasa Mahkemesi'nin oybirliği ile verdiği iptal kararını hiçe sayarak, Ereğli Demir-Çelik fabrikalarının hisselerinin yüzde 51.66'sını, "Kaça satarsanız satın, kabul ediyoruz" kaydıyla bir İngiliz firmasına devrediyordu. Bu kanundışı satışı gerçekleştirmek üzere, hisse senetleri çantasında, İngiltere'ye uçmadan önce havaalanında gazetecilere konuşan Tezcan Yaramancı: "Anayasa Mahkemesi kararları bizi bağlamaz!" diyerek, açıktan meydan okuyordu. Özelleştirmenin öncülüğünü yapmış İngiltere'de böylesine bir kanunsuzluğun olması elbette mümkün değildi. Ancak, aynı İngiltere, 20 Nisan 1996 tarihinde, İstanbul'da, büyük bir törenle, Tezcan Yaramancı'ya İngiltere'nin en önemli unvanlarından birini, "Britanya İmparatorluğu'nun Şeref Kumandanı" unvanını veriyor, madalya takıyordu. Değişmez kuraldır:

Efendiler, kendilerine kayıtsız şartsız hizmet eden uşaklarını her zaman ödüllendirirler.

Antalya'da 30 arkadaşımınla beraber, hem Antalya'nın yerel gazetelerinde, hem de Cumhuriyet gazetesinde bir suç duyuru ilam veriyor ve Anayasa Mahkemesi kararlarını çiğneyerek, Türk halkının malını bir yabancı kuruluşa "kayıtsız şartsız" devreden Tezcan Yaramancı hakkında TC. savcılarının açık suç duyurusunda bulunuyorduk.

Biz, TC. savcılarının harekete geçmesini beklerken, İngilizler Yaramancı'nin göğsüne hizmet madalyasını takmışlardı bile!

Palavralar:

Özelleştirmenin savunuculuğunu yapan medyadaki birçok köşe yazarı; hiçbir bilgiye, araştırmaya, kanıta dayanmayan palavralarla halkımızın beynini tek yönlü yıkamaya çalışmaktadırlar. Bunlardan biri, Sabah Gazetesi'nin köşe yazarı Zeynep Gö-

ğuş. 9 Haziran 1996 tarihli yazısında, evinde özelleştirmeye ilgili "uç raf kitap" bulunduğu martavalıyla önce "hava basıyor" arkasından da, "işkembe-i Kübra"dan atıp tutuyordu.

Özelleştirmeyi, halkımıza "her derde deva"ymış gibi göstermeye çalışıyor, kendisine, yabancı kaynaklardan şunları aktardığımızda ise "sesini" çıkaramıyordu:

"Özelleştirme ile büyük çapta kaynaklar, fakirden zenginlere doğru akmıştır. Dolayısıyla bu ilişkiye, rahatlıkla, Yeni-Sömürgeleşme diyebiliriz" (Social Welfare in Third World Development, Howard Jones, Macmillan, London, 1996).

"Özelleştirme denilen soygunun sonunda, Güney Amerika ülkelerinin, Afrika ülkelerinin, Asya ülkelerinin en değerli kaynakları Batı ülkelerinin eline geçmiştir." (The Lessons of Experience, World Bank, Washington, April 1992.)

İngiltere'de 1980 Ti yılların başında, İngilizleri özelleştirmeye ısındırmak ve özelleştirilen kuruluşların hisselerinden almayaya devam etmek için, büyük bir kampanya yürütülüyor ve hem gazetelerde hem de TV'lerde; "Söyleyin Sid'e, sevimli kapitalizm geliyor", "Söyleyin Sid'e o da artık zengin olacak" sloganları durmadan tekrarlanıyordu.

Oysa, bugün İngiltere'de, gazete başlıkları halka şöyle sesleniyor:

"Söyleyin Sid'e, oyuldu!"

"İngiltere'de yapılacak ilk genel seçimlerde, özelleştirmenin öncüsü Muhafazakâr Parti, halkın oylarıyla, büyük farkla, iktidarı sosyal demokrat İşçi Partisi'ne bırakmak zorunda kalacak."

(The Independent, 14 Mayıs 1996)

Özelleştirmenin medyadaki bir diğer savunucusu Ahmet Alton (şu rastlantıya bakın, aynı zamanda 2. Cumhuriyetçi ve anti-

Kemalist!)), 13 Haziran 1996 tarihli Yeni Yüzyıl gazetesindeki köşesinde, hiçbir araştırmaya dayanmayan bir palavra sıkıyordu:

"Bütün eski doğu bloku ülkeleri özelleştirmeyi süratle götürürken biz özelleştirmeyi savsakladığımız o an, devletin yapısını değiştirmekte geç kalıp, yenik duruma düştük."

Kendisine, özelleştirme konusunu enine boyuna ve derinlemesine incelemiş, yansız bazı Avrupalı uzmanların aşağıdaki görüşlerini ilettiğimizde ise "tıs" çıkaramıyordu:

"Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların veya egemen sınıfların hizmetindeki ulusal hükümetlerin empoze ettiği özelleştirme sonunda, çok büyük servetler hiçbir siyasi sorumluluğu bulunmayan, ne olduğu belirsiz kişi ve kuruluşların ellerinde toplanmaktadır."

"Bu durum bugün ortaya şöyle bir gerçek tehlike çıkarmaktadır. Büyük servetleri ellerine geçiren bu uluslarüstü kuruluşlar, sosyal ve ekonomik oluşumların en kritik aşamasında öylesine siyasi sorumsuzluk göstereceklerdir ki, sonunda çok şiddetli bir ayaklanma ile kendilerine geleceklerdir." (in the Public Interest?, Brendan Martin, Zed Books, London, 1993.)

"Yeni Sağ'ın iddialarının tam tersine, dünya ekonomisinde görülen bunalımların nedeni, devlet yönetimi ve kamu sektörlerinden doğan problemlerden çok, sistemin kendi yapısal problemleri idi. Özelleştirme, özel kapitalin isteklerini karşılamak için ortaya çıktı, halka hizmet için değil."

"Bugün açıkça görülmektedir ki, özelleştirme sonucunda ulusal devletler, halklarının çıkarlarını koruyabilme gücünü yitirmişler ve halkların hakları gasp edilmiştir."

"Finans çevreleriyle Dünya Bankası ve IMF gibi devletlerüstü kurumların oluşturduğu ortakların eline geçen güç, giderek uzaktan kumandalı ve daha az sorumlulukla kullanılmaya başlanmıştır. Sonuçta, çoğulcu politik sistemlerle ve demokrasielerde aranan 'halka karşı sorumluluk' ilkesi böylece ortadan kalkmış oldu." (*Privatisation ant Public Sector Reform*, Brendan Martin, London, 1993).

Özelleştirmenin savunucusu Ahmet Atan, aynı yazının bir diğer bölümünde ise başka bir çam deviriyordu:

"Özelleştirmeyi yapamadığımız için elimizdeki parayı çar-çur ettik, adalete, sağlığa, eğitime, savunmaya harcamamız gereken paraları yanlış yerlere harcıyıp, ülkenin kanatlarını kestik."

Oysa özelleştirme olayını nesnel olarak inceleyen, bu konuda bildiriler, raporlar ve kitaplar yazan bazı Avrupalı uzmanlar ise bu iddianın tam tersine, Üçüncü Dünya ülkelerinde uygulanan özelleştirme sonucu paraların, sağlık ve öğretim dışı yerlere aktığını söylüyordu:

"Dünya Bankası, özelleştirme programlarını özellikle Üçüncü Dünya ülkelerine dayatıyordu. Bu özelleştirme programları, halkın sağlık ve eğitim hizmetleri için yapılan kamu harcamalarını azaltıp çoğunluğu yabancıların elindeki ithalat firmalarının desteklenmesine ve dış borç ödemelere yönelmeyi öngörmektedir. Dünya Bankası ve IMF, özelleştirmenin acı ilacını kalmamış ve kalkınmakta olan ülke halklarına yuttururken, tatlı sözler de veriyorlardı:

"Özelleştirme sonunda daha büyük bir servet yaratılmış olacak ve işini kaybetmekte olan fakir halk yığınlarının gelirlerine de bu servetten azar azar damlayacak, kamu hizmetleri yavaş yavaş düzelinecektir."

"Gerçekte ise olan şuydu: Büyük çapta kaynaklar fakirlerden zenginlere doğru akmıştı. Dolayısıyla bu oluşum, 'Yeni Sömürgeleşme olayıydı' (Social Welfare in Third World Development, Howard Jones, Macmillan, London,1996)

Yalanlar:

Avrupa ülkelerinin hiçbirinde, hiçbir gazetenin hiçbir köye yazarı, hiçbir konuda, hiçbir nedenle, "rakamları değiştirerek" yalan haber yazamaz, yazmaz. 5 Temmuz 1996 tarihli Sabah Gazetesi'nde, köşe yazarı Mehmet Barlas, özelleştirme ile ilgili şunları yazıyordu:

"Bundan 56 yıl önce komünist olan Rusya ile Doğu Avrupa ülkeleri, Özelleştirme reformunu yaptılar. Devleti küçülttüler. Şimdi hem büyüyorlar, hem de enflasyon hızları, genellikle yüzde 10'un altında."

Mehmet Barlas, hiç sıkılmadan, resmen yalan yazıyordu! Rusya ve Doğu Avrupa ülkelerinin enflasyon oranlarına hep birlikte bakalım:

Ülke	Yüzde
Rusya	58.4
Romanya	30
Bulgaristan	100
Macaristan	23.9
Polonya	19.8
Çek Cumhuriyeti	8,7

Kaynaklar:

- 1.The Economist, 29 Haziran-5 Temmuz 1996
- 2.Romanya Ticaret Ataşesi, 8 Temmuz 1996
- 3.Bulgaristan Ticaret Ataşesi 8 Temmuz 1996.

Yukarıdaki rakamlar yüzde 10'un altında mı? Yine Mehmet Barlas'a göre, Rusya, özelleştirme reformundan sonra, büyümekteymiş de! İşte bazı gerçeklerin satırbaşları:

- Rusya'da, 1995 yılında, sanayi üretimi, inşaat sektörü, tarım, hayvancılık ve ulaşım gibi tüm ana sektörlerdeki üretim, bir yıl öncesine göre azaldı.

- Rusya'da, 1994x5 yılında, Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) 1994 yılına göre yüzde 4 azaldı.

- 1994 yılında GSMH bir öncekine göre yüzde 12.4 azaldı.

- 1990-1995 yıllarına ait veriler, 1995 yılındaki GSMH'nin 1990 yılına kıyasla yüzde 38 azaldığını göstermektedir.

- Resmi verilere göre, tarım sektöründeki üretim 1995 yılında reel olarak yüzde 8 azalmıştır.

- Rusya'daki işsizlik 1995 yılı boyunca artış göstererek Ocak ayında 1 milyon 963 bin iken Aralık ayında 2 milyon 549 bine yükselmiştir.

Rusya'da gerçek anlamda iş arayan kişilerin 6 milyon civarında olduğu ve bunun çalışabilir işgücünün yüzde 8.2'sine eşdeğer olduğu ifade edilmektedir. Yani, kısacası, Rusya ekonomisi "özelleştirme reformu"ndan sonra büyümemiş tam tersine küçülmüştür ve küçülme devam etmektedir. (Kaynak: 1 Temmuz 1996 tarihli Dünya gazetesi; Doç. Dr. Mustafa Z. Sunu'nun Rusya Devlet İstatistik Kurumu "Goskomstat"ın verilerine dayanarak yaptığı araştırma.)

Şimdi bir durup düşünelim:

Suçlamalarla, dayatmalarla, tehditlerle, kanunsuzluklarla, palavralarla ve düpedüz yalanlarla halkımıza kabul ettirilmeye çalışılan özelleştirmenin ülkemiz için yararlı olabileceğine inanmak mümkün mü?

Özelleştirme, genelde, hızla küreselleşen pazardaki uluslarüstü kuruluşların ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış bir soygun planıdır. Bu soygunun sonunda; Güney Amerika ve Asya ülkelerinin en değerli kaynakları Batı ülkelerinin eline geç-

mistir. Büyük çapta kaynak kaybına uğrayan bu fakir ülkeler, Batı'nın sömürgeleri durumuna düşmüşlerdir.

Soru: Türkiye'de özelleştirmeye karşı olanlar aynı zamanda özel sektöre de mi karşıdırlar?

Cevap: Türkiye'de özelleştirmeye karşı olanlar, yani devletçiliği savunanlar özel sektörün varlığına karşı değiller.

Özel sektörün hiç olmadığı devletçilik, geçmişte, dağılan Sovyetler Birliği'nde Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinde görülmüştü. Bu ülkeler, sosyalist ülkelerdi ve tüm üretim araçları yalnız devletin malıydı.

Oysa, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, ta başlangıcından beri, özel sektöre hiç yer vermeyen, yalnız devletçiliği benimseyen bir süreç asla yaşanmamıştır. Türkiye'de, Cumhuriyet'in ilk gününden beri, "karma ekonomi" benimsenip uygulanmıştır. Karma ekonomi, hem devlet sektörünün hem de özel sektörün aynı anda var olması demektir.

Bugün Türkiye'de özelleştirmeye karşı olanlar, ""karma ekonomi"den yanadırlar. Yani, devlet sektörünün yanında özel sektörün de olmasına karşı değildirlar. Karşı oldukları şey, devlet malının, yani halkın malının, özelleştirme adı altında yağma edilmesidir.

Oysa, özelleştirmeden yana olanlar ise, Türkiye'de özel sektörün yanında devlet sektörünün olmasını istemiyorlar! Bu kişiler, "devlet küçülsün, hatta yok olsun!" diyorlar.

Türkiye'de ihracat yolsuzluklarında başrolü oynamış, açılan davalardan zaman aşımı nedeniyle yakayı kurtarmış Yeni Parti Genel Başkanı sağcı Yusuf Bozkurt Özal bile, Türkiye'de uygulanmaya çalışılan özelleştirmeye şu sözlerle karşı çıkıyordu:

"Türkiye'de çok sayıda spekülâtör var. Eğer özelleştirme iyi düşünölüp yapılmazsa yağmaya dönüşür. Yolsuzlukları kaldır-

mak için yapılan özelleştirme büyük yolsuzluklara sebep olur. PTT'nin T'si en son satılacak şeydir. Çünkü monopoldür, özel rekabeti yoktur. Önce özel sektörde rekabeti olanlar satılmalı."

Soru: Çeşitli medya kuruluşlarında, adının önünde "Doktor" ve "Profesör" unvanı bulunan bazı kişiler, demokrasinin kaçınılmaz bir koşulunun özelleştirme olduğunu savunuyorlar.

Özelleştirmenin, demokrasi getirmeyeceğini söyleyen Türk bilim adamları var mı?

Cevap: Evet, var. İşte bunlardan ikisinin görüşleri:

Prof. Dr. İzzettin Önder diyor ki:

"Özelleştirmenin, demokrasinin yerleşmesi ve sağlıklı işlemesi açısından olumlu ve önemli katkıları olacağı yolundaki iddialar bir aldatmacadır.

Özelleştirmenin doğrudan sonuçları olan ekonominin monopolleşmesi, sendikaların çökmesi, bölgesel dengesizliklerin artması demokrasiyi yıpratın mekanizmalardır. Buna karşılık bölgesel dengesizliklerin hafifletilmesi, sendikaların artması, sosyal hakların genişlemesi, örgütlenme, monopollerin yıkılması demokrasiyi artıran mekanizmalardır. Bu bağlamda özelleştirmeye baktığımızda, özelleştirmenin sonucunda işsizlik ve fakirlik artmaktadır. Bunun sonucunda da baskı yöntemleri ve polisiye önlemler gelmektedir."

Doç. Dr. Öztin Akgüç diyor ki:

"Bir kavram kargaşası veya yutturmacası da liberal ekonomi olmadan, devleti küçültmeden, devletin ekonomideki ağırlığı azaltılmadan, demokrasinin, siyasal liberalizmin gerçekleşmeyeceği savıdır. Siyasal rejimin karakterini, siyasal gücün, egemenliğin kimin elinde olduğu belirler. Bu nedenle ekonomik açıdan liberal olan bir devlet, siyasal açıdan otoriter bir devlet olabilir.

Faşizm veya örtülü faşistlik dünyada sıkça gözleendiği gibi ekonomik liberalizmle bağdaşabilir. Serbest Pazar ekonomisi diye yaftalanan ekonomilerde, ekonomik güç, belirle ellerde toplandı-ğından buralarda gerçek bir demokrasinin olmaması da doğaldır.

Ekonomik gücün belirli ellerde toplanması, sonuçta şekli de-mokrazi, örtülü bir faşizm getirmektedir."

Soru: Türk toplumunun özelleştirme hakkındaki görüşlerini saptayan kamu araştırmaları yapılmış mıdır? Bu araştırmaların sonuçları ne olmuştur?

Cevap: ANAP, özelleştirmenin ateşli bir savunucusu sağ bir partidir. Başkanlığı ANAP Milletvekili Bülent Akarcalı'nın yaptığı, ANAP'lılar tarafından yönetilen Türk Demokrasi Vakfı, Ame-rika'da kurulu uluslararası Özel Teşebbüs Merkezi ile işbirliği ya-parak "Türkiye'de Özelleştirme" konulu bir araştırma yaptı.

İşte Türk halkının bakışını belirleyen bu araştırmanın sonuç-ları:

Ekonomide devletçiyiz diyenler: Yüzde 8 Sosyal adaletçi karma ekonomiye inananlar: yüzde 57,7 KİT'lerin görevi bitmedi diyenler: yüzde 57.5 Özelleştirme öncesi yenileme, onarım isteyenler: yüzde 69.4. Çok açık görünmüyor mu?

Büyük bir çoğunluk (yüzde 57,7) sosyal adalet anlayışına dayalı bir karma ekonomiden yana. Halkımızın ezici bir çoğun-luğu (yüzde 69.4) KİT'lerin özelleştirilmeden önce yenilenme-sini, onarımını istiyor ve tüm beyin yıkamalara rağmen, halkı-mızın büyük çoğunluğu (yüzde 57.5) "KİT'lerin görevi bitmedi, KİT'lerin satışına hayır!" diyor. Sağcıların yaptırdığı anketlerde bile, halkımızın ezici bir çoğunluğunun KİT'lerin satışına karşı olduğu gerçeği gizlenemiyor.

Soru: Özelleştirmede, Türkiye gibi kalkınmakta olan ülkelere örnek olarak gösterilen Avrupa Birliği ülkelerinde, devlet kuruluşlarına yardım ve yatırım yapıyor mu?

Cevap: Avrupa Birliği'nde 15 Avrupa ülkesi yer almakta. Bu ülkeler, ekonomilerde önemli yer tutan devlet kuruluşlarına yardım etme konusunda ısrarlı bir tutum sergiliyorlar.

İşte bazı örnekler:

Fransa Hükümeti, ulusal havayolları Air France'ye (Fransız Havayolları) *20 milyar franklık* yardımda bulundu. Bu durum, Avrupa Komisyonu tarafından onaylandı. Yine Fransa hükümeti, bir kamu kuruluşu olan bilgisayar üreticisi Bull Group'a *11.1 milyar frank* yardımda bulundu ve bu devlet yardımı da Avrupa Birliği tarafından kabul edildi.

Avrupa Birliği ülkeleri, her yıl imalat, ulaşım, tarım ve madencilik gibi sektörlerdeki kamu kuruluşlarına toplam *775 milyar dolar* yardım yapıyor.

İtalya'da ise 1988-1990 arasında imalat sanayindeki kamu kuruluşlarına yaptığı yardım yaklaşık *40 milyar dolar*.

Almanya'da kamu kuruluşlarına yapılan yardımlar toplam üretimin yüzde 2.4'lük bir kısmını oluşturuyor.

Türkiye'de her şeyin özelleştirilmesi istenilip, "devlet küçülsün, hatta yok olsun" sloganları atılırken, Avrupa Birliği'nde devlet yardımlarının azaltılması bile sadece bir temenniden ibaret kalıyor.

Soru: Türkiye'de özelleştirmeyi savunanlar, söylemlerini duyururken nasıl bir dil kullanıyorlar? Bu söylemler doğru çıktı mı?

Cevap: Türkiye'de özelleştirmeyi savunanlar, söylemlerini duyururken Türk halkının anlayamayacağı bir dil kullanıyorlar. Tam Türkçe konuşmuyorlar.

İşte bazı örnekler:

- Pektim Genel Müdürü Mehmet Yılmaz, 6 Haziran 1996 tarihli Dünya Gazetesi'nde şöyle bir açıklamada bulunuyordu:

"Özelleştirmede uygun konjonktürü kaçırmayalım." Konjonktür, Türkçe bir sözcük değil. Bu "konjonktür" dediği şey, kaçırdığımız zaman zorda kalacağımız bir tür taşıt aracı mı? Mehmet Yılmaz Türkçe konuşmuyor. Halkımız anlamasın diye!

• Özelleştirme İdaresi Başkanı Uğur Bayar'ın 19 Haziran 1996 tarihli *Dünya Gazetesi*'ndeki açıklaması ise şöyle:

"Özelleştirme için *konsensüs* şart." Konsensüs her ne kadar sonu "süs"lü bitiyorsa da, Türkçe bir sözcük değil.

Özelleştirme için şart olduğu öne sürülen bu konsensüs acaba ne demek? Yoksa, halkın malını harç mezat satmadan önce bir de allayıp pullamamız yani süslememiz mi gerekiyor?

Şaka bir yana. Uğur Bayar, Türkçe konuşmuyor. Halkın malını yağmalayanlar hiç olmazsa halkın diliyle konuşsalar!

• Amerika'da New York Üniversite'sinde yüksek lisans yapmış olan Uğur Bayar'dan bir dizi inci daha:

"Türkiye felsefi bir açıdan yaklaşarak özelleştirme yapmazsa bu sefer *force majör* olacak, çok daha acılı olacak!"

Özelleştirmeden önce hepimizin feylesoflaşması gerektiğini anladık. Ya, pekiyi, "force majör" ne demek oluyor? Bu sözcükler Türkçe değil.

Uğur Bayar, Türkçe konuşmamakta direniyor.

Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet Halk Partisi'nin Genel Başkanı Baykal, halka konuşurken, "..fragman, bumerang" gibi sözcükleri sıralıyor. Halkın partisinin başı halka, halkın diliyle konuşmuyor; yabancı bir paralıyor.

• Özelleştirmenin, küreselleşmenin yeminli yanlısı Mehmet Barlas, Sabah Gazetesi'ndeki köşesinde, bildiği tüm yabancı sözcükleri sıralıyor, "*vizyon, misyon, anakronistik...*"

Anadili Türkçe olan halkımız bu Amerikanca sözcüklerden bir şey anlamıyor.

Kendisini "aydın" yerine koyan bu kişiler, ülkenin en önemli sorununu dile getirirken neden Türkçe konuşmuyorlar?

Yoksa, Türkçe konuşurlarsa foyalarının açığa çıkacağından mı çekiniyorlar?

• Hızlı özelleştirmenin en önde gelen savunucusu Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD), Ocak 1997'de "Türkiye'nin Demokratikleşme Perspektifleri" başlıklı bir rapor hazırlatıp kamuoyuna duyurdu. Raporu hazırlayan, Anayasa Hukuku uzmanı Prof. Bülent Tanör.

Prof. Bülent Tanör, Galatasaray Lisesi mezunu. 1983-1990 yılları arasında Paris, Dijon ve Cenevre üniversitelerinde dersler vermiş.

Şimdi Prof. Bülent Tanör'ün hazırlamış olduğu raporun adına bir daha göz atalım "Türkiye'nin Demokratikleşme Perspektifleri."

Perspektif, Türkçe bir sözlük değil. Aslı İngilizce-Fransızca olan "perspective"nin Türkçe yazılmış şekli. Pekiyi, perspektif ne demek? Görünüm, manzara, açı, görüş açısı, bakış açısı demek. Türkçe'de eşdeğer sözcük görünge.

Prof. Bülent Tanör diyor ki: "TÜSİAD'ın entelektüel çevreleri, Türkiye'de iktisadi liberalizmin siyasi liberalizmle tamamlanmaması halinde sakat ve eksik kalacağını düşünüyorlar."

Türkiye'nin sorunlarına çözüm üreten TÜSİAD entelleri ve Prof Bülent Tanör, hazırladıkları rapora Türkçe ad veremiyorlar! Halkın sorunlarına çözüm önerileri olduğunu savunanlar halkın diliyle konuşmuyorlar! Halk kendi dilini konuşmayanların raporunu ne yapsın? Osmanlı enteli, Arapça ve Farsça ağırlıklı konuşup yazdıkça kendini kitlelerin üzerinde görürdü. Kurtuluş Savaşı'nın başında, "mandacı" enteli Fransızca sözcükler paralayarak halkın çoğunluğundan farklı olduğunu kanıtlamaya çalışırdı.

Şimdiki entel ise, Amerikanca sözcüklerin arkasına gizlenerek aşağılık duygusundan kurtulmaya çabalıyor. Halkın mallarının peşkeş çekilmesine aracılık yapanların aşağılık duygusundan kurtulması olası mı?

Türkiye'de özelleştirmeyi savunanların, söylemlerinin içeriğine gelince:

Bu konuda da iki örnek sunalım:

• Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ziya Öniş, 19 Haziran 1996 tarihli *Milliyet* Gazetesi'nde görüşlerini şöyle açıklıyor:

"Globalleşme, Türkiye gibi az sayıda yarı sanayileşmiş ülkeye büyük fırsatlar sunuyor: İki şekilde: Bu ülkelere yabancı sermayenin büyük çapta akması imkânı doğuyor. *Meksika'ya*, oldu.

Türkiye'de bekleniyor. *Tayland* ve *Malezya*'nın son senelerdeki yüksek büyüme oranları bölgesel işbirliği çerçevesinde yabancı sermaye girişimlerine bağlı."

Prof. Dr. Ziya Öniş, Türkiye'ye örnek olarak Meksika'yı, Tayland'ı ve Malezya'yı gösteriyor.

Globalleşmenin, özelleştirmenin bu ülkelerde nasıl sonuçlar ortaya koyduğunu bu kitapta ayrıntılı olarak okuyacaksınız. Burada sadece satırbaşlarına göz atalım:

Meksika: Dünyada dış borcu en çok olan ülkeler arasında 2. durumda. Dış borç, yıllık ulusal geliri yüzde 40'ı oranında. 24 Aralık 1994 ekonomik bunalımı sonucu işsizlik büyük oranda arttı, çok sayıda özsel şirket iflas etti.

Tayland: Dünyada dış borcu en çok olan ülkeler sıralamasında 8. durumda. 60 milyar dolardan fazla dış borcu olan Tayland'da, IMF'in dayatmasıyla büyük çapta orman kıyımı yapılmış, geçmişte taşımacılıkta kullanılan akarsular kurumuştur.

Tayland'da 200 000 çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlamaktadır.

Malezya: 25 milyar dolara yakın dış borcu olan Malezya'da hükümet özelleştirmelerde yabancılara hiçbir güçlük çıkarmamıştır. Özelleştirme ile ilgili bilgileri "devlet sırrı" olarak ilan etmiş, devletin mallarını istediği kişilere, dilediği koşullarda, istediği fiyatlarda satmıştır. 1990 yılına varıldığında, Malezya'da halkın yüzde 17'si yani 3,5 milyon insan fakirlik çizgisinin altında yaşamaktaydı.

Şimdi, durup düşünelim: Yüksek öğrenimini İngiltere'de London School of Economics'te, doktorasını Manchester Üniversitesi'nde yapmış olan, Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ziya Öniş, neden bula bula bize Meksika'yı, Tayland'ı, Malezya'yı örnek gösteriyor?

• Özelleştirmede Türkiye Cumhuriyeti 'nin bugüne kadar gerçekleştirdiği en büyük siyasi reformdur. Yolsuzlukların engellenmesi için bir önlem niteliğinde olduğu için de özelleştirme siyasal nitelikte bir reformdur... Hiç kimse özelleştirmeden dolayı zarara uğrayacak değildir. Özelleştirme gelirlerinin toplanacağı fonlar önce işçilerin ödentisinde daha sonra işletmelerin iyileştirilmesinde kullanılacaktır. Bu yöntemi kullanan devletler, örneğin eski Sovyetler ve Doğu Avrupa ülkeleri, Latin Amerika ülkeleri, başta Arjantin olmak üzere bizden ileri gidecek ekonomilerini son derece verimli bir biçimde iyileştirdiler. Onlardan geç kaldığımız için ne katar üzülsek yeridir. Ama artık yitirecek bir dakikamız kalmadı."

Özelleştirmenin; Rusya'da, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinde, başta Arjantin olmak üzere Latin Amerika ülkelerinde nasıl ekonomik ve toplumsal yıkımlara neden olduğunu bu kitapta ayrıntılarıyla okuyacak ve Emre Gönensay'ın göz göre göre yalan söylemiş olduğuna tanık olacaksınız.

Emre Gönensay'ın en büyük yalanlarından biri de, özelleştirme gelirlerinin nerede kullanılacağı hakkında söylediği sözlerdir. Yalnız Türkiye'de değil, Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen tüm fakir ülkelerde ve eski sosyalist ülkelerde, özelleştirme gelirleri dış borç ve faizlerini ödemede kullanılmıştır.

Türkiye'de Kolej, İngiltere'de üniversite bitirmiş Emre Gönensay neden halkımızı yanıltmak amacıyla yalanlar söyleyip durmuştur?

Bu bölümde adlarını andığımız kişilerin; Mehmet Yılmaz, Uğur Bayar, Prof Dr. Ziya Öniş, Prof. Dr. Bülent Tanör ve Emre

Gönensay'ın özelleştirme yanlısı olmanın dışında bir ortak nokta-
lan daha bulunmaktadır: Bu kişiler Türkiye'de yabancı kolejlerde
ve dışarıda İngiliz, Amerikan üniversitelerinde okumuşlardır.

Değerli yazar Atilla İlhan, 12 Aralık 1990 tarihli, "Kolejle-
rin Fiyaskosu" başlıklı yazısının bir yerinde, Mustafa Kemal
Atatürk'ün, ulusal kurtuluşun askeri ve idari kadrosunun Os-
manlı Sarayı'nın dudak büktüğü sıradan devlet okullarının me-
zunlarından oluştuğunu vurguladıktan sonra şöyle der:

*".. .sebebi çok basit, yabancı kolejleri bitirenler, haşa huzur-
dan işbirlikçi'ydi: ya Amerikan Mandası nı savunuyorlar ya da
ingiliz Dostları derneği üyesi!*

(istisnalar kaideyi bozmaz.)

Bugün farklı mıdır?"

Turgut Özal döneminin "prenslerini" hatırlayınız ve bu bö-
lümde adı geçen kişilerin söylediklerini bir daha aklınızdan ge-
çiriniz ve öyle cevap veriniz:

Bugün farklı mıdır?

Yabancı kolejleri bitirenler, Amerikan, İngiliz üniversitele-
rinden mezun olanlar, haşa huzurdan IMF'nin, Dünya Banka-
sı'nın ve Batı'nın diğer büyük finans kuruluşlarının işbirlikçisi
oluyorlar!

İstisnalar kaideyi bozmaz!

***Soru: Batılı emperyalistlerle işbirliği içinde olan bazı kişi-
lerin, gazetelerdeki yazılarından ve televizyondaki konuşmala-
rından etkilenerек karamsarlığa düşmeye gerek var mı?***

Cevap: Günümüzün emperyalistleri, "Üçüncü Dünya Ülke-
leri" denilen fakir ülkeleri sömürgeleştirmek için ortaya yeni
kavramlar atmışlar, yeni yöntemler bulmuşlardır: "Yeni Sağ",
"Yeni Liberalizm", "Yeni Dünya Düzeni", "Küreselleşme" ve
"Özelleştirme".

Kalkınmakta olan ülkelerden bir sayılan Türkiye'nin de ekonomik bağımsızlığı, "özelleştirme" yoluyla elinden alınmak istenmektedir. Bazı gazetelerimizdeki köşe yazarları ve televizyon kanallarının bazılarındaki konuşmacı ve yorumcular da, çoğu zaman gerçekleri saptırarak, yalan söyleyerek ve hatta tehditler savurarak halkımızın bağımsızlık tutkusundan vazgeçmesini istemektedirler.

Onların bu tavırlarına bakıp asla karamsarlığa düşemeyiz. Zira Türk Ulusu, yirminci yüzyılın en büyük bağımsızlık savaşını verirken de bu tür kişiler vardı ve yine aynı söylem ve yöntemlerle ulusumuzun bağımsızlık savaşını engellemeye, kırma-ya çalışıyorlardı. İşte yakın tarihimizden örnekler:

17 Mart 1920'de İstanbul meclisi'nin basılıp Milli Mücadele'yi (yani Ulusal Savaşı) destekleyenlerin Malta'ya sürülmesine kadar geçen sürede Kuvayi Milliye karşıtı gazetelerin söylemleri giderek şiddetlenmiştir. Aşağıdaki örnekler, alemdar, Peyam, Peyam-ı Sabah, Ferda (Adana) gibi gazetelerden alınmıştır. Bazıları Refik Halit Karay, Refi Cevad Ulunay, Mümtaz Göztepe, Ahmet Emin gibi yazarların imzasını taşımaktadır:

"Halkın yeniden kan dökmeye zorlanmasına karşıyız."

"Bağımsızlığımızı yalnız başımıza sürdüremeyecek bir durumdayız. Amerikan mandası lafıyla zaman kaybettik. İngiliz mandası istemeliydik."

"Bu millet çete ve eşkıya grubu istemiyor... Kemaliler; Cemaliler istemiyor."

"Bu bitik durumdan yalnız başımıza kurtulmamıza imkân yoktur."

"Millet Paşası'nın blöfü... döndürülen dolaylar, hainler, ah-laksızlar, vatansızlar, alçaklar, kabadayılar, eşkıyalar. Önceden tasarlanmış cinayet işliyorlar."

"Ey Dağ Keçisi (Mu şafa Kemal), n e d i r bu halin? Anad o-lu'nun halim selim halkını ne için azdırdın?.. Ne yersiniz, adam eti mi? Ne içersiniz, insan kanı mı?"

"Misakı Milli (bağımsız ve bölünmez yurt), ne çirkin, ne gayrı milli bir kelime... Fırıldak, kaşkariko, dalavere."

"Anadolu, sadece çırasını yakıp, dertlerine bakıp, şehitlerini anarak yaralarını sarmak istiyor."

"Anadolu'da Celaliler gibi türeyen haydutların başı zavallı milleti kana ve ateşe boğuyor. Bir haydut çetesi her türlü rezaleti yapıyor."

"Büyük bir devlet ve millet beş on tane dinsiz ve vatansız çapulcunun yoluna feda edildi."

"Yunanlılara karşı çıkmaz İtilaf devletlerine karşı çıkmaktır."

"Yunan hükümetinin Müslüman halka karşı iyi niyet besle-mekte olduğunu Avrupa huzurunda kanıtlamaya çalıştığı bir za-manda bizim kendi milliyetçilerimiz Anadolu Müslümanlarının mal ve canlarına her gün el uzatmaktadırlar."

"Bizim için tek kurtuluş yolu, büyük devletle sadakat daire-sinde uzlaşmaktır."

"Kuvayı Milliye'nin (yani, Halk Kurtuluş ordusu'nun) ser-seribaşısı (Mustafa Kemal) Ankara'yı Fransız metresinin yöne-timine bıraktı."

"Bağımsızlığımızı elde edebilmek için güçlü bir devletin yardımına muhtacız, o devlet ki İngiltere'dir ve İngiltere olması gerekir. İngiltere bizim elimizden tutmalı ve para harcanması gereken yerleri bize göstererek yaşamaya layık bir güç halinde bizi korumalıdır."

"Yaralı ve pratik bir siyaset yolu aramayarak sadece beklemeyi ve bu sırada bağımsızlık isteriz diye bağırmayı meslek edinenlerle, memleketin sayısız dertlerine pratik çare arayanlar arasındaki fark, bir tarafın teoriler üstüne uzanıp yatmasından ve diğer tarafın büyük maddi ve manevi sorumluluktan korkmayarak ve kaçmayarak pratik yol aramasından ibarettir."

"..Birçokları, bizimle insanlık amacıyla ilgilenecek, sonra kendi kendine çekilecek bir devlet bulunamaz, bu bir hayaldir diyorlar. Biz iddia ediyoruz ki, böyle bir devlet vardır ve Amerika'dır."

Bu örnekler açıkça gösteriyor: Basının bir bölümü, Türk halkını uşaklaştırmak için yoğun bir çaba ve alçakça bir saldırı içindeydi.

Peki, onların halkımızı sömürgeleştirme çabaları karamsarlık yarattı mı; halkımızı sindirebildi mi? Türk halkına uşaklığı önerenlere verilen yanıt çok yalın ve çok Leşindi: "Ya bağımsızlık ya ölüm!" Hem şunu da hiç unutmamamız gerekir: Basının bir bölümü, özellikle İstanbul basını halkımızı Amerika'nın veya İngiltere'nin kucağına iterken, Anadolu basını başkaldırıyordu. İşte, "Ya bağımsızlık, ya ölüm!" ilkesinin ateşli savunuculuğunu yapmış Kemalist gazetelerinin Anadolu'da sayısal dağılımı: Ankara 16, Adana 3, Afyon 1, Amasya 2, Antalya 1, Antep 1, Bolu 3, Mersin 2, Muğla 1, Ordu 2, Samsun 7, Sarıkamış 1, Sivas 4, Silifke 1, Tarsus 1, Trabzon 12, Yozgat 1.

Türkiye'yi ve Türk halkını Amerika veya İngiltere'ye teslim etmek isteyen işbirlikçiler, yalnız basındaki bazı yazarlar değildi. İşbirlikçilerin, teslimiyetçilerin başı, Dolmabahçe Sarayı'nda oturuyordu:

İngiltere Dışişleri Bakanlığı arşivlerinde 3 Nisan 1919 tarih ve 453 numara ile kayıtlı bir belge bulunmaktadır. Bu belge, yani sözleşme ile son Osmanlı Padişahı Mehmet Vahdettin, yabancılara karşı bağımsızlığını koruması, iç güvenliğini sağlaması için Türkiye'yi onbeş yıl süre ile İngiltere'ye sömürge olarak teklif etmiştir. İngiltere, Osmanlı topraklarında uygun gördüğü her yeri işgal edebilecek, istediği her şeyi yaptıracak, Vahdettin'in kafasına göre böylelikle ülkenin bağımsızlığı ve iç güvenliği korunmuş olacaktı.

İhanetin her türünü görmüş ve çok sayıda işbirlikçiye karşı savaşmış olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk, işte bu deneyimleri sonucu Türk Gençliği'ne seslenirken şöyle diyordu:

"...Bütün bu durumlardan daha acı ve daha korkunç olmak üzere, yurdun içinde yönetim başında bulunanlar, aymazlık ve sapkınlık ve üstelik hayınlık içinde bulunabilirler. Dahası, yönetim başında bulunan böyleleri, kişisel çıkarlarını, yurduna girip yayılmış olan dış düşmanların siyasal amaçlarıyla birleştirebilirler. Ulus, yoksulluk ve darlık içinde ezgin ve bitkin düşmüş olabilir.

Ey Türk geleceğinin genç kuşakları! İşte bu ortam ve koşullarda bile ödevin, Türk bağımsızlığını ve Cumhuriyetini kurtarmak! Gereksindiğin güç, damarlarındaki soylu kanda vardır."

Özet: Bugün de, yurdun içinde yönetim başında bulunanlar, aslında sömürgeleştirme olan özelleştirmeyi halkımıza dayatabilirler. Batılı emperyalistlerin medyadaki işbirlikçileri, bağımsızlık isteğimizi kırmak için yalan, yanlış, tehdit dolu yazı ve söylemlerle bizleri sindirmeye çalışabilirler.

Ancak tüm olumsuzluklar halkımızı karamsarlığa düşürmeyecektir.

Yirminci yüzyılın en büyük ve en şanlı bağımsızlık savaşını veren Anadolu Halkı, karşısında oluşan güçlü sömürgeci cepheye rağmen; işçisiyle, çiftçisiyle, esnafıyla, memuruyla, emeklisiyle, gençleriyle, öğrencileriyle, kadınıyla, erkeğiyle sömürgeleşmeyi reddedecektir.

Sömürgecilerin, içimizdeki işbirlikçilerinin tüm çabaları boşadır.

Soru: Türk milletini bugün yaşadığımız "ekmek faciası"nın içine hangi nedenler sürüklemiştir?

Cevap: Bu sorunun cevabını, çiftçi dostu Sadullah Usami'den dinleyelim:

"Türk milletini bugün yaşadığımız ekmek faciasının içine sürükleyen neden 'özelleştirme kafası'nın yarattığı 'soygun düzeni'dir... 1980 yılından sonra işbaşına gelen asker ve sivil yönetimler, hiçbir zaman Batılı anlamda bir özelleştirmeden yana olmadılar. *Kenan Evren'in de, Turgut Özal'ın da, Tansu Çiller'in de amacı, milyonlarca üretici ve tüketiciyi özel sektörün sömürüsüne karşı koruyan devlet kuruluşlarını yıkmaktı.* Böylece 'özelleştirme bahane edilerek' soygun düzeni'ne geçilecekti!..."

"Bu harekete karşı çıkanlar ve 'Bu, özelleştirme değil yağmadır, soygundur' diyenler gericilikle, vatana ihanetle suçlandılar. Özel sektörün büyükleri, özelleştirmeyi eleştiren görüşlerin, gazete ve televizyonlarda yayımlanmasına engel oldular. Bundan yararlanan Çiller de uzun yıllar 60 milyon insanımızı özel sektörün sömürüsüne karşı başarı ile koruyan KİT'leri gözden düşürebilmek için önce tahrip etti. Ardından da 'kara delik' olarak ilan etti.

"Ayrıca KİT'ler, bütçeden çiftçiye kaynak aktaran birer kuruluş olarak tanıtılmak istendi. Çiller, sık sık tarıma yapılan desteklerin Türk ekonomisini güç durumda bıraktığını iddia etti. Halbuki KİT'ler, sadece çiftçiye destekleyen kuruluşlar değildi. Kuruluş amacı hem çiftçiye hem de tüketiciyi korumaktı. Nitekim SEK, EBK ve Yem Sanayi 30 seneye yakın bir süre hem çiftçiye korudu, hem de hayvancılığımızı geliştirdi hem de tüketicinin kaliteli ve ucuz gıda maddesi yemesine imk_n sağladı.

"Bu kuruluşlar, haraç mezat özel sektöre satıldıktan sonra, üretici etini sütünü gerçek değerinin çok altında satmak zorunda bırakıldı.

Buna karşılık, hem fiyatları yüzde 300 civarında bir artış gösterdi. Üreticinin, maliyeti yükselirken geliri düştü. Hayvancılık öldü.. Buna karşılık tüketici de etini sütünü daha pahalıya yemeye başladı. Çünkü rekabet ortamı kalmamıştı. Böylece hem üretici hem de tüketici kaybetti. Özel sektör ise üreticinin hakkı olan trilyonları kasalarına indirdi.

"Aslında bu 3 kuruluşun (SEK, Et ve Balık Kurumu ve Yem Sanayi) bütçeye yükü de yoktu.

"Zararı olmayan veya çok az açık veren SEK, Et Balık Kurumu ve Yem Sanayi gibi kuruluşlar kurban edildi.

"Buğday piyasasını şekillendiren kuruluş da Toprak Mahsulleri Ofisi (T.M.O.) idi. Ofis de diğer birçok KİT gibi hem üreticiyi hem de tüketiciyi koruyordu. Bu nedenle buğday ve un ticareti yapanlar, hayâl ettikleri paraları kazanamıyorlardı. Daha çok kazanabilmeleri için T.M.O.'nun devreden çıkması gerekiyordu.

"Özal ve Çiller, özel sektörün bu isteğini yerine getirebilmek için çok uğraştılar. Ama bir yöntem bulamadılar. Satamadılar...

"Ama sonuçta işlevini yapamaz hale getirmeye karar verdiler.

"T.M.O., 1980 yılından önce, buğday daha piyasaya çıkmadan bir taban fiyat açıklanıyor ve ardından da alımlara başlıyordu. Tüccar da, buğday alabilmek için ofisin fiyatlarından biraz daha fazlasını vermek zorunda kalıyordu. Kış aylarına doğru da üreticilerden topladığı buğdayları, üzerine az bir kâr koyarak satışa sunuyordu. Bu arada toplayan stokçular da fazla fiyat istemiyorlardı. Böylece, gerek buğday gerekse un piyasasında bir denge sağlanabiliyordu. İşte Turgut Özal ve Tansu Çiller, KİT'leri satarak veya işlevini yapamaz hale getirerek bu dengeleri altüst etti. Hem üreticiyi hem de tüketiciyi özel sektörün insafına terk etti. Şimdi., özel sektör, buğdayı üreticinin elinden ucuza alıyor, ekmeği de tüketiciye pahalıya yediriyor!...

"Eğer T.M.O. piyasa açıldığı zaman yeterli bir fiyat verseydi ve süratli bir alım yapsaydı, bugün depolarında en azından 3 veya 4 milyon ton buğday olurdu. Değirmenciler de stokçuların pahalı satacağı buğdaya muhtaç olmaz, ofisten ucuz fiyata alım yaparlardı. Böylece un ve ekmek fiyatları da füze gibi fırlamazdı. Fırlatmak isteyenler de gerekçe bulamazlardı."

Soru: Özelleştirmeye karşı olanların en büyük kaygılarından biri, halkın malı olan KİT'lerin çeşitli bahanelerle çok ucuza satılacağıydı. Onların bu kaygıları doğru çıktı mı?

Cevap: Halkın malı olan KİT'lerin, gerçek dışı nedenler ileri sürülerek yerli ve yabancılara yok pahasına peşkeş çekilmesinin ilk kanıtı, Erdemir'in özelleştirilmesi sırasında ortaya çıktı. Başında Tezcan Yaramancı'nın olduğu Kamu Ortaklığı İdaresi (K.O.İ.), şu gerekçelerle Erdemir'in piyasa değerinin 2 milyar doların altında olduğunu bildirdi;

- Erdemir'in teknolojisi eskidir.
- Erdemir'in 1 milyar dolar borcu vardır.
- Erdemir, dünyadaki benzer kuruluşlarla rekabet edemez.

Erdemir Genel Müdürü Yalçın Amanvermez ise, bu gerekçelerin hiçbirisinin gerçeklerle ilgisi olmadığını şöyle özetliyor.

- *Erdemir*"in kapasitesinin 2 milyon tondan 3 milyon tona çıkması için başlatılmış olan yatırım da göz önüne alındığında, *Erdemir*'in değeri 4,5 milyar doların üzerindedir. Ayrıca bu değere, kuruluşa ait liman, 1500 adet villa tipi lojman, 40 milyon dolara yapılan baraj dahil değildir.

- *Erdemir*'in 1 milyar dolar borcu olduğu doğru değildir. Yatırımlarda kullanılmak üzere uzun vadeli kredilerden 352 milyon dolar, orta vadeli kredilerden 150 milyon dolar olmak üzere 500 milyon dolar civarında borç bulunmaktadır. Bu borçların da karşılığı mevcuttur.

- *Erdemir*'in teknolojisi eski değildir. Kurulduğu günden bu yana sürekli teknoloji yenilenerek, kaliteli üretim yapılmıştır. Bugün dünyada yassı çelik üretiminde *Erdemir* ilk sıralarda yer almaktadır.

- *Erdemir* bugün dev tesisleri ile, Türkiye'nin en büyük entegre fabrikaları arasında yer almaktadır. Amerika, Japonya, Güney Kore ve Meksika'ya büyük çaplı ihracat yapılmaktadır. 1993 yılında 80 milyon dolar ihracat, 1994 yılının ilk altı ayında 155 milyon dolara çıkmıştır. 1994 yılı sonu ihracat hedefi 200 milyon dolardır.

KOİ Başkanı Tezcan Yaramancı'mın *Erdemir*'den hiçbir teknik ve mali bilgi almadan açıklamalarda bulunduğu da anlaşılmıştır.

Tezcan Yaramancı'mın, Türk halkının malını başta yabancılar olmak üzere özel sektöre peşkeş çekmek için öne fırlamışlardan bir olduğu ortaya çıkmaktadır.

Erdemir'in yapısını ve dünyadaki yerini çok iyi bilenlerden biri olan. Türkiye Demir Çelik İşletmeleri (T.D.Ç.İ.) eski Genel Müdürü Dr. Sencer İmer de *Erdemir*'in pazarlanmasma karşı çıkıyor ve şöyle diyor:

"Yabancılar bir nevi peşkeş çeker gibi satış politikasını ben kabul etmiyorum."

Dr. Sencer İmer, KOİ Başkanı Tezcan Yaramancı'nın söylediklerinin hepsini şöyle çürütüyor:

"Erdemir'in gerçek değeri 6 milyar dolardır. Tesis kesinlikle kâr ediyor. Gayet verimli çalışıyor. Son 7-8 senede yapılan yatırım 2 milyar dolar. 4 milyar dolar da tesislerin değeri."

Soru: KİT'lerin bir özelliği de şudur: KİT'lere de kayıt dışı çalışma söz konusu değildir. Oysa, özel sektörün büyük bir bölümü kayıt dışı ekonominin içindedir.

Türkiye'de özelleştirme, kayıt dışı ekonomi üzerinde nasıl bir etkide bulunacaktır?

Cevap: Önce ^A "kayıt dışı ekonomi"nin tanımını yapalım: Kayıt dışı ekonomi demek, yaptığı üretim ve ticaretten devlete vergi vermemek demektir. KİT'ler devlet kuruluşları, kamu kuruluşları olduğundan, devlete vergi vermeleri söz konusu bile değildir.

Devlete vergi vermemek, vergi kaçırmak özel sektörün alışkanlıklarındandır.

Medya "vergi yüzüstüleri" diye tanımlananlar, vergi ermeyen özel sektör kuruluşlarıdır. Türkiye'de özel sektörün hangi boyutlarda vergi kaçakçılığı yaptığını yani kayıt dışı ekonominin boyutlarının ne çapta olduğunu anlamak için şu çarpıcı rakamlara bakalım:

1994 yılı itibarıyla, kayıt dışı ekonominin boyutu 2 katrilyon 130 trilyon lira. Vergi kaybı ise 379 trilyon lira. Yani 1994 yılında, günde yaklaşık 1 trilyon lira vergi kaçırılmaktadır. 1996 yılı rakamlarıyla, kayıt dışı ekonominin boyutu 6.7 ile 9.4 katrilyon lira arasında. Oysa 1996 bütçesi 3.3 katrilyon. Yani, kayıt dışı ekonomi, bütçenin 2-3 katı!

Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Osman Altuğ, bugünkü yönetimiyle özelleştirmenin "vergi yüzüstülerine yara-

yacağım" ileri sürüyor. Prof. Dr. Osman Altuğ, ekonomideki kayıt dışılığın giderilmesi halinde özelleştirilmesi düşünülen kamu kuruluşlarının zararlarını giderecek önlemlerin alınabileceğini savunuyor. Özelleştirme için sarf edilmesinin daha akıllıca olduğuna dikkati çeken Altuğ şöyle konuşuyor:

"Bu uygulamalardan sonra insanın aklına ister istemez 'Özelleştirme, vergi vermeyenler vergi vermemeye devam etsinler diye mi yapılıyor?' sorusu geliyor. Adeta, vergi vermeyenlerden vergi almayalım, kamu finansman açığını vergilerle kapatmayalım, özelleştirmeden sağlayacağımız fonlardan bu açığı kapatmaya çalışalım şeklinde bir politika uygulanıyor. Özelleştirme adeta isteri haline dönüştürülüyor. Vergi yüzüsüzlerine gelin deniyor."

Soru: Özelleştirmeyi Türk halkına zorla dayatmak isteyen medyadaki sözcüleri sık sık su yakınmada bulunuyorlar:

"Seksenli yıllar Thatcher dönemi idi, özelleştirme tüm kıtalarda eserken, biz hava cereyanında bırakılıp tutulduk, pek kımlıdayamadık."

Sanki büyük bir fırsatı kaçırmış olduğumuzu ifade eden bu yakınma doğru mudur?

Cevap: Rakamların diliyle konuşarak, hep beraber gelin bakalım, özelleştirme rüzgârı tüm kıtalarda mı esmiş, yoksa yalnız fakir ülkelerin üzerinden kasırga gibi mi sayrulmuş:

Özelleştirmenin başladığı 1980 yılından 1992 yılına kadar bütün dünyada toplam 6 832 özelleştirme gerçekleştirildi. Özelleştirilen toplam 6 832 kamu kuruluşunun ülkelere dağılımı şöyle:

Doğu Almanya (eski sosyalist ülke)	4 500
Doğu ve Orta Avrupa ülkeleri (eski sosyalist blok) ..	805
Güney Amerika Ülkeleri	804
Afrika Ülkeleri.....	373
Asya Ülkeleri	122

Orta Doğu ve Kuzey Afrika Ülkeleri.....	58
Batı Avrupa Ülkeleri, Amerika, Kanada, Japonya ve Yeni Zelanda	170
Toplam:.....	832

Bu tablonun ortaya koyduğu çarpıcı gerçek şudur:

Türk halkının ve azgelişmiş ülke halklarının inandırılmaya çalışıldığı gibi özelleştirme, zengin İngiltere ve Batı Avrupa ülkelerinde değil, azgelişmiş ülkelerde ve Doğu-Orta Avrupa ülkelerinde yoğun bir şekilde uygulanmış ve bu ülkeler kelimenin tam anlamıyla soyulmuştur.

Amerika, İngiltere, Kanada, Fransa, Batı Almanya, Japonya ve Yeni Zelanda'da, 1980-1992 yılları arasında yapılmış olan toplam özelleştirmenin, tüm dünyada yapılmış olan toplam özelleştirmeye oranı sadece yüzde 2,5 'tur.

Özelleştirme denilen "soygun"un sonunda, Güney Amerika ülkelerinin, Afrika ülkelerinin, Asya ülkelerinin en değerli kaynakları Batı ülkelerinin eline geçmiştir.

Soru: Türkiye'de özelleştirme çalışmalarına önce çimento fabrikalarının satışıyla başlandı. Özelleştirmeden sonra bu fabrikalarda üretim arttı mı, kârlılık arttı mı?

Cevap: 1989-1993 yılları arasında devletin 14 çimento fabrikası satılarak özelleştirildi. Bunlardan yalnızca İskenderun ve Ankara çimento fabrikaları zarardan kâra geçerken, Afyon, Balıkesir, Şanlıurfa, Trakya ve Söke çimento fabrikaları sonra zarar etmeye başladılar.

Personel yükü nedeniyle zarar ettikleri öne sürülen bu kuruluşlardan 1 500 kişi işten çıkarılırken, söz konusu fabrikaların özelleştirilmesi sonucunda devlet 1993 yılı itibarıyla toplam 45/ milyar lira vergi kaybına uğradı.

Kamu ortaklığı İdaresi'nin (KOİ) verilerine göre bu fabrikaların kâr/zarar ve üretim durumları şöyle:

Afyon Çimento Fabrikası

1989'da 3 milyar 437 milyon lira kârda olan kuruluş, özelleştirildikten sonra 1992'de 1 milyar 266 milyon lira zarar etti.

1989'da 404 bin ton olan üretim 1992'de 2x368 bin tona düştü.

Balıkesir Çimento

Kuruluş 1988'de 3 milyar lira kâr ederken, özelleştirmeden sonra 1992 yılında 7 milyar lira zarar etti.

1989'da 414 bin ton olan üretim 1992'de 383 bin tona düştü.

Söke Çimento

1989'da 1 milyar lira kâr eden kuruluş, özelleştirmeden sonra 1992 yılında 1 milyar 5 milyon zarar etti. 1989'da 243 bin ton olan üretim, 1992'de 226 bin tona düştü.

Trakya Çimento

1989'da 6 milyar lira kâr eden kuruluş, özelleştirmeden sonra 1992'de 7 milyar zarar etti.

1989'da 435 bin ton olan üretim, özelleştirmeden sonra 1992'de 410 bin tona düştü.

Şanlıurfa Çimento

1993 Şubat'ında satılan kuruluşun, 1992'de 27 milyar kârı, 1993'te 15 milyar zarara dönüştü.

Soru: Karabük'ün hemen kapatılmasını öngören raporu kimler hazırladı? Raporun önerisi neydi?

Cevap: Zamanın Başbakanı Tansu Çiller'in isteği ve Dünya Bankası'nın desteği ile, "Karabük Raporu" yabancı danışmanlık şirketlerine hazırlatıldı. Karabük'ün içte ve dışta rekabet şansı bulunmadığı belirtilen raporun önerisi, çok katı ve keskindi.

"Karabük'ü hemen kapatın!"

Bayrağındaki "altı ok" ilkelerinden biri "devletçilik" olan v programında özelleştirmenin söze bile edilmeyen SHP'nin genel başkanı Murat Karayalçın bu karara hemen katılıyor, özelleştirmeyi sağcı Çiller'den daha ateşli savunuyor, ancak Türkiye Mimar ve Mühendisler Odası Birliği (TMMOB) belgelere dayanan karşı bir raporla ortaya çıkınca afalliyordu.

Soru: IMF ve Dünya Bankası, KİT'lere neden karşı çıkıyorlar?

Cevap: Türkiye'nin ekonomik bağımsızlığını KİT'ler temsil ediyor da ondan.

Bunun böyle olduğunu iyice anlamak için biraz geçmişe doğru gitmemiz gerekiyor.

Türkiye Cumhuriyeti, demokratik bir devrimden doğmuştur, sosyalizm değil demokrasi amaçlıyordu, burası kesin. Ama bağımsız ve özgür bir demokrasiydi amaçladığı. Bu bağımsızlık ve özgürlük idealidir ki, yeni devleti demiryollarından başlayıp ilk sanayi girişimlerine kadar, her alanda bir Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) şebekesine yöneltmişti. KİT'ler bir yerde devletin egemenliğinin ve özgürlüğünün teminatı oluyordu. Atatürk, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1933 yılı açılış konuşmasında şöyle diyordu:

"Memleketin temel sanayin kurulması bitmedikçe, her bakımdan gönül rahatlığı duymamıza imkân yoktur. Bu nedenle, memleketin sınai donatımını tamamlamak için bütün çaba ve dikkatinizi çekmeyi yerinde buluyorum."

Şimdi, hızla 1977 genel seçimleri öncesine gelelim. Amerikan iş çevrelerinin özel dergisi Executive Intelligence Review Türkiye ile ilgili olarak yayımladığı gizli raporunda şunları diyor:

"Türk gelişme stratejisinin esası, çabuk bir kamu sanayileşmesine dayanmaktadır. Batılı güçlerin (emperyalist sistem de-

mek istiyor-Y.D.) Türkiye'nin, geleneksem tarım ürünlerinde dayanan bir gelişme stratejisinin benimsenmesi için çaba harcadıkları ya da hiç olmazsa, sanayileşmeyi emek-yoğun alanlara kaydırıp yozlaştırmayı gözettikleri anlaşılmaktadır. Türkiye ise, kamu öncülüğünde bir ağır sanayiye yönelmek ve bu şekilde yoksulluk ve geri kalmışlıktan kurtulmak için direktmiştir."

Görüyorsunuz, adamlar ağızlarıyla söylüyor. Kamu öncülüğünde sanayileşme ilkesini bize bıraktırmak, hiç olmazsa yozlaştırmak için çalışmışlar, ama KİT'ler Türk ekonomisinin temel direkleri olmakta direnmişler, bu yüzden de bütün yabancı uzmanların düşmanlığını üstlerine çekmişler.

Gizli raporu okumaya devam edelim:

"...KİT'ler genel anlamda sanayileşmeyi yönlendirmektedirler. Sayıları yüzün üzerindedir, ekonomiye katkıları yaklaşık yüzde ondur. Sanayi kesiminde çalışanların yüzde altısı KİT'lerde çalışmaktadır. Türk fabrikalarında üretilen mallardan yarısı bu kuruluşlardan gelmektedir ve mevcut ağır sanayinin en önemli kısmını bu sektör oluşturmaktadır. Devlet sektörü tam anlamıyla çeliği, petrol rafinelerini, elektriği, gübreyi, kağıdı, demiryollarını, hava ve deniz yollarını, ulaştırmayı tekel halinde elinde bulundurmakta, bunun yanı sıra tekstil, çimento, kömür, şeker, kimya ve makine imalat sanayilerinin de büyük kısmına egemen durumda bulunmaktadır..."

Şu kısacık özet bile gösteriyor ki, Türk ekonomisinin temeli kamu sektörünün elindedir, bağımsızlığını elde tutabilecek de odur. Aynı rapor,. En sonunda baklayı ağızından çıkarıyor:

"...1950'lerden beri IMF; KİT'lerin özel sektöre satılması için çeşitli hükümetler üzerinde sürekli baskılarda bulunmuştur. Neden olarak da Dünya Bankası KİT'lerin ekonomik olmadıklarını ve soysa amaçların üstün geldiğini ileri sürmüştür."

Gizli rapor, işin can damarı noktasına geliyor ve bakın neler diyor:

"...Türklerin çelik üretim kapasitelerini artırmak amacıyla oldukları çok kesin bir biçimde belli olmaktadır. Çünkü plan hedefleri bu sektörde şimdikinden üç kat daha fazla yatırımı öngörmektedir. Amerika, Türkiye'nin çelik sanayini genişletmesinden hoşnut olmadığını belirtmişken, Sovyetler Birliği bu sanayinin kurulabilmesi için Türklere yardımcı olmaktadır. Nitekim 6 milyon ton kapasiteye çıkacak olan İskenderun Tevsi Tesislerinde gene Sovyetler çalışmaktadır. Bunların dışında iki çelik tesisi daha etüt halindedir. Enerji Bakanı, yaptığı konuşmada önümüzdeki beş yıl içinde Türk çelik üretiminin 20 milyon tona varacağını söylemiştir. İtalya ve Almanya'nın 60, Japonya'nın 110, Amerika'nın 120 ve Sovyetler'in 135 milyon ton yıllık çelik ürettikleri göz önünde tutulursa, Türkiye'nin yakın bir gelecekte İtalya ve Almanya ile bu sanayi dalında boy ölçüşmeye kalkışacağı anlaşılmaktadır..."

1977 yılında yazılmış bu gizli raporun yukarıdaki satırlarını okuduktan sonra, Batı emperyalizminin Türkiye'den ne istediği konusunda hiç kuşkusuz kalabilir mi? İstekleri çok açık: Türkiye çelik üretmeyecek. Türkiye'nin yılda 20 milyon ton çeliş üretimini amaçlaması Amerika'yı hoşnut etmiyor. Hele bu işin kamu sektöründe yapılması tüylerini diken diken etmeye yetmektedir.

Çünkü bu taktirde Türkiye kendi kendine yetebilen büyük bir devlet olacaktır, kimseyi de iplemeyecektir. Bunun içindir ki, petrokimya sanayisi dalındaki hedeflerimize de bozuluyorlar.

Raporu okumaya devam edelim:

"...Bunları yanı sıra petro-kimya, gübre ve kimyasal maddeler alanlarında da Türkiye büyük yatırımlarda bulunmaktadır. Büyük devlet kuruluşlarından biri olan PETKİM; Türkiye'yi

petro-kimya ürünleri bakımından kendi kendine yeterli olacak bir hale getirmeye çalışmaktadır... Dünya Bankası ise bu tür tesisleri, Türkiye için, fazla sermaye gerektirdiği gerekçesiyle tavsiye etmemekte, yapılmasına karşı çıkmaktadır."

Herhalde bu kadar bilgi yeterlidir. Durum apaçık meydandadır. Batı emperyalizmi, Türkiye'nin sadece "Pazar" olarak kalmasını istiyor. Ekonomi alanında Türkiye'yi bağımsızlaştıracak, hele büyütecek girişimlere kesinlikle karşıdır. Yıllardan beri IMF de, Dünya Bankası da Amerika'nın kendisi de Türkiye'yi bu türlü girişimlerden geri bırakmak için bin türlü yol denemiş, bin türlü baskı yapmışlardır. Artık sıra, son perdenin oynanmasına gelmiştir. Son perde, özelleştirme. Özelleştirmenin gerçekleşmesinden sonra IMF'nin, KİT'lerin özel sektöre satılması için 1950'lerden beri çeşitli hükümetler üzerinde yaptığı sürekli bakı, başarıyla sonuçlanmış olacaktır.

Son Durak, sömürgeleşmektir.

Günümüzün Kuvayı Milliyecileri, Atatürkçüler sömürgeleşmeyi kabul edecekler mi?

Soru: Özelleştirmenin sonunda büyük servetler kimlerin elinde toplanacak? Bunun siyasi ve ekonomik sonuçları ne olacaktır?

Cevap: Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların ve egemen sınıfların hizmetindeki ulusal hükümetlerin zorla dayattığı özelleştirme sonunda, çok büyük servetler (fabrikalar, maden ocakları, gaz ve petrol yatakları, tarım alanları vb.) hiçbir siyasi sorumluluğu bulunmayan ne olduğu belirsiz kişi veya kuruluşların elinde toplanmaktadır.

Bu durum, bugün de ortaya şöyle bir tehlike çıkarmaktadır: Büyük servetleri ellerine geçiren bu uluslarüstü kuruluşlar, toplumsal ve ekonomik oluşumlarda öylesine siyasi sorumsuzluk göstereceklerdir ki; sonunda çok şiddetli bir ayaklanma ile karşılaşp kendilerine geleceklerdir.

".. Efendiler, hiç kimseden fazla bir şey istemiyoruz. Dünyanın her uygar ulusunun doğal olarak sahip olduğu şeylerden bizi yoksun etmemelidirler ve hakkımızı teslim etmelidirler. Çünkü hakkımız doğaldır, yasaldır ve bize gereklidir. Biz bu haktan vazgeçmeyeceğiz. Ve ne kadar haklı isek, bu hakkımızı savunma ve koruma için de memleketimizin, ulusumuzun yeteneği o kadardır.

Efendiler, görülüyor ki bu kadar kesin ve yüksek bir zaferden sonra bile, bizi barışa kavuşmaktan engelleyen nedenler, doğrudan doğruya ekonomik nedenlerdir, ekonomik düşüncelerdir. Çünkü bu devlet, bu ulus, ekonomik egemenliğini sağlarsa, o kadar güçlü bir temel üzerinde yerleşmiş ve gelişmeye başlamış olacaktır ki, artık bunu yerinden oynatmak mümkün olmayacaktır, işte düşmanlarımızın, gerçek düşmanlarınızın bir tülü rıza gösteremedikleri, onaylayamadıkları budur..."

Mustafa Kemal Atatürk

18 Mart 1923

kutupyıldızı

Soru: Özelleştirmenin ortaya çıkıp hızla yayılmasında öncülüğü hangi devlet yapmıştır?

Cevap: Özelleştirmenin ortaya çıkıp hızla yayılmasında anahatar rolünü Amerika oynamıştır. Gerçi İngiltere'deki özelleştirme örnekleri önemlidir; ama özelleştirmeyi "Yeni-Liberalizm'in temel bir ilkesi olarak uygulamaya koyan, Dünya Bankası ve IMF'nin etkin gücünü kullanarak dünyaya yayan Amerika'dır.

1980'li yılların, önce Reagan sonra Bush yönetimleri Dünya Bankası'na sürekli baskı yaparak, özelleştirmenin daha ileri boyutlarda ve hızla uygulanmasını dayatıyorlardı. Merkezi Washington'da bulunan, en büyük hissedarı Amerika olan ve başkanı Amerika tarafından tayin edilen Dünya Bankası özelleştirme programların özellikle üçüncü Dünya ülkelerine (yani kalkınmamış ve kalkınmakta olan ülkelere) dayatıyordu. Bu özelleştirme programları, halkın sağlık ve eğitim hizmetleri için yapılan kamu harcamalarını azaltıp, çoğunluğu yabancıların elindeki ithalat firmalarının desteklenmesine ve dış borç ödemelerine yönelmeyi öngörmekteydi.

Dünya Bankası ve IMF, özelleştirmenin acı ilacını kalkınmamış ve kalkınmakta olan ülke halklarına yuttururken, tatlı sözler de veriyorlardı:

Özselleştirme sonunda daha büyük bir servet yaratılmış olacak ve işini kaybetmiş fakir halk yığınlarının gelirlerine de bu servetten azar azar damlayacak, kamu hizmetleri yavaş yavaş düzeltercekti.

Gerçekte ise olan şuydu: Büyük çapta kaynaklar, fakirlerden zenginlere doğru akmıştı. Dolayısıyla bu oluşum, "Yeni Sömürgeleşme" olayıydı.

Soru: Sol görüşlü siyasi partiler devlet ağırlıklı ekonomiyi savunmaktan vazgeçip, tıpkı sağcı partiler gibi özelleştirmeden yana olma modasına katılmadılar mı?

Cevap: Özelleştirme taraftarları aynı zamanda "serbest piyasa ekonomisi"nin de sözcülüğünü yaptığından hep şu öneride bulunurlar.

"Siz pazara ve özel sektöre müdahale etmeyin, bunların kendi dinamikleri her türlü problemi çözer." Ve, örnek olarak da, Japonya ve Güney Kore'yi ekonomide özel sektör girişimciliğinin başarıya ulaşmış olduğu ülkeler olarak gösterirler. Oysa gerçekte, bu ülkelerin ekonomisi büyük çapta devlet yönetimi altındadır ve bu ülkelerin kalkınmasının kritik aşamalarında kamu kuruluşları (yani devletçilik) çok önemli rol oynamışlardır.

1980'lerde, "serbest piyasa ekonomisi"nin faziletlerini öve öve bitiremeyen Amerika ve İngiltere, 1990'ların başında ekonomide "durgunluk" denilen bunalıma saplandığında, Japonya kamu yatırımlarına ve altyapı yatırımlarına 35 milyar dolar harcayarak (yani devletçilik yaparak) bunalımı en hafif şekilde atlattı ve düz çıkıyordu. Tüm dünyaya özelleştirmeyi dayatan Amerika'nın başkanı Bili Clinton, seçilir seçilmez, ilk icraat olarak, "işsizlere yeni iş yaratma programı" adı altında büyük çaplı kamu harcamaları yapıyordu. Yani, devletçilik yapıyordu. Yine aynı şekilde, 1992 yılında Tayvan, "Yeni Dünya Düzeni"ne karşı olan tavrını şöyle açıklıyordu:

"Bu yıl cumhuriyet hükümetimiz milyarlarca dolar harcayarak ülkemizdeki yaşam kalitesini yükseltecektir. Altı Yıllık Ulusal Kalkınma planımız uygulanmaya konulmuştur. Yeni yollar, hızlı tren yolları, kırsal kesimi kentlere bağlayan transit yollar, toplu konut yapımları, çevre kirlenmesini önleyecek projeler, yapılmış olan planın çeşitli bölümleridir."

Görüldüğü gibi, gerçek sol görüşlü siyasi partilerin devlet ağırlıklı ekonomiyi (yani devletçiliği) savunmaktan vazgeçmeleri düşünülemez.

Soru: Özelleştirme yanlıları hep şu tezi savunurlar: "Özelleştirme, ideolojik değil ekonomik içeriklidir." Onların bu tezi doğru mudur?

Cevap: Hayır doğru değildir.

Özelleştirme, kapitalist dünyanın, Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen kalkınmamış ve kalkınmakta olan fakir ülkelere karşı yaptığı ideolojik bir saldırdır. Bunu kanıtlayan yüzlerce örnek vardır. Burada iki tanesini sunuyoruz:

Londra'da 1996 yılında, Özelleştirme Yıllığı 1996 adlı bir kitap yayımlandı. Kitabın yazarları, özelleştirmede danışmanlık yaparak milyarlar kazanan ünlü Amerikan, İngiliz firmalarının yüksek ücretli danışmanları.

İşte bu kitapta, "dünyanın 100'den fazla ülkede özelleştirme yapıldığı, bunların arasından sayılan hızla azalan komünist ülkelerin de bulunduğu" büyük bir zevkle belirtildikten sonra şöyle deniliyor:

"Bu durum herhalde Che Guevara'yı mezannda ters döndürüyordun"

Bu söylem, ekonomik bir söylem midir?

Bu söylem, ideolojik bir söylemdir.

Özelleştirme, ideolojik bir saldırdır.

Ekim 1996'da Alman telefon kurumu "Deutsche Telekom" özelleştirildi. Bu özelleştirmeyi Batılı kapitalist çevreler şöyle seslendiriyorlardı:

"Bu özelleştirme, kutlanmaya değer müthiş bir ideolojik zaferdir."

Açıkça söylüyorlar: özelleştirme, ideolojik bir saldırdır.

kutupyıldızı

".. artık durumu düzeltmek, hayat bulmak, insan olmaz için; mutlaka Avrupa'dan nasihat almak, bütün işleri Avrupa'nın emellerine uygun yürütmek, bütün dersleri Avrupa'dan almak gibi, birtakım zihniyetler ortaya çıktı. Oysa, hangi bağımsızlık vardır ki, yabancıların nasihatlarıyla, planlarıyla yükselebilirsin? Tarih böyle bir olay kaydetmemiştir."

Mustafa Kemal Atatürk
6 Mart 1922, Türkiye Büyük
Millet Meclisi

Kutup Yıldızı

kutupyıldızı

Soru: "kalkınmakta olan ülkeler", IMF ve Dünya Bankasından aldıkları borç parayla neden kalkınmalarını tamamlayıp borçtan kurtulamamışlardır? Borç faizi ödeme yoluyla, "kalkınmakta olan ülkeler"den, IMF, Dünya Bankası ve Batı'nın özel bankalarına akıttıkları servetin boyutları nelerdir?

Cevap: İçinde Türkiye'nin de bulunduğu "kalkınmakta olan ülkeler"nin 1980 yılında toplam dış borcu 658 milyar dolar'dı 15 yıl sonra, yani 1994 yılı sonu itibariyle bu miktar bir trilyon dokuzyüzkırkbeş milyar dolara çıkmıştır.

15 yıllık bir sürede, bu ülkelerin kalkınmış olması ve borçlardan kurtulmuş olması gerekmez miydi? Değil borçların temizlenmesi, 15 yıl içerisinde bu ülkelerin borçları üçe katlanmıştır.

Neden bu ülkeler, ödeye ödeye borçlarını bir türlü temizleyememişler, tam tersine daha büyük bir borç batağına düşmüşlerdir? İşte nedenleri:

- IMF, Dünya Bankası ve bunların kontrollerindeki Batı bankaları, fakir ülkelere borç para verirken, zenginlere uyguladıkları faizin dört katından fazla bir oran uygulamışlardır. Yani adı ister "kalkınmakta olan ülkeler" olsun, ister "Üçüncü Dünya Ülkeleri" olsun, fakir ülkeler daha işin başında, yani borç alırken ütölmüşlerdir.

- IMF, Dünya Bankası ve bunların kontrollerindeki Batı bankaları, fakir ülkelere borç vermeden önce bazı koşulları dayatırlar: Paranın değerini düşür, gümrük duvarlarını indir, ithalatı kolaylaştır, ihracatı arttır, devlet kamu harcamalarını kıs, yatırımları azalt, işçi ve memurları işten çıkar...Bu koşulları yerine getiren ülke, ekonomisinin tamamını dış güçlere teslim etmiştir.İpleri eline geçirenler, ülke ekonomisiyle istediği gibi

oyunlar.. Ülke ne kalkınmasını sağlayabilir ne de ekonomide iç dengeleri tutturabilir.

1994 yılı sonu itibariyle toplam 1 trilyon 945 milyar dolar dış borcu olan bu ülkeler, borçlarını faizleriyle birlikte nasıl geri ödüyorlar? İhracattan ve turizmde elde ettikleri dövizlerin bir bölümüyle taksit taksit ödüyorlar. İhracat ve turizmde elde edilen dövizlerin faiziyle birlikte borç ödemelerine giden bölüme "dış borç ödeme oranı" deniliyor.

1 trilyon 945 milyar dolar dış borcu olan "kalkınmakta olan ülkelerin" ortalama dış borç ödeme oranı, yaklaşık yüzde 40. Yani, bu ülkeler tüm ihracat ve turizmde elde ettikleri döviz gelirlerinin her yıl ortalama yüzde 40'ı ile dış borç ve faizi taksidini ödüyorlar! Kalkınmakta olan ülkelere bazılarının dış borç miktarlarına ve "dış borç ödeme oranlarına" bir göz atalım:

Kalkınmakta Olan Ülkeler	Dış Borç (Milyar Dolar)	Dış Borç Ödeme Oranı (yüzde)
Brezilya	138	24,5
Meksika	120	32,9
Hindistan	95	28,4
Endonezya	92	32,6
Arjantin	78	47,6
Venezüella	38	22,8
Filipinler	37	24,9
Nijerya	35	29,4
Cezayir	30	76,9
Macaristan	22	40,8
Şili	20	23,4
Peru	20	63,7
Türkiye	70	28,3

Kaynak: The Economist, 4 Şubat 1995.

Tüm ihracat ve turizm gelirlerinin yüzde 24,4'ünü faiziyle beraber dış borç taksidi ödemelerine harcayan Brezilya'da 1994 yılında enflasyon yüzde 929'du. Arjantin, tüm ihracat ve turizm gelirlerinin yaklaşık yüzde 48'ini dış borç taksidi ve faiz ödemesine yatırıyor. Cezayir, tüm ihracat ve turizm gelirlerinin yaklaşık yüzde 77'sini faiziyle beraber dış borç taksidine veriyor. Türkiye'ye gelince: "Borç yığının kamçısıdır!" diye diye sürekli borç altına sokulan Türkiye'nin 1994 yılı sonunda dış borç miktarı 70 milyar dolara çıkmıştı. Enflasyonun yüzde yüzlere ulaştığı Türkiye, her yıl tüm ihracat ve turizm gelirlerinin yüzde 28,3'ünü faiziyle beraber dış borç taksidi için harcayacak.

Peki, bu kadar borçlanmadan sonra Türkiye kalkınmış mı, Türk halkı ekonomik rahatlığa ulaşmış mı? Genç işsizler ordusunun çığ gibi büyüdüğü Türkiye'de, yıllık ulusal gelirin yüzde 80'i nüfusun yüzde 20'sinin cebine gidiyor, geri kalan yüzde 20'sini ise nüfusun yüzde 80'ini paylaşmaya çalışıyor! Türkiye, IMF'den ilk kez 1 Ocak 1961'de borç para istedi. O tarihten 8 Temmuz 1994'e kadar tam 16 kez daha IMF'nin önünde boyun büküp borç para istedi. 33 yıldır IMF'den borç para alarak kalkınmaya çalışan Türkiye kalkınabildi mi? Hani borçlanmayla kalkınılıyordu?

Türkiye'nin ve diğer "kalkınmakta olan ülkeler"in içine düştüğü borç batağına, "borç tuzağı" deniliyor. Bu tuzağa düşenler, bir daha paçayı kurtaramıyorlar. Borç batağının nasıl büyüdüğüne bir daha bakalım: İçinde Türkiye'nin de bulunduğu "kalkınmakta olan ülkeler"in toplam dış borçları şöyle bir gelişme göstermiş:

1980 yılında	658 milyar dolar
1991 yılında	1 trilyon 463 milyar dolar
1994 yılında	1 trilyon 945 milyar dolar

Şimdi sizlere çarpıcı bir tablo daha:

1982-1991 yılları arasında, yani 10 yıllık bir süreçte, "kalkınmakta olan ülkelerden IMF, Dünya Bankası ve bunların kontrollerindeki Batı bankalarına, yalnız borç faizi olarak akıttıkları paralar şöyle:

Yılda	56 milyar dolar
Ayda	4,7 milyar dolar
Haftada	1.2 milyar dolar
Günde	155 milyon dolar
Saatte	6.5 milyon dolar
Dakikada	100 000 dolardan fazla

Fakir ülkeler, borç faizi olarak, Batı emperyalistlerini kasasına, durup dinlenmeden, her dakika yüz bin dolardan fazla para gönderiyor!

Akıllara şu soru gelebilir: Batı'nın finans kurumları (IMF, Dünya Bankası, diğer büyük bankalar) kalkınmakta olan ülkelere verdikleri borcu geri almazlarsa ne oluyor? Geri alamamak söz konusu bile değil! Borç vermeden önce gerekli tüm ipotekleri alıyorlar. Borçlar zamanında ödenmezse, ipotek edilmiş mallar, mülkler, madenler, fabrikalar elden gidiyor...

Özelleştirme, IMF ve Dünya Bankası tarafından fakir ülkelere dayatılmış dış borç faizlerini ödeme yoludur. Türkiye dahil tüm borçlu ülkeler, özelleştirme adı altında devlet mallarını satarak elde ettikleri paraları, faiz dahil borç taksidi olarak emperyalist Batı'nın kasalarına akıtmaktadırlar.

Soru: 1980'den beri uygulanmakta olan özelleştirmelerin sonucunda. Kalkınmakta olan ülkelere devlete ait kuruluşların mili servetlerdeki payları büyük çapta azaldı mı?

Cevap: Özelleştirmeyi kalkınmakta olan ülkelere dayatan kurumların başında gelen Dünya Bankası'nın verilerine göre,

bugüne kadar 100'den fazla ülkede özelleştirme uygulanmış. Bunların 75'i kalkınmakta olan ülkeler.

1994 yılında yapılan özelleştirmelerden elde edilen para 64 milyar dolar. 1995 yılında bu rakam 72 milyar dolara çıkmış.

Bu rakamlara bakarak, kalkınmakta olan ülkelerin elinde artık devlet malı kuruş kalmadığı sanılabilir. Oysa gerçek durum hiç de öyle değil! Dünya Bankası'nın yayımladığı "İş Hayatındaki Bürokratlar" adlı raporda, önce bir hayal kırıklığı dile getiriliyor:

"Son on yılda yapılan büyük çaplı özelleştirmelere rağmen, kalkınmakta olan ülkelerde devlet malı kuruluşların milli servetlerdeki payı, dikkate değer derecede azalmamıştır!"

Yazı, bu hayal kırıklığını yeni bir ümide çevirmeye çalışarak son buluyor:

"Özelleştirilecek daha birçok kaynak bizi bekliyor!"

Soru: Özelleştirme sonucu, ulusal kuruluşlar hangi Batı Avrupa ve Amerikan firmalarının eline geçmiştir?

Cevap: Özelleştirme sonucu büyük ulusal kuruluşların Batı Avrupa ve Amerikan Firmalarının eline geçeceği zaten tahmin edilmekteydi. Bu tahmin gerçekleşti. İşte bazı örnekler:

Sosyalist rejimin yıkıldığı Doğu ve Orta Avrupa ülkelerindeki özelleştirmelerde baş alıcılar Amerikan ve Batı Avrupa firmalarıydı.

Ünlü İsviçre firması Nestle ve Alman firması Heinz özelleştirmeler sonucu Doğu ve Orta Avrupa'da yiyecek yazarını ele geçirdiler. Marlboro sigarasının üreticisi ünlü Amerikan firması Philip Morris, özelleştirilen Çekoslovak tütün işletmeleri ve sigara fabrikalarının sahibi oldu.

Ünlü Alman araba firması Volkswagen, Çekoslovakya'daki özelleştirmeler sonucu Skoda ve Baz fabrikalarının hisselerini ele geçirdi. Yine ünlü bir Alman firması olan Siemens, özelleştirilen Çekoslovak firması Skoda'nın bir kısım hisselerini satın aldı. Ünlü Alman araba firması Mercedes, özelleştirme sonucu Çekoslovakya'nın kamyon üretim piyasasını eline geçirdi.

Ünlü Fransız araba firması Renault, özelleştirilen Slovak araba firması Revoz'un tamamını eline geçirdi. Ünlü İtalyan araba firması Fiat, özelleştirmeden faydalanarak Polonya araba piyasasının büyük bir kısmını ele geçirdi.

Dünya elektrik ampulü üretiminin yüzde 8'ini gerçekleştiren Macaristan firması Tungram, Özelleştirme sonucu ünlü Amerikan firması General Electric'in eline geçti. Hem de sadece 150 milyon dolar gibi çok düşük bir fiyatla.

Ünlü Hollanda-İngiltere firması Ünilever, yalnız Doğu ve orta Avrupa ülkelerinde değil, Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen fakir ülkelerde de yapılan özleştirmeler sonucunda birçok ulusal kuruluşu yok pahasına eline geçirmiştir.

Ünlü Amerikan firması Pepsi, Polonya'nın en büyük çikolata ve şekerleme üreticisi Wedel'in 40 hissesini çok düşük bir fiyatla ele geçirdi. Hisselerin yarısına sahip Polonya hükümeti ise, alınan tüm kararlarda Pepsi ile aynı yönde oy kullanmakta ve bunun sonucu, şirketin hisselerine sahip Polonyalılar ise hiçbir yaptırım gücüne sahip bulunmamaktadırlar.

Özelleştirme ile satışa çıkarılan ulusal malları eline geçirmek isteyen Amerikan ve Batı Avrupalı yatırımcıların, özelleştirme yapan ülkede nasıl bir rejim olmasını arzuladıkları Global Investor adlı dergide açıkça dile getirilmekte:

"Hiçbir kambiyo kontrolü olmadan o ülkeye para gönderilebilmeli ve o ülkeden para çıkarılabilmelidir: Yapılacak kârlar serbestçe ülke dışına çıkarılabilmeli, kârlardan gelir vergisi alınmamalı ve yabancı yatırıma kucak açılmalıdır."

İşte bu koşulların tamamını uygulayan Togo'da, bakın özleştirme denilen soygun nasıl gerçekleştirildi: Dünya Bankası'nın emriyle hareket eden Togo hükümeti, iki tekstil fabrikasını özelleştirme yoluyla, Amerika'da kurulu Pen Africa adlı şirkete sattı.

Bu tekstil fabrikalarından birisi, 50 milyon dolar harcanarak henüz beş yıl önce kurulmuştu. Amerikan şirketi, iki tekstil fabrikasını yalnızca 9.3 milyon dolar ödeyerek ele geçirdi. Soyguncular bununla yetinmiyor, şu garantileri de hükümetten alıyordu: Amerikan firması istediği zaman istediği kadar parayı ülkeye sokup çıkarabilecekti. Elde edeceği kârları da istediği gibi ülke dışına çıkarabilecekti. Togo hükümeti, Amerikan şirketinin eline geçen bu iki tekstil firmasının yaptığı üretime benzer üretim yapacak bir fabrika kurmayacak ve kurdurmayacaktı. Özelleştirme, genelde, hızla küreselleşen pazardaki uluslarüstü kuruluşların ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış bir soygun planıdır. Bu soygunun sonunda, Güney Amerika, Afrika ve Asya ülkelerinin en değerli kaynakları Batı ülkelerinin eline geçmiştir. Büyük çapta kaynak kaybına uğrayan bu fakir ülkeler, Batı'nın sömürgeleri durumuna düşmüşlerdir. Özelleştirme adı altında Amerika ve İngiltere tarafından hazırlanan soygun planı, Doğu Bloku'nun çökmesinden sonra aşkmlığa uğrayan Doğu ve Orta Avrupa ülkelerini de vurdu. Bu ülkeler, daha neyin olup bittiğini anlayamadan, ekonomilerinin en önemli kuruluşlarının Batı Avrupa ve Amerikan şirketlerinin eline geçmiş olduğunu gördüler.

Soru: "Kara para aklama"nın bir yolu olarak özelleştirme-den yararlanılmış mıdır?

Cevap: Evet. Özellikle Rusya ve Doğu-Orta Avrupa ülkelerindeki mafya, karaborsacılar ve totaliter rejimin egemenleri el-lerindeki kara parayı, özelleştirilen devlet kuruluşlarını satın alarak aklamışlardır. Çekoslovakya'da yapılan özelleştirmelerin yerli alıcılarının büyük bir bölümünü, halkın "pis para" sahibi dediği mafya ve karaborsacılar oluşturmaktadır.

Benzer gelişme Şili ve Meksika'da görülmüştür. Meksika'da, satılığa çıkarılan devlet kuruluşlarını alabilecek zenginlikte yerli müşteri sayısı zaten çok değildi. Meksika'nın milli

gelirinin (GNP) yüzde 22'si, 37 işadınının cebine girmektedir. Özelleştirme sonucu, satılan devlet kuruluşlarının en büyük yerli alıcıları da işte bu 37 zengin işadamı olmuştur.

Şili'de 1975-1979 yılları arasında 110 banka ve bunlara bağlı kuruluşlar özelleştirildi. Özelleştirmenin yöntemi öyle belirlendi ki; bu bankaları sadece ülkenin halihazır mevcut özel kuruluşları ele geçirsın. Satış fiyatları da bilerek düşük tutulmuştu. Satılığa çıkarılan bankalara talip olan müşteriler hakkında hiçbir araştırma yapılmadı. Sonunda, bu bankalar büyük para balarının eline geçti.

Şili'deki özelleştirme böylece, konunun uzmanlarının ifadesiyle "tam bir felaketle sonuçlanmışır". Zira, özelleştirme yöntemiyle devlet tekeline son verilmek istenirken, özel sektör tekeli yaratılmışır. Özelleştirilen işletmeler, para babası bir avuç kişinin eline geçmiştir.

Soru: Özel mülkiyet, devlet mülkiyetinden daha mı iyidir?

Cevap: özelleştirmenin yayıcısı ve fakir ülkelere dayatıcısı Dünya Bankası'nın 1982x3 yılındaki görüşü şuydu: Tüm diğer etkenler eşit olmak koşuluyla, mülkiyetin kimin elinde oluşu hiç önemli değildir. Asıl önemli olan özellik, yönetimdir.

Bu değerlendirmeden şu sonuç açıkça ortaya çıkmaktaydı: yetenekli yöneticiler tarafından iyi yönetilen bir devlet kuruluşu, beceriksiz yöneticiler tarafından kötü yönetilen bir özel sektör kuruluşundan daha iyidir.

Dünya Bankası bu görüşünü 1992 yılına kadar yayımladığı tüm raporlarda korudu. Ancak, 1992 yılında bu görüşünü değiştirip, "bir işletmenin devletin elinden alınıp özel sektöre verilmesi, o işletmenin ekonomik verimliliğini arttırmaya yeter nedendir" diyerek kestirip attı.

Dünya Bankası artık hiçbir koşulda, devlet sektörünün varlığını hazmedemiyor, kabullenemiyordu. Özelleştirmenin savun-

cusu ve yayıcısı "Adam Smith Enstitüsü", 1991 yılında Londra'da 5. Yıllık Konferansını "özleştirme" konusuna ayırmıştı⁴. kürsüdeki konuşmacı özelleştirmenin nimetlerine sayıp döktükten sonra, şöyle kesin bir söylem ortaya koyuyordu: "Özel mülkiyet her zaman devlet mülkiyetinden iyidir." Aslında bu söylemin bu konuşmacının ağzından çıkmasının yadırganacak bir yanı yoktu. Özelleştirmenin propagandasını yaparak büyük para kazananlar elbette böyle konuşacaklardı. Ancak, dinleyiciler arasında bulunan Nijerya özelleştirme Komitesi sözcüsü Bernard Verr dayanamayarak ayağa kalkıp şu soruyu sordu. "Eğer dediğiniz doğruysa, neden İngiltere'de yüzlerce özel şirket iflas edip batıyor?" Sorusuna cevap alamayan Bernard Verr, kürsüdeki konuşmacıya boyunun ölçüsünü veren yorumunu yaptı: "Mülkiyetin kimde oluşunun verimlilikle hiçbir ilgisi yoktur!"

Özel mülkiyetin devlet mülkiyetinden her zaman iyi olduğu söyleyenler, özelleştirmeden kişisel çıkar sağlayanlardır.

Soru: Özelleştirmeyi, "Üçüncü Dünya Ülkeleri" denilen kalkınmamış ve kalkınmakta olan fakir ülkelere dayatan IMF ve Dünya Bankası gibi Amerikan kuruluşları, bu ülkelere vermiş oldukları borç parayı bir silah olarak kullanmışlar mıdır?

Cevap: Önce, fakir ülkelerin içine girmiş olduğu borç batağının boyutlarına kısaca bir göz atalım:

Az kalkınmış ülkelerin 1973 yılında toplam borcu 100 milyar dolar idi. 10 yıldan fazla bu borcun faizini ödeyen bu fakir ülkeler bir de baktılar ki: 1984 yılında borçların toplamı 900 milyar dolara çıkmış! Alacaklı olanlar ise IMF, Dünya Bankası ve bunların kontrollerindeki özel bankalardı.

1974-1984 yılları arasında, milyarlarca dolar para fakir ülkelere zengin ülkelere pompalanmıştı. Milyarlarca doları zengin ülkelere akıtan ülkelerin kamu sektörleri ise tam bir yıkıma uğramıştı.

17-21 Eylül 1992 tarihlerinde Singapur'da toplanan Kamu Hizmetleri Dünya Kadınlar Konferansı'nda konuşan Bayan Susan George şu şok açıklamayı yapıyordu:

"Fakirlere karşı bir savaş sürdürülmektedir. Zengin ülkeler borçlandırma yöntemiyle, fakir ülkelere, daha önce silahlı savaşla elde ettikleri parasal haraçları, ucuz hammadde kaynaklarını, üretim araçlarını ve büyük bir gücü elde etmektedir. 1982 yılından bu yana, yani son on yılda, dünyanın fakir ülkeleri, almış oldukları borcun üzerinde, zengin ülkelere 450 milyar dolar ödemişlerdir."

IMF, Dünya Bankası ve diğer Amerikan kuruluşlarının, borçlandırarak fakir ülkeleri nasıl sömürdüklerinin çarpıcı resmidir bu!

Yukarıdaki fotoğrafı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) 1992 yılındaki raporu, şu sözlerle aynen onaylıyordu:

"Halihazır küresel fırsatların dağılımı, fakir uluslara yetersiz kaynaklar veriyor. Ancak bundan daha kötüsü, 'borç geri ödeme' yöntemiyle bu fakir ulusların çok önemli kaynakları ellerinden alınmaktadır. 1983-1989 yılları arasında, zengin alacaklılar, kalkınmakta olan ülkelere, vermiş oldukları uzun vadeli borç karşılığı 242 milyar dolar net gelir transfer ettiler."

Fakir ülkeler, aldıkları borcun çok üzerinde paralar ödeme durumuna nasıl düştüler?

Bu sorunun cevabı, kapitalizmin soyguncu yüzünü bir kez daha ortaya koyacaktır:

IMF, Dünya Bankası ve bunların kontrollerindeki Batı bankaları, fakir ülkelere borç para verirken, zenginlere uyguladıkları faizin dört katından fazla bir oran uygulamışlardır.

Yani, zengin uluslar borç alırken yüzde 4 faiz ödemişler, fakir uluslar ise borç alırken net yüzde 17 faiz ödemişler. Bu hayasız soygun, bir diğer gerçeği de gözler önüne sermiştir:

"Serbest Pazar ekonomisi"nin bizleri kandırmaya çalışan taraftarlarının söylediği gibi ortada bir "serbest küresel market" yoktur! Bu, sözde serbest küresel pazar, aslında yalnız zenginlerden yanadır! Amerika Başkanı Bush'un yarattığı "Yeni Dünya Düzeni"ni gerçekleştirmek için uygulamaya konulan özelleştirme, fakir ülkelere dayatılırken borçlulukları bir silah olarak aleyhlerinde kullanılmış mıdır? IMF ve Dünya Bankası, borç verdiği fakir ülkelerin yalnız ekonomilerine değil, içişlerine de el atmış ve bu ülkelerde istedikleri gibi at koşturmuşlardır. Borçlu olduğu için IMF ve Dünya Bankası'nın müdahalelerine boyun eğmek zorunda kalmış fakir ülkelerin başında şunlar gelmekte: Mısır, Ekvator, Kosta Rika, Nikaragua, Jamaika, Panama. IMF ve Dünya Bankası, bu ülkelerde özelleştirmenin boyutlarını ve uygulama yöntemlerini istediği gibi belirlemiş ve uygulamıştır.

Ek borç isteyen Jamaika hükümetine, 44 devlet kuruluşunu özelleştirme direktifini vermiştir. Oysa, hükümetin istediği borç para zaten bu devlet kuruluşlarının özelleştirmesiyle elde edilecek paraya eşitti!

116 milyon dolar gibi çok az bir borç daha isteyen Nikaragua hükümetine, IMF'nin verdiği direktif çok kesindi: Çok sayıda emniyet müdürü işten atılacak, toprakları ellerinden alınmış Amerikalılara toprakları derhal iade edilecek!

Soru: Türkiye'deki 'En iyi yabancı banka' hangisidir? Bu banka, hangi faaliyetleriyle bu üne kavuşmuştur?

Cevap: Euromoney adlı dergi tarafından Chase Manhattan Bank adlı Amerikan Bankası Türkiye'de üç yıl üst üste (1993-1996) Türkiye'deki "En iyi yabancı banka" seçilmiştir.

Bu banka, Türkiye'de hem sayı hem hacim olarak en çok yabancı kaynaklı borç para veren bankadır.

Bu banka, Türkiye'de en büyük çaplı özelleştirmelere aracı olmuş bankadır.

Bu banka, Türkiye'yi bir üs olarak kullanıp eski Sovyetler Birliği'ndeki Türki, Cumhuriyetlerle de iş yapmaktadır.

Bu banka, Türkiye'de özellikle metal, maden ve petrol endüstrilerinde uzman olduğunu ilan etmektedir.

Bu banka, hem Özelleştirme Kuruluşu'na hem de çeşitli özelleştirmelere teklif veren kuruluşlara aracılık yapmaktadır.

Tüpraş, Pektim ve Poaş bu bankanın danışmanlık yaptığı kuruluşlardır.

Kasım 1994'te, iki hafta süren Meclis görüşmelerinden ve birkaç kez Anayasa Mahkemesi'nin görüşü alındıktan sonra T.B.M.M., 4046 sayılı "Özelleştirme Yasası"nı çıkardı. Bu yasa göre "Özelleştirme İdaresi" kuruldu. Devlet Mali Kuruluşlarının yeniden yapılaşması ve satışını yönetmek ve Özelleştirme İdaresi'ni yönlendirmek üzere de "Özelleştirme Yüksek Kurul" oluşturuldu. Bu kuruluş, başbakanın başkanlığında; maliye, sanayi ve ticaret bakanlarından oluşmaktaydı.

Chase Manhattan Bankası, Türkiye'de, hem "Özelleştirme İdaresi"nin danışmanlığını hem de içlerinde Tüpraş, Pektim ve Petrol Ofisi gibi büyük kuruluşların bulunduğu çok sayıda devlet işletmesinin özelleştirilmesinde pey süren, yani pay satın almak isteyen özel-tüzel kişi ve şirketlere danışmanlık yapmıştır."

Yani, Chase Manhattan Bankası, bir alışverişe hem alanın hem de satanın danışmanlığını yapmışta. Böyle bir alışverişte malı satılanın kazıklanacağını görmek için Manhattan kadar kurnaz olmaya gerek yok herhalde!

Chase Manhattan Bank yalnız Türkiye'de değil, tüm dünyada ünlü: 1985 yılında Amerika'nın dokuz büyük bankası, Latin Amerika ülkelerine toplam 50 milyar dolar borç verdi. Bu dokuz büyük bankadan birisi Chase Manhattan idi. Bu dokuz banka 1985 yılında toplam 3,4 milyar dolar kâr etmişlerdi. Belki, bunda ne var, borç vermişler kâr etmişler diyebilirsiniz. Dinle-

yin devamını öyleyse: Bu dokuz banka, müşterilerinden topladığı mevduatın yüzde 100'ünden fazlasını borç olarak Latin Amerika ülkelerine dağıtmışlar. Bir banka, kasasında olandan fazlasını nasıl borç verir diye soruyorsanız, başvuracağınız adreslerden biri Chase Manhattan Bankası'dır.

Amerika'nın dokuz büyük bankası Latin Amerika Ülkelerindeki yağmaya, tüm bankacılık kurallarını çiğneyerek, balıklama dalmışlardır.

Soru: Borcunu ödemeyen "Üçüncü Dünya Ülkeleri" denen fakir ülkeler, özelleştirme yoluyla, borçlarına karşılık ulusal servetlerini elden çıkarmak zorunda bırakılmışlar mıdır?

Cevap: IMF, Dünya Bankası ve bunların kontrolündeki özel bankalar 1970'li yıllarda Üçüncü Dünya ülkelerine akıl almaz boyutlarda borç verdiler. 1980'li yıllarda, alacaklarını başka bankalara ve özel kuruluşlara biraz eksiğine sattılar. Borçlu fakir ülke, birden karşısında, elinde kendisine ait borç senedi tutan ikinci bir özel şirketle karşı karşıya geldi. Parası yoktu ki borcunu ödesin. Ya yeni borç bulmak için tekrar IMF ve Dünya Bankası'na başvurdu ya da ulusal servetlerini özelleştirme adı altında alacaklı firmaya satmak zorunda kaldı. Yeniden borç almak için IMF ve Dünya Bankası'na başvuran fakir ülkeye bu kuruluşlar yüksek faizle yeniden borç verdiler. Böylece hem aynı borçludan iki kez kâr etmiş oldular hem de zavallı fakir ülkeye bunu çok büyük bir iyilik yapıyormuş gibi yutturdular. Bu akıl almaz dahi-yane plan karşısında hayranlık duymamak mümkün değil!

"Ya borcunu öde ya da malını ver" dayatmasıyla, Üçüncü Dünya Ülkeleri, Doğu ve Orta Avrupa ülkeleri çok değerli ulusal servetlerini Amerika ve Batı Avrupa'nın şirketlerine kaptırdılar.

Latin Amerika ülkelerinde, özelleştirme sırasında "ya borcunu öde ya da malını ver" tehdidi çok geniş çapta uygulandı. Bu yöntemle Arjantin'in Ulusal Telekomünikasyon Kuruluşu (EN-Tel), Amerikan şirketlerinin eline geçti. Gerçek değeri 5 milyar

doların üzerinde olan ENTel'e Amerikalılar 1 milyar dolardan az bir para ödeyerek sahip oldular.

Özelleştirme pazarında iyi iş yapan bir Londra ticaret bankasının özelleştirme uzmanı bile bu soygun karşısında bakın neler söylüyordu:

"Şimdi söyleyeceklerimi kayıt etmemeniz koşuluyla söyleyeceğim. Resmi olarak bu söyleyeceklerimi kesin olarak söylemem: ENTel'in özleştirme teklifi isi bize teklif edildi, ama ben teklifi geri çevirdim. Teklifi geri çevirdiğimi de kimseye söylemedim zira çok kârlı bir isti. Teklifi geri çevirdim, çünkü bu iş yerden göğ kadar pis kokuyordu! Bu pislige bulaşmak istemedim!"

"Ya borcunu öde ya da mallarını sat" dayatmasıyla karşı karşıya kalan Şili, Haziran 1985'te devlet mallarını, özelleştirme adı altında satışa çıkardı. Fırsatı değerlendiren Amerika'nın bir büyük bankası, Bankers Trust, Şili'nin en büyük sosyal sigortalar kurumu olan AFT Provida'nın yüzde 42 hissesini ele geçirdi. Yine aynı şekilde, Şili'nin bir dev kuruluşu olan, nitrat üreticisi Soquimish'in ve hidro-elektrik işletmesi Pilmaiquen'in büyük çapta hisselerine sahip oldu. Bunlarla yetinmeyen büyük Amerikan bankası Bankers Trust, Şili'deki özelleştirme furyasından yararlanarak, içinde çelik ve enerji üretim fabrikalarının bulunduğu 13 Şili işletmesinde, büyük oranda hisse sahibi oldu.

"Borca karşı mal" verme yöntemi Rusya'da da uygulandı. Batı, vermiş olduğu borçların geri ödenmesi için baskı yapıyordu. Rusya Başkanı Boris Yeistin, G' denilen 7 Zengin ülke'den yardım istedi. Zenginler yardıma hazırladılar, ama bir koşullan vardı:

Rusya'nın zengin maden yatakları Batı'nın işletmesine açılacaktı. Borç içinde kıvranan Yeltsin bu koşulu kabul etti. Borçlanarak yakayı Batı'nın eline kaptıran Rusya'nın bu durumu Latin Amerika ülkelerinden de beterdi. Bu fırsatı çok iyi değerlendiren Batı Avrupa ve Amerikan şirketleri, kısa zamanda mil-

yarlar kazanmak üzere Rusya pazarına saldırdılar. Aslında Batı, Rusya'nın zengin maden yataklarına çok önceden göz koymuştu. "Ya borcunu öde ya da mallarını sat" baskısına dayanamayan Yeltsin, özelleştirme adı altında kapıyı gözü dönmüş Batı şirketlerine açmıştı.

Yabancı çok uluslu şirketler, eski Sovyetler Birliği'nin çok zengin doğal kaynaklarını, örneğin petrol, kömür, altın ve elmas madenlerini nasıl yağmalayacaklarını düşünürken zevkten göklere uçuyorlardı. Rusya ise, dövize olan şiddetli ihtiyacı nedeniyle, kendisine dayatılacak hemen her koşula razı olacak durumdaydı. Daha 1990'da, devrin Başkanı Gorbaçov, 1 milyar dolar karşılığı, Rusya'nın zengin elmas madenlerinin 5 yıllık işletmesini bir yabancı şirkete devretmişti. Oysa, aynı süreç içinde Rus elmasının satışından en az 5 milyar dolar kâr elde edilebileceği hesaplanmıştı. Son yıllarda, Sibirya'daki bakır madenleri ve Kazakistan'daki petrol yatakları da Batı'nın çok uluslu şirketlerine çok uygun koşullarda teklif edildi. "Ya borcunu öde ya da mallarını sat" dayatmasıyla özelleştirmeye başvuran Peru, devletin elindeyken kâr etmekte olan Condestable adlı bakır madenini gerçek değerinin çok altında bir fiyata yabancılara teslim etmek zorunda kalmıştı. Peru, yine aynı neden ve aynı yöntemlerle, zengin fosfat madenlerinin işletmesini de yabancılara terk etmişti.

"Ya borcunu öde ya da mallarını sat" baskısına dayanamayan Jamaika, özelleştirme adı altında zengin boksit madenlerini; 1992 yılında da Guyana tüm boksit endüstrisini yabancılara eline teslim etmek zorunda kalmışlardı.

Arjantin işçi sendikaları başkanı Gerardo Petrarca, ülkesindeki uygulanan özelleştirmeyi anlatırken, aslında tüm fakir ülkelerin içine düştüğü durumu dile getiriyordu:

"Bize öyle geliyor ki; ülkemiz hatta kıtamız işgal edilmiştir. Özelleştirme adı altında sırtımıza ağır bir yük yüklenmiş, halkı-

mız fakirliğin çamuruna sokulmuştur. Özelleştirme, sömürgeleştirmenin yeni bir şekli olarak ortaya çıkmış ve bizi iki yüzyıl geriye götürmüştür."

Soru: Dünya Bankası'nda çalışmış olup da, özelleştirmenin istenilen hedeflere varmada başarılı olmadığını söyleyen uzman ekonomistler çıktı mı?

Cevap: Ekonomist Perey Mistry, özelleştirmeyi tüm dünyaya yayan ve Üçüncü Dünya ülkeleri denilen fakir ülkelere dayatan Dünya Bankası'nda uzman olarak çalışmıştı.

Perey Mistry ve Oxford Üniversitesi'ndeki iki meslektaş bir araya geldiler ve üçü Asya'da (Malezya, Sri Lanka, Yeni Gine), ikisi Afrika'da (Kenya, Malavi) ve kişi de Batı Hint Adaları'nda (Jamaika, Trinidad-Tobago) bulunan toplam yeri ülkede uygulanan özelleştirmeleri ayrıntılı olarak incelediler. Daha sonra, bütün bulgularını dört yüz sayfalık bir kitap halinde yayımladılar.

Perey Mistry ve meslektaşlarının en önemli bulguları şunlardır:

*Hem politik hem de ekonomik nedenlerden dolayı özelleştirme, ortaya koyduğu hedeflerden ancak çok azına varabilmiştir. Özelleştirme kısa sürede kaynak yaratmada, yeni canlanan yerli müteşebbisleri cesaretlendirmede ve sermaye piyasasının gelişmesinde istenilen hedeflere varılamamıştır.

*Kalkınmakta olan ülkelerde özelleştirme yolu ile büyük gelişmeler sağlanacağını öne süren hırslı iddiaların dozajları artık azaltılmalıdır.

*Özeleştirme, özel sektörün kalkınmasını sağlayacak geniş bir stratejik planın ancak mantıklı bir parçası olabilir. Yani, orta vadeli politikalarda sadece yandan destekleyici bir faktör olarak düşünülmeliydi. Kalkınmakta olan ülkelerin acısını çektiği çok sayıda hastalıkların hepsine birden, özelleştirmeyi her derde deva bir ilaç olarak göstermek yanlıştır.

Görüldüğü gibi bir zamanlar Dünya Bankası'nda çalışmış uzman bir ekonomist bile, özelleştirmenin "her derde deva ilaç" olarak sunulmasının yanlış olduğunu dile getiriyordu.

Amerika'nın işadamı ve üst düzey yöneticisi yetiştiren ünlü üniversitesi Harvard Business School'da öğretim üyeliği yapan Doç. Dr. John B. Goodman ve Doç. Dr. Gary W. Loverman; Batı Avrupa, Polonya ve Amerika'daki özelleştirmeleri ayrıntılı olarak inceledikten sonra şu yargıya varıyorlardı:

"Bir işletmenin sırf özel sektörün elinde oluşu o işletmenin verimli çalışacağı anlamına gelmez. Asıl temel konu, yöneticilerin nasıl davranacağı, ne tür yöntemler uygulayacağı ve onların davranışlarının nasıl izleneceğidir."

Bu yargıdan çıkan bir sonuç da şu: Demek ki, donanımlı ve yetenekli yöneticiler tarafından çağdaş yöntemlerle yönetilen ve yönetimi izlenebilen bir devlet kuruluşu da çok verimli çalışabilir. Bir işletmenin verimli çalışmasını sağlamak için özelleştirme şart değil.

Soru: Eski sosyalist ülkelerde yapılan özleştirmeler ile kapitalist ülkelerde yapılan özelleştirmeler aynı nitelikte midir?

Cevap: Eski Doğu Avrupa ülkelerindeki KİT'leri, dünyanın kapitalist ülkelerindeki hiçbir kuruluşla karşılaştırmak mümkün değildir. Çünkü sosyalist ülkelerdeki ekonomik yapı tamamen KİT'lere dayanmaktaydı. 1990'lı yılların başında, Sosyalist Blok'taki KİT sayısı, dünyanın hiçbir bölgesinde yoktu. Örneğin Polonya'da 8 000 büyük sanayi kuruluşu; Çekoslovakya, Macaristan ve Yugoslavya'da 2 500'ün üzerinde KİT vardı. Sovyetler Birliği'nde, çöküşten önce 47 000 çok büyük sanayi kuruluşu bulunmaktaydı.

1990 yılında Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra özleştirme, sosyalist ülkeler için yeniden yapılanmada bir temel araç

olarak görülmeye başlanmıştır. Ancak bu ülkelerdeki özelleştirmeler, diğer özelleştirmelerden boyut, kapsam, amaç ve yöntem bakımından çok farklıdır:

- Boyutsal farklılık:

Eski sosyalist ülkelerde yapılan özelleştirmeler çok büyük boyutlu ve karmaşıktırlar. Örneğin; Çekoslovakya, Macaristan, Polonya ve Romanya hükümetleri, ellerindeki KİT'lerin yüzde 50'sini, yani yaklaşık 8 000 kuruluş özelleştirmeye karar vermişlerdir. Son bir buçuk yıl içerisinde, eski Doğu Almanya'da özelleştirilen KİT'lerin sayısı, bütün dünyada son 15 yıldaki özelleştirmelerden çok daha fazladır.

- Kapsam farklılığı:

Eski sosyalist ülkelerde yapılan özelleştirme, kapsam bakımından da farklıdır. Çünkü en fakir ve az gelişmiş kapitalist ülkelerde bile, şu veya bu şekilde bir özel sektör vardır ve fiyatlar kıt kaynakların kullanımında yol göstericidir.

Mülkiyet tam veya sınırlı bir şekilde vardır. Oysa eski Sovyetler Birliği ile doğu Avrupa ülkelerinde en az 40 yıldır özel mülkiyet ve fiyat mekanizması yoktur.

- Amaç farklılığı:

kapitalist ve karma ekonomilerde özelleştirme, ekonomide etkinliği artırmak ve bütçe açıklarını gidermek için yapılır. Oysa, eski sosyalist ülkelerde özelleştirme, ulaşılması hedeflenen bir "sonuç"tur ve sosyalist toplumlardan kapitalist topluma geçmede temel mekanizmadır. Bu ülkelerde temel amaç toplumda geniş ve etkin bir mal sahipliği yaratmaktır.

Eğer özelleştirme kısa sürede gerçekleştirilemez ve özel mülkiyete geçiş vakit alırsa, bundan tüm toplumun zarar göreceğinden korkulmaktadır. Bu nedenle, "büyük ölçekli" özelleştirme programı, tüm eski sosyalist ülkelerde uygulanmaktadır.

- Yöntem farklılığı:

Eski sosyalist ülkelerde yapılan özelleştirmelerde uygulanan yöntem ise, Batı'dakilerden biraz farklılık göstermektedir. KİT'ler, sermaye şirketi haline getirildikten sonra hisselerin belli oranları çalışanlarına ve yöneticilere devredilmekte, yarıdımlaşma fonları oluşturularak, kuruluşlar sermaye şirketine dönüştürülerek hisseleri halka satılmakta veya hisseler kupon karşılığında halka devredilmektedir.

Soru: Dünyadaki kamu kuruluşları, yani devlet malları neden kapitalistlerin iştahını kabarttı? Özelleştirme adı altında, neden devlet mallarına saldırıldı?

Cevap: Dünyadaki kamu kuruluşlarının, yani devlet mallarının kapitalistlerin saldırısına neden uğradığını tama anlayabilmek için "Küresel Ekonomi" nin durumuna kısaca bakmakta fayda vardır.

Dünya ekonomisi son 20/30 yılda büyük çapta küreselleşmiştir.

Peki "küreselleşme" ne demek?

Dünyanın diğer bir adı da "küre"dir.

Küreselleşme demek, kapitalizmin, dünya üzerindeki engellerin hemen hemen tümünü yıkıp geçerek, tıpkı bir ahtapotun kolları gibi yer küresinin tamamını sarıp sarmalaması demektir.

Ahtapot ne, kolları kim sorularına somut cevap istiyorsanız, okumaya devam ediniz.

Dünya üretimi son 20-30 yılda üç kat artarken, dünya ticareti dört kat artmıştır. Dünyadaki ticaret bankalarının borç verebilme olanakları ise dünya ticaretinden iki kat daha fazla büyümüştür. Bilgisayar ve uydu ağları, küresel hareketlerin hızlanmasını ve genişlemesini sağlamıştır.

Dünya para piyasaları, bilgisayar ve uydu ağları aracılığıyla, günde 300 milyar dolardan fazla bir parayı dünyanın bir ucundan diğer bir ucuna havale etmektedir.

Dünya para piyasalarının yani küresel ekonominin güçlü oyuncularını ise, büyük uluslarüstü kuruluşlardır. Bu kuruluşlar, Dünya Bankası ve IMF tarafından sürekli desteklenmektedirler. Dünya ekonomisinin küreselleşmesi, uluslar arası özelleştirmeyi, başlatan ve yaygınlaştıran gücü oluşturmuştur.

Bir günde, Türkiye'nin yıllık ulusal gelirinin yaklaşık iki katı olan 300 milyar dolar dünyânın bir ucundan diğer ucuna havale eden güç, artık önünde hiçbir engel tanımıyor, hiçbir engel görmek istemiyor.

Peki engel kim, hükümetler mi?

Küresel Ekonomi denilen gücün önünde ulusal hükümetler artık bir engel oluşturmuyor. Bu gücün önündeki tek engel, kamu kuruluşları yani devlet mallarıdır. Bunların da satılıp özelleştirilmesinden sonra, Küresel Ekonomi denilen ahtapotun önünde artık hiçbir engel kalmayacaktır.

İşte bu nedenle, kapitalizm, yani Küresel Ekonomi, yani ahtapot, bütün gücüyle devlet kuruluşlarına ve bunları elinden bırakmak istemeyen ulusal devletlere saldırmaktadır.

Uluslarüstü konumda ve devlete benzer yapıda olan Dünya Bankası ve IMF'den başka güç odakları da Küresel Ekonominin içinde yerlerini almışlardır. Bunlar, Amerika, Almanya ve Japonya'nın etrafında oluşan ekonomik bloklardır. Başını Amerika'nın çektiği NAFTA ve Almanya'nın liderliğini yaptığı Avrupa Birliği gibi güçlü kuruluşlar da uluslararası özelleştirmenin itici güçleri haline gelmişlerdir.

Şimdi sıra, yukarıda sözünü ettiğimiz ahtapotu ve kollarını biraz daha yakından tanımaya geldi: Günümüzde tüm dünyada, yabancı yatırımlarının yüzde 80'i ve dünya ticaretinin yüzde 70'i 500 şirketin elindedir. İşte bu 500 şirket tüm dünya gelirinin yüzde 30'unu cebe indirmektedir.

Bu şirketlerin merkezleri Amerika, Batı Avrupa ve Japonya'dır. Ve elde ettikleri tüm kârlar da yine bu ülkelere dönmektedir. Birçok ülkenin serveti, bu şirketlerden basılabilecek serveti şa-

nında kuş yemi gibi kalmaktadır. Ulusal sınırlan, ulusal hükümetleri tanımayan bu şirketler, ellerindeki parasal güçle, ulusal devletlerden çok daha güçlü duruma gelmişlerdir. Şimdi iyice anlaşıldı mı, küreselleşmenin ne olduğu! Ulusal devlet görmek istemiyorlar. Ulusal devletler yıkılacak, devlet malları da özelleştirme denilen yağmalamada bu şirketlerin ellerine geçecek.

Yukarıdaki tabloya bir de şu rakamları ekleyin:

Dünyada 447 dolar milyarderi bulunmakta. Bu 447 kişinin yıllık gelirleri, dünya nüfusunun yansının toplam yıllık gelirinden fazla. Çarpıcı olsun diye biraz daha açalım:

Dünyada 3 milyar insanın bir yıllık toplam geliri, 447 kişinin bir yıllık toplam gelirinden az!

Buyurun küreselleşmeye!

Buyurun özelleşmeye!

Soru: Özelleştirmenin gerçekleştirilmesinde Amerika çeşitli ülkelerde çeşitli yöntemler uyguladı. Amerika hangi ülkede "önce vahşice saldır, sonra özelleştir" yöntemini uyguladı ve sonuçları ne oldu?

Cevap: Amerika, önce CIA denilen "Merkezi Haber Alma Teşkilatı"nı kullanarak ve daha sonra Dünya Bankası'nı devreye sokarak Şili'de, "Önce vahşice saldır, sonra özelleştir" yöntemi uyguladı.

1973 yılının başında, Şili'de iktidarda halkın oylarıyla seçilip gelmiş Salvador Ailende hükümeti vardı.

Eylül 1973'e, Şili ordusunun satılmış generalleri Amerika'nın gizli örgütü CIA'nın desteğiyle, Allende'yi vahşi bir darbeye iktidardan düşürdüler. Şili'nin, çok ülkeye örnek olacak derecede çok yetkin bir Sosyal Sigorta Kurumu ve mali yapısı güçlü bir eğitim sistemi bulunmaktaydı.

Kanlı darbeden daha iki ay geçmeden, Amerika yanlısı faşist darbeci General Pinoşet ve "Şikago Çocukları" denilen CIA ajanları niyetlerini açıkladılar. Bir devlet kurumu olarak, kuruluş

tarihi belki de dünyada en eski olan, ama son haliyle ingiltere'deki Ulusal Sağlık Kurumu'nu model olarak almış bulunan, Şili'nin dört başı mamur Sağlık Hizmetleri ortadan kaldırılacaktı!

Darbeciler hızlı bir özelleştirmeye giriştiler. Ülke ekonomisini yıkıyorlar, tekrar yamamaya çalışıyorlardı. Ama devletin sağlık hizmetlerine karşı tam bir yıpratma savaşı yürütüyorlardı. Sağlık hizmetlerine devlet desteğini hemen hemen tamamen kesmişlerdi. O güne kadar devletin elinde olan ilaç üretim ve dağıtım tekeline son verdiler. 1983 yılına gelindiğinde Şili'de tüketilen ilaçların yarısından fazlası özel şirketler tarafından üretilmekteydi.

Şili halkı, darbeden önce, Sosyal Sigortalar Kurumu aracılığıyla ücretsiz muayene oluyor ve gerektiğinde hastanelerde ücretsiz tedavi oluyordu. Darbeciler bu sisteme son verdiler. Halkı, yeni kurulan özel sigorta şirketlerinde sigorta olmaya yönlendirdiler.

Devlet hastanelerinde hizmet vermekte olan doktorlar yavaş yavaş özel hastanelere geçmeye veya kendilerine özel muayenehaneler açmaya başladılar. Özelleştirmenin başlamasından üç yıl sonra, devlet hastanelerinde çalışmakta olan doktorların yarısından fazlası özel sektöre geçmişti.

Şili'nin Ulusal Sağlık Hizmetleri henüz ayaktaiken, üniversiteyi yeni bitiren her dört genç doktordan üçü devlet hastanelerinde görev alırken, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinden sonra her dört genç doktordan üçü özel sektörde görev almaya başlamıştı.

Yeni kurulan özel sağlık sigortası şirketleri sadece zengin tabakaya hizmeti hedeflemişlerdi. Bu kuruluşların müşterileri "zengin, sağlıklı, genç, kentli, kariyer sahibi, bakmakla sorumlu olduğu kişi sayısı az" olan insanlardı. Kırk yaşından küçük ev kadınlarını bile sigortalamaktan kaçınıyorlardı, zira bu kadınlar gebe kalıp sigorta şirketine ek masraflar çıkarabilirdi!

Bu özel sigorta şirketlerinin poliçeleri, ruh hastalıklarını ve dış hastalıklarını da kapsamıyordu... Askeri dikta yönetimindeki Şili, eğitimin v özelleştirilmesinde dünyada öncülük ediyordu. Askeri darbeden önce Şili'nin ulusal bütçesinin yüzde 20'si ulusal eğitim harcamalarına ayrılmaktaydı. Genç kuşağın eğitimi Şiü Devleti için, öncelikler listesinin en başında gelmekteydi. Oysa, Amerikan destekli faşist askeri diktanın ilk hedeflerinden biri, eğitim sistemini yıkmaktı.

Faşist askeri dikta, 100 000 üyesi bulunan Eğitim Emekçileri Sendikası'nın tüm faaliyetlerini yasakladı. Askeri darbeden iki yıl sonra, bütçeden eğitim hizmetleri için ayrılan para, geçmişe göre, yarı yarıya azaltılmıştı,

Faşist askeri diktanın hedefi, devlet okullarıydı. Şili gençlerinin geleneksel hale gelmiş ücretsiz okuma hakları ellerinden alınmaktaydı. Faşist askeri dikta, arkasında Amerika desteği, eğitimi özleştirmekte kararlıydı. Artık parası olanlar okuyabilecekti. Yani zengin çocukları okuyacak, emekçilerin çocukları okuyamayacaktı...

Eğitimin hızla özelleştirilmesi sonucu, tüm okulların en az yüzde 80'i özel sektörün eline geçti. Orta eğitimin aylık ücreti 25 dolardı. İşçilerin bu ücreti ödeyip çocuklarını okutabilmeleri artık imkansızlaşmıştı. Okuma çağındaki işçi çocuklarının en fazla yüzde 40'inin orta eğitim okullarına gidebildiği görülmekteydi. Toplumda okuryazar oranı hızla düşmeye başladı.

Faşist askeri dikta yönetimindeki Şili, "Yeni Sağ"ın politikalarını ve özelleştirmeyi uyguladığı bir deneme tahtasına dönmüştü.

Şili'nin köklü sağlık hizmetlerini ve eğitim sistemini yıkan Amerika destekli faşist askeri diktanın son hedefi, Şili'nin Sosyal Sigortalar Kurumu idi. Şili'nin Sosyal Sigortalar Kurumu 1924 yılında kurulmuştu. Şili, Batı yanmkürede böyle bir kurumu ilk kuran ve sosyal sigorta programını ilk uygulayan devletti.

Amerika destekli faşist askeri dikta Şili'nin bu köklü kurumunu şu aşamalarla yıktı:

Sosyal sigorta prim ödemelerinde işverenin katkısı kaldırıldı! Sakatlık nedeniyle çalışamaz hale gelen işçiye, işverenin tazminat ödemesi kaldırıldı!

İşçilerin faydalandığı sağlık hizmetlerine işverenin katkısı kaldırıldı! İşçi emeklilik maaşlarındaki işveren katkısı kaldırıldı!

Emeklilik Fonları Yönetimi (AFPS) adı altında özel bir şirket kuruldu. Emekli olduğunda emekli maaşı almak isteyen işçilerin AFPS'ye prim ödemeleri kuralı getirdi. AFPS'ye işverenler hiçbir şey ödemeyeceklerdi.

Devletin Sosyal Sigortalar Kurumu ayaktaayken işçilerin prim ödemelerindeki payları, kazançlarının yüzde 8'i iken, yeni kurulan bu özel sigorta şirketi AFPS'ye işçiler kazançlarının yüzde 17'sini ödemek zorunda kaldılar.

Artık her işçi, emekli olduğu zaman alacağı emekli maaşını kendisi belirlemek durumundaydı. Çalışırken AFPS'ye ne kadar prim yatırırsa emekli olduğunda da o kadar emekli maaşı alacaktır.

Faşist generaller ve işverenler işçileri desteksiz ve güvensiz ortada bırakmışlardır...

Devletin sağladığı sağlam Sosyal Sigortalar Kurumunun yıkılmasıyla ortaya çıkan Emeklilik Fonları Yönetimi (AFPS) adı altındaki özel şirketin sahipleri kimlerdi?

AFPS'nin hisselerinin büyük bir bölümü ve şirketin kontrolü, büyük Amerikan bankası Bankers Trust'un elindeydi! Cuntacı generallere büyük çapta kredi açan Bankers Trust, Şili'nin sigorta şirketinin denetimini ele geçirmişti. Amerika'nın, "Öne vahşice saldır, sonra özelleştir" yöntemi Şili'de başarıyla uygulanmıştır...

Soru: Özelleştirmeyi savunanlara göre, özelleştirilen kurumlarda "verimlilik" artacaktır. Onların bu iddiası doğru çıktı mı?

Cevap: Özelleştirilen kurumlarda ayrıntılı araştırmalar yapan batılı ekonomi uzmanlarının görüşüne göre, özelleştirme sonucunda verimlilikte kayda değer bir artış görülmemiştir.

Batı'nın ünlü ekonomistleri şu görüşte birleşiyorlar: Verimliliği artırmak için mülkiyetin devletin elinden alınıp özel sektörlerin eline verilmesi yeterli bir uygulama değildir, hatta verimliliği arttırmak için böyle bir yöntem gerekli bile değildir.

Özelleştirmenin yeminli yanlıları hep devlet işletmelerinin verimsiz çalıştığını söyleyip durmuşlardır.

Bugün dünyanın en verimli çalışan çelik fabrikası Kore'deki Pohang Steel Company'dir ve bu dev kuruluş bir devlet işletmesidir.

Devlet kurumu olup da yüksek verimlilikte çalışan diğer ünlü kuruluşlar arasında, Kenya'daki Çay Geliştirme İşletmeleri, Etiyopya'da Telekomünikasyon işletmeleri, Tanzanya'da Elektrik Üretim ve dağıtım işletmeleri, Sierra Leone'de Su İşletmeleri gösterilebilir.

Özelleştirme, verimliliği arttırmanın tek yolu olarak kabul edilemez.

Leicester üniversitesi'nde ekonomi profesörü olan Peter M. Jackson diyor ki: "Bir aile ata yadigârı gümüşlerini yalnız bir kez satabilir!" Özelleştirmeyi, kendi kişisel çıkarları nedeniyle, halklara "özelleştirme her derde devadır" diye yutturanlar, fakir ülkelerin ekonomik kaynaklarını, yani "ata yadigârı gümüşlerini" ellerinden almışlardır.

Anadolu insanı da, ekonomik durumu çok kötüye gittiğinde, en son çare olarak, en son kaynak olarak karısının kolundaki bilezikleri satar. Bilezikler de gittikten sonra yardım umacağı hiçbir kapı kalmamış demektir.

Türkiye'deki devlet kuruluşları, KİT'ler, yani devletin maden ocakları, fabrikaları ve işletmeleri de Türk halkının atalarından kalma altın bilezikleridir.

Ve her şeye rağmen Türk halkı, bu altın bileziklerini satacak kadar kötü durumda asla değildir.,

Türk halkına altın bileziklerini zorla sattırmaya çalışanlar, Türk halkını sömürgeleştirmek isteyenlerdir.

Soru: Türkiye'de özelleştirme yanlıları hep şunu söyleyip durmuşlardır: Devlet sektörünün ekonomideki payı çok büyüktür. Devlet elini ekonomiden çekmeli ve küçülmelidir.

Türkiye'de devlet sektörünün ekonomideki payı gerçekten çok büyük müdür?

Cevap: Bu sorunun cevabını verebilmek için, bazı Batı Avrupa ülkelerindeki devlet sektörünün ekonomideki paylarına bakmak gerekmektedir.

Ülke	Devlet Sektörünün Ekonomideki Payı (yüzde)	Devlet Sektöründeki İstihdam Payı (yüzde)
Fransa (1982)	16.5	14.6
Avusturya (1978-1979)	14.5	13.0
İtalya (1982)	14.0	15.0
Türkiye (1985)	11.2	20.0
Batı Almanya (1982)	10.7	7.8
İngiltere (1983)	10.7	7.0

Kaynak: Milanoviç (1989), Adam, Cavendish ve Mistry (1992); rakamlar Dünya Bankası tarafından verilmiştir.

Açıkça görülmektedir ki; Fransa, Avusturya ve İtalya'da devlet sektörünün payı, Türkiye'dekinden daha büyüktür.

Batı Almanya ve İngiltere'de devlet sektörünün ekonomideki payları ise Türkiye'deki devlet sektörünün payına çok yakındır.

Türkiye'de, "Devlet küçülsün!" sloganı atanlar, bilinçli olarak halkımızı aldatmak isteyenlerdir.

Soru: Özelleştirmenin ateşli savunucularının bile saklayamadıkları acı gerçekler nelerdir?

Cevap: Bay Peter Nelson, Sydney Üniversitesi'nden mezun bir ekonomist. Birleşmiş Milletler'de danışman olarak çalışmış ve 32 ülkede danışmanlık hizmetleri vermiş.

Babası "Britanya imparatorluğu Nişanı" ile ödüllendirilmiş olan Peter Nelson'un en büyük arzusu, kalkınmakta olan ülkelerde özelleştirmenin gerçekleşmesi. Peter Nelson'un 1996 yılında yayımlanmış bir kitabı var: "Özelleştirme yöntemleri ve Çılgınlık".

Peter Nelson, özelleştirmenin ateşli savunucusu. Ama bu ateşli savunucu bile, özelleştirmeye karşı olan şu görüşlerini saklamıyor:

- Özelleştirme mülkiyetin tabana yayılmasını sağlamaz.
- özelleştirme refahın tabana yayılmasını sağlayamaz.
- Özelleştirme işsizliği arttırır.
- Özelleştirme sonucunda, çalışma koşulları kötüleşir.
- Stratejik kaynaklar ve işletmeler yabancıların eline geçer.
- Fiyatlar artar.
- Hükümet ekonomide kontrolü kaybeder.
- *Ürünlerin ve hizmetlerin kalitesi düşer.
- İşyerlerinde, işyeri güvenlik standartları düşer.
- Özelleştirilen devlet malları gerçek değerlerinin çok altın da elden çıkarılır.

Özleştirme yoluyla bir ülkenin stratejik kaynaklarının ve işletmelerinin yabancıların eline geçeceği endişesine karşı Bay Peter Nelson şöyle diyor: "Elbette böyle bir korku vardır! Ama ne yapalım ki; para parayı çeker!"

Özelleştirme ile devlet mallarının elden çıkarılışını, bir ailenin "dededen kalma gümüşlerini" satmasına benzetenlere de Bay Peter Helson'un cevabı hazır: "Ne yapalım; eğer bir kişi

hem borçlu hem de açsa, elindeki son değerli şeyleri satmak zorundadır."

Ekonomist Peter Nelson, borcun nasıl ve hangi koşullarda meydana çıkmış olmasıyla ilgilenmiyor. Peter Nelson, özelleştirme danışmanlığı yaparak fakir ülkelerden yüksek kazanç sağlayan ekonomistlerden biri.

Kendi kişisel çıkarları için özelleştirmeyi savunan yerli ve yabancı ekonomistlerden özelleştirmeye karşı olmalarını bekleyemeyiz. Ancak onlar bile, özelleştirmenin neden olduğu yıkımları gözlerden kaçırıyorlar.

Kutup Yıldızı

"Ulusun, ulus gençlerinin, çocuklarının sağlık-ları, sağlamlıkları, devletin düşünmesi gereken çok önemli bir sağlık işidir. Ulusumuzu güvenlik içinde yaşatmak, sağlığına özen göstermek, ola-naklarınızın ölçüsünde toplumsal acılarımıza çö-züm bulmak hükümetimizin görevlerinden biridir."

Mustafa Kemal Atatürk

Kutupyıldızı

kutupyıldızı

Soru: Özelleştirme yanlılarının sık sık tekrarladıkları sloganlardan biri de şudur: "Devlet elini sanayiden, ticaretten çeksin. Devlet, halkın sağlık, eğitim ve güvenlik işleriyle uğraşsın."

Özelleştirmeciler, halkın sağlığını devlete bırakmışlar mıdır?

Cevap: Özelleştirmeciler, halkın sağlığını devlete bırakmamışlardır.

IMF v Dünya Bankası'nın kışkırttığı özelleştirmeciler, dünyanın en fakir ülkelerinde bile sağlık kurumlarına saldırmışlar, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi için çalışmışlardır. Karnını doyuramayacak kadar fakir insanların çoğunlukta bulunduğu ülkelerde bile, devletin hastaneleri ve sağlık kuruluşları özelleştirilip özel sektöre devredilmiştir.

Özelleştirme yanlıları Türkiye'de de aynı tutumu sergilemişler ve sağlık sektörünü hızla özelleştirmek üzere harekete geçmişlerdir.

Türkiye'de son on beş yıl içinde 1044 özel sağlık işletmesi kurulmuştur. Bunların 476'sı İstanbul'da, 159'u İzmir'de, 150'si Ankara'da, 44'ü Antalya'da, 47'si Muğla'da, 31'i ise İçel'dedir.

Görüldüğü gibi, bu özel sağlık işletmelerinin yaklaşık yüzde 90'ı gelir düzeyi yüksek olan illerde kurulmuştur.

Çankırı, Yozgat, Tunceli, Erzincan, Elazığ, Muş, Bitlis, Siirt, Mardin, Ağrı, Kars, Hakkari gibi illerimiz ise özel sağlık işletmecilerinin haritasında yer almıyor.

Özel sektörcülerin İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Muğla ve İçel'de özel hastaneler açtıklarını da görüyoruz. Ama bu özel

sektörcüler Kars'a, Bingöl'e, Erzincan'a, Muş'a, Ağrı'ya, Van'a, Siirt'e, Mardin'e, Şırnak'a, Hakkari'ye, Bitlis'e özel hastane açmayı düşünmüyorlar.

Elbette düşünemezler. Bu illerimizdeki halkımızın doktora, ilaca, hastaneye verecek paraları olmadığını biliyorlar.

Türkiye'de hükümet, her alanda olduğu gibi sağlık hizmetlerinde de özelleştirmeyi desteklemektedir. Hükümet, IMF'nin direktifleri gereğince, sağlık harcamalarını giderek kısıyor, devletin hastane ve sağlık kuruluşlarını hizmet veremez duruma getiriyor. Özel sektörün bu alanda önünü açıyor.

Türk Tabipler Birliği Genel Sekreteri Doktor Ata Soyər acı acı yakınıyor:

"Kamu sağlık hizmetleri tamamıyla çökertiliyor. İnsanlar sağlık hizmetlerinden yararlanabilmek için daha fazla para ödeyecekler. Gelişmiş bölgelerde gelir düzeyi yüksek olan kesimler, bu hizmetlerden rahatlıkla yararlanırken, yiyecek ekmek bulamayan yoksul kesime, özel sektör kapısını kapatacak, Hükümet, bu gelişmeyi destekliyor. Reform diye ifade edilen bu aslında!"

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. Devlet, maddi imkânlarından yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar.

Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır."

1982 Anayasası, Madde:42

"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Devlet, herkesin hayatını, beden v ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi arttırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler."

1982 Anayasası, Madde:56

kutupyıldızı

Soru: Dünya Bankası, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini yalnız Üçüncü Dünya Ülkeleri'ne mi dayattı?

Cevap: Dünya bankası, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini yalnız Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen fakir ülkelere dayatmakla kalmadı.

Dünya Bankası sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerine dayattı.

Dünya Bankası, özelleştirilmeyi dayattığı Polonya'nın devlet bütçesinin ana hatlarını da belirledi. Eylül 1991'de, Polonya'nın devlet bütçesinin ana hatları Dünya Bankası tarafından şöyle çizilmişti: Sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik harcamaları büyük oranda kesilecek, tüm devlet sübvansiyonları kaldırılacak, kömür fiyatları, yaz ayları hariç, her ay düzenli bir şekilde yüzde 5 artacak. Doğalgaz fiyatı her üç ayda bir yüzde 5 artacak. Merkezi ısıtma ve sıcak su ücretleri ilk bir ay içinde yüzde 33 arttırılacak. Kamu konutlarında oturan ailelerin ödediği kira altı ay sonra iki katına çıkarılacak. Tren bilet ücretleri yüzde 28 arttırılacak.

Petrolde alınan vergi arttırılacak. İlaç fiyatları hemen büyük oranda arttırılacak.

Dünya Bankası tarafından dikte ettirilen bütçe uygulamalarından sonra, yalnız Polonya'da değil, tüm Doğu Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan durumu, ünlü İngiliz gazetesi The Guardian 17 Kasım 1992 tarihli sayısında şöyle özetliyordu:

"Yaşam standartlarının çökmesi, temel gıda maddeleri ve yakacak fiyatlarının yukarı fırlaması, kontrol edilemeyen enflasyon nedeniyle bu kış Doğu Avrupa'da yüz binlerce yaşlı insan ölecektir... Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi, devletin sosyal yardımları tamamen durdurması sonucu birçok ülkede yak-

laşık 20 milyon insanın hayatını tehlikeye sokmuştur. Polonya'da giderek artan intiharların daha çok yaşlı kesimden geldiği görülmektedir. Romanya'da aspirin bile sadece zenginlerin alabileceği lüks bir ilaç durumuna gelmiştir. Macaristan'da yaşlan 60'ın üstünde olanların sadece on ikide biri yerel yönetimlerden parasal destek görebilmektedir."

Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen fakir ülkelere Doğu ve Orta Avrupa ülkelerine dayatan Dünya Bankası, Latin Amerika ülkelerinde ise çok daha kurnaz bir plan uyguladı

Dünya Bankası, Bolivya'da adı Prosalud olan paravan bir şirket kurdu. Ve işte bu paravan şirket, sağlık hizmetlerinin özelleştirildiği Bolivya'da özel hastaneler kurdu.

Arkasında Dünya Bankası ve Bolivya hükümeti bulunan Prosalud şirketi, özel hastanelerde modern sağlık hizmetleri vermeye başladı. Sonra da dönüp denildi ki, "gördünüz mü, sağlık hizmetleri özelleştirildiği zaman nasıl modernleşiyor!

Elbette buna verilecek akıllı cevap şuydu:

Mademki sizin ileri teknolojiniz ve yöntemleriniz sağlık hizmetlerini modernleştiriyor, aynı uygulamalarınızı devlet hastanelerinde niye yapmadınız?

Dahiyane bir planla Bolivya'nın sağlık hizmetlerini eline geçiren Dünya Bankası'nın marifetleri bu kadar da değil! Özelleştirmeyi Bolivya'ya dayatıp, kurduğu paravan şirketle Bolivya'da özel hastaneler kuran Dünya Bankası bu hastaneleri kurarken devletin malı olan binaları kullandı. Yani devlet malı binalara çöreklendi! Yani ne bu binaları para verip satın aldı ne de kira ödedi.

Dolayısıyla hiçbir sabit yatırım yapmadan kurulmuş olan özel hastaneler çok kârlı kuruluşlar haline geldi. Ve bu, özel sektörün devlet sektörüne üstünlüğü olarak ilân edildi. Dünya Bankası'nın Bolivya'daki sağlık sektörünü ele geçiriş şekli, özelleştirmenin nasıl bir soygun planı olduğunun çok açık bir kanıtıdır.

Soru: Sağlık hizmetleri, Batı Avrupa ülkelerinde de özelleştirildi mi?

Cevap: Sağlık hizmetleri için yapılan kamu harcamalarının giderek azalması ve halkın devlet hastanelerindeki servisin kalitesinden şikâyetlerinin artması sonucu Batı Avrupa ülkelerinde özelleştirmeye doğru bir eğilim yarattı. Ancak, Batı Avrupa ülkelerindeki özelleştirmeyi, fakir ülkelerdeki özelleştirme ile aynı tutmamak gerekir. Zira Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen fakir ülkelerde ve Latin Amerika ülkelerinde yapılan özelleştirmeler sonucu, devlet denetimindeki sağlık hizmetlerinde yapılan özelleştirmeler sonucu, devlet denetimindeki sağlık hizmetleri yıkıldı ve tüm doktor-hastane hizmetleri özel sektörün eline geçti.

Dünya Bankası'nın fakir ülkelere dayattığı ve bu ülkelerde gerçekleştirdiği sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini Batı Avrupa'da yapılan özelleştirmelerden ayırmak için, Batı Avrupa'da sağlık hizmetlerinde gerçekleştirilen yapılanmaya "özelleştirme" deyimi yerine "serbestleştirme" sözcüğünü kullanmak daha doğru olacaktır. Batı Avrupa ülkelerinde sağlık hizmetlerinin serbestleştirilmesi çeşitli şekillerde ortaya çıktı. Örneğin, devlet hastaneleri bazı tür testlerin yapılabilmesi için özel laboratuvarları kullanmaya başladılar. Yani, devlet hastaneleri, bazı özel laboratuvarları taşeron firma olarak araya soktular. Bazı bölgelerde, devlet hastaneleri, yalnız o bölgelerdeki hastaların tedavisi için özel hastaneleri kullandılar. Batı Avrupa ülkelerinde özel doktor hastane hizmetlerine olan gereksinim, halkın bu yerlerde daha kaliteli hizmet alacağına inançla para harcamaya hazır oluşlarından ortaya çıkmadı. Hükümetler, bilinçli olarak sağlık harcamalarına ayrılan parayı bütçelerinde giderek azaltınca halk zorunlu olarak özel doktor ve hastanelerin yolunu tuttu.

Bu duruma, en açık bir şekilde İngiltere'de tanık olundu. İngiltere'de sağlık hizmetleri, birçok ülkeye örnek olmuş bir devlet kuruluşu olan Ulusal Sağlık Servisi (NHS) tarafından yürütülmektedir. On altı yıldır iktidarda bulunan Muhafazakâr Parti

Hükümeti, sürekli olarak bütçede NHS'ye ayrılan payı düşürmüş, halkı paralı doktor-hastane hizmetlerine adeta itmiştir. Bu uygulamanın nasıl geliştiği, ünlü İngiliz gazetesi The Guardian'ın 24 Ocak 1992 tarihli sayısında şöyle özetleniyordu:

"NHS hastaneleri önünde oluşan uzun hasta kuyruklarını kısaltmak amacıyla hastaların bir özel hastaneye yollanmasına NHS hastanelerinin operatör doktorları karşı çıktılar. Bu operatör doktorların iddiasına göre, hastaneler bu özel hastanede ihtisas kazanmamış, yeterli deneyim sahibi olmayan operatörler tarafından ameliyat edilmektedirler... Yine aynı operatör doktorların iddiasına göre, devlete ait NHS hastanelerinde sıra bekleyen hastalar, onaylan alınmadan sıradan çıkarılmakta ve özel hastanelere yollanmaktadırlar."

Özelleştirmeye benzer "serbestleştirme" sonucu İngiltere hastanelerinde temizlik, yemek pişirme ve çamaşır yıkama hizmetleri özel taşeron firmalara devredildi. Ve bu uygulamadan sonra bu hizmetlerde büyük bir kalite düşüşü yaşandı. Zira 1983 yılından itibaren uygulamaya konulan karar göre, devlet hastaneleri herhangi bir hizmeti bir özel firmaya vermeden önce açık ihaleye çıkarmak ve teklif veren özel firmalar içinde en düşük fiyatı veren firma ile anlaşmak zorundadır.

İngiltere'de sağlık hizmetlerinin devletin elinden çıkıp başkalarına geçmesinden uygulanan bir diğer yöntem de şu oldu: Sağlık hizmetlerinin verilmesinde yardım kurumları devreye sokuldu. Örneğin, devlet hastanelerinde yatmakta olan 1 300 yaşlı hasta, yardım kurumlarını ve bazı vakıflarca desteklenen özel bakımevlerine taşındı.

1992 yılında, Londra'da kurulacak bir çocuk hastanesi için halktan yaklaşık 70 milyon dolar bağış toplandı. Böylece, kurulduğundan bu yana, NHS'nin tarihinde ilk kez, bir hastane kuruluşunda devlet devre dışı kalıyor ve halkın bağışlarına başvuruluyordu.

Soru: Sağlık hizmetlerinin, yani doktor ve hastane hizmetlerinin özelleştirildiği ülkelerde ne gibi sonuçlar ortaya çıktı?

Cevap: Dünya Bankası'nın baskılarına dayanamayarak sağlık hizmetlerini özelleştiren ülkelerin başında fakir Afrika ülkeleri gelmektedir.

Mozambik'te sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinden sonra ortaya çıkan durumu, Sağlık Bakanı Leonardo Simao, Haziran 1992'de şöyle özetliyordu:

"Halkın yüzde 90'ı, doktor-hastane ücreti ödeyemeyecek durumdadır."

Özelleştirmeden sonra, bir doktorun muayenesi 10 dolar olarak belirlenmişti. Oysa, Mozambik'te ortalama aylık ücret 10 dolardan azdı.

Yine Dünya Bankası'nın dayatması sonucu Sağlık hizmetlerinin özelleştirildiği Senegal'de ortaya çıkan durumu, Adaya Bathily, raporunda şöyle özetliyordu.

"Fakire sağlık hizmeti yok, zengine sağlık hizmeti çok!"

Genelde 25.000 kişiye bir doktorun düştüğü, hatta bazı yörelerde 160.000 kişiye bir doktorun düştüğü Senegal'de sağlık hizmetlerini özelleştirmenin akıllı, mantıklı ve insafli bir açıklaması olabilir mi? IMF ve Dünya Bankası, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini Üçüncü Dünya Ülkelerine dayattı.

Malezya'da özelleştirme öncesi doktorların sadece yüzde 43,2'si özel muayenelerinde hizmet verirken, özelleştirmeden sonra bu oran 1990'da yüzde 70'e çıktı. Sri Lanka'da özelleştirme sonrası devlet hastanelerindeki yatak sayısı aynı kalırken, özel hastanelerdeki yatak sayısı iki kat arttı.

Jamaika'da, özelleştirme sonrası devletin sağlık hizmetleri harcamaları yüzde 44 oranında azaldı. Asgari ücretlilere ve hatta işsizlere de sağlık hizmetleri paralı olmuştü.

Üçüncü Dünya ülkelerinde yapılan bir araştırma, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinden sonra bebek ölümlerinin hızla artmış olduğunu göstermiştir.

Türkiye'de özelleştirmenin yeminli yanlıları sık sık şu sloganı dile getirirler: "Devlet elini ticaretten, sanayiden çeksin! Devletin görevi halka sağlık, eğitim hizmetleri vermek ve güvenliği sağlamaktır!" Oysa, özelleştirme denilen soygunun planlarını yapan IMF, Dünya Bankası ve bunların yan kuruluşları, dünyanın tüm fakir ülkelerinde, çeşitli tehdit mekanizmaları kullanarak, sağlık hizmetlerinin de eğitim hizmetlerinin de özelleştirilmesini dayatmışlardır. Sömürgeleştirmenin tam gerçekleştirilebilmesi için, halkların sağlık ve eğitim hizmetlerini devletin elinden almak şart olmuştur.

Soru: Türkiye'de "kara para aklama"nın yolu olarak özelleştirmelerden yararlanılmış mıdır?

Cevap: Evet.

İçişleri Bakanlığı müfettişleri, kaçakçılıktan sağlanan kara paraların özelleştirme yoluyla amlandığını belirledi. İçişleri Bakanlığı raporunda şöyle denilmekte: "Ekonomide beklenmedik denge bozuklukları meydana getiren kara para, piyasalarda kontrolsüz dolaşarak rant gelirlerinin değişmesine yol açmıştır."

Aile grupları halinde yapılan kaçakçılığın, özellikle büyük kentlerde etkin güç konumuna gelerek, özelleştirmeye çıkarılan devlet mallarının sahibi olma girişiminde bulunduğu, raporda anlatıldı. Buna örnek olarak da, Orman Ürünleri Sanayii'nin (ORÜS) kereste ve parke fabrikalarının özelleştirilmesi gösterilmektedir.

1979'da İsviçre'deki eroin operasyonu ile adını ilk kez duyuran Baş F.S., daha sonra 1981'de İtalya'da, 1984'de İstanbul'da, 1993'te yine İstanbul'da eroin kaçakçılığından tutuklandı.

1995 yılında, 6.5 ton esrarın sahibi olduğu suçlamasıyla yakalanan ve 380 milyar lira kefalet ödeyerek serbest kalan Bay

ES., ORÜS fabrikasını satın aldı. ORÜS'ün çalışanları fabrikanın yeni sahibi olarak Bay F.S.'yi bilmelerine rağmen resmi belgelerde F.S.'nin adı geçmiyor. Bay F.S.'nin yeğeni en yüksek iki hisseli ortaklar arasında bulunuyor.

TURBAN'm özelleştirilen bir otelini alan ailenin de uyuşturucu kaçakçılığına bulaştığı İçişleri Bakanlığı yetkililerince belirtildi. Bu ailenin akrabalarından da çok kişinin uyuşturucu kaçakçısı olduğu, polis tarafından yakından biliniyor.

Kayıtlara göre TURBAN otellerinden birini satın alan ailenin de hem eroin kaçakçılığı yaptığı, hem de eroinin hammaddesi olan Asit Anhidrit'i Türkiye'ye kaçak yoldan soktuğu bildiriliyor.

Soru: Özelleştirmenin yapıldığı her ülkede işçi sendikaları özelleştirmeye karşı çıkmışlardır. Türkiye'de işçi sendikalarının özelleştirmeye karşı tutumları ne olmuştur?

Cevap: Türkiye'de üç işçi konfederasyonunun üçü de özelleştirmeye karşı çıkmamıştır. Yani, ne Türk-İş, ne Hak-İş, ne de DSK, açık ve net olarak özelleştirmeye hayır dememişlerdir.

Türk-İş'in politikası şu olmuştur: "Biz özelleştirmeye karşı değiliz, ama bize danışılrsa!" Ayrıca, Türk-İş içinde KİT'lere talip olma eğilimi de ortaya çıkmıştır. Örneğin, Erdemir'e ve Antalya'daki TUR-BAN tesislerine talip olmuşlardır.

Türk-İş Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir, Kapital dergisi'nin Temmuz 1986 sayısında şu açıklamayı yapmaktaydı:

"Sümerbank için gündemde olan özelleştirme modelini olumlu karşılıyoruz. Hisselerin işçilere, çalışanlara satılmasını öngören bu model işçilerin yönetime katılması açısından da bir merhale olacaktır. Hızla değişen bir dünyada yaşıyoruz."

"Bu da müspet düşünmeyi gerektiriyor. Bir şirkete ait payların çalışanlara satılması uluslar arası ölçeklere de uygun düşer. Bugün çokuluslu şirketlerin de hisselerini satabileceklerini görüyoruz."

Hak-İş, özelleştirmeye cepheden karşı olduğunu ilan ederek yola çıkmış ama daha sonra başta Et-Balık olmak üzere çeşitli KİT'lere talip olmuştur. 1996'nın başından itibaren de, hızlı özelleştirme yanlılarının saflarına katılmıştır.

Tüm devrimcilerin, demokratların, yurtseverlerin nasıl bir tavır takınacağını merakla bekledikleri DİSK ise, "Özelleştirme çağımızın gereğidir" diyerek tutumunu açıklamıştır.

Üç işçi konfederasyonunun bu tavırlarına rağmen, bunlara bağlı bazı sendikalar özelleştirmeye karşı kesin tavır almışlardır. Bunların başında, ilkeli ve kararlı tutumuyla Harb-İş Sendikası gelmektedir. Harb-İş, kendi iş kolunda özelleştirme gündemde olmamasına rağmen özelleştirmeye karşı çıkmış, Kamu İşletmeciliği Geliştirme Merkezi'ni (KİGEM) kurmuş, tüm konfederasyonlara, sendikalara çağrı yapmış, çeşitli engellemelere rağmen kararlı mücadelesini ısrarla ve etkili bir şekilde sürdürmüştür.

Başını Harb-İş'in çektiği özelleştirmeye karşı olan mücadelede, Petrol-İş, Selüloz-İş, Denizciler, Hava-İş, Basın-İş, Deri-İş, Enerji Yapı Yol-Sen adlı sendikalar da yerlerini almışlardır.

Çok güçlü ve saygın tepkiler gösteren bu sendikalar, bugüne kadar sessiz kalmış bazı sendikaları da harekete geçirmeye başlamıştır.

Sendikaların, ancak bıçak kendilerine dayandığı zaman uyanıklarından yakınan Deriş Genel Mali Sekreteri İbrahim Kızıltan, sendikaların potansiyel gücünü şöyle dile getirmekteydi:

"Eğer sendikalar özelleştirmeye karşı birlikte hareket etmiş olsaydı, Türkiye'de Özelleştirme Yasası'nın çıkması mümkün değildi. Birinci sorumlusu, sendikalardır. Çünkü hükümete güç verdiler. Satılan fabrikalara balıklama atıldılar. Kimin malını, nasıl alıyorsunuz? Siz işveren misiniz, sendika mı?"

Sendikaların, özelleştirilen işyerlerine talip olmalarını kınayan Petrol-İş Genel Sekreteri Bayram Yıldırım, 25 Şubat 1995'te yaptığı bir konuşmada, sendikaların asıl görevlerinin ne olduğunu da vurguluyordu:

"Sendikaların özelleştirilen işyerlerine talip olmaları, var olan siyasi iktidarın, özelleştirmeye karşı toplumsal muhalefeti yok etmek için geçici bir süre uygulamak üzere ortaya attığı bir düşünce. Amaçları o işletmeleri işçiye devretmek değil. Asıl amaçları hedefi şaşırtmak, gelişen toplumsal muhalefeti ortadan kaldırmak."

"Sendikalar bu tor politikalara alet olmamalı. İşyerlerine talip olarak hedefi küçültmemeli. Sendikalara düşen görev, bu işyerlerinin satılmasına engel olmak, asıl sendikal işlevlerini yerine getirmek ve bu hedef etrafında birliği sağlamak."

"Önce KİT'leri bu hale düşüren insanlardan, siyasi iktardan hesap sorulmalı..."

Görüldüğü gibi, Türkiye'de sendikalar özelleştirme gündeme geldiğinde, özelleştirmeye karşı kesin ve kararlı bir tavır koymamışlardır. Bazı sendikalar iktidarla uzlaşma noktalan aramış, bazıları kendilerini kurtaracak programlar hazırlanmış, bazıları da sendika fonlarının daha rahat kullanılmasına olarak sağlayacak kârlı yatırım alanları arayışları içine girmiştir.

Yalnız bu sendikalar içinde bir tanesi var ki, özelleştirmeye karşı tavır koyma bir yana, açıkça özelleştirmeden yana olduğunu ilan etmiştir. Bu sendika: Türk-İş'e bağlı Türk Metal Sendikası'dır. Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbek, Türk-İş Başkanlar Kurulu'nda yaptığı konuşmada, özelleştirmeye karşı olmadığını ilan etmişti. Aynı sendikanın Eğitim Müdürü Baki Eroğlu, yalnız özelleştirmeden yana olmakla da kalmayıp, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla ortaya çıkan devletlerin sendikacılarını da gruplar halinde Türkiye'ye davet etmiş ve yabancı sendikacılara özelleştirme dersi vermiştir.

Milyonlarca işimizi işsiz bırakıp sendikaların kapısına kilit astracak olan özelleştirmeyi, Baki Eroğlu şöyle savunmaktaydı:

"Türk-İş Başkanlar Kurulu'nda Türk Metal sendikası Genel başkanı Mustafa Özbek özelleştirmeye karşı değilim deyince

bazı sendikalar karşı çıkmıştı, şimdi sendikacıların çoğu özelleştirmeden yana oldular, özelleştirme nihayet olacak bir şey."

Bir işçi sendikasının başkan ve yöneticileri nasıl oluyor da özelleştirmeden yana oluyor diye sakın şaşırmayınız.

Özellikle fakir ülkelere özelleştirmeyi dayatan IMF ve Dünya Bankası'nın yerli işbirlikçileri toplumun çeşitli kesimlerinden karşımıza çıkacaklardır.

Soru: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın (T.C.D.D.) özelleştirilmesinde hangi yabancı danışmanlık firmasıyla anlaşma yapıldı, sonuçlar ne oldu?

Cevap: yalnız Türkiye'de değil. Özelleştirme yapılan tüm Asya, Afrika, Doğu ve Orta Avrupa ve Güney Amerika ülkelerinde genelde, ya Amerika ya da İngiliz danışmanlık firmaları, milyonlarca dolar karşılığı danışmanlık yapmışlardır.

Özelleştirme yapılan bu ülkelerde, IMF ve Dünya Bankası, danışmanlık hizmeti verecek firmayı da belirlemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları'nın (T.C.D.D.) özelleştirilmesinde görevlendirilen Booz-Ailen & Hamilton firması da bir Amerikan firmasıdır.

Bu Amerikan firmasının T.C.D.D.'nin tasfiye edilmesine olanak sağlayan yasa önerisi bile hazırlayacak derecede ileri gitmesine sert tepki gösteren Birleşik Taşımacılık Çalışanlar Sendikası (TBS), yayınladığı raporda eleştirisini şöyle dile getiriyor:

"Yani artık yasalarımızı da yabancı danışmanlık firmaları hazırlıyor: Ulusal egemenliğimize karşı yapılan böyle bir küstahlığı, 'bayrak,ezan, Kur'an' sözlerini ağızlarından eksik etmeyen yöneticiler içine sindirebiliyor."

Raporda, Amerikalı firmanın önerilerinin, gerekli yasal düzenleme yapılması beklenmeden T.C.D.D. yöneticileri tarafından uygulanmaya başladığını da belirterek şu örnekleri sıralamakta:

- Emekli olanların yerine personel alınmayarak, personel sayısı hızla azaltılmaktadır. İşler eksik personelle ve bu personelin de aşırı ölçüde çalıştırılmasıyla yapılmaktadır.

- Şimdiye kadar yüzün üzerinde istasyon kapatıldı. Birçok atölye işlevsiz hale getirildi. Atölyede yapılabilecek işler, piyasaya yaptırılmaktadır. Böylece atölyelerin büyük bir bölümü kısa bir süre içinde kapatılacaktır.

- Yedikule Yol Atölyesi kapatıldı. Buranın bir özel şirkete verilmesi söz konusu.

- Sivas Vagon Fabrikası tamamen işlevsiz hale getirildi. Burada neredeyse hiçbir üretim yapılmayarak kapatılmaya zemin hazırlanmaktadır.

- Milyarlarca lira harcanarak Malatya'da kurulan Vagon Bakım Atölyesi hizmete açılmayarak çürümeye terk edildi.

- Trafığın yoğun olduğu Haydarpaşa-Adapazarı arasında yol bekçileri kaldırıldı. Böylece bu bölgede demiryolu güvenliği tehlikeye atıldı.

BTS raporunda, "Sendikanın, T.C.D.D.'nin Dünya Bankası gibi bir kurumun insafına, Amerika, Japonya gibi emperyalistlerin ellerine teslim edilmesine karşı olduğu" vurgulanarak, dışa bağımlı ulaşım politikalarının terk edilmesi gerektiği bildirilmektedir. Ulaşım politikasının yerli ve yabancı bir avuç sermayedar lehine değil, ülke halkının yararına göre belirlenmesi gerektiği belirtilen raporda, "Bunun için yapılacak ilk iş, demiryollarının yeniden yapılanma çalışmasını Dünya Bankası'nın ve onun bir milyon dolara tuttuğu Amerikan firmasının elinden almaktır" görüşüne yer verilmektedir.

BTS raporunun son bölümünde, bir yurtseverlik görevi ile karşı karşıya bulunulduğu kaydedilerek şöyle denilmekte:

"T.C.D.D., günümüzün Düyunu Umumiyesi olan dünya Bankası'nın avuçlarında kıvranıyor. Kurtuluş Savaşı'nda kan dökerek sahip olabildiğimiz demiryollarımız, yabancılar tara-

findan dağıtılmak isteniyor. Bu yağmaya karşı, ülkemize yapılan bu saldırıya karşı sessiz kalmamalıyız. Gün kimlerin gerçek yurtsever, gerçek ülke ve halk dostu, kimlerin işçi ve çalışan düşmanı, T.C.D.D. düşmanı, işbirlikçi olduğunun görüleceği gündür."

Soru: Et Balık Kurumu'nun (EBK) 12 kombinası 1995 yılında özelleştirildi. Özelleştirilmeden sonra bu kombinaların da üretim ve verimlilik arttı mı?

Cevap: Özelleştirmecilerin göz diktikleri yerlerin başında Et Balık Kurumu (EBK) geliyordu.

1992-1995 arasında tam üç kez ihale yapıldı, bozuldu. Sonunda, Temmuz 1995'te 12 kombinanın satışı gerçekleşti.

Özel sektöre satılan EBK'nin 12 kombinasının toplam arsaları 1.800 dönüm tutmaktaydı.

Satılan 12 kombinanın 75 adet taşıt aracı vardı. Özelleştirme sonunda, EBK'nin 12 kombinasını satın alanlar 1800 dönüm arsa ve 75 taşıt aracının sahibi oldular.

Özelleştirmeyi savunanların ağızlarından düşürmedikleri bir söylem de şuydu: Özel sektörde işletmeler daha verimli çalışır.

Bu iddiaya göre, özelleştirilen 12 kombinada da üretimin, verimliliğinin artmış olması gerekmez mi? Sorunun cevabını, Öz Gıda-İş Sendikası'nın bu konuyla ilgili olması gerekmez mi? Sorunun cevabını, Öz Gıda-İş Sendikası'nın bu konuyla ilgili raporunda buluyoruz.

İşte özelleştirmeden bir yıl sonra EBK'nin 12 kombinasında durum:

- Afyon Kombinası: Özelleştirildiği gün 83 işçisi vardı, bugün 14 yılda 1 477 ton üretim yapıyordu. Şimdi üretim sıfır.

- Amasya Suluova Kombinası: 136 işçisi vardı, şimdi 37. Yılda 1.884 ton üretim yapıyordu. Şimdi üretim sıfır.

- Elazığ Kombinası: 81 işçisi vardı, 8'e indi. Yılda 6 482 ton üretim yapıyordu. Şimdi üretim sıfır.şimdi yedi.

- Bayburt Kombinası: 37 işçisi vardı, şimdi yedi. Yılda 306 ton üretim yapıyordu, Şimdi üretim sıfır.
- Tatvan Kombinası: 54 işçisi vardı, Şimdi 19. yılda 1.591 ton üretim yapıyordu. Şimdi üretim sıfır.
- Kastamonu Kombinası: 75 işçi çalışıyordu, şimdi 3. yılda 945 ton üretim yapıyordu. Şimdi üretim sıfır.
- Bursa Kombinası: 121 işçisi vardı, şimdi 38. yılda 9.409 ton üretim yapıyordu. Şimdi üretim sadece 38 ton

Özelleştirme ile ne yapılmış olduğu apaçık ortadadır: Satılan kombinaları alanlar, kombina olarak değil, arazileri için satın almışlardır.

Türkiye'nin ekonomisinde önemli bir yeri olan hayvancılık sektörü katledilmiş, özellikle doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri için önem taşıyan bu sektörün katledilmesiyle bu bölgelerin ekonomisi yıkıma uğratılmıştır.

Avrupa'da en çok devlet teşviği alan sektörlerin başında tarım ve hayvancılık geliyorken, Türkiye'de bilinçli olarak hem tarım hem de hayvancılık sektörü yıkıma uğratılmıştır.

Özelleştirme çılgınlıklarıyla yola çıkanlar, 1984 yılına kadar et ihraç eden, başta Ortadoğu ülkeleri olmak üzere çevre ülkelerin gereksinimlerini karşılayan Türkiye'yi bugün et ithal eder duruma düşürmüşlerdir.

Soru: Türkiye'de özelleştirmecilerin karşısındaki en büyük ve en güçlü engel nedir?

Cevap: yeni Dünya düzeni'nde (yani kapitalizmin yeni sömürü düzeninde) uluslarüstü sermayenin karşısında kalan tek engel "ulusal devlet"tir. Türkiye'de Atatürkçüler ulusal devletten yanadırlar. Öyleyse, Türkiye'de Atatürk yıkılmadan ulusal devletin yıkılamayacağı da bir gerçektir.

Tüm dünyaya özelleştirmeyi dayatan IMF ve Dünya Bankası'nın arkasındaki Amerika'nın bazı özel servisleri uzun bir süredir Türkiye'de Atatürk ve Kemalizm'i yıkmak için çaba gös-

termektedirler. CIA'nın İstasyon Şefi Paul Henze, Amerikalı yazar Samuel Huntington, CIA'nın Türkiye ve Ortadoğu masa şeflerinden Graham Fuller sürekli olarak Türkiye'ye dönük, Atatürk ve Kemalizm karşıtı propaganda yapmaktadır. Atatürk'ün artık aşılması gerektiğini, Kemalizm modasının artık geçmiş olduğu fikrini yaymaya çalışmaktadırlar.

Onların bu çabalarına, Türkiye'deki "2. Cumhuriyetçiler" destek olmakta, katkıda bulunmaktadır.

Bir taraftan "hızlı özleştirme" ile, bir taraftan da Atatürk-Kemalizm düşmanlığı ile Ulusal Devlet teslim alınmak istenmektedir.

Özelleştirmeye karşı direnen Atatürkçüler, aslında Ulusal Türk Devleti'ni savunuyorlar.

Soru: Halkımızın özleştirme konusunda bilgilendirilmesinde üniversitelerimiz üzerlerine düşen görevi yerine getirmişler midir?

Cevap: 15 Ekim 1994'te Antalya'da, özleştirme ile ilgili bir yarışma düzenledik. Bu yarışmanın amacı, halkımızı özleştirme konusunda bilgilendirmektir.

Yarışmayı, yazılı sınav olarak yapmayı tasarlamıştık. Elimizde, içinden sınav sorularını seçeceğimiz kaynak kitaplar olmalıydı. Bu kaynak kitapları, sınava gireceklere de önerebiliydik. O tarihte kitapçılarda ancak iki kaynak kitap bulunmaktaydı.

- KİT Gerçeği ve Özleştirme, Arslan Başer Kafaoğlu.
- Türkiye'de Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Özleştirme, Prof. Dr. Rıdvan Karluk.

İki kitapla yetinmek istemedik.

1980'de İngiltere'de başlayan ve 1990'dan sonra hızlanarak kasırga gibi tüm azgelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerinden kasırga gibi geçen özleştirme hakkında üniversitelerimizde bol sayıda kaynak bulunacağına inanarak; Akdeniz üniversitesi,

İstanbul üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi rektörlerine şöyle bir mektup yolladık:

"Özelleştirme konusunda bir araştırma yapıyoruz. Ancak kaynak bulmakta güçlük çekiyoruz.

Dünyada ve Türkiye'de özelleştirme konusunu esas alarak hazırlanmış ve üniversitelerinizce basılmış kaynak yapıt var mıdır?

Varsa, bu yapıtlardan elde etmemiz mümkün müdür?

Bize yardımcı olursanız sizlere teşekkür borçlu olacağız."

Bazı üniversitelerimiz cevap bile yazmadılar. Gelen cevaplar ise gerçekten hayal kinciydi:

"Özelleştirme konusunda üniversitemizce basılmış bir kaynak eser bulunmamaktadır."

Özelleştirme adı altında tüm yerkürenin ekonomik v sosyal düzeni değiştirilmek isteniyor, ama bizim üniversitelerimiz 1994'te bu konuyla ilgilenmiyorlar bile!

Bu durum karşısında, elimizdeki iki kitabı, yarışma sorularının sorulacağı kaynak kitaplar olarak ilan ettik. İlanımızı broşürler ve posterler halinde Antalya' da dağıtmaya başladık.

Yarışmaya, Antalya ili sınırları içinde yaşayan herkes katılabilecekti. Yarışmada en yüksek puanı alan ilk on kişiye ödülleri verilecekti. İlk üç sırayı kazananlar lise ve üniversite öğrencisi olduğu takdirde ayrıca bir yıllık karşılıksız burs kazanmış olacaklardı. Yarışmaya katılımın çok olmasını arzu ediyorduk. Broşürlerimizin dağıtımında ve yarışma haberinin duyurulmasında meslek odalarından ve kitle örgütlerinden de yardım istedik.

Elektrik Mühendisleri Odası, Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makine Mühendisleri Odası, diş Hekimleri Odası, Eczacılar Odası, Ziraat Odası, İşçi Emeklileri Derneği,

Hacı Bektaş Veli derneği, Atatürkçü düşünce derneği'ne broşürlerimizi, posterlerimizi gönderdik, üyelerine yarışmayı duyurmalarını ve yarışmaya katılmalarını teşvik etmelerini rica ettik.

Üzülerek söylemek zorundayız. İlgilenmediler. Parasal destek istemiyorduk. "Biz özleştirmeye karşıyız, siz de karşı olun" da demiyorduk! Halkımız, en az iki kitabı okuyarak özelleştirme konusunda bilgilensin istiyorduk. Halkımızın bilgilенmesinde yardımcı olunmasını istiyorduk. Antalya'daki özelleştirme ile ilgili bu girişimimizi, ulusal gazetelerimizin ilerici, sosyal demokrat, demokrat bilinen köşe yazarlarına, siyaset-ekonomi yazarlarına da duyurduk. Tek bir satır dahi yazmadılar...

Halkımızı özelleştirme konusunda bilgilendirmek amacıyla düzenlediğimiz yarışmaya, sadece Antalya yerel mediasından Gazete 07, TV-07, Yeni İleri ve ETV destek verdiler. Hem gazetelelerinde hem de televizyonlarında, yarışma konusunu haber yaptılar.

Özelleştirme yarışması 15 Ekim 1994 tarihinde Antalya'da 77 kişinin katılımıyla gerçekleşti. Kazananlara ödülleri 29 Ekim 1994 günü, Antalya yerel mediasının da katıldığı bir törenle verildi.

Özelleştirme konusunda, Antalya'da yaşadığımız, yukarıdaki özetini verdiğim deneyimden sonra şu acı gerçeği görmüş bulunuyorum:

Türkiye'de üniversiteler, meslek odaları, demokratik kitle örgütleri, ilerici ve solcular, asıl amacı sömürgeleştirmek olan özelleştirmeye karşı çıkmada çok geç kalmışlardır. Halkımızın sömürgeleşmeye karşı zaten var olan başkaldırma istencini yönlendirmedi, kullanmada çok gecikmişlerdir.

Soru: Türkiye'deki sol partilerin özelleştirmeye karşı tavırları ne olmuştur?

Cevap: Dünyada özelleştirme yapılan ülkelerin tümünde, sosyalist partiler, özelleştirmeye karşı kesin ve eylemli tavır koymuşlardır. Bu ülkelerde, sosyal demokrat partilerin de büyük çoğunluğu özelleştirmeye karşı çıkmışlardır.

Türkiye'deki manzara ise farklıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsil edilen iki merkez sol parti, CHP ve DSP, özelleştirmeden yanadırlar.

Henüz T.B.M.M.'de temsil edilmeyen e kendisini bir merkez-sol partisi olarak tanımlayan Barış Partisi de özelleştirmeden yanadır.

Henüz T.B.M.M.'de temsil edilmeyen diğer sol partiler, İşçi Partisi (İP), Özgürlük ve dayanışma Partisi (ÖDP), Emeğin Partisi (EP) ve Sosyalist iktidar Partisi (SİP) özelleştirmeye kesin tavır koymuşlardır.

Şimdi, bu genel manzaranın biraz ayrıntılarına girelim:

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)

CHP, "Yeni Hedefler Yeni Türkiye" başlıklı parti programında özelleştirme ile ilgili olarak KİT'lerin durumunu ele alıyor ve şöyle diyor:

"...son yılların sanayileşmeyi, reel sektörleri ve kamu ekonomisini dışlayan politikaları sonucu, bu kuruluşlar, yenilenmeyen teknolojileri, politik müdahale ve aşırı istihdam sorunları ile verimliliklerini ve etkinliklerini giderek büyük ölçüde yitirmişlerdi."

Yani CHP, KİT'lerin artık bir işe yaramadığını söyleyip, özelleştirmeden yana tutumları için gerekçeyi bulmuş oluyor.

Altı Ok ilkelerinden birinin "devletçilik" olduğunu hatırlayıp, doğrudan özelleştirmeden yana olmasının biraz ayıp kaçacağını hissederek, ayıbını hafifletici nedenler arıyor ve şöyle buluyor:

"CHP, kamu girişimciliğine veya özelleştirmeye ideolojik olarak bakmamaktadır. CHP için özelleştirme bir amaç değildir. Ülke ekonomisinin koşul ve ihtiyacına, ilgili sektörün ve kuruluşun niteliğine göre kullanılması gereken bir araçtır."

Özelleştirmenin Batı'daki öncüleri avaz avaz "Özelleştirme kutlamaya değer müthiş bir ideolojik zaferdir!" diye naralar atarken, CHP yöneticileri bunun tersini savunarak sosyal demokratları yanlış yönlendirmeye çalışıyorlar. CHP, tıpkı sağ partiler gibi özelleştirmeden yana, hem de "hızlı özelleştirme"den yana olduğunu şöyle dile getiriyor:

"CHP, KİT'lerin özelleştirilmesine, ekonomide ve sanayide yapılanma, rekabeti ve verimliliği artırma, sınai mülkiyeti tabana yayma veya teknolojiyi iyileştirme amaçları ile yaklaşacaktır. CHP, sınırlanan görev alanı dışında kalan tüm KİT ve iştraklerini hızla özelleştirecektir."

Solculuğa ve Altı Ok'un "devletçilik" ilkesine ters düşerek "hızlı özelleştirme"den yana olduğunu açıklayan CHP, kendisini affettirmek istercesine, özelleştirmenin yasalara ve kurallara uygun yapılmasının takipçisi olacağını programında şöyle belirtiyor:

"CHP, özelleştirmenin hukuksal altyapısını oluşturacak, tüm özelleştirme girişimlerini T.B.M.M.kararma dayandıracak, özelleştirme sürecinin her aşamasında açıklık esas olacak; gerektiğinde referandum yoluna başvuracaktır."

Programına bunları yazan CHP, ne yazık ki bu sözlerine de bağlı kalmamıştır. Özelleştirme girişimlerinin Anayasa'ya aykırı olduğunu söyleyen ve konuyu Anayasa Mahkemesi'ne götüren CHP Milletvekili Mümtaz Soysal'a CHP Genel Başkanı Deniz Baykal sahip çıkmamıştır.

Deniz Baykal için, ilkeli Mümtaz Soysal'ın bu girişimleri sıkıntı yaratmaktaydı. Bu sıkıntısını, Mümtaz Soysal'ın yüzüne karşı şöyle dile getiriyordu: ^AHoca, sen de kafayı Anayasa Mahkemesi'yle bozmuşsun!" İlkeli davranan Mümtaz Soysal CHP'den ayrılınca da, arkasından, "Safraları attık!" demekten

çekinmemiştir. Sermayenin, ulusal devletleri ortadan kaldırarak tüm yerküreyi ele geçirme planına "küreselleşme" denilmektedir. Küreselleşmeyi sağlamak için, sermayenin 1980'den beri uyguladığı en etkili yöntem ise "özelleştirme"dir.

Şimdi, bu genel tanımlardan sonra, Türkiye'nin yedinci ekonomik planı olan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın (1996-2000) giriş bölümünü beraberce okuyalım:

"Demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları ve liberalizm gibi kavramları ortak değerler olarak önem kazandığı mali finans piyasalarında bilgi ve teknolojinin ülke sınırlarını aştığı günümüzde (küreselleşme süreci) ekonomik ve bir anlamda da siyasal ve kültürel bir küreselleşmeye doğru gidilmektedir. Bu bağlamda ülkelerin diğer ülkelerdeki gelişmelerden soyutlanmış olarak etkin sağlıklı politikalar oluşturmaları mümkün değildir."

Bu kadar uzun lafın kıyası şu. "Küreselleşme dışında bir politika geliştiremezsiniz" diyor.

"Ekonomik, siyasal ve kültürel bağımsızlığımızdan artık vazgeçmemiz gerekir" diyor.

Kim diyor?

Sağcı hükümetin yönetimindeki devlet diyor.

Pekiyi, yirminci yüzyılın en büyük bağımsızlık savaşını kazandı Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu CHP ne diyor?

CHP, yukarıdaki bildirgenin altına imzasını atıyor. "Küreselleşme"den, "özelleştirme"den yana olan CHP, değil bir sol parti olmak, sosyal demokrat bir parti olmak konumundan da uzaklaşıyor. ...

Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP)

Nisan 1993 tarihli "SHP (Sosyal demokrat halkçı Parti) Programı"nın ne "Ana İlkeler" bölümünde ne de "Uygulama

Politikaları" bölümünde, özelleştirme sözcüğü bir kez olsun kullanılmamıştır.

Bir önceki programında özelleştirme yerine "özerkleştirme"yi önermiş olan SHP, Nisan 1993 tarihli programında özelleştirmeyi söz konusu dahi etmemiştir. IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası sermaye kurumlarının hazırlayıp dayattığı 5 Nisan 1994 İstikrar Paketi'nin altına imzasını koyarak Türk Halkının fakirleşmesine ve yaklaşık bir milyon insanımızın işsiz kalmasına neden olan SHP Genel Başkanı ve o devrin Başbakan Yardımcısı olan Murat Karayalçın, özelleştirmeyi sağcı Başbakan Tansu Çiller'den daha sıcak savunmuş, önerilen her özelleştirmeyi onaylamıştır. Oysa, kendisinden önceki Genel Başkan Erdal İnönü, özelleştirmenin gerekçesini şu sağlam mantık yaklaşımıyla çürütmüştü:

"Özelleştirmeyi, etkinliği arttırmak için yapıyoruz diyenlere sorum şudur: Eğer bu işletmeler etkin değilse, kâr etmiyor demektir. Zarar eden işletmeleri özel kesim alır mı? Yok eğer işletmeler kâr ediyorsa, demek etkin çalışıyorlar, o zaman da niye özelleştirip bu kârı başkalarına, küçük bir gruba vereceksiniz? Halk bunu anlarsa kabul eder mi?"

Erdal İnönü, KİT'lerin özelleştirilmesine, şu endişelerini dile getirerek karşı çıkıyordu.

"KİT'leri özelleştirmek istiyorlar. Yasayı da çıkardılar ve bu yolda hızla ilerliyorlar. Hükümet önce kâr eden KİT'leri elden çıkarmak istiyor. Kâr etmeyenleri de kâr eder hale getirdikten sonra özelleştirmeye açacaklar. Bu durumda özelleştirmenin bir anlamı yok. KİT'lerin özelleştirilmesi gerekçesiyle gelir dağılımında bozukluk yaratacaklar ve halkın vergileriyle kurulmuş iktisadi işletmeleri küçük bir kesimin kazanç kapısı haline geti-

recekler. Bunu halka nasıl anlatacaklar merak ediyorum."

Erdal İnönü, bu haklı endişelerini dile getirdikten sonra, özelleştirmeye karşı olan kesin tavrını şöyle ortaya koyuyordu:

"Özelleştirme, Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal yapısında, gelecek için ciddi sorunlar doğuracaktır. Biz, bu nedenle KİT'lerin özelleştirilmesine karşıyız ve bu girişimleri halkın oylarıyla durduracağız."

Demokratik Sol Parti (DSP)

Hangi Tarihte basılmış olduğu belli olmayan DSP'nin 150 sayfalık "Demokratik Sol Parti Programı"nda özleştirmeden hiç söz edilmemektedir.

Programın 75. sayfasında "Ekonomide Devlet" arabaşlığı altında şu görüşler savunulmaktadır:

"...Altyapıları ve kamu hizmeti gören kuruluşları devlet elinde tutmak, devletin topluma karşı görevlerini ve ekonomik işlevlerini yerine getirebilmesi bakımından gereklidir. Bunlardan, mülkiyeti veya işletmesi özel sektöre devredilmiş olanlar geri alınacaktır. Önemli doğal kaynakları devlet işletecektir. Doğrudan savunmayla ilgili sanayiler devlet elinde bulunacaktır.

Ulusa ait olan ve bir çoğu tükenir nitelikte bulunan doğal kaynaklar, kişilerin çıkarlarına ve kısa süreli Pazar koşullarına göre değil, tüm ulusun ve ülkenin yararı ve geleceği gözetilerek işletilmelidir."

Bu satırları okuyanlar, DSP'nin özelleştirmeye de karşı olacağını sanırlar. Oysa tam tersi o lmu ş DSP yöneticileri, DSP milletvekilleri ve DSP'nin TBMM'deki Grup Başkan ve vekilleri, Meclis'te yapılan görüşmelerde özelleştirmeden yana olduklarını çok açık bir şekilde ortaya koymuşlardır.

18 Temmuz 1986 tarihinde Bülent Ecevit şunları söylemekteydi:

"Özal iktidarı KİT'leri özelleştirmekle aslında devleti özelleştirmek istiyor. Yabancıları devlete ortak etmek istiyor. Devletin temel işlevleri niteliğindeki hizmetleri gören birçok kuruluş bile yabancılar satılacaktır. Bu tehlikeli bir gidiştir ve hesabı da mutlaka sorulmalıdır.

Bizce tek çözüm, bu işletmelerde çalışanlara hem yetki, hem sorumluluk verilmesidir. Böylece hem verimlilik artacak hem de KİT'ler kâra geçecektir."

1986'da özelleştirmeyi "tehlikeli bir gidiş" olarak gören DSP Genel Başkanı Bülent Ecevit, on yıl sonra görüşünü değiştiriyor ve özelleştirmecilerin safında yer alıyordu.

Barış Partisi

Demokratik Barış Hareketi olarak ortaya çıkan, daha sonra barış Partisi adını alan bu yeni partinin Temmuz 1996, Ankara tarihli "Barış Projesi"nde özelleştirmeyle ilgili şunlar söylenmektedir.

"...özelleştirmeye, ülkenin ulusal ve uluslar arası rekabet gücünün arttırılmasının bir aracı olarak bakar. Esas ilke, devletin üretim ve bankacılık alanından elini çekmesi, devletin küçültülmesidir...

Öncelikle kamu bankaları ve özel kesimin faaliyet gösterdiği alanlardaki KİT'ler özelleştirilecektir."

Barış Projesi'nde özelleştirmeden'yana olduğunu açıkça ortaya koyan Barış Partisi, partinin resmen kuruluşundan sonra ilk açık hava toplantısında, Genel Başkan Prof. Dr. Mehmet Eti'nin ağzından "özelleştirmeden, hem de hızlı özelleştirmeden" yana olduğunu ilân etmiştir.

Emeğin Partisi

Dünya görüşü bilimsel sosyalizm olan Emeğin Partisi'nin 25 Kasım 1996 tarihli "Program ve Tüzük"ünde özelleştirmeye karşı kesin ve kararlı bir tutum sergilenmekte ve özelleştirmenin tam karşıtı olan ekonomik önlemler şöyle dile getirilmektedir:

"Özelleştirme ve işletme tasfiyeleri durdurularak, başta sanayi, dış ticaret, bankacılık, madencilik, tarım, ulaştırma ve haberleşme sektörleri olmak üzere; emperyalistlerin ve işbirlikçilerin elinde bulunan tüm işletmeler ulusallaştırılacak, işçi denetimine ve halkın yönetimine verilecektir."

"Yer altı ve yerüstü zenginlikleri ulusallaştırılacaktır. Tarımda devlet çiftlikleri ve büyük kapitalist işletmeler, işçi denetimi ve halkın yönetimi altındaki kolektif çiftlikler olarak işletilecektir."

Sosyalist İktidar Partisi (Sosyalist Türkiye Partisi)

Şubat 1995'te Gelenek Yayınevi tarafından basılmış olan "Sosyalist Türkiye Partisi Program, Savunma ve Belgeler"de özelleştirme konusu ayrı bir konu olarak ele alınmamışsa da, programın "Ekonomik Yapı" altbaşlığında dile getirdiği ilkeler, özelleştirmeye tam karşı kesin politikaları sergilemektedir.

İşte bunlardan bazıları:

*Toprak da dahil olmak üzere bütün üretim araçları, doğal kaynaklar ve yer altı zenginlikleri kamu mülkiyetindedir.

* Bankalar, sigorta şirketleri ve bütün diğer finans kuruluşları kamulaştırılır.

*Dış ticaret devlet tekelindedir.

*Toprakta özel mülkiyetçi ideolojiyi besleyen her tür dinamığe karşı mücadele edilir.

*Üretim sürecinde ortaya çıkan her tür yabancılaşmaya, özellikle işçi-ürün yabancılaşmasına karşı önlem alınır.

Sosyalist Türkiye Partisi, 30 Kasım 1993 tarihli Anayasa Mahkemesi kararınca kapatılmış, aynı doğrultuda Sosyalist İktidar Partisi kurulmuştur. SİP'in de özelleştirme konusunda STP ile aynı görüşte olduğu bildirilmektedir.

(Sosyalist İktidar Partisi de daha sonra Türkiye Komünist Partisi (TKP) adını aldı.)

Özgürlük ve Demokrasi Partisi (ÖDP)

Özgürlük ve dayanışma Partisi'nin basılış tarihi belli olmayan "Program ve Tüzük"ünde özelleştirmeye karşı olan tutum şu çizgilerle dile getirilmektedir:

"Küreselleşme süreci şiddetlendikçe, kamunun iktisadi alandaki varlığına yönelik salardılar artıyor. Özelleştirme baskısı bu sürecin bir ürünü olarak şekilleniyor.

KİT'leri sermaye için ucuza kapatma stratejisi, aynı zamanda emeğin kamu kesimindeki kazanımlarını devreden çıkararak sendikal örgütlenmeyi zayıflatmayı ve sermaye kesiminden alınan vergileri azaltarak bütçe açıklarını bu yolla dengelemeyi hedefliyor. Ancak, Türkiye'nin bu koşullar altında yaşamaya devam edemeyeceği de emeği ile geçinen kitlelerin sermayenin salt kendi ihtiyaçlarına göre şekillenen, toplumun büyük bir bölümünü dışlayan yeni yapılanma arayışlarına katlanamayacağı da ortada."

ÖDP, özelleştirmeye karşı olan tutumunu, Antalya İl Örgütü'nün çıkardığı, Eylül 1996 tarihli Bülten'inde, K.Zeybek'in yazısında şöyle sürdürmektedir:

"Dünya kapitalizminin içine düştüğü bunalımı aşmak için dayatılan özelleştirme on yıldan beri ülkemizin gündemini işgal etmektedir. Özelleştirmenin yoksul halk kesimleri için mantıklı bir açıklaması yoktur, olamaz da."

Geniş yığınların kısmen de olsa sosyal bir yarar sağladığı bu kurumlar yok edilerek birilerine peşkeş çekilmektedir."

İşçi Partisi(İP)

Yol gösterici olarak Bilimsel Sosyalizm'i seçen, başka bir ülke veya başka bir parti tarafından yönetilmeyi kesinlikle reddeden, en büyük üretici ve değiştirici gücün emekçi halkın kendisi olduğunu ilan eden İşçi Partisi, Ekim 1995 tarihli Program, Tüzük, Siyaset adlı kitabında özelleştirmeye karşı olan tutumunu çok keskin ve kararlı söylemlerle dile getirmektedir:

"Özelleştirme ve kapatma işbirlikçi sermayenin öne sürdüğü gibi ekonomik bir zorunluluk değildir, ancak dünya sermayesine ve işbirlikçilerine yeni kaynaklar aktarmak için zorunludur. IMF ve Dünya Bankası, kendi programını bir bir saptamış ve Çiller Hükümeti aracılığıyla uygulamaya sokmuştur. Emekçi mücadelesi, bu özelleştirme ve kapatma programına karşı çıkmanın ötesinde, toplumun önüne bir çözüm getirmek durumundadır.

İşçi Partisi, emekçi halkın bu ihtiyacını belirleyerek, IMF'nin dayattığı programa karşı halkın çıkış programını ilan etmiştir."

Özelleştirmeye yalnız karşı çıkmakla kalmayan, çözüm önerileri de üreten *İ^{Qrx}* Partisi'nin "Kamulaştırma Programı"ndan bazı bölümler şöyle:

- KİT'leri özel sermayeye ikram etmek yerine büyük sermaye kamulaştırılmalıdır. Böylece halkın ihtiyaçlarına öncelik vermek ve bununla bağlantılı olarak KİT'leri verimli kılmak için, gerekli kaynak sağlanmalı ve denetim altına alınmalıdır.
- Devletten büyük sermayeye kredi akışı ve destekler durdurulmalı, özellikle devletin otomotiv sanayini destek politikasına son verilmeli, kamu kaynakları zenginleri beslemek için değil halkın ihtiyaçları ve KİT'lerin verimli kılınması için, gerekli kaynak sağlanmalı ve denetim altına alınmalıdır.

- Vergi yükünü zengine bindiren ve servetten vergi alan köktenci bir vergi reformuyla yeni kaynaklar sağlanmalıdır.
- Devlet, inşaat ve hizmetleri kendi eliyle yapmalı, böylece büyük müteahhit vurgunlarına, israfa-rüşvete giden kaynaklar, kamu kaynağı olarak kalmalıdır.
- Köklü bir toprak reformuyla tarımda gelişmenin önü açılmalı, toprak ağalığına ve tefeciliğe akan kaynaklar köy emekçilerinin kaynaklarına dönüştürülmelidir.

Kutup Yıldızı

BATI AVRUPA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME

İngiltere

Yüzölçümü: 244.755 km²

Devletin şekli: Anayasal Krallık

Başkent: Londra

Para Birimi: Pound

Nüfusu: 58 milyon 900 bin

Yıllık Nüfus Artışı: Yüzde 0,3

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 99

Yıllık Ulusal Gelir (1996): 1 trilyon 230 milyar dolar

Yıllık Ulusal Gelirin artışı (1996): Yüzde 2.2

Kişi Başına Yıllık Gelir (1996): 20.900 dolar

Enflasyon (1996)- Yüzde 2.4

G7 denilen "Dünyanın En Zengin Yedi Ülkesi"nden biri.

Avrupa Birliği üyesi.

İşsizlik oranı: Yüzde 6,9

Soru: Dünyada özelleştirmenin öncülüğünü Margret Thatcher'in başbakanlığındaki Muhafazakâr parti İktidarı yapmıştır. Muhafazakârlar, iktidara gelmeden önce geniş kapsamlı bir "özelleştirme projesi" hazırlamışlar mıydı?

Cevap: Sonradan ileri sürülen iddiaların tam tersine, Muhafazakârların İngiltere'de iktidara gelmesinden önce bir "özelleştirme projesi yoktu!

Muhafazakâr Parti'nin 1979 seçim bildirgesinde "özelleştirme" sözcüğü dahi yer almıyordu! Gerçi Muhafazakarlar iktidara gelmeden önce, ulusal Taşımacılık Kurumu'nun (NFC) hisselerini satışa çıkaracaklarına, otobüsle Toplu Taşıma Kurumu'nda bazı düzenlemeleri kaldıracaklarına ve belediyeler tarafından yapılıp gelir düzeyi düşük ailelere kiraya verilmiş konutları satışa çıkaracaklarına dair söz vermişlerdi. Ama bunları, hazırlanmış bir özelleştirme planının parçası olarak görmek mümkün değildi. Zira özelleştirmenin tam karşısı olan devletleştirme uygulamalarıyla tanınan İşçi Partisi bile (1974-1979) dönemi iktidarlarında, iç borçlanmanın Batı demokrasilerindeki politik dengeleri altüst edebileceğinden endişe edenler bile vardı.

İşte Thatcher, kamuya ait kurumların hisselerini satışa çıkarırken ve bazı kurumların da mal varlıklarını satarken, bu büyük boyutlara ulaşmış iç borç yükünü azaltmayı amaçlıyordu. Ancak henüz kafasında geniş kapsamlı bir özelleştirme fikri oluşmamıştı. İngiltere'de özelleştirmenin asıl hız kazandığı dönem, Margaret Thatcher'in ikinci iktidar dönemidir (1983-1988). İşte bu dönemde Margaret Thatcher, özelleştirmenin sağlayacağı politik çıkarların, ekonomik faydalarını fersah fersah aşacağının farkına vardı. Bunu anlamak için duruma biraz daha yakından bakalım: Thatcher'in, kamu iç borçlanmasını azaltmak için yeni para kaynaklarına kısıacak ya da devlet mallarını satacaktı. Vergileri arttırdığında da halktan tepki alacaktı. Öyleyse ilk seçenek, politik açıdan rizikolu bir yoldu. Oysa, kamu mallarının satışına ise sadece İşçi Partisi ve taraftarları karşı çıkacaklardı ve bu Thatcher için hiç önemli değildi. Ve Margaret Thatcher, yeni para kaynakları yaratmak amacıyla, kamu mallarının satışına yani özelleştirmeye girişti.

Açıkça görülmektedir ki; Margaret Thatcher'in İngiltere'sinde özelleştirme, ekonomik olmaktan çok politik tercihlerin sonucu uygulanmaya konulmuştur.

Özelleştirmenin Thatcher'e sağlayacağı diğer bir önemli politik kazanım da şu olacaktı: Thatcher, işçi sendikalarının gücünü kıracaktı!

Şu artık herkesçe bilinen bir gerçek: Thatcher'in uyguladığı politikaların temelinde, işçi sendikalarının gücünü dizginleme amacı yatmaktaydı. Başta Margaret Thatcher olmaz üzere tüm Muhafazakâr Partililer, Maden İşçileri Sendikası'nın 1974 yılındaki yaygın grevleri sonucu Edward Heath başbakanlığındaki Muhafazakâr Partisi'nin seçim yenilgisine uğrayıp iktidardan devrilmesini bir türlü unutamamışlar, hazmedememişlerdi. Onlara göre, İngiltere'nin ekonomik hastalıklarının kökünde işçi sendikaları yatmaktaydı.

İktidara gelirken elinde hazır bir "özelleştirme projesi" olmayan Margaret Thatcher, özellikle 1983 yılından sonra uyguladığı özelleştirmelerde hem aradığı yeni para kaynaklarına ulaştı hem de İngiliz işçi sendikaların ağır bir darbe vurdu.

Soru: İngiltere'de özelleştirme yapılırken yabancılara bir kısıtlama getirilmiş midir?

Cevap: İngiltere'de, ister toptan satış ister borsada hisse senetlerinin satışı yöntemi uygulansın, özelleştirilen işletmenin yabancılarca tamamen ele geçirilmesini önlemek amacıyla hükümet, belli miktarlarda "altın hisse"yi kendi kontrolünde bırakmaktadır. Bu konuda, özelleştirilen kuruluşların ana sözleşmelerine hüküm konulmakta ve bunlar daha sonra değiştirilememektedir. Ayrıntılar şirketlere göre farklılık göstermesine rağmen, hiçbir "kişi," veya "grup", ister yabancı ister yerli olsun özelleştirilen şirketin yüzde 15'inden fazlasına sahip olamamaktadır.

Soru: ingiltere'deki özelleştirmenin asıl hedefinin mal sahipliğini tabana yaymak olduğu söyleniyordu. Özelleştirme sonrası bu hedefe varıldı mı?

Cevap: Özelleştirme ile milyonlarca insanı "mal sahibi, hisse senedi sahibi" yapmaya İngilizler yeni bir ad takmışlardır: "Sevimli Kapitalizm".

Sevimli Kapitalizm, özelleştirme yöntemiyle hemen hemen herkesi mal-hisse senedi sahibi yapacak ve sosyalizmin hedefi olan müşterek sahipliği ortadan kaldıracaktır.

İngiltere'de, özelleştirmenin uygulamaya başlamasından sonra geçen on yıl içinde, Sevimli Kapitalizm'in içi boş bir göz boyamadan başka bir şey olmadığı anlaşıldı.

Devlete ait olan Britanya Gaz İşletmeleri özelleştirilip hisseleri halka satışa çıkarıldığında 4.4 milyon İngiliz bu hisselerden satın almıştı. On yıl sonra, bu kurumun hisse sahibi sayısı 1.7 milyona düşmüş bulunuyor.

Kapitalizmin şaşmaz kuralı olan "büyük balık küçük balığı yutar" kuralı işlemiş, milyonlarca İngiliz, büyük ümitlerle aldığı hisselerini büyük kapitalistlere satmak zorunda kalmışlardır. İşçilerin, tüketicilerin hisse senedine sahip olarak kapitalistleşecekleri hikayesi İngiltere'de sona erdi.

İngiliz halkı, kendisini Sevimli Kapitalizm şarkısıyla uyutan Muhafazakâr Parti'ye ilk genel seçimlerde çok iyi bir ders vermeye hazırlanıyor.

Soru: Özelleştirme, İngiltere'de fakirlik sorununa çözüm getirdi mi?

Cevap: İngiliz Hükümeti'nin yayınladığı son istatistiklere göre, bu gün İngiltere'de yeni doğan her üç bebekten birisi kendisini çok fakir bir ailenin içinde buluyor. Yeni doğan her üç bebekten birinin ailesi, doğalgaz, elektrik, telefon ve su faturalarını ödeyemeyecek kadar yoksul durumda. Bu ailelerin çocukları kışın ısınamıyorlar, sular kesildiği için temizlenemiyorlar, ana-babaların kazançları çok düşük olduğu veya ana-baba işsiz olduğu için doğru dürüst beslenemiyorlar. Bu çocuklar kısa zamanda çeşitli hastalıklara yakalanıyorlar. Yüzyıl öncesinin has-

talıklan olan raşitizm ve verem bu fakir ailelerde yeniden hortlamış durumda. Bu kadar kötü durumda olan ailelerin sayısını çok küçük bir azınlık sanıp sakın gözardı etmeyiniz. Geçen yıl, 215.000 bebek, böylesine kötü durumda olan ailelerin çocukları olarak dünyaya geldiler. 215.000  ocuk, neredeyse kuru ekme e muhtaç bir ailenin çocuğu olarak hayata başladılar. Bu korkunç tablo, Afrika'da veya başka bir yoksul ülkede ortaya çıkmıyor! Fakirli in böylesine korkunç boyutlarda patladığı ülke, bugün dünyanın yedi zengin ülkesinden biri olan İngiltere!

Hani,  zelleştirme sayesinde refah tabana yayılarak, iş imkanları artacak, sağlık hizmetleri gelişip yaygınlaşacaktı?

Hani, küreselleşme sayesinde servet bazı ellerde toplanmakla kalmayıp, toplumun diğer katmanlarına da yavaş yavaş da olsa akacaktı?

İngiliz toplumu, yaklaşmakta olan bir sosyal patlamanın pani ine kapılmış durumda. şimdi herkes birbirine soruyor. İngiltere'nin temel politikalarında ne gibi yanlışlıklar yapıldı da böylesine ürkütücü bir tablo  ıktı?

Bu sorunun yanıtını;  zelleştirme, küreselleşme, serbest piyasa ekonomisi, Yeni Dünya Düzeni gibi sözcükleri, kutsal kitapların s zc kleriymiş gibi dillerinden d ş rmeyenlerin vermesi gerekiyor.

Soru: Özelleştirme, İngiltere'de gelir dağılımını nasıl etkiledi?

Cevap: Bugün Batı dünyasında gelir dağılımının en adaletsiz olduğu  lke İngiltere'dir.

Bu çarpıcı gerçeği, Birleşmiş Milletler raporu ortaya koyuyor, ingiltere'de zengin ile fakir arasındaki uçurum, bir Afrika  lkesi olan Nijerya'daki kadar büyük. Gelir dağılımındaki bu korkunç eşitsizlik, Margaret Thatcher'in başbakan olduğu ve özelleştirmeyi başlattığı 1979 yılı ile, Muhafazakar Parti'nin son yıllarına, yani 1997'ye kadar süren dönemde ortaya çıkmıştır.

199

Yani,  zelleştirme ingiltere'de gelir dağılımında korkunç bir uçurumun oluşmasına neden olmuştur. Belki de kulaklarınıza inanamayacaksınız ama, Başbakan Margaret Thatcher gelir dağılımındaki bu eşitsizliğe bakarak, "Bu durumla  v n n!" demişti. Ama bugün kapitalizmin kalelerinde, Dünya Bankası'nda bile bu duruma karşı büyük hoşnutsuzluk var. Özelleştirmenin mimarları Lady Thatcher ve Ronald Reagan şuna inanıyorlardı:

Soru: İngiltere'de Su İşletmeleri'nin özelleştirilmesinin sonuçları ne oldu?

Cevap: Özelleştirme dalgası başlamadan önce, dünyanın hemen her yerinde elektrik, su, posta-telgraf-telefon işletmeleri ya devletlin ya da belediyelerin elindeki kamu kuruluşlarıydı

Özelleştirmeyi dünyaya yayan IMF, Dünya Bankası ve bunların yan kuruluşları, "küresel ekonomi"nin gerçekleşmesi, yani dünya ekonomisinin bütünleşmesi için, su elektrik ve PTT hiz-

metlerinin de özelleştirilmesinin şart olduğunu öne sürdüler. Dünyaya özelleştirmeyi yayan iki ülkeden biri olan İngiltere'de de su işletmeleri özelleştirildi. Özelleştirmenin hemen sonrasında su fiyatları yükseldi. Bugünkü su faturalarının, 2005 yılında tam iki katına çıkmış olacağı hesaplanıyor. Su faturalarının yükselmesi karşısında, çok sayıda aile su paralarını ödeyemez duruma düştüler. Bu duruma düşen ailelerin suyu kesildi. 1991-1992 yılları arasında, su faturalarını ödeyemediği için evlerinin suyu kesilen ailelerin sayısı, özelleştirme öncesine göre üç kat arttı. Bu artışın giderek daha büyük bir hızla süreceği tahmin edilmektedir. Özelleştirmeden sonra su faturalarını ödeyemedikleri için sulan kesilen evlerde nasıl ciddi sağlık sorunlarının ortaya çıktığını 2 Eylül 1992 tarihli The Guardian Gazetesi şöyle anlatmaktaydı:

"İngiltere'nin büyük kentlerinden biri olan Birmingham'da çok katlı toplu konutların her yedisinden birinin suyu kesilmiş durumda. Suyu kesilmiş bu konutların kapıcıları, pis kokudan içeri girilemediğini acı acı dile getiriyorlar."

"Özelleştirme sonrası artan su faturalarını ödeyemedikleri için suları kesilen bu toplu konuttaki kiracılar, tuvalet sifonlarını artık çekemiyorlar. Merdiven altlarına sıcıyorlar ve boklarını pencereden dışarı fırlatıyorlar."

Birmingham'daki su işletmesinin sahibi, özel sektör şirketi South Staffordshire'nin sözcüsü şunları söylüyor:

"1992 yılında, su faturalarını ödeyemedikleri için suyu kesilen ailelerin sayısı, bir yıl öncesine göre 20 kat artmıştır."

İngiltere'de suyun özelleştirilmesi sonucu ortaya çıkan bir kara tablo daha var:

İngiltere'de suyun özelleştirilmesinden sonra 20 akarsu kurudu! Ekonomi doğa zenginliği için önemli olan bu 20 akarsunun kurumasının nedeni kuraklık değil. Özel su şirketleri, atıkların

temizlenmesine para harcamadılar, suya karışan atıkların toplanmasında da en ucuz yöntemleri kullandılar. Ellerine geçirdikleri su işletmelerinde, hemen su fiyatlarını yükselterek özellikle fakir ailelerin omzuna ek yük yüklediler. Kendi kârlarını bir yıl öncesine göre yüzde 14 artırdılar, ama bu sırada 20 akarsuyun kurumasına neden olarak çevreye de geri dönüşü olmayan zararlar verdiler. İngiliz halkı, özelleştirilen elektrik, su, gaz ve telefon işletmelerinin üst düzey yöneticilerine bir ad taktı: "Besili Kediler" Bu üst düzey yöneticiler, yani yönetim kurulu başkanları ve genel müdürler, daha önce İngiltere'de duyulup görülmemiş boyutlarda astronomik maaşlar alıyorlar. İşte bu "besili kediler"den birisi de, özelleştirdikten sonra adı Kuzeybatı Su Dağıtım Şebekesi olan özel sektör kuruluşunun yönetim kurulu başkanı Sir Desmond Pitcher. İngiliz halkı ve medyası bu kişiye "Besili Kediler Kralı" unvanını verdi. Asgari ücretle çalışan bir İngiliz işçisi yılda 7.500 sterlin kazanırken, Besili Kediler Kralı, dört yıldan az bir sürede, 1.78 milyon sterlin kazandı. Asgari ücretli bir İngiliz işçisinin 60 yılda kazanabileceği parayı, "besili kediler"in bir yılda kazanmasını İngiliz halkı hazmedemiyor.

Soru: İngiltere'de Özelleştirme yoluyla devlet malının çok ucuza elden çıkarılıp yağmalandığı oldu mu?

Cevap: Oldu. Hem de birçok kez. İşte en büyüklerinden ikisi: kamu kuruluşu Rover, 250 milyon dolara satıldı. Alanlar, kısa süre sonra 1 milyon 320 milyon dolara satıp 1 milyar 70 milyon dolar kâr ettiler. Yine bir kamu kuruluşu olan Property Services Agency, 20 milyon dolara satıldı. Alanlar, bir süre sonra 150 milyon dolara satıp 120 milyon kâr ettiler. Bu kârın 50 milyon dolardan fazlası üç kişi arasında paylaşıldı.

Ve işte size, devlet malının özleştirme adı altında yağmalanmasından son örnek:

Bir devlet kuruluşu olan Britanya Tren İşletmeleri, özelleştirilmek amacıyla önce üç ayrı anonim şirkete dönüştürüldü: Por-

terbrook, Angel ve Eversholt. Sonra bu üç anonim şirket satışa çıkarıldı. Porterbrook, 870 milyon dolara özel kişilere; Angel, 1 milyar 155 milyon dolara Japon yatırım bankası Nomura'ya; Eversholt ise 960 milyon dolara özel kişilere satıldı.

Porterbrook'u 87/ milyon dolara alan grup, yedi ay gibi kısa bir süre sonra şirketi 1 milyar 260 milyon dolara satarak 490 milyon dolar kazanç elde etti. Bu kazancın 60 milyon dolarını, şirketin hissedarı ve genel müdürü Sandy Anderson cebine indirdi. Diğer hissedarlar da parsadan şöyle pay topladılar: Muhasebe Müdürü Ray Cork'a 28 milyon dolar, İşletme Müdür Tim Gilber'e 18 milyon dolar ve Yönetim Kurulu Başkanı Mr. Watson'a 8 milyon dolar.

Sıradan dört kişi, yedi ay gibi kısa bir sürede, toplam 114 milyon doları cebine indirerek dolar milyoneri olmuşlardı.

Pekiye nasıl?

Devlet malını ucuza kapatıp, kısa sürede yağlı bir müşteriye satarak!

Medya bu en son yağmanın üzerine gidince, hükümet araştırma başlatacağını duyurdu.

Devlet malı yağmalanıp gitmiş, neyin araştırması yapacak? Hiç, dökülmüş sütün davası olur mu?

Soru: İngiltere'deki özelleştirme işçi sendikalarını nasıl etkiledi?

Cevap: Başbakan Thatcher İngiltere'de özelleştirmeyi başlattığında, yani 1980'li yılların başında, İngiltere'de tüm kol işçilerinin yüzde 82'si ve tüm vasıflı elemanların yüzde 76'sı işçi sendikalarına üye idi.

İşçi Partisi'nin temelini oluşturan işçi sendikaları, ülkenin ekonomi ve politikasında söz sahibiydiler. Maden İşçileri Sendikası 1974 yılında yaptığı büyük çaplı grev sonunda, iktidardaki Muhafazakâr Parti'yi erken seçime zorlamış ve Muhafazakâr Parti'nin seçimleri kaybetmesine neden olmuştur. Yine, Maden

işçileri Sendikası, 1978-1979 kışında greve giderek, hükümetin sendika istekleri karşısında boyun eğmesini sağlamıştı.

Başbakan Thatcher, işçi sendikalarının, özellikle Maden İşçileri Sendikası'nın geçmişte partisine vermiş olduğu zararlar nedeniyle sendikalara karşı kin bağlamıştı.

Thatcher, ilk fırsatta işçi sendikaları üzerine saldırmaya hazırıldı.

Özelleştirme fikri, Thatcher'in beklediği fırsatı önüne çıkardı.

Thatcher, özelleştirme ile birkaç kuşu bir taşla vuracaktı: Şiddetle aradığı para kaynaklarına kavuşacak, devletçiliği yıkarak İngiltere'de sosyalizmin sonunu getirecek ve işçi sendikalarını bir daha ayağa kalkamayacak şekilde yıkacaktı: "Thatcher önce Maden İşçileri Sendikası başkanı Arthur Scargil'e saldırdı. Thatcher, İngiltere tarihinde benzeri görülmemiş bir iftira kampanyasını Scargil'e yöneltti. Scargil'i "İçimizdeki düşman" diye damgalayarak, devletin tüm olanaklarını kullanarak hapse atmayı yıkıp bitirmeye uğraştı.

Thatcher'in, devleti de arkasına alarak, Maden İşçileri sendikası Başkanı Arthur Scargil'e karşı yürüttüğü yaman ve iftirlarla dolu yıkıcı kampanya, başlı başına bir kitap olacak, ibret verici bir olaydır. Türkiye'deki aydınların, işçi sendikacılarının bu olayı ayrıntılarıyla incelemelerinde ve Arthur Scargil'in tüm emekçileri gururlandıracak mücadelesini öğrenmelerinde sayısız yararlar vardır.

İngiltere'de kamu işçilerinin en yoğun bulunduğu devlet kuruluşu Su İdaresi idi. Bu kuruluş, işçi sendikalarının kalesiydi.

Thatcher, büyük tepkilere rağmen Su İdaresi'ni özelleştirerek işçi sendikalarına en büyük darbelerden birini vurdu.

Soru: İngiltere'de özelleştirilen kuruluşlarda çalışan işçilerin, geleceğe güven duyguları arttı mı?

Cevap: İngiltere'de özelleştirme öncesi devlete ait olan Su Endüstrisinde 50.000 işçi çalışıyordu. Kurumun mal varlığı 128 milyar sterlindi.

Thatcher'in başbakanlığındaki Muhafazakâr Parti Hükümeti, bu kurumu, yoğun tepkilere rağmen özelleştirmeye karar verdikten sonra, kurumun 5 milyar sterlin borcunu sildi. Bununla kalmadı; kurumu eline geçiren özel kuruluşlara, işletmeleri modernize etmeleri için 1.5 milyar sterlin hibe etti.

Özelleştirilen su işletmelerinin halka sunulan hisselerinden 1,5 milyon kişi hisse senedi aldı. Hisse senedi sahibi olanlar arasında su işletmelerinde çalışan elemanlar da olduğu için, bu işletmelerde işçi-patron ilişkilerinin eskisinden çok iyi olacağı ümit ediliyordu. Yani, birkaç hisse senedi sahibi olan işçi de kendisini küçük bir patron olarak göreceğinden, işçilerle üst düzey yöneticiler ve patronlar arasında artık bir sorun ortaya çıkmayacaktı.

Bu işletmelerde yapılan araştırmalar bu varsayımların bir hayalden başka bir şey olmadığını ortaya koymuştur.

Özelleştirilen^{su} işletmelerindeki işçilerin geleceğe olan güvenleri azalmıştır.

İşçiler ile yönetenler arasındaki "bizler-oılsr" 2}T^{mm} daha da derinleşmiştir.

Özelleştirmenin meyvelerini, yüksek ücret alan üst düzey yöneticileri ve büyük kâr eden patronlar toplamıştır.

Soru: İngiliz kamuoyu özelleştirmeden yana mı oldu?

Cevap: İngiliz kamuoyu genelde özelleştirmeye hiçbir zaman sıcak bakmadı.

MORI adlı firmanın yapmış olduğu kamuoyu yoklamalarının sonuçları şöyle:

1983 yılında, İngiliz halkının sadece yüzde40'ı özelleştirmeden yanaydı.

Britanya Telefon (BT) ve Britanya Gaz gibi iki büyük devlet kuruluşunun özelleştirmesinden sonra, 1987 yılında, özelleştirmeden yana olanların oranı yüzde 30'a düşmüştü.

1988'de yapılan kamuoyu yoklamasına göre, halkın yüzde 56'sı elektrik işletmelerinin özelleştirilmesine karşı çıkarken, sadece yüzde 30 destekliyordu.

Aralık 1988'de, su işletmelerinin özelleştirilmesinden sonra yapılan kamuoyu yoklaması, halkın yüzde 75'inin özelleştirilmeye karşı, sadece yüzde 15'inin ise yanlı olduğunu gösteriyordu.

Eylül 1989'da, özelleştirmeyi destekleyenlerin oranı yüzde 25'in altına düşmüştü. Halkın yüzde 57'si özelleştirmenin kesin karşısındaydı.

Muhafazakâr Parti iktidarının, "popüler kapitalizm", "sevimli kapitalizm", "herkes hisse senedi sahibi olacak, herkes patron olacak" sloganlarına rağmen, özelleştirme İngiliz halkının çoğunluğu tarafından hiçbir zaman benimsenmedi.

Son yıllarda, özelleştirme, İngiliz halkının gözünden iyice düşmüştür.

Soru: Kapitalist bir ülke olan İngiltere'de, halkın genelde "kapitalist toplum değerleri"nden çok "sosyalist toplum değerlerine bağlı olduğu doğru mudur? Özelleştirme, İngiliz halkının değer ölçülerini ne derece değiştirmiştir?

Cevap: İngiltere, Kapitalist bir ülkedir. Ancak, 1980'li yılların başına kadar İngiltere'de temelleri İşçi Partisi tarafından atılmış "Welfare State" denilen güçlü bir "Sosyal Devlet" vardı.

Sosyal devlet ne demektir?

İşçileri, memurları, emeklileri, dul ve yetimleri, gençleri, yaşlıları, işsizleri, yoksulları, evsizleri düşünen, koruyan ve kollayan devlet demektir. Sosyal devletin varlığını ve nimetlerini benimsemiş İngiliz halkında, "sosyalist toplum değerleri"ni ön plana çıkaran bir kültür oluşmuştu.

1986'da MORI adlı kamuoyu araştırma şirketinin yaptığı araştırmaya göre, halkın yüzde 54'ü temel sosyalist değerlere bağlı olduğunu söylerken, sadece yüzde 39'u Margaret Thatcher'in kapitalist değerlerini beğendiğini söylüyordu. Araştırmanın belki de en ilginç bulgusu ise şuydu:

İngiliz halkının yüzde 49'u, ekonomiyi kontrol altında bulunduran, temelde sosyalist olan bir toplumu arzu ediyorken; serbest

teşebbüse dayanan, temelde kapitalist olan bir toplum isteyenler ise halkın sadece yüzde 43'ünü oluştuyordu. Daha da ötesi, halkın yüzde 40'ı bireyciliği öne çıkaran, "gemisini kurtaran kapitan" felsefesine inanırken, halkın çoğunluğunu oluşturan yüzde 55'i, toplumsal dayanışmaya önem verdiğini belirtiyordu.

İşte, İngiliz halkının bu geleneksel yapısını çok iyi bilen Margaret Thatcher, özelleştirme uygulamalarıyla halkın değer ölçülerini değiştirebileceğine inanmıştı. Bu nedenle, özelleştirmeyi bir bakıma "kültür devrimi" sayıyordu. Özelleştirme sayesinde, kapitalizmi İngiliz halkına sevdirecek ve İngiliz halkı "sosyalist toplum değerleri"nden vazgeçip "kapitalist toplum değerleri"ne sarılacaktı.

Margaret Thatcher'in özelleştirme yoluyla gerçekleştirmeyle çalıştığı "kültür devrimi"nde ne kadar başarılı olduğunu anlamak üzere, 1989 yılında, yani Margaret Thatcher iktidarının 10. yılında MORI şirketi geniş bir kamuoyu araştırması yaptı. Halka sorulan soru şuydu: İdealinizdeki ülkeyi nasıl tanımlarsınız? Serbest piyasa ekonomisinin geçerli olduğu, kişisel çıkarların ön planda tutulduğu bir ülke mi; yoksa ekonomisinin kontrol altında tutulduğu ve toplum çıkarlarının ön planda bulundurulduğu bir ülke mi?

İngiliz halkının yüzde 62'sine göre ideal ülke; ekonominin kontrol altında tutulduğu ve toplum çıkarlarının bireylerin çıkarlarından daha önemli kabul edildiği bir ülkeydi. Sadece yüzde 30'un ideali serbest piyasa ekonomisinin geçerli olduğu kişisel çıkarların önem kazandığı bir ülkeydi.

Margaret Thatcher'in tüm uğraşları boşa çıkmıştı. Thatcher hükümetinin, kapitalizmi popüler yapma çalışmaları başarısızlıkla sonuçlanmıştı.

Soru: Özelleştirmeyi başkalarına güzel gösterip yaygınlaştırmak için yalana başvuran İngiliz siyasetçisi oldu mu?

Cevap: oldu. 1987'de Parlamento'ya giden ve şaşırtıcı bir hızla Thatcher'in hükümetinde bakan olan John Redwood,

1989 yılında Macaristan'ın Kıymetler Borsası'nda şöyle konuşuyordu:

"İngiltere'de özleştirme uygulamasıyla, eski sanayi yenilendi ve ekonomik hayat gelişti. Sürekli olarak gerileyen ve büyük zararlar eden İngiliz Çelik Endüstrisi, özleştirme sayesinde kâr eden bir kuruluş haline geldi ve dünyanın en modern kuruluşlarından biri konumuna geçti."

John Redwood yalan söylüyordu.

Evet, İngiliz Çelik endüstrisi kârlı bir kuruluş haline gelmiş ve modernleşmişti. Ama, özleştirmeden sonra değil, özleştirmeden önce!

John Redwood, İngiliz Havayollarının özleştirme gerekçelerini sayarken de yalan söylüyordu:

"Havayolları büyük zararlar ediyor, eleman çıkarıyor ve iş kaybediyordu. Özleştirmeden sonra bütün bunlar değişti ve Havayolları kâr eden, dünyanın sayılı kuruluşlarından biri duruma geldi."

Oysa, bütün bu iyileşmeler Havayolları özleştirildikten sonra uf"İ'- özleştirme öncesi "satışa hazırlama" döneminde sağlanmıştı'. John Redwood"Jr. özleştirmeyi şirin göstermek için söylediği en büyük yalan, İngiltere'nin otobüs ıC^M. T^a~sima Kurumu'nun özleştirilmesiyle ilgili sözleriydi:

"Yapılan özleştirme sonucu karşısında insanın dili tutulur. Bilet ücretleri düştü, yolcu sayımı arttı, verilen hizmetin kalitesi yükseldi."

Özleştirmenin sonucu değil, John Redwood'un yalanı karşısında insanın dili tutuluyordu: İçinde kendisinin de bulunduğu hükümetin verdiği istatistiklere göre, özleştirmeden sonra otobüs bilet ücreti ortalama yüzde 12 artmıştı. Bazı servisler kaldırılmış, otobüslerin sefer programları diye bir şey kalmamıştı. Yolcu sayısı metropollerde yüzde 26, diğer bölgelerde yüzde 19 azalmıştı.

Bakanlık makamına kadar çıkmış bir politikacı olan John Redwood, Parlamento'ya girmeden önce, dünyaca ünlü Rothsc-

hild Bank'ın "uluslar arası özelleştirme ünitesi"ni kurmuş kişiydi. Uluslararası özelleştirmede danışmanlık yaparak ve finans sağlayarak milyarlar kazanan bu banka ile John Redwood arasında çıkar ilişkisi vardı. Büyük kişisel çıkarlar, İngiliz Bakan John Redwood'a katmerli yalanlar söyletiyordu.

Soru: Özelleştirmeyi İngilizlere şirin göstermek için ne tür medyatyöntemler uygulandı ve sonuçları ne oldu?

Cevap: İngiltere'de, 1980'li yılların başında İngilizleri özelleştirme fikrine ısındırmak ve özleştirilen kuruluşların hisse senetlerinden almaya teşvik etmek için, hem gazetelerde hem de TV'lerde yoğun bir kampanya yürütüldü. Bu kampanya sırasında çok sık kullanılan sloganlar şunlardı:

"Söyleyin Sid'e özelleştirilen kurumların hisse senetlerini alsın!"

(Sid, İngiliz erkek ismidir.)

"Söyleyin Sid'e sevimli kapitalizm geliyor!.."

"Söyleyin Sid'e, artık o da zengin olacak!..."

Bayan Thatcher'in başbakanlığındaki İngiliz hükümeti, özelleştirme sonucunda en az 10 milyon seçmenin hisse sahibi olacağını ve bu kişilerin seçimlerde her zaman Muhafazakâr Parti'ye oy vereceğini ve böylece Muhafazakâr Parti'nin İngiltere'de sonsuza dek iktidarda kalacağını düşünüyordu.

Oysa bugün İngiltere'de, gazete başlıkları halka şöyle sesleniyor:

"Söyleyin Sid'e, oyuldu!"

İngiltere'de yapılacak ilk genel seçimlerde, özelleştirmenin öncüsü muhafazakâr Parti, halkın oylarıyla, büyük bir farkla seçimi kaybedip iktidarı sosyal demokrat yapıdaki İşçi Partisi'ne bırakmak zorunda kalacaktır.

Fransa

Yüzölçümü: 543.976 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Paris

Para Birimi: frank

Nüfusu: 58 milyon 600 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0.3

Okuryazar yetişkinlerinin oranı: Yüzde 99

Yıllık ulusal gelir (1996): 1 trilyon 620 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı: (1996 27 600 dolar

Enflasyon(1996): Yüzde 2.2

G7 adı verilen "Dünyanın En Zengin Yedi Ülkesi'nden biri

Avrupa Birliği Üyesi

Nato üyesi

İşsizlik oranı: Yüzde 12.6

Soru: Fransa'da yapılan özelleştirmenin amacı nedir?

Cevap: Fransa'da 1986 ve 1987 yıllarında kapsamlı bir şekilde uygulanan özelleştirme hareketinde üç belirli amaç vardır. Bunlar:

- Özelleştirilen kamu teşebbüslerinde ekonomik ve mali açıdan etkinliği sağlamak.
- Özelleştirilen teşebbüslerin bütçeye olan aşırı parasal yüklerini gidermek.
- Fransız sermaye piyasasını geliştirmek.

Soru: Fransa'da özelleştirme yapılırken yabancılara bir kısıtlama getirilmiş midir?

Cevap: İngiltere'dekine benzer uygulama Fransa'da da vardır.

Soru: Fransa'da özelleştirme sonuçları nelerdir? Özelleştirme hiçbir engele uğramadan uygulanabildi mi?

Cevap: 1994 yılında Fransa'da hızlı bir özelleştirme yapıldı ve 11.7 milyar dolar gelir sağlandı. 1995 yılının özelleştirme gelirleri 5.3 milyar dolarda kaldı.

Mayıs 1995'te başkanlık seçimini sağın adayı Jacques Chirac kazanınca, özelleştirmede hükümetin önü açılmış oldu. Sağcı Başbakan Alain Juppe, bütçe açığı problemini çözmek için sosyal güvenlik harcamalarını kısıtı. Bunun üzerine ülkenin büyük işçi sendikaları ayağa kalktı. İşçiler sokağa döküldü, grevler yaygınlaştı. Bu durum karşısında hükümet, özelleştirme programını ertelemek zorunda kaldı.

1995 yılında yapılmış olan özelleştirmeler arasında şunlar da bulunmaktadır:

Alüminyum İşletmeleri (Pechiney) hisselerinin yüzde 53 'ü, Çelik İşletmeleri (Usinor Sacilor) hisselerinin yüzde 64'ü, Tütün Tekeli (Seita) hisselerinin yüzde 90'ı, Renault'un hisselerinin yüzde 35'i Petrol dağıtım kuruluşu (Elf Aquitaine) yüzde 35'i özel şirketlerin eline geçti.

Fransa'da işsizlik oranı yüzde 12'ye çıkmıştır. Bu oran, Avrupa Birliği ülkeleri arasında en yüksek işsizlik oranıdır.

Fransa'nın iç ve dış toplam borcu 907 milyar dolara ulaşmıştır.

Soru: Fransa'da özelleştirmenin geleceğe dönük durumu nedir?

Cevap: Fransa'da özelleştirmenin geleceği pek parlak görünmüyor. Sosyal reformlar, finansal reformlar ve Avrupa para Birliği'ne katılma konuları sağcı hükümetin içinde bölünmelere neden olmuştur. Başkan Jacques Chirac'ın 1998 seçimlerinden önce Başbakan Alain Juppe'yi değiştireceğinden söz edilmektedir. Fransa'nın bütçe açığının yıllık ulusal gelire oranı çok yüksektir. Özelleştirme gelirleri açığı kapatmaya yetmemiştir.

Ekim 1996'da Fransa hükümeti, savunma Elektronik İşletmeleri'nin (Thomson) özelleştirme işini neredeyse sonuçlandır-

mak üzereydi. Ancak, Aralık 1996'da Fransa'nın Özelleştirme Komisyonu verilmiş olan teklife itiraz edince Thomson'un özelleştirilmesi ertelendi.

Bu olaydan birkaç hafta sonra Hükümet, bir bankalar grubunun da (CIC) özelleştirilmesini erteledi.

Daha tartışmalı özelleştirmelerin programlanmış olduğu düşünülürse, Fransa'da özelleştirmenin giderek yavaşlayacağı anlaşılr.

Almanya

Yüzölçümü 357.868 km₂

Devletin şekli: Birleşik Devletler Cumhuriyeti

Başkent: Berlin, Bonn

Para birimi: Mark

Nüfusu: 81 milyon 800 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0,1

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 99

Yıllık ulusal gelir (1996): 2,34 trilyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): yüzde 1,7

Kişi başına yıllık gelir (1996): 30.300 dolar

Enflasyon (1996): Yüzde 1,7

G7 adı verilen "Dünyanın En Zengin Yedi Ülkesi"nden biri

Avrupa Birliği Üyesi

NATO üyesi

İşsizlik oranı: Yüzde 10.7

İşsiz sayısı: 4 milyon

Soru: Almanya'da özelleştirme hangi amaçlar için yapılmıştır?

Cevap: Almanya'da devlet şirketlerini özelleştirmenin asıl amacı, kamunun genel ekonomi içindeki faaliyetlerini en düşük düzeye indirmek ve devlete ait kurumların özelleştirilerek bun-

ların rekabetçi piyasa ekonomisi içinde faaliyet göstermelerini sağlamaktadır. Bununla beraber, madencilik ve demir-çelik sektörleri (Salzgitter ve Saarbergwerke) ile ulaştırma sektöründeki (Bundesbahn) gibi zarar eden kamu kuruluşları Almanya'daki özelleştirme listesinde bulunmamaktadır. Çünkü bu kurumla, şu anda kâr etmemektedir.

Soru: Almanya'da yapılmış olan özelleştirmenin boyutları nedir?

Cevap: Küçük ölçekli özelleştirmeler Batı Almanya'da kırk yıl önce de yapılmıştı. 1957'de Ekonomi bakanı Ludwig Erhard, içinde Volkswagen'in de bulunduğu bazı devlet kuruluşlarının bir bölümünü özelleştirmişti.

Doğu Almanya'da ise ekonominin yüzde 90'ından fazlası devletin elindeydi. 3 Ekim 1990 tarihinde Batı ve Doğu Almanya birleşti ve işte asıl o zaman, eşi az görülen büyük boyutlu özelleştirme, Almanya'da başladı. Özelleştirilen kuruluşlar, eski Doğu Almanya'nın devlet kuruluşlarıydı. 1994 yılı sonu itibarıyla, 14.500 şirket ve 500.000 dönüm tarım ve orman alanı özel sektörün eline geçmiş bulunmaktadır.

18 Kasım 1996'da, Almanya'nın telekomünikasyon kuruluşu "Deutsche Telekom" özelleştirildi. Frankfurt borsasında bu kuruluşun hisselerinin yüzde 25'i, 13 milyar dolar karşılığı el değiştirdi. Bu özelleştirme, bugüne kadar Avrupa'da yapılmış en büyük özelleştirme oldu. Özelleştirme yanlıları, bu özelleştirmenin büyük bir coşkuyla kutlanması gereken müthiş bir "ideolojik zafer" olduğunu ilan ettiler.

Almanya'da, sosyal devletin masrafları, vergiler, işçi-işveren ilişkileri konularında rahatsızlıkların ortaya çıkacağı tahmin ediliyor.

Muhalefetteki Sosyal Demokrat Parti'nin yerel yönetimlerde etkili olmaya devam edeceği ve Doğu Almanya ekonomisinin kötü bir 1997 geçireceği öngörülmektedir.

italya

Yüzölçümü: 301.245 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Roma

Para birimi: Liret

Nüfusu: 57.1 milyon

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0 (sıfır)

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 97.4

Yıllık ulusal gelir (1996): 1,31 trilyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 1,3

Kişi başına yıllık gelir (1996): 22.900 dolar

Enflasyon (1996): Yüzde 4

G7 adı verilen "Dünyanın En Zengin Yedi Ülkesi"nden biri

Avrupa Birliği Üyesi

NATO üyesi

İşsizlik oranı: Yüzde 12.2

Soru: İtalya'da yapılan özelleştirmenin amacı nedir?

Cevap: İtalya'da özelleştirmenin iki amacı vardır:

- Zarar eden kamu kuruluşlarına hazine yardımını keserek kamu harcamalarını azaltmak,
- Sanayide yapısal uyumu gerçekleştirmek.

Soru: İtalya'da büyük kamu kuruluşları özelleştirilebildi mi? Hızlı ve kolay bir özelleştirme uygulanabildi mi?

Cevap: İtalya'da özelleştirme ne hızlı ne de kolay olabilmıştır.

Büyük çaplı özelleştirmelere karşı, güçlü işçi sendikaları ve sol muhalefet sürekli tepki göstermiş ve politik tavrı almışlardır.

İtalya'da hiçbir hükümet büyük kamu kuruluşlarını özelleştirmeyi ne düşünmüş ne de buna cesaret edebilmiştir. 1922'de İtalyan Parlamentosu'nun çıkarmış olduğu kanunla, özelleştirmelerin ya da devlet işletmelerinin hisselerinin halka satışı ya

da özel kişi veya kurumlara karşılıklı pazarlık usulüyle yapılması kararlaştırılmıştır.

Mayıs 1994'te Parlamento, devletin telefon, enerji, savunma ve diğerk sektörlerdeki şletmelerinde paylarının özelleştirilebileceğini kabul etmişti. Mayıs 1994'te kabul edilen Özelleştirme Kanunu, yapılacak özelleştirilmelerde "altın hisse" kavramını getirmiştir. Bu kanuna göre, özel yetkilerle donatılan Maliye Bakanlığı, özelleştirilecek herhangi bir devlet şletmesinde "altın hisse" denilen bir payın devlette kalmasına karar verebilecektir. Yine aynı kanuna göre, Maliye Bakanlığı özelleştirilecek bir devlet kuruluşunda bireylerin veya örsel şirketlerin sahip olabilecekleri hisse oranını yüzde 5 veya daha az olarak kısıtlayabilecektir.

İtalyan hükümeti, bazı büyük şletmelerin özelleştilmesinde açığı artırma yöntemini de uygulamıştır. Devlet Çelik İşletmelerinin (ILVA Group) hisselerini bu yöntemle satılmıştır.

Hükümet, İtalyan devlet bankası Banco di Napoli'yi özelleştirme programı içinde satışa çıkarmış ve teklif vermede son gün olarak 20 Aralık 1996'yı ilan etmişti. Bu tarihe kadar sadece altı kuruluş teklif verdi. Bunlardan ikisi yine devlet bankası ve birisi de devlet bankalarını kontrol eden INA adlı kuruluştu. Kısacası, özelleştirilmek istenilen devlet bankasına fazla alıcı çıkmamıştı.

Muhalefetteki politikacıların da bu özelleştirmeye karşı çıkması eklenince, özelleştirme gerçekteşmedi. Aslında İtalyan bankalarının çoğı kötü durumda. İtalyan Maliye Bakanı Cramp, yeni kanunlar çıkararak özelleştirmeyi kolaylaştıracğını söylüyor. Ama hiç kimse köklü bir değışiklik olacağına inanmıyor.

İtalyan hükümeti, bir devlet kuruluşu olan, telekomünikasyon grubu STET'i de özelleştirme programına almıştı. Ancak işçi sendikaları ve muhalefet partilerinin yoğun politik baskısıyla karşılaşınca, özelleştirmeyi 1997'nin sonbaharına ertelendiğini duyurmak zorunda kaldı.

Fransa'da 14 Kasım 1996'da, bir devlet bankalar grubu olan CIC'm özelleştirilmesinin ertelenmesi tüm Avrupa'da özelleştirmenin güçlüklerle karşı karşıyla kaldığını göstermektedir.

İtalya bir Avrupa Birliği üyesidir.

Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerin, "Avrupa Para Birliği"ne de katılabilmesi için bir koşulu yerine getirmeleri gerekiyor: Devletin iç borçlarının ulusal yıllık gelire oranı yüzde 3'ü geçmeyecek (buna Maastricht şartı deniyor). İtalya'nın bu koşulu yerine getiremeyeceği görülüyor. En iyi durumda, İtalya'nın 1997'de iç borçlarının yıllık yüzde 3'e düşürülebilmesi için, kamu harcamalarını kısıması ve büyük çaplı özelleştirme programı uygulaması gerektiği söyleniyor. Ancak işçi sendikalarının ve hükümete destek vermekte olan Rifondazione Comunista Partisi'nin bu önlemlere karşı çıkacağı biliniyor.

İtalya'da halihazır işsizlik oranı yüzde 12.2.

İşsizlik giderek arttığı gibi, çalışanların büyük bir bölümünün de kazancı, bağımsız ve saygıdeğer bir yaşam sürmesine olanak tanımıyor.

İtalya'da 30 yaşın altındaki erkeklerin yüzde 50'si hâlâ baba evinde oturuyor ve bu oran giderek artıyor. Bu şaşırtıcı durumun nedeni çok çarpıcı: çünkü bu genç insanlar ya işsiz ya da çalıştıkları halde kazançları ayrı bir ev tutmaya, evlenip çocuk sahibi olmaya yetmiyor!

1996'nın İtalya'sında, "işsiz gençlik" halkın yaklaşık yüzde 30'unu etkiliyor. Bu oran bazı bölgelerde yüzde 60'a kadar çıkıyor.

Bir süre önce, İtalya Maliye Bakanlığı boş olan 200 kadrosuna eleman almak üzere duyuruda bulundu. İki milyondan fazla İtalyan, 200 kadro için başvuruda bulundu.

Floransa'da, Avrupa Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapan İtalyan tarihçisi Paul Ginsborg, endişesini şöyle dile getiriyor:

"Bazen, ülkenin büyük bir yıkıma doğru gittiğini düşünüyorum. Üniversitedeki bu zeki ve çalışkan çocukların mezun oldukları zaman gidecekleri yer yok."

"Heyecanla bekledikleri bir gelecekleri yak!"

Portekiz

Yüzölçümü: 88.940 km² Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Lizbon Para Birimi Eskudo Nüfusu: 9 milyon
900 bin Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0 (sıfır) Okuryazar
yetişkin oran: Yüzde 86,2 Yıllık ulusal gelir (1996): 95
milyar dolar Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde
2.5 Kişi başına yıllık gelir (1996): 9.700 dolar
Enflasyon (1996): Yüzde 3,5 Avrupa Birliği üyesi
İşsizlik oranı Yüzde 4.1

Soru: Portekiz'de hükümeti özelleştirmeye iten başlıca neden neydi? Özelleştirmeler sonucunda devletin ekonomideki payı sıfırlandı mı?

Cevap: 1975 yılında Portekiz'de büyük çaplı devletleştirme gerçekleştirilmişti. Bankacılık, sigorta ve temel sanayi sektörlerindeki 60 özel kuruluşa devlet el koyup, doğrudan devletleştirilmişti. Ayrıca, doğrudan devletleştirilen kuruluşların büyük hissedarları olduğu 500'den fazla özel şirket de dolaylı olarak devletleştirilmişti.

1989'da iktidara, ortanın sağında liberal bir hükümet geldi ve Nisan 1989'da özelleştirme programı yaptı. İlk olarak, devletin bira fabrikası Unicer'in hisselerinin yüzde 49'unu özel sektöre sattı. Ortanın sağındaki Liberal Parti hükümetini 1989'da özleştirmeye iten başlıca neden, dış borçlardı.

Bu nedenle hükümet, özelleştirmeye başlarken çıkardığı bir kanunla, özelleştirme gelirlerinin yüzde 8'inin dış borç ödenmesine, kalan yüzde 20'nin ise zarar eden devlet kuruluşlarının yeniden yapılaşmasında kullanılacağı ilan etti. Özelleştirilmeye

başlanırken bir de kısıtlama konulmuştu: Özelleştirilecek devlet kuruluşlarının en çok yüzde 49 hissesi kalabilecekti. Ancak bu kısıtlama 1990'm ortasında kaldırıldı ve kamu kuruluşlarının yüzde 100'ünün özelleştirilebileceğine dair bir kanun çıkarıldı.

1990 yılında, bira fabrikası Unicer'in hisselerinin tamamı, bir bankanın yüzde 80 hissesi, bir sigorta kurumu ile bir bira fabrikasının daha tamamı özel sektöre satılarak 1 milyar dolar gelir sağlandı.

1992-1994 yıllarında iki bankanın tamamı, bir bankanın yüzde 75'i, bir bankanın yüzde 65'i, diğer bir bankanın yüzde 19.5'i, bir çimento fabrikalarının yüzde 63'ü, bir sigorta şirketinin tamamı, bir petrol kurumunun yüzde 25'i özelleştirilerek, 4.1 milyar dolar gelir sağlandı. Böylece 1989-1995 yılları arasında 50'den fazla devlet kuruluşu ya tamamen ya da kısmen özelleştirilerek toplam 8,2 milyar dolar gelir sağlandı. Birkaç istisnanın dışında, Portekiz'de özelleştirilen şirketlerin hisseleri, halka, Menkul Kıymetler Borsası'nda satılmıştır. Portekiz Hükümeti, özelleştirme sırasında yabancıların sahip olabileceği hisse oranına da kısıtlama getirmiştir. Yabancılar, özelleştirilen kamu işletmelerinde en çok yüzde 10 pay sahibi olabileceklerdi. Ancak, bu önemli kural sonradan dolaylı olarak şöyle aşıldı: Portekizli yatırımcılar, yabancıların bu kısıtlı durumundan yararlanarak, satın aldıkları hisseleri büyük kârlarla yabancılara sattılar. Ancak buna rağmen, Portekiz Hükümeti'nin, yapılan özelleştirmelerde "altın hisse" denilen bir payı devletin elinde tutarak, stratejik kuruluşların yabancıların eline geçmesini engelleme olanağı hâlâ elinde bulunmaktadır.

Portekiz'de bugüne kadar yapılmış olan özelleştirmelere rağmen, devlet ekonomideki varlığını hâlâ sürdürmektedir. Özelleştirmenin başladığı 1989 yılında, yıllık ulusal gelirin yüzde 19.4'ünü devlet sektörü sağlamaktaydı. Yapılan tüm özelleştirmelerden sonra 1995 yılının ortalarında devlet sektörünün ekonomideki payı sıfırlanmadı, sadece yüzde 12.8'e geriledi.

Özelleştirmenin başladığı 1989 yılında, tüm çalışanların yüzde 6.4'ü devlet sektöründeyken, tüm özelleştirmelerden sonra, 1995'in ortalarında bu oran yüzde 3,6'ya düştü. Portekiz'de son genel seçimleri Sosyalist Partisi kazandı, azınlık hükümeti kurarak iktidar oldu. Şimdi bu hükümet, "Avrupa Para Birliği"ne katılabilmek için iç borçların azaltılmasına çalışıyor.

1989-1995 yılları arasında ortalama 8,8 olan yıllık enflasyonu yüzde 3,5'e düşüren hükümet, enflasyonu yeniden azdırmaya da gayret ediyor.

Sosyalist Partisi azınlık hükümetinin, muhalefetin dağınıklığından da yararlanarak 1997'de erken seçime gidebileceği tahmin ediliyor.

İspanya:

Yüzölçümü: 504.880 km²

Devletin şekli: Anayasal Krallık

Başkent: Madrid

Para birimi: Peseta

Nüfusu: 39 milyon 400 bin

Yıllık nüfus artışı: yüzde 0,2

Okuryazar yetişkin oranı: yüzde 98

Yıllık ulusal gelir (1996): 611 milyar 200 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): yüzde 2,2

Kişi başına yıllık gelir (1996): 15.522 dolar

Enflasyon (1996): Yüzde 3,6

Avrupa Birliği üyesi

NATO üyesi

İşsizlik oranı: Yüzde 21,9

Soru: İspanya'da hangi amaçlar için özelleştirme yapılmıştır?

Cevap: İspanya'da özelleştirme ile sağlanmak istenen özel amaçlar arasında, kamu harcamalarını azaltmak ve sanayi sektörüne devlet müdahalesini en aza indirmek bulunmaktadır. Örneğin bu ülkede kamu sektörüne mali nitelikte olmayan devlet kuruluşlarının toplam zararları, 1997 yılında GSMH'nin (Gayri Safi Milli Hasıla) yüzde 0,3 iken bu oran 1988 yılında yüzde 1,6'ya yükselmiştir.

Önemli miktarda kamu kaynağı, DENEFE (Demiryolu) ve INT'nın (Ulusal Endüstri Enstitüsü) işletme zararlarını karşılamak için kullanılmıştır. INI adlı kuruluşun içinde, zararları karşılanan kamu işletmeleri olarak demir-çelik, gemi inşa, motorlu araçlar üreten kuruluşlar bulunmaktadır. İspanya Hükümeti, 1982 yılından bu yana, kamuda özelleştirme kapsamına girmeyen kamu şirketlerine de büyük ölçüde özerkleştirme sağlamıştır.

Soru: İspanya'da özelleştirmenin boyutları ne olmuştur?

Cevap: İspanya, 1985 yılından beri bütçe açıklarını kapatmak ve borçlarını ödeyebilmek için özelleştirme yapmaktadır.

1985'den beri yapılan özelleştirmelerden 10,5 milyar dolar gelir sağlanmıştır.

İspanya'da 1996 Mart'ına kadar iktidarda Felipe Gonzales'in Sosyalist Partisi bulunmaktaydı. 1995 yılında ortaya çıkan rüşvet ve devlet terörü suçlamaları sol iktidarı yıprattı. Bunun üzerine bir de 1995 yerel seçim yenilgisi gelince, 1996'da seçimleri kaybeden Sosyalist Parti iktidardan uzaklaştı. Mart 1996'da iktidara gelen Jose Maria Aznar liderliğindeki merkez sağ Popüler Parti'nin, bütçe açıklarını kapatmak için devletin büyük sanayi kuruluşlarını da özelleştirmesi beklenmektedir. Merkez-sağ Popüler Parti, Madrid'de belediye başkanlığı seçimlerini kazandıktan hemen sonra, hava limanlarında bagaj taşımacılığını trafik cezası paralarının toplanmasını özel kuruluşlara vermiş, Madrid yerel televizyon kanallarını da satışa çıkardığını duyurmuştu. İspanya'da devletin iç borçları 1995 yılının

sonunda, yıllık ulusal gelirin yüzde 6'sına yaklaştı. Oysa, bir Avrupa Birliği üyesi olan İspanya'nın, "Avrupa Para Birliği"ne katılabilmesi için bu iç borç oranını yüzde 3'ün altına düşürmesi gerekiyor (Maastricht Kuralı). İşte bu nedenle, İspanya hükümetinin kamu harcamalarını kısması ve özelleştirmeyi hızla sürdürmesi beklenmektedir.

Hükümet, bir devlet kuruluşu olan telekomünikasyon kurumu TELEFONİCA'nın hisselerinin yüzde 80'ini 1996 sonu itibariyle elden çıkarmış bulunmaktadır. Geri kalan yüzde 20'nin de 1998'den önce özel sektörü satılması planlanmaktadır.

İspanya'nın havalimanlarının da özelleştirileceği bir ara söylenmişse de, 1996 yılı sonu itibariyle, ortada ulusal havalimanlarının özelleştirilmesi ile ilgili bir plan bulunmaktadır.

Yunanistan

Yüzölçümü: 131.985 km²

Devletin şekli Cumhuriyet

Başkent: Atina

Para birimi: Drahmi

Nüfusu: 10 milyon 400 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0 (sıfır)

Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 93.8

Yıllık ulusal gelir (1996): 124 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 1,9

Kişi başına yıllık gelir (1996): 11.900 dolar

Enflasyon (1996): Yüzde 8.3

Avrupa Birliği üyesi

NATO üyesi

İşsizlik oranı: 7,7

Soru: Yunanistan'da başarılı bir özelleştirme uygulanabilmiş midir?

Cevap: Yunanistan'da çeşitli baskılara rağmen büyük çaplı ve başarılı bir özelleştirme uygulanamamıştır. 1983'te iktidar olan Sosyalistler, "Endüstrinin Yeniden Yapılanması Organizasyonu" (OAE) adlı bir devlet kurumu oluşturdular. Bu kurumun görevi, güç duruma düşmüş kuruluşlara yardım etmektir. Kısa bir sürede 77 şirket, bu kurumun yönetimi altına alındı. 1990'da Muhafazakârlar iktidara geldiklerinde, Yunanistan'ın Ulusal Geliri'nin yüzde 60'ından fazlası kamu sektörü tarafından yaratılmaktaydı.

Muhafazakârlar iktidara gelir gelmez özelleştirmeye başladılar. Ancak, işçi sendikalarının özelleştirmeye karşı kesin tavırlarıyla yüz yüze geldiler. 1990-1992 yılları arasında 11 kuruluş özelleştirilerek 567 milyon dolar gelir sağlandı.

1993'te Panhellenik Sosyalist Hareket Partisi (PASOK), Andreas Papandreu'nun başkanlığında yeniden iktidar oldu. Yeni hükümet, işgüvenliği vermek koşuluyla çok dikkatli bir özelleştirme yapılabileceğini bildirdi. Ancak, seçilen yöntemler sonucu çok yavaş bir özelleştirme gerçekleştirildi.

1991-1994 yılları arasında 7 kuruluş özelleştirilerek toplam 534 milyon dolar gelir sağlanabildi. 1995'te Yunan Hükümeti'nin hedefi bütçe açığını kapatmak ve ekonomiyi kalkındırmaktı. Papandreu hükümeti, bu hedefe varmak için, özelleştirmeye başvurmak yerine vergi toplama işine daha çok ağırlık vermeyi ve ulusal gelirin yüzde 40'ına ulaşmış "yer altı ekonomisi"ni kayıtlı ekonomi haline dönüştürerek vergilendirmeyi yeğledi.

Yani, Papandreu hükümeti, özelleştirmeyi arka plana itmişti. Bunda, özelleştirmeye karşı güçlü tavrını sürdüren işçi sendikalarının da rolü vardı.

1995'in ortasında, Avrupa Komisyonu, Yunan Hükümeti'ne baskı yaparak, Helenik Gemi Tersanesi'nin hiç olmazsa askeri olmayan bölümlerini özelleştirmesini istedi. Uzun pazarlıklardan sonra, Yunan Hükümeti, özelleştirmeye yanaşmadı; tersaneadaki 2000 işçinin işini kaybetmesine razı olmadı.

Yine aynı şekilde, Yunan Telefon Kurumu'nun (OTE) özelleştirilmesi yolunda yapılan baskılar da sonuç vermedi.

Yunanistan'da devletin bankacılık sektöründe büyük bir ağırlığı bulunmaktadır. Devlet bankalarının en büyüğü olan Yunan Ulusal Bankası, bankacılık sektöründe yüzde 42 paya sahiptir. Tüm devlet bankalarının Yunanistan ticari bankacılık sektöründeki toplam payı ise yüzde 75'tir. Tüm baskılara rağmen Yunanistan'da devlet bankaları da özelleştirilememiştir.

Avrupa Birliği'ne üye olan Yunanistan, Avrupa Para Birliği'ne de katılabilmek için, iç borçlarının toplamını, yıllık ulusal gelirin yüzde 3'ü düzeyine indirmek zorunda. Bunu başarabilmek için Yunan hükümeti, kamu harcamalarını azaltmaya karar verdi. "Kemer sıkma" politikaları uygulayacağını ilan etti ve hemen uygulamalara başladı:

-Köylülere olan borcunu ödemedi.

-Çeşitli ürünlere çok düşük taban fiyatı uyguladı.

-Çiftçilere verilmekte olan kredileri kesti.

-Yunan tarımını, Avrupa Birliği'nin tarımına karşı koruyacak önlemleri almadı.

Bunun üzerine, Yunanlı çiftçiler 28 Kasım 1996'da greve gittiler. Çiftçiler, pek çok koldan, otoban ve demiryollarını işgal ederek trafiği felce uğrattılar. Alınan kararlara uymayacaklarını belirtip süresiz savaş ilan ettiklerini duyurdular. Barikatlar, kuzeydeki, fabrikaların kapanmasına ve çok sayıda ilçe ve kentin yiyeceksiz kalmasına neden oldu. Köylüler, giriştikleri mücadeleyi "kutsal savaş" olarak adlandırıp sonuna kadar direneceklerini ilan ettiler.

Yunan çiftçileri, grevin 22. gününde, yani 19 Aralık 1996 tarihinde 100.000 kişilik bir toplulukla Atina'ya doğru yürüyüşe koyuldular. Aileleriyle beraber Atina'ya yürüyen çiftçilere fabrika işçileri de destek verdi. Özelleştirmenin ekonomi için istenilen yararları sağlayabilmesi için hızlandırılması gerektiğini

savunan çevreler, bu koşullarda Yunanistan'da özelleştirmenin uygulanamayacağını görmekteler. Aynı çevreler, Kostas Simitis'in başkanlığındaki Yunan Hükümeti'nin zaten böyle bir niyeti olmadığını vurgulamaktalar.

Özelleştirme yanlıları Yunanistan'da Ekim 1997'yi bekliyorlar. O zaman yapılacak genel seçimlerde eğer Panhellenik Sosyalist Hareket Partisi İktidarı gider de yerine sağcı iktidar gelirse, özelleştirmenin önünün açılacağını ümit ediyorlar.

Soru: Yunanistan'da sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesine kalkışıldığında, ülkede nasıl bir tepki oluştu?

Cevap: Sağlık Bakanlığı, Yunanistan'da sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini kolaylaştıran ve hedefleyen bir yasa tasarısı hazırladı.

Daha bu tasarı duyulur duyulmaz, 20 Mayıs 1996 tarihinde doktorlar genel grev ilan ettiler. Grev haftalarca sürdü.

Ülke çapında uygulanmak istenilen özelleştirme planlarının bir parçası olarak görülen yasa tasarısına grevle yanıt veren sağlık emekçilerinin eylemi, seçilen temsilcilerden oluşan "grev komiteleri" aracılığıyla yürütüldü.

Yaklaşık yüzde 70 katılımın gerçekleştiği grevde, Sağlık Bakanlığının ilgisiz tavrını protesto eden doktorlar, Atina ve Selanik'te bulunan bazı hastaneleri de işgal ettiler.

Yunanistan Sağlık Bakanı Anastasyos Peponis, "ne olursa olsun yasa tasarısı oylanacak" derken, doktorlar da yeni mücadele yöntemleri uygulayacaklarını ilan ettiler.

Grev komiteleri sözcülerinden patoloji ve onkoloji doktoru Tanhasis Karabelis, gazetecilere yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

"Devlet hastaneleri kaderlerine terk edilip özel hastanelere yardımlar yapılarak özelleştirme teşvik ediliyor."

Hollanda

Yüzölçümü: 42.160 km₂

Devletin Şekli: Anayasal Krallık

Başkent: Amsterdam

Para birimi: Gulden

Nüfusu: 15 milyon 700 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0,6

Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 99

Yıllık ulusal gelir (1996): 408.2 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 2.1

Kişi başına yıllık gelir (1996): 26.000 dolar

Enflasyon(1996): Yüzde 2.1

Avrupa Birliği üyesi

İşsizlik oranı: 6,5

Soru: Hollanda'da tüm kamu kuruluşları özelleştirilmiş midir? Devlet, ekonominin tüm sektörlerinden elini çekip küçülmüş müdür?

Cevap: Hayır.

Hollanda'da elektrik, su, gaz, yol gibi büyük kamu hizmetleri hâlâ kamu kuruluşları tarafından verilmekte olup, bunların özelleştirilmesi düşünülmemektedir.

1994 yılında Hollanda'nın posta-telefon-telgraf kuruluşu olan KPN'nin özelleştirilmesine başlanmış ve hisselerin yüzde 29.9'u satılmıştı.

1995 yılında KPN'nin yüzde 25.1 hissesi daha satıldı ve 3,.8 milyar dolar gelir sağlandı. Ancak, Hollanda Hükümeti KPN'nin yüzde 45 hissesini elinde bulundurmakta. Çıkarılan bir kanunla da bu hükümet bu konuda tavrını belirledi: KPN'nin hisselerinin en az üçte biri 2004 yılına kadar devletin elinde kalacak.

Hollanda Devleti, ekonominin hiçbir dalından elini çekmemiştir.

Hollanda'da bazı sektörlerde, 1996 yılı itibariyle, devletin paylan şöyledir:

Kurum	Sektör	Devletin Payı (Yüzde)
Airport schipol	Hava Limanı	75.8
Airport Texel	Hava Limanı	65.3
Bank of Dutch Municipalities	Bankacılık	50
Centr.Org.Vo.Radio.active af.	Nükleer Atıklar	100
De Nationale Invester ingsbank	Bankacılık	50.3
De Nederlendse Munt	Darphane	100
Eurometaal Holding	Çelik	33.3
Nederlans Meetingtituut	Mühendislik	100
Nederlands Omroep Bedrijf	Televizyon	100
Ned. Ond. Voor Energie and Millier	Öğrenim	100
Ned.Spoorwegen	Transport	100
Royal PTT Nederland (KPN)	Telekomünikasyon	44.9
Roccade Informallice Groep	Erformasyon	100
SDU	Medya	100
Ultra Centrifuge Nederland	Nükleer	98,9
VAM	Atıkların Toplanması	100
Verenigd Streckvervoer Ned.	Transport	98,9
Limburgs Ints. Voor ontw. En	Finans Kapital	94,3
Noordelje Ontwikkelingsmatschappij	Finans Kapital	100
Port of Vissingen	Liman	35,5
KLM	Hava Yolları	38,2
DAF Trucks	Otomobil	39,6

Hollanda Hükümeti, KLM Hava yolları'nı özelleştirirken, hisselerin yüzde 38.2'sini elinde tutmuştur. Böylece, uçaklarda Hollanda bayrağının bulunmasını güvence altında almıştır.

Hollanda'da bugün iktidarda bir koalisyon hükümeti bulunmaktadır.

1998 genel seçimlerine kadar iktidarda kalacak bu koalisyon hükümetinin bir kanadını sosyalistler (PVDA), diğer kanadını ise liberaller (VVD) oluşturmaktadır. Yapısı nedeniyle bu koalisyonu "pembe koalisyon" denilmektedir. Bu koalisyon hükümetinin hızlı ve büyük çaplı özelleştirme yapması beklenilmektedir. Avrupa Birliği üyesi olan Hollanda aynı zamanda "Avrupa Para Birliği'ne ilk girecek ülkelerden biri olmayı amaçlıyor.

İsveç:

Yüzölçümü: 449.790 km² _ Devletin şekli:
Anayasal Krallık Başkent: Stokholm Para birimi: Krona Nüfusu: 8 milyon 900 bin Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0.3 Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 99 Yıllık ulusal gelir (1996): 300 milyar dolar Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 1,8 Kişi başına yıllık gelir (1996): 29.209 Enflasyon (1996): Yüzde 2,2 Avrupa Birliği üyesi İşsizlik oranı: Yüzde 7,9

Soru: İsveç'te geniş çaplı özelleştirme yapıldı mı?

Cevap: İsveç'te 1994 yılında yapılan üç büyük özelleştirmeden 2,3 milyar dolar gelir sağlandı. Ancak, 1995'te sosyal demokratlar tekrar iktidara gelince, devlet mallarının satılması için gerekli ideolojik destek ortadan kalktı.

Sosyal demokratların seçim bildirgesinde, tek bir çeşit özelleştirmenin destekleneceği bildiriliyordu: Devlet, bankacılık sektöründen çekilecekti. Sosyal demokratlar, devlet kuruluşu olan TELİ A telekomünikasyon kurumunun ve İsveç'in elektrik üretiminin yarısını gerçekleştiren VATTENFALL elektrik kurumunun özelleştirilmesini şiddetle reddettiler.

Şu anda iktidarda bulunan sosyal demokratların azınlık hükümetinin, 1988'de yapılacak genel seçimleri de kazanarak iktidarını koruyacağı tahmin edilmektedir.

Avrupa Birliği üyesi olan İsveç, 1999'da gerçekleşecek Avrupa Para Birliği'ne katılabilmek için çaba göstermektedir.

Norveç

Yüzölçümü: 323.895 km² Devletin şekli:
Anayasal Krallık Başkent: Oslo Para birimi:
Kron Nüfusu: 4 milyon 400 bin Yıllık nüfus
artışı: Yüzde 0.5 Okuryazar yetişkin oranı:
Yüzde 99 Yıllık ulusal gelir (1996): 158
milyar dolar Yıllık ulusal gelirin artışı (1996):
Yüzde 4,2 Kişi başına yıllık gelir (1996):
35.710 dolar Enflasyon (1996): Yüzde 1
İşsizlik oranı: Yüzde 5,9

Soru: Norveç'te büyük çaplı özelleştirme oldu mu? Devlet ekonomiden elini çekti mi?

Cevap: Hayır

Bugün Norveç'te enerji üretim işletmeleri ve telekomünikasyon kurumları devletin elinde bulunmaktadır.

Norveç P.T.T.'sinin özelleştirilmesi gündemde bile değildir.

Norveç Parlamentosu 1995'te, Fokus Bank'taki devlet hisselerinin tamamını satmaya, DNB ve Christiana Bank adlı iki bankadaki devlet hisselerini yüzde 50,1'e indirmeye karar verdi. Bu kararların 1997'ye kadar uygulanması ve bankacılık sektöründeki devlet payının 1997-2001 yılları arasında yüzde 33'e indirilmesi programlandı. Bugün Norveç'te İşçi Partisi iktidardır. Eylül 1997'de yapılacak genel seçimler sonunda da İşçi Partisi'nin azınlık hükümeti olarak iktidarda kalacağı tahmin edilmektedir.

İhracatının yüzde 17'sini petrol, gaz, petrol ürünleri; yüzde 3'ünü yiyecek, içecek e tütün; yüzde 2,7'sini balık ve balık ürünleri oluşturan Norveç'in bütçe fazlası bulunmaktadır. Yani, giderinden çok gelir sağlanmıştır. Hükümetin bu fazlalığı, kamu sektöründe çalışanların ücretlerini arttırmak için kullanacağı, ancak buna işverenlerin tepki göstereceği sanılmaktadır.

Finlandiya

Yüzölçümü: 337.000 km²Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Helsinki

Para birimi: Markka

Nüfusu: 5 milyon 100 bin

Yıllık nüfus artışı Yüzde 0,2

Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 99

Yıllık ulusal gelir(1996): 128 milyar 400 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 2,3

Kişi başına yıllık gelir (1996): 25.030 dolar

Enflasyon (1996): Yüzde 1,2

Avrupa Birliği üyesi

NATO üyesi değil.

İşsizlik oranı: Yüzde 13

Soru: Finlandiya'da büyük çaplı özelleştirme oldu mu?

Cevap: Finlandiya'da büyük boyutlu özelleştirme olmadı.

Finlandiya'da 1993'te iktidara beş partili bir koalisyon hükümeti geldi. Koalisyondaki parti sayısının fazlalığından dolayı bu koalisyona "gökkuşağı koalisyonu" denilmektedir.

Finlandiya 1993'te Avrupa Birliği'ne tam üye oldu. Şubat 1995'te Ulusal Hava Yolları Finnair'in hisselerinin yüzde 39,3'ü yerli özel kişi ve kuruluşlara satıldı. Devletin yüzde 60,7 payı saklı tutulmaktadır.

Orman ürünleri sektöründeki kamu kuruluşu olan Enso-Gutzeit'in Yüzde 44,5 hissesi ve yüzde 65,9 pay hakkı devletin elinde bulunmaktadır.

Ülkenin en büyük elektrik kurumu İVÖ, bir devlet kuruluşudur.

Danimarka:

Yüzölçümü: 43.075 km²

Devletin şekli: Anayasal Krallık

Başkent: Kopenhag

Para birimi Krone

Nüfusu: 5 milyon 260 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0,4

Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 99

Yıllık ulusal gelir (1996): 182,1 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 1,1

Kişi başına yıllık gelir (1996): 34.620 dolar

Enflasyon (1996): Yüzde 2,2

Avrupa Birliği üyesi

İşsizlik oranı: Yüzde 8,3

Soru: Danimarka'da özelleştirme yapılabilir mi?

Cevap: Danimarka'da, özelleştirme konusunda siyasi partilerin çoğu olumsuz tavır sergilemişlerdir. Hem siyasi partiler

hem de hükümetler, büyük çaplı özelleştirmelere karşı çıkmışlardır.

Danimarka'da yapılan ilk özelleştirme, 1990 yılındaki Devlet Hayat Sigortası Kurumu'nun özelleştirilmesidir. Devlet telefon kurumu olan Tele Danmark'ın v Kopenhag Havalimanları'nın özelleştirilmesi ile ilgili teklifler alınmış, ancak özelleştirme gerçekleşmemiştir.

1995 yılında hiçbir özelleştirme yapılmadığı söylenebilir.

1995'in sonlarında Maliye Bakanlığı, Kopenhag Hava Limanları'ndaki devlet payının yüzde 50,1'e kadar düşürüleceğini ve 1996'nın ilk yarısından itibaren tekliflere açık olduğunu bildirmişti. Ancak, 1996'nın sonuna gelindiğinde bile bu konuda bir hareket görülmemiştir.

Şu anda iktidarda bulunan Sosyal demokrat Parti liderliğindeki koalisyon hükümetinin 1998'e kadar iktidarda kalacağı tahmin ediliyor. Danimarka halkı, Avrupa Para Birliği'ne girmeye karşı.

DOĞU VE ORTA AVRUPA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME

Soru: Eski Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerinde uygulanan özelleştirme hakkında Batılı ekonomistler neler diyor?

Cevap: Özelleştirmeye karşı olan bir solcunun değil, Amerika'nın ünlü üniversitelerinden Harvard Üniversitesi'nde ekonomi profesörü Martin L.Weitzman'in söylediklerine kulak verelim:

"Doğu Avrupa'da, yani totaliter sosyalist rejimin yıkıldığı ülkelerde, özelleştirme çok basit yöntemler kullanılarak uygulanmalıydı. Kapitalizmin ileri aşamasındaki ülkelere özgü yüksek teknolojik araçlar ve finans pazarları asla devreye sokulmamalıydı. Şöyle bir örnek verelim: Eğer bir kişiye uçmayı öğretmek istiyorsanız, o kişiye ilk uçuş dersini çok basit bir uçakta, örneğin pervaneli küçük bir uçakta vermeniz gerekir. Eğer birisi size ilk uçuş dersinizi, seston hızlı giden ve en ilerdi bilgisayar sistemleriyle donatılmış son model bir jet uçağında vermeye kalkışırsa eliniz ayağınıza dolaşmaz mı, kaza yapma olasılığınız artmaz mı?"

"Kapitalist sistemin altyapısından yoksun Doğu Avrupalılar, daha işin başındayken, o zamana kadar hiç duymadıkları yeni özelleştirme terimleriyle adeta bombardıman edilmişlerdir. Karşılıklı Fonlar, Deregülasyon, Holding Şirketleri, Emeklilik Fonu, Birleşik Stok Kumpanya, Aracı Finans Kuruluşu vb..."

"Oysa, adil bir yöntem uygulanmalıydı. Yöntem adil olmazsa, özelleştirmeden kârlı çıkacakların mafya çeteleri, spekülâ-törler, fırsatçılar ve diğer karanlık tiplerin olması kaçınılmazdır. Kaybeden taraf da, büyük halk kitlesi olacaktır."

"Aslında, adil bir yöntemden söz ederken bir çelişkiyle de karşı karşıyayız: Kapitalizmin kendisi adil bir sistem değildir ve kapitalistler de iyi herifler değildir, özellikle alışveriş sırasında! Bu temel gerçek ya bilinmeyerek gözardı edilmiştir ya da özelleştirmenin reklam kampanyasında, 'serbest pazar ekonomisine geçiş', 'özel girişimcilik', 'İnisiyatif, 'gelişme ve kalkınma' gibi pırıltılı sözcüklerle, bilerek kamufle edilmeye çalışılmıştır. Hangi yöntemle yapılsa yapılınsın, özelleştirmenin sonunda bazı karanlık kişilerin daha da zenginleşmesi ve bazı dürüst insanların daha da fakirleşmesi kaçınılmazdır. Ve işte kapitalizm denen şey de budur. Kapitalizm rejimi altındaki bir toplum, bireylerin gelirlerini yönetip yönlendirmeye kalkışmaz, çünkü böyle bir davranış altın yumurtlayan tavuğu kesmek delmek olur. Kapitalist sistemde pek çok gelişigüzel olay yaşanır ve bunların sonucunda ortaya hak etmemiş kazananlar ve hak etmemiş kaybedenler çıkar."

"Serbest Pazar Ekonomisi" denilen yeni, varsayıma dayanan, süttten çıkmış kaşığa sarılmaya koşarken, kapitalizmin nasıl gelişmiş olduğunu bizlere öğreten tarihi deneyimi unutmuş gözüküyoruz., Şurası tarihi bir gerçektir: gelişen kapitalizm öylesine adaletsiz bir sistemdi ki; sosyalizmin doğmasına neden oldu. Sormak gerekli: Dünya nüfusunun üçte birinden fazlası nasıl oldu da Marksist-Komünist denilen 'merkezi planlama ekonomisi' sistemi altında toplandı? Bence, bu temel soruyla karşı karşıya gelmekten kaçınmak, felaketle fingirmek demektir."

"Bugün özelleştirme adı altında Doğu Avrupa'da yapılmak istenilen şey, eski sistemin kumaşından adaletli bir kapitalizm kumaşı yaratmaya çalışmaktır. Hem de aradaki aşamaları atlayarak!"

"Savunduğum ana noktaya hızla geliyor ve şöyle diyorum: Taşınır ve taşınmaz malların satılıp alındığı pazarların, kârların, değerlendirmelerin ve hatta doğru dürüst muhasebecilerin bile olmadığı bir dünyada, kapitalist dünyanın kurum ve kavramlarını ne kadar iyi anlatırsanız anlatın, gözlere inanılmayacak derecede karmaşık gözükeceklerdir. Dolayısıyla, eğer öylesine bir dünyada özelleştirmeyi uygulamak istiyorsanız, yapılacak şey çok basittir:

Toprağı işleyene, makineyi kullanana veriniz. Hiç olmazsa ilk aşamada. Bu uygulamanın tarihte benzeri olduğu gibi, büyük çapta siyasi destek de bulacaktır."

"Mülkiyetin tabana yayılmasından uygulanacak yöntem de şu olmalıdır. Herkes oturduğu evin, dairenin sahibi olsun."

Hatırlatmakta yarar var: Yukarıdaki sözler, özelleştirmeye karşı bir solcunun sözleri değil. Ünlü Harvard Üniversitesi'nde ekonomi öğreten Prof. Dr. Martin L. Weitzman'ın sözleri.

Kendi içinde bile olsa, çarpıcı gerçekleri dile getiren Prof. Dr. Martin L. Weitzman, aslında, kapitalist kurum ve kavramlardan yoksun olan eski sosyalist ülkelerde uygulanan özelleştirme yönteminin eleştiriyor. "Bu ülkeler, önce eğitilmeliydiler, öğretilmeliydiler, alıştırılmalıydılar, hazırlanmalıydılar ve ancak ondan sonra özelleştirmeye yönlendirilmeliydiler" diyor. Oysa, artık hepimiz biliyoruz: *Emperyalistler pusuya yatıp beklerler. Avlarının en zayıf anında üzerine atlayıp yutarlar.*

Değil kapitalizmin kurum ve kavramlarından haberi olmayan ülkeleri eğitmek, bu kurum ve kavramların üç aşağı beş yukarı yerleşmiş olduğu ülkelere bile, şok üzerine şok yaratarak çullanırlar. Emperyalizmin öncü kuruluşları IMF ve dünya Bankası, bir ülkeyi önce borçlandırıp kendilerine bağlar ve arkasından şoklar üst üste gelir:

- Paranın değerini düşür!
 - Tarım ve sanayide devlet desteklerini kaldır!
 - Kamu harcamalarını kes! Özellikle sağlık ve eğitime parayı kes, yatırım yapma!
 - İhracatı artır, gümrük duvarlarını indir, ithalatı kolaylaştır!
 - Devlet kuruluşlarındaki memur ve işçi sayısını azalt! (Yani, memur ve işçi kıyımı yap!)
 - Özelleştirmeye başla! Ama sakın yabancılara engel çıkarma!
- Şimdi özelleştirmenin Duysa ve Doğu Avrupa ülkelerindeki sonuçlarını inceleyelim.

Rusya

Yüzölçümü: 17.078.000 km.,
Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Moskova
Para birimi: Ruble
Nüfusu: 148 milyon
Yıllık nüfus artışı: Yüzde -0,1 (nüfus azalıyor)
Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 98.7
Yıllık ulusal gelir (1996): 525,9 milyar dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde -7 (ulusal gelir azalıyor)
Kişi başına yıllık gelir(1996): 3.550 dolar
Enflasyon(1996): Yüzde 52
Dış Borç: 94 milyar 232 milyon dolar. (Dünyada dış borcu en çok olan ülkeler arasında 6. sırada)

Soru: Batı, özelleştirmeyi Rusya'da hangi yöntemle dayattı?

Cevap: "Ya borcunu öde ya da mallarını sat" yöntemi Rusya'ya da dayatıldı.

Sovyetler Birliği yıkılınca, Amerika ve Almanya Rusya'nın yeni yöneticileri için kesenin ağzını açtılar ve yeni Rusya'yı büyük miktarda borçlandırıdılar.

Amerika ve Almanya'nın baskılarından bunalan Rusya Başkanı Boris Yeltsin, G' denilen Yedi Zengin Ülke'den yardım istedi. Zenginler Grubu yardıma hazır olduklarını bildirdiler. Ancak bir koşulları vardı: Rusya'nın zengin maden yatakları Batı şirketlerinin işletmesine açılacaktı. Borç içinde kıvranan Yeltsin bu koşulu kabul etti.

Borçlanarak yakayı Batı'nın eline kaptıran Rusya'nın durumu Latin Amerika ülkelerinden de beterdi. Bu fırsatı çok iyi değerlendiren Batı Avrupa ve amerikan şirketleri kısa sürede milyarlar kazanmak üzere Rusya pazarına saldırdılar. Aslında batı, Rusya'nın zengin maden yataklarına çok önceden göz koymuştu.

"Ya borcunu öde ya da mallarını sat" baskısına dayanamayan Yeltsin, özelleştirme adı altında, kapıları gözü dönmüş Batı şirketlerine açtı.

Yabancı çokuluslu şirketler, eski Sovyetler Birliği'nin çok zengin doğal kaynaklarını, örneğin petrol, kömür, doğalgaz, altın ve elmas madenlerini nasıl yağmalayacaklarını düşünürken zevkten göklere uçuyorlardı. Borç kısı kacına girmiş olan Rusya ise, dövize olan şiddetli ihtiyacı nedeniyle, kendisine dayatılacak hemen her koşula razı olacak durumdaydı. Daha 1990'da, devrin başkanı Gorbaçov, 6 milyar dolar karşılığı, Rusya'nın zengin elmas madenlerinin 5 yıllık işletmesini bir yabancı şirkete devretmişti. Oysa aynı süre içinde Rus elmasının satışından en az 5 milyar dolar kâr edilebileceği hesaplanmıştı. Son yıllarda, Sibiry'a'daki bakır madenleri ve Kazakistan'daki petrol yatakları da Batı'nın çokuluslu şirketlerine çok uygun koşullarda teklif edildi. Rusya artık Batı'nın borç tuzağına düşmüştü.

Soru: Rusya'da büyük çaplı özelleştirme ne zaman başladı, sonuçları ne oldu?

Cevap: Özelleştirme Rusya'da 1990 yılında başlamıştı. Ama asıl büyük çaplı özelleştirme, Yeltsin'in 1 Temmuz 1992'de imza-

ladığı kararnameyle başladı. 1996'nın başına gelindiğinde, 135.000 büyük ve küçük kuruluşun özelleştirilmiş olduğu görüldü. Bu rakam, Rusya'da devlet mallarının yansından fazlasının özel elleri geçmiş olduğunu gösteriyordu. Bugün Rusya'da, sanayi üretiminin yüzde 65'i özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir.

1995 yılında özel sektördeki şirketlerin geliri 220 milyar doları bulmuştu.

Bugün RLusya'da tüm şirketlerin yüzde 83'ü özel ellerde. Yapılmış olaa büyük çaplı özelleştirmelerden sonra Rusya'nın ekonomik olurumuna kısa bir göz atıldığından şu sonuçlar görülmektedir:

- Özelleştirmenin uygulandığı 1990-1995 yılları arasındaki altı yıllık süreçte, Rusya'nın yıllık ulusal geliri, yüzde 62 gibi korkunç düşüş gösterdi.

- Ulusal gelirin düşüşü devam etmektedir. En son, Aralık 1996'nın rakamlarına göre, yıllık ulusal gelir, bir yıl öncesine göre yüzde 7 oranında bir düşüş daha göstermiştir. Bu demektir ki; özelleştirmenin başlamış olduğu 1990'dan, Aralık 1996'ya kadar Rusya'nın yıllık ulusal geliri yüzde 69 oranında azalmıştır.

- The Economist Dergisi'nin 13 Aralık 1996'da yayımladığı rapora göre, dünyada ekonomik ve politik açıdan en rizikolu ülke, Rusya'dır.

Rusya'yL 2. sırada Meksika 3. sırada Venezüella, 4. sırada Arjantin 5. sırada Brezilya ve 6. sırada Türkiye izlemektedir.

- Özelleştirmeden sonra Rusya'nın sanayi üretimi de sürekli düşüş göstermiştir.

Aralık 1996 rakamlarına göre, sanayi üretiminin bir yıl öncesine göre yüzde 6,8 oranında düşüş gösterdiği anlaşılmaktadır.

- 1991-1S95 yılları arasında Rusya'da yıllık ortalama enflasyon yüzde 222,1 olmuştur.

- 1992-1 996 yılları arasında Rusya'da nüfus 700.000 kişi azalmıştır. A^zalma halen devam etmektedir.

- Rusya'da yalnız 1993 yılında 300.000 kişi doğal olmayan ölümlerle (yani açlıktan, işsizlikten, gıdasızlıktan, derin bunalmalardan streslerden vb.) yaşamlarını yitirdiler.

- 1990 öncesi, 150 milyonluk Rusya'da yaşam süresi ortalama 72-75 iken, bu gün Afrika ortalaması olan 59'a düşmüştür.

- Resmi rakamlara göre çalışan nüfusun yüzde 8,2'si işsizdir. Oysa, herkes tarafından bilinmektedir ki, bu oran en az yüzde 12'dir. Ve bazı bölgelerde işsizlik oranı yüzde 25'lere ulaşmıştır.

- Rusya'nın 33.000 kuruluşunda çalışan işçiler aylık ücretlerini düzenli almamışlar, bazen üç dört ay bekledikleri olmuştur.

- Özelleştirme sonrası Rusya'da 24 milyon insan "yoksulluk sınırı"nın altına düşmüştür. Yani toplam nüfusun yaklaşık yüzde 17'si açlığa mahkum edilmiştir.

- Aralık 1996'da Rusya Savunma Bakanı tgor Rodinov, Rus Ordusu'nun müthiş fakirleştiğini, Rus subayların kanlarını satarak ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayabildiğini duyurmuştur.

Büyük çapta özelleştirmeye rağmen bir türlü borç batağından kurtulamayan Rusya hükümeti, bütçe açığını kapatmak için özelleştirmeyi 1995 yılında hızlandırdı ve 4.000 büyük ve orta boy işletmeyi nakit para karşılığı satılığa çıkardı. Yabancıların da bu satışlara katılması serbestleşti Bu kuruluşların özelleştirilmesine ek olarak, iki büyük devlet kuruluşu da özelleştirmeye açıldı: Rusya'nın en büyük entegre petrol işletmesi LUK Petrol ve en büyük telefon kuruluşu SVYAZİNVEST.

Amerikan şirketi ARGO, LUK Petrol'ün 250 milyon dolar değerindeki hisselerini satın aldı. Bu satışla, bir Rus petrol şirketine ilk kez büyük bir Batı petrol şirketi ortak oluyordu.

Rus hükümeti, büyük telefon şirketi SVYAZİNVEST'teki yüzde 51 hisseyi devlet malı olarak tutup, geri kalan kısmı satışa çıkardı.

Rusya'da 1996'da yapılan özelleştirmelerden 1,7 milyar dolar gelir elde edildi.

Soru: Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra, Rusya'da "özelleştirme"de kısa sürede büyük başarılar elde edildiği doğru mudur?

Cevap: Doğu Bloku yıkıldıktan sonra, Batılıların da yoğun destek yardımlarıyla özelleştirme politikaları sonucu ortaya çıkan tablonun bugünkü görünümü, 1 Ağustos 1994 tarihli Financial Times Gazetesi'nin verdiği bilgiye göre şöyledir:

Rusya'nın 33.000 kuruluşunda çalışan işçiler aylık ücretlerini düzenli olarak alamıyorlar. Bazen üç dört bekledikleri görülüyor. Khabarovsk'taki bir kuruluşta çalışan işçiler, geçen yılın Ağustosundan beri hiç para almamışlar. Şu anda Rusya'daki kuruluşlarda çalışan işçilerin toplam alacağı 3,4 trilyon ruble (yaklaşık 1,6 milyar dolar). Bu rakam giderek büyümektedir. Bu rakamın yalnız Haziran ayında artış oranı yüzde 16 olmuştur.

Rusya Çalışma Bakanlığı'nın verdiği resmi rakamlara göre, bugün Rusya'da 24 milyon insan "yoksulluk sınırı"nın altında yaşamaktadır.

Yani toplam nüfusun yüzde 16,6'sı açlığa mahkum edilmiştir.

Yine Rusya Çalışma Bakanlığı'nın resmi verilerine göre, tüm işçilerin yüzde 3'ü ayda 61.500 rubleden (yaklaşık 30 dolar) az maaş almaktadır. 12 Ağustos 1994 tarihli Financial Times Gazetesi'nden öğrendiğimize göre; çoğu özelleştirilmiş Rus fabrikalarının birbirlerine olan borçlarının tamamı, yaklaşık 15 milyar dolardır. Hiçbir kuruluş borcunu ödemeye yanaşmadığından, ülke ekonomisinin felç olacağından korkulmaktadır. 13 Ağustos 1994 tarihli Financial Times Gazetesi'nde, Chrystia Freeland, Moskova'dan şu haberi geçmektedir:

Bu yılın başında IMF'ye verdiği sözün dışına çıkan Rusya Devlet Başkanı Boris Yeltsin, zor duruma düşen Rus endüstrisini kurtarmak için, kuruluşlara düşük faizle toplam 3.500 milyar ruble (yaklaşık 1,6 milyar dolar) kredi dağıtmıştır. Onun bu davranışı, serbest pazar ekonomisi için gerekli reformlardan sapmaya başladığının bir göstergesi olarak algılanmaktadır.

Polonya

Yüzölçümü: 312.685 km_
Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Varşova
Para birimi: Ziloti
Nüfusu: 38 milyon 700 bin
Yıllık nüfus artışı: Yüzde0,2
Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 99
Yıllık ulusal gelir (1996): 152 milyar 300 milyon dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 4,9
Kişi başına yıllık gelir (1996): 3.930 dolar
Enflasyon(1996): Yüzde 21,2
Dış Borç: 42 milyar 160 milyon dolar
İşsizlik oranı: Yüzde 13,3

Soru: Polonya'da özelleştirme ne zaman başladı, sonuçları ne oldu?

Cevap:Eski sosyalist ülkeler içinde, serbest piyasa ekonomisine ilk geçen ülke Polonya olmuştur. Polonya'da özelleştirme, Dünya Bankası'nın dayatmasıyla Eylül 1989'da başlamıştır.

Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra Polonya'nın politik alt yapısında ortaya çıkan zayıflık, özelleştirmenin uygulanabilmesi için gerekli görüş birliğinin sağlanmasını çok güçleştirmiştir. Ortaya çıkan boşlukta, çeşitli gruplar yalnız kendi düşünce ve çıkarlarını savununca, ortak bir noktada buluşmaları mümkün olmadı.

Bir yıl süren uygulamadan ve dört kez yapılan geniş kapsamlı toplantılardan sonra bile temel bir görüşte anlaşma sağlanamadı.

İki buçuk yıl süren görüşme ve tartışmalardan sonra bile özelleştirmenin yapılmasını sağlayacak kanuni düzenlemeler yapılamamıştı. Sonuç olarak, özel mülkiyet hakkında kesin bir ortak görüş ortaya çıkamamış,geniş kapsamlı bir özelleştirme sistemi yerine, firma bazında özelleştirmeye geçilmiştir.

Özelleştirilecek her kurum tek tek ele alınıp tartışıldığı için de özelleştirme çok yavaş yürümüştür. Özelleştirmenin ilk yılında, 1990'da, Polonya'da enflasyon yüzde 584,7'ye çıkmıştır. Bir yıl önceki enflasyon, 1989'da yüzde 251,1 düzeyindeydi. Özelleştirmenin ikinci yılında, 1991 'dre enflasyon yüzde 67'ye inmiştir.

Özelleştirme sürecinde 1989-1995 yılların arasında yıllık enflasyon, ortalama yüzde 101,6 olarak hesaplanmıştır. Polonya'da özelleştirme sonrası işsizlik, 1991'de yüzde 11'e 1992'de yüzde 19'a çıkmıştır.

Soru: Polonya'da, özelleştirmede hangi yöntemler uygulandı?

Cevap: özelleştirmenin ilk beş yılı, kamu kuruluşlarının teker teker ele alınıp değerlendirilmesiyle geçmiştir. Bu yöntemlerden 120 Kasım 1995'te vazgeçilmiş ve ulusal yatırım Fonu'nun "katılım sertifikalan" 28 milyon yetişkin Polonya vatandaşına dağıtılmıştır. Bu sertifikalar, kitlesel özelleştirmelerde kullanılabilecekti.

Özelleştirmeyi yürütecek ana kuruluş olarak Özelleştirme Bakanlığı kurulmuştur.

Kuruluşların tek tek ele alınıp özelleştirilmesi yönteminden vazgeçildikten sonra, Polonya'da şu özelleştirme yöntemleri uygulanmıştır:

- Doğrudan özelleştirme: Borç içinde olan devlet malı işletmeler, tıpkı iflas etmiş kurumlar gibi tasfiye edilip satıldı. Ekim 1995 sonuna kadar bu yöntemle 391 kamu kuruluşu özelleştirildi.

Finans durumu iyi olan devlet işletmelerinin de ya mal varlıkları satıldı ya da özel kişi veya kuruluşlara devredildi.

Ekim 1993 sonuna kadar bu yolla 1 014 devlet işletmesi özelleştirildi.

- Dolaylı özelleştirme: Bu yöntemle, devlet işletmesi önce bir anonim veya limited şirkete dönüştürüldü ve sonra bu şirketin hisseleri satışa çıkarıldı.

Haziran 1995'in sonuna kadar bu yöntemle 150 devlet kuruluşu özelleştirilmiştir.

- "Ya borcunu öde ya da malını sat" dayatmasıyla özelleştirme: IMF ve Dünya Bankası'nın borçlu ülkelere dayattığı bu özelleştirme yöntemini, Polonya hükümeti 1993'te kabul etmek zorunda kalmıştır.

Resmi makamların açıklamalarına göre, Polonya'da posta, demiryolları, havalimanları ve limanlar dışındaki tüm sektörler özelleştirme kapsamına alınmıştır.

Soru: Polonya halkı özelleştirmeye karşı nasıl bir tavır takındı?

Cevap: Polonya halkının özelleştirmeye karşı olan tutumu şaşırtıcı bir değişiklik göstermiştir.

Yapılan kamuoyu yoklamalarına göre; özelleştirme başlamadan önce, 1989'un baharında işçilerin yüzde 97,9'u, yöneticilerin de yüzde 99,2'si, küçük boyutlu sanayinin ve perakende ticaretin özelleştirilmesinden yanaydı. Büyük boyutlu sanayi kuruluşlarının özelleştirilmesine ise, işçilerin yüzde 58,9'u, yöneticilerin yüzde 56,6'bı "evet" diyordu.

Şubat 1990'da yapılan kamuoyu araştırmasına göre, halkın yüzde 56,3'ü özelleştirmeyi destekliyor, yüzde 11 'i karşı çıkıyordu. Ancak, halkın sadece yüzde 13,7'si özelleştirilen şirketlerin hisse senetlerini almayı düşünüyordu.

Özelleştirmeden yana olan Polonyalıların sayısı Ocak 1991'de yüzde 47'ye, Aralık 1992'de yüzde 32'ye düştü. Kamuoyu yoklamasına katılanların sadece yüzde 4'ü özelleştirilen bir şirkette çalışmayı istiyor, yüzde 14'ü çalıştıktan kamu kuruluşu özelleştirilecek diye korkuyordu.

Polonya halkı, özelleştirmenin başında duyduğu iyimserliği çabuk yitirmiş ve özelleştirme örneklerini gördükçe özelleştirmeye karşı tavır almıştır.

Soru: Özelleştirmeyi Polonya'da dayatan Dünya Bankası, Polonya'nın başka işlerine de karıştı mı?

Cevap: Dünya Bankası, özelleştirmeyi dayattığı Polonya'nın devlet bütçesinin ana hatlarını da belirledi. Eylül 1991'de, Polonya'nın devlet bütçesinin ana maddelerini Dünya Bankası şöyle dikte ettirdi:

- Sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik harcamaları büyük oranda kesilecek.
- Tüm devlet destekleri (sübvansiyonlar) kaldırılacak.
- Kömür fiyatları, yaz ayları hariç, her ay düzenli bir şekilde yüzde 5 oranında arttırılacak.
- Merkezi ısıtma ve konutlardaki sıcak su ücretleri ilk bir ay içinde yüzde 33 oranında arttırılacak.
- Kamu konutlarında oturan ailelerin ödediği kira ücreti altı ay içinde iki katına çıkarılacak.
- Tren bilet ücretleri yüzde 28 arttırılacak.
- Petrolde alınan vergi arttırılacak.
- İlaç fiyatları, hemen ve büyük oranda arttırılacak.

Dünya Bankası tarafından dikte ettirilen bütçe uygulamalarından sonra, yalnız Polonya'da değil tüm Doğu Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan durumu, ünlü İngiliz gazetesi The Guardian 17 Kasım 1992 tarihli sayısında şöyle özetliyordu:

"Yaşam standartlarının çökmesi, temel besin maddeleri ve yakacak fiyatlarının yukarı fırlaması, kontrol edilemeyen enflasyon nedeniyle bu kış Doğu Avrupa'da yüzbinlerce yaşlı insan ölecektir.... Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi, devletin sosyal yardımları tamamen kesmesi, birçok ülkede toplam yaklaşık 20 milyon insanın hayatını tehlikeye atmıştır. Polonya'da giderek artan intiharların daha çok yaşlı kesimden geldiği görülmektedir..."

Soru: Bir zamanlar işçi liredir olan, sonra Polonya Cumhurbaşkanı seçilen Lech Walesa, ülkesinde uygulanan özelleştirmenin sonuçlarını nasıl açıkladı?

Cevap: Lech Walesa'yi dünya tanıyor. "Solidarite" yani "Dayanışma" denilen işçi direnişinin lideriydi. Uzun uğraşlardan ve kavgalardan sonra Polonya'nın Cumhurbaşkanı oldu.

Lech Walesa, Papa'dan sonra en çok Batı'ya inanıyor ve güveniyordu. Güvendiği Batı'nın ön plandaki kurumları olan Dünya Bankası-ve IMF'nin sözünü dinleyerek, Doğu ve Orta Avrupa'da herkesten önce serbest Pazar ekonomisine geçti ve 444 devlet işletmesinin özelleştirilmesini içeren özelleştirme programlarını uygulamayla koydu. Bütün bu uygulamalara rağmen, sanayi üretiminin yüzde 35 oranında düşmesi ve işsizliğin çığ gibi büyümesi karşısında şaşırان Cumhurbaşkanı Lech Walesa, 10 Eylül 1991'de, özelleştirmenin sonuçlarını acıklı bir dille şöyle açıklıyordu:

"Avrupalılar bizi aldattı. Batı her şeyi kapitalist bakış açısından değerlendiriyor. Bize dediniz ki: Fabrikalarınızı kapatınız, insanlarınizi işsiz bırakınız. Gemi yapımına öncelik tanıyınız. Bu, ötekileri de finanse edecektir. Biz bu dediklerinizi yaptık., Ve sonra siz bize gelip yine şunları söylediniz:

'Yoooo, gemi yapımı da kârlı değil... Öyleyse gemi yapımından da caymaktasınız.' Size göre her şeyi başıboş bırakmalıyız... Sonuç: Bugün korkunç sorunlarla karşı karşıyayız. Fabrikalarımız artık durdu. Ve biz şimdi müthiş bir işsizlikle karşı karşıyayız."

Romanya

Yüzölçümü: 237.500 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Bükreş Para birimi:

Leu Nüfusu: 22 milyon 600 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzdesi -0,2 (nüfus azalıyor)
Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 99,9 Yıllık ulusal
gelir(1996): 37,1 milyar dolar Yıllık ulusal gelirin
artışı (1996): Yüzde 4,5 Kişi başına yıllık
gelir(1996): 1.645 dolar Enflasyon (1996): Yüzde
34 Dış Borç :3,5 milyar dolar İşsizlik oranı: Yüzde
8,4

Soru: Romanya'da özelleştirme hangi koşullarda yapıldı, sonuçları ne oldu?

Cevap: 1989 yılının başında Devlet Başkanı Çavușesku, bütün dış borçları ödemiş olmanın zaferini ilan ediyordu.

Çavușesku, 22 aralık 1989'da devrildi. Karısıyla birlikte Bükreș'e kaçtı, ancak yakalanıp öldürüldüler. Bütün dünya bu olayı "canlı yayın" halinde televizyonlarda izledi. Darbeden hemen sonra, serbest piyasa ekonomisine geçilmiş olduğu duyuruldu. Dünya Bankası hemen özelleştirme işlemlerinin başlatılmasını istedi. Serbest piyasa ekonomisi ve özelleştirmenin sonuçlarıyla, darbe öncesinin durumunu karşılaştırdığımızda karşımıza şöyle bir manzara çıkıyor: 1990'da sanayi üretimi 1989'a göre yüzde 18 düştü. Aralık 1991'de üretim yüzde 44 düştü.

Aralık 1992'de sanayi üretimi darbe öncesinin üretiminin yarısında da az bir düzeye düşmüştü. Dünya Bankası'nın dayatması sonucu, sağlık hizmetlerini de özelleştiren Romanya'da, 1992 yılında, aspirin yalnız zenginlerin kullanabileceği lüks bir ilaç durumuna gelmişti.

Mart 1993'te sanayinin tüm sektörlerindeki üretim, 1989'dakinin yarısı düzeyine düşmüştü. 1993'te gıda ve tekstil üretimi, 1989 yılına göre yüzde 50 dolaylarındaydı.

Romanya'da 1990 öncesi hiç işsiz yokken, Temmuz 1993'te Çalışabilir nüfusun yüzde 9,5'i işsizdi.

Serbest piyasa ekonomisi ve özelleştirme uygulamalarında sonra Romanya'nın ihracatında da büyük düşüşler yaşandı. İhracat 1990 yılında, bir yıl öncesine göre yüzde 20 düştü, 1991 yılında da bir yıl öncesine göre yüzde 26 azaldı.

Özelleştirme yanlısı hükümet, bir taraftan da dış borç almaya başlamıştı. 1990'da ithalat, bir yıl öncesine göre yüzde 50 arttı.

1990 yılında ödemeler dengesi 3.5 milyar dolar açık verdi. (Oysa, Çavuşesku'nun son yıllarında ödemeler dengesinde fazlalık vardı.)

Kasım 1990'da, serbest piyasa ekonomisi gereğince, perakende satış fiyatları serbest bırakılmıştı. Mart 1993'te besin maddelerinin perakende satış fiyatları, Ekim 1990'a göre 20 kat artmıştı.

Soru: Romanya'da yapılan özelleştirmelerde yabancılar nasıl bir rol oynamıştır?

Cevap: Romanya'da özel şirketlerin kurulmasında yabancılar etkin rol oynadılar.

1989'da, yani Çavuşesku'nun zamanında, Romanya'da yabancı ortaklı sadece altı şirket bulunmaktaydı. O zamanın yasalarına göre de, yabancılar bu şirketlerde ancak yüzde 50'nin altında pay sahibi olabiliyorlardı. Haziran 1993'te Romanya'da yabancı ortaklı 28.873 ticari şirket bulunmaktaydı. Bu şirketlerin toplam sermayeleri 479 milyon dolar idi.

Yabancı yatırımcıların Romanya'yı sevmelerinin çeşitli nedenleri vardı: 23 milyona yakın nüfusuyla Romanya büyük bir pazar sayılırdı. Halk öğrenim görmüş ve teknik eğitimden geçmişti. Avrupa'nın en düşük işçi ücretleri buradaydı. İşletilmeyi bekleyen çok sayıda maden yatakları vardı. Romanya aynı zamanda, Rusya'ya atlamak isteyen yabancı şirketler için önemli bir köprü görevini görebilirdi.

Romanya'da 1995 yılı itibariyle 1.100 sanayi kuruluşu özelleştirme yoluyla özel sektörün eline geçmiştir. Bunların yüzde 25'ini büyük ölçekli işletmeler oluşturmaktaydı.

1993'ün ortası ile 1995'in ortası arasındaki süreçte, Romanya'da yabancı yatırımları iki kat artarak 1.5 milyar dolara ulaştı. Romanya'da yapılan özelleştirmeler sonunda önemli kuruluşlar yabancıların eline geçti. Hollanda kökenli uluslar arası firma Unilever, büyük Alman firması Brau & Brunnen ve ünlü Amerikan firması Procter & Gamble çok sayıda büyük kuruluşun ya sahibi ya da büyük ortağı oldular.

Macaristan

Yüzölçümü: 93.030 km₂
Devletin Şekli: Cumhuriyet
Başkent: Budapeşte
Para birimi: Forint
Nüfusu: 10 milyon 200 bin
Yıllık Nüfus artışı: Yüzde 0 (nüfus artmıyor)
Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 1,5
Kişi başına yıllık gelir (1996): 4.720 dolar
Enflasyon (1996): Yüzde 24
Dış Borç : 28 milyar 16 milyon dolar
İşsizlik oranı: Yüzde 12.3

Soru: Macaristan'da özelleştirmenin başlıca hedefi neydi?

Cevap: Macaristan'da özelleştirmenin tek hedefi, gelir kaynakları yaratmak ve bu gelirlerle dış borç ödemek olmuştur.

Macar Hükümeti 1991'de özelleştirme sonucu 540 milyon dolar sağlamış ve bunu borç ödemekle kullanmıştır.

Dünya Bankası'nın dayatması sonucu, Macaristan'da sağlık hizmetlerinin de özelleştirilmesi neticesinde yaşları 60'm üstünde olanların sadece on ikide biri yerel yönetimlerinden parasal destek alabilmektedir.

Dış borçlarını ödemek amacıyla özelleştirmeye girişen Macaristan'ın dış borçları 28 milyar dolara, işsizlik oranı da yüzde

12.3'e çıkmıştır. Avrupa Birliği, Macaristan'ı ihracatını arttırmaya teşvik etmekte ve Birliği üye olması yönünde ümit vermektedir.

Soru: Macaristan, özelleştirmede, komşularınınkinden farklı nasıl bir yöntem uyguladı, sonuçları ne oldu?

Cevap: Özelleştirme yapan eski sosyalist ülkeler içinde en başarılı ve en iyi koordineli özelleştirmenin yapıldığı ülke olarak Macaristan gösterilmektedir. 1980'lerin sonuna doğru özelleştirmeye başlayan Macaristan'a, bölgenin en fazla yabancı yatırımı akmıştır.

Macaristan, özelleştirmede komşularınkinden benzemeyen bir yol izlemiştir. Macaristan, özelleştirmeye başlar başlamaz devletin sahip olduğu tüm işletmeleri satışa çıkarmıştır. Oysa Çek, Slovak Cumhuriyetleri ve Polonya'da, devlet işletmelerinin hisseleri çok düşük fiyatla satılmış ya da belirli bir oran ücretsiz olarak halka dağıtılmıştır.

Devlet işletmelerini satışa çıkaran Macaristan, yabancı yatırımcıları ülkeye davet etmiştir. Ancak, sağlanan tüm bu kolaylıklara rağmen, özelleştirme planladığı gibi çabuk ve sorunsuz gerçekleştirilememiştir.

Derin bir ekonomik durgunlukla karşı karşıya hükümetin özelleştirmeden beklentileri de giderek değişmiştir.

Merkezden yönetilen, devlet kontrolündeki özelleştirmenin başarısız olduğu görülmüştür.

Hükümet, özelleştirmeye başladığında devlet işletmelerinin yüzde 50'sini hedeflemişken, 1992 yılının sonuna gelindiğinde, tüm çabalara rağmen sadece yüzde 10'unun özelleştirilebildiği görülmüştür.

1995'in başlarına kadar yavaş giden özelleştirme, özellikle 1995 yılının son üç ayında büyük bir hız kazandı. 1995 yılında yapılan özelleştirmelerden Macar hükümeti 3,2 milyar dolar gelir sağladı.

1995 özelleştirme programına şu kuruluşlar da dahil edilmiştir:

Petrol, gaz, elektrik işletmeleri, telefon ve iki büyük banka.

1996 özelleştirme programın şu kuruluşlar da dahil edilmiştir. Macar Kredi Bankası, Ticaret ve Kredi Bankası ve iki büyük devlet bankası.

Özelleştirmeler sonucunda Macaristan'da, devletin sosyal güvenlik sisteminde bir bunalımın yaşanması beklenmektedir.

Her ne kadar Macaristan'da bugün işçilik ucuzsa da, devletin sosyal güvenlik sistemini ayakta tutan vergiler ve gelir vergisi hâlâ yüksek düzeydedir. Bu durumun yabancı yatırımcılar için engel oluşturduğu belirtilerek bir an önce çözüm beklenmektedir. Yani, sosyal güvenlik sistemini ayakta tutan vergilerin ve gelir vergisinin düşürülmesi istenmektedir. Eğer bu istekler yerine getirilirse, çalışanların, emeklilerin ve fakirlerin sosyal güvenlik çatısından yoksun kalacakları açıktır.

Soru: Özelleştirme Macaristan'da, özellikle kadınları ve çocukları nasıl etkiledi?

Cevap: 1990 yılından beri IMF ve Dünya Bankası tarafından Macaristan'a dayatılan özelleştirmeci ekonomik programlar en çok kadın ve çocukları olumsuz yönde etkilemiştir.

Macar kadınların son kırk yıl içinde elde ettikleri hakları son altı yıl içinde (1990-1996) kaybettikleri görülmektedir.

Özelleştirme ve neoliberal uygulamaların sonuçları; fuhuş, aile içi şiddet, kadının yönetim kademelerinden uzaklaştırılması, işsizlik ve çalışma koşullarının kötüleşmesi olarak özetlenebilir.

Macaristan Merkezi İstatistik Bürosu'nun vermiş olduğu rakamlar şöyle:

Son altı yılda (1990-1996) ücretler yüzde 50 oranında azalmıştır. Temel besin maddelerinde fiyat artışı yüzde 300 olmuştur. Eğitim, sağlık, konut ve ulaşım hizmetleri özel sektöre devredilmiştir. Ekonomik önlem paketlerinin en çok kadınları ve

çocukları hedef aldığını, Maliye Bakanı Lojos Bokros şu sözle-riyle hiç sıkılmadan açıklamıştır:

"Kesinti yapmaya zavıf insanlardan başlayacağız; yani ka-dın ve çocuklardan."

Macaristan'da, her ülkede olduğu gibi fiili olarak eskiden de var olan, ancak yasalarla yasaklanmış bulunan fuhuş, artık ser-best! 1993 yılında düzenlenen yasayla, fuhuş suç olmaktan çıkarıldı. Resmi rakamlara göre 1989'dan bu yana fuhuş dört kat arttı.

Budapeşte'nin 8. bölgesi, neoliberal düzenin "seks endüstri-si"ne ayrılmış. Sokakları fahişelerin işgali altında. Bu bölgedeki konutların yüzde 10'u randevu evi, 10 bine yakın fahişenin böl-gede oturduğu belirtiliyor. Sadece başkent Budapeşte'de kadın-ların pazarlandığı gece klüplerinin sayılı 200'ü geçmiş.

Kadınların çalışma hayatında sahip olduğu haklar her gün biraz daha kısıtlanıyor. Parasız kreş, servis, ücretli tatil, ucuz ta-til olanakları "kapitalizme geçiş" döneminde kadınların kaybet-miş olduğu hakların bazıları.

Özselleştirmeyi dayatan IMF, gözünü doğum hakkına da dikmiş, 1996'da başlatılan bir uygulama ile, çocuk üç yaşına gelene kadar annesine "doğum izni" veriliyordu. Bu sürenin so-nunda anne, isterse eski işine dönme hakkına sahipti. 1996'da IMF, işte bu hakların da artık kaldırılması istiyor.

Çekoslovakya
(Çek Cumhuriyeti)

Yüzölçümü: 78.864 km_
Devletin Şekli: Birleşik Devletler Cumhuriyeti
Başkent: Prag
Para birimi: Koruna
Nüfusu: 10 milyon 300 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0 (nüfus artmıyor)
Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 99
Yıllık ulusal gelir (1996): 57 milyar 400 milyon dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 7
Kişi başına yıllık gelir (1996): 5.570 dolar
Enflasyon (1996): Yüzde 8,7
Dış Borç : 94 milyar 232 milyon dolar
İşsizlik oranı: 5,1

Soru: Çekoslovakya'da (Çek Cumhuriyeti) özelleştirmeye hangi gerekçelerle başlandı, sonuçlar ne oldu?

Cevap: 1990'da Çekoslovak hükümeti çöken eski sistemin başarısızlığının temelinde özel mülkiyet hakkının olmayışına inanıyordu.

Öyleyse yapılacak iş, özel mülkiyet hakkını tanımak ve yaygınlaştırmak olmalıydı.

Daha işin başında, özelleştirmenin gerekli olduğuna dair bir görüş oluşmuştu. Özelleştirmeye geçilir geçilmez çok çeşitli yöntemler hızla uygulandı. Çekoslovakya'da yapılan özelleştirmenin başarılı olması, bazı çevrelerce bu esnekliğe dayandırılmaktadır.

Pazar ekonomisine köklü bir geçiş de başlatan Çekoslovakya'da halk, özelleştirmenin 1992'de ortaya çıkardığı duruma bakıp kötümserliğe düşmüştür. Özelleştirme sonucunda birçok işletme kapatılmış ve işsizlik artmıştır.

Özelleştirme yanlılar, Çek halkının bu sıkıntılara şimdi katlanma zorunda olduğunu, yoksa geleceğin daha da kötü olacağını söyleyerek halkı sindirmeye çalışmışlardır.

1992'de Çek Cumhuriyeti'ndeki Telefon İşletmesi SPT'nin özelleştirilmesine başlandı. Bu işletmenin hisselerinin yüzde 19'u Çek vatandaşlarına satıldı. 1995'te SPT hisselerinin 27'si Tel Source adlı yabancı bir kuruluşa satıldı. Bu yabancı kuruluşun yüzde 51'i Hollanda, yüzde 49'u İsviçre şirketlerindirdi. Ya-

pılmış olan özelleştirmelere rağmen Çek Cumhuriyeti'nin hem dış borcu arttı hem de dış ticaret açığı (ihracatla ithalat arasındaki fark) büyüdü. 1996 genel seçimlerinde oy kaybına uğrayan koalisyon hükümeti, büyük çaplı dış ticaret açığına çare bulmakta zorlanmaktadır.

Bulgaristan

Yüzölçümü: 119.910 km²

Devletin şekli: Halk Cumhuriyeti

Başkent: Sofya

Para birimi: Lev

Nüfusu: 8 milyon 300 bin

Yıllık nüfus artışı Yüzde -0,4 (nüfus azalıyor)

Okuryazar yetişkin oranı: Yüzde 94

Yıllık ulusal gelir (1996): 12 milyar 100 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 1

Kişi başına yıllık gelir (1996): 1.450 dolar

Enflasyon (1996): Yüzde 100

Dış Borç: 10 milyar 468 milyon dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 169.4

Soru: Bulgaristan'da özelleştirme hangi baskılar altında, Ne zaman başladı? Özelleştirmede hangi yöntemler uygulandı ve sonuçlar ne oldu?

Cevap: Eski sosyalist ülkelerden Polonya, Doğu Almanya ve Macaristan'da boyutu çok küçük de olsa bir "özel sektör" bulunmaktaydı. Oysa, Bulgaristan'da özel sektör diye hiçbir şey yoktu. Ekonominin tamamı devlet yönetimi altındaydı.

Bulgaristan'da özelleştirme 1991'de, başta IMF ve Dünya Bankası olmak üzere yabancı finans kuruluşlarının baskısıyla başladı.

Bulgar hükümeti hızlı bir özelleştirmeyi planladığını duyurdu. Önce, hizmet sektöründeki küçük kuruluşlar ve perakende satış üniteleri özelleştirildi..

Ancak bu küçük özelleştirmeler sonucunda ne büyük çapta mülkiyet el değiştirdi ne de büyük parasal kaynak elde edildi.

1988'de sanayi malları üreten işletmelerin yüzde 92,1'i devletin elindeydi. Bu oran, 1990'da yüzde 89,7'ye, 1991'de yüzde 80'e ve 1992'de yüzde 76'ya düştü.

8 Mayıs 1992'de hükümet, "Değişim ve özelleştirme Kanunu"nu çıkardı. Yapılacak özelleştirmeleri planlayıp uygulamak üzere de "Devlet Özelleştirme Acentası"nı kurdu. Bu acenta, özelleştirmenin ana hedeflerini şöyle belirlemişti:

- Yabancı yatırımcıları ülkeye çekmek,
- Hükümetin bütçe açığını azaltmak v sosyal güvenlik için gerekli para kaynağını yaratmak.
- Sermaye piyasasının ve finans kuruluşlarının oluşmasına yardımcı olmak.

Bulgar Hükümeti "Değişim ve Özelleştirme Kanunu"nu IMF ve Dünya Bankası'nın ağır baskıları sonucu çıkarmıştı. Bu kuruluşlar ve diğer yabancı finans kuruluşları, borç para vermek için özelleştirmeyi şart koşmuşlardı.

Bulgaristan'da özelleştirme her ne kadar 1991'de başladıysa da, büyük kuruluşların özelleştirilmesi 1995 yılına kadar gerçek bir hız kazanmadı.

1989'da özel sektörün varlığı sıfır iken, 1996'da yıllık ulusal gelirin yüzde 40-50'sinin özel sektör tarafından yaratıldığı görülmekteydi.

1996 yılı itibarıyla, Bulgar halkının yüzde 92'si, mülkiyeti kendisine ait olan evlerde oturmaktaydı.

Yine 1996 yılı itibarıyla, perakende satış sektörünün yüzde 90'ı tarım işletmelerinin, yüzde 80'i ve hizmet sektörünün yüzde 50'si özel sektörün eline geçmişti. Büyük boyutlu işletmelerin özelleştirilmesindeki yavaşlık nedeniyle sanayi kuruluşları-

mn yüzde 80'ini hâlâ devletin veya belediyelerin elinde bulunmaktadır.

1995 yılının sonunda Bulgaristan'da 2000'den fazla işyeri özelleştirilmiş bulunuyordu. Bunlardan 543'ü orta ve büyük ölçekli işletmeler, 1.650'si belediyelerin mülkiyetlerindeki kuruluşlardı.

1996'da Bulgaristan özelleştirmeye iki yeni yöntem getirdi: Nakit para karşılığı özelleştirme ve kitlesel özelleştirme. Çıkarılan bir kanuna göre, yerli olsun yabancı olsun, nakit parayı bastıran, devlet kuruluşlarını satın alabilecekti. Parayı yabancılar bastırdı ve Bulgaristan'ın önemli kuruluşlarını ellerine geçirdiler. Bu yabancıların başında Amerikalılar, Almanlar, İngilizler, Belçikalılar, İsviçreliler, İtalyanlar ve Danimarkalılar gelmekteydi.

Yapılan özelleştirme programına göre 1996'da özelleştirilmesi beklenen 467 işletme bulunmaktaydı.

Ağır bir iç ve dış borç baskısı altında bulunan Bulgaristan, öncelikle şu sektörlerde özelleştirme yapmayı planlamaktadır. Makine üretimi, turizm, besin maddeleri üretimi, Transport, kimya ve tekstil. Yine 1996 yılı özelleştirme programına göre, Bulgaristan şu sektörlerde şimdilik özelleştirme yapmamayı düşünmektedir: Savunma, enerji, demiryolu taşımacılığı, su işletmeleri, madencilik ve vergiden muaf serbest bölgeler.

1997 yılına dönük tahminlere göre Bulgaristan'da IMF'nin "istikrar programı"nı uyguladıkça giderek genişleyen sosyal rahatsızlıklar ortaya çıkacaktır. Bulgaristan dış borçlarını ödeme- de zorlanacaktır.

LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME*

"Beş yıl kadar önce başkan Reagan bize, üçüncü Dünya'yi kapitalizm çarkının serbestçe döneceği yeni bir alan yapmamız konusunda sıkı bir talimat vermişti. Ve biz o zaman ne büyük bir sevinçle, ne büyük bir görev duygusuyla işe atılmıştık. .. 1983 yılından sonra yaptığımız her şey; ya Güney Küre'yi özelleştireceğiz ya da öleceğiz kararlılığına dayanıyordu, işte bu amaca ulaşabilmek için biz, 1983-1988 yılları arasında Latin Amerika ve Afrika'da alçakça, ekonomik bir tımarhane yarattık."

Davison L. Budhoo
IMF'den İstifa Mektubu,
10 Ocak 1989

* Güney Amerika'da, İspanyolca ve ya Portekizce dillerinin anadil olarak konuşulduğu şu ülkelere Latin Amerika ülkeleri denilmektedir: Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Meksika, Peru, Venezuela, Kosta Rika, El Salvador, Guantenamala, Honduras, Nikaragua, Panama.

Arjantin

Yüzölçümü: 2.777.815 km₂

Devletin Şekli: Federal Cumhuriyet

Başkent: Buenos Aires Para birimi

Austral Nüfusu: 35 milyon

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 95

Yıllık Nüfus artışı: Yüzde 1,1

Yıllık ulusal gelir (1996): 296 milyar 600 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı Yüzde 1,3 Kişi başına yıllık

gelir (1996): 8.470 dolar Enflasyon (1996): Yüzde 0.4

Dış Borç: 77 milyar 388 milyon dolar (Dünyada dış borcu en yüksek ülkeler sıralamasında 7. durumda) İşsizlik oranı: Yüzde 7

Soru: Arjantin'de özelleştirme ne zaman, hangi nedenlerle başladı, nasıl sürdü ve ne gibi sonuçlar verdi?

Cevap: 1976 Mart'ında, Arjantin'de iktidarı ele geçiren askeri cunta, IMF'nin iştahlı öğrencisiydi. Aynı yılın sonunda IMF Arjantin'e 290 milyon dolar borç verdi. Ancak bu borcu verirken bir şart öne sürmüştü: Kamu sektöründe çalışan işçi sayısı azaltılacaktı. Askeri cunta IMF'nin bu emrini tak diye yerine getirdi: 200.000 işçi işten çıkarıldı. Aslında bu sadece bir başlangıçtı. Henüz Avrupa'da geniş çaplı özelleştirmenin ne olduğunu bilinmediği bu dönemde Arjantin'deki askeri cunta, devlet mallarını yağmadan mal kaçıırır gibi satıyordu. IMF "sat" diyor, cunta satıyordu. O kadar çok sayıda devlet kuruluşu özelleştirildi ki, aşırı sağcılar bile devlet mallarının yabancılara böyle peşkeş çekilmesini protesto ettiler. Özelleştirmeden elde edilen paralar ne sanayiye yatırılıyor ne de kamu hizmetlerine

harcanıyordu. Bir taraftan IMF'nin verdiği borçlar dağ gibi yığılırken bir taraftan da işsizlik yaygınlaşıyor ve kökleşiyordu. Hiçbir altyapı yatırımı veya bakımı yapılmıyordu. Başkan Alfons 1983'te iktidarı generallerden devraldığında ülke sanayi yıkılmış, ekonomi tam bir durgunluğun içine girmişti.

Arjantin'de son dalga özelleştirme, Ağustos 1989'da "Devlet Reform Yasası"nın çıkmasıyla başladı. Hükümet geniş çaplı bir özelleştirme programı uyguladı. Ulusal telefon, elektrik, su, çelik işletmeleri, petrol, gaz, havayolları, televizyon istasyonları, demiryolları, karayolları, tahıl taşıyıcıları, petro-kimya kuruluşları, araziler, gemi tersaneleri ve savunma sanayi kurumları özelleştirildi. 1980-1992 yılları arasında 23 devlet kuruluşu özelleştirilmiş ve 3 milyar 300 milyon dolar gelir sağlanmıştı. 1990'da Arjantin'de 10.000 kilometrelik karayolu özelleştirildi. Özelleştirme sonucu Arjantin'in karayollarını ele geçiren özel sektör şirketleri hiçbir altyapı yatırımı yapmadılar. Yaptıkları tek şey, yolları kullanan taşıtlardan para alman girişimleri kurmak oldu.

Küçük işyerleri ve çiftçiler bu özelleştirmeden zarar ettiler. Özelleştirmeyi protesto eden Çiftçiler Derneği Başkan Yardımcısı Nestor Casali şöyle yakınıyordu: "Bir çiftçi, köyünden şehir merkezine giden 750 kilometrelik yolda tam sekiz kez durup toplan 78 dolar ödemek zorundadır! Devletin yollarını ele geçiren özel sektör şirketleri yol kenarındaki otları kesmekten başka yararlı hiçbir iş yapmadılar."

Özelleştirme sonucu Arjantin'in karayollarını ele geçiren özel şirketler, yüzde 130-1000 oranında kâr elde ettiler. Arjantin'de özelleştirmede, IMF'nin "ya borcunu öde ya da malını ver" tehdit ve dayatması çok geniş çapta uygulandı. Bu yöntemle, Arjantin'in Ulusal Telekomünikasyon kuruluşu ENTEL, Amerikan şirketlerinin eline geçti. Gerçek değeri 5 milyar doların üstünde olan ENTEL'e Amerikalılar bir milyar dolardan az bir para ödeyerek sahip oldular.

Yapılan geniş çaplı özelleştirmelere rağmen hâlâ şu devlet kuruluşları bulunmakta ve özelleştirmeyi beklemektedir: Ulusal gemicilik işletmesi,. Posta servisi, limanlar, havalimanları, darphane, sigorta kurumu ve Arjantin'in en büyük elektrik kurumu. Aralık 1994'te Meksika para birimi olan peso'nun değer kaybedişiyle başlayan ekonomik bunalım Arjantin'i de etkiledi ve 1995'te özleştirme yavaşladı. Arjantin hükümetinin 1996 yılı özleştirme programında şu kuruluşlar yer alıyordu: Madencilik sektöründeki kuruluşlar, darphane, savunma sektöründeki kuruluşlar, hidroelektrik tesisleri, nükleer enerji tesisleri, iç ve dış havalimanları, elektrik dağıtım işletmesi, ulusal posta servisi.

Son dalga özelleştirmeler sonucu Arjantin, 14 milyar dolar dış borç ödemiştir.

Soru: Arjantin'de yapılan özelleştirmeler ne tür tepkilerle karşılaştı?

Cevap: Arjantin işçi Sendikaları Başkanı Gerardo Petrarca, ülkesinde uygulanan özelleştirmeyi anlatırken aslında tüm fakir ülkelerin içine düştüğü durumu dile getiriyordu.

"Bize öyle geliyor ki; ülkemiz hatta kıtamız işgal edilmiştir. Özleştirme adı altında sırtımıza ağır bir yük yüklenmiş, halkımız fakirlik batağına sokulmuştur. Özleştirme, sömürgeleştirmenin yeni bir şekli olarak ortaya çıkmış ve bizi iki yüzyıl geri götürmüştür."

8 Ağustos 1996'da Arjantin'de ilân edilen 24 saatlik genel grev hayatı felce uğrattı. Rekor düzeyde işsizliğe ve ekonomik durgunluğa neden olan hükümet politikalarını protesto eden göstericiler polisle çatıştı. Ülkenin başkenti Buenos Aires'te uçak, tren ve otobüs seferleri iptal edildi. Okullar ve hastaneler kapatıldı. Bağımsız sendikalar tarafından organize edilen grevde aile yardımlarının kesilmesi ve alışveriş kuponlarının iptal edilmesi protesto edildi.

Gösteride çok sayıda sendikacı gözaltına alındı. 4 Aralık 1996'da Arjantin'de, elektrik işletmelerinin özelleştirilmesine karşı çıkan 2.000 kişi polisle çatıştı. Silah da kullanılan çatışmada ölen olmadı, ancak yüzlerce kişi yaralandı.

Bolivya

Yüzölçümü: 1.098.575 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: La Paz

Para birimi: Boliviano

Nüfusu: 7 milyon 800 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,0

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 78

Yıllık ulusal gelir(1996): 5 milyar 100 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1987-1992): Yüzde 3,6

Kişi başına yıllık gelir (1996): 680 dolar

Enflasyon(1993): Yüzde 8,3

Dış borç: 4 milyar 200 milyon dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 5,8

Soru: Bolivya'da özelleştirme hangi koşullarda gündeme geldi, hangi baskılar altında gerçekleşti?

Cevap: 1985 yılında Bolivya'da yıllık enflasyon yüzde 23.000'e (yüzde yirmi üç bin) çıkmıştı. Bu durum karşısında, IMF'nin gözetim ve denetiminde, "Stabilizasyon Yeni Ekonomik Politikası" adı altında bir program uygulamaya koyuldu. Bu program, Latin Amerika'da uygulanan ilk neoliberal programdı.

Mayıs 1986'da, IMF'nin baskısı altındaki Bolivya Hükümeti maaşları dondurdu.

1980-1984 arası zaten Bolivyalıların ücretlerinin alım gücü, yüzde 75 oranında azalmıştı.

Haziran 1993'te Sanchez de Losada, Bolivya'nın başkanlığına seçildi. Eski planlama bakanı olan başkanın neoliberal reformlarına devam edeceği açıkça belliydi. İşte bu reformların bir devamı olarak özelleştirme gündeme geldi.

Bolivya'da uygulanan özelleştirme dünyanın başka yerlerinde gördüğümüz tipik özelleştirme yöntemlerine benzememektedir. Bolivya'da şöyle bir özelleştirme yöntemi uygulanmıştır:

Özelleştirilecek devlet kurumunun mevcut sermayesi yüzde 100 oranında arttırıldı. Bu artan sermayeyi koyan özel kişi-kuruluş, hem kurumun yüzde 50'sine sahip oldu hem de kurumun tüm yönetimini ele geçirdi. Sermaye artışı yapan özel kişi-kuruluş, koyduğu sermayeyi, kurumun büyütülmesi ve modernize edilmesinde kullanabilecekti. Devlet ise, yüzde 50 hissesini, o kurumdaki çalışanların adına bir "yeddiemine devrediyordu. Bu yeddiemin, ileride emekli olacak çalışanların emeklilik maaşını sağlamada görev yapacaktı.

Görüldüğü gibi, yapılan özelleştirmelerde Bolivya Hükümetinin kasasına para girmede. Bu yöntemle yapılan özleştirmeye "kapitalizasyon" adı verildi. Kapitalizasyon yöntemiyle Bolivya'nın şu devlet kurumları özelleştirildi: Ulusal telekomünikasyon (ENTEL), Ulusal Elektrik Kurumu (ENDE), Devlet Petrol ve Gaz işletmeleri (YPFB), Devlet Demiryolları (ENFE), Ulusal Havayolları (LAG). Bolivya'da 1997'de yapılacak başkanlık seçimleri özelleştirmeyi kısa bir süre yavaşlatsa bile, uzun vadede özelleştirme planının aksayacağı sanılmamaktadır.

Soru: Bolivya'da sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinde Dünya Bankası nasıl bir oyun oynadı?

Cevap: Latin, Amerika ülkeleri içinde bebek ölüm oranının en yüksek (1000 bebekte z82 bebek), ortalama yaşam sürecinin en düşük (59 yıl) olduğu ülke Bolivya'dır.

Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi Dünya Bankası tarafından Latin Amerika ülkelerine dayatıldı. Bolivya'da gerçekleştirilen özelleştirmede, dünya Bankası, çok kurnaz bir plan uyguladı.

Dünya Bankası önce Bolivya'da, "Prosatud" adlı bir paravan şirket kurdu. Sonra bu şirket Bolivya'da özel hastaneler açtı. Arkasında Dünya Bankası ve Bolivya hükümeti olan Prosatud şirketi, özel hastanelerden son teknolojilerin uygulandığı modern sağlık hizmetleri vermeye başladı. Sonra da, özelleştirmeyi övmek için denildi ki, "Gördünüz mü, sağlık hizmetleri özelleştirildiği zaman nasıl modernleşiyor!" elbette buna verilecek cevap şuydu: Mademki sizin ileri teknolojiniz ve yöntemleriniz sağlık hizmetlerini modernleştiriyor, aynı uygulamalarınızı devlet hastanelerinde niye yapmadınız? Dahiyane bir planla Bolivya'nın sağlık hizmetlerini ele geçiren dünya Bankası'nın marifetleri bu kadarla bitmiyor! Özelleştirmeyi Bolivya'da dayatıp, kurduğu paravan şirketle Bolivya'da özel hastaneler açan Dünya Bankası, bu hastaneleri kurarken devletin malı olan binaları kullandı. Yani, devlet malı binalara çöreklandı! Yani ne bu binaları para verip satın aldı ne de kira ödedi! Dolayısıyla hiçbir sabit yatırım yapmadan kurulmuş olan bu özel hastaneler çok kârlı kuruluşlar haline geldi. Ve bu durum, özel sektörün devlet sektörüne olan üstünlüğünün kanıtı olarak ilan edildi!

Dünya Bankası'nın Bolivya'da sağlık sektörünü ele geçiriş şekli, özelleştirmenin nasıl bir soygun planı olduğunun çok açık bir kanıtıdır.

Brezilya

Yüzölçümü: 8.511.965 km₂

Devletin Şekli: Federal Cumhuriyet

Başkent: Brasilya

Para birimi: Real

Nüfusu: 166 milyon 800 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 1.6

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 81

Yıllık ulusal gelir (1996): 908 milyar 800 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 2,2

Kişi başına yıllık gelir (1996): 5.450 dolar
Enflasyon(1996): Yüzde 20 Dış borç: 151
milyar 104 milyon dolar İşsizlik oranı: Yüzde
5,9

Soru: IMF, Brezilya'nın ekonomisini nasıl etkiledi, sonuçları ne oldu?

Cevap: Brezilya'ya borç para veren IMF, Ocak 1983'te Brezilya'da "yapısal ayarlama" paketini uygulamaya koydurttu.

Brezilya'da fakir halkın temel besin maddelerini şu ürünler oluşturmaktaydı: Kassava (nişastalı bir bitki), mısır, fasulye, pirinç, patates ve buğday. Bu altı temel besin maddesinin 1977'de toplam üretim miktarı yılda 60 milyon tondur. IMF programının uygulanmasına başlandıktan sonra bu miktar yılda 54 milyon tona düştü. Buna rağmen IMF, Brezilya hükümetine şu kararları dayattı.

Buğday üretimine yapılan destek kaldırılacak, çiftçilere verilen krediler azaltılacak ve tarım ürünleri ihracatı her zamankinden fazla teşvik edilecek. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi ,Amerika, Brezilya'ya yaptığı buğday ihracatını 1970'lerdeki 450 bin tondan 1985-1986'da 48 bin tona indirdi!

Brezilyalı köylüler ve tüketiciler için tek ümit toprak reformuydu. Ancak 1986'nın sonunda toprak reformu engellendi.

1970'li yıllardan sonra hiçbir Latin Amerika ülkesinde gelir dağılımı ile ilgili istatistik açıklanmamıştır. En son, 1972'deki rakamlara göre Brezilya'da toplam gelirin yüzde 50'sini nüfusun yüzde 10'nu paylaşmaktaydı. Toplumun fakir kesimini içeren nüfusun yüzde 20'sinin ulusal gelirden aldığı pay ise sadece yüzde 2 idi. Üçüncü Dünya ülkelerine (yani kalkınmamış veya kalkınmakta olan fakir ülkelere) dış borç vermenin bir yolu da, bu ülkeleri nükleer enerji tesisleri kurmaya itmek olmuştur. Bu tuzağa düşen ülkelere biri de Brezilya'dır. Dünya Bankası Brezilya'ya 40 milyar dolar borcu, sırf nükleer reaktör kurması için vermiş, ancak bu tesis bir türlü çalışır hale getirilememiştir.

*Soru: Brezilya'da özelleştirme nasıl **bir** muhalefetle karşılaşmıştır?*

Cevap: Brezilya'da devlet işletmelerinin özelleştirilmesi yirmi yıldan beri bir politik tartışma konusudur. Bugün dahi, özelleştirme konusunda, ortak bir görüşe ulaşılamamıştır. Son beş yılda (1990-1995) özelleştirmeler yapılmış olmasına rağmen, ne yapılan özleştirmenin boyutu ne de yabancı yatırımcıların katılım payı, Brezilya'nın büyüklüğü ve önemli ile orantılı gözükmemektedir.

Başkan Fernando Henrik Cardoso'nun özelleştirme programına karşı güçlü bir politik muhalefet bulunmaktadır. 1980'de başlayan özelleştirme, hem siyasi muhalefet hem de yasal altyapı eksikliğinden bir süre sonra yavaşlamıştı. 1990'da, 8031 numaralı "Ulusal Özelleştirme Programı-PND'nin en önemli hedeflerinden biri, özelleştirme kazançlarıyla ülkenin uzun süredir ödenmeyen borçlarını ödemeye başlamaktı.

Brezilya'da 1980-1992 yılları arasında 20 devlet işletmesi özelleştirildi ve 1.5 milyar dolar gelir sağlandı. PND'nin kabulünden sonra geçen beş yıl içinde, yani 1990-1995 sürecinde çelik, petro-kimya ve yapay gübre tesislerinin de içinde bulunduğu bir dizi özelleştirme yapıldı ve 13 milyar dolar gelir elde edildi. Bu para, dış borç geri ödemede kullanıldı.

1996 yılına gelindiğinde, Brezilya'da özelleştirmeye karşı güçlü muhalefet devam etmekteydi.

Brezilya'da şu anda özelleştirmenin geleceği pek de parlak gözüküyor. Güçlü muhalefet, özelleşmeyi yavaşlatabilir hatta durdurabilir.

Şili

Yüzölçümü: 751.625 km_
Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Santiago Para
birimi: Peso

Nüfusu: 14 milyon 500 bin
Yıllık nüfus artışı: Yüzde 1,5
Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 93.8
Yıllık ulusal gelir(1996): 82 milyar 600 milyon dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 7,3
Kişi başına yıllık gelir(1996): 5.680 dolar
Enflasyon(1996): Yüzde 7,7
Dış borç: 22 milyar 939 milyon dolar
İşsizlik oranı: Yüzde 5

Soru: Güney, Amerika ülkeleri arasında özelleştirmede en başarılı ülke olarak Şili gösterilmekte, diğer ülkelere örnek olması istenilmektedir. Şili'de özelleştirme sonrası tüm devlet işletmeleri özel sektörün eline geçmiş midir? Devletin elinde kalan işletmeler ne durumdadır?

Cevap: Şili'de yapılan özelleştirmeye rağmen, dünyanın en büyük bakır üreticisi olan Codelco adlı işletme, devlet kuruluşu olarak kalmıştır. Codelco'nun 1995 yılı kârı tüm vergiler ödenikten sonra 637 milyon dolar olmuştur. Bu kâr, Şili'nin tüm ihracat gelirlerinin yüzde 20'sini oluşturmaktadır.

Devlet kuruluşu olan Codelco'nun 1995 yılında ödediği tüm vergilerin toplamı ise 1.7 milyar dolardır.

Devlet kuruluşu olan Codelco'nun ödemiş olduğu bu vergi, Şili'deki tüm özel sektör kuruluşlarının 1995 yılında ödedikleri toplam kurumlar vergisine eşittir.

Şili'de Codelco örneği, devlet kuruluşlarının özel sektör kuruluşlarından daha başarılı olabileceğinin bir kanıtıdır.

Soru: Özelleştirme adı altında, Şili'de devlet mallarını kimler yağmalamıştır?

Cevap: 1973 yılının başında Şili'de iktidarda, halkın oylarıyla seçilmiş Salvador Ailende başkanlığındaki Soysa Demokrat Parti Hükümeti bulunmaktaydı.

Eylül 1973'te, Amerikan gizli örgütü CIA'nın desteğiyle, General Pinochet kanlı bir askeri darbeye Ailende'yi iktidardan düşürdü. İşte başta bu general Pinochet ve ailesi, darbeci generaller ve aileleri, Pinochet'in bakanları ve bunların aileleri, özelleştirme adı altında devlet mallarını yağmalayıp kişisel çıkar sağlayanların başında gelmektedirler. Elbette yağmacılar sadece bunlar değildi.

"Ya borcunu öde ya da mallarını sat" dayatmasıyla karşı karşıya kalan Şili, haziran 1985'te kamu işletmelerini satışa çıkarınca, fırsatı kaçırmayan büyük bir Amerikan bankası olan Bankers Trust, Şili'nin en büyük sosyal sigortalar kurumu olan AFT Provida'nın yüzde 42 hissesini ele geçirdi. Yine aynı şekilde, Şili'nin bir dev kuruluşu olan, nitrat üreticisi Soguimish ve hidroelektrik işletmesi Pilmaquen'in büyük çapta hisselerine de sahip oldu. Bunlarla da yetinmeyen fırsatçı Amerikan bankası Bankers Trust, içinde çelik ve enerji üretim tesislerinin de bulunduğu 13 Şili işletmesinin büyük orandaki hisselerini ele geçirdi. Özelleştirme, Şili'de "kara para aklama yöntemi" olarak da kullanılmıştır.

Şili'de 1975-1979 yılları arasında 110 banka ve bunlara bağlı kuruluşlar özelleştirildi. Özelleştirmenin yöntemi öylesine ayarlandı ki; bu bankalar ülkenin mevcut özel kişi ve kuruluşlarının eline geçti. Bankaların satış fiyatı bilinçli olarak düşük tutuldu. Satılığa çıkarılan bankalara alıcı olan müşteriler hakkında en küçük bir araştırma yapılmadı. Sonunda, özelleştirilen bu bankalar halk tarafından çok iyi bilinen para babalarının eline geçti.

Şili'deki özelleştirme böylece, konunun uzmanlarının ifadeyle, "tam bir felaketle sonuçlanmıştır". Zira, özelleştirme yöntemiyle, sözde devlet tekeline son verilmek istenirken, özel sektör tekelleri yaratılmıştır. Özelleştirilen işletmeler, para babası bir avuç kişinin eline geçmiştir.

Şili'de kamu kuruluşları (yol, su, elektrik) özelleştirilmiştir. Ancak, 1996 yılı itibarıyla, hâlâ bir milyon insanın yaşadığı kırsal kesimde su bulunmamaktadır.

Kolombiya

Yüzölçümü: 1.138.915 km²

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Bogota

Para birimi: Peso

Nüfusu: 38 milyon 300 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 1.6

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 87

Yıllık ulusal gelir(1998): 89 milyar 100 bin dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 4

Kişi başına yıllık gelir(1996): 330 dolar

Enflasyon(1996): Yüzde 20

Dış borç:

1996 : 24 milyar 700 bin dolar

1997 : 28 milyar 600 bin dolar

1998 : 32 milyar 300 bin dolar

1999 : 36 milyar 500 bin dolar

2000 : 30 milyar 600 bin dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 10

Soru: Kolombiya'da yapılan özelleştirmelerin sonucu ne oldu?

Cevap: Kolombiya, 1980'lerin sonunda korumacı ekonomi sistemini bırakarak liberal ekonomiye geçti.

Kolombiya Hükümeti, ülkenin altyapı kurumlarına ihtiyacı olduğunu görerek, yabancı yatırımcıları, Kolombiya'da altyapı yatırımları yapmaya davet etti.

Daha önce belediyeler tarafından yerine getirilen çöp toplama gibi kent temizliği ile ilgili hizmetler de Üçüncü Dünya ülkelerinde özelleştirilmeye başlandı. Kolombiya'nın başkenti Bogota'da çöp toplama hizmetlerinin yüzde 60'ı, içinde Fransızların da bulunduğu özel şirketlere devredildi.. Kolombiya

Hükümeti, bu özel şirketlere işe başlayabilmeleri için büyük miktarda ödenek verdi.

Bir grup Kolombiyalı sendikalı işçi, hükümete başvurarak bu özelleştirme işinin kendilerine verilmesini istedi. Bu kişiler, deneyimli temizlik işçileri oldukları için istenilen hizmetleri daha iyi yapabileceklerini söylüyorlardı. Hükümetin bu işçilere cevabı şuydu: "Sizler, hükümetten ödenek alacak konumda değilsiniz."

1980-1992 yılları arasında Kolombiya'da kayda değer bir özelleştirme yapılmadı.

1992'de devlet demiryolları ve limanlar özelleştirildi. Kolombiya, dünyadaki şiddet olaylarının en çok gerçekleştiği ülkelerden biri. 1948-1960 yılları arasında Kolombiya'da sol-sağ çatışmalar sonucunda 300 000 kişi hayatını kaybetmişti. Bugün Kolombiya'nın önündeki en büyük sorunlardan biri, uyuşturucu patronlarının uğraşları. Gözlemciler, eğer Kolombiya hükümeti, gerillaların sivil toplumun içine çekebilir ve uyuşturucu patronların elini edebilirse ekonominin önünü açabileceğini düşünmektedir.

Uyuşturucu patronlarına karşı kampanya yürütürken çok para harcamak zorunda kalan hükümetin mali durumu 1995'te çok zayıflamıştı.

Kolombiya, 1996-1997 özelleştirme programına bankalar ve madencilik sektörünü de eklemiştir.

Özelleştirmelere rağmen dış borcu giderek artan Kolombiya'da 7 000 çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlamaktadır.

Meksika

Yüzölçümü: 1.972.545 km² Devletin
şekli: Federal Cumhuriyet Başkent:
Meksiko Para birimi: Peso Nüfusu:
97 milyon 100 bin Yıllık nüfus artışı:
Yüzde 1,8

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 87 Yıllık ulusal gelir(1996): 324 milyar 700 milyon dolar Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 4.2 Kişi başına yıllık gelir (1996): 3.340 dolar Enflasyon(1996): Yüzde 35.9
Dış borç: 128 milyar 300 milyon dolar (Dünyada dış borcu en çok olan ülkeler arasında 2. sırada)

Soru: Petrol üreten ve petrol ihraç eden bir ülke olmasına rağmen, Meksika, dış borç batağına nasıl battı?

Cevap: Meksika, petrol üreten ve petrol ihraç eden bir ülke olduğu halde dünyanın en borçlu ülkelerinden biridir.

1996 yılında, 128 milyar 300 milyon dolar dış borçla dünya sıralamasında ikinci durumdadır. Petrol üreten ve petrol ihraç eden Venezüella ve Nijerya da aynı durumdadırlar

Meksika gibi ülkeler, önce petrol sanayini kalkındırmak için büyük miktarda dış borç alıyorlar. Batı'nın tüm ticaret bankaları, petrolü olan ülkelere borç vermek için adeta hücum ediyorlar. Nasıl olsa paralarının karşılığını alacağını biliyorlar. İşte böylece, Meksika gibi ülkeler Batı'nın borç tuzağına düşmüş oluyorlar.

1985'in sonunda, Amerika'nın dokuz büyük bankasının Arjantin, Brezilya, Şili, Kolombiya, Meksika ve Venezüella'yı vermiş oldukları toplam borç, 50 milyar dolardı. (Bu dokuz büyük banka şunlar: Bankers Trust, Bank of America, Chase Manhattan, Chemical, Citicorp, Continental, Illinois, First Chicago, Manufacturers Hanover, Morgan Guaranty.)

Bu dokuz Amerikan bankasının 1985 yılı toplam net geliri 3 milyar 400 milyon dolardı.

1985'in sonunda, İngiltere'nin de dört büyük bankası, içinde Meksika'nın da bulunduğu altı büyük Latin Amerika ülkesine 25 milyar dolar borç veriyordu. (Bu dört büyük banka şunlar: Lloyds, Barclays, National Westminster, Midland.)

Bu dört İngiliz Bankası'nın 1985 yılı toplam net geliri 3 milyar 900 milyon dolardı.

Bir ülkenin borç batağına düşmesinin nedenlerinde biri de, o ülkeden dışarıya para kaçırılmasıdır. 1979-1983 yılları arasında toplam 90 milyar dolar Meksika dışına kaçırılmıştır.

Mart 1985'te bir Meksika gazetesi, ülkeden dışarıya para kaçırmış 575 Meksikalının isimlerini yayımlamıştı. Bunların her biri en az bir milyon dolar yabancı bankalara yatırmışlardı.

Meksika'nın eski başkanı Lopez Portillo'nun da, önce bir milyar dolardan fazla bir parayı İtalya'ya kaçırdığı, sonra kendisinin de Roma'ya kaçtığı ortaya çıkmıştı.

Dışarıya kaçırılmış paraların genellikle bavullarla götürüldüğü ve bankacılar tarafından taşındığı anlaşılmıştır.

Bir araştırmaya göre, 1982-1985 yılları arasında 100.000'den fazla yüksek eğitimli, deneyimli meslek sahibi (doktor, mühendis, teknisyen vb) Meksikalı yurtlarını terk edip Amerika'ya göç etmiştir. 1986'da Meksika'da ekonomide tam bir durgunluk yaşanıyordu: Enflasyon yüzde 100'lerde gezerken, yerli bankalarda faiz oranları yüzde 150'lere tırmanıyor, yıllık ulusal gelir yüzde 4 oranında azalıyordu. Bir taraftan da sermayenin hızla dış ülkelere kaçıışı yaşanıyordu.

Petrol üreten ve petrol ihraç eden bir ülke olmasına rağmen Meksika, battığı dış borç batağından bir türlü kurtulamadı. 20 Aralık 1994'te büyük bir ekonomik bunalıma daha girdi. Amerika'nın direktifiyle IMF ve diğer büyük bankalar Meksika'ya 50 milyar dolar daha borç para verdiler...

Soru: Meksika'da özelleştirmenin boyutları ve sonuçları ne oldu?

Cevap: Özelleştirmenin "kara para aklamaya" aracılık ettiği ülkelerden biri de Meksika'dır.

Meksika'da satılığa çıkarılan devlet kuruluşlarını alabilecek zenginlikte yerli müşteri sayısı yok denecek kadar azdı. Meksika'nın yıllık ulusal gelirinin yüzde 22'si 37 işadınının cebine girmektedir! Özelleştirme sonucu satılan devlet kuruluşlarının en büyük yerli alıcıları da işte bu 37 zengin işadamı olmuştur.

Meksika, 3.500 km. uzunluğundaki karayolları özelleştirdi. Özelleştirme sonrası bu yollardan taşıt geçiş ücreti o kadar arttı ki; 1992 yılının sonunda yol geçiş ücretlerindeki büyük artışlar, küçük firmalara ve çiftçilere ağır parasal yükler getirdi.

Özelleştirme fikrine sıkı sıkıya bağlı kalan Meksika hükümeti, 1982-1984 yılları arasında 1.000'den fazla devlet kuruluşunu özelleştirdi ve 16 milyar 604 milyon gelir sağladı. Özelleştirilen kuruluşlar arasında telekomünikasyon, televizyon kanalları, beş devlet bankası ve sigorta kurumu da bulunmaktaydı.

1994'ün ortalarındaki Meksika'da her şey güllük güllüştü. Ağustos 1994'te başkan seçilen Ernesto Zedillo, dengeli ve büyüyen bir ekonomi devralmıştı.

Aralık 1994'te bu görünüm aniden silindi. Meksika Hükümeti 20 Aralık 1994'te paranın değerini yüzde 15 oranında düşürdü. Ve hemen arkasından, Meksika parası Pesoyu diğer paralara karşı serbest bıraktı. Finans pazarları allak bullak oldu. Büyük miktarda para yurt dışına kaçmaya başladı. Peso hızla değer kaybetti. Meksika büyük bir ekonomik bunalıma girmiş, hızla iflasa doğru gidiyordu.

Amerika, IMF ve diğer dünya finans kuruluşlarını devreye sokarak Meksika'ya 50 milyar dolar borç verdi.

Meksika ekonomisi uçurumun kenarından dönmüştü. Ama artık ipler IMF'nin elindeydi. Yaptırımlar yağmur gibi yağdı: İç tüketim azaltılacak, ithalat arttırılacak. Enflasyon düşürülecekti. Bunalımın başında 30 milyar dolar olan dış ticaret açığı (yani ithalat ile ihracat arasındaki fark) Nisan 1995 'te 5 milyar dolara indi. Yabancı yatırımcıların Meksika'ya güveni yeniden oluşmaya başladı. Öte yandan, 20 aralık 1994 ekonomik bunalımı sonucu işsizlik büyük oranda arttı, çok sayıda özel kuruluş iflas etti.

Ekonomik bunalım Meksika'da özelleştirmeyi 1995'te büyük oranda yavaşlattı.

Ancak bütün bunlara rağmen Meksika Hükümeti özelleştirmeleri devam ettirmekte kararlı görünmektedir. 1996-1997 sü-

recinde, Petrokimya işletmeleri, demiryolları, telekomünikasyon, uydu, havalimanları özelleştirme kapsamına alınmıştır.

Meksika'da İşçi Sendikaları Federasyonu özelleştirmeye sürekli olarak karşı çıkmıştır ve tutumlarını sürdürmektedir. 1997 yılına dönük tahmin yapan uzmanlar, temmuz 1997 kongre seçimleri öncesi siyasi havanın kızışabileceğini, gerilla terörünün bir tehdit olarak ortaya çıkabileceğini söylemektedirler.

Peru

Yüzölçümü: 1.285.215 km² Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Lima Para Birimi: Sol Nüfusu: 22 milyon 300 bin
Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2.1 Okuryazar yetişkinlerinin oranı: Yüzde 86,2 Yıllık ulusal gelir (1996): 21 milyar 300 milyon dolar Yıllık ulusal gelirin artışı (1987)-(1992): Yüzde 5 ulusal gelir düşüyor)

Kişi başına yıllık gelir(1996): 950 dolar

Enflasyon(1993): Yüzde 48,5 Dış borç:

22 milyar 624 milyon dolar İşsizlik oranı:

Yüzde 9,4

Soru: Peru'da ne tür dayatmalar karşısında özelleştirme yapılmıştır, sonuçlar ne olmuştur?

Cevap: IMF'nin "Ya borcunu öde ya da mallarını sat" dayatması karşısında özelleştirmeye başvuran Peru, devletin dindeyen kâr etmekte olan Condestable adlı bakır madenini, gerçek değerinin çok altında bir fiyatla yabancılara teslim etmek zorunda kalmıştır. Peru, yine aynı neden ve aynı yöntemlerle, zengin fosfat madenlerinin işletmesini de yabancılara terk etmiştir.

1980-1992 yılları arasında Peru'da 5 devlet kuruluşu özelleştirilerek 39 milyar dolar gelir sağlanmıştır. Sonradan çıkarılan bir kanunla, 186 devlet kuruluşundan 23'ünün daha özelleştirilmesi kararlaştırılmıştır. 1994 yılı, Peru için, özelleştirme programının istenildiği gibi uygulandığı bir yıl olmuştur. 27 özelleştirme yapılmış ve 2 milyar 260 milyon dolar gelir elde edilmiştir. Özelleştirilen işletmeler arasında maden yatakları, çimento fabrikaları, elektrik dağıtım kurumları ve bir devlet bankası bulunmaktadır. 1995'te özelleştirme yavaşladı. Toplam özelleştirme gelirleri 1 milyar 90 milyon dolarda kaldı. Büyük ölçekli devlet kuruluşlarının birçoğu hala özelleştirmeyi beklemektedir. Bunlar:

Entegre petrol ve gaz kuruluşu Petroperu, elektrik üretim işletmesi Electoperu, madencilik kuruluşu Centromin ve su işletmesi Sedapel.

Yapılan özelleştirmelere rağmen Peru'nun dış borcu yıllık ulusal geliri aşmış, işsizlik oranı çalışabilir nüfusunun yüzde 10'una tırmanmıştır. Peru'da kişi başına aylık ortalama gelir 80 doların altına düşmüştür.

Soru: Peru, dış borç taksitlerinin çok yüksek olduğunu öne sürerek ödemeleri durdurunca IMF'nin tepkisi ve bu olayın sonuçları ne oldu?

Cevap: Eylül 1986'da Peru Başkanı Alan Garcia, dış borç ödeme taksitlerinin çok yüksek olduğunu savundu. Yıllık borç taksidi, yıllık ihracat gelirlerinin yüzde 10'unu aşmıştı. Alan Garcia, bu durumda ödeme yapamayacağını bildirdi. Ancak, bu borcunu hiç ödemeyecekleri anlamına gelmiyordu. Aslında, Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen fakir ülkeler neden dış borçlarını hiç ödemeyeceklerini ilân etmiyorlar? Bunun tarihte örneği var: 1840 yılında Amerika, Avrupa'daki alacaklılarına borcunu ödemeyeceğini bildirdi ve hiçbir şey olmadı!

Latin Amerika ülkeleri arasında, Peru Başkanı Alan Garcia'nın gösterdiği cesareti gösteren başka birisi çıkmadı. IMF, Alan Garcia'nın bu tutumuna karşı tepkisini hemen gösterdi ve

Peru'yu "rizikolu ülkeler" listesine koydu. Diğer ticaret bankalarının Peru'ya kredi vermesini de yasakladı.

Mayıs 1987'de Peru Maliye Bakanı, IMF ile ilişkileri iyileştirmek için girişimde bulundu. Kendisine verilen yanıt çok yalındı: Borcunu öde!

Alan Garcia IMF'ye başkaldırdıktan sonra, özellikle fakir halkın düzgün beslenmesini sağlayacak önlemler almaya başladı. Ancak enflasyon patladı. 1988'de enflasyon yüzde 2.775'e fırladı. Bütçe açığı korkunç boyutlara ulaştı. İşsizlik ve suç işleme oranları arttı. Alan Garcia, çaresizlik içinde özel bankaları devletleştirdi. Hatta şehrin merkezinde özel bir bankanın kapısını tankla kırdırıp açtırdı. Bu olayın fotoğrafları bütün dünyaya dağıtıldı. Bu olay Alan Garcia'nın sonu oldu.

Alan Garcia 1990'da iktidarı kaybetti. Yerine gelen Alberto Fujimori hızla özelleştirme işlemlerine başladı. Fujimori, 1993'te yeniden seçildi.

IMF'nin buyruklarına uyularak yapılan özelleştirmelere rağmen Peru'nun hem dış borcu arttı, Hem de ülkedeki işsizlik.

Venezüella

Yüzölçümü: 912.045 km²

Devletin şekli: Federal Cumhuriyet

Başkent: Karakas

Para birimi: Bolivar

Nüfusu: 22 milyon 300 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 88

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 88

Yıllık ulusal gelir(1996): 65 milyar 900 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996) Yüzde 0,4 (ulusal gelir azalıyor)

Kişi başına yıllık gelir (1996): 2 960 dolar

Enflasyon (1996); Yüzde 100

Dış borç: 36 milyar 850 milyon dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 7,1

Soru: Venezüella'da özelleştirme gelirleri nerede kullanıldı, varılan sonuç ne oldu?

Cevap: Venezüella petrole sahip bir ülke. Petrol üretiyor ve ihraç ediyor. Petrol ürünlerini ihracatından yılda 11,2 milyar dolar gelir sağlamaktadır. Ancak, petrol gelirlerinden fakir halka hiçbir pay düşmemektedir.

Venezüella halkı hükümete ve politikacılara güvenmiyor. Hükümet üyelerinin ve politikacıların kişisel çıkar ilişkileri içinde çürümüş olduğuna inanıyor ve bunlardan adaletli davranış beklemiyor.

Halk zorunlu kalmadıkça vergi vermiyor, vergi kaçırıyor. Hükümet bordrolardan vergi alabiliyor. Venezüella, petrol üreten ve ihraç eden bir ülke olduğu halde dış borç batağından çıkamıyor.

1987 yılı bütçe gelirlerinin yüzde 33,9'u dış borç ödemelerine ayrılmıştı.

1980-1986 sürecinde, ücretlerin satın alma gücü yüzde 35 oranında azalmış ve işsizlik oranı yüzde 13'e çıkmıştı. Venezüella'da "özelleştirme Yasası" çıkarıldı. Bu yasaya göre, özelleştirmenin net geliri dış borç ödemede kullanılacaktı.

1989-1995 yılları arasında devletin 31 kurum ve kuruluşu özelleştirilerek toplam 2 milyar 406 milyon dolar gelir sağlandı. Bununla dış borç taksitleri ödendi. Özelleştirilen kuruluşlar arasında şunlar da bulunmaktaydı: 7 şeker fabrikası, 6 banka, 5 otel, bir Telekomünikasyon kurumu (CANTV), bir havayolları işletmesi (VÍASA), bir gemi tersanesi (ASTÍNAVE) ve bir süt ürünleri işletmesi (INDULAC).

Özelleştirmelerde şu kural da uygulandı: İşçiler ve emekliler özelleştirilen kuruluşlarda en az yüzde 10, en çok yüzde 20 hisse sahibi olabileceklerdi.

Venezüella, özelleştirmede yabancı yatırımların ilgi odağı oldu. Şu anda Venezüella'nın Başkanı Rafarıl Caldera, hem IMF'nin hem de hükümetteki ekonomik reformcuların baskısı altında bulunmaktadır.

IMF hem de reformcular, kamu harcamalarının azalmasını istiyorlar.

Büyük dış borç nedeniyle IMF'nin buyruklarını yerine getirmek zorunda olan Başkan, kamu harcamalarının kısılması ve işçi-memurların işten çıkarılmasıyla birlikte, şiddet olaylarıyla karşı karşıya kalacağından çekiniyor. Bu nedenle, Hükümetin 1997'de özelleştirmeyi yavaş tempoda götüreceği sanılıyor.

Venezüella'da bugün 40.000'den fazla çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlıyor.

Kotsu Rika

Yüzölçümü: 50.900 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: San Jose

Para birimi: Colon

Nüfusu: 3 milyon 100 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,2

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 93

Yıllık ulusal gelir (1996): 6 milyar 300 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1987-1992): Yüzde 4,4 kişi

Kişi başına yıllık gelir (1996): 2.000 dolar

Enflasyon (1987-1993): Yüzde 19

Dış borç: 4,5 milyar dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 4,3

Soru: Kosta Rika'da özelleştirmenin en önemli gerekçesi neydi?

Ora Amerika'da barış planını ortaya koyan Kosta Rika'nın başına neler geldi?

Cevap: 1980'in ortasında Kosta Rika'da hareketli bir özelleştirme programı uygulanmıştır. Ancak, büyük bir devlet kuruluşu olan Kosta Rika Kalkınma Kurumu'nun (CODESA) özelleştirilmesi planlandığı gibi gitmemiş, yavaşlamıştır.

Kosta Rika'daki özelleştirmenin en önemli nedeni, iç ve dış borçları ödeyecek kaynaklar yaratmaktır. 1995'te, hükümet, devletin çimento fabrikalarını (CEAMPASA) özelleştirdi ve yapay gübre fabrikası (FERTİCA) ile Kosta Rika Kalkınma Kurumu'nun (CODESA) özelleştirilmesi işlemlerine başladı.

1996 özelleştirme programında şu kuruluşlar bulunmaktaydı: Ulusal Likör Fabrikası (FANAL); Ulusal Basım İşletmesi, Kosta Rika Uluslararası Bankası (BICSA) ve telekomünikasyon kurumu (RACO).

IMF'den borç almış ülkeler, yani Amerika'ya borçlu ülkeler, Amerika'nın istemediği hiçbir politikayı ülkelerinde uygulayamazlar. Hatta barış içeren politikaları bile.

İşte buna Kosta Rika'dan bir örnek:

Oscar Arias, Orta Amerika'da barışı sağlayacak bir barış planını açıklar açıklamaz, Amerika hemen Kosta Rika'nın ihracatına engellemeler ve kesin ambargolar uyguladı. Yaklaşık 4,5 milyar dolar borcu olan Kosta Rika (küçük bir ülke için büyük bir borç), hiçbir ticari bankadan dahi borç para alamaz duruma düştü. Bu olay, politik inisiyatif kullanmak isteyen borçlu ülkelere bir ders niteliğindeydi: Alacaklı ülkenin onayı olmadan hiçbir siyasi inisiyatif kullanılamazdı!

El Salvador

Yüzölçümü: 21.395 km²

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: San Salvador

Para birimi: Colon

Nüfusu: 5 milyon 100 bin

Yıllık nüfus artışı yüzde 1,3

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 73

Yıllık ulusal gelir (1996): 6 milyar 300 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1987-1992): Yüzde 2,9
Kişi başına yıllık gelir (1996): 1.170 dolar
Enflasyon (1987-1993): Yüzde 11,2 Dış borç: 2
milyar 100 bin dolar İşsizlik oranı: Yüzde 9

Soru: El Salvador'da özelleştirme hangi tepkilerle karşılaştı?

Cevap: El Salvador halkı çok çalışkan ve girişimci insanlardır. Ama Çoğunluğu fakir, işsiz ve topraksızdır. Toprağın çok büyük bölümü, küçük bir toprak ağası sınıfının elinde bulunmaktadır.

El Salvador uzun yıllar iç savaş yüzünden huzur görmemiş, ancak şimdi barışa kavuşmuştur.

El Salvador'da Şubat 1995'te, Başkan Armando, ekonomiyi küresel ekonomiyle bütünleştirmek ve yabancı yatırımcıları çekmek amacıyla saldırgan bir ekonomik reform planı hazırladı. Buna göre gümrük vergileri düşürülecek, ülkenin parası sabit kura göre ayarlanacak, bakanlıklar yeniden yapısallaştırılacak ve enerji sektörü ile telekomünikasyon özelleştirilecekti. Hatta, ülkenin parasını dolara göre sabitleştirme yerine, doğrudan doğruya para biriminin dolar olarak kabul edilmesi bile önerildi.

Ancak uzun tartışmalardan sonra bunun bugün için mümkün olmadığı görüldü.

El Salvador'un parası, 1996'nın ortasında değer kaybetti.

Başkan Armando, devlet sektörünün özelleştirilmesinde hem işçilerden hem de işverenden tepki görmüştür.

1996'da özelleştirme yavaşlamıştır.

Devletin telefon işletmesi ANTEL'in 1997'de satışa çıkarılacağı sanılmaktadır.

İşçi sendikalarının özelleştirilmeye karşı sert tepki göstermeleri beklenmektedir.

Guatemala

Yüzölçümü: 108.890 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Guatemala

Para birimi: Kuetzal

Nüfusu: 9 milyon 700 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2.9

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 55

Yıllık ulusal gelir(1996): 9 milyar 600 dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1987-1992): Yüzde 3.9

Kişi başına yıllık gelir (1996):980 dolar

Enflasyon (1987-1992): Yüzde 20.6

Dış borç: 2 milyar 700 dolar

İşsizlik oranı: 6,1

Soru: Guatemala'da özelleştirme rahatlıkla uygulanabildi mi?

Cevap: Guatemala tarihinde terörün uzun bir geçmişi bulunmaktadır. Terörün başlıca nedenleri zengin ile fakir arasındaki derin uçurum ve uzun yıllar sürmüş askeri yönetimdir.

1978-1982 yılları arasında, General Romea Lucas Garcia'nın iktidarında, yalnız 1981 yılında 11.000 kişi öldürülmüştür.

1985 yılında serbest seçimler yapılmış ve en azından görünüşte demokratik sisteme geçilmiştir.

Guatemala'da özelleştirmeye 1990'lı yıllarda başlanmıştır. İşçiler, işçi sendikaları, özelleştirmeye karşı çıkmışlardır. 1995 yılına kadar özelleştirme yavaş yürümüştür. Kamu kuruluşlarında çalışanların sendikaları, özelleştirmeyi protesto etmeye devam etmektedir. Özel kuruluşlarda çalışanların sendikaları sıkı altında olduğu için, seslerini fazla duyuramamaktadırlar.

Hükümet 1996 yılı için üç özelleştirme planlamıştı: Ulusal demiryolları (FEGUA), elektrik endüstrisi ve telekomünikasyon.

Guatemala'da 1996 yılında, kişi başına ortalama aylık gelir doksan doların altında bulunmaktaydı.

Honduras

Yüzölçümü: 112.085 km²

Devletin Şekli: Cumhuriyet

Başkent: Tegucigalpa

Para birimi: Lempira

Nüfusu: 5 milyon 500 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 3,2

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 73

Yıllık ulusal gelir (1996): 3 milyar 100 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1987-1992): Yüzde 3,5

Kişi başına yıllık gelir (1996): 580 dolar

Enflasyon(1992): Yüzde 16.5

Dış borç: 3 milyar 600 bin dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 6,4

Soru: Özelleştirmenin Honduras'ta sonuçları ne oldu?

Cevap: Honduras fakir ve kalkınmamış bir ülkedir. Ülke genellikle generaller tarafından yönetilmiştir. Honduras sürekli olarak ;Amerikan muz şirketlerinin etkisi altında olmuştur. Bu nedenle "muz cumhuriyeti" diye adlandırılmıştır.

Özelleştirme 1980'li yılların başında Amerikan baskısıyla başlamıştır.

Özelleştirme sonucunda, 1980'li yılların ortalarına gelindiğinde, devlet sektöründe çalışan 10 000 kişi işini kaybedip işsiz kalmıştır.

1995 yılında, şeker şirketinin özelleştirilmesi hariç, özelleştirme yavaş yürümüştür. Hükümet daha çok rüşvet ve insan haklarının çiğnenmesine karşı mücadele etmiştir.

Hükümetin başlıca ekonomik hedefleri; kamu açıklarını yüzde 4'e, enflasyonu yüzde 12'ye indirmek ve yıllık ulusal gelirin yılda 4,5 oranında büyümesini sağlamaktır.

Hükümetin 1996 yılı özelleştirme programında büyük havalimanları ve telekomünikasyon bulunmaktaydı. Honduras'da kişi başına ortalama aylık gelir 50 doların altında bulunmaktadır.

Nikaragua

Yüzölçümü: 148.000 km² Devletin şekli: Cumhuriyet Başkent: Managua Para birimi: Kordoba Nüfusu: 4 milyon 100 bin Yıllık nüfus artışı: Yüzde 3,4 Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 88 Yıllık ulusal gelir (1996): 1 milyar 681 bin dolar Yıllık ulusal gelirin artışı(1987-1992): Yüzde -2.7 (ulusal gelir azalıyor)

Kişi başına yıllık gelir (1996): 410 dolar

Enflasyon(1993): Yüzde 413.5 Dış borç: 11

milyar 100 bin dolar İşsizlik: Çalışabilir

nüfusun yüzde 60'ı işsiz

Soru: Özelleştirme, *Nikaragua'nın* ekonomik sorunlarına çözüm getirdi mi?

Cevap: Nikaragua'nın tarihini kısaca şöyle özetleyebiliriz: Diktatörlük, açgözlülük, vahşet, rüşvet, çürüme ve doğal afetler.

Nikaragua 1838'de bağımsızlığına kavuştu. Uzun yıllar, iktidar için yapılan savaşlarla geçti. 1934'te General Somoza, darbeyle iktidara geçti. Somoza ve başta iki oğlu olmak üzere tüm aile 1979'a kadar iktidarda kaldı. Bu aile ülkeyi soydu. Havalimanı, havayolları, ülkenin en büyük bira fabrikası, büyük çiftlikler, büyük araziler, ülkenin en büyük oteli, bir çimento fabrikası ve ekonominin önemli kuruluşları bu soyguncu ailenin malıydı.

1972 yılındaki depremden sonra başkent Managua'nın yeni den imar edilmesi için alınan dış borçların büyük bir kısmın; Somoza ailesi cebe indirmişti. Soyguncu Somoza ailesinin en iyi dostu IMF idi. Ne zaman borç para isteseler, IMF'den geliyordu. 1979'da isyan eden Sandinistalar, Somoza'yi devirdiler. Somoza ailesi yurtdışına kaçtı. Bu soyguncu aile ülkeyi terk ettiğinde hazineye sadece 3 milyon dolar almış, devletin dış borcu ise 4 milyar dolara çıkmıştı.

Aslında devletin dış borcu diye bildirilen para, Somoza ailesinin cebe indirdiği paraydı. IMF, Somoza rejimi yıkılmadan birkaç hafta önce Nikaragua'ya büyük miktarda borç vermişti. Ancak bu büyük miktardaki para devletin değil Somoza'nın kasasına girmişti

1979'da Sandinistalar özel şirketleri devletleştirdiler. İhtilalin lideri Ortega 1984'te başkan seçildi.

1988'de enflasyon yüzde 33.000'e çıktı 1990'da yapılan serbest seçimleri Ortega kaybetti. Başkanlığı kazanan Chamorro hızla özelleştirme işlemlerine başladı. Çok sayıda devlet kuruluşu özelleştirildi. Özelleştirme sonucu, kamu sektöründe çalışmakta olan 10000 kişi işini kaybetti. 1996 yılında Maliye Bakanı Dr. Emilo Pereira kamu harcamalarını yüzde 58 arttıracakını ve tüketim mallarından alınan vergileri düşüreceğini bildirdi.

Bu durumda 1996 yılı bütçe açığının büyüyeceği ve dış yardıma gerek duyulacağı anlaşılmaktadır. Nikaragua Hükümeti 1997'de enflasyonu yüzde 9'a indirmeyi ve yıllık ulusal gelirin yılda yüzde 4.5 oranında büyümesini hedeflemektedir. Ulusal telekomünikasyon kuruluşu TELCOR'un özelleştirilmesi gündemdedir. Nikaragua'nın dış borcu, yıllık ulusal gelirinin altı katından fazladır.

Nikaragua'da kişi başına ortalama aylık gelir 35 dolardan azdır.

Panama

Yüzölçümü: 77.200 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Panama

Para birimi: Balboa

Nüfusu: 2 milyon 500 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 88

Yıllık ulusal gelir(1996): 6 milyar 100 bin dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996):Yüzde 2,5

Kişi başına yıllık gelir (1996): 2.440 dolar

Enflasyon (1992): Yüzde 1,8

Dış borç: 6 Milyar 500 bin dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 13.6

Soru: Panama'da özelleştirmeyi kim teşvik etti, sonuçları ne oldu?

Cevap: Panama ekonomisi genelde hizmet sektörü üzerine kurulmuştur. Toplam işgücünün yüzde 67'si bankacılık ve sigorta sektöründe çalışmaktadır.

Kendi ülkelerinde vergi ödemek istemeyenlere Panama bankaları bir seçenek oluşturmaktadır. 1988'de General Noriega zamanında, bu bankaların uyuşturucudan kazanılan milyonlarca dolarlık kara parayı akladıkları ortaya çıkmıştı. Panama'da özelleştirme Amerika'nın teşvikiyle başlamıştır.

Amerika ve Batı Avrupa ülkelerinin özelleştirmeyi dünyaya yaymakta en büyük amaçları, kendi büyük şirketlerinin önünü açmak, bu şirketlerin yatırımlarını dünyanın her tarafına yayılmasını sağlamaktır. İşte bu amacı dile getiren Amerika Ticaret Bakanlığı sözcüsü, Panama'daki özelleştirmeye ilgili şunları söylüyordu:

"Yatırımcılara, Panama'daki serbest ihracat bölgeleri çok ilginç, çok kârlı yatırımların kapısını açıyor. Panama Hüküme-

ti'nin devlet kuruluşlarını özelleştirme yoluyla satışa çıkarmasından yatırımcı şirketler mutlaka yararlanmalıdırlar."

Panama'da 1994'te çimento işletmeleri (CEMEX) özelleştirildi. Yeni hükümet, özelleştirmenin yanı sıra devleti modernize etmeye ve sosyal politikalara da önem vermeye dikkat ediyor.

Açık Pazar ekonomisine geçmeye çalışan Panama'da sosyal dengelerin bozulabileceğinden endişe ediliyor. Panama ulusal telefon işletmesi INTEL'in özelleştirilmesi birkaç yıldır sürmektedir. Panama Hükümeti 1996-1997 sürecinde şeker fabrikalanm, elektrik üretim işletmelerini özelleştirmeyi planlamıştır.

Jamaika

Yüzölçümü: 10.990 km₂

Devletin şekli: Anayasal Krallık

Başkent: Kington

Para birimi: Dolar

Nüfusu: 2,5 milyon

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 1

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 98

Yıllık ulusal gelir(1996): 3 milyar 200 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1987-1992): Yüzde 1,2

Kişi başına yıllık gelir(1996): 1.340 dolar

Enflasyon: (1992):Yüzde 77.3

Dış borç: 4 milyar 300 milyon dolar

Soru: Jamaika'da IMF'nin uygulamaları ve bunların sonuçları ne oldu?

Cevap: Jamaika, 1977 yılından beri IMF'nin gözetimi ve denetimi altındadır. IMF'nin hazırlamış olduğu "yapısal ayarlama" programı uygulanmaktadır. Jamaika'nın dış borcu, yıllık ulusal gelirinin üzerine çıkmıştır.

IMF reçetelerinin bir ülkeyi ekonomik yönden nasıl yıktığı ve sonunda dış borç batağına saplanan ülkenin IMF'nin emrine nasıl girdiğini göstermesi yönünde, Jamaika'da IMF'nin uygulamaları ve bunların sonuçları, Amerika'da bir doktora tezine konu olmuştur. Mr. Cameron Duncan, Washington'daki Amerikan Üniversite'sinde bu konuda doktora tezi hazırlamış ve "Ekonomi Doktoru" unvanını kazanmıştır. IMF'nin sonu gelmez baskılan sonucu, Jamaika Hükümeti, 14 Ocak 1985'te temel tüketim mallarına yüzde 20 zam yapınca halk sokaklara döktü. Arabalar yakıldı. Yollar trafiğe kapatıldı. Okullar, fabrikalar, işyerleri kapandı. Güvenlik güçleriyle şiddetli çarpışmalar oldu. Yedi kişi öldü, yüzlerce kişi yaralandı. Gösteriler bir gün sürdü ama yollar temizlemek bir hafta altı. Büyük bir patlama göstermiş olan Jamaika halkı, her şeye rağmen mizah duygusunu kaybetmemiş, yollarda "Kapitalizm Çıldırdı" adlı popüler bir kalıpsa şarkısı söyleyerek dans ediyordu. Ekonomik göstergelerden birisi olan kişi başına yıllık gelir rakamına bakarsak, Jamaika'da kişi başına ortalama yıllık gelirin 1.340 dolar olduğunu görürüz. Ancak bu rakam gerçeği tam yansıtmamaktadır. Zira, Jamaika'da nüfusun zenginlerden oluşan yüzde 10'u, yıllık ulusal gelirin yüzde 65'ini almaktadır.

Jamaika'da resmi rakamlara göre, çalışabilir nüfusun yüzde 25'i işsiz. Ancak, tutucu bir gazete olan Daily Gleaner, bu oranın yüzde 40 olduğunu duyuruyor. Halk ekonominin kötüye gidişine hiçbir zaman sessiz kalmamıştır. Haziran 1985'te bir hafta süren grevler, sokak gösterileri olmuştur. Öğrenciler üniversite harçlarının yükseltilmesini protesto eden yürüyüşler düzenlemişler, öğretmenler iş bırakma eylemleri yapmışlardır. İşçi sendikaları ve küçük çiftçi liderleri hükümeti istifaya çağırılmışlardır.

Soru: Jamaika'da özelleştirme yöntemleri, boyutları ve sonuçları neydi?

Cevap: Önceleri bir sömürge olan Jamaika, Kuzey Amerika ile Güney Amerika arasındaki Karayip Denizi'ndeki üçüncü

büyük adadır. En önemli ihraç ürünleri boksit, alüminyum, şeker, muz, kahve ve tarım ürünleridir. Ülkenin döviz gelirlerini sağlamada turizm birinci sırayı almaktadır. Özelleştirmeye ilgili şu genel değerlendirmeyi yapabilir: Jamaika'da yapılan özelleştirme, oransal olarak İngiltere'de yapılmış olan özelleştirme ile aynı boyutlardadır. Özelleştirme sonucu küçük işletmelere yabancılar sahip olmuştur. Yapılan özelleştirmenin Jamaika'da halkın ekonomik durumunu iyileştirdiği görülememiştir.

Şimdi, özelleştirme aşamalarına ve ortaya çıkardığı tablolara göz atalım:

1981 yılında Dünya Bankası, Jamaika'da devletin ekonomideki rolünün azaltılmasını istedi. Bu buyruğu alan hükümet kamu sektöründeki kuruluşların özelleştirilmesine başladı. Özelleştirme sonucu büyük çaplı işsizler ordusunun orta çıktığı ülkelerden biri de Jamaika'dır.

1985 yılında 22.000 kişi işini kaybedip işsiz kalmıştır.

Özelleştirmenin, halkın alımına sunulan "hisse senetleri" ile yapıldığı ilk Üçüncü Dünya Ülkesi Jamaika'dır. Jamaika'nın Ulusal Ticaret Bankası 1986 yılında özelleştirildiğinde, banka hisselerinin satışı halka sunuldu. Halkın çok büyük bir rağbet göstermesi bekleniyordu. Oysa sadece 30 bin kişi bu hisse senetlerinden aldı. Hem de hisselerin çok ucuz olmasına rağmen.

Dünya Bankası, Jamaika'da sağlık hizmetlerinin de özleştirilmesini, devletin sağlık hizmetleri için yaptığı harcamaları azaltmasını buyurdu. Jamaika'da, devletin sağlık hizmetlerine yaptığı harcama, özleştirmeden sonra yüzde 44 oranında düştü. Devlet hastanelerinde çalışan doktorlara özel muayenehane açma hakkı tanındı.

1989'da, devletin telefon kurumu TOJ'un hisselerinin yüzde 79'u Amerikan Şirketi olan Cables Wireless'e satıldı. 1990-1993 yılları arasında oteller, çimento fabrikaları ve şeker fabrikaları özelleştirildi.

1994 yılında taşımacılık, turizm ve tarım özelleştirildi. Devlet havayolları olan Air Jamaika, beş yüz odalı Holiday Inn oteli ve iki büyük muz üretim çiftliği de yapılan büyük özelleştirmeler arasındaydı. Devletin elektrik kurumu olan JPS 'nin özelleştirilmesine 1995'in ortasında başlandı, Mayıs 1996'da tamamlandı. Jamaika'nın tek petrol rafinerisi Petrojam'ın özelleştirilmesine 1996'da başlandı.

1996 yılında, devlet kuruluşu Ulusal Su İşletmeleri ve Limanlar İşletmesi'nin özelleştirilmesi programa alındı.

Kutup Yıldızı

"Doğudan şimdi doğacak olan güneşe bakınız!

Bugün, günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan bütün doğu milletlerinin de uyanışlarını öyle görüyorum. Bağımsızlık ve özgürlüğüne kavuşacak çok kardeş millet vardır. Onların yeniden doğuşu, kuşkusuz ki ilerlemeye ve rahatlık içinde yaşamaya dönük olacaktır. Bu milletler bütün güçlüklerle ve bütün engellere rağmen başarılı olacaklar ve kendilerini bekleyen geleceği ulaşıacaklardır.

Sömürgecilik ve emperyalizm yeryüzünden yok olacak ve yerlerinde, milletler arasında hiçbir renk, din ve ırk ayrımı gözetmeyen yeni bir uyum ve işbirliği çağı egemen olacaktır."

Mustafa Kemal Atatürk

Mart 1933

kutupyıldızı

ASYA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME

Hindistan

Yüzölçümü: 3.166.830 km² Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Yeni Delhi Para birimi Rupe Nüfusu: 975

milyon 800 bin Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2 Okuryazar

yetişkinlerin oranı: Yüzde 48 Yıllık ulusal gelir (1996):

350 milyar 500 milyon dolar Yıllık ulusal gelirin artışı

(1996): Yüzde 5 Kişi başına yıllık gelir (1996):360

dolar Enflasyon (1996) Yüzde 9,7

Dış borç: 98 milyar 990 milyon dolar (Dünyada dış borcu en çok olan ülkeler arasında 4. sırada)

Soru: IMF ve dünya Bankası'nın baskıları sonucu özelleştirmenin uygulandığı Hindistan'da hangi sonuçlar elde edildi?

Cevap: Güçlü bir Özel sektörün bulunmasına rağmen Hindistan'ın genel ekonomik yapısı devletçiliğe dayanmaktadır. Temmuz 1991'de merkezi hükümet, ekonominin merkezden yönetilmesinden vazgeçerek, Kamu Sektörü Kuruluşları'na bütçeden yaptığı desteği yüzde 60 oranında azalttı. Böylece özelleştirme Hindistan'ın gündemine girmiş oldu.

Muhalefet partileri özelleştirmeye şiddetle karşı çıktılar, işçi sendikaları, özelleştirmenin işsizliği büyüteceğini öne sürerek tepki gösterdiler.

Ancak, Hindistan'a borç vermiş olan IMF ve Dünya Bankası, Hindistan'ın bütçe açığını ve dış ticaret açığını öne sürerek özelleştirmenin şart olduğunda ısrarcı oldular. 1991-1995 yılları arasında 66 kamu kuruluşu özelleştirilerek 2,2 milyar dolar gelir sağlandı. Fakat özelleştirme yoluyla ülkenin ekonomik yapısının düzeleceği beklenirken, bütçe açığı 14,5 milyar dolar arttı. Ayrıca, çok sayıda devlet kuruluşu bu süre içinde ihmal edildiğinden bu kuruluşların zararları daha da büyüdü ve "hasta" kuruluşlar haline geldi.

IMF ve Dünya Bankası özelleştirmenin yavaş gitmesinde Hindistan Hükümeti'nin isteksizliğini ve siyasi yetersizliğini gerekçe göstermektedirler. Hindistan hükümeti ise, büyük çaplı ve hızlı özelleştirmelerin muhalefet partilerinden ve işçi sendikalarından büyük tepki alacağını bildiğinden özelleştirmeyi yavaş uygulamak zorunda olduklarını açıklamaktadır. 1997 yılına dönük tahminlere göre, altyapısı zayıf olan Hindistan'da sanayinin büyümesinin güç olduğu belirtilmekte ve dış ticaret açığının daha da artacağı sanılmaktadır.

Hindistan'daki kişi başına ortalama aylık gelir 30 dolardır. Hindistan'da (yalnız büyük kentlerde) 30 000 çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlamaktadır.

Endonezya

Yüzölçümü: 1.919.415 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Cakarta Para birimi:

Rupiyah Nüfusu: 203 milyon

300 bin Yıllık nüfus artışı:

Yüzde 1,7

Okuryazar yetişkinlerin oranı Yüzde 85 Yıllık ulusal gelir (1996): 246 milyar 100 milyon dolar Yıllık ulusal gelirin artışı (1987-1992): Yüzde 7,1 Kişi başına yıllık gelir(1996): 1 210 dolar Enflasyon (1992): Yüzde 7,7 Dış borç: 96 milyar 500 milyon dolar (Dünyada dış borcu en yüksek ülkeler arasında 5. sırada)

Soru: IMF, yüksek faizle borç verdiği Endonezya'ya ne tür yaptırımları dayatmıştır?

Cevap: 3.000 millik denizde 13.000 ada üzerine kurulmuş olan Endonezya için en önemli konu taşımacılıktır. Bu nedenle Endonezya'da özelleştirme, insan ve mal taşımacılığın araçları olan yollar, otobüsler, tırlar, demiryolları, limanlar gemi taşımacılığı, hava kargo ve havayolları üzerine yoğunlaşmıştır.

Endonezya hükümeti taşımacılıkta özelleştirmeyi planlarken, hem kendisi için yeni para kaynakları yaratmayı düşünüyor hem de özel sektör yatırımlarıyla taşımacılığın gelip modernleşeceğini umut ediyordu. Ancak, özleştirme için gerekli paranın boyutları o kadar büyüktü ki, sadece Endonezya'nın büyük sermaye sahipleri yatırım yapabilecek durumdaydı. Sonuçta, hem sermayesi büyük hem de hükümetle iyi ilişkileri bulunan şirketler özelleştirmeden büyük pay kaptılar.

Dünyada en büyük tropik ormanlara sahip beş ülkeden biri Endonezya'dır. (Diğerleri Brezilya, Zaire, Peru ve Kolombiya.) Şu rastlantıya bakınız ki, bu ülkeler aynı zamanda dünyada dış borcu en çok olan ülkelerdir. Bu beş ülkedeki toplam tropik ormanlar, dünyadaki toplam tropik ormanların yüzde 60'ını oluşturmaktadır. IMF, borç erdiği bu ülkelere, bu ormanları özelleştirip satması için yoğun baskı yapmaktadır. Sonunda, ormanlar satılıyor; ağaçlar kesiliyor, kereste ihracatı yapıyor, paralar kazanılıyor ve bu paralarla IMF'ye borç faizleri ve taksitleri ödeniyor.

IMF, borçlu ülkelerin, borç faiz ve taksitlerini öderken dünyadaki ekolojik dengeyi bozmasına aldırıyor! Endonezya petrol ve doğalgaz yataklarına sahip. Dünyanın ikinci en büyük hurma yağı üreticisi. Kauçuk, baharat, tütün, çay, kahve, kereste ve kalay üretimlerinde de dünyanın liderleri arasında bulunan Endonezya'nın IMF ve Dünya Bankası'ndan yüzde 10'un üzerinde bir faizle aldığı büyük bir borcu bulunmaktadır.

Endonezya, özelleştirme yoluyla sattığı kamu kuruluşlarından elde ettiği parayı bu borcu ödemek için kullanmaktadır. Endonezya, 1995 yılında telefon kuruluşu Telkom, çimento işletmeleri Semen Grevik ve maden işletmeleri Tambang Timah'ı özelleştirerek 2.5 milyar dolar gelir sağlamış. Nisan 1995'te IMF'ye borç taksidi olarak 1 milyar dolar ödemiştir.,

1997 yılına dönük yapılan tahminlere göre Endonezya'da halkın şikayetleri artacak, enflasyon düşecek, ama ödemeler dengesi açığı büyüyecektir.

Kişi başına aylık ortalama gelirin 100 dolar olduğu Endonezya'da 42.000 çocuk fuhuş yaparak hayatını sürdürebilmektedir.

Japonya

Yüzölçümü: 369.700 km₂

Devletin şekli: Krallık

Başkent: Tokyo

Para birimi: Yen

Nüfusu: 126 milyon 300 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 0,2

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 99

Yıllık ulusal gelir (1996): 4 trilyon 820 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 3.9

Kişi başına yıllık gelir(1996): 28 120 dolar

Enflasyon: (1992):Yüzde 0.3

G' denilen "Dünyanın En Zengin Yedi Ülkesi"nden biri.

İşsizlik oranı: Yüzde 3.4

Soru Japonya'da hangi amaçlar için özelleştirme yapılmıştır?

Cevap: Japonya'daki özelleştirme girişimleri, hükümetin liberal ekonomi politikası çerçevesi içinde, devletin ekonomideki payını azaltmayı amaçlamaktadır. Japonya'da "mintaksu" olarak isimlendirilen anlayışa göre, ülkede kamu sektörünün genişlemesi, genel ekonomik büyüme için engel oluşturmaktadır. Doko Komisyonu, temel kamu kuruluşlarının zaman içinde özleştirilmesi ve böylece özel sektörün dinamikliğinden yararlanılması gerektiği konusunda 1983 yılında bir karar almış ve bu tarihten sonra da özelleştirme hareketleri hızlanmıştır.

Soru: Japonya'da özelleştirme nasıl bir yol izlemiştir?

Cevap: Japon Hükümeti özelleştirme uygulamalarına 1982 yılında başladı. Amaç, hükümetin giderek artan borçlarını ödemek ve kamu kuruluşlarının borçlarını azaltmaktır. Özelleştirilecek kuruluşlar listesinde şunlar bulunmaktaydı: Japon Kamu Telekomünikasyon Kurumu (NTT), Japonya Devlet Demiryolları ve Japon Tütün İşletmesi.

1986'da NTT'nin hisselerinin bir bölümü satıldı. Ekim 1993'te Japonya Devlet Demiryollarının hisselerinin bir bölümü satıldı.

1995 'te özelleştirmede yol alınmadı.

1996'da kayda değer bir özelleştirme yapılmadı.

1997 yılına dönük tahminlere göre, Japonya'nın giderek artan yaşlı nüfusunu destekleyebilmesi için, vergilerin ve sosyal güvenlik primlerinin artırılmasının gerekeceği, bunun da tartışmalara neden olabileceği sanılmaktadır.

Güney Kore

Yüzölçümü: 98.445 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Seul Para birimi:

Won

Nüfusu: 45 milyon 600 bin Yıllık nüfus artışı:
Yüzde 0,9 Okuryazar yetişkinlerin8 oranı: Yüzde
96 Yıllık ulusal gelir (1996): 543,9 milyar dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 6,8 kişi
Kişi başına yıllık gelir (1996): 11 900 dolar
Enflasyon (1992): Yüzde 4,8

Dış borç: 54 milyar 542 milyon dolar (Dünyada dış borcu en yüksek olan ülkeler arasında 10. sırada)

Soru: Güney Kore'de özelleştirme hangi koşullarda yapılmıştır? Beklenen sonuçlara varılmış mıdır?

Cevap: Güney Kore Hükümeti devlet mallarının özelleştirilmesine 1987 yılında, "Vatandaşın hisse planı" adlı planı uygulamaya koyarak başladı. Bu plana göre, kamu kuruluşlarının hisseleri Menkul Kıymetler Borsası'nda satışa sunulacak, vatandaşlar bu hisseleri satın alarak özelleştirilen kuruluşlara ortak olacaklardı. Bu yöntemle özelleştirilmek üzere, dünyanın ikinci en büyük çelik işletmesi POSCO ve Güney Kore'nin tek elektrik işletmesi KEPCO'nun hisseleri borsada satışa sunuldu. Ancak hükümet bu hisselerin satışına bazı kısıtlamalar getirmişti: POSCO ve KEPCO'nun hisselerinin yüzde 51'i devletin elinde kalacaktı. Yani, bu kuruluşların en çok yüzde 49'u satılabilecekti. Diğer bir önemli kısıtlama da şuydu: Güney Kore Telekomünikasyon Kurumu KT'nin hisselerinin yabancılara satışı yasaktı. Yabancılar, POSCO ve KEPCO'nun hisselerinin en fazla yüzde 15'ine sahip olabileceklerdi.

Bu koşullar altında başlatılan özelleştirme, beklenen sonuçları vermedi.

Güney Kore Hükümeti hala KEPCO'nun yüzde 75'ine sahip bulunmaktadır.

Güney Kore çalışma yasalarına göre, bir işverenin işçileri işten çıkarması pek kolay değildir. Özelleştirme yanlıları, bu ya-

saların özelleştirmenin önündeki en büyük engel olduğunu söylemişler ve bu yasaların değiştirilmesi için hükümete sürekli baskıda bulunmuşlardır.

Özelleştirme yanlılarının sürekli baskılarına boyun eğen Güney Kore Hükümeti, işçilerin işten çıkarılmasını kolaylaştıran bir yasayı çıkarınca, işçiler 28 Aralık 1996'da sokaklara döküldüler. 5.000 işçi protesto yürüyüşü yaptı. Polisle çatışıldı ve bir çok kişi yaralandı. Protestolar yaygınlaşmaya devam etti ve 29 Aralık 1996'da Güney Kore'de görülmemiş bir işçi eylemi gerçekleşti. Başkan Kim Young'un hükümetini protesto eden 20.000 işçi yürüyüş yaptı.

20.000 işçi, işlerini kaybetme tehdidiyle karşı karşıya olduklarını bildirerek, hükümet kararlarına karşı geleceklerine dair yemin ettiler. Aynı gün, 700 işyerinde toplam 373.000 işçi greve giderek yürüyüş yapan 20.000 işçiye destek verdiler.

Özelleştirme sonucu işlerini kaybedeceğinin bilincine varan işçiler, eylemlerini 1997'nin ilk günlerinde de sürdürdüler.

Malezya

Yüzölçümü: 332.965 km²

Devletin: Anayasal Krallık

Başkent: Kuala Lumpur

Para birimi: Ringit

Nüfusu: 21 milyon 200 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,6

Yıllık ulusal gelir (1996): 96,2 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 8,5

Kişi başına yıllık gelir (1996): 4.543 dolar

Enflasyon (1992): Yüzde 4

Dış borç: 24 milyar 767 milyon dolar

Soru: Malezya'da özelleştirme kimlerin çıkarına hizmet etmiştir?

Cevap: IMF ve Dünya Bankası'nın reklamını yaptığı özelleştirmenin ilk heveslilerinden biri de Malezya Hükümeti olmuştur. 1981 'de Başbakan olan Dr. Mahathir Muhammed, 1983 yılında özelleştirme işlemlerini girişmiştir.

Malezya'da yapılan özelleştirmelerde; "açık ihale" yöntemi uygulanmamıştır. Hükümet, özelleştirilecek devlet mallarını kendisine politik yönden yakın olanlara veya bakanların özel yakınlarına havale etmiştir! Aralık 1986'da Malezya Hükümeti, devlet sırlarıyla ilgili yasaya bir ekleme yaptı. Bu eklemeye, özelleştirme ile ilgili bilgiler de "devlet sırrı" sayılacak, hiçbir kimseye hiçbir şekilde açıklama yapılmayacaktı. Yani hükümetin, hangi devlet malını kime, kaç ve hangi şartlarda pazarladığı, bir devlet sırrı olarak gizli kalacaktı. Herhalde, bu koşullar altında yapılmış özelleştirmelerin başlamasıyla Malezya'da ekonomik durgunluk başladı. Bu ekonomik durgunluk 1985-1996 yıllarında derinleşti. Özelleştirme saplantısı devlet sektörünün iyice ihmal edilmesine yol açtı.

1990 yılına varıldığında, Malezya'da fakirlik çizgisi altında yaşayan ailelerin sayısı, toplam aile sayısının yüzde 17'sine çıkmıştı. Bu demekti ki, yaklaşık 3,5 milyon insan ileri derecede fakirlik içinde yaşamaktaydı. Malezya'da 1983-1996 yılları arasında 109 devlet kuruluşu özelleştirildi. 56 altyapı projesi (yol, su, elektrik) özel sektöre verildi.

Malezya hükümeti, özelleştirmelerde yabancı yatırımcılara hiçbir güçlük çıkarmadı. Bu nedenle, Malezya'nın telefon İşletmesi'nin özelleştirilmesinde en büyük payı yabancılar aldı.

Özelleştirme sonrası, özel sektörün eline geçen şirketlerde beklenen verimlilik artışı sağlanamamıştır. Malezya'da özelleştirmeden sonra telefon ücretleri yüzde 30 oranında arttı. Sağlık hizmetleri ve eğitim büyük oranda paralı oldu. Elektrik su ücretleri arttı.

Bazı tüketim maddelerinin fiyatı yükseldi. Diğer yönden hükümetin vergi gelirleri arttı. Kâr eden özel sektör kuruluşları kârlarını yeni yatırımlara harcadıkları için yeni iş alanları doğ-

du. Hatta yeterli sayıda yerli işçi bulunamayınca, diğer ülkelerden yabancı işçi davet etme durumunda kalındı. Malezya'da uygulanmış olan özelleştirmelerden çıkan başlıca ders şudur: Hükümete yeni para kaynakları yaratmak, kamu borçlarını azaltmak, özel sektörün denetim ve kontrolünü arttırmak ve sermaye piyasasının güçlenmesini sağlamak için yapılmış olan özelleştirmeler, büyük ölçüde, Malezya rantiyelerinin zenginliklerine zenginlik katmasına yaramıştır.

Özellikle, hükümetle siyasi açıdan ilişkisi olan rantiyeler köşeyi bin kere dönmüşlerdir. Dünyada, karayollarını özelleştiren ülkelerin başında Malezya gelmektedir. Malezya'yı, Tayland'a ve Singapur'a bağlayan Kuzey-Güney Otoyolu, "yap-işlet-devret" kontratı olarak United Engineers adlı bir şirkete verildi. Bu projenin değeri 610 milyon dolardı. United Engineers adlı şirket, kontrat süresi olan 25 yıl boyunca toplam 13 milyar dolar kâr edecekti. Bu özelleştirme, devlet malının nasıl peşkeş çekildiğinin çok güzel örneklerinden biridir. Yap-İşlet-Devret kontratını kazanan United Engineers adlı şirket, hayatında bir santimetrelilik yol, otuz santimetrelilik köprü yapmamıştı! Dahası, son dört yıl içinde 35 milyon dolar zarar etmiş olduğu için borsadaki işlemleri askıya alınmıştı. Peki, nasıl olmuştu da 610 milyon dolarlık bu büyük karayolu projesini kazanmıştı? United Engineers adlı bu şirketin hisselerinin büyük bir bölümü iktidardaki UMNO Partisinin elideydi de ondan!

Muhalefetteki demokrat Hareket Partisi Lideri Kim Kit Siang ateş püskürüyordu: "Hayatında ne yol ne köprü yapmış bu şirkete hükümet kredi vermiş, yardım etmiştir. Hatta bu şirkete, otoyolu üzerinde daha önce devlet tarafından yapılmış ücret ödeme gişeleri de hibe edilmiştir. Bu kadar parayı, krediyi ve yardımı devlet bu özel şirkete vereceğine, aynı olanaklarla otoyolunu devletin kendisi rahatlıkla tamamlayabilirdi!"

1997 yılına dönük tahminlere göre, Malezya Merkez Bankası sıkı para politikası uygulamaya devam edecektir. İçerideki yüksek faiz oranları, dışarıdan ülkeye sıcak para akımını hızlandıracaktır.

Pakistan

Yüzölçümü: 803.940 km₂

Devletin şekli: Federal İslam Cumhuriyeti

Başkent: Islamabad

Para Birimi: Rupe

Nüfusu: 136 milyon 800 **bin**

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,7

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 35

Yıllık ulusal gelir(1996): 71 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996)yüzde 4,6

Kişi başına yıllık gelir(1996) 520 dolar

Enflasyon(1996) Yüzde 12

Dış borç: 29 milyar 579 milyon dolar

İç borç: 22 milyar dolar

Soru: Pakistan'a özelleştirmeyi kimler dayattı? Yapılan özelleştirmelerde şeffaflık ilkesine uyuldu mu?

Cevap: 1970'li yıllarda iktidarda olan Başbakan Zülfikâr Ali Butto'nun Pakistan halk Partisi, ülkenin önemli işletmelerini devletleştirmişti.

1988 'de iktidara gelen Zülfikâr Ali Butto'nun kızı Benazir Butto ise, özelleştirmeye başlamıştır. Onun iktidarı döneminde Pakistan Ulusal Havayolları'nın hisseleri, Menkul Kıymetler Borsası'nda satışa çıkarıldı. 1990'da iktidara gelen Pakistan Müslüman Ligi Partisi ise özelleştirmeyi hızlandırdı. 118 devlet kuruluşunun özelleştirildiği ilan edildi ve 67'sinin özel sektöre satışı gerçekleştirildi. Yapılan özelleştirmelerde hiçbir ön şart aranmadığı gibi "şeffaflık" ilkesine de uyulmadı.

Ekim 1993'te tekrar iktidar olan Pakistan halk Partisi, özelleştirmelere devam etti. 1996 yılına kadar 27 sanayi kuruluşu özelleştirildi.

Eylül 1994'te Pakistan Telekomünikasyon Kurumu'nun hisseleri satışa çıkarıldı ve 898 milyon dolar gelir sağlandı. Aynı yıl, Müslüman ticaret Bankası da özelleştirildi.

Pakistan'da yapılmış olan özelleştirmelerin başlıca amacı, dış borç ödemektir. Bütçe gelirlerinin üçte biri dış borç ödemek için kullanılıyor, ama dış borç yine de büyümeye devam ediyordu. Özelleştirme yoluyla elde edilecek paraların, bu dış borç problemini çözmesi bekleniyordu.

1996'da Pakistan Hükümeti, ülkenin iki büyük gaz dağıtım şebekesinin özelleştirilmesi için AMF ve dünya Bankası'nın ağır baskılan altında kaldı. Zira, daha önce yapılmış olan borç verme anlaşmasında bu şebekelerin özelleştirilmesi şart koşulmuştu. Haziran 1996'da, Benazir Butto'nun politikalarını beğenmeyen IMF, Pakistan Hükümeti'yle görüşmeleri kesti. Benazir Butto'nun iktidardan uzaklaştırılmasından sonra yerine gelen Şahid Cavid Burki, IMF'yi Pakistan'a borç vermeye razı etti.

Pakistan'ın halihazır dış ve iç borçları toplamı 51 milyar dolardır.

Pakistan'ın bütçe gelirlerinin yüzde 26'sı savunma harcamalarına gitmektedir.

Benazir Butto'nun uzaklaştırılmasından sonra iktidara gelen hükümet, IMF'ye söz verdi: devlet mallarının satışı hızlandırılıp, 1997 yılında 1 milyar dolar gelir sağlanacak ve bununla borçların gelmiş olan taksitleri ödenecek. 1997'nin başından itibaren IMF, gümrük vergisi muafiyetlerinin kaldırılması için baskı yapmaya çalışmakta ama hükümet direnmektedir. İthalatın artışı, dış ticaret açığını daha da arttıracaktır.

1996 yılı sonu itibarıyla, Pakistan'da bir kişinin ortalama aylık geliri 45 doların altında bulunmaktaydı.

Filipinler

Yüzölçümü: 300.000 km²

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Manila
Para birimi: Peso
Nüfusu: 71 milyon 200 bin
Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2
Okuryazar yetişkinlerin oram: Yüzde 90
Yıllık ulusal gelir (1996): 85.8 milyar dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 5.5
Kişi başına yıllık gelir (1996): Yüzde 5,5
Enflasyon(11992): Yüzde 9.1
Dış borç: 39 milyar 302 milyon dolar
İşsizlik oranı: Yüzde 8.3

Soru: IMF baskısı, rüşvet ve özelleştirme Filipinler'in ekonomisini nasıl şekillendirdi?

Cevap: Filipinler, yaklaşık 7.000 ada üzerine kurulmuş 110 farklı kültür ve etnik kökenden oluşan, 70 ayrı dilin konuşulduğu bir ülkedir. Hükümet resmi yazışmalarda İngilizce dilini kullanmakta, gazetelerin çoğu da İngilizce çıkmaktadır. Filipinler, Asya'daki tek Hristiyan ülkedir. 1965 yılında yapılan başkanlık seçimlerini, çok parlak bir avukat olan Ferdinand Markos kazandı ve ülkenin başkanı oldu.

Markos, 1969 seçimlerini de kazanarak başkanlığını devam ettirdi.

Devleti karısı İmelde Markos'la beraber yöneten Ferdinand Markos, 1976 yılında Filipinler'de nükleer enerji santrali kurmaya karar verdi. Bu işin ihalesi bir Amerikan kuruluşu olan Westing-house'ye 1,2 milyar dolara verildi. New York Times gazetesinin raporuna göre, Markos bu ihaleden 80 milyon dolar komisyon alıp cebe attı. Ancak, Sovyetler Birliği'nde Çernobil'deki nükleer kaza duyulunca Filipinler'deki santral devreye sokulmadı.

Markos, 1984'te IMF'nin dayattığı "istikrar programı"nı uygulamaya koydu.

1986'da gazeteler Ferdinand ve karısı Imelde Markos'un soygun haberleriyle doluydu. En iyimser hesaplamaya göre bu çift, ülkenin hazinesinden 4 milyar dolar çalmışlardı.

Markos, 1986'da yapılan seçimi hileyle kazandı. Halk ayaklandı. Helikopterle, Amerika'nın Clark hava üssüne, oradan da Hawaii'ye kaçtı. Eylül 1989'da orada öldü. Filipinler'de özelleştirmeye Aralık 1986'da başlandı.

31 Aralık 1996 tarihine kadar 437 kamu kuruluşu özelleştirildi. Bunların arasında, Ulusal Çelik Kurumu, Filipin havayolları, Filipin Ulusal Bankası, kağıt Sanayi İşletmesi de bulunmaktaydı. Yapılan özelleştirmelerden toplam 6,6 milyar dolar kazanç sağlandı. Özelleştirme yöntemi olarak, önce hisselerin halka açık satışı yapıldı. Bundan sonuç alınamayınca, kuruluşlar ihaleye çıkarıldı.

Filipin Hükümeti 1996'da bir bakır8 eritme işletmesini ve bir yapay gübre fabrikasını özelleştirmeye açtı. Hükümet, başlıca kamu hizmetlerini, örneğin, konut inşaatı, posta, sağlık, öğrenim ve emeklilik sigortası gibi hizmetleri de özelleştirmeye hazırlamaktadır.

Filipinler'in dış ticaret açığı (yani ihracat-ithalat farkı) gide-rek artmaktadır. Bu açığın: 1994't 7,9 milyar dolar; 1995'te 9,2 milyar dolar; 1996'da 9,9 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir. Kişi başına aylık ortalama gelirin 100 dolar olduğu Filipinler'de 100 000 çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlamaktadır.

Tayvan

Yüzölçümü: 35.990 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Taypey Para birimi:

Dolar Nüfusu:21 milyon 600

bin Yıllık Nüfus artışı: Yüzde

0,9

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 91,7
Yıllık ulusal gelir(1996): 304,7 milyar dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı (1987-1991): Yüzde 5,8
Kişi başına yıllık gelir(1996):14 090 dolar
Enflasyon (1992):Yüzde 3,3
Dış borç:3 milyar 900 milyon dolar
İşsizlik oranı: Yüzde 0,9

Soru: Tayvan, özelleştirmede yabancılara karşı nasıl bir kısıtlama koydu? Tayvanlıların özelleştirmeye tepkisi ne oldu?

Cevap: Tayvan'da devlet sektörü çok sağlıklı çalışmaktadır. 1984 bütçesi gelirlerinin yüzde 12'sini kamu işletmelerinin kârları oluşturmaktaydı. Bu oran,1994'te yüzde 8 olarak gerçekleşti.

Devlet sektörünün verimli çalışmasına rağmen, 1989'da 12 devlet işletmesinin özelleştirileceği ilan edildi. Ancak, özelleştirmeler sık sık ertelendi.

Tayvan Hükümeti'nin yabancılara karşı olan tavrı özelleştirmenin önündeki en büyük engeli oluşturmuştur: Tayvan Parlamentosu, yabancının hisse sahibi olmasına sürekli karşı çıkmıştır. Tayvan'da yapılan özelleştirmelerde yabancının eline geçen hisselerin oranı yüzde %'i dahi bulmamıştır.

Yabancının özelleştirmeye ilgi duymayışlarının bir nedeni de, 1992 yılında çıkarılan yasadır. Bu yasayla kamu işletmelerinde çalışan işçilerin hakları öylesine korunmakta ve iş güvenlikleri öylesine sağlanmaktadır ki, özelleştirme ile el değiştirecek kuruluşlarda, özel sektör patronlarının işçi çıkarması hemen hemen olanaksız hale gelmiştir.

Tayvan'da kamu işletmelerinde çalışan işçiler özelleştirmeye karşı büyük çaplı gösteri yürüyüşleri düzenlemişlerdir. Özelleştirileceği dedikodusu ortaya çıkan kuruluşun işçileri anında sokaklara dökülmüştür. İş güvenceleri yasanın koruması altında olmasına rağmen işçiler özel sektörde çalışmayı arzu etmemektedirler. Tayvan'da yapılan en büyük özelleştirme, 1995 yılında çelik üre-

tim işletmesi Çin Çelik'in hisselerinin yüzde 20'sinin özel sektöre satılmasıyla gerçekleşmiştir. Bu özelleştirmeden 1,2 milyar dolar gelir elde edilmiştir. 1997 yılına dönük tahminlere göre, bütçe açığı yine çok büyük olacaktır. Hükümet kamu harcamalarını kısımaya çalışacak, vergi kaçırانların üzerine gidecek ve özelleştirme yaparak kısıtlı bir kaynak yaratmaya çalışacaktır.

Tayvan'da 60.000 çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlamaktadır.

Bangladeş

Yüzölçümü: 144.000 km²

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Dakka

Para birimi: Taka

Nüfusu: 112 milyon 800 bin

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 35

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,9 *

Yıllık ortalama gelir(1996): 24 milyar 700 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1985-1992): Yüzde 4

Kişi başına yıllık gelir (1996):219 dolar

Enflasyon (1992): Yüzde 5,6

Dış borç: 16 milyar 569 milyon dolar

İşsizlik: 30 milyona yakın insan işsiz

Soru: Bangladeş'te halkın özelleştirmeye karşı tepkisi ne olmuştur? Özelleştirme, Bangladeş'in ekonomisini iyileştirmiş midir?

Cevap: Bangladeş'te 1973 yılında yaygın bir kamulaştırma uygulanmış ve ülkenin üretim araçlarının yüzde 92'si devlet mülkiyetine geçmiştir.

Özelleştirme ise 1982 yılında başlayıp 1985 yılında hızlanmıştır.

1982-1995 yılları arasında Bangladeş'te 500'den fazla sanayi ve ticaret kurumu devletin elinden alınıp özelleştirildi. Özelleştirme daha çok tekstil endüstrisinde yoğunlaştı.

Bangladeş'te, 1982'de yıllık ulusal gelirin yüzde 90'ı kamu harcamalarına giderken, bu oran 1990'da yüzde 40'a düşmüştü. 1973'te devlet, üretim sanayinin yüzde 92'sine sahipken bu oran, özelleştirmeden sonra yüzde 40 düzeyine indi. Özelleştirme sonrası, pamuklu tekstil fabrikalarında hem kârlılık azaldı hem de iplik üretimi düştü.

Bangladeş için önemli bir tekstil ürünü olan jüt tekstil ürünlerinin üretimi de özelleştirmelerden sonra düştü tekstilin bu kolunda çalışan binlerce işçi işsiz kaldı. Özelleştirmeye karşı Bangladeş'te hem halk hem siyasi partiler sürekli tepki göstermişlerdir. Sık sık, büyük çaplı grevler yapılmıştır.

Yaklaşık 30 milyon çalışabilir insanın işsiz olduğu Bangladeş'te özelleştirme güçlüklerle yürütülebilmıştır. Aslında satışa çıkarılan çok sayıda kuruluşa uzun süre alıcı bulunamamış, özelleştirilen kuruluşların çoğu da zarar eden şirketler durumuna düşmüştür. Bangladeş hükümetine özelleştirme konusunda danışmanlık yapan yabancı uzmanlar şu öneride bulunmaktadır:

"Özelleştirme, yavaş yavaş yapılırken yürümüyor! Bu nedenle en iyisi bir kerede çok çabuk ve çok geniş kapsamlı özelleştirme yapılmalıdır" yani "şok özelleştirme" yapılmalıdır! Yabancı uzmanların önerdiği "şok özelleştirme"yi uygulayabilecek siyasi irade henüz Bangladeş'te ortalıkta gözükmüyor. Bangladeş'te işçi sendikaları özelleştirmeye karşı tepkilerini devam ettiriyorlar.

Özelleştirmeden, işini kaybederek zarar görenlerin yanında fırsattan yararlanıp avanta kazanmak isteyen Bangladeşliler de zarar gördüler. İşte bunun öyküsü: özelleştirilen kuruluşların hisse senetleri borsada satışa çıkarıldı, parası olan Bangladeşliler bu hisselerden satın alarak kısa zamanda kâr etme düşleri görmeye başladı. Ancak Dakka Menkul Kıymetler Borsası'nda

hisse senetleri aniden büyük düşüş gösterince öfkelenip sokaklara döküldüler gösteri yürüyüşleri yapmaya başladılar. Engellemeye kalkan polisle çatıştılar. Hayatlarında ilk kez hisse senedi sahibi olan 300 000 Bangladeşlinin avanta para kazanma ümitleri yıkılmıştı. 16 Kasım 1996'da borsa endeksi 3b627 iken, 4 Aralık 1996'da 2.667'ye düşerek yüzde 26 oranında değer kaybetmişti. Düşüşün daha da devam edeceğini gören deneyersiz yatırımcılar 6 Aralık 1996 günü Başbakanlığa doğru yürüyüşe geçtiler.

Kişi başına ortalama aylık gelirin 20 doların altında olduğu Bangladeş'te 5.000 çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlamaktadır.

Tayland

Yüzölçümü: 514.000 km₂ Devletin şekli: Anayasal Krallık Başkent: Tay Para birimi: Baht Nüfusu: 62 milyon 100 bin Yıllık nüfus artışı: Yüzde 1,3 Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde:93 Yıllık ulusal gelir(1996): 201 milyar 600 milyon dolar Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 7,7 Kişi başına yıllık gelir(1996): 3.250 dolar Enflasyon (1996): Yüzde 5.7

Dış borç: 60 milyar 332 milyon dolar (dünyada dış borcu en yüksek ülkeler arasında 8. sırada)

Soru: Tayland'da özelleştirmeye kimler karşı çıktı? IMF önerilerinin uygulanması Tayland ekonomisini nasıl etkiledi?

Cevap: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Tayland ekonomisinin belkemiğini devlet sektörü oluşturmuştur. Ancak, devletçiliğin yanında özel sektöre de yer ve önem vermiştir.

Tayland'da özelleştirmeye 1988'de hazırlanan bir yasa tasarısıyla başlanmıştır. Bu tasanda, mevcut 61 kamu kuruluşundan 41'inin özelleştirilmesi öngörülmekteydi. 1995 yılında zarar eden üç şeker fabrikası ve Cam Üretim İşletmesi'nin yüzde 70'i yerli alıcılara satılmıştır. Devletin, gemi taşımacılık kurumu da özelleştirilmek istenmiş, ancak çok sayıda milletvekilinin karşı kampanya başlatması üzerine özelleştirme gerçekleşmemiştir.

Tayland'a borç veren IMF'nin başta gelen önerilerinden bir ihracatın artırılması görüşü olmuştur. IMF'nin önerisiyle hareket eden Tayland, en önemli ihracat ürünlerinden olan kauçunun ihracatını arttırmış, 1985 yılındaki ihracat bir yıl öncekinin yüzde 31 oranında üstünde gerçekleşmişti. Pekiyi, bu artışın Tayland'a sağladığı kazanç neydi? İhracatını arttıran Tayland'ın geliri azalmıştı: 1984'teki kauçuk ihracatından 262 milyon dolar kazanmış olan Tayland'ın geliri, yüzde 31 oranında ihracatın arttığı 1985 yılında 242 milyon dolara düşmüştü!

IMF'nin dayatmasıyla Tayland'da büyük çapta orman kıyımı yapılmış, geçmişte taşımacılıkta kullanılan dereler de kurumuştur.

1997 yılına dönük tahminlere göre, Tayland'ın bütçe açığı yüksek oranda devam edecektir. Dünyanın dış borcu en çok ülkelerinden biri olan Tayland'da 200.000 çocuk fuhuş yaparak geçimini sağlamaktadır.

Vietnam

Yüzölçümü: 329.565 km₂

Devletin şekli: Sosyalist Halk Cumhuriyeti

Başkent: Hanoy

Para birimi: Dong

Nüfusu: 62 milyon 100 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde:88

Yıllık ulusal gelir(1996): 27 milyar 800 milyon dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 9,7
Kişi başına yıllık gelir(1996):360 dolar
Enflasyon Yüzde 14.5
Dış Borç: 25 milyar 115 milyon dolar

Soru: Vietnam'da geniş çaplı bir özelleştirme neden yapılamadı?

Cevap: Vietnam hükümeti, devlet mallarının geniş çaplı bir özelleştirmesini düşünmemiştir. Hükümet, kalkınma hedeflerine varabilmek için sosyalist yöntemlerden vazgeçmiş değildir.

Hükümet,. Sınırlı bir özel mülkiyete fırsat vermek için bazı devlet kuruluşlarının hisselerini belirli bir kısıtlama içinde satmayı planlamıştır. Vietnam Hükümeti, bir sermaye piyasası yaratmak amacıyla 1987'de, "Yabancı Yatırımları Yasası"nı çıkardı. Bu yasaya göre daha önceden saptanacak şirketlerde yabancılar pay sahibi olabileceklerdi. Tarım sektöründe yapılan bir reformla, devletin malı olan tarım arazileri, bu arazileri ekip biçen köylülere dağıtıldı. Bunun olumlu sonucu hemen ortaya çıktı: Pirinç ithal eden Vietnam, kısa sürede dünyanın en çok pirinç ihraç eden üç ülkesinden birisi olarak Tayland ve Amerika'dan sonra üçüncü duruma geçti.

Tarım sektöründe başarıyla uygulanan reformun, sanayi sektörüne de uygulanmasına hükümet yetkilileri karşı çıktı. Devletin malı olan sanayi kuruluşlarının elden çıkarılmasını kabul etmediler. Zira, sosyalist sistemin temel ilkelerine göre, devlet malının ortak mülkiyeti ve birlikte kullanımı esastı.

Haziran 1992'de çıkarılan bir yasayla, kamu kuruluşlarından bazılarının özelleştirilmesinde iki yöntem uygulanmasına karar verildi:

* Kamu kuruluşlarının kısıtlı bir bölümünün anonim ve limited şirketlere dönüştürülmesi.

* Kamu kuruluşlarının kısıtlı bir bölümünün hisselerinin özel yatırımcılara satılması.

Birinci yöntemle önce birkaç kuruluş üzerinde deneme yapıldı, ancak başarılı sonuç alınamadı.

1995 yılının sonuna kadar Vietnam'da sadece beş kuruluşun hisselerinin bir bölümü özel sektörü satılabildi.

Yıllık ulusal geliri kadar dış borç batağına girmiş olan Vietnam, IMF'nin "rizikolu ülkeler" listesindedir.

1997 yılına dönük, Vietnam'la ilgili tahminler şunlardır:

Ekonomi politikası çelişkili olmayı sürdürecektir, fakat ekonomik reform devam edecek.

Özelleştirme konusunda tartışma bekleniyor.

Finans sektörü liberalleştirilmediği takdirde faiz oranları yükselecek.

Dış ticaret açığının balon gibi şişmesi sonucunda, Vietnam parası Dongun değeri düşebilir.

Yıllık ulusal gelir hızla artacak, sanayi iki rakamlı büyüme oranı gösterecek.

Pirinç ihracatı çok artabilir.

Singapur

Yüzölçümü: 616 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Singapur

Para birimi:Dolar

Nüfusu: 3 milyon 100 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 88

Yıllık ulusal gelir(1996): 102,2 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1996): Yüzde 88

Kişi başına yıllık gelir(1996): 32.878 dolar

Enflasyon(1996): Yüzde 1.3

Dış borç: 16 milyar 500 milyon dolar

İşsizlik oranı: Yüzde 2

Soru: Singapur'un ekonomisi hangi güçlerin elindedir? Singapur'da özelleştirmenin boyutları ne olmuştur?

Cevap: 1877'den 1959'a kadar İngiliz sömürgesi olarak kalan Singapur'da bağımsızlığını kazanmasından sonra 1959'da yapılan ilk seçimlerde, parlamento'da çoğunluğu sağlayan Halkın Hareket partisi hâlâ (Ağustos 1996) itibariyle) iktidardadır.

Singapur'da yabancıların iş kurması ve mülk edinmesinde hiçbir kısıtlama yoktur.b

Singapur'da döviz değişim kontrolü (kambiyo kontrolü) yoktur.

Singapur, çokuluslu şirketlerin merkez olarak kullandıkları bir vergi cennetidir. Singapur'un, imalat sanayi ürünlerinin yüzde 75'ini bu çokuluslu yabancı şirketler gerçekleştirmektedirler.

Singapur hükümeti 1989'da, devlet mallarının özelleştirilmesini araştırmak üzere "özelleştirme komitesi"ni kurdu. Bu komite, ülkenin elektrik enerjisi üretim işletmesi PUB'un özelleştirilmesi için hazırlıkların yapılmasını önerdi. PUB, çok verimli çalışan, yüksek kalitede ve güvenli elektrik enerjisi üretilip dağıtan bir kurumdu.

1996 yılına kadar PUB'un özelleştirilmesi gerçekleştirilemedi.

1996'da alınan bir kararla özelleştirilmenin üç dört yıl daha ertelenmesine karar verildi.

Singapur Telekomünikasyonu'nu özelleştirmek isteyen hükümet, bu kuruluşun hisselerinin bir bölümünü sattı. Hükümetin özelleştirmeyi düşündüğü diğer kuruluşlar ise şunlardı: Çan-gi Uluslar arası Havalimanı, Singapur limanı, Singapur Radyo Kurumu.

Singapur'la ilgili, 1997 yılına dönük tahminler ise şöyle: Bütçe fazlalık vermiştir. Bu fazlalığın, konut yapımının desteklenmesinde ve diğer kamu harcamalarının arttırılmasında kullanılması bekleniyor. Ancak, böyle bir yaklaşımın serbest pazar ekonomisinin ilkelerine ters düşeceğinden çekiniliyor.

AFRİKA ÜLKELERİNDE ÖZELLEŞTİRME

Gana

Yüzölçümü: 238.305 km₂

Devletin şekli: Askeri Yönetim

Başkent: Akra

Para birimi: Cedi

Nüfusu: 16 milyon

Yıllık nüfus artışı: 3.6

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde: 63,1

Yıllık ulusal gelir(1996): 7 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1985-1993): Yüzde 4,6

Kişi başına yıllık gelir (1996): 430 dolar

Enflasyon (1988-1993): Yüzde 22.8

Dış borç: 4 milyar 600 milyon dolar.

Soru: Dünya Bankası ve IMF, reçetelerini aynen uygulayan Gana'yı Afrika'daki "başarının simgesi" olarak göstermiştir. Gana'nın başarıları hangi boyutlara ulaşmıştır?

Cevap: Gana, İngiltere'den bağımsızlığına Mart 1957'de kavuştu.

Halk tarafından sevilen Nukruma, başkan seçildi. Nukruma, kalkınma yöntemi olarak devletçiliği seçti. Ancak, Şubat 1966'da ordu ve polis Nukruma'yı devirip iktidarı ele geçirdi.

Cuntacılar, IMF ve Dünya Bankası'nın baskısı altında özelleştirmeye başladılar. Fakat kısıtlı bir iktidara sivil bir hükümet geldi. İngiltere'NİN Oxford Üniversitesi'nden mezun Dr. Kofi Busya'mın başkanlığındaki bu hükümet IMF'nin emirlerine aynen uyarak, verilen reçeteleri hızla uyguladı: Paranın değerini yüzde 475 düşürdü. Başta sağlık hizmetleri olmak üzere kamu harcamalarının çoğunu kısıtı veya tamamen kaldırdı. Çok sayıda memurun işine son verdi. Bu uygulamaların sonucunda ekonominin düzelmesi bekleniyordu. Oysa, şu sonuçlar ortaya çıktı: Dış borç arttı, enflasyon yükseldi, işsizlik çıkış gibi büyüdü, rüşvet ve çürüme dedikoduları aldı yürüdü.

Oxford üniversitesi mezunu Başbakan Dr. Kofi Busya'mın ordu mensuplarına konut yapımında verilmekte olan parasal desteği kaldırması, bardağı taşıran son damla oldu. Ocak 1927'de ordu yönetime el koydu. Askerler, paranın değerini yükseltti. Özelleştirilmiş işletmeleri tekrar devletleştirdi. Ancak Aralık 1981'de bir askeri darbe daha oldu ve bu kez iktidarı ele geçiren askerler tekrar özelleştirmeye başladılar. Ülkenin çeşitli sanayi sektöründe ve tarımda yer alan 300'den fazla işletmenin özelleştirilmesi 1988 yılından daha hızlandı. Askeri hükümet, 1983-1988 yılları arasında, sağlık hizmetlerine yapılan harcamaları kısıtı. Bu yıllar arasında işçilik maliyeti yüzde 5 düşerken, ilaç fiyatları yüzde 21 arttı. Salık sektöründe, deneyimli eleman sayısında da hızlı bir düşüş yaşandı. 1985'te, sağlık personeli mevcut ekonomik koşullarda ve eksilmiş kadrolarla yükü daha fazla taşıyamayacaklarını bildirip greve gideceklerini duyurunca, Sağlık Bakanlığı şu açıklamayı yapmak zorunda kaldı:

"Bu ülkenin halkına artık ücretsiz ilaç ve sağlık hizmeti veremeyeceğimiz ortaya çıkmıştır. Sağlık hizmetlerine ayrılan paranın yetersiz oluşu, verilen sağlık hizmetlerinin kalitesini de büyük ölçüde düşürmüştür. Temel ilaçların ve diğer önemli sağ-

lık malzemelerinin giderek artan kıtlığını çekmekteyiz. Hastane binaları, sağlık aletleri ve ilaç depolan bakımsızlıktan yıkılacak duruma gelmiştir. Bu durumu düzeltmek için Gana'nın ek para kaynakları bulması kaçınılmaz hale gelmiştir."

Sağlık hizmetleri ve ilaç fiyatlarının yükseltilmesinden sonra Gana'da yapılan bir araştırma şu durumu ortaya çıkarmıştır: Sağlık hizmetlerinin çok pahalı duruma gelmesi ve bazı sağlık servislerinin tamamen ortadan kalkması sonucunda kadınlar, doğum öncesi sağlık hizmetlerinden eskiden olduğu kadar yararlanamamakta ve koruyucu sağlık önlemlerine başvuramamaktadırlar. Gana'da, 1990'da devletin 360.000 memuru bulunmaktaydı Dünya Bankası, bunların yüzde 80'inin gereksiz olduğunu öne sürerek işten çıkarılmasını istedi.

IMF'nin dayatmasıyla özelleştirmeyi sürdüren Gana, 94 devlet işletmesini elden çıkarıp özleştirdi, 34 kuruluşu da tasfiye etti.

Gana'da 1882 yılında başkanlık seçimleri yapıldı ve Rawlings başkan seçildi. Başkan Rawlings, IMF ve Dünya Bankası ile olan ilişkileri geliştirdi. Onların buyruk ve reçeteleri hızla uygulanmaya devam edildi. Nisan 1994'te devlet malı Aşanti altın Madeni'nin hisseleri satıldı. 1995 yılına gelindiğinde 300 devlet işletmesinden 128'i özelleştirilmişti. 1995 yılında 22 kuruluş daha özleştirildi. 1996 yılında telekomünikasyon, orman ürünleri işletmesi, enerji üretimi ve madencilik kuruluşlarının da özelleştirilmesi gündeme geldi.

Gana'daki özelleştirmelerle yakından ilgilenen uluslar arası kuruluşlar şunlar: Coca-Cola, Pepsi-Cola, Belçika'dan SİAT, Fransa'dan SODECİ, İngiltere'den TELECOM. IMF ve Dünya Bankası'nın reçetelerini ve buyruklarını aynen uygulamış olan, "Başarının Simgesi" Gana'da Kişi başına ortalama aylık gelir 36 dolardır.

Kenya

Yüzölçümü: 582.645 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Nairobi

Para birimi: Şiling

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,3

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 70,5

Yıllık ulusal gelir(1996): 6 milyar 600 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1985-1993): Yüzde 3,9

Kişi başına yıllık gelir (1996): 260 dolar

Enflasyon (1988-1993): Yüzde 25

Dış borç: 7 milyar dolar

Soru: Kenya'da özelleştirmenin boyutları ne olmuştur? Kenyalılar özelleştirmeye karşı nasıl bir tepki göstermiştir?

Cevap: Bağımsızlığını elde ettiği 1963 yılından 1970'li yılların sonuna kadar Kenya'da karma ekonomi uygulanmıştır. Yani, devlet sektörü ile özel sektör yan yana var olmuştur. Kenya'nın özel sektörü deneyimli, benzerleriyle yarışabilir ve en az oranda korunma gereksinimi duyan bir yapıdadır, deneyimli ve yetenekli yöneticilere, uluslararası pazarlarda iyi ilişkilere sahiptir.

Devlet, ekonominin her dalında çeşitli kuruluşlarıyla var olmuştur. Devlet sektörü, yönetime sıkça karışmalara ve yeteneksiz yöneticilere, uluslararası pazarlarda iyi ilişkilere sahiptir.

Devlet, ekonominin her dalında çeşitli kuruluşlarıyla var olmuştur. Devlet sektörü, yönetime sıkça karışmalara ve yeteneksiz yöneticilere rağmen, benzerleriyle yarışabilir düzeyde sanayi kuruluşlarına sahip olmuştur. Kenya'da özelleştirme, 1992 yılında hazırlanan bir programla başladı. Hükümet, stratejik özelliğe sahip 33 devlet işletmesinin yeniden yapılandırılıp yine devlet yönetiminde kalmasına ve 207 devlet işletmesinin Özelleştirilmesine karar verdi. 1995 yılına kadar 121 işletme

özelleştirildi. 1995 yılında 28 kuruluş daha özelleştirildi. Kenya Havayolları'nın hisselerinin yüzde 26'sı yabancılara (KLM ve Hollanda Havayolları) satıldı. Bu, Kenya'da yabancılara verilen ilk büyük kurum oldu. Ocak 1995'te Nairobi Menkul Kıymetler Borsası yabancılara açıldı. Artık yabancılar da borsada hisse senedi alışverişi yapabilecekti.

1996 yılında büyük işletmelerin, örneğin, şeker fabrikalarının özelleştirilmesi programa alındı. Kenyalılar özelleştirmeyi bir ekonomik önlem olarak değil, bir siyasi girişim olarak algılamışlardır. ;özelleştirmeyi devletin temel işlevlerine karşı bir ihanet olarak kabul etmişlerdin. Ancak, Kenya'yı yönetenler IMF'nin denetim ve gözetimine girmeyi kabullendiklerinden, halkın özelleştirmeye karşı olan tepkisi bir yaptırıma dönüşmemiştir.

Sora; IMF'nin denetim ve gözetiminden çıkmayan Kenya'nın ekonomisi giderek iyileşmiş midir?

Cevap: Kenya, 1975 yılından beri IMF'nin sürekli gözetim ve denetimi altındadır. Bir IMF görevlisi, Kenya Merkez Bankası'nda kendisine ait özel bir büroda sürekli olarak bulunmakta ve hükümetin, bütçe başta olmak üzere tüm ekonomik kararlarını denetlemektedir.

Kenya'da ücretlerin satın alma değeri 1981-1983 yılları arasında yüzde 20 oranında düşmüştür. IMF'nin Kenya'ya girdiği yıl olan 1975'teki asgari ücretin gerçek değeri, 1984'tekinden yüzde 42 oranında fazlaydı.

IMF, Kenya'ya girmeden önce, 1964-1973 yılları arasında, bütçede sosyal harcamalar için ayrılan pay listenin başında gelmekteydi. Eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları kişi başına yılda yüzde 13.7; savunma harcamaları ise, yine kişi başına yüzde 11.7 oranında arttı.

Açıkça görüldüğü gibi, IMF'nin gözetim ve denetimi altına girdikten sonra Kenya'nın gelirleri halkın çıkarı için değil, borç faizlerine ve savunma harcamalarına gitmeye başlamıştır.

IMF'nin dayatmasıyla özelleştirme yapan Kenya'nın bugünkü dış borcu, yıllık ulusal gelirinden fazla olup, kişi başına ortalama aylık gelir 22 doların altındadır.

Madagaskar

Yüzölçümü: 594.180 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Antananarivo

Para birimi: Malagasi Frank

Nüfusu: 12 milyon 900 bin

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 80

Yıllık ulusal gelir(1996): 3 milyar dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı (1985-1993): Yüzde 0,8

Kişi başına yıllık gelir (1996): 240 dolar

Enflasyon(1988-1993): Yüzde 30

Dış borç: 600 milyon dolar

Sora: IMF ve Dünya Bankası ile işbirliği içinde olan Madagaskar'da özelleştirme ne tür sonuçlar verdi?

Cevap: Avrupalılar 1880'li yıllarda Afrika'yı yağmalarken, Madagaskar da Fransızların pençesine düştü.

Madagaskar bağımsızlığına 1960 yılında kavuştu.

Madagaskar, 1985 yılında IMF ve Dünya Bankası ile işbirliğine girdi. Madagaskar'da özelleştirme uygulamasına, IMF ve Dünya Bankası'nın dayatmasıyla 1988 'de başlandı. 1991 yılına gelindiğinde, enflasyonun yükseldiği, dış borcun arttığı, yıllık ulusal gelirin giderek azaldığı görüldü.

1988-1993 sürecinde, mevcut 175 devlet işletmesinden 70'i özelleştirilmişti. 1993 yılında özelleştirme durakladı. 1994'te Madagaskar'ın parası, diğer paralara göre serbest bırakıldı, ithalatı kısıtlayan engeller kaldırıldı ve katma değer uygulamasına geçildi.

IMF ve Dünya Bankası'nın baskısının artması üzerine, 1995'te özelleştirmeye hız verileceğine dair IMF'ye söz verilerek yeniden borç alındı.

Devletin elinde kalan 100'e yakın işletme, büyük çaplı kuruluş olup, yıllık ulusal gelirin yüzde 15'ini sağlamaktaydılar.

Aralık 1995'te Madagaskar'a gelen IMF ve Dünya Bankası temsilcilerine, elde kalan devlet işletmelerinin de özelleştirileceği sözü verildi.

IMF ve Dünya Bankası, iki ticaret bankası ve demiryollarının da özelleştirilmesini istemektedir.

Madagaskar'da yapılan özelleştirmenin danışmanlığını Coopers & Lybrand adlı bir İngiliz firması yapmıştır. IMF ve Dünya Bankası'nın yardımına muhtaç duruma düşmüş olan Madagaskar'ın, gereksinim duyduğu kredileri alabilmek için IMF ve Dünya Bankası'na boyun eğmeye devam etmek zorunda olduğu görülmektedir. IMF ve Dünya Bankası'nın buyruğundaki Madagaskar'da kişi başına ortalama aylık gelir 20 dolardır.

Mozambik

Yüzölçümü: 784.755 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Maputo

Para birimi: Metikal

Nüfusu: 15 milyon 100 bin

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 33.5

Yıllık nüfus artışı(1995): Yüzde 2.7

Yıllık ulusal gelir (1996) 1 milyar 400 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1985-1993): Yüzde 5,8

Kişi başına yıllık gelir (1996): 80 dolar

Enflasyon(1985-1993): Yüzde 14.5

Dış borç: 5 milyar 200 milyon dolar

Soru: IMF ve Dünya Bankası'nın sözünden çıkmayan Mozambik, özelleştirme uygulamalarıyla ekonomisini iyileştirebildi mi?

Cevap: Mozambik çok geniş tarım alanlarına ve çok sayıda akarsuya sahip bir ülke. Zengin kömür madenleri, doğalgazı ve petrol yatakları var. Çok büyük bir hidroelektrik enerji potansiyeline sahip.

IMF'nin buyruğu üzerine, 1987 yılında Mozambik'te "Ekonomik ve Sosyal İyileştirme Programı" yürürlüğe konuldu. Bu programın ana maddeleri, özel sektörü canlandırma, yabancı yatırımları teşvik ve özelleştirme idi. Mozambik'te 1989-1995 sürecinde 502 kamu işletmesi özelleştirildi. Bu özelleştirmelerde hisselerin yaklaşık yüzde 60'ı, Portekiz, İngiliz, Hollandalı, Danimarkalı ve Güneş Afrikalıların eline geçti.

Dünya Bankası'nın baskıların dayanamayarak sağlık hizmetlerini özelleştiren ülkelerin başında fakir Afrika ülkeleri gelmektedir.

Mozambik de IMF ve Dünya Bankası'nın buyruğuna uyarak sağlık hizmetlerini özelleştirdi.

Mozambik'te sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinden sonra ortaya çıkan durumu, Haziran 1992'de Sağlık Bakanı Leonardo Simao şöyle özetliyordu:

"Halkın yüzde 90'ı, doktor-hastane ücreti ödeyemeyecek durumdadır."

Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinden sonra, bir doktor muayenesi 10 dolar olarak belirlenmişti. Oysa, bir kişinin ortalama aylık geliri 10 dolar bile değildi! Çok geniş tarım alanlarına, doğal kaynaklara ve henüz kullanılmamış hidroelektrik enerji gücüne sahip olan Mozambik'e, IMF ve Dünya Bankası ekonomik liberalleşmeyi, özelleştirmeyi dayatıp acı reçeteleri yutturduktan ve dış borç batağına soktuktan sonra, hazırladığı

"1995 Dünya Bankası Atlası"nda, Mozambik'i dünyanın en fakir ülkesi olarak ilan etti. Yıllık ulusal gelirin yaklaşık dört katı dış borcu olan Mozambik'te kişi başına ortalama aylık gelir yedi doların altındadır.

Nijerya

Yüzölçümü: 923.850 km² Devletin şekli: Federal Cumhuriyet
Başkent: Abuja Para birimi: Naira
Nüfusu: 104 milyon 600 bin Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,8
Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 52 Yıllık ulusal gelir (1996): 32,9 milyar dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı(1985-1993): Yüzde 3 Kişi başına yıllık gelir(1996): 310 dolar
Enflasyon(1996): Yüzde 40 Dış borç: 32 milyar dolar

Soru: IMF ve Dünya Bankası'na zaman zaman direnmesine rağmen dış borç batağına batan Nijerya'da özelleştirmenin ekonomik sonuçları ne oldu?

Cevap: 1914 yılından beri İngiliz sömürgesi olan Nijerya, 1960'da bağımsızlığına kavuştu ve 1963'te cumhuriyet ilan etti. Geniş petrol yatakları, verimli toprakları ve yetenekli halkıyla Nijerya, değil tek başına gelişebilecek, tüm Batı Afrika'nın ekonomik büyümesinde öncülük edebilecek güçtedir. Oysa bugün Nijerya, fakirlik içinde ağır ve gereksiz bir dış borç batağındadır. Nijerya'nın yapısını iyi bilenlerin ağızlarından dökülen sözcükler şunlardır: "Nijerya doğal zenginliğe sahip bir ülke, ama Nijeryalılar fakir!"

Nijerya neden bu duruma düşmüştür? işte öyküsü: Nijerya, IMF ve Dünya Bankası'na tam teslim olmamış, hemen teslim olmamış, gönüllü teslim olmamış bir Afrika ülkesidir. IMF ve Dünya Bankası'na çoğu kez direnmiş, ancak kendi ekonomik sorunlarına kendi öz çözüm yöntemlerini üretmediği için, dönüp dolaşıp yine IMF'den borç almak zorunda kalmış ve sonuçta dış borç batağına batmıştı. Borç ana para ve faiz taksitlerini ödemekte her geç kalışta Amerika'dan bir darbe yemiştir. 1981-1985 yılları arası, Amerika, Nijerya'ya yapmakta olduğu tarım ürünleri ihracatını üçte bir oranda azaltarak cezalandırmıştır. Nijerya'da özelleştirme uygulaması Temmuz 1988'de başlamıştır. 1986 yılında Nijerya hükümeti IMF'nin koşullarını reddetmiş olduğu için, araya giren Dünya Bankası, Nijerya'da özelleştirmenin denetim ve gözetimini yüklenmiştir. (Sanki, IMF ile Dünya Bankası arasında bir ayırım varmış gibi!)

1989-1993 yılları arasında, programa alınan 111 devlet işletmesinden 88'i özelleştirilmiştir. 1993'te Nijerya'da askeri bir darbe olmuş ve General Sani Abaca iktidarı ele geçirmiştir.

1995 yılında Nijerya yine IMF'den borç istedi. Dünya Bankası ve IMF yetkilileriyle görüşüldü. Nijerya tarafı, yapılan görüşmelerde, Nijerya şirketlerinde yabancıların yüzde 50'den fazla pay sahibi olmasını engelleyen yasanın kaldırılacağı sözüünü verdi. Karşı taraf bu ödünü yeterli görmedi. Daha önce de Nijerya'nın bu tür sözler verip tutmadığını hatırlattılar. Bunun üzerine Nijerya, dört petrol rafinerisi ve iki petrokimya fabrikasını yabancılara kiralayabileceğini bildirdi. Karşı taraf yumuşamıyordu. Sıkışan Nijerya tarafı, ülkenin çelik fabrikalarını, yapay gübre fabrikalarını, kağıt fabrikalarını ve Nijerya Hava yollarını da yabancılara kiraya verebileceklerini bildirdi. Bütün bu girişimler IMF, Dünya Bankası ve yabancı şirketleri tatmin etmedi. Alman firması Hoechts ve Amerikan firması Texaco, Nijerya'daki hisselerini satarak Nijerya pazarından çekilecekleri tehdidini savurdular.

Sonunda Nijerya yetkilileri, 1993 yılında aniden kesilmiş özelleştirme uygulamalarına yeniden ve genişletilmesi olarak başlayacaklarını duyurdular. 1997'nin başında büyük kamu kuruluşlarını, örneğin elektrik kurumu ve telekomünikasyonu kesinlikle özelleştireceklerini bildirdiler. Belki, petrol rafineleri de özelleştirme kapsamına alınacak. Bunlarla yetinmeyen Dünya Bankası Nijerya'nın kambiyo politikasını değiştirmesini ve ekonomisine geçilmesini dayatmaktadır.

Bugün dünyanın en fakir 20 ülkesinden biri olan Nijerya'nın yıllık ulusal geliri kadar dış borcu bulunmakta ve bir kişinin ortalama aylık geliri 25 doların biraz üzerinde durmaktadır.

Nijerya'nın geleceğine dönük tahminler ise şöyle: 1998E-kim'inde ya General Sani Abaca bir askeri darbeyle devrilecek ya da başkanlık seçimleri yapılarak yeni bir başkan seçilecek. Nijerya, İMF'den istediği borç parayı alabilmek için 1997 bütçesinde istenilen değişiklikleri yapacak. Nijerya, İMF'den alacağı yeni borçla, eski borçlarını ödemeye başlayabilecek.

Tanzanya

- Yüzölçümü: 939.760 km² Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Dodoma Para birimi: Şiling Nüfusu: 27 milyon 900 bin Yıllık nüfus artışı: Yüzde 3,7 Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 55 Yıllık ulusal gelir (1996) 2 milyar 500 milyon dolar Yıllık ulusal gelirin artışı (1985-1993): Yüzde 5,8 Kişi başına yıllık gelir (1996): 100 dolar Enflasyonu (1996): Yüzde 22,7 Dış borç: 7 milyar 522 milyon dolar.

Soru: IMF ve Dünya Bankası'na baş eğen, özelleştirme yapan Tanzanya, ekonomik kalkınmayı sağlayabildi mi?

Cevap: Tanzanya, IMF ve Dünya Bankası'nın tüm buyruklarını yerine getirdi. Onların dayatmasıyla özelleştirme de yaptı. Vardığı nokta şudur: Yıllık ulusal gelirinin üç katı dış borç, kişi başına ortalama aylık gelir 8.5 dolar.

İşte, bu sonuca nasıl gelindiğinin kısa özeti: Tanzanya'nın 1980'de petrol ithal edebilmek için dövize ihtiyacı vardı. IMF'den borç istedi. IMF, bilinen koşullarını sıraladı: İthalatı serbestleştir, devletin kamu harcamalarını kes, devlet memuru sayısını azalt... Hükümet bu koşullara hayır deyince, IMF ile Tanzanya Hükümeti arasında bilinen boğuşma başladı.

Sonunda, hükümet IMF ile uzlaşmayı kabul etti. IMF ile anlaşma imzalandı. Yapılan anlaşmanın koşulları ne halka ne de parlamentoya açıklanmadı. 1996 yılının sonuna gelindiğinde 500 000 devlet memurunun işine son verilmişti. IMF'nin dayatması sonucu, tarım dahil her sektördeki devlet kuruluşunun özelleştirileceği duyurulmuştu. Dünya Bankası'nın baskısı sonucu Tanzanya'daki sağlık hizmetleri de özelleştirildi. Aralık 1995'te Tanzanya Başkanı, devletin, tüm üretim ve ticari faaliyetlerinden elini çekeceğini duyurdu. Tanzanya Sigara Fabrikası'nın hisselerinin yüzde 45'i, 55 milyon dolara satıldı. 1995 yılının sonuna gelindiğinde, mevcut 379 devlet işletmesinin 95'i özelleştirilmişti. Yine IMF'nin baskısıyla tüm vergi muafiyetleri de kaldırılmıştı. Tanzanya'da altyapı kuruluşlarının, örneğin telekomünikasyon, enerji üretimi ve dağıtımı, su, limanlar, havaalanları ve konutların özelleştirilmesinde ise henüz yol alınmamıştır. Tanzanya'da işçi sendikaları ve yerli şirket yöneticileri özelleştirmeye karşı çıktılar. Ancak, hükümet özelleştirme Politikasını sürdürdü.

Önümüzdeki yıllarda, büyük çaplı olmasa da, Tanzanya'da özelleştirmenin devam edeceği tahmin edilmektedir.

Zambiya

Yüzölçümü: 752.615 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Lusaka

Para birimi: Kwaça

Nüfusu: 8 milyon 600 bin

Yıllık nüfus artışı: yüzde 2,4

Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 75

Yıllık ulusal gelir (1996): 3 milyar 200 milyon dolar

Yıllık ulusal gelirin artışı(1985-1993): Yüzde 1,1

Kişi başına yıllık gelir(1996):370 dolar

Enflasyon(1988-1993): Yüzde 141.4

Dış borç 6 milyar 800 milyon dolar

***Soru: IMF ve Dünya Bankası'ndan alınan borçlar, yutul-
lan acı ilaçlar, uygulanan özelleştirmeler sonunda Zambiya'nın ekonomisi düzlüğü çıktı mı?***

Cevap: 1964'te İngilizler'den bağımsızlığını elde eden Zambiya'da önce, liberal ekonominin "bırakınız yapsın, bırakınız geçsin" ilkesi uygulandı. Ülkenin ilk başkanı seçilen Kaunda ise "Afrika Sosyalizmi"nin ilkelerini uyguladı ve çok geniş kapsamlı devletleştirmeye girişti. Sanayi sektöründeki bütün büyük kuruluşları, bankaları, sigorta şirketlerini ve bakır madenlerini devletleştirdi. 1975 yılında devlet, ekonominin yüzde 80'ini kontrol eder duruma gelmişti.

Zambiya, döviz ihtiyacının yüzde 90-95'ini bakır ihracatından elde etmekteydi.

1975'te dünya bakır fiyatları büyük düşüş gösterince, Zambiya ekonomisi bunalıma girdi. IMF'den borç istendi. IMF, buyruklarını sıraladı: İthalatı kısıtla, paranın değerini düşür, kamu harcamalarını kısıtla, ücretleri dondur, işçi çıkar...

Aralık 1986'da temel besin maddelerinin fiyatı yüzde 100 oranında artınca halk sokaklara döküldü. Resmi makamlara gö-

re 30 kişi öldü, yüzlerce kişi yaralandı. IMF programlarının uygulanması, dış borç baskısı, Zambiya'da ekonomik dengeleri bozmuş ve halkı sokaklara dökmüştü.

1991'de Başkan Kaunda iktidarı kaybetti. Yerine gelen reformist parti, özelleştirmeyi hükümetin temel politikası olarak kabul etti. Devlet desteklerini kaldırdı, fiyat kontrollerini kaldırdı, faizleri ve döviz kurlarını serbest bıraktı, kurumlar vergisini düşürdü, yabancı yatırımcıların kârlarının yüzde 100'ünü ülke dışına çıkarma serbestisini getirdi. Bakır madeni, Zambiya için yaşamsal önemi olan bir ihracat ürünüydü. Bakır fiyatlarının ani düşüş yaptığı 1975 yılına kadar Zambiya, göreceli olarak iyi durumdaydı, borç para bulmakta hiç zorluk çekmemişti. Bakır fiyatlarının ani düşüşünden sonra Zambiya, dış borç tak-sitlerini ödeyemez duruma düşmüştü.

1990'da IMF ve dünya Bankası ile iyi ilişkiler yeniden kurulmuş ve IMF'nin buyruklarına uygun özelleştirme programı uygulamaya konulmuştu. Satışa çıkarılan Zambiya Havayollarına, yüksek borcundan dolayı alıcı çıkmayınca, havayolları 1994'te kapatıldı. Yine IMF'nin buyruklarına uyularak fiyat kontrolleri kaldırıldı ve 10.000 devlet memurunun işine son verildi. Zambiya'nın temel besin maddesi olan mısırın pazarlanması özel sektörü bırakıldı. Bakır, kobalt, kurşun ve çinko madenciliği bir devlet kuruluşu olan ZCCM tarafından yapılmaktaydı. IMF'nin buyruğuyla bu kuruluşun hisselerinin yüzde 27'si bir ingiliz-Amerikan şirketine, yüzde 3'ü özel kişilere satıldı.

1994'te Zambiya Hükümeti, bir devlet kuruluşu olan Zambiya Bira Fabrikası'nı bir İngiliz-Amerikan şirketine sattı. Bu sırada, özelleştirmeyi yavaş götürdüğü gerekçesiyle bir üst düzey bürokratin işine son verildi. Zambiya'da, 31 Aralık 1996 tarihine kadar 102 devlet kuruluşunun özelleştirilmiş olduğu görülmüyor.

1996-1997 sürecinde, Zambiya telekomünikasyon kurumu (ZAMTEL), Zambiya Oksijen İşletmesi(ZAMOK), Zambiya Devlet Sigorta kurumu, Nitrojen Kimyasal Maddeler Kurumu

(NCZ); Zambiya Orman ve Ağaç Ürünleri Kurumu'nun (ZAF-FICO) özelleştirilmesi planlanmıştır.

Zambiya'da bugüne kadar yapılmış olan özelleştirmelerde başlıca şu yabancı kuruluşlar pay almışlardır.

Unilever, BP, Anglo American, HJ Heinz, Phelps Dodge, Holiday Inn, Colgate Palmolive, CDC, Tate and Lyle.

IMF ve Dünya Bankası'ndan alınan borçlar, yutulan acı ilaçlar ve uygulanan özelleştirmeler sonunda Zambiya ekonomisinin geldiği yer şudur: Dış borç miktarı, yıllık ulusal gelirin iki katına çıkmıştır. Zambiya'da kişi başına aylık gelir 31 dolara inmiştir.

Zaire

Yüzölçümü: 2.345.410 km² Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Kinşasa Para birimi: Yeni Zaire Nüfusu: 40 milyon
Yıllık nüfus artışı: Yüzde 4.2 Okuryazar yetişkinlerin oram:
Yüzde 74 Yıllık ulusal gelir (1996): 14 milyar 600 milyon dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı (1985-1993): Yüzde -4.1 (ulusal gelir azalıyor)

Kişi başına yıllık gelir (1996): 365 dolar

Enflasyon(1996):Yüzde 1.139

Dış Borç: 12 milyar 336 milyon dolar

Soru: IMF ve Dünya Bankasının buyruğuna giren başkan Mobutu, Zaire'yi nasıl soydu ve soydurdu? Zaire halkı, hangi gerekçeyle özelleştirmeye karşı çıktı?

Cevap: Türkiye'nin üç katı toprağı bulunan Zaire, çok geniş doğal kaynaklara sahiptir. Çok büyük ve zengin bakır, kobalt, elmas, çinko ve gümüş maden yatakları bulunmaktadır.

Zaire, 1884-1960 yılları arasında Belçika'nın sömürgesiydi. Bağımsızlığını kazandıktan sonra başa gelen Lumamba 1961 'de öldürüldü. Yerine Mobutu seçildi. Başkan Mobutu, "Devrimin halkçı Hareketi" adlı siyasi bir parti kurup, 1970,1977, 1984 ve 1991 seçimlerini rakipsiz olarak kazandı.

Mobutu, başkanlığının ilk günlerinden itibaren İM? ve Dünya Bankası ile sıkı ilişkiler kurdu. 1975 yılına gelindiğinde Zaire, IMF'nin sürekli müşterisi durumuna gelmişti.

IMF, Dünya Bankası ve Batılı bankacıların gözünde, Başkan Mobutu ve Zaire'nin odak noktası olmasının nedeni zengin maden yatakları idi: Bakır, kobalt, elmas ve az bulunan stratejik metaller ağızları sulandırıyor.

İktidarı süresinde IMF ve Dünya Bankası'nın buyruğundan çıkmayan Başkan Mobutu ve ailesinin yaklaşık 5 milyar dolar çalmış olduğu bildirilmektedir. Bunun yanında şu varlıklara sahiptirler:

- Belçika ve Fransa'da 7 şato,
- İspanya, İtalya ve İsviçre'de büyük araziler,
- Ülkenin sekiz bölgesinde evler, doğduğu yerde bir saray,
- Çok sayıda gemi ve jet uçakları (birisi Boeing 747),
- 51 adet Mercedes araba,
- İsviçre'de 32 yatak odalı bir villa (içinde sürekli 26 hizmetçi çalışıyor),
- İspanya'da 16. yüzyıldan kalma bir şato,
- Zaire'nin tarım ihracatının altıda birini gerçekleştiren, Zaire'nin üçüncü büyük çiftliği, CELZA.

Ayrıca, ülkedeki her büyük yabancı firmada hisseleri var. Ülke madenlerinin satışından yüzde 5 komisyon alıyorlar ve bu paraları yabancı ülkelerdeki bankalara yatırıyorlar.

Başkan Mobutu ve ailesini örnek alan yüksek bürokratlar da devlet dairelerinde resmi hırsızlıkları devam ettirmişlerdir. Halk fakirlik batağına iyice batmış, ama Zaire'ye IMF ve Dünya Bankası durmadan borç vermiştir. IMF ve Dünya Bankası, buy-

rukuları aynen uygulayan Başkan Mobutu'yu hep desteklemişlerdir. Başkan Mobutu, IMF'nin emriyle, Eylül 1983'te Zaire parasının değerini yüzde 450 oranında düşürdü.

Yine IMF reçeteleri gereğince, 1984 yılında 46.000 öğretmenin işine son verildi. (Toplam öğretmenlerin beşte biri böylece işten atılmış oluyordu.) Yüksek öğrenim kurumlarındaki görevlilerin de üçte biri işten atıldı.

Peki, bütün bunlar olurken, IMF ve Dünya Bankası ülkedeki korkunç fakirliğin ve işsizliğin farkında değil miydi? Elbette farkındaydılar, ama onları ilgilendiren tek bir konu vardı: Zaire'nin zengin maden yataklarını denetimlerinde tutmak. Bunu sağlamak için de Zaire'nin egemenlerinin önüne yağlı bir parça atmak yeterli oluyordu.

IMF ve Dünya Bankası, Zaire'nin borçlarını gerektikçe erteliyor, ub konuda da hiç sorun çıkarmıyordu. 1975-1984 yılları arasında, tam on bir kez borç ertelemesi uygulanmıştı.

Zaire hükümeti IMF'nin tüm koşullarını aynen uyguladığı, hiç başkaldırmadığı için bu anlayışı görüyordu. Madalyonun diğer yüzünde ise acıklı manzaralar vardı: Zaire'de bir hasta, ameliyat olmak üzere hastaneye yatmadan önce, en temel ameliyat araca ve gereçlerini, örneğin ameliyat bıçaklarını bile kendi parasıyla satın alıp getirmek zorundaydı. Mali kentinin güneybatısındaki 38 köyde yapılan araştırmaya göre, en çok gereksinim duyulan 11 temel ilaçtan sadece 3 'ü her köye yakın sayılabilecek bir yerde bulunabiliyordu. Son araştırmalara göre Zaire'de 2 milyon kişinin AIDS hastalığı virüsü (HIV positive) taşıdığı ve 21.000 kişinin AIDS'li olduğu ortaya çıkmıştı.

Gelinen bu duruma rağmen, IMF e Dünya Bankası, Zaire'nin özelleştirme yapması için baskıyı devam ettirmektedir.

Özelleştirmeye karşı olan Zaireliler, gerekçe olarak özelleştirme gelirlerinin Mobutu'nun ve ordunun cebine gireceğini göstermiştir.

IMF ve Dünya Bankası'nın tüm buyruklarını yerine getirmesine rağmen, Zaire'nin yıllık ulusal geliri 1988-1993 yılları arasında yüzde 30 oranında düşmüş olup, bu düşüş hâlâ devam etmektedir. Dış borcu, yıllık ulusal gelirin yüzde 85'ine ulaşan Zaire'de kişi başına ortalama aylık gelir 30 dolar düzeyindedir.

Güney Afrika

Yüzölçümü: 1.184.825 km_
Devletin şekli: Cumhuriyet
Başkent: Kap
Para birimi Rand
Nüfusu: 43 milyon 500 bin
Yıllık nüfus artışı: Yüzde 2,5
Okuryazar yetişkinlerin oranı: Yüzde 80
Yıllık ulusal gelir (1996): 136 milyar dolar
Yıllık ulusal gelirin artışı (1996): Yüzde 3
Kişi başına yıllık gelir(1996): 3.130 dolar
Enflasyon(1996): Yüzde 7,7
Dış Borç: 68 milyar 500 milyon dolar.

Soru: Ekonomide devletçiliğin egemen olduğu Güney Afrika'da özelleştirmeye hangi kesimler karşı çıktı, sonuç ne oldu?

Cevap: Son 40 yıldır Güney Afrika'da, ekonomide devletçilik egemendir. Tüm kamu kuruluşlarının yanı sıra, sanayinin hemen her sektöründeki büyük kuruluşlar, işletmeler devletin yönetimindedir.

Güney Afrika'da işçi sendikaları ve halkın büyük bir çoğunluğu özelleştirmeye karşıdır. Bu nedenle, hükümette hiç kimse açıkça özelleştirmeden yana söz edememektedir. Hükümet, özelleştirme sözcüğü yerine ya "devlet işletmelerinin yeniden yapılaşması" ya da "ticaretleşme" deyimlerini kullanmaktadır.

Güney Afrika'da son 25 yılda yapılmış kayda değer iki özelleştirme bulunmaktadır. Sentetik yakacak ve kimyasal madde

Üretici SASOL ve dev elik reticisi ISCOR. Ancak, zelletirilmi olmasına rağmen SASOL'a devlet desteği devam etmektedir.

İi sendikalarının ve halkın büyük çoğunluğunun özelleştirmeye karşı olduğunu bilen hükümet, zelletirme sözcüğü yerine "ticariletirme" sözcüğünü kullanarak dikkati çekmeye çalışmaktadır.

Ticariletirme yoluyla elden çıkarılan devlet mallarından elde edilen gelirin büyük bir bölümü, dış borç faizlerinin ödenmesinde kullanılmıştır. Güney Afrika'nın dış borcu yıllık ulusal gelirinin yüzde 50'sini açmış durumdadır. İi sendikalarının, Güney Afrika Komünist Partisi 'nin ve halkın büyük çoğunluğunun özelleştirmeye karşı olduğunu göz önünde bulundurursak, İngiltere'dekine benzer bir zelletirmenin Güney Afrika'da mümkün olmayacağı anlaşılacaktır.

Güney Afrika'da halihazır bulunan hükümet, halkın fakir kesimini düşünerek bir "Yeniden Yapısallama ve Kalkınma Programı-RDP" hazırlamış bulunmaktadır. Bu programa göre, gelecek 10 yıl içerisinde, düşük maliyetli 1.4 milyon adet toplu konut yapılacak, iki milyondan fazla konuta elektrik götürülecek, yeni okullar, klinikler açılacak ve fakir yörelere su götürülecektir. Güney Afrika'da bazı kesimler devletin ekonomideki etkinliğinin azalmasını isterken, halkın fakir kesimi bu gr reddetmektedir.

Aralık 1995'te hükümet, sentetik yakıt reticisi MOSS-GAS'ın zelletirilmeye hazır olduğunu, telekomünikasyon kurumu TELEKOM'un

havalimanlarının, havayollarının ve karayollarının da özelleştirilmesini planladıklarını duyurunca işçi sendikaları grev tehdidinde bulunup ayaklandılar. Hükümetin, işçi sendikalarına danıılmadan zelletirme yapılmayacağının garantisini vermesinden sonra grevden vazgeçilmiştir.

MOSSGAS'ın 1997'de zelletirileceğini varsayan yabancı ve yerli ticaret bankaları, bu özelleştirmeden pay kapmak üzere şimdiden sıraya girmişlerdir.

Güney Afrika'da 1997 yılına dönük tahminlere gelince: Nelson Mandela'dan sonra kimin başkan olacağı konusundaki endişeler dinmişe benzemektedir. Thabo Mbeki'nin Mandela'dan sonra başkan olacağına kesin gözle bakılmaktadır. Kapitalist çevreler, işçi sendikalarının militan yaklaşımlarının Güney Afrika'da politikanın geleceğini kararttığı görüşündedirler. 1997'nin ilk yarısında paranın değer kaybedeceği, hükümetin bütçe açığını yüzde 4 düzeyine çekmeye çalışacağı ve Güney Afrika Reserv Bankası'nın kambiyo kontrollerini yavaş yavaş kaldıracağı sanılmaktadır.

Malavi

Yüzölçümü: 94.080 km₂

Devletin şekli: Cumhuriyet

Başkent: Lilongwe

Para birimi: Kvaça

Nüfusu: 10 milyon 300 bin

Yıllık nüfus artışı: Yüzde 3,9

Yıllık ulusal gelir(1996): 2 milyar dolar

Kişi başına yıllık gelir(1996): 200 dolar

Enflasyon (1994): Yüzde 30

Soru: Son yirmi yıldır IMF'den borç alan, IMF'nin buyruğuyla özelleştirme yapan Malavi, dünyanın en fakir ülkelerinden biri olmaktan kurtulabildi mi?

Cevap: 1881'den beri İngiliz sömürgesi olan Malavi, bağımsızlığına 1964 yılında kavuşmuştur.

1964'te bağımsızlığına kavuşan Malavi, on milyon nüfuslu küçük bir tarım ülkesidir. Ulusal gelirin yüzde 40'ı, ihracat gelirlerinin de yüzde 90'ı tarım ürünleridir.

IMF 1979'da Malavi'ye kısa vadeli borç vererek özelleştirmeyi başlattı.

1980'li yıllar boyunca özelleştirme devam etti. Dünya Bankası 1981, 1986 ve 1988 yıllarında Malavi'ye borç verdi. Borç verilirken tek koşul, özelleştirmeye devam edilmesi idi.

Malavi, Dünya Bankası'nın baskısı altında, sağlık hizmetlerini de özelleştirdi.

Son yirmi yıldır IMF'den borç alan, IMF ve Dünya Bankası'nın buyruğuyla özelleştirme yapan Malavi, dünyanın en fakir yirmi ülkesinden biri olmaktan kurtulamadı.

Malavi'de bugün, kişi başına ortalama aylık gelir 17 dolar-dan azdı

Kutup Yıldızı

".. .tarih, ulusların yükselme ve alçalma nedenlerini ararken, birçok siyasal, askeri, toplumsal nedenler bulmakta ve saymaktadır. Kuşkusuz, bütün bu nedenler toplumsal olayları etkiler.

"Fakat bir ulusun doğrudan doğruya hayatıyla, yükselişiyle, alçalışıyla ilişkili olan, ulusun ekonomisidir.

"Tarihin ve deneylerin saptadığı bu gerçek, bizim ulusal hayatımızda ve ulusal tarihimizde de tamamen belirir. Gerçekten, Türk tarihi incelenirse, bütün yükseliş ve alçalış nedenlerinin bir ekonomi sorunundan başka bir şey olmadığı anlaşılır."

Mustafa Kemal Atatürk
18 Şubat 1923

Cumhuriyet

•• SUÇDUYIMJSU »wī

ERECU DEMİR ■■ çltÖC rABRİKAUSI T08X ANONİH
JrKETHik hiastew» YÜZÖE SLütfsiñç, *fe»QüJZ CS FIRST
KSTOK UT." «& 1st yjiasa Oraay» ««ZEÜJEŞTİRMİYE
J&ET DtVORİ a •VEKISSPERJ KAÇA SATARSAmZ SATÖ*
KABOX. EDİYÖRÜZ~ Utfffa Ksnu Öj-aid* t4«raf (KOf) <«*
fiaSaa, J5M»?a imeetoihaSBeeTESUM EDUMtŞOtDUÖÜ-
NU, &rf«air YSM&O Karate B*£» YasSaa» -re Good MS4W
S«jin Y«5ç» Amaowcaetto 1S.19.ISS4 »a* U«&*;<S<BSltEateü .
beyraanmiM Sfcmmjtj buimavontj. owSMtB* lis %ifi 30S7 «j«
Kim«H«!cafe^!dK«r^aaj^87.07Wari!3ai&ovbirfijifet5>-.W
e*» ANAYASA: MAKkarest kıpcra »wisNiifcm »«&{» *» «te
veÜaBejfe!»! <*SGnfe T0KÖYİ 8ÖYÜK MBXET «EG*
USftxfca fciaw ok»i ctoaews fcdrraa^TÜKKIYEcmiHli-
MYETJ DEViEW» *İk üt* maim tetferim YABANCKARA
KAYTİSiZ ŞARTSn: TESTm EDŞN, tsçsa KOt h*&mu tma
Taamaa otesSs ter*. ERkaK-YöoctİH Ksmiki ündctets tfesâ

UMTYORÜİ

*ıtaDİKBAş4^r^ı^<^ç^

: Rüatfa DEMİr »£\$sr YUTOASta.-A?S»K.U^rAXOĞtV -M«s-
tah OZ - C8klyw) AXOACıK - A«t KÄJriAt -M«fsra« CEV5IV* -
: SUMS» ÇEOIANV R«»«« CEYHA5 Ç» jlejtwn TRHAV- Gorjit TAŞ-
UOCLU - İŞjcmi VA& - &\$ak CteCES"-A*««ı tetVULf - «m»
^EPaÇU.> («ta«St-SE>X8»A*wt-C<Tt-A*»l&İK>ICSVISJ.
ı^TWA-S«jâK\ÇARO&C-Ş^çtNCT..te!>»KDE><dR -
Kaajr ÇÖTÇİ - Ens» ÖİOOÖR - tSK TK<A - Qmt AtTn •
QiaiaI.TL.-N.

KAYNAKÇA

Yabancı Dilde Yazılmış Kitaplar

ANDREWS, John, Pocket Asia, Hamish Hamilton, London, 1994.

BALDSSARI, Mario, PAGANETTO, Luigi and PHEPS, Edmund S., Privatization Processes in Eastern Europe. Theoretical Foundations and Empirical Results, St. Martin's Pres, New York, London, 1993.

BIANCHI, Patrizio, Public and Private Control in Mass Product Industry: The Cement industry Cases, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague/Boston/London, 1982.

BISHOP, Mathew, KAY, John, MAYER, Colin, Privatization and Economic Performance, Oxford University Press, 1994.

BLASI, Joseph R., KROUMOVOVA, Maya, KRUSE, Douglas, Kremlin Capitalism, Privatizing The Russian Economy, Cornell University Press, Ithaca & London, 1997.

CAVENDISH, William, ADAM, Christopher and MISTRY, Peray S., adjusting Privatization: Case Studies From Developing Countries, James Currey, London 1992.

COOK, Paul and KIRKPATRICK, Colin, Privatisation in Less Developed Countries, Harvester Wheatsheaf, London, 1988.

COOK, Paul and KIRKPATRICK, Colin, Privatisation Policy and Performance, International Perspectives, Prentice Hall/Harvester Wheatsheaf, 1995.

DALLAS, Roland, Pocket Africa, The Economist Books, London 1995.

EARLE, John S., FRYDMAN, Roman, RAPACZYNSKI, Andrej, Privatization in The Transition to a Market Economy.

Studies Of Preconditions and Policies in Eastern Europe, Pinter Publishers, London, 1993.

ESTRIN, Saul, Privatization in Central and Eastern Europe, Longman, London and New York, 1994.

GEORGE, Susan, A Fate Worse Than Debt., Penguin, London, 1988.

JACKSON, Peter M. and PRICA, Catherina M., Privatisation and Regulation, A Review Of The Issues, Longman, London and New York, 1994.

JONES, Howard, Social Welfare in Third World Development, Macmillan, Hong-Kong, London 1993.

MARTIN, Brendan, In The Public Interest? Privatisation and Public Sector reform, Zed Books, London, 1993.

MILNE, Seumas, The Enemy Within, The Secret War Against The Miners, Pan Books, 1994.

NELSON, Peter, Privatization Methods and Madness, Helson International (Tanzania) Limited, 1996.

PIRIE, Madsen, Privatization. Theory, Practice and Choice, Wildwood House, 1991.

Pocket Britain in Figures 1997, Profile Books Ltd., London, 1996.

Pocket World in Figures 1997, Profile Books Ltd., London, 1996.

Privatisation: Learning The Lessons From The UK Experience, Price Waterhouse, London, 1989.

Privatisation Yearbook 1996, Privatisation International, London, 1996.

SAUDERS, Peter, HARRIS, Colin, Privatisation and Popular Capitalism, Open University Press, Buckingham-Philadelphia 1994. The World in 1997, The Economist Publications, London, 1997.

Yabancı Dilde Yazılmış Makaleler

ABRAMS, Fran, "Labour Threat To Utility Profits" The Independent, 10 aralık 1996.

"A Case of teh DTs", The Economist, 23 Ekim 1996.

"Action now to keep elderlywarm", Charles Secret, Director, Friendb of the Earth, London, 27 Aralık 1996.

"Arrivederci Privatisation", The Economist, 21 Aralık 1996.

BILMES, Linda and LINDQUIST, John, "Russia's Healthcare System Faces Collapse", Financial Times, 26 Ağustos 1994.

BLACKHURS, chris, "Sell-offs raised £ 90 bn-but what is theshow for it?", Independest on Sunday, 19 Ocak 1997.

BROWN, Gordon, "inequalities that Make Us All Poor". The Independent, 12 Şubat 1995.

BROWN, Kevin, "Privatisation tops Major's tour agenda", Financial Times, 17 Eylül 1994.

CLEMENT, Barrie, "Same Logic That Benefits Gas Chief Cut Workers' Pay", The Independent, 16 Aralık 1994.

CLEMENT, Barrie, "Illegal labour takes tool an children's education", The Independent, 14 Ocak 1997.

COWLEW, Andrew, "Too Young To Die", The Economist, The World in 1995.

DEJEVSKY, Mary, "Sell-off row ends unity in France", The Independent, 6 aralık 1996.

ELLIOTT, Dorinda, "Filthy Rich", Newsweek, 19 Aralık 1994.

ELLIOTT, Dorinda and LIU, Melinda, "The Russian Mafia Goes global Hostile Takeover", Newsweek, 2 Ekim 1995.

EMMET, Susan, "Rickets, TB and Poor Nutrition: Dickensian Diseases Return to Haunt Today's Brition" The Independent, 25 Kasım 1996.

FEDARKO, Kevin, "Hot Town, Hard Times", Time, 22 Ağustos 1994.

FREELAND, Chrystia, "Managers Deepen Russia Debt Crisis", Financial Times, 12 Ağustos 1994

FREELAND, Chrystia, "Russia Aids Ailing Industries with Cheap£1,4bn

Loan", Financial Times, 13 Ağustos 1994.

FREELAND, Chrystia, "Russian Debt Crisis Worries World Bank", Financial Times, 23 Ağustos 1994.

FREELAND, Chrystia, "Russian Debt Plan for Promissory Notes", Financial Times, 25 Ağustos 1994.

FREELAND, Chrystia, "Capitalism Exposes The Poverty Gap", Financial Times, 10 Nisan 1995.

"Free To Cheat in Eastern Europe", The Economist, 11 Mart 1995.

"French Privatisation", The Economist, 7 Aralık 1996.

GLEESON, William and FAGAR, Mary, "Bonus will make British Gas chief's pay top £ 1 m" The Independent, 31 Mayıs 1995.

GOLDMAN, Antony "Nigerias blurred economic vision" Financial Times, 3 Ocak 1997.

GUMBEL, Andrew "Italian men cling to mamma", Independent on Sunday, 15 Aralık 1996.

HARRISON, Michael, "Inquiry Into How Public Lost e 300 million On Gravy Train", The Independent, 6 Ocak 1997

HIGGINS, Andrew, Moscow's Dirty War", The Independent, 3 Mart 1995.

"Japan, Poverty Amid Plenty", The Economist, 21 Aralık 1996.

JUDD, Judith, "Have we done our homework on the life of a teenager?" The Independent, 14 Ocak 1997.

KHANGA, Yelena, "Russians Who Used to Admire America Now Wonder", International Herald Tribune, 24 Ağustos 1994.

LEAN, Geoffrey and BALL, Graham, "UK Most Unequal Country in the West", The Independent, 21 Temmuz 1996.

LEAN, Geoffrey, "The richest year-but not for all", Independent On Sunday, 29 Aralık 1996.

LEATHLEY, Arthur and BASETT, Philip, "Royal Mail may be sold in two years", The Times, 20 Mayıs 1994.

LLOYD, John, "Indebted Russian Enterprises Fail to Pay Workers", Financial Times, 1 Ağustos 1994.

LLOYD, John, "Russian Bosses Get Rich As Workers Go Unpaid", Financial Times, 16 Eylül 1994.

MARK, Imogen, "Drought scorches Chile's Faith in private enterprise" Financial Times, 17 Ocak 1997.

"Output, Demand and Jobs", The Economist, 21 Aralık 1996.

PARKER, Ian, "The Feel-Bad Factor", Independent on Sunday, 18 Aralık 1994.

PARRY, Richard Lloyd, "Korea bows to the will of Kim" Independent on Sunday, 19 Ocak 1997.

PILLING, David, "Argentina paralysed by Strike Over Economy Policy", Financial Times, 9 Ağustos 1996.

PLENDER, John, "An accidental revolution", Financial Times, 17 Ocak 1997.

REA, Hamish Mc, "Why Soros is biting the hand that fed him", Independent on Sunday, 19 Ocak 1997.

REISS; Charles and SHAW, David, "Labour in Robin Hood Dads on Utilities", Evening Standard, London, 9 Aralık 1996.

ROSE David, "Action now to keep the elderly warm", The Independent, 27 Aralık 1996.

ROUTLEGDE, Paul, "Privatised Power Bosses Give Themselves £72 72 m in Shares", The Independent, 12 Şubat 1995.

ROUTLEGDE, Paul, "Tories to sell off the Tube", Independent on Sunday, 12 Ocak 1997.

"Russia's Mafia-more Crime than Prushment", The Economist, 9 Temmuz 1994.

"Russian Soldiers Sell Blood" The Independent, 17 Aralık 1996.

SMITH, Geri with GREEN, Paula L., "Will Argentina Stay the Course", Business Week, IOEkim 1994.

STANLEY, Allesandra, "In Russia, a Breakdown on the road to Capitalism", International Herald Tribune, 25 Ağustos 1994.

"Strikes Spread in South Korea" The Independent, 30 Aralık 1996.

TIMMINS, Nicholas, "A Powerful indictment of the Eighties", The Independent, 10 Şubat 1995.

"Thatcherism Laid to Rest", Independent on Sunday, 11 Aralık 1994.

THORNHILL, John, "Russia Seeks More Time To Repay its £ 51 bn Debt", Financial Times, 27-28 Ağustos 1994.

THORNHILL, John, "Russian PM Warn on Debts", Financial Times, 28 Ağustos 1994.

"To Have and Have Not", Independent on Sunday, 12 Şubat 1995.

TYRELL, Bob and RUBENSTEIN, Tracy, "A Nation Both Richer and More Insecure", The Independent, 26 Ocak 1995.

USBORNE, David, "Capitalism threatens freedom, says Soros", The Independent, New York, 17 Ocak 1997.

WALKER, David, "Why Sid could never win" The Independent, 14 Mayıs 1996.

WISE, Peter, "Portugal agrees economic pack to create jobs", Financial Times, 3 Ocak 1997 Financial

Türkçe Kitaplar

İLHAN, Atilla, Hangi Atatürk, Bilgi Yayınevi, Ağustos 1996.

İYİLER, Orhan Yeni dünya Gerçeği, Ceylan Yayınları, Eylül 1996.

KAFAOĞLU, Arslan Baser, Kit Gerçeği ve Özelleştirme, Alan yayıncılık, Şubat 1994.

KARLUK, Prof. Dr. S. Rıdvan, Türkiye'de Kamu iktisadi teşebbüsleri ve Özelleştirme, Esbank, Yayınları, İstanbul, 1994

KOLOĞLU, Orhan, Türk Basını-Kuvayı Milliye'den Günümüze, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1993.

Söylev, Gazi Mustafa Kemal Atatürk, günümüz diline çevirip basıma hazırlayan Ord. Prof. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, Nutuk, c, 1-2, Çağdaş Yayınları, Şubat 1991.

Türkçe makaleler

AKAT, Asaf Savaş "Özelleştirme, Popülizm ve Demokrasi", Sabah, 11 Temmuz 1994.

AKGÜÇ, Öztin, "Özelleştirmeye Karşı Olmak", Cumhuriyet 16 Ekim 1994.

AKGÜÇ, Öztin, "İhanet Girişimi", Cumhuriyet, 30 Ekim 1994.

AKGÜÇ, Öztin, "Özelleştirmeye karşı Kamulaştırma", Cumhuriyet, 4 Haziran 1995.

AKGÜÇ, Öztin, "Özelleştirmenin Foyası", Cumhuriyet, 1 Eylül 1995.

AKSAKOĞLU, Prof. Dr. Gazanfer, "Sağlık Bakanlığı'nı Özelleştirme Girişimleri", Cumhuriyet, 27 Temmuz 1995.

ALDOĞAN, Seyit, "Sağlık Sektöründe Özelleştirme Karşısı Grev", Evrensel, 18 Haziran 1996.

ALTAN, Ahmet, "O an...", Yeni Yüzyıl, 13 Haziran 1996.

BALBAY, Mustafa, "Bir Özelleştirme Örneği", Cumhuriyet, 28 Eylül 1996.

DUYAR, Doğan, "Fuhuş, Açlık, Şiddet", Aydınlık, 18 Ağustos 1996.

GÜNGÖR, Tefik, "Bu Kriz Sadece Otomotivi Mi Vurdu?" Olayların İçinden, Dünya, 9 Haziran 1994.

KARDÜZ, Ali Rıza, "Özelleştirme Yanlısı Sadece EBK'yi Değil Hem Hazineyi ve Hem Hayatı Yıkıttı", Sabah, 4 Temmuz 1996.

"KİT'ler Kim Vurduya Gitti",
Milliyet, 3 Kasım 1994.

"Kredileri Geri Ödemeyiz",
Cumhuriyet, 12 Mayıs 1994.

SARIDOĞAN, Neşe, "Sağlıkta
Özelleştirme Tam Gaz", Nokta, 16-
22 Haziran 1996.

SELÇUK, İlhan, "KİT'leri Kim
Kundakladı", Cumhuriyet, 26 Eylül
1994.

SOM Deniz, "Sevgili Yurdumun
Bütün Tersaneleri", Cumhuriyet, 1
Kasım 1995.

SONER, Şükran, "Bunlardan
Her Şey Beklenir", Cumhuriyet, 1
Kasım 1994.

SOYSAL, Mümtaz, "Soygun",
Hürriyet, 3 Mayıs 1994.

SOYSAL, Mümtaz, "Peşkeşin
Vebali", Hürriyet, 8 Mart 1995.

"S.S.K'nın Alacağı 15.5 Trilyon
Lira", Milliyet, 12 Mayıs 1994.

TOKER, Metin, "Özelleştirme
Denilen Potansiyel Vurgun Tuzağı",
Milliyet, 25 Ekim 1994.

"Özal'ı Aşmak Zorundayız",
Sabah, 5 Ağustos 1994.

ÖZKAN, Yusuf, "Yağmaya
Sessiz Kalınmasın", Cumhuriyet, 4
Kasım 1996.

UÇKAN, Gürhan, "Çocukları
Sömürmek Geleceği Sömürmektir",
Cumhuriyet, 28 Ağustos 1996.

kutupyıldızı

DÜNYADA, IMF ve ÖZELLEŞTİRME KARŞITI PROTESTOLAR

1976 yılından günümüze kadar, dünyanın her yanında on binlerce kişi IMF'yi ve zorla dayattığı özelleştirmeyi protesto ettiler, zaman zaman kan da akıtılan bu gösteriler dalga dalga yerküresinin dört bir yanına yayıldı. Başka özelleştirme olmak üzere, IMF'nin politikalarına karşı kesin ve kararlı tepki gösterenler yalnız geri kalmış fakir ülkelerin insanları değildi. Batının en zengin ülkelerinde de on binler aynı inanç ve kararlılıkla yollara düştüler, güvenlik güçlerinin zaman zaman barbarlaşıp şiddet kullandığı bu eylemlerde coplanmayı, yaralanmayı ve tutuklanmayı göze aldılar.

Aşağıda sizlere, işte bu protestoların başlıcalarını alfabetik sıraya göre sıralıyorum.

Amerika Birleşik Devletleri

-1999 yılında Seattle kentinde Dünya Ticaret Örgütü'ne karşı protestolar oldu.

-2000 yılında Washington'da IMF ve Dünya Bankası politikalarına karşı protestolar yapıldı. Yer yer şiddet kullanılarak protestolar bastırıldı.

-Şubat 2002'de, 5 bin ile 15 bin arasında protestocu, Dünya Ekonomik Forum toplantısına karşı yürüdü.

-Nisan 2002'de, IMF, dünya bankası ve 11 Eylül sonrası kendisini gösteren Amerikan militarizmine karşı protestoda, Washington'da 75 bin ile 200 bin arasında kişi yürüdü.

Angola

Şubat 2001 ve Ağustos 2001'de, başta Özelleştirme olmak üzere, IMF politikalarına karşı ulusal greve gidildi.

Arjantin

-Mayıs 2000'de, yaklaşık 80 bin kişi, IMF'ye karşı yürüdü.

-Haziran 2000'de 7 milyon 200 bin işçi, IMF'nin Özelleştirme de içeren yeni reçetesini protesto amacıyla, tüm ülkede 24 saat genel grev ilan etti.

-Temmuz ve Ağustos 2001'de en az 10 bin kişi, IMF'nin ücretleri azaltan kararına karşı gösteri yürüyüşü yaptı.

-Aralık 2001'de, IMF'nin istikrar planına uyan hükümete karşı şiddetli ayaklanma oldu, 16 kişi ayaklanmada öldü, hükümet yıkıldı.

Avustralya

-2000 Sidney Olimpiyatları sırasında, Küreselleşmecileri ve IMF'cileri protesto eden çok sayıda gösteri yürüyüşü yapıldı.

-Eylül 2000'de, Melbourne'de, yaklaşık 30 bin protestocu Küreselleşmeci v IMF'ci Dünya Ekonomik Forum toplantısına karşı yürüdü. Daha sonraki günlerde de on binlerce protestocu gösterilere devam ettiler.

Bolivya

-Ülkenin tüm su kaynaklarının, su üretim ve dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesine karşı halk, 12 Nisan 2000'de ayaklandı. 5 kişi vurularak öldürüldü, bir jandarma linç edildi.

Brezilya

-Piskoposlar Ulusal Konseyi ve Jübile2000 örgütünün birlikte gerçekleştirdikleri gayri resmi referanduma katılan bir milyon Brezilyalı, IMF reformlarından vazgeçilmesini, özelleştirmenin durdurulmasını istedi. Bu sonuç, IMF'ye karşı bir basan olarak kayıtlara geçti.

-Sao Paulo kentinde 100 binden fazla protestocu, başta özelleştirme olmak üzere IMF politikalarına ve Küreselleşmeye karşı yürüdü.

-Porto Alegre kentinde, 10 binden fazla kişi, Küreselleşmeye karşı yeni seçeneklerin tartışılacağı Dünya Sosyal Forum toplantısına katıldı.

-Şubat 2001'de, Porto Alegre kentinde 51 bin kişi, IMF ve Küreselleşme karşıtı görüşler ortaya koymak üzere toplandı.

-Temmuz 2001'de, Brezilya Polisi protestolara başladı, bazı bölgelerde 12 gün süren greve gitti. Düzeni sağlamak için askeri birlikler kullanıldı, yaklaşık 30 kişi öldürüldü.

Çek Cumhuriyeti

-Eylül 2000'nin son haftası, IMF ve Dünya Bankası'nın Prag'daki toplantısı yaklaşık 50 bin kişi tarafından protesto edildi. Polis, protestoculara karşı şiddet uyguladı.

-Prag'daki protestolara destek vermek amacıyla, aynı günlerde dünyanın başka yörelerinde de gösteri yürüyüşleri yapıldı. Amerika Birleşik Devletleri'nin 50 eyaletinde de benzer protestolar oldu, ancak ,amerikan medyası bu protestoları, ayrıntısına girmeden kısa haberler olarak duyurdu.

-Prag'daki IMF karşıtı protestoların giderek büyümesi üzerine, IMF ve Dünya Bankası toplantıların bir gün erken bitirip kentten ayrılmak zorunda kaldılar.

Ekvator

-Başta özelleştirme olmak üzere IMF reçetesinin öngördüğü reformları protesto edenlerin sayısı Ocak 2000'de 2 bin kişiyle başladı, 40 bin kişiye çıktı. Protestonun daha da büyüdüğü görülünce, gösteri yürüyüşü 35 bin asker ve polis tarafından durduruldu.

-Ocak 2000'nin sonlarına doğru, ekonomilerinin dolar boyunduruğu altına girmekte olduğunu protesto eden 10 bin kişi yürüdü. (Onların bu korkusu Eylül 2000'de gerçekleşti!)

-Aynı ayın içinde, askeri darbe girişimi yaşandı.

-Haziran 2000'e kadar, başta özelleştirme olmak üzere İM! Reformlarına karşı çeşitli grevler, protestolar ve ayaklanmalar yaşandı. Bunların sayıları on binlerle ifade edildi. Bir keresinde, protestocuların arasında 30 bin doktor bulunmaktaydı.

-Halkın, IMF'ye karşı ayaklanmasının doruğa eriştiği Şubat 2001'de hükümet, sıkı yönetim ilan etti.

El Salvador

-IMF'nin dayattığı, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı çıkan en az 200 bin kişi, 23 Ekim 2002 günü San Salvador kentinde yürüdü. Protestocuların 12 bin kişisini doktorlar ve işçiler oluşturuyordu.

Fas

-2001 yılının sonlarında, sağlık ve eğitim hizmetlerinin özelleştirme kararı karşısında binlerce sağlık ve eğitim elemanı protesto yürüyüşleri yaptı.

Güney Afrika

-Ağustos 2001'de, IMF'nin dayattığı özelleştirme planlarını reddeden Güney Afrika Sendikalar Birliği'nin örgütlediği büyük protestoya 5 milyon işçi katıldı, grevler tüm ülkeye yayıldı.

-Ağustos 2002'nin sonu ile Eylül 2002'nin başı arasında Johannesburg kentinde, zengin ülkelerin örgütlediği Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Doruğu toplantısı yapıldı. Bu toplantı süresince her gün, sayılan 15 bin ile 40 bin arasında değişen gösterici, IMF, özelleştirme ve küreselleşmeyi protesto ettiler.

Güney Kore

-Ekim 2000'de, 20 bin kişi, küreselleşme ve IMF'ye karşı yürüdü.

-Mayıs ve Haziran 2001'de, sayılan 20 bin iye 50 bin arasında değişen protestocular, başta özelleştirme olmak üzere IMF'nin yeniden yapılandırma planlarına karşı yollara döküldüler.

-Kasım 2001'de aynı tür protestolar iş yerlerinde gerçekleştirildi.

-22 Mayıs 2002'de, 31 bin metal ve kimya Sanayii işçisi dört saatlik bir grev uyguladılar. Bu uyarı grevi, IMF'nin dayattığı politikalara karşıydı.

Havai

-Mayıs 2001'de, IMF v Dünya Bankası politikalar uygulayan Asya Kalkınma Bankası'nı protesto eden binlerce kişi gösteri yürüyüşü yaptı.

Honduras

-Ağustos 2000'de, IMF'nin öngördüğü özelleştirmeyi protesto eden memurlar ve işçiler sık sık sokağa taştilar. Öğretmenler, sağlık sektöründe çalışanlar ve taşımacılık sektöründe çalışan işçiler 24 saatlik genel greve gittiler. Devlet Başkanı Carlos Flores'in IMF emirlerine uyararak elektriği, telekomünikasyonunu ve sosyal güvenlik sektörünü özelleştirmeye kalkışması protestocuların sokağa dökülmesine neden oldu.

Hindistan

-Dünya Bankası'nın enerji sektörünü özelleştirme dayatması üzerine, 2 milyondan fazla elektrik işçisi Aralık 2000'de protesto yürüyüşü yaptı.

-Ocak 2001'de, Bhopal kentinde, Dünya Bankası ve Asya Kalkınma Bankası'nın politikalarına karşı gösteri yürüyüşü yapan 150 kişi tutuklandı.

-Temmuz 2001'de, özelleştirmeyi ve IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü'nün politikalarını protesto eden 10 milyon devlet işçisi ve memuru çok görkemli bir gösteri yürüyüşü gerçekleştirdi. Protesto sırasında sendika adına konuşan kişi şunları söyledi: "Hükümet, küreselleşmecilerin emriyle uygulayacağı özelleştirmeyle, ülkeyi çokuluslu şirketlere satmak istemektedir. Emekçilere karşı politika yürüten hükümete bu protestomuz bir uyardır!"

İspanya

-16 Mart 2002'de, Barselona kentinde yaklaşık 50 bin kişi, Avrupa'daki şirketler hegemonyası ve kürselleşmeyi protesto ettiler

İsviçre

-2000 yılı Davos toplantısı sırasında, şiddet de içeren bir dizi protesto yapıldı.

-2001 yılı Davos toplantısı sırasında da benzer protestolar gerçekleşti.

İtalya

-18 Mart 2001'de Napoli'de, 20 bin kişi IMF ve küreselleşmecilere karşı yürüdü.

-2001'de Cenova'da, G8 Doruğu'nda sayıları 100 bin ile 200 bin arasında olduğu tahmin edilen protestocular yürüdü. Göstericiler sırasında bir kişi polisler tarafından öldürüldü.

-23 Mart 2002'de Roma'da 2 milyon kişinin protestosuna tanıklık edildi. Bu büyük protestoyu, işçi sendikaları örgütlemişti.

Kenya

-Özelleştirme ve IMF politikaları karşısı protestolar hiç durmadan sürdü.

Kolombiya

-Ağustos 2000'de 15 bin işçi, özleştirme ve IMF'nin sosyal hakları tırpanlayan politikalarına karşı yürüdü.

-Ağustos 2001'de, IMF'nin buyruğuna uyup tahıl ve diğer yiyecek ürünlerinin ithalatını serbestleştiren hükümete karşı binlerce küçük çiftçi yollara döküldü.

Kosta Rika

-Mart 2000'de, IMF'nin dayattığı özleştirmeyi protesto eden 10 bin kişi yollara çıktı, polisin vahşi önlemleriyle karşılaştı.

Meksika

-Meksika, protestoların hiç dinmediği ülkelerden biridir.

-8 Ağustos 2001'de, yaklaşık 5 bin çiftçi, özleştirme ve diğer reformlarla Meksika tanımını yıkıma uğratan IMF'ye karşı yürüdü. Meksika, tarımda kendi kendine yeterli bir ülkeyken, IMF'nin emirlerini yerine getirmenin sonucu olarak tahıl ürünleri ve yiyecek maddeleri ithal eder duruma düşmüştü.

-Eylül 2001'de, IMF buyruğu gereği vergiler artırılınca yollara taşan halk, Meksiko kentinin tüm yollarını kapatıp trafiği durdurdular.

Mozambik

-Ağustos 2001'de, IMF ve Dünya Bankası uygulamalarına karşı protesto yürüyüşleri oldu.

Nepal

-Temmuz 2001'de, Dünya Bankası ve Asya Kalkınma Bankası'nın dayattığı politikalara karşı protestolar oldu.

Nijerya

-Özelleştirme ve IMF politikalarına karşı büyük çaplı protesto yürüyüşleri Nijerya'da hiç durmadı ve her seferinde polisin şiddet kullanmasıyla bastırıldı.

Papua Yeni Gine

-IMF ve Dünya Bankası politikalarına karşı ayaklanan halkın protestoları Haziran 2001'de bir hafta sürdü. En az 3 kişi oldu, 13 kişi yaralandı.

Paraguay

-IMF reformlarını ve özelleştirmeyi hiç ara vermeden sürekli protesto eden halk, sürekli olarak da polisin şiddeti ile karşılaşılıyor.

Peru

-IMF baskısıyla özelleştirilen madenlerde, bir Amerikan şirketi ile Dünya Bankası'nın dayatmalarına isyan eden 5 bin kişi, Mart 2001 'de büyük bir protesto yürüyüşüyle sokaklara taşdı.

Türkiye

-Eylül 2000'de, IMF elektrik fiyatının yükseltilmesini isteyip, ücretlerin kontrol altında tutulmasını ve vergi reformlarını dayatınca protestolar oldu.

-Mart 2001'de, IMF ve dünya Bankası'nın şirket ve banka kurtarma isteğini uygulayan Hükümete karşı binlerce kişi protesto gösterisi yaptı.

Venezüella

- 27 Şubat 1989'da, IMF'nin dayattığı yapısal reformlara karşı halk ayaklandı. Ayaklanma çok kanlı bir şekilde bastırıldı, 4 bin protestocu öldürüldü.

AMERİKA'da Özelleştirme Girişimleri

**Hapishanelerin Özelleştirilmesi

Amerika'nın hapishanelerinin özelleştirilmesi girişimine karşı örgütlü savaşımlar başlatıldı. Bu amaçla, "Özelleştirmeye Karşı Hapishane Görevlileri derneği-A.C.O.A.P." kuruldu.

Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında büyük toplantılar gerçekleştiren bu dernek, başka New York olmak üzere, Amerika'nın tüm eyaletlerinde hapishanelerin özelleştirilmesine karşı köklü örgütlenmelere gideceklerini açıkladı.

**Kamu Hizmetlerinin Özelleştirilmesine Karşı Savaş

Amerika'nın tüm eyaletlerinde, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi girişimine karşı savaşı örgütleyen, "Amerikan Federasyonu Devlet ve Belediyeler Çalışanları-AFCCM" aldı bir örgüt New York'ta kuruldu.

Bu örgüt, 24-28 Haziran, 2002 tarihinde kamuoyuna bir duyuru ve kararlılık bildirgesi yayınladı. Bu duyuru ve bildirgenin başlıkları şöyle:

- AFSCME'deki işçiler ve sendika liderleri açıkça kanıtlamışlardır ki, kamu hizmetlerinin (elektrik, su, yol, temizlik) taşeron şirketlere devredilmesi son derecede rizikolu olduğu gibi, söz verildiği gibi maliyet düşürücü de değildir.

-özelleştirilecek hizmetlerde kalite düşecek, yolsuzluk olasılığı artacak ve acil durumlarda hükümetin gösterdiği esneklik ortadan kalkacaktır.

-Özelleştirme hâlâ halkımıza para tasarrufunun yoluymuş gibi gösterilmektedir. Oysa bunun doğru olmadığını gösteren bir yığın kanıt bulunmaktadır. İşte size bazı örnekler: Connecticut

kentinde teknoloji hizmetlerinin özelleştirilmesi müthiş bir başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ohio kentinde, aileyi ve düşük geliri destekleme hizmetlerinin özelleştirilmesi de tam bir fiyasko olmuştur. Oklohoma'da oto yollar bakımının özelleştirmesi, daha başlamadan tam bir kargaşaya neden olmuştur. New Jersey'de özel taşıtların yıllık kontrol hizmetlerinin özelleştirilmesi, sözcüğün tam anlamıyla bin felaket olmuştur. Connecticut'ta atık su antma tesis ve hizmetlerinin özelleştirilmesinin doğuracağı büyük problemler zamanında görülmüş ve özelleştirme anlaşması iptal edilmiştir.

-Kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinin ortaya çıkardığı önemli eksikliklerinden biri de, özelleştirilen işletmelerde şeffaflığın ortadan kalkmış olmasıdır. Hem şeffaflık ortadan kalkmakta, hem de özelleştirilen işletmelerden herhangi bir konuda hesap sorabilme olanağı da yok olmaktadır.

- Özelleştirme, toplumları fakirleştirmektedir. Toplanan vergiler azaldığı ve göreceli olarak iyi düzeyde bulunan ücretler düştüğünden, yerel ekonomiler de zarar görmektedir. Bir kentin kamu hizmetlerini özelleştirme yoluyla ele geçiren şirket, bazen başka bir kentte hatta başka bir ülkede olabilmektedir. İşte böyle bir durumda, salt çıkar amacı güden şirket yerel ekonominin zayıflamasını asla dikkate almamaktadır. Özelleştirme ile daha çok kadınlar zarar görmekte, kaybettikleri işlerin yerine başka iş bulamamaktadırlar.

Özelleştirmenin olumsuzluklarını bu başlıklar altında açıklayan AFSCM, özelleştirmeye karşı nasıl bir yöntem uygulayacaklarını da kararlılık bildirgesinde şöyle sıralıyorlar:

- Örgütümüz AFSCM, kamu hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı savaşta öncülük etmeyi sürdürecektir.

- Örgütümüz, halkımızı özelleştirmenin olumsuzlukları hakkında bilgilendirmeye, eğitmeye çok güçlü bir şekilde devam edecektir.

- Örgütümüz, Bush yönetiminin ve kongre'nin federal, devlet ve yerel kamu hizmetlerini özelleştirme planlarına karşı koyacaktır.

- Örgütümüz, özelleştirme ile ilgili uluslar arası gelişmeleri izleyecek, özelleştirme yoluyla gereğinden fazla güçlenen özel şirketlerin yaratacağı tehlikeleri sergileyecek ve özelleştirmenin küresel boyutta yayılmasına karşı savaşıacaktır.

****Sağlığı, Güvenliği ve Demokrasiyi Koruma Örgütü**

- Amerika'nın Stockton kentinde, ticari kazanç amaçlı olmayan, tüm Amerikan halkının çıkarlarını savunmayı hedefleyen, "Sağlığı, Güvenliği ve Demokrasiyi Koruma" adlı bir örgüt bulunmaktadır. Bu örgüt, halkın büyük desteğini de arkasına alarak, Stockton'da belediyenin verdiği hizmetlerin özelleştirilmesine karşı çıktı. Özelleştirmeye karşı çıkışlarının nedenlerini iki maddede topluyorlardı:

- Kamu hizmetlerinin denetimi, kamunun denetiminde kalmalıdır.

- özelleştirme yanlılarının, özelleştirmenin halkın çıkarına olacağı savı doğru değildir.

Stockton'da, bir kamu hizmetinin özelleştirilebilmesi için, halk oylaması gerekmektedir. Bu gerçeğe dayalı olarak Örgüt, Stockton'da halktan, özelleştirmeye karşı 18 bin imza toplayarak Belediye Meclisi'ne gönderdi.

****Özelleştirilmiş Su Tesislerinde denetimi Ele Geçirme Savaşımı**

Ağustos 2002'de, Amerika Birleşik devletleri'nin çeşitli su dağıtım şebekelerini yeniden kamunun denetimine geçirme amacıyla örgütlü bir savaşım başladı. İşte bu savaşımın verildiği bazı kentler:

- Chattanooga, Tennessee
- Duval, Nassau and St Johns Counties, Florida
- Pekin, Illinois,
- Poria, Illinois,
- Washington Court House, Ohio.

****Eğitim ve Spor Hizmetlerinin Özelleştirilmesi**

Washington'da kurulu, "Ulusal Eğitim Örgütü-NEA" adlı örgüt, eğitimin özelleştirilmesiyle, okul-toplum bağının zayıflayacağını ve eğitim kalitesinin tehlikeye düşeceğini söyleyerek eğitimin özelleştirmesine karşı çıktı. Bu örgüte göre, özelleştirmenin taşıdığı bazı rizikolar şunlar:

- Eğitimde kalite düşecektir.
- Sorumluluk ve topluma hesap verme unsurları yok olacaktır.
- Eğitimin maliyeti artacaktır.
- Özelleştirmenin olası kazançları kanıtlanamamıştır

****Eğitimde Özelleştirme Olamaz**

Amerika'nın Philadelphia kentinde çıkan "Philadelphia Inquirer" adlı yerel gazetenin köşe yazarı Avi Gvili, 27 Aralık günü şunları yazıyordu:

"Tüm ünlü eğitimcilerin, devlet eğitim sisteminin özelleştirilmesine karşı savaşması gerektiğine inanıyorum. Nasıl maskeleye çalışırlarsa çalışsınlar, özelleştirme hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin aşağılanması ve halkın eğitim için ayırdığı paraların bir avuç kişiye yedirilmesi demektir."

****Özelleştirmeye Karşı Komiteler Birliği**

Amerika'da özelleştirme sözcüğünü ağızına alan ilk kişi, Başkan Reagan olmuştu. Başkan Reagan e İngiliz Başbakan Margaret Thatcher işbirliği, 1980'in başlarından itibaren dalga dalga

tüm dünyaya yayılmış, ama daha çok Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen fakir ülkelerin üzerinden yıkıcı bir kasırga gibi geçmişti.

Amerika'da özelleştirme uygulamalarına 1990'lı yıllarda şu dört kentte başlanmıştı: Chicago, Philadelphia, Massachusetts ve Indianapolis.

New York Times Gazetesi'nin muhabiri Tracy Kurowski, 4 Nisan 2001'de şu haberi yazıyordu:

"Chicaco Kent Kolejleri öğrencileri, öğretmenleri ve çalışanları hep bir ağızdan haykırıyorlar:

'Niçin kamunun eğitim okullarını özelleştiriyorsunuz?"

'İşinizi kaybetmek istemiyorsanız, özelleştirmeyi durdurun!"

bu haberin arkasındaki gerçek şuydu: 12 Mart 2001 günü, kolejlerin muhasebe, finans ve alım-satım bölümleri özelleştirilmiş ve bu bölümlerde çalışan 63 kişi işten çıkarılmıştı. Devletin kolejlerinde, kısmi özelleştirme başlamıştı. İşin boyutlarını anlatmak için, özelleştirilmek istenilen bu kolejlerin finansal yapısına kısaca göz atalım.

Chicago'da, Chicago Kent Kolejleri adı altında yedi kolej bulunmaktadır. Bu kolejler kamu kuruluşlarıdır, yani halkın verdiği vergilerle kurulmuşlardır. Bu kolejlerde toplam 160 bin öğrenci okumaktadır. Bu Kolejlerin yıllık bütçesi 284 milyon dolar olup, 8,5 milyar dolar tutarında taşınmaz varlığa sahiptirler. İşte özelleştirmeciler bu mal varlığına ve bu gelire göz koymuşlardır. Ancak bu kolejlerin öğrenci, öğretmen ve çalışanları, medya desteğini de arkalarına alarak pek de kolay lokma olmayacaklarını göstermeye çalışmaktadırlar.

****Parlamenteerler de özelleştirmeye Karşı**

13 Şubat 2003 günü, "Ulusal hava Trafik Kontrol Elemanları örgütü-NATCA"nın yöneticileri ve 47 Parlamenteer, Başkan Bush'a bir mektup göndererek, hava trafik kontrolünün özelleştirilmesi fikrini yeniden değerlendirmesini istediler.

****Senatör. Özelleştirmeye Karşı Savaşın Öncüsü**

En az 860 bin memurun yedi yıllık bir süreçte işten çıkarılmasına neden olacak özelleştirmeye karşı başlatılan savaşımın liderliğini, kadın senator Barbara Mikulski yükledi.

Amerika'da devlet memurlarının örgütlendiği, "Amerikan Federasyon Hükümetinin Memurları-AFGE" adlı büyük ve güçlü bir örgüt bulunmaktadır. Bu örgütün yayın organı olan "AFGE Action News"un 24 Ocak 2003 tarihli sayısında, Yazar Diana S. Witiak şunları yazıyordu:

"Özelleştirmeye karşı savaşta korkusuz bir liderlik sergileyen Senatör Barbra Mikulski"ye ve oylarıyla ona destek veren 47 demokrat ve Cumhuriyetçi senatöre teşekkürler ediyoruz."

****Bir Kasırga ve Özelleştirme**

24 Aralık 2000 gününün gecesi, yani Noel gecesi Amerikan Oklahoma kentinde müthiş bir kasırga çıktı. Kent halkı korkudan felç olmuşken devletin güvenlik memurları, ulaşım elemanları, yol yapım ve onarım işçileri gece boyu adeta savaşırcaşma çalışarak yolları temizlediler, trafiği açtılar, evlerinde hapis kalmış insanlara ulaşım hastanelere taşıdılar, kısacası kentin tarihine geçecek bir özveri gösterdiler.

Oysa, henüz kısa bir süre önce, kentin valisi Keating birçok kamu hizmetinin özelleştirilmesini savunmakta, bu hizmetlerin özel sektör tarafından daha iyi yapılacağını söylemekteydi.

Kasırgalı Noel gecesinden sonra Oklahoma senatorü Frank Shurdan, kamu görevlilerinin Noel gecesi taşıdığı sorumluluğu ve gösterdiği özveriye özel bir şirketin elemanlarının göstermesinin mümkün olmadığını söylüyor, bu hizmetlerin özelleştirilmesinin hayati rizikolar taşıdığını anlatıyordu. Bir Noel gecesi kasırgası, senatorün özelleştirme karşıtı olmasına yetmişti. Bunda o kadar kararlıydı ki, "Bana bir daha değil Vali, kim olursa olsun,

kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinden söz ederse, o kişiye Noel 2000'i hatırlamasını ve devlet görevlilerinin o gece nasıl önemli bir görevi başarıyla yaptıklarını unutmamasını söylerim!"

****Liman İşçileri Özelleştirmeye Karşı**

Mart 2002'de Amerika'nın Seattle limanında çalışan vinç işçileri, liman hizmetlerinin özelleştirilmesi planına karşı kampanya başlattılar. Tüm kente şu mesajları duyurdular:

"İşsizliğe hayır, özelleştirmeye hayır!"

"Limanın kazançları, halkın çıkarına!"

****Parlamentar Adayı Özelleştirmeye Karşı**

2002 yılında yapılan Kongre seçimlerinde demokratik Parti'den parlamenter aday olan Stan Matsunaka, seçim propagandasında şu söylemde bulunuyordu:

- Önce, Sosyal Sigorta sisteminin özelleştirilmesini önlemeliyiz.

- İkinci olarak, sağlık hizmetlerinde kamunun rolünü etkinleştirmeliyiz.

- Son olarak da, Sosyal Sigorta fonunu koruyacak önlemler almalıyız."

****Sosyal Güvenlik Sisteminin Özelleştirilmesine Karşı Örgütlenme**

George W Bush başkan seçildikten sonra yaptığı açıklamalarda, Sosyal Güvenlik Sistemi'nin de kısmen özelleştirileceğinden söz etmişti. Onun bu açıklamasından sonra tüm Amerika'da özelleştirmeye karşı olan gruplar bir çatı altında örgütlenmeye başladılar.

18 Eylül 2000 tarihli The Science Monitor Gazetesinde David R. Francis bu konuda şunları yazıyordu:

"Geçen Mayıs ayında George W. Bush, Sosyal güvenlik Sistemi 'nde kısmi özelleştirmeden söz ederken büyük bir kumar oynadığını biliyordu."

****Okulların Özelleştirilmesine karşı Savaşım**

Kasım 2001'de Philadelphia Valisi, tüm devlet okullarını özelleştirmeyi ve Edison Schools Corporation adlı özel bir şirkete devretmeyi planladığını açıkladı.

28 Kasım 2001'de öğretmenler, öğrenci velileri, öğrenciler ve bunlara destek veren işçilerden oluşan 1500 kişi Vali Konağı'nın önünde toplanarak özelleştirme planını protesto ettiler, yolları kapatıp trafiği durdurdular.

****Özelleştirmeye Karşı Savaşım**

Washington'da kurulu bir örgüt var, adı "Politika Araştırmaları Enstitüsü-IPS". İşte bu örgüt, 24 Haziran 2002'de 22 sayfalık bir bildiri yayınlarak altı sektörde özelleştirmeye karşı savaşım başlattığını duyurdu. Bu sektörler şunlar:

- Eğitim.
- Sağlık Hizmetleri.
- Düşük gelirliilerin oturduğu Kamu Konutları
- Sosyal Güvenlik Sistemi.
- Su Kaynakları ve Su Üretim ve Dağıtımı.
- Hapishaneler.

****Eğitimde Özelleştirmeye "Hayır"**

. Amerika Birleşik Devletleri'nin Virginia eyaletinde eğitimin özelleştirilmesine karşı örgütlü savaşım bir süredir etkin bir şekilde sürmekteydi. Haziran 2003'de bu savaşıma Maryland eyaletinin de katıldığı duyuruldu. Maryland eyaletinde özelleştirme karşıtı örgütün sözcüsü şunları söylüyordu:

"Özelleştirme demek, kamu eğitimi belaya sokmak demektir. Özelleştirme en iyi şöyle tanımlanabilir: Yoksul olanı daha da yoksullaştırmak."

****Kongre Liderlerine Uyan**

Nasıl Türkiye'de Sosyal Sigorta Kurumu (S.S.K.) varsa, Amerika Birleşik Devletleri'nde de Sosyal Güvenlik sistemi bulunmaktadır. Çalıştığı sürece işçilerin ücretlerinden otomatikman kesilen paralar Sosyal Güvenlik Sistemi'nde birikir ve belli koşulları yerine getirmiş Amerikalı işçi emekli olduktan sonra da her ay emekli maaşını alır. Emekli Amerikan işçilerinin büyük çoğunluğunun tek geliri, emekli maaşlarıdır.

Amerika'da Sosyal Güvenlik Sistemi, devletin yönetim denetimindedir.

Ancak, özellikle son yıllarda, bu sistemin özelleştirilmesi yönünde girişimler başlatılmıştır.

Bugün iktidarda olan George W. Bush'un Cumhuriyetçi Partisi, sistemin özelleştirilmesinden yanadır. Eski başkan Bili Clinton'un partisi demokratlar ise özelleştirmeye karşıdır.

Sosyal Güvenlik Sistemi'nin özelleştirilmesini isteyen Cumhuriyetçiler, açıkça ortaya çıkıp, "özelleştirme" sözcüğünü kullanamıyorlar, halkın tepkisinden korkuyorlar. Özelleştirme yapılmadığı takdirde sistemin yakın zamanda iflas edip çökeceğini anlatan Cumhuriyetçiler, bir ara yol teklif ediyorlar. Diyorlar ki, işçilerin sosyal sigorta kesintilerinin bir bölümü özel sektör finans kurumların yatırılın, bu finans kurumları bu paraları gelir getirici yatırımlarla arttınlr ve devletin boynundan da ağır bir yükü kaldırmış olurlar. Son günlerde kongre'de bu görüşün öncülüğünü Parlamenter Gephardt yapmaktadır.

"Sağlam Ekonomiden Yana Vatandaşlar" adlı medyanın başkanı Paul Beckner, 15 Mayıs 2002'de "Kongre Liderlerine Uyarı" adlı bir mektup yayınladı. Kendisi bir Cumhuriyetçi

olan Paul Beckner, Sosyal Güvenlik Sistemi'ni özelleştirmede, Cumhuriyetçi Parti'nin milletvekillerini korkak ve ürkek olmakla suçluyor! Onları şöyle kışkırtıyor: "Çıkın ortaya, Amerikan halkına basit bir İngilizce'yle durumu anlatın, neye inandığınızı söyleyin! Toplumun kilit noktasındaki kişileri saldırgan yöntemlerle eğitin!

Eldivenleri çıkarıp işe yaramaz Demokratların üzerine saldırma zamanı gelmiştir!"

Sosyal Güvenlik sistemi'nin özelleştirilmesi savaşımı, Cumhuriyetçilerle Demokratlar arasında bütün şiddetiyle sürüyor.

****Emeklilerden Mesaj**

Sosyal Güvenlik Komisyonu, kurumun özelleştirilmesi konusunu halkın tartışmasına açtı ve 6 Eylül 2001'de California eyaletinin San Diego kendinde yapılacak toplantıya tüm kurum ve kuruluşları davet etti.

"Amerikan Emeklileri Güç Birliği-ARA" adlı örgütün Bakanı George J. Kourpias, 31 Ağustos 2001'de Washington'da basına yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

"Amerikan emeklileri adına Komisyon'da özelleştirmeye karşı görüşlerimizi dile getirmek fırsatını bulacağımızı sanarak sevinmiştik. Ancak, bizim de toplantıya katılma dileğimiz maalesef komisyon tarafından dikkate alınmamıştır!"

Sosyal Güvenlik konseyi, özelleştirme karşıtı olduğunu bildiği Amerikan Emeklileri'ni toplantıya davet etmemiştir ama, emeklilerin özelleştirmenin tehlikeleri hakkındaki açıklamaları medyada her geçen gün daha da geniş yer almaktadır.

****Paul Krugman Özelleştirmeye karşı**

Sosyal Güvenlik sistemi'nin özelleştirilmesi konusunda, dünyanın sayılı ekonomistlerinden Paul Krugman, New York Times Gazetesinde 6 Eylül 2002 günü şunları yazıyordu:

"Başkan George W. Bush'un Sosyal Güvenlik Sistemi'ni kısmen özelleştirme planı, hep şu denklemin üzerine kuruldu:

İkiden bir çıkarsa dört kalır!"

Gerçek şu ki, Sosyal Güvenlik Sistemi'nin karşı karşıya kaldığı en ciddi tehlike, sistemin çökmek üzere olduğunu söyleyerek bizlerin paniğe sürüklenmek istenmesidir. Aslında, gerekli tek şey, sistemin küçük onarımlardan geçirilmesidir."

****Tüm Özelleştirmelerin En Sinsicesi**

Washington'da kurulu "The Foundation on Economic Trends" adlı kuruluşun başkanı Jeremy Rifkin'in ünlü İngiliz Gazetesi The Guardian'da 28 Nisan 2001 günü çıkan yazısının başlığı şöyleydi:

"İmdat! İmdat! Küresel Medya Devletleri, Tüm Zamanların En Sinsi Özelleştirmesini Tezgahlıyor: Radyo ve televizyon dalgaları"

İşte bu yazıdan bazı bölümler:

Soru: Bilgi Çağı'nın doğmakta olduğu günümüzde, sizce sahibi olunabilecek en kıymetli mal varlığı nedir?

Yanıt: Telsiz iletişim çağında, giderek artan ticari ve toplumsal oluşumların tüm dünyaya yayılmasını sağlayan radyo dalgaları, yani elektro manyetik frekans bandı. Bilgisayarlarımız, radyolarımız ve televizyonlarımız, mesaj, görüntü, ses, belge gönderip alabilmek için işte bu frekans bandına bağlıdırlar, yani radyo dalgalarına gereksinimleri vardır.

Her ülkede, elektromanyetik sistemin, yani radyo-televizyon frekans bandlarının sahibi devlettir. Devlet, tüm frekans bandlarını yönetir ve kontrol eder. Devlet, bu radyo-televizyon frekans bandlarının kullanımı için ticari ve diğer kuruluşlara ruhsat verebilir. Ancak bu ruhsat sahipleri, belli frekanslardan radyo ve televizyon yayını yapabilirler.

Fakat şimdi, güçlü medya devleri tüm radyo-televizyon frekans bandlarını ele geçirmek üzere hareketlenmiş, lobiler oluşturmaya başlamışlardır. Şöyle bir dünya düşleyin: Bir avuç küresel medya devi tüm dünyada radyo-televizyon frekans bandlarının tamamını ele geçirmiş. Bu bandları kendi yayınlarında kullandıkları gibi, istedikleri kişi ve kurumlara da kiralayabiliyor hatta satabiliyor! İşte bugünlerde Washington'da tezgahlanan oyunun aslı budur.

7 Şubat 2001 günü, Amerika'nın önde gelen 37 ekonomisti birlikte bir mektup yazıp imzalayarak Federal Kominikasyon Komitesi (FCC)'ne gönderdiler. Bu mektuplarında, halihazırda ellerinde hükümet tarafından verilmiş radyo-televizyon yayın ruhsatı bulunan kişi ve kuruluşların bu ruhsatlarını ikinci kişi ve kuruluşlara satabilme hakkını istediler! Eğer onlar bu isteklerinde başarıya ulaşırlarsa, ulusal devlet elinde kalabilmiş en büyük güçlerinden birini, yani devlet sınırları içindeki radyo ve televizyon iletişim yayınlarını düzenleme ve denetleme gücünü de kaybedecek demektir.

Aslında bu hikaye birkaç yıl önce başlamıştı. Washington'da kurulu, bir tutucu düşünce-tankı kuruluşu olan "Gelişme ve Özgürlük Vakfı" bir rapor yayınlanmıştı. Amerikan Meclisi 'nin eski başkanı Newt Gingrich'le de çok yakın bağları bulunan bu kuruluşun yayınladığı raporun adı: "Telekom Devrimi: Bir Amerikan Fırsatı" idi. Bu raporun yazarları, devletin elindeki tüm radyo-televizyon frekans bandlarının özelleştirilmesini öngörüyordu. Rapor, devletin elinde kaldığı sürece radyo-televizyon frekans bandlarının verimli kullanılamayacağını savunuyordu. Özelleştirme lobicileri planlarını hızla Kongre'ye taşıyabildiler ama radyo-televizyon frekans bandlarının özel sektöre devri o sıralar çok fazla ihtirash bir girişim olarak görüldü ve yeterli destek bulamadı. Ama, George W. Bush'un başkan seçilmesinden hemen bir ay sonra özelleştirmeciler tekrar atak yaptılar ve 37 ekonomist imzalı mektubu hükümete daydılar.

Özelleştirmeciler şimdi yeni bir yol deniyorlar: Önce, kısmi bir özelleştirme sağlamak. Elllerinde radyo-televizyon yayın ruhsatı olanlara, bu ruhsatlarını başkasına kiralama ve satma hakkını almak. Eğer bu sağlanırsa, bir süre sonra devletin elindeki tüm radyo-televizyon frekans bandlarını ele geçirmek mümkün olacak.

Eğer radyo-televizyon yayınları tümüyle bir avuç medya devinin eline geçerse, bu dünyada yaşayan milyarlarca kişinin en temel hakkı olan iletişim hakkı nasıl korunacak? Zaten bugün dünya nüfusunun yüzde 62'si değil bir telefon sahibi olmak, hayatında bir kez dahi telefon kullanabilmiş değil ve dünya nüfusunun yüzde 40'ı da elektriğe sahip değil!

Eğer insanların iletişim olanakları küresel medya devlerinin denetimine geçerse, radyo-televizyon yayın bandlarını ele geçirmiş şirketlerle aynı görüşte olmayan insanlar siyasi ve kültürel görüşlerini çekinmeden, güvence içinde nasıl birbirlerine yollayacaklar?

Buradan 20 yıl kadar önce Medya Çağı doğarken, bir Amerikan hükümet görevlisi ileriye gören şu yorumu yapmıştı: "Ticaret artık bayrağını arkasından gitmiyor, iletişim sistemlerini takip ediyor"

Birbirimizle iletişim kurabilme hakkımızın devlet güvencesinden çıkıp, bir avuç güçlü medya devinin eline geçtiği bir dönemde, temel hak ve özgürlüklerimiz ve demokrasi var olabilir mi?

*****Eğitimin Özelleştirilmesinden Yana Değilim"**

İkinci Dünya Savaşı sırasında Amerikan Başkanı Franklin D. Roosevelt'e ekonomi başkanışmanlığı yapan, yıllarca Harvard Üniversitesi'nde ekonomi öğreten, şimdilerde 95 yaşında olan John Kenneth Galbraith, aralık 1999'da Finance and Development Dergisi'nin yazar Asimina Caminis'le yaptığı röportajda;

"Ben, eğitimin özelleştirilmesinden yana değilim. Halihazırda mevcut çok büyük eğitim kuruluşlarını özel sektörün deneti-

mine bırakmak yerine, buraları geliştirme gayreti içinde olmalıyız. Diğer yandan, çocuklarını özel üniversitelere göndermek isteyenlerle de tartışacak değilim. Ben, iki devlet üniversitesinin ürünüyüm ama Harvard üniversitesi gibi özel üniversitelerin de varlığını kabul ediyorum" diyordu.

4 Nisan 2003'de, Bush'un ekonomik planlarının başarılı olup olmayacağı yönünde sorulan bir soruya John Kenneth Galbraith şu yanıtı veriyordu:

"Hayır başarılı olacağını sanmıyorum."

****Bir aykırı Amerikalı: Lyndon La Rouché**

Sizlere; Amerikan sistemine, yönetimine ve yöneticilerine karşı çıkan bir Amerikalı'yı tanıştırıyorum: Lyndon H. La Rouché Jr.

Lyndon La Rouché, 8 Eylül 1922 doğumlu. Yani bugün, 81 yaşında.

Devlet okullarında okuduktan sonra, Boston Üniversitesi'ni bitirmiş.

1948-1952 yılları arasında yaptığı araştırmalar sonucunda, ekonomi literatüründe sonraları "LaRoche- Riemann yöntemi" olarak anılacak yeni bir yöntem ortaya koymuş.

Bir zamanlar, ayakkabı endüstrisinde danışmanlık da yapmış olan LaRouché, saygın bir haftalık haber dergisi olan "Executive Intelligence Review"'un kurucusu ve editörlerinden biri.

Uzun yıllarını, herhangi bir ekonominin nasıl bir süreçten geçeceğini tahmin edebilme yöntemlerini geliştirmekle geçirdi. Geliştirdiği ekonomik tahminler yöntemini, Amerikan ekonomisine uyguladı ve 1957-1994 yılları arasında dokuz önemli tahminde bulundu. Bu tahminlerin sekizi, öngörülen tarihlerde aynen gerçekleşti, dokuzuncu tahmini ise son yılların olaylarıyla bir bir doğrulanmaya başladı.

12 Aralık 1988'de Berlin'de yaptığı ve sonradan tüm Amerikan kanallarında yayınlanan konuşmasında, Sovyetler Birliği ekonomisinin çok yakın bir zamanda çökeceği öngörüsünde bulundu.

Kasım-Aralık 1989'da, bir grup araştırmacı ile birlikte yaptığı çalışmalar sonucunda, Kuzey Avrasya'da ekonominin yeniden nasıl kalkınacağını gösteren bir model oluşturdu. "Üretken Üçgen (The Productive Triangle)" adını verdiği bu kalkınma modeli, Batı ve Doğu Avrupa ile Çin'in etkili çevrelerinde büyük yankı uyandırdı.

Lyndon LaRouche, 1976-1992 yılları arasında tam beş kez, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı seçimlerinde aday oldu. 1980-1992 yılları arasında, bağımsız Demokrat aday olarak ABD Kongresi'ne seçilebilmek için seçimlere girdi.

Lyndon LaRouche çok sayıda makale, rapor ve kitap yazdı. En önemli iki kitabı; "The Power of Reason (Aklın Gücü)" ve "There Are No Limits to Growth (Büyümenin Limiti Yoktur.)". En etkili kitapları, ekonomik içerikli olanlardır. 1984 yılında yazdığı, "So, You Wish To Learn All About Economics (Demek Siz, Ekonomi hakkında Her şeyi Öğrenmek İstiyorsunuz)" Almanca, İspanyolca, Rusça, Polonyaca, Ukraynaca ve Ermenice dillerine çevrilip uluslararası beğeniye kavuştu. 1991 yılında yazmış olduğu "The Science of Christian Economy (Hristiyan Ekonomi Bilimi)" adlı kitabı da Almanca, İspanyolca ve İtalyancaya çevrildi, hala yeni baskılan yapılmaktadır.

Lyndon LaRouche, Amerika'da ceza mahkemesinde yargılanıp cezaya çarptırılmış tek başkan adaydır. Eğer bir insanın değeri, ona düşman olanların sayısı ve barbarlığıyla ölçülecek olursa, LaRouche'a sahtecilik yapılarak kesilen ceza, başkan seçilmek isteyen bu kişinin nasıl üstün yeteneklere sahip olduğunun kanıtıdır.

Amerikan hükümeti, LaRouche'un siyasi hayatını bitirebilmek için bir seri haince tertiplere başvurdu. FBI'yı kullandı,

kominist damgası vurarak işini bitirmek istedi. ABD Devlet Bakanı Henry Kissinger'in başını çektiği bir grup, LaRouche'u yıkmak için tam bir "kara propaganda" kampanyası yürüttü. Sahte belgeler düzenleyip bunu mahkemeye vererek, LaRouche'un üç şirketini "hileli iflas" a götürdüğünü kanıtlamaya çalıştılar. Mahkeme, baştan aşağı siyasi bir komplo olan bu oyunda piyon rolünü oynadı ve sahte belgeleri kanıt olarak kabul edip LaRouche'u hapse mahkum etti.

Dünyanın dört bir yanından bu karara tepkiler bugün bile sürmektedir. Çok sayıda ülkeden pek çok saygın kişi ABD Hükümeti'ne başvuruda bulunarak, LaRouche'a verilmiş cezanın iptalini ve LaRouche'un itibarının iadesini talep etmektedir. Washington'un bu başvurulara yanıtı çok ilginçtir:

"Evet, kabul ediyoruz: LaRouche uydurma suçlarla suçlanıp harcandı, ama biz şimdi bir şey yapamayız. Bu konu bizim dokunamayacağımız kadar sıcaktır!"

Kasım 2004'de yapılacak ABD Başkanı seçimlerinde aday olacağını şimdiden açıklayan Lyndon LaRouche, 29 Mayıs 2003'de verdiği bir demeçte, Bush yönetiminin ekonomi politikalarını, özellikle de doların dünya piyasalarında değer kaybetmesine göz yumulmasını çok ağır bir dille eleştirdikten sonra, şöyle soruyordu:

"Bütün bunlar aptallıklarından mı kaynaklanıyor, yoksa bilinçli olarak mı yapıyorlar?"

Sonra bu soruya LaRouche kendisi yanıt veriyor ve Bush yönetiminin dolarla oynamasının aptallıklarından kaynaklanmadığını, bu sinsi oyunu bilinçli olarak oynadıklarını açıklıyor ve şu çarpıcı yorumlarda bulunuyordu:

"Ekonomide, tıpkı 11 Eylül 2001 terörist saldırısı gibi bir saldırı planlıyorlar. Doların aşırı değer kaybetmesi sonucu bankalar kapanacak, işletmeler duracak, kimse borç vermeyecek, parasız kalan halk sokaklarda sapır sapır dökülmeye başlayacak. Son perdede, bu korkunç gidişe çözüm bulmak üzere, aşın

ulusalcı bir planın uygulayıcıları sahneye çıkacak! Unutulmasın ki, ancak paniğe kapılmış bir halk aşın ulusalcı bir plana baş eğer. İşte tehlike budur!

IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü'nden oluşan sistem artık çökmüştür! Bu sistemin reformu veya tamiri artık mümkün değildir. Eğer dolar, euro karşısında yüzde 25-50 oranında bir düşüş daha yaşarsa, işte o zaman tüm sistem yıkıldı demektir. Ve, delilerin istediği de budur!"

Yukarıdaki sözleri Lyndon LaRoche, 29 Mayıs 2003'te söyledi. Siz bu sözleri bir kenara yazıp, gelişmeleri izleyiniz.

****IMF Yöntemiyle, Küresel Fakirleşme**

Solcu ekonomist Michael Chossudovsky, 1997 yılında bir kitap yazdı:

"Globalization of Poverty". Türkçesi, "Fakirliğin Küreselleşmesi". Bu kitap, uluslararası finans kurumlarının acımasız eleştirisini yapıyor. IMF de dahil bu kurumları yerden yere vuruyordu. Bu kitap batıda, bir sol propaganda aracı olarak algılandı. İngiliz Başbakan Tony Blair, kitabı aşağılayıcı bir dille, "Ivır-zıvır" olarak nitelendirdi.

Peki, solcu ekonomist Michael Chossudovsky 'nin dillendirildiği eleştirilerin çok daha ağırını; Beyaz Saray'da Amerikan Başkanı'na ekonomi başdanışmanlığı yapmış, Dünya Bankası'nda baş ekonomist olarak çalışmış ve üstüne üstlük 2001 yılında Ekonomide Nobel Ödülü'nü kazanmış Amerikalı bir ekonomi profesörü yaparsa ne denilir?

O zaman herkes oturduğu yerden şöyle bir dikilip kulaklarını yönelttiği benzeri bugüne kadar yazılmamış eleştirilerini bir kitapta topladı. 2002 yılında New York'ta basılan bu kitabın adı: "Globalization and its Discontents". Türkçesi, "Küreselleşme ve Yarattığı Hoşnutsuzluklar".

Bu kitabı okuduktan sonra, artık hiç kimse sizi, piyasa ekonomisinden anlamayan, fakirlerin sözde baskı altında olduğunu sürekli söyleyip duran bir "maskeli Marksist" olmakla damgalayıp susturamaz!

Stiglitz'in kitabı, artık elinizde bir silahtır. Bu kitap, bir bilgi kaynağıdır. Her dünya vatandaşı bu bilgi kaynağına dalmalı ve doya doya içmelidir.

Stiglitz'in bu bilgi kaynağı kitabını okuduktan sonra, eğer karşınıza piyasa ekonomisinin çığırtañlarından biri çıkıp, ağzınızı kapatmaya çalışırsa, hiç merak etmeyin, verilecek tüm doğru yanıtlar avucunuzun içinde olacaktır. Onlara rahatça, hodri meydan diyebilirsiniz, haydi konuşun bakalım ne biliyorsunuz bir görelim, diyebilirsiniz!

Prof. Stiglitz, bu kitabı yazmaktaki amacını şöyle özetliyor:

"IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslar arası finans kuruluşları hakkında biraz bilgi sahibi olanların bilgilerini arttırmak istedim. Bu kurumların uyguladıkları politikalar sonucu zarar görmüş olanlara daha geniş söz hakkı tanıyıp, savunmalarına yardımcı olmak istedim."

Şimdi sizlere, Prof. Stiglitz'in kitabından bazı alıntılar sunuyorum:

"IMF ve onun kardeş kuruluşları, son on yıl içinde çok yanlış davrandılar. Davranışlarının temelinde şu varsayım yatıyordu: Eğer piyasa serbest bırakılırsa, pazarın kendi dinamikleri en verimli sonuçları doğurur. Oysa, serbest piyasa ekonomisi uygulamaları sonucu zengin daha zenginleşti, fakir daha fakirleşti. IMF'nin denetimi altında, serbest ticaretin önündeki engeller kaldırıldı ve ulusal ekonomiler birbirlerine daha da yakınlaştınlıp bütünleştirildi. Küreselleşme adı verilen bu operasyonun sonucunda, dünyanın her yanında, gelirleri zaten en üst düzeyde olanlar akıl almaz şekilde daha da zenginleştiler, toplumun en düşük gelir düzeyinde olanlar ise yoksulluğun ve sefaletin çukuruna yuvarlandılar.

1990-1998 yılları arasında dünyada fakirlik sınırı altında yaşayanların sayısı 100 milyon arttı. Oysa aynı dönemde dünyanın geliri yüzde 2,5 oranında artış göstermişti! IMF, küreselleşmenin benzeri görülmemiş bir refah getireceği sözünü ve müjdesini veriyordu. Ama gerçekte küreselleşme, toplumları tarihte bir eşi görülmemiş fakirliğe sürüklemişti.

IMF, uygulamalarıyla yalnız sıradan insanların hayatını perişan etmekle kalmadı. Doğu Asya, Latin Amerika ve Doğu Avrupa'daki ekonomik krizlerin atlatılmasında, küresel ekonomik dengelerin sağlanmasında da başarısız oldu. Bu ülkelerde borsalar çöktü, paralar büyük oranlarda değer yitirdi, banka sistemi zayıfladı."

Bazı çevreler, IMF'nin dünya çapında ekonomik krizlere ve fakirliğe neden oluşunu, ekonominin katı kurallarına sıkı sıkıya bağlanışından kaynaklandığını söylemektedirler.

Stiglitz, bu savunmayı kabul etmiyor. Stiglitz, IMF'nin tüm dünyada neden olduğu ekonomik krizleri ve fakirliği şöyle açıklıyor:

"IMF ve yandaşı kuruluşlar, borç verdikleri ülkelerin çıkarlarını gözetmezler. Onlar, gelişmiş sanayi ülkelerindeki kuruluşların ticari ve finansal çıkarlarını yakından gözetten bir tutum sergilerler."

Bakın, bu yenir yutulur olmayan yorumlar da Prof. Stiglitz'in:

"Hangi ülkeye gitseler, IMF'nin temsilcileri orada tıpkı 'sömürge valisi' gibi davranırlar. Politikalarını fakir uluslara, kaldıkları lüks otel odalarından alçakça dayatırlar! Tıpkı, modern teknolojinin kullanıldığı savaşlarda, 15 bin metre yükseklikten ölümcül bombaların atılması gibi! Bombaları atan, aşağıda olanları hiç hissetmez bile!"

Burada biraz durmak ve sizlere yeniden hatırlatmak zorundayım. Yukarıdaki sözler ne bir solcunun ne de sıradan bir kişinin sözleridir. Bu sözler Prof. Dr. Joseph Stiglitz'in sözleridir. Stiglitz'in kimliğine bir daha bakar mısınız:

- *Amerikan Başkanı Bill Clinton'un hükümetinde kabine üyesi*
- *Bill Clinton'a danışmanlık yapan "Ekonomik Danışmanlar Konseyi" nin Başkanı*
- *Dünya Bankası'nda kıdemli başkan yardımcısı*
- *Dünya Bankası'nın baş ekonomisti*
- *2001 yılı, Ekonomide Nobel Ödülü sahibi*
- *Amerika'nın Kolombiya Üniversitesi'nde ekonomi profesörü.*

IMF, göreceli olarak kalkınmış bir ülke sayılan Güney Kore'ye 1997-1998'de en katı para politikalarını zorla dayatıp uygulatabilmişse, Afrika'nın en fakir ülkesi Etiyopya'nın veya Asya'nın yoksul ülkesi Nepal'in IMF'ye karşı hiç direnebilme şansı olabilir mi?

IMF, emirlerini yerine getirmeyene ülkelere çeşitli yaptırımlar uygular. Bunlardan biri de, cezalandırılmak istenilen ülkelere yabancıların yatırım yapmasının önlenmesidir. IMF, özel yatırımcıları "kabadayı hoca" tavrıyla sindirir, onları girişimlerinden caydırır. Bu tam anlamıyla ekonomik şantajdır ve buna çok az sayıda yatırımcı karşı çıkabilir.

IMF, uygulamalarında asla demokrat değildir. Denetlediği ülkenin sadece maliye ve ekonomi bakanlarıyla, merkez bankası genel müdürüyle ve bir de ülkenin büyük patronlarıyla görüşür, diğerlerini hiç önemsemez. Hele hele halkı ve temsilcilerini hiç mi hiç dikkate almaz. Bakın bu konuda Prof. Stiglitz neler söylüyor:

"Borç alan ülke halkının IMF politikalarının oluşturulmasında söz hakkına sahip olması, düşünülemez bile!"

Kendi hayatlarını büyük ölçüde etkileyecek politikaların içeriğini öğrenme hakkı, herkesin en temel hakkı olduğu halde, bu hak IMF tarafından tanınmaz, IMF, borç verirken de ekonomik krize girmiş bir ülkeye kredi açarken de, önce şunu dayatır: Hızlı özelleştirme! Hızlı özelleştirmeyi dayatırken, ortaya işsizlik sorunu çıkacakmış, işsiz kalanlar işsizlik primi alamayacaklarmış, işsiz kalanların emeklilik sigortaları da tehlikeye düşecekmiş, bütün bunlar IMF'nin umurunda bile olmaz! Bu süreci, Prof. Stiglitz şöyle anlatıyor:

"Bir tamu kuruluşu devletin elinden alındığında, bir boşluk doğar. Özelleştirme sonucunda bu boşluk bir özel şirket tarafından sonradan doldurulsa bile, boşluğun doldurulması sürecinde korkunç acılar çekilir."

IMF, çekilen bu acıları çok soğuk bir yaklaşımla, "ayarlama için gerekli acılar" olarak niteliyor.

IMF'nin denetimi altında, Batı Afrika'daki Fildişi Sahili'nde gerçekleştirilen özelleştirme, diğer kalkınmakta olan ülkeler için, ders olacak sayısız örnekler taşımaktadır. Özelleştirme yapıldı, sözde yeni iş olacakları yaratılacaktı oysa eldeki işler de gitti, işsizlik çoğaldı. Kentlerde şiddet olayları arttı. Ülkede suçluların sayısında yükselme görüldü. Toplumsal ve politik rahatsızlıklar baş gösterdi ve sonunda ülkede iç savaş patladı!

Bazı çevreler, özelleştirmenin kamu kuruluşlarında yaşanan rüşvet ve yolsuzlukları azaltacağını söyler dururlar. Prof. Stiglitz bu iddiayı elinin tersiyle bir kenara itiyor, özelleştirmelerin genelde politikacılar tarafından şeffaf olmayan yöntemlerle uygulandığını söylüyor ve şu çarpıcı açıklamayı yapıyor:

"IMF, politikacıların özleştirme sırasında uyguladığı geniş çaplı 'rüşvetizasyon'a hep onay vermiştir!"

Sağlık hizmetlerinin, eğitimin ve suyun özelleştirilmesiyle tüketimde bir zamla olmayacağı, fiyatların yükselmeyeceği yolunda IMF'nin verdiği güvencelerin de nasıl birer yalan olduğu nu yoksullar ağır bedeller ödeyerek öğrenmişlerdir.

IMF, kalkınmamış ülkelere önerilerde bulunurken, kendisini dünyanın en akıllı kuruluşu sayar. Prof. Stiglitz, IMF'nin bu tavrını çok yadırgıyor ve şunları söylüyor:

"IMF kendi politikalarını dayatırken; işsizlik ücretler ve top rak reformu gibi konularla asla ilgilenmez. IMF'yi ilgilendiren konular şunlardır: Enflasyonun kontrol altına alınması, bütçe açığının belli bir düzeyde tutulması ve döviz kurlarına bir düzen getirilmesi. IMF, kendi koyduğu kurallara uyulması durumunda, uzun vadede fakirliğin ortadan kalkacağı şarkısını söyleyip durur. Oysa, Keynes'in şu ünlü sözünü hatırlamakta yarar vardır: "Uzun vadede hepimiz ölmüş olacağız!"

Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük soygunu Rusya'da yaşanmıştır. Sosyalist sistemin çökmesiyle Amerika'nın ve Batılı ülkelerin finans kurumları ve ekonomik danışmanları Moskova'yı adeta işgal ettiler. Başkan Boris Yeltsin'i tam bir çember içine aldılar.

"Eğer Rus halkına seçme hakkı tanırsanız, doğru ekonomik modeli seçmeyebilirler. Doğru seçenek, piyasa ekonomisi için gerekli olan reformların yapılmasıdır. Siz en iyisi, bu reformları Duma (Millet Meclisi)'ya getirmeden, kararnamelerle uygulattın!" diyerek Boris Yeltsin'e yol gösterdiler, cesaret ve destek verdiler. Yeltsin, söylenenlere aynen uydu. New York'un Wall Street'indeki para babalan ve mafya Rusya'nın para piyasasına girdi ve 1998'de Rus parası Ruble, yerle bir oldu! Rusya'dan ülke dışına milyarlarca dolar uçtu gitti. Ve hemen ardından IMF devreye girdi ve "borç tuzağı"na düşmüş olan Rusya'ya özel leştirmeyi dayattı.

Rusya'daki özelleştirme serüveninin sonuçlarını ileri sayfa-
larda okuyacaksınız.

İşte bütün bunları kitabında irdeleyen Prof. Stiglitz diyor ki:

"1989 yılında Rusya'da nüfusun sadece yüzde 2'si yoksulluk sınırının altında yaşamaktaydı. Oysa 1998'in sonuna gelindiğinde bu oran yüzde 23.8'e çıkmıştı!

IMF'nin dayattığı özelleştirmeler sonucunda, Yeltsin'in bir avuç akraba, arkadaş ve tanıdıkları dolar milyarderi oldular. Ama devlet, emeklilere ayda 15 dolar emekli maaşı ödeyemeyecek duruma düşmüştü!"

İNGİLTERE'de Özelleştirme Girişimleri

**** İşçi Sendikaları Özelleştirmeye Cephe Alıyor**

Önce, İngiltere'nin en büyük işçi sendikalarını kısaca tanıyalım:

UNISON: İngiltere'nin en büyük işçi sendikası. Büyük çoğunluğunu kamu sektöründe çalışanların oluşturduğu 1 milyon 300 bin üyesi bulunmaktadır.

GMB: Bu işçi sendikasının da 700 bin üyesi bulunmaktadır.

TGWU: Transport ve genel işçiler sendikasıdır.

PCS: Kamu ve Ticari Hizmetler Sendikası. Bu işçi sendikasının 270 bin üyesi bulunmaktadır.

Tüm işçi sendikaları, İşçi Sendikaları Birliği Kongresi (TUC) adı altında toplanırlar.

Temmuz 2001'de UNISON, yapmış olduğu bir kamuoyu araştırmasını medyaya duyurdu. Bu araştırmaların sonucuna

göre, İngiliz halkının büyük bir çoğunluğu özel sektör şirketlerinin, temel kamu hizmetlerinden büyük kazançlar elde etmesini istemiyordu. Bu sonucun ortaya çıkması üzerine, 270 bin üyeli PCS, kamu hizmetlerinde kamu-özel sektör ortaklığının sonuçlarının daha derinden araştırılmasına karar verdi.

Sendikalar, özel sektör-kamu sektörü karşılaştırılması yapılırken, hükümetin tüm hesaplamaları özel sektörün çıkarına olacak şekilde çarpıttığından şikayetçi.

UNISON, çok açık bir bildiri yayınlayarak hükümeti tarafsız olmaya çağırdı, özelleştirme yanlısı tavrını bırakmasını istedi. Bunun bir tehdit olmadığını belirten sendika, diğer yandan da özelleştirme hareketlerine karşı 8,5 milyon sterlinlik bir fon ayırmış olduklarını da vurguladı.

**** Eğitimin Özelleştirilmesi**

Haziran 2002'de George Monbiot, devlet okullarının özelleştirilmesi hakkında şunları yazıyordu:

"Eldeki kanıtlar göstermektedir ki, Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitimin özelleştirilmesi tam bir felaketle sonuçlanmış-
tır. İngiltere'de ise şimdiye kadar alınan sonuçlar karışıktır. Ama, asıl önemli nokta bu değildir. Önemli olan şudur ki, okullarımız, çocuklarımızın çıkarına özelleştirilmemektedir. Okullarımız, şirketlerimizin çıkarı için özelleştirilmektedir. Hükümet ümit etmektedir ki, okullarımızın özelleştirilmesi ihracat ekonomisinin yararına olacaktır. Dolayısıyla çocuklarımız onların elinde sadece bir 'hammadde'dir. Bu hammadde, özel çıkarlar için istenildiği gibi kullanılmaktadır.

Eğer öğrenci velileri bu gidişe dur demezlerse, çocuklarımız dünya hisse senetleri borsalarında tıpkı ham petrol varilleri gibi alınıp satılacaktır."

Çocuklar, Özelleştirmenin Kurbanları

Bir İngiliz yardım kurumu olan "Save the Children" (Çocukları Koruma) örgütü, temel kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinin fiyat artışlarına neden olduğunu belirterek, bundan dünyadaki fakir çocukların büyük zararlar görmekte olduğunu kamuoyuna duyurup uyardı.

İşte bu uyarı üzerine, Independent adlı İngiliz Gazetesi'nde 21 Ağustos 2002 günü Anne Penketh'in şu yazısı çıktı:

"Save the Children adlı yardım kurumunun duyurusu, fakir ülkelerde, başta su olmak üzere temel kamu hizmetlerinin çokuluslu şirketlerin eline geçmesiyle ortaya çıkan olumsuzluklara dikkatimizi çekti.

İngiliz Hükümeti ise, fakirlerin evine su gidemeyen ülkelerde su kaynaklarının özelleştirilmesinden pay almaya giden İngiliz şirketlerine bol kepece kredi dağıtmaktadır. Oysa çok iyi bilinmektedir ki, bu şirketler oraya, fakirlere yardım düşüncesiyle gitmemektedirler.

Su kaynaklarının, üretimin ve dağıtımın özelleştirilmesi, çok açık bir şekilde fiyat artışlarına neden olmaktadır. Suyun fiyatı artınca halkın büyük bir bölümü, temiz olmayan su kaynaklarına yönelmekte, dolayısıyla çocuklarını pis sulardan bulaşan hastalıkların kucağına atmaktadırlar. Pis sulardan bulaşan hastalıkların nedeniyle dünyada her yıl yaklaşık 2 milyon çocuk ölmektedir.

Arjantin'de suyun özelleştirilmesi kararlaştırılınca, bir Fransız firması olan Vivendi, Arjantin su kaynaklarının sahibi oldu ve suyun fiyatını yüzde 100 arttırdı.

Çek Cumhuriyeti 1994 yılında suyu özelleştirdi, bir İngiliz şirketi olan Anglian Water, Çek Cumhuriyeti'de suyun sahibi oldu e , suyun fiyatını 1994-1997 yılları arasında yüzde 100 ve 1999 yılında da yüzde 40 arttırdı.

Özelleştirme yoluyla bir ülkenin sağlık ve eğitim hizmetlerini ele geçiren şirketler, bu hizmetlerin fiyatlarını o kadar arttırmıyorlar ki, o ülkenin fakir çocukları bu hizmetlerden yararlanamaz duruma düşüyorlar.

**** "Özelleştirme Vebası Yurttaşlarımızı Soyuyor"**

Bu başlık, 14 Ocak 2001 günü Toronto Star adlı gazetede, Dalton Camp'ın yazdığı yazının başlığıdır. Britanya Devlet Demiri Yolları'nın (British Rail)'in özelleştirilmesiyle ortaya çıkan sonuçları irdeleyen bu yazının önemli yerlerini birlikte okuyalım:

"Bir zamanlar tamamı devletin malı olan British Rail (Devlet Demiri yolları), özelleştirmenin tanrılarına kurban edildi. Devletin sahibi olduğu demir yolları yerine, özelleştirmeyle Britanyalılar 25 yeni demir yolu şirketine kavuştular. Böyle yapmakla, hizmet kalitesinin artacağını, sağlıklı bir rekabetin başlayacağını, bilet ücretlerinin azalacağını ve daha birçok tatlı sonuçların elde edileceğinin güvencesi verildi Britanya halkına.

Gerçek sonuç ise tam bir karmaşa ve kargaşa olmuştur. Yolculara verilen hizmette korkunç bir düşüş yaşanmış, tren saatlerinde sık sık gecikmeler ve iptaller ortaya çıkmış, bakım hizmetlerinin aksamasıyla yolcuların hayatları tehlike içine atılmış, ardı ardına yaşanan kazalarda onlarca kişi hayatını kaybetmiştir.

Özel sektör şirketlerinin elde ettiği kazançlara gelince, demir yollarının özelleştirilmesi sonucunda yatırımcılar, kendilerine ballı börek taşıyan trenlere kavuşmuşlardır! Bu yetmiyormuş gibi, hükümet hâlâ vatandaşlardan vergi olarak topladığı milyonlarca sterlini, bu özelleştirilmiş demir yollarının bakımına ve alt yapısına harcamaktadır.

Bu Britanya özelleştirme deneyimi, serbest piyasa kapitalizminin halka nasıl büyük maliyet çıkardığının en güzel örneğidir.

Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde de halk, hava yollarının özelleştirilmesi konusunda uyutuldu. Özelleştirme sonucunda rekabetin artacağına, bunun da hem hizmet kalitesini yükseltip hem de fiyatları aşağı çekeceğine insanları inandırdılar. Peki gerçekte ne oldu? Bugün Kanada'da hava yolları rekabetten yoksun, yüksek maliyetli bir endüstri haline geldi. Artık uçakla seyahat lüks oldu. Amerika'da ise halk, vatanseverlikle kapitalizmin birbirine eşdeğer kavramlar olduğuna inandırıldı, hava yolları özelleştirildi. Ama şimdi uçakla seyahat tam anlamıyla bir sağlık korunu olarak ortaya çıkmakta, yakında da tekelleşmeye gitme eğilimi göstermektedir. Bugün Amerika'nın kökleri iflas etmiş şirketlerin uçaklarıyla doludur.

Şimdi başka bir soru soralım: Elektrik enerjisi olmadan yaşayabilir miyiz? California'da yaşayanlar şimdi bu sorunun yanıtını bulmaya çalışıyorlar! Bundan dört yıl önce Amerika'nın California eyaletinde yaşayanlar, enerji endüstrisinin özelleştirilmesine oy birliğiyle onay verdiler. O günlerde, The New York Times Gazetesi vatandaşlara şu güvenceyi veriyordu: "Serbest Pazar dengeleri, elektriğin fiyatını aşağı çekecektir." Ama şimdi, The Times Gazetesi diyor ki: "Dramatik bir hesap hatası yapıldığı anlaşılıyor."

Ben size bu satırları yazarken, California'daki iki en büyük özel sektör şirketi iflasını ilan etmek üzereler. Bunlar, özelleştirme sonucu, bu eyaletin elektrik üretim ünitelerini ve dağıtım şebekelerini ele geçirmiş dev kuruluşlar! İşte bu acıklı durum karşısında, California eyaletinin yerel yönetimi devreye girdi, giderek büyüyen kriz karşısında haklı yatıştırmaya çalışıyor ve şu duyuruda bulunuyor: "Devlet, enerji pazarına ağırlığını koyacak ve denetimi ele alacaktır." Devletin denetimi tekrar ele alması demek, tüm elektrik üretim ünitelerine, elektrik dağıtım şebekelerine el koymak ve elektriğin fiyatını da kontrol altına almak anlamına geliyor. Bu gelişmelerden özelleştirmecilerin ve serbest piyasa yanlılarının şikayet edeceği biliniyor. Ama

California'da yaşayanlar, devlet müdahalesinin karanlıkta otur-
maktan daha iyi olduğuna inanacaklardır.

Özelleştirme denilen veba hastalığı, halkı soydu. Yurttaşların
ortak malları olan demir yollarını, hava yollarını, kamu alanları-
nı ellerinden aldı.

Belki bütün bu acılara katlanılabiliirdi eğer bütün özelleştir-
meler şu sahte felsefeye dayandırılmasaydı: Devlet, özel sektör
kadar halkın çıkarına hizmet edemez!

Eğer bu kötü maceradan bir ders alabildiysek o da, özelleş-
tirme felsefesinin doğru olmadığını yaşayarak öğrenmiş olma-
mızdır.

FRANSA'da Özelleştirme Girişimleri

****Köklü Devletçilik**

Dünyada özelleştirme kasırgasının esmeye başladığı
1980'lerde Fransa'da "karma ekonomi" sistemi uygulanmak-
taydı. Yani, bir yanda özel sektör bir yanda da devlet sektörü
varlıklarını korumaktaydı. Enerji, Kamu Taşımacılığı ve Savun-
ma Sanayisi ise devletin tek başına egemen olduğu sektörlerdi.

1982 yılında iktidardaki Sosyalist Hükümet, Fransa'nın en
büyük 20 şirketinin 13'ünü devletleştirmişti.

1986 yılında merkez-sağ hükümetin iktidar olmasından son-
ra da liberal bir ekonomi uygulanmasına geçildi ve kısmi özel-
leştirmeler görülmeye başlandı.

****Enerji Sektörü devletin Elinde**

Fransa'da güçlü merkezi hükümet, enerji sektörünü devletin
denetiminde tutmayı 2002 yılına kadar sürdürdü.

Avrupa Birliği, tüm üyelerine, devlet denetimindeki enerji kuruluşlarının belli bir oranda özelleştirmesini ısrarla isterken, Fransa Avrupa Birliği'nin bu çağrısına pek kulak asmadı. 2002 yılının ilkbaharında meclisten geçecek bir yasayla enerji pazarının özelleştirmeye açılabilceği söylendi.

****Fransız İşçi Sendikaları Özelleştirme Planlarına Karşı Direniyor**

Mart 2003'de, Labor Notes'da, Yazar Steve Jefferys şunları yazmaktaydı:

"Son on yıldır Fransız işçileri bir yandan hükümete ve patronlara karşı güçlü bir dayanışma içinde başarılı savaşım lar gerçekleştirirken bir yandan da siyasi ve ırkçı bölünmelere karşı koymasını becerdiler.

Ülke çapında bir seri başarılı örgütlenmeler göstermektedir ki, geçen sonbahardan beri yapılanmaya başlayan direniş giderek güçlenmektedir.

-Yenilenen özelleştirme tehditlerine karşı, 26 Kasım 2002'de, 80 bin kişinin coşkulu yürüyüşü ve devlet çalışanlarının grevi ile yanıt verilmişti.

Gösteri yürüyüşü ve beraberindeki bir günlük uyarı grevi, Fransız Devlet demir yolları (SNCF) işçileri tarafından çok güçlü bir şekilde desteklenirken, Fransız Hava Yolları (Air France)'nin işçileri, Fransız Telekomünikasyon (France Telecom)'un işçileri ve tamamı devlet malı olan Posta Servisi (La Poste)'nin işçileri de direniş coşkulu destek veriyorlardı.

-Yeni Sağcı Hükümet, devletin elinde yarısı kalan Air France'ı ve France Telecom'u satacağını ve tamamı devlet malı olan Post Ofis, Elektrik, Gaz Şirketi ve Demir Yolları'nı da özelleştireceğini duyurdu.

29 Şubat 2003'de Devlet Demir Yolları işçileri, hükümetin özelleştirme planı gereği başlattığı toplu işten çıkarmaları protesto etmek üzere yollara çıktı. 14 Mart'ı grev günü ilan etti. Greve, İngiltere, İspanya ve İtalya'daki demir yolları işçilerinin destek vereceği haberi geldi.

-17 Ekim 2002'de greve giden Fransız öğretmenler, eğitimin özelleştirme planlarına karşı halkı gösteri yürüyüşüne çağırdı. 8 Aralık 2002'de gerçekleşen yürüyüşe 40 bin kişi katıldı.

-28 Ocak 2003'te Fransız öğretmenleri Fransa'nın 50 kentinde birden aynı günde gösteri yürüyüşleri örgütlediler, olası özelleştirmeyi protesto ederek okullara yeni öğretmen kadroları verilmesini talep ettiler.

1 Şubat 2003'te, Fransa'da bir hafta içinde gerçekleştirilmiş en büyük gövde gösterisi yaşandı. Kar, dondurucu soğuk ve rüzgâra rağmen, tüm büyük Fransız işçi sendikalarının ortak çağrısına uyarak 100 bin kişi yollara düşme cesaretini gösterdi. Bu kez protesto edilen, gelecekteki güvencesi tehlikeye düşen emekli maaşlarıydı. Yürüyüşe Fransa'nın her yanından gelip katılan göstericiler, Fransız işçileri ile Fransız emeklilerin tam bir dayanışma içinde olduğunu sergilediler.

İşçi ve emeklilerin birlikte gerçekleştirdiği bu müthiş gösteriye karşı hükmet çok dikkatli davrandı, büyük patlamalara yol açacak tepkilerden kaçındı. Zira, 1995 yılında yine İşçi-Emekli Birliği'nin örgütlediği ürkütücü protestodan gerekli dersleri almıştı. O tarihte, yaklaşık 250 bin kişi yollara taşmıştı.

Fransa'da işçi ve emeklilerin, emekli maaşları konusunda protesto ve direnişleri bundan sonra da süreceğe benzemektedir. Zira, Yeni Sağcı Hükümet Fransa'da emekli maaşlarının yüksek olduğundan şikayet etmede, toplumda emeklilerin sayısının giderek artmakta olduğunu ve onların yükünü çalışanların karşılamakta zorlandığını iddia etmektedir. İşçi ve emekli sendikaları ise tam tersi bir tezi savunmaktadırlar.

-Mayıs 2002'de devlet başkanı seçimlerini Jaques Chirac yeniden kazandı ve Fransa'da önemli taşlar yerlerinden oynadı.

Her 5 Fransız seçmeninden 1 'i, düşük ücretleri ve iş güvensizliğini protesto etmek için oyunu, yabancı düşmanlığı yapan aşırı sağcı Ulusal Cephe Partisi'ne verdi. Bunun sonucu olarak, son 20 yılda ilk kez, Fransız işçileri ve sendikalar; Hükümet'te, Meclis'te, Senato'da ve Devlet Başkanlığı makamında iktidarını beş yıl sürdürecektir sağcı bir cepheyle karşı karşıya kaldılar.

İşte, Fransız işçileri bir yandan özelleştirmeye karşı savaşım verirken bir yandan da bu siyasi olumsuzlukla yaşamak zorundadırlar, bu da onların siyasi çıkmazlarıdır.

-Örgütlenme açısından, Fransız İşçi Sendikaları önemli bir çürümeyi yani 1993'ten beri devam eden üye sayısındaki düşüşleri durdurmayı başardılar. Şu anda Fransa'da yaklaşık 15 milyon işçi bulunmakta ve sendikalar bu karamın ancak yüzde 8-9'unu üye yapmayı başarmışlardır ki, bu rakam sanayileşmiş Batı dünyasında en düşük olanıdır.

-2003 yılında özelleştirmeye karşı sendikaların ortak tavır almaya başlamaları, şimdiye kadar aralarında var olan ciddi ayrılıkları da ortadan kaldıracığa benzemektedir. Yakın zamana kadar, sendikaların birlik olamaması ciddi bir sorun yaratmaktaydı. Ama şimdi, özelleştirmeye ve emekli maaşlarının düşüklüğüne karşı vermiş oldukları başarılı savaşım, Fransız işçi Sendikaları'nı daha büyük bir dayanışma içine götüreceğe, birlikteliği sağlayacağına benzemektedir.

KANADA'da Özelleştirme Girişimleri

**** "Özelleştirme Öldürüyor"**

07.07.2000 günü, "Ontario Kamu Hizmetleri Çalışanları Sendikası-OPSEU" nın 512. Bölge Başkanı Wendy Forrest şu haberi geçiyordu:

"Kanada'nın Ontario kentinin Walkerton kasabasında, içinde E-koli basili bulunduğu anlaşılan içme suyundan içen 7 kişi öldü, yüzlerce kişi de ağır hasta olarak hastanelere kaldırıldı. E-koli basili, bir tür bakteri olup, büyük baş hayvanların dışkılarında bulunuyor. Haftalarca süren yağmurlar sonucu, büyük baş hayvan dışkısının toprak tarafından emilip içme su kuyularına sızmış olduğu anlaşılmaktadır.

Tüm Kanada Halkı, özellikle de en az 7 kurban veren ve yüzlerce ağır hastası hastanelerde tedavi gören Walkertonlular bu korkunç felakete karşı isyan ettiler.

Bu ölümler, bir doğal afetin sonucu değil!

Bu tüyler ürpertici afetin nedeni, başta su olmak üzere hayati derecede önemli kamu hizmetlerinin özelleştirilmesidir. Özelleştirme sonucu bu kaynakları ellerine geçiren şirketlerin, insan canı pahasına maliyet düşürme girişimlerinden doğan açgözlülüktür.

Ontario'da yalnız su kaynakları değil, 1996 yılında kamunun malı olan laboratuvarlar da özelleştirilmişti. Özelleştirme sonucu, sık sık su numunelerinin analizini yapan, Bakanlık tarafın işe alınmış laboratuvar elemanlarının yüzde 42'si özel şirket tarafından işten çıkarıldı. Toplam 113 olan laboratuvar elemanı sayısı 42'ye indi. Tüm kamu hizmetlerinin ve kaynaklarının özelleştirilmesinde görüldüğü gibi, özel şirketin ilk icraatı, tehlikeli boyutlarda, işçi çıkarması olmuştu. Özelleştirmeye, su kaynaklarını ve laboratuvarı ele geçiren özel sektör, daha önce su kaynakları ile laboratuvar arasında sürekli olarak bulunan bağlantı ve iletişimi de koparmıştı.

Özelleştirme öncesi, ilgili sendikalar sürekli olarak uyanlarda bulunmuşlar, özellikle Ontario kentinde insanların sağlıklarıyla yer altı içme sularının temizliğine bağlı olduğunu en açık bir dille vurgulamışlardı. Ancak, yerel yönetimde bulunan Muhafazakârlar, tüm uyarı ve önerileri hiç dikkate almadılar. Ama şimdi, ölümlerle biten facia sonucunda, tüm yetkililer birbirlerini suçlamakla meşguller! Özelleştirmenin öncülerinden Ontario

Belediye Başkanı Mike Haris, hiç sıkılmadan, bu faciayı "bir insan hatası" olarak geçiştirmeye çalışmaktadır.

Ama işçiler, yaşanan facianın, yalnız Ontario'da değil, tüm Kanada'daki altyapı kuruluşlarının özelleştirme adı altında bilinçli bir tahribi olduğunu anlamaya başlamışlardır.

İşçiler, kendi kentlerinde, kendi ülkelerinde olan olaylarla, tüm dünyada uygulanan neo-liberal politikalar arasında da bir bağlantı kurmaya başlamışlardır. İşte bu politikalardan biri olan özelleştirme ile, dünyanın her yanındaki işçilerin sağlıklı yaşamalarına saldırılar düzenlenmektedir. Walkerton'da yaşanan facia, buzdağının sadece su yüzünde görünen kısmıdır. Kamu sağlığı hizmetlerinden her gün giderek artan kısıtlamalarla daha büyük facialara ve ölümlere yol açıldığına tanık olmaktayız.

Özelleştirme sonucu sosyal hizmetlerdeki kesintiler, dünyanın her yanında insanların sağlıklarının bozulmasına neden olmaktadır. İş kayıpları fakirlik yaratmakta ve fakirlik de kötü sağlığı beraberinde getirmektedir.

Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmezsi, dünyanın her yanında işçilerin ve yoksul halkın kaliteli sağlık hizmeti almasını engellemektedir. Sağlık hizmetinden yoksun olmak demek, yaşama hakkından yoksun olmak demektir. Eğitimin özelleştirilmesi de işçilerin ve yoksul halkın çocuklarının meslek edinebilme haklarının ellerinden alınması demektir.

Walkerton'da yaşanan facianın nedeni, ne E-Koli basili denilen bakteri ne de "insan hatası"dır. Büyük şirketler tarafından talep edilen, insan hayatını yok edici politikaların, sağcı politikalar tarafından karırlılıkla uygulanmasının trajik ancak kaçınılmaz sonucudur.

Ontario kentindeki işçi sendika liderleri, yaşanan faciayı tüm çıplaklığıyla tüm dünyaya göstermeli ve Kanadalı işçileri özelleştirmeye karşı hareketlendirmek için eğitim çalışmalarına başlamalıdır."

****Gençler ve Kamu Sektörü**

Kanadalı gençler, özelleştirmenin gözardı edilen kurbanlarındandır. Özelleştirmenin neden olduğu kargaşa, özellikle 30 yaşın altındaki Kanadalı gençleri fena vurdu. Kamu sektörü hem verdiği hizmetleri azaltarak hem de eleman çıkararak, bir genç kuşağın ekonomik ve sosyal güvenlik kapılarını kapatmaktadır. Bunun, geleceğin kamu hizmetleri ve Kanada Ekonomisi üzerinde olumsuz yansımaları olacağı kesindir.

Özelleştirmenin genç kuşağı nasıl vurduğunu daha iyi anlayabilmek için, giderek azalan gençlerin iş bulabilme olanaklarına bir göz atalım. 1989 yılında, yaşları 15-24 arasında olan gençlerin iş bulma olanağı yüzde 71 iken, bu oran 2000 yılında yüzde 62'ye geriledi. 1979 ile 1999 yılları arasında iş bulabilen gençlerin sayısı, 327 bin 600 azalma gösterdi. Bu azalmanın büyük bir çoğunluğu, özelleştirilmiş kamu sektöründen gelmekteydi.

****Kadınlar, Sağlık Hizmetlerinin Özelleştirilmesine Karşı Yürüdüler**

Kanada'da kadın örgütleri 24 Ocak 2002 günü Vancouver kentinde gösteri yürüyüşü yapmak üzere, öğle saat 12'de Pan Pacific Hotel'in önünde toplandı. Basına bir açıklama yapan kadınların sözcüsü şu sloganları haykırdı:

"Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini durdurun!"

"Neo-liberal küreselleşmeye karşı direnin!"

"Herkes için kaliteli sağlık hizmeti istiyoruz!"

****Belediye İşçileri Özelleştirmeye Karşı Greve Gittiler**

28 Haziran 2002 günü, Kadana'nın Toronto kentindeki temizlik işçileri, sağlık elemanları, su arıtma tesisleri işçileri,

park bakım işçileri greve gittiler. Özelleştirmeyi protesto amacıyla yapılan bu grevin uzun süreceğini gören belediye yetkilileri, grevcilerle görüşmeyi kabul etti. 2 Temmuz 2002 günü, 6 bin 800 belediye işçisinin temsilcileri ile belediye yetkilileri bir araya geldiler.

****Özelleştirmenin Sorumluları Mahkemede**

Kanada'da kurulu "Kamu ve Genel İş Çalışanları Ulusal Sendikası-NUPGE", 24 Nisan 2003'de şu haberi duyuruyordu:

"Temmuz 2000'de Ontario Kentinin Walkerton Kasabası'nda mikrop lu su 7 kişinin ölümüne 2000 kişinin de ağır hastalanmasına neden olmuştu.

Ve hemen arkasından, üç yıla yakın süren araştırmalar, soruşturmalar, bilirkişi raporlarının hazırlanması süreci yaşanmıştı. Bu sürecin sonunda parmaklar, suçlu olarak, su üretim ve dağıtım şebekeleri ile laboratuvarları özelleştiren eski Başbakan Mike Harris'i gösteriyordu.

Şimdi ise, Ontario'da yerel yönetim seçimlerinin yaklaştığı şu günlerde, Walkerton'da yaşanan çılgın özelleştirmenin suçluları olarak, iki özel şirketin müdürü mahkemeye verildi, bunların kurban seçildiği anlaşıyor!"

RUSYA'da Özelleştirme Yağması

**** Özelleştirmede Rusya Örneği**

Bu başlık altındaki yazım ilk olarak Antalya'nın yerel gazetelerinden biri olan Akdeniz Atılım'daki köşemde 20.10.1997 günü yayınlandı.

Aynı yazım, Toplumsal Dönüşüm Yayınları tarafından temmuz 2001'de yayımlanan "Gaflet Dalalet Hıyanet" adlı kitabında da yer aldı.

Şimdi bu yazıyı bir kez de birlikte okuyalım.

Aralarında anlı şanlı ekonomiden sorumlu devlet bakanlarının, ekonomi profesörlerinin ve medya ünlülerinin de bulunduğu, özelleştirmenin yeminli yanlıları şu yalanı sık sık tekrarlamaktadır: "Batı ülkeleri özelleştirmeyi çoktan yapıp bitirdiler, kamunun tüm bankalarını ve işletmelerini özelleştirip devleti küçülttüler, ekonomiyi büyüttüler ve refaha kavuştular". Aynı çevreler bir yandan da Rusya'yı bu bağlamda örnek bir ülke olarak gözümüze sokmaya çalışmaktadırlar. Özelleştirmenin yeminli yanlılarına göre, dünyanın komünist Rusyası bile hızla özelleştirme yaptı, ekonomiyi büyüttü ve halkını mutluluğa kavuşturdu. Ortada tek beceriksiz ülke bir biz kaldık...

Bunun böyle olup olmadığını anlamak için, Rusya'nın bugünkü durumuna kısaca göz atalım:

-Özelleştirmenin uygulandığı 1990-1995 yılları arasındaki süreçte, Rusya'nın yıllık ulusal geliri yüzde 62 gibi korkunç bir oranda düşüş gösterdi. Ekim 1997 rakamlarına göre düşüş sürmektedir.

-Özelleştirmeden sonra Rusya'nın sanayi üretimi de sürekli düşüş göstermiştir. Aralık 1996 rakamlarına göre düşüş, bir yıl öncesine göre yüzde 6,8 oranında olmuştur.

-1990-1996 yılları arasında, yani özelleştirme sürecinde, et üretimi, süt üretimi, yumurta üretimi, şeker kamışı üretimi ve ayçiçeği üretimi sürekli düşüş göstermiştir. Bu düşüşler devam etmektedir.

-1991-1995 yılları arasında Rusya'da yıllık enflasyon yüzde 221,1 olmuştur.

-20 milyon çalışana (işçi ve memur) bir yıldır ücretleri ödenmemiştir. (Temmuz 1997'de Başkan Boris Yeltsin, ordu

mensuplarına iki ay içerisinde, diğer memur ve işçilere ise ancak 1997 yılının sonunda ödeme yapabileceğini itiraf ediyordu. Memur ve işçilere ödenmemiş ücretlerin Temmuz 1997 tarihi itibarıyla toplam tutarı 4,5 milyar dolara ulaşmıştı.

-Rus hükümeti, Dünya Bankası'ndan aldığı 600 milyon dolar borçla, aylardır ödenmeyen emekli maaşlarını ödedi.

-Özelleştirme sonrası Rusya'da 24 milyon insan, yoksulluk sınırının altına düştü. Yani özelleştirme, toplam nüfusun yaklaşık yüzde 17'sini açlığa mahkum etmiştir!

-Aralık 1996'da Rusya Savunma Bakanı İgor Rodinov, Rus ordusunun müthiş fakirleştiğini, Rus subaylarının kanlarını satarak ailelerinin temel ihtiyaçlarını karşılayabildiğini duyurmuştur.

-1995 yılında Rusya'da 2,2 milyon kişi ölmüş, 1,4 milyon bebek doğmuştur. Ölenlerin doğanlardan fazla olduğu bu durum, 1996 ve 1997 yıllarında da devam etmiştir. 1990 öncesi, yani özelleştirme öncesi 150 milyonluk Rusya'da yaşam süresi ortalama 72-75 iken, bugün Afrika ortalaması olan 58'e düşmüştür.

-Rusya'nın yalnız bir kentinde, St.Petersburg'da, 10-16 yaşları arasında 60 bin evsiz barksız çocuk sokaklarda, metro istasyonlarının merdivenlerinde, kapı önlerinde yatıp kalkıyor. Bu çocuklar uyuşturucu tacirlerine ve seks manyaklarına yem oluyorlar. Geçen kış bu kentte, yüzden fazla çocuk sokaklarda soğuktan donarak öldü. Yetkililer, böylesi korkunç bir tabloya 1917'den beri ilk kez rastlandığını söylüyor.

-Londra'da kurulu, 'Ekonomik Haber Alma Kurumu' Rusya'dan 1992-1996 yılları arasında, yani özelleştirme sürecinde dışarıya 60,9 milyar dolar kaçırılmış olduğunu tahmin etmektedir. Washington'da kurulu 'Uluslararası Finans Enstitüsü' bu rakamı 73,9 milyar dolar tahmin etmektedir. Dünya Bankası ise bu rakamı 88,7 milyar dolar olarak vermektedir. Aynı süreçte, yani 1992-1996 özelleştirme sürecinde Rusya, IMF'den 57 milyar dolar, uluslararası finans kurumlarından ise 15 milyar dolar borç almıştır. Yani, Rusya'dan dışarıya kaçırılan paranın topla-

mı, Rusya'nın IMF'den aldığı borçtan fazladır! Kendilerine 'Yeni Rus Zenginleri' denilen bir sınıf yozlaşmış insan, Rusya'yı yabancılara ucuza satıp IMF'ye teslim ederke kendileri de zengin olmuştur.

-Boris Yeltsin'in ulusal güvenlik danışma yardımcısı Berezovski, ünlü Amerikan dergisi Forbes tarafından Rusya'nın en zengin adamı ilan edildi. Berezovski'nin bugünkü serveti 3 milyar dolar. O, bu serveti özelleştirme sürecinde elde etti. 1990'da Rusya'nın Devlet Planlama Teşkilatı'nda çalışan uzman matematikçi unvanıyla memur olarak çalışan Yahudi kökenli Berezovski, bugün Rusya'nın en büyük TV kanalına, bir petrol şirketine ve araba satan mağazalar zincirine sahip dev bir şirketin imparatorudur. Mafya ile bağları olan Berezovsky'nin, çıkar amaçlı adam öldürtmeyi profesyonel bir yöntem olarak uyguladığı söylenilmektedir.

- Bugün Rus Ortodoks Kilisesi, yılda 2 milyar dolarlık ciro-su ile dev bir sanayiye denetlemektedir. Kilise bugün, Rusya'nın en büyük tütün ve sigara ithalatçısıdır. Kilisenin başı Rus Patriğe Aleksey, Rusya'nın en büyük petrol ihracatçısı MES'in ortağı olup, Rusya'nın en zenginlerinden biri olarak sayılmaktadır.

-Bugün Rus halkının çok büyük bir bölümü, özelleştirmenin karşılığı olan Rusça sözcük üzerinde oynayarak, 'özelleştirme' yerine 'hırsızlaştırma' demektedir! (Privatizatsia-Prikhvatizatsia).

Şimdi sizler, yukarıdaki korkunç tabloya bakarak, özelleştirmede Rusya'nın bize örnek olup olamayacağına karar veriniz!

Her şeye rağmen, Rusya'da özelleştirme yapanların bizim özelleştirmecilere örnek olabilecek bir davranışları oldu. 1992 yılında Rusya'da herkese adam başı, 10 bin Ruble'lik bir özelleştirme çeki dağıttılar. Bu çek, Rus vatandaşlarının satılacak devlet mallarından kendilerine düşen paydı. Bu çeki ister satıp paraya çevirebilirler, isterlerse özelleştirilen bir kuruluşa gidip ellerindeki çek kadar hisse sahibi olabilirlerdi. Türkiye'de özel-

leştirmenin yeminli yanlıları, yani sömürgecilerin içimizdeki iş-
birlikileri, bizlere örnek olarak gösterdikleri dnn komünist
Rus yöneticileri kadar bile halklarına saygılı olamamışlardır.
Türk ulusunu malına, mülküne sahip olmaya çağırıyorum!

****Rusya'nın zelleştirme Soyguncuları**

Bu başlıklı yazım ilk kez, 1 Ağustos 2000 günü, Antalya'nın
yerel gazetelerinden biri olan Yeni İleri'deki köşemde yayınlan-
mıştı. Aynı Yazı daha sonra, Toplumsal Dönüşüm Yayınları ta-
rafından Eylül 2002'de yayımlanan "Gaflet Dalalet Hıyanet"
adlı kitabımda da yer almıştı.

İşte bu yazıyı bir kez de birlikte okuyalım.

Rusya devlet Başkanı Putin, devlet başkanlığı seçimlerinden
nce halkına şöyle söz vermişti:

"Eğer seilirsem, güçlü bir devletin yeniden kurulması için
alışacağım. Rüşvet ve yozlaşmanın önünü keseceğim. Mafya
ile savaşarak, ülkede yasaların üstünlüğünü sağlayacağım. Ver-
gilerin eksiksiz toplanması ve fakir halkımızın ekonomik duru-
munun iyileştirilmesi için çaba göstereceğim."

Mart 2000'de Rusya Devlet Başkanı Putin, verdiği sözlerde
drmaya başladı ve ilk mücadelesini, Rusya ekonomisini elinde
tutan "oligarklara" karşı başlattı. Oligark, yabancı bir sözcük,
anlamı şu: Eğer bir ülkede devletin yönetimi küçük bir sınıfın
elindeyse, o ülkedeki rejime "oligarşı" deniliyor. Oligarşının ol-
duğu bir ülkede de, yönetimi elinde tutan küçük sınıfın bireyle-
rine "oligark" deniliyor.

Yalnız Putin değil, yerli yabancı herkes, son on yıldır Rus-
ya'da çok zengin iş adamlarından oluşan bir oligarşının olduğu-
nu biliyor. Ve işte bu zengin iş adamlarından her birine "oli-
gark" deniliyor.

Rusya devlet Başkanı Putin, ülkenin bu oligarkların eline nasıl geçtiğini bir televizyon konuşmasında Rus halkına şöyle açıklıyordu:

"Dilimizde güzel bir deyim vardır: Bulanık suda balık avlamak! İşte bizim ülkemizde de bu olmuştur! Kendilerine oligark denilen bir avuç iş adamı, Sovyetlerin çöküşü ve hemen sonrası başlayan özelleştirme furyasından yararlanarak devletin büyük servetlerini ellerine geçirmişlerdir. Yani bulanık suda balık avlamışlar, hem de çok miktarda balık tutmuşlardır! Şimdi bu kişiler istiyorlar ki, bu soygun sonsuza dek sürüp gitsin! Bunu Rus halkının kabul edeceğini hiç sanmıyorum! Bu beyleri zor günler beklemektedir!"

Özelleştirmenin bir soygun planı olduğunu yaşayarak gören Putin, özelleştirme soyguncularından hesap sormaya kararlıydı. Kendisinden ilk hesap sorulan soyguncu, Gusinski oldu. Gusinski, bir medya patronuydu. Dev bir medya kuruluşu olan Medya-,Most'un ve buna bağlı televizyon kanalı NTV'nin sahibi olan Gusinski,bir yerel TV kanalının özelleştirilmesi sırasında sahtekârlık yapmış olmakla suçlanıyordu. Banka sahibi de olan Gusinski gözaltına alınıp ülke içinde ve dışında mal varlığına ihtiyati tedbir konuldu. Kendisinin de ülke dışına çıkması yasaklandı. Bir medya patronunun tutuklanması ülke içinde ve dışında tepkilere neden olmuştu. Moskovalı bazı gazeteciler, "Putin, tıpkı eski Sovyet rejiminde olduğu gibi basını kontrol altına almak istiyor!" diyerek karşı çıktılar. Putin bu eleştirilere, televizyonun "Ulusa Sesleniş" programında şöyle cevap veriyordu:

"Büyük para babaları ve bazı politikacılar, basın özgürlüğü deyimini sakız gibi çiğneyip duruyorlar! Oysa medya patronları ellerindeki yayın organlarını ya aralarındaki hesaplaşmada kullanıyorlar ya da hükümete karşı başlattıkları kavgada! Bütün

bulann basın özgürlüğü ile ne ilgisi var? Onların istediğı, işte böyle sahte bir özgürlüktür. Uygur bir basının özgürlüğünü yasalar ve ekonomik koşullar belirleyecektir."

Putin'in özelleştirme soyguncularına karşı açtığı savaş, en çok Rusya'nın en ünlü oligark'ı, yani en büyük soyguncusu Berezovski'yi endişelendirdi. Bugün 54 yaşında olan Berezovski, on yıl önce yani 1990'da Sovyetler Birliği'nin Devlet Planlama Teşkilatı'nda çalışan fakir bir memurdu. On yıl içerisinde yalnız Rusya'nın en zengin adamı değil, dünyanın en zengin iş adamlarından biri konumuna geldi. Bugün dolar milyarder olan Berezovski'nin Rusya'daki şirketler imparatorluğunda şu kuruluşlar yer almaktadır: Petrol yatakları, alüminyum maden ocakları, uçak şirketleri, medya şirketleri, tüm Rusya'ya yayın yapan tek TV kanalı ORT'nin yüzde 49'u, günlük Nezavizimaya gazetesi, iş dünyasının en güçlü ve en saygın gazetesi Kommersat. Bunların yanında Berezovski'nin İsviçre'de Andava ve Forus adlı iki şirketi bulunmaktadır.

Peki, Berezovski bu korkunç serveti böylesine kısa bir sürede nasıl elde etti? 1991'de Sovyetler Birliği'nin yıkılması ve özelleştirmenin gündeme gelmesiyle başlayan kargaşa sürecinde devletin varlıklarını bedavaya yakın çok ucuz fiyatlarla ele geçirerek! Devrin devlet başkanı Boris Yeltsin'in de yanına yaklaşmayı beceren Berezovski, Yeltsin'in kızının hesabına Avrupa bankalarında büyük paralar yatırarak çoğu devlet malının bedavadan sahibi oldu.

Berezovski'den sonra gelen en büyük oligark, yani soyguncu ise Potanin'dir. Bu kişi dünyanın en büyük nikel, kobalt ve diğer kıymetli madenlerin üreticisi olan Norilisk Nickel şirketinin sahibidir. Rus yargı organları şu günlerde Potanin'in peşindedir. Kıymetli bir maden şirketinin özelleştirilmesinde, şirketi gerçek değerinin 140 milyon dolar altında bir parayla ele geçirmiş olmakta suçlanıyor. Rus vergi polisi de vergi kaçakçılığından dolayı Potanin'in kuyruğunda...

Kendilerine oligark denilen Rus iş adamlarının, özelleştirmeyi kullanarak Rusya'yı nasıl soyduklarının hikayesini ve Devlet Başkanı Putin'in bunlara karşı açmış olduğu savaşı bir dahaki yazımızda sürdüreceğiz.

****Putin, Özelleştirme Soyguncularına Karşı**

Yukarıdaki yazının devamı, bu başlık altında, 4 Ağustos 2000 tarihli Yeni İleri gazetesindeki köşemde yayınlandı. Aynı yazı, daha sonra, Toplumsal Dönüşüm Yayınları tarafından yayımlanan "Gaflet Dalalet Hıyanet" adlı kitabımda da yer aldı.

Şimdi, aynı yazıyı bir kez de beraber okuyoruz.

Rusya'nın 47 yaşındaki Devlet Başkanı Putin, sıradan bir insan değil. Üniversitede hukuk fakültesini bitirdikten sonra, 22 yaşındayken Sovyetler Birliği'nin ünlü gizli istihbarat örgütü KGB'ye girer. Bu örgüt tarafından görevlendirildiği Doğu Almanya'nın Dresden kentinde beş yıl kalır. Almancayı ana dili gibi öğrenen Putin, Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla 1990'da Rusya'ya döner. Moskova'dan sonra Rusya'nın en büyük kenti olan St.Petersburg'da belediye başkanına danışmanlık yapar ve politikaya atılır. KGB'deki dosyasında Putin'in karakterinin en önemli yanı şöyle tarif edilir: "Tehlikeye karşı duyarlılığı az!" En büyük tehlikelerle karşılaştığında bile paniklemeyen, endişelenmeyen ve soğukkanlılığını kaybetmeyen bir yapıya sahip olduğu vurgulanır. Karısı ise Putin'i şöyle tanımlar: "Bazı insanlar sırf para kazanmak için çok çalışır. Oysa Putin, yalnız ideallerini gerçekleştirmek için çalışır." Rusya devlet Başkanı Putin'in iç dünyasını anlamak için, kendi hakkındaki şu sözlere kulak açmak gerekir:

"Ben, vatanseverlik ilkesi üzerine kurulmuş Sovyet eğitim sisteminin çok başarılı ve temiz bir ürünüyüm."

Putin'in Rus halkına bakış açısı, onun devlet başkanlığında nasıl bir yol izleyeceğinin anahtarı niteliğindedir:

"Rus halkının zihniyetinde, geleneğinde ve genlerinde, çok güçlü ve süper merkezîyetçi devlet kavramı yatar."

İşte bu inançladır ki, Putin devlet başkanlığı seçimlerinden önce halkına şöyle söz vermişti:

"Eğer seçilirsem, güçlü bir devletin kurulması için çalışacağım."

Seçildiği takdirde rüşvet ve yozlaşmanın kökünü kazıyacağına ve mafya ile savaşıarak ülkede yasaların egemenliğini sağlayacağına da söz veren Putin, Mart 2000'de devlet başkanı seçildikten sonra ilk savaşını, kendilerine "oligark" adı verilen özelleştirme zenginlerine karşı açtı. On yıl gibi kısa bir sürede dolar milyarderi olan Rus iş adamlarını Putin şöyle tarif ediyordu:

"Bunlar bulanık suda balık avlamışlardır! Sovyetler Birliği'nin çökmesi sırasındaki kargaşadan yararlanarak, özelleştirmeyi fırsat bilerek ve üst düzey devlet yöneticilerine yanaşarak devletin büyük bir servetini, yen altı ve yerüstü kaynaklarını ele geçirmişlerdir!"

Özelleştirmenin bir soygun planı olduğunu yaşayarak öğrenen Putin, soygunculardan hesap sormaya kararlıydı. Rusya'da Mart-Temmuz 2000 süreci, özelleştirme soyguncularına karşı başlatılan eylemli saldırılarla geçti. Büyük bir medya patronu olan Gusinski tutuklandı. Rusya'nın en ünlü soyguncusu, dolar milyarderi Berezovski önce Amerika'ya kaçtı, sonra hesap vermeye hazır olduğunu bildirip geri döndü ve yasal dokunulmazlık kazanmak için girmiş olduğu meclisten istifa etti.

Rusya'yı özelleştirme yöntemiyle soyan Berezovski, Potanin, Guinski, Çubais, Alekperov, Çernomordin ve diğerleri bu soygunları tek başlarına gerçekleştirmediler. Rusya'nın özelleştirme soyguncuları en deneyimli ortaklarını Amerika'da buldular! Amerikalı ortaklarıyla birlikte bu korkunç soygunu gerçekleştirdiler. İşte bu nedendir ki, Putin'in savaş açtığı özelleştirme soyguncularına en büyük destek Amerika'dan geliyor. Hemen her gün, ünlü Amerikan gazetelerinden Putin'e ağır eleştiriler yağıyor. Putin'in, başlattığı savaşta kararlılıkla yürüdüğünü gören oligarklar ve onların Amerikalı destekçileri, bir hafta önce taktik değiştirdiler, hep birlikte günah çıkarmaya ve banış istemeye başladılar. Önce, ünlü Amerikan gazetesi International Herald Tribune, Rus oligarklar adına günah çıkardı ve şöyle uyardı:

"Şu noktayı açıkça ortaya koyalım: Bay Berezovski ve arkadaşları birer demokrasi kahramanı değillerdir. Yeltsin döneminde devlet mallarının özelleştirilmesi sırasındaki kargaşada, çok yaygın ahbap-çavuş ilişkileri yaşanmış ve çok sayıda karanlık alışverişler gerçekleşmiştir, ama eğer Putin'in gerçek amacı bu yolsuzluklara ve yozlaşmaya son vermek ise, bir çözüm yolunu acele ortaya koymalıdır. Eğer giriştiği bu savaş ekonomik değil de siyasi nedenlere bağlıysa, Rus ekonomisi ve demokrasisi bu savaştan tedavisi mümkün olmayacak yaralar alabilir!"

Bu öneri v uyarının hemen ardından, Amerikan gizli istihbarat örgütü CIA, açıkça şu formülü önerdi:

"Putin ile oligarkların savaşı tıpkı İran-Irak savaşma döndü! iki tarafın da kazanma şansı yoktur! En doğrusu, iki tarafın bir pazarlık masasına oturması ve sonunda barış ilan etmesidir. Pazarlık şöyle olmalıdır: Oligarklar, son on yılda ele geçirdikleri servetin bir kısmını Rus halkına geri versinler. Sahte özelleştirme yoluyla ele geçirdikleri şirketleri devlete iade etsinler ve ülkede gerçek yatırımlara başlayacaklarına söz versinler. Buna karşılık, Putin de oligarkların artık yakasını bıraksın!"

Putin'in çetin ceviz olduğunu gören oligarklar, yani özelleştirme soyguncuları, bir taraftan Amerikalı ortaklarını devreye sokup artık barış yapma zamanının geldiğini duyururken, bir yandan da kendileri açıkça suçlarını itiraf edip günah çıkarıyorlardı! Yalnız Rusya'nın değil, dünyanın en büyük ve en zengin maden ocakları üzerinde oturan Norilisk Nickel şirketinin sahibi Potanin, şöyle yalakalaşıyordu:

"Halka şunu söylemeliyiz: Bize kötü adamlar gözüyle bakıyorsunuz. Ama biz de artık normal insanlar gibi olup, toplum tarafından kabul edilmek istiyoruz. Söz veriyoruz, Bundan sonra vergilerimizi düzgün ödeyeceğiz. Görün bakın, halkın yararına bazı girişimleri ve kültürel atılımları maddi olarak nasıl destekleyeceğiz!"

Yani, bu büyük soyguncu, özelleştirme fırsatı ile ele geçirdiğimiz servetler bizde kalsın, siz artık bizleri bağrınıza basın, biz de bundan sonra cici çocuklar olacağız demeye getiriyordu.

Peki Putin ile oligark denilen özelleştirme soyguncuları arasındaki bu savaş sürerken, Rus halkı ne diyor? Rus halkı, Putin'in oligarklara karşı açtığı savaştan çok memnun. Putin'i bu savaşında, Çeçenlere karşı açtığı savaştan daha çok destekliyorlar. Temmuz 2000'de yapılan bir kamuoyu yoklamasında, Rus halkının yüzde 42'si Sovyet tipi demokrasi istiyor. Yine yatkında yapılan bir kamuoyu yoklamasında, Rus halkının yüzde 72'si güçlü bir devletten yana olduğunu bildirmişti. Ekonomik ve sosyal istikrar ancak güçlü devletin sağlayacağına inanan Ruslar, "güçlü devlet- güçlü lider" sloganıyla devlet başkanı olan Putin'in özelleştirme soyguncuları oligarkları yeneceğinden emin.

Rus halkı geleceğe dönük ümitle bakıyor.

Ne yazık ki, aynı şeyleri Türk halkı için söylemek bugün mümkün değil...

GÜNEY AFRİKA'da Özelleştirme Girişimleri

**Milyonlarca İşçi Özelleştirmeye Karşı Ayaklandı

Beyazlann yönetimine son verildiği 1994 yılından beri görülmüş en büyük işçi hareketi 3 Eylül 2001 günü gerçekleşti. Milyonlarca Güney Afrikalı işçi, kamu hizmetlerinin özelleştirilme planına karşı iki günlük greve gitti.

Grev kararını, "Güney Afrika İşçi Sendikaları Kongresi-COSATU" verdi. Bu grev, bugüne kadar sürmüş olan, Afrika Ulusal kongresi (ANC), Güney Afrika Komünist Partisi ve COSATU arasındaki üçlü koalisyonu da sarstı.

**"Özelleştirme, yoksulluğa çözüm mü, yoksa artı yük mü?"

Bu başlık, Upstream Journal adlı derginin Nisan-Mayıs 2002 sayısında, Derek MacCuish'in yazdığı yazının başlığıdır. İşte bu yazının başlıca bölümleri:

"Güney Afrika bu yıl, tarihinin en kötü kolera salgınına yaşadı. Temel nedenlerden biri, su kaynaklarının özelleştirilmesi idi.

Özelleştirme Üçüncü Dünya Ülkeleri'nin çoğunda gündemin en önemli konusu olma özelliğine sahip. Yatırımcılar, özelleştirmenin verimliliği arttırdığını söylüyor. Karşıtlar, özelleştirmenin fakirlere zarar verdiğine inanıyor. Bu konuda kim ne derse desin, konunun çözümünde fakirler söz sahibi değil.

Güney Afrika'nın trajedisi, kırsal alanlardaki su kaynaklarının özelleştirilmesiyle başladı. Beyazlann ayrılıkçı yönetimleri sırasında bile fakirler, sağlıklı sulan rahatça kullanabiliyorlardı. Geçen yıl, tüm su kaynakları ve dağıtım şebekeleri özelleştiril-

di. Ve ilk kez yoksullar hayatlarında, kullandıkları su için para ödemek zorunda bırakıldılar. Su kaynaklarının yeni sahibi şirketler, su faturasını ödeyemeyenlerin suyunu kestiler.

Kolera, fakir insanların hastalığı. Pis içme sularından bulaşılıyor. Kolera salgını başladıktan sonraki ilk on sekiz ayda Güney Afrika'da 150 bin insan koleraya yakalandı, 250 kişi öldü.

Zengin ülkeler ve Dünya Bankası, yoksul Afrika'ya ve diğer yoksul ülkelere kalkınabilmeleri için borç verme ön koşulu olarak, kamu hizmetlerini ve doğal kaynaklarını özelleştirmeyi dayatıyor. Yoksul ülkelere, kamu kuruluşlarınızı ve doğal kaynaklarınızı özel şirketlere satın, emrini veriyor. Borç para mı istiyorsunuz,. Öyleyse petrolünüzü, doğal gazınızı, madenlerinizi, elektriğinizi, telekomünikasyonunuzu, taşımacılık kurumlarınızı ve su kaynaklarınızı satın, diyorlar.

Yoksul ülkelerin bazı borçlarının silinebilmesi için de özelleştirme ön koşul olarak dayatılıyor. Büyük borç batağında olan Afrika'nın fakir ülkeleri bu yıl kuraklıktan kırıldılar ama kendilerine söz verilmiş olan borçların silinmesi gerçekleşmedi. Yine doğal kaynaklarınızı satacaksınız! Bu koşulu yerine getirmeyenlerin borç silme programları durduruldu.

Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen dünyadaki fakir ülkelerde, aslında önlenabilir hastalıklardan her gün 30 bin çocuk ölüyor. Ve dünya bankası hala, yoksul ülkelerde su kaynaklarının özelleştirilmesinde ısrar ediyor. Ancak bu yolla herkese ihtiyacı olduğu suyun en verimli şekilde dağıtımını yapılabilmemiş!

Deneyimler ve mantık bize tam tersini söylüyor. Özel yatırımcılar, yoksulların yaşadığı kırsal alanlarda yatırım yapmıyorlar. Kazançlarını çok artırabilecek yörelerde yatırım yapıyorlar. Yoksul ülkelerde su kaynaklarını, telekomünikasyonu ve elektrik kurumlarını özelleştirme yoluyla ele geçiren şirketler, ücretleri en iyi şekilde toplamaya odaklanıyorlar, hizmetin kalitesini nasıl iyileştiririz diye bir amaçlan olmuyor. Özelleştirilen hizmetlerin fiyatları birden fırlıyor, zengin ve orta tabaka biraz mı-

rıldanıyor ama, yoksullar artık o hizmetten hiç yararlanamaz duruma düşüyor.

Güney Afrika İşçi Sendikaları Kongresi'nin raporuna göre, özelleştirme yüzünden 200 bir kişi işini kaybetti, 20 bin konutun faturaları ödeyemediği için elektrikleri kesildi."

****Özelleştirmeye Karşı 10 Bin Kişi Yürüdü**

Johannesburg'un gecekondularından kopup gelen 10 bin kişi, 1 Eylül 2002 günü özelleştirmeye karşı yürüdü.

Protestocular, Birleşmiş Milletleri, fakirliğe karşı savaşmaya, yer küresini kurtarmaya çağıldılar.

****Özelleştirmeye Karşı Genel Grev**

People Daily Gazetesi'nin 2 Ekim 2002 tarihli sayısından okuyoruz: *

Güney Afrika'da özelleştirmeye karşı başlatılan ülke çapındaki genel grev ikinci gününe girdi. İşçi Sendikaları yöneticileri, hükümetin özelleştirme planlarına karşı daha çok işçinin greve katılacağı uyarısında bulundu.

Güney Afrika İşçi Sendikaları Kongresi (COSATU)'nin liderlerinin bildirdiğine göre, genel grevin ilk günü en az 180 bin kişi gösteri yürüyüşüne katıldı.

EL SALVADOR'da Özelleştirme Girişimleri

****Özelleştirmeye Karşı Savaşım**

El Salvador Sosyal Güvenlik Kurumu Çalışanları Sendikası (STISS), 16 Eylül 2002 günü, hükümetin özelleştirme tehditlerine karşı genel greve gitti. Grevci doktor, hastabakıcı ve sağlık işçileri ülkede 12 hastaneyi kapattılar. Çok sayıda kamu ku-

ruluşu da hükümetin özelleştirme planlarını lanetleyerek grevci-
lere destek gösterisinde bulundular.

Grevin tüm ülkeye yayılması olasılığıyla karşı karşıya kalan
Başbakan Flores'in Hükümeti, eğer grevciler 9 Ekim 2002 günü
saat 11.00'e kadar iş başı yapmazlarsa, 341 doktor ve 10
sendika üyesinin görevlerine son vereceği tehdidinde bulunarak
krizi tırmandırdı.

****200 Bin Kişi Özelleştirmeye Karşı Yürüdü**

23 Ekim 2002 günü, El Salvador'un başkenti San Salva-
dor'da, ülke tarihinin en büyük protesto yürüyüşü gerçekleştiril-
di.

En az 200 bir kişi, özelleştirmeye karşı başlattıkları grevin
34. gününde olan sağlık sektörü elemanlarına destek amacıyla
yürüdü.

Protestocular, Başbakan Francisco Flores'in, sağlık hizmet-
lerinin özelleştirilmesini yasaklayacak bir kararnameyi imzala-
masını talep ettiler.

El Salvador'daki bu görkemli yürüyüşün boyutlarını tam
kavrayabilmek için, El Salvador'un nüfusunun sadece 5 milyon
olduğunu hatırlamak için, El Salvador'un sadece 5 milyon ol-
duğunu hatırlamak yeterli olacaktır. 23 Ekim 2002 günü, El
Salvador'da toplam nüfusun yüzde 4'ü özelleştirmeye karşı
protesto yürüyüşüne katılmıştır.

Aynı oranda Türkiye'de böyle bir protesto yürüyüşü, yakla-
şık 2 milyon 800 bin kişinin yollara çıkması anlamına gelmek-
tedir!

El Salvador'da, doktoruyla, hastabakıcısıyla, işçileriyle tüm
emekçiler, birçok ülkeye örnek olabilecek bir direniş sergile-
mişler, kendi emeklerinin ürünü olan kurumların özelleştirme
adı altında yağmalanmasına sessiz kalmayacaklarını kanıtlamış-
lardır.

****Emekçiler, Özelleştirmeye Karşı Tarihi Basan Kazandılar**

16 Eylül 2002 tarihinden beri, hükümetin sağlık kurumlarını özelleştirme planına karşı grevde bulunan sağlık sektörü çalışanları tarihi bir basan kazandılar.

Grevcilerin kararlılığı, halkın coşkulu desteği ve sendika liderlerinin güçlü örgütçülüğü sonunda, 15 Kasım 2002 günü Meclis, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesini yasaklayan yasa-yı kabul etti.

****Doktorlar da Özelleştirmeye Karşı Grevde**

22 Ocak 2003 tarihli Socialist Worker adlı gazetede, Michelle Robidoux şunları yazıyordu:

"Sağlık sektöründeki işçilerin üç aydır süren grevi, El Salvador'daki sağlık sistemini felç etti.

El Salvador'da üç ayrı sağlık kurumu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi özel sektör kuruluşu olup yalnız zenginlere sağlık hizmeti vermektedir. İkincisi, devlet kurumu olup yalnız ülkenin en fakir kesimine hizmet vermektedir. Üçüncüsü ise yine bir devlet kurumu olup tüm kamu çalışanlarına hem sağlık hem de sosyal sigorta hizmetleri vermektedir. İşte adı, El Salvador Sosyal Güvenlik Kurumu (ISSS) olan bu kurum şimdi, özelleştirilme tehdidiyle karşı karşıya bulunmaktadır.

ISSS çalışanlarının yüzde 85'i şu anda özelleştirme tehdidine karşı grevde bulunmaktadır. Grevcilere cepheden saldıran hükümet, greve katılanların ücretlerini kesti, bu yolla grevcileri iş başı yaptırmaya zorlayacağını sanmakta.

Yaklaşık bin yüz doktor da grevcilerin arasında. Hastabakıcılar ve diğer sağlık elemanları da grevciler arasında.

Inter Amerikan Kalkınma Bankası ve Dünya Bankası, uzun bir süredir sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi için hükümete baskı yapmaktadır.

Ancak, yüzbinlerin özelleştirmeye karşı ayaklanması sonucu, 15 Kasım 2002'de hükümet geri adım attı. Milletvekilleri, özelleştirmeye karşı yürüyüş yapan sağlık sektörü elemanlarına polis vahşice saldırdı, onlarca kişi yaralandı. Ve 19 Aralık 2002'de hükümet, özelleştirmeyi yasaklayan yasayı iptal etmeyi başardı.

Özelleştirme karşıtlarının öfkesi tüm ülkeyi sardı. Doktorlar bir hastaneyi işgal edip polisle çatıştılar, güçlkle hastaneden çıkarıldılar. O günden beri grevdeki doktorlar hastanelerde hasta bakmıyorlar, kendi kurdukları özel barakalarda halka sağlık hizmeti veriyorlar.

Ocak 2003'ün sonunda, eğitim emekçilerinin, su işletmelerinde çalışanların ve toplu taşıma kurumlarındaki işçilerin de, özelleştirmeye karşı gerçekleştirilen greve katılmaları bekleniyor. Sendika liderleri, Hükümet özelleştirme planlarından vazgeçmedikçe hiç kimsenin iş başı yapmayacağını, doktorların da hastanelere dönmeyeceğini bildirdi.

ISSS çalışanlarının sendikası STISSS'nin Genel Sekreteri Ricardo Monge, "Bu bize neye mal olursa olsun, hiç önemli değil! Grevciler bu savaşıma kendilerini tamamiyle adadılar. Sonuna kadar savaşacağız!" diyor ve şu vurguyu vuruyordu:

"Biz bu savaşla tüm Latin Amerika'ya ve tüm dünyaya bir mesaj yollamak istiyoruz. Iktidardakilerin, tüm halka ait olan ulusal mirası yok etmelerine izin vermeyeceğiz!"

VENEZÜELLA'da Özelleştirme Girişimleri

****Venezüella Devlet Başkanı Chavez Petrolün Özelleştirilmesine Karşı Savaşıyor**

Pravda gazetesi, 9 Aralık 2002 tarihinde, şu ayrıntılı haberi yazıyordu:

"6 aralık 2002 günü, Venezüella'nın başkenti Caracas'da yine silahlar konuştu. Kavga, güçlü petrol devi PDVSA'nin özelleştirilmesini isteyenlerle buna karşı olanlar arasında giderek büyüyor. Bu kavga, Venezüella'nın gündeminde ilk sırayı almayada daha bir süre devam edeceğe benziyor.

Petroleos de Venezüella S.A.(PDVSA), yani Venezüella Petrolleri Şirketi, tamamı devlet malı olan bir sanayi ve ticari kurum. PDVSA, 1975 yılında devletleştirilmiş ve o tarihten beri ülkede petrol arama, çıkartma, üretme, rafine etme, iç ve uluslar arası pazarlarda pazarlama hakları tamamen devletin elinde kalmıştı. Ama şimdi, PDVSA'nın özelleştirilmesi gündeme sokulmaktaydı.

PDVSA'nin özelleştirilmesini isteyen muhalefet, bu amaçlarına varmak için ilk aşamada Başkan Hugo Chavez'in istifasını talep ediyorlar. Özelleştirmenin karşısındaki en büyük ve en güçlü engel, başkan Chavez.

Muhalefet yanlılarıyla Chavez'in destekçileri ülkenin başkentinde silahlı olarak çatışıyorlar.

Radyodaki "Alo Başkan" adlı programda konuşan Başkan Chavez, özelleştirme isteyen muhalefetin arkasında dış güçlerin olduğunu söyledi ve halkı "Venezüella Ekonomisi'nin kalbi olan petrol kurumunu savunmaya ve petrol sanayisinin felç edilme girişimlerini önlemeye" çağırdı. Başkan Chavez'in olası bir komplodan ve uluslar arası güçlerin devrede olmasından söz etmesi üzerine gözler, Washington'a çevrildi.

Bir önemli gerçeği göz önünde bulundurmalıyız: ABD'nin dünyada petrol satın aldığı kuruluşların başında, Venezüella'nın petrol kurumu PDVSA gelmektedir. PDVSA'nin petrol satışları Ortadoğu'da petrol üreten tüm Arap Ülkeleri'nin satışlarını toplamından fazladır.

Şu önemli bilgiyi de hesaba katmalıyız: Nisan 2002'de Başkan Chavez'e karşı bir darbe girişimi yaşandı. ABD'nin bu darbe girişiminin hazırlıklarından haberi vardı. Ve darbeyle başa

gelen, ancak fazla tutunamayan hükümeti dünyada tanıyan ilk devlet Amerika Birleşik Devletleri olmuştur!

Muhalefetin yoğun kıskırtmaları sonucu 8 Aralık 2002'de petrol sanayisinde greve gidilmesi ve tanker sürücülerinin isyanını Ulusal Hükümet tarafından çok ciddiye alındı. Greve son verilmeden muhalefetle görüşemeyeceğini daha önce söylemiş olan Başkan Chavez, son olaylar karşısında petrol sanayisinin tamamıyla felç edileceğinden çekinerek, taktik değiştirdi ve muhalefetle yeniden görüşmelere başladı.

Dünyadaki en büyük petrol rafinerisi olan Amuay-Cardon'un kısmen ve ülkenin üçüncü en büyük rafinerisi olan El Palito'nun da tamamıyla durması üzerine Başkan Chavez, ordunun rafinerilerinde denetimi ele almasını ve grevcileri cezalandırmasını emretti.

Artık Venezüella'nın geleceği, Başkan Chavez'in petrolü devletin elinde tutmayı sürdürüp sürdüremeyeceğine bağlıdır. Eğer Başkan Chavez özelleştirmecilerin saldırısını püskürtebilirse, yerini sağlamlaştıracaktır. Aksi takdirde, muhalefet erken seçimlere gidilmesini zorlayacaktır."

MEKSİKA' da Özelleştirme Girişimleri

****Elektrik İşçileri Sendikası özelleştirmeye Karşı Güçlü Bir Cephe Oluşturdu**

04.02.1999 tarihli Mexico Labour News Gazetesi'nde, Judy Ancel şu bilgileri veriyordu:

"Dünya Bankası, IMF ve uluslar arası finans kuruluşlarının dayatmasına rağmen Meksika Hükümeti'nin elektrik kurumunu özelleştirmeyi neden bu kadar geciktirdiği anlaşıldı.

Meksika Hükümeti son on yıldır özelleştirme yapıyor. Telefon, demir yollar, çelik sanayisi, bankalar ve devletin 1100 işletmesi sorunsuz özelleştirildi ama sıra elektriğin özelleştirilmesine gelince geri adım atıldı. Bunun nedeni, devletin kıymetli varlığı olan elektriği özelleştirmeye karar vermek demek, ülkenin en eski, en demokratik ve en militan sendikası ŞME (Meksika Elektrik İşçileri Sendikası) ile savaşı göze almak demektir.

Sendika açısından özelleştirme demek, binlerce kişinin işini kaybetmesi ve SME'nin varlığının tehlikeye düşmesi anlamına gelmekteydi. Hükümet açısından ise, bu savaşın kaybedilmesi, neoliberal programın yok olması, gelecekteki özelleştirmelerin de tehlikeye düşmesi ve işçi hareketlerinin kontrolden çıkma olasılığıydı.

1 Mayıs günü, binlerce SME üyesi, Başkan Zedillo'nun yaşadığı Ulusal Saray'ın önünden geçerken, sloganlarını mintanlarının göğsünde taşıyorlardı: "Zedillo, bizler belki cahiliz ama, ülkemizi satmayız!"

SME'nin Genel Sekreteri Rosendo Flores'e göre özelleştirme, ulusal egemenliğe karşı bir tehdit oluşturmaktaydı. Meksika'nın elektriğine göz diken, özelleştirme yoluyla bunu ele geçirmek isteyen Avrupalı, Kanadalı ve Amerikalı şirketlere, sendika genel sekreteri Flores şöyle haykırıyordu:

"Ülkemizin fiyatı yoktur! Meksika Anayasası satılık değildir!"

Sendikanın 34 bin 500 aktif üyesi ve 10 bin emekli üyesi bulunmaktadır.

Mart 1999'da, özelleştirmeye karşı 2 milyon 300 bin imza topladılar ve bunu Meclis'e sundular. Bununla da yetinmediler, başkent Meksiko City'de 1000 bin kişiyi özelleştirmeye karşı yürüttüler.

****Özelleştirmeye Karşı Yasa**

Wisconsin-Madison Üniversitesi'nde araştırma yapan Dan Jaffe, 28.04.2002 günü Common Dreams'de şunları yazıyordu:

"Meksika Millet Meclisi'nden iki gün önce çıkan üç yasa, Meksika'da artık yeni ve bağımsız bir yola girildiğinin en açık göstergesidir.

Son 20 yıldır Meksika, serbest piyasa ekonomisi uygulamalarının "örnek öğrencisi" sıfatını taşımakta, üst düzeyde yaşanan yozlaşma hükümet sırrı olarak saklanmaktaydı. Ama iki gün önce çıkartılan şu üç yasa eski dönemin kapandığının ilanı niteliğindedir:

-Meksika Millet Meclisi'nin geçirdiği "Kamu Bilgilerine Ulaşılabilme Yasası", Meksika halkı'nı tüm hükümet belgelerine ulaşabilme garantisi getirmektedir. Bu yasanın, Senato tarafından da aynen kabul edileceğine kesin gözüyle bakılmaktadır.

-Meksika Senatosu, Başkan Vincente Fox'un kabulünü istediği, devletin elektrik kurumunun özelleştirilmesi tasarısını, büyük bir oy çokluğuyla reddetti. Devlet Başkanı'na büyük bir darbe indiren bu karar onaylayan Yüksek Mahkeme, özelleştirme planının anayasaya aykırı olduğunu bildirdi.

-Son çıkarılan yasa, radyo-televizyon yayın ruhsatına sahip özel kuruluşları ilgilendirmekteydi. Meksika Millet Meclisi çıkardığı bu yasayla, elinde radyo-televizyon yayın ruhsatı bulunan tüm özel kuruluşların, yayınlayacakları programların yüzde 12.5'unun kamu yararına ayrıldığını bildiriyordu. Devletin birimleri, eğitim kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanacak olan bu programlar, özel radyo-televizyon yayıncıları tarafından zorunlu olarak yayınlanacak.

Meksika'da yeni çıkan bu yasalar, bugüne kadar Meksika'ya dayatılan Bush politikalarından kesin ayrılışın en açık göstergeleridir. Özelleştirmeye karşı kesin tavır, hükümetin şeffaflık yö-

nünde attığı adım ve özellikle de elektrik kurumunun özelleştirilmesine karşı yasa çıkarılmış olması, "Washington'la Görüş Birliği" nin artık sona erdiğini vurgulamaktadır.

Meksika'nın bu yeni atılımı, hayati öneme sahip ulusal hizmetlerin, altyapının ve iletişim hizmetlerinin devletin elinde kalacağını göstermektedir.

****Elektrik işçileri Sendikası, Özelleştirme karşıtı Kampanyayı Başarıyla Sürdürüyor**

8 Ekim 2002 günü, Andy Banks şu haberi yazıyordu:

"27 Eylül 2002, Meksika Elektrik Kurumu'nun Devletleştirilmesinin 37.yıldönümüydü. Bu günü kutlamak üzere, Meksika elektrik işçileri Sendikası (SME) büyük bir gösteri yürüyüşü örgütledi.

Polis raporlarına göre 50 bin kişiden fazla bir kalabalık Zocalo Meydanı'nı doldurmuştu.

Gösteri yürüyüşüne katılanların giydiği mintanların göğüslerinde şu sloganlar yazılıydı:

"Geleceğimizi karartmayın. Elektriğimizi özelleştirmeyin!"

"Fox, sen istersen çiftliğini satabilirsin, çünkü o senin malın."

"Sen İstersen çizmelerini de satabilirsin, hatta istersen karını da satabilirsin! Ama asla elektriği satamazsın, çünkü o tüm Meksika halkının malıdır!"

(Açıklama:Fox, Meksika Devlet Başkanı'nın adıdır.) "Eğer,

Lopez Mateos bugün sağ olsaydı, senin ananı si....di."

(Açıklama-1: Yukarıdaki sloganın aslı aynen şöyledir: "Si

Lopez Mateos viviera, en la madre pusiera!"

Açıklama-2: Lopez Mateos, Meksika Elektrik Kurumu'nun devletleştirilmiş olan başkanının adıdır.)

Meksika Elektrik işçileri Sendikası (SME), Meksika'nın en eski sendikasıdır, çünkü 1914 Meksika Devrimi sırasında kurulmuştur. Bugün, özelleştirmeye karşı savaşım veren bu sendika, halkın çıkarları için yapılan her hareketin içinde yer almıştır., Sendika liderleri, yozlaşan ve kokuşan ortamda dürüst kalabilmiş kişilerdir."

SRI LANKA'da Özelleştirme Hareketleri

**** Suyun özelleştirilmesine karşı Kampanya**

Suyun özelleştirilmenin yeniden gündeme girmesiyle, bugüne kadar 12 yabancı şirket Sri Lanka'ya geldi ve yetkililerle bir dizi görüşmelerde bulundu.

Suyun özelleştirme planı Sri Lanka için aslında yeni değil. 1980'li yıllarda da zamanın hükümeti önce çiftçilerden Su Vergisi almaya kalkışmış, ama halkın ayaklanmasıyla hem bu tasarıyı geri çekmiş hem de özelleştirme fikrinde vazgeçmek zorunda kalmıştı.

Suyun özelleştirilmesinin yeniden gündeme gelmesiyle 17 ve 24 Mart 2000 tarihlerinde, özelleştirme karşıtlan iki gövde gösterisinde bulundular.

En son 28 Nisan 2000'de, Sri Lanka'nın güneyindeki kırsal bölge kenti olan Tissamahema'da çok büyük bir gösteri yürüyüşü gerçekleştirildi, 5 bin kişi gözeleştirme planını protesto etti.

****Başkente özelleştirme Karşıtı Büyük Gösteriler**

23 Ekim 2002 günü Daily Updated News'dan şu haberi okuyoruz:

"Ulusal Kaynakları ve İnsan haklarını Koruma Birliği adlı örgütün liderliğinde 50'yi aşkın örgüt, Sri Lanka'nın başkentinde, Hyde Park meydanında yarın büyük bir gösteri yürüyüşü yapacaklar.

Bu büyük gösteride, hükümetin özelleştirme planlarını geri çekmesini, ulusal servetlerin satışına izin vermeyeceklerini haykıracaklar.

GÜNEY KORE'de Özelleştirme Hareketleri

****Elektrik Kurumu işçileri Özelleştirme Planına Karşı Greve Gitti**

15 Mart 2002 günü, Socialist Worker Online'da, Scott Johnson şu haberleri veriyordu:

"Kore Elektrik Kurumu (KEPCO)'nun 5 bin işçisi, 25 Şubat 2002'den beri grevde, Kurumlarının özelleştirilme tehdidiyle karşı karşıya olan işçiler, hükümetin grevcileri tutuklama ve şiddet kullanma uyanlarına kulak asmamaktadırlar.

Gözdağı vermek isteyen yönetim, üst düzey bir sendika yöneticisini tutukladı ve 52 sendika liderinden 49'unun işine son verdi.

26 Şubat 2002 günü, Kore İşçi Sendikaları Konfederasyonu, elektrik kurumu işçilerinin grevine dayanışma vermek amacıyla, 100 bin işçisiyle dört saat süreli genel grev yaptı. Genel grev, ülkenin en büyük dört otomobil şirketinden üçü; Hyundai, Sang-yong ve Kia işçileri ve demir çelik sanayi işçileri de destek verdiler."

KOSTA RİKA'da Özelleştirme Girişimleri

****Devlet Kurumlarının Özelleştirilmesine Karşı Kitlesele Protesto**

15 Nisan 2000 tarihli World Socialist'in Web Sitesi'nde, Kim Alphandary şu haberleri yazıyordu:

"Bir Orta Amerika Ülkesi olan Kosta Rika, işçilerin, öğrencilerin ve köylülerin protestolan ve peş peşe uygulanan kitlesele grevlerle sarsılıyor.

Protestocular, Başkan Miguel Angel Rodriguez'in devlet denetiminde olan telekomünikasyon ve elektrik kurumlarını özelleştirme planlarına karşı ayaklanıyorlar.

17 Mart 2000 günü, grevcilerle dayanışma içinde olduğunu gösteren 500 bin kişi, ülke çapında banşçı bir gövde gösterisi gerçekleştirdi. Göstericilerin ülkenin her yanında işitilen haykırışları şöyle yankılanıyordu: "Kosta Rika satılık değil!"

Grevin son haftasında, Başkan Miguel Rodriguez istemeyerek de olsa adım attı, 50 yıllık devlet malı olan Enerji ve Telekomünikasyon Kurumları (CDMBO)'nin Meclis'te özelleştirme görüşmelerini 150 gün ertelediğini duyurdu.

Kosta Rika'daki toplumsal hareketin öncüleri, başkanın bu geri adımıyla, son on yılların en büyük başarısını kazandıklarını inanıyorlar.

PERU'da Özelleştirme Girişimleri

****Özeleştirme ve Rüşvet**

18.06.2002 tarihli Agence France Presse'de Sabina Astete şu bilgileri vermektedir:

"Peru'da devletin iki elektrik kurumunun Özelleştirilmesi sırasında, kurumları satın alan Belçikalı şirketin, devlet Başkanı Alberto Fujimori'ye 10 milyon dolar rüşvet vermiş olduğu iddialarını savcılar soruştururken özleştirme karşıtı işçiler 24 saatlik greve gittiler.

İşçiler, öğretmenler, Köylüler ve öğrencilerin birlikte örgütlediği genel grev ve bunun başlattığı protesto yürüyüşleri ülkenin güneyinden kuzeyine kadar her yana yayıldı, beş gün süren protestolar daha sonra ayaklanmaya ve şiddet kullanımına dönüştü.

Grev ve protestolar, geçen hafta hükümetin özelleştirme girişimlerine hız vermesiyle başladı. Hükümet, Arequipa kentindeki, devlet malı olan iki elektrik kurumunu özelleştirmeye karar vermişti.

Peru'nun Cuzco kentinde de 3 bin öğrenci, grevcilerle dayanışma içinde olduklarını göstermek için yürüdüler."

Belçika şirketinden, özelleştirme karşılığı 10 milyon dolar rüşvet aldığı iddia edilen Başkan Alberto Fujimori, Peru'daki Japon azınlığın işçi sınıfından çıkıp yükselmeyi başarabilmiş bir kişidir. 22 milyonluk Peru nüfusunun sadece yüzde birini oluşturan Japon azınlığın içinden çıkıp devlet başkanlığına kadar tırmanabilmek bir mucize olarak algılanmaktadır.

Fujimori, ilk kez devlet başkanlığına 1990 yılında seçildi. 1995 yılında da seçimleri kazanıp devlet başkanlığında ikinci dönemini başlattı. Ve en son, 2000 yılı devlet başkanı seçimlerini de Alberto Fujimori kazandı. Ancak bu başarısı, seçimlere hile karıştırmış olduğu iddialarıyla gölgelendi. Binlerce kişi seçim sonuçlarını protesto etti, protestoculara karşı şiddet kullanıldı, altı kişi öldü, bir ulusal banka ateşe verildi.

Alberto Fujimori'nin 2000 yılı seçimlerini sandıkta kazanması da aslında hiç kolay olmamıştı. Birinci turda seçilemeyen Fujimori, ikinci turda Alejandro Toledo adlı çetin bir rakiple yarışmak zorunda kalmış, oylamadan bir hafta önce Toledo, seçimlere hile karışacağını kesinleşmiş olduğunu iddia ederek, seçimlerden çekildiğini ilan etmişti. Bütün bunlara rağmen Fu-

jimori, oylann ancak yüzde 51'ini alarak başkanlık koltuğuna üçüncü kez oturmuştu.

Bir yandan rüşvet iddiaları, bir yandan da özleştirme karşıtı protestoların yayılarak sürmesi karşısında, Fujimori'nin devlet başkanlığını ne kadar sürdürebileceği merak edilmektedir.

****Özleştirmeye karşı kitlesel Protesto**

Aşağıdaki bilgileri Theory-Practice News And Letters'in Temmuz 2002 tarihli sayısından aktarıyorum.

"Ayakkabı boyacılığından devlet başkanlığına yükselen,'fakirlerin adamı' unvanına sahip devlet Başkanı Alejandro Toledo, ülkede özleştirme karşıtı gösterilerin denetimden çıkması üzerine, 16 Haziran 2002 günü ülkede sıkıyönetim ilan etti. Tüm anayasal hakları askıya aldığını duyurdu. Arequipa Kenti'ndeki gösterilerin dördüncü gününde iki kişi öldürülmüştü. Bunlardan birisi polis tarafından başından kurşunlanarak öldürülen 23 yaşındaki bir üniversite öğrencisiydi. Şiddetle bastınmak istenilen bu gösterilerde yüzlerce kişi de yaralanmıştı.

Ölümler ve yaralanmalarla sonuçlanan bu protestolara neden, 14 Haziran 2002'de, devlet malı iki elektrik kurumu, Egas ve Egesur'un, arkasında bir Fransız şirketi bulunan bir Belçika firmasına 167 bin dolara satılmak istenmesi olmuştu. Oysa, Temmuz 2001'de devlet başkanlığı koltuğuna oturan Toledo, bu iki elektrik kurumunun özleştirilmeyeceğine söz verdiği için Peru'nun fakir kesiminden oy almıştı."

Hint kökenli, 56 yaşındaki Başkan Toledo, ABD'de ekonomi okumuş ve Stanford Üniversitesi'nden ekonomi doktoru diploması almıştı. Daha sonra Birleşmiş Milletler'de, dünya Bankası 'nda ve OECD'de çalışmıştı.

Peru'nun yoksul halkına özleştirme yapmayacağına dair söz verip oyları alan Toledo, başkan seçildikten sonra özelleş-

tirrneye kalkışınca halkın büyük tepkisiyle karşılaşmış, çözümü ülkede sıkıyönetim ilan etmekte bulmuştu.

Kendisine, seçimlerden önce özelleştirme yapmayacağına dair söz vermiş olduğu hatırlatıldığında, Başkan Toledo şöyle yanıt vermektedir: "Ben, insancıl bir özelleştirme yapacağım!"

PARAGUAY'da Özelleştirme Girişimleri

****Özelleştirme Karşıtı Protestolar Yayılıyor**

Ülkede giderek yaygınlaşan özelleştirme karşıtı protestolar ve genel grev tehditleri karşısında, Devlet Başkanı Luis Gonzales Macchi geri adım attı. Çok sayıda devlet kurumunu özelleştirmeyi planladığını duyurması üzerine ayaklanan halk, başkanı istifaya çağırdı. Bu çağın, zaten ülkede var olan siyasi bunalımı daha da derinleştirdi.

Paraguay'ın devlet malı iletişim kurumu, Paraguayan Communications Co. (COPACO)'nun özelleştirme girişimleri tam üç kez ertelenmek zorunda kalmıştı, çünkü her seferinde özelleştirmeye yolsuzluk ve rüşvetin karıştığı iddiaları yayılmıştı.

Başkan Gonzales Macchi, 1995 yılından beri ekonomik durgunluk yaşayan Paraguay için özelleştirmenin gerekli olduğu savunmasını sürdürüyor.

BOLİVYA'da Özelleştirme girişimleri

****Amerikan ve İngiliz Dev Şirketlerinin Kıçına Tekme!**

26 Temmuz 2000 tarihli The Observer'de, araştırmacı yazar olarak İngiltere'de ödül kazanmış olan Gregory Palast'ın aşağıdaki yazısı çıktı:

"Nisan 2000'de Bolivya'da 5 kişi vurularak öldürüldü, bir jandarma linç edildi ve genel grevin ülkeyi felç etmesi üzerine devlet başkanı sıkı yönetim ilan etti. Ve bütün bunların sonunda, dünyada son on yılında ilk kez, tüm protestolara neden olan Amerikan ve İngiliz dev şirketlerin kışına tekme atılıp Bolivya'dan kovuldu! Küreselleşmeyi tersine çeviren bu gelişme karışısında diller tutuldu.

Siz bu hikayeyi başka yerde okumadınız mı? Hadi canım, işte Washington post Gazetesi önümde... 13. sayfada, onuncu paragrafta,. Moda bölümünde. Hayır, sizinle dalga geçmiyorum, bu haber Moda bölümünde idi.

İşte böyle, yılın en olağandışı uluslararası bir hikaye, ünlü Amerikan gazetesinin 13. sayfasının altlarında bir yerde iki satır cızıktırılıyor ve ondan sonra zıtt- ve kayboluyor!

İşte şimdi ben sizlere burada, henüz işitmediklerinizi anlatabilirim. 1990'larda; Bolivya, dünya Bankası'nın Güney Amerika'da örnek çocuğı ilan edildi. O zamana kadar Bankanın tüm emirlerini yerine getirmiş olan Bolivya'ya, neo-liberal 'reformlar'ı uygulama görevci yüklendi. Bu reformların başında, ulusun tüm su kaynaklarının ve dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesi geliyordu. Bolivya'nın bir kentindeki su kaynakları ve dağıtım şebekeleri, İngiliz-Amerikan ortaklığı bir şirkete satıldı. Ama ne zaman ki bu şirket, Dünya Bankası'nın buyruğıyla suyun fiyatını önce yüzde 35 sonra da yüzde 150 arttırdı, işte o zaman genel grev kenti kilitledi. Hükümetin şiddet kullanarak bastırma girişimi, protestoların tüm ülkeye yayılmasına yardım etti. 13 gün süren grevler ve protestolar sonucu, Bolivya'nın devlet Başkanı, protestoların daha da güçlenmesi olasılığından korkarak su kaynaklarını ve su dağıtım şebekelerini İngiliz-Amerikan ortaklığı şirketten geri aldı ve fiyat artışlarını iptal etti.

Bazı önemli haberlere, 'cinsellik' yanı ağır basan sıcak fotoğraflardan yoksun olduğu için, ya da sıradan insanları ilgilendirecek tarafı bulunmadığından medya dünyası rağbet etmez ve

arada kaynar gider. Ama sizlere yukarıda anlattığım haber, dünyanın ilgisini çekebilmek için gerekli tüm öğeleri içermekteydi. Protestolar sırasında askerlerin sivilleri nasıl kurşunladıklarını gösteren yüksek kaliteli video kasetlerini, medya kuruluşları çok rahat elde edebilirlerdi. Olayların tam göbeğinde, Amerika ve İngiltere'nin dev uluslar arası şirketleri yer alıyordu, bunlardan biri San Francisco'da kurulu Bechtel ve bir diğeri de İngilizler'in ünlü United Utilities şirketi idi. Bütün bunlardan daha önemlisi, Bolivya'da dramatik ve kanlı protestolar olurken, aynı günlerde Washington'da da IMF ve Dünya Bankası'na karşı müthiş protestolar olmaktaydı, bu paralelliği görmemek mümkün değildi. Habercilik açısından, bu eşi zor bulunacak müthiş bir haberdirdi, kürselleşme koştugu kulvardı düşüp ölmüştü... Washington'da McDonald yakılmıştı.

Dünya Bankası'nın Başkanı James Wolfensohn, Bolivya'daki olaylardan o kadar sarsılmıştı ki, 12 Nisan 2000 günü, Washington'da Dünya Bankası'na Karşı gösteri yapanlara yanıt hazırlarken, çalışmasına ara verip, Bolivyalı göstericileri 'isyancılar' olarak gösterip lanetliyordu. Wolfensohn bu aşın söylemiyle (isyancılar dediği kişiler, kentin başpiskoposu tarafından yönlendirilen banşçı insanlardı), medyada Bolivyalılardan sempa- tiyle söz edebilecek yazılar çıkmasını önlemeye çalışıyordu.

Aslında o kadar endişe etmesine hiç gerek yoktu. Televizyonda bu konuşla ilgili hiçbir şey gözükmedi. Washington Post'un 13. sayfasının altlarında Moda bölümündeki birkaç satırdan ve The New York Times Gazetesi'nde iki satırlık bir haberden başka konuyla ilgilenen çıkmadı,. Kısacası büyük medyada Bolivyalılar buharlaşıp kaybolmuştu.

Ama, konuyla ilgili hiç röportaj yoktu diyemem! The Financial Times, Bolivya'ya bir muhabir göndermişti. Bu muhabir, 26 Nisan 2000 tarihli yazısında, özelleştirmeye karşı çıkan protestocuların genel merkezindeki duvarlarda, 'Che Guevara ve Fidel Castro'nun solmuş posterleri'nin bulunduğu haberini veri-

yordu! Beş sivilin kurşunlanarak öldürülmesi ve bir jandarmasının linç edilmesinden tek kelime söz eden yok!

The Financial Times muhabiri, suyun özelleştirmesini protesto edenlerin arkasında uyuşturucu trafikçilerinin bulunduğu yönünde gülünç bir iddia ortaya atıyordu. Bu gülünç suçlama, Amerikan şirketi Bechtel'in bildirimlerinden kopya edilmişti. (Bir Bolivyalı bana, çok kısa şöyle demişti: 'Uyuşturucu trafikçileri su faturalarına bakmazlar bile!')

Bolivyalıların da hikayeyi tüm boyutlarıyla öğrenmesi engelleniyordu. Bolivya Gazetesi Gente (Halk)'nin cesur başyazarı, suyun özelleştirilmesi sırasında ülkeye gelen Amerikalı ve Avrupalı yatırımcılarla Bolivyalı politikacılar arasındaki, canım cicimli ilişkileri gözler önüne seren bir dizi araştırma yazısı yayınladı. Bu yazıya tekzip geldi. Gente'nin patronları tekzip yazısının yayınlanmasını başyazardan talep ettiler. Başyazar Luis Bredow tekzip yazısını yayınladı ama protesto olarak görevinden de istifa etti."

****Bolivya'nın Başarılı Su savaşı**

4 Kasım 2000 günü World Media'da, Minnesota Üniversitesi'nde proje direktörlüğü yapan Howard King, şunları yazıyordu:

"Kalkınmakta olan ülkelerde halk, başta su olmak üzere toplumun ortak malların özleştirilmecilerden korumak için savaşım veriyorlar.

İşte böyle bir savaşımın Bolivya'da liderliğini Oscar Olivera yapıyor.

Bir makine teknisyeni olan Oscar Olivera, Bolivya'nın Cochabamba kentinde kurulu, Cochabamba Fabrika İşçileri Federasyonu'nun genel sekreteri.

Oscar Olivera, Cochabamba'da suyun özelleştirilmesine karşı nasıl başarılı bir savaşım verdiklerini ve sonunda, suyun öz-

leştirilme planlarını geri aldirttiklarını bize, 28 Ekim 2000 günü, büyük katılımın olduğu bir toplantıda anlattı.

"İlk kez Bolıvy'a'nın tarihinde biz hükümete 'hayır!' dedik ve onların doğal kaynaklarımızı yok etme planı olan özelleştirmeden geri adım atmalarını sağladık" diyerek söze başladı Oscar Olivera.

Kentin su kaynaklarının ve dağıtım şebekesini özelleştirme yoluyla eme geçiren, merkezi San Francisco'da bulunan uluslar arası Bechtel Şirketi'ne karşı ayaklanmayı, Oscar Olivera örgütlemiştir. İşçilerin, köylülerin ve halkın özelleştirme protestolarında başı hep Oscar Olivera çekmişti. Sonunda, 100 bin kişiden fazla bir kalabalık, Cochamba caddelerini haftalarca işgal ettiler,. Yolları kapattılar. Kente 40 kilometre uzaktan erkekler, kadınlar ve çocuklar gelip protestoya katıldılar, su kaynaklarının kamunun denetimine geçmesini talep ettiler.

Ve özelleştirme durduruldu. Nisan 2000'de, Bechtel Şirketi çalışmalarını durdurmak zorunda kaldı ve kentin su kaynakları ve dağıtım şebekeleri yeniden kamulaştırıldı. Suyun dağıtımı ve fiyatı ile ilgili köklü yasal değişikliklerin yapılacağı Bolıvy Hükümeti tarafından söz verildi.

Ancak bu basan bir bedel ödenerek kazanılmıştı. Ayaklanmaya katılanlardan yüzlercesi yaralanmıştı. Hükümetin sivil güvenlik elemanları, pusuya yatarak onlarca insanı kurşunlayarak öldürmüştü.

Olivera, hükümetin uyguladığı şiddetin daha büyük boyutlara ulaşmasını,. İşçilerin, esnafın ve aydınların, köylülerle bir dayanışma oluşturmalarının engellediğini vurguluyordu. Özelleştirme ile suyun fiyatına yüzde 300'e varan zam yapılması da toplumun tüm kesimlerini isyan ettirmede önemli bir faktör olmuştu. Yolsuzluk ve rüşvet batağına batmış hükümete karşı uzun süredir duyulan nefret ve halkın çıkarlarına ters ekonomi politikalar uygulanması, suyun özelleştirilmesi ile birleşince halkın bir volkan gibi patlamasına neden olmuştu. Oscar Olivera konuşmasına şöyle devam ediyordu:

"Suyun özelleştirilmesine karşı savaşım, Dünya Bankası'nın yıllardır süren baskıları ve Bolivya Hükümeti'nin neo-liberal ekonomik politikaları sonucu yitirdiğimiz değerlere yeniden sahip olma ateşini içimizde yaktı... Protestoların doruğa eriştiği noktada halkın nefreti neo-liberalizme, Dünya Bankası'na ve IMF'ye yöneldi."

Oscar Olivera, Bolivya'nın Dünya Bankası-IMF boyunduruğunda edindiği deneyimlerin diğer ülkelere de ders olmasını isterken şunları anlatıyordu:

"1975'den beri bize hükümetler ve politikacılar neo-liberal politikaların ve özelleştirmenin çıkarımıza olduğunu, bu uygulamalarla ekonomimizin iyileşeceğini söyleyip durdular. Hava yollarımızı, demir yollarımızı ve fabrikalarımızı çokuluslu şirketlere sattılar. Ama söylediklerinin tersine, ekonomimiz daha da kötüleşti. Özelleştirme, ne işsizliği azalttı ne de fiyatları düşürdü. Devletin gelirleri artmadı, hükümetler bütçede sürekli kısıntılar yapmaya başladı... Tüm kazanılmış işçi haklarını kaybettik. Sürekli iş yerine geçici iş kavramını yarattılar, örgütlü eski işçileri işten çıkarıp yerine hiçbir hakka sahip olmayan genç erkek ve kadınları aldılar. İşçiler arasında bölünmeler yarattılar, işçiyi işçiye düşman durumuna soktular."

Ama artık biliyoruz ki, ne zaman Cochabamba'nın suyuna da ellerini attılar, o zaman halkın da tüm sigortalı attı! Çünkü artık ellerinde su ve havadan başka bir şey kalmamıştı! Özelleştirmeciler o kadar acımasızdı ki, suyun fiyatını dolara bağlamıştı. Suyu sürekli zamlandırırdıkları gibi, bir yandan da dolar değer kazandıkça fiyat çıkıyordu!

Bolivya'nın üçüncü büyük kenti Cochabamba'da suyun özelleştirilmesine karşı başarılı bir savaşım veren hareketin lideri Oscar Olivera, konuşmasını şu sözlerle bitiriyordu:

"Özelleştirmeyi durdurmak ve neo-liberal saldırıyı püskürtmek mümkündür, yeter ki halk, artık 'Yeter!' desin."

****Özelleştirme Savaşımının Lideri Tutuklandı**

Bolivya'da suyun özelleştirilmesine karşı başarılı ayaklanmanın liderliğini yapmış olan Oscar Olivera, 13 Nisan 2001 günü yasa dışı bir girişimle polis tarafından tutuklanıp, belli olmayan bir yere götürüldü.

Olayı protesto eden göstericilere karşı, Bolivya güvenlik güçlerinin ağır silahlarla donanmış polisi, göz yaşartıcı gaz bombaları atarak saldırdı, yakaladıklarını insafsızca dövdü, çoğunun kişisel eşyalarına el koydu.

Göstericilerden 60 kişi, yasalara aykırı bir şekilde tutuklandı.

****Özelleştirme Davası Gizli Mahkeme'de**

Şimdi sizlere burada, özelleştirmenin nasıl haince bir soygun planı olduğunu, önemli aşamalarını yukarıda okumuş olduğunuz, Bolivya'daki özelleştirme macerasının son perdesini anlatarak göstereceğim. Okuduklarınıza inanmakta zorluk çekeceksiniz, "hayır, bu kadarı da olamaz!" diyeceksiniz.

Özelleştirmenin tetikçileri IMF ve Dünya Bankası'nın kitaplarında 'olamaz' diye bir sözcük bulunmuyor! Bakın, onların kitaplarında daha başka neler bulunmuyor...

İşte, Güney Amerika'nın en fakir ülkesi Bolivya'nın başından geçen özelleştirme soygununun son perdesine aşama aşama nasıl gelindiğinin kısa öyküsü:

-IMF ve Dünya Bankası, yüksek faizlerle borç verip "borç batağına" soktuğu dünyanın en fakir ülkelerine, bazısı gelişmiş ülkelerin ve demokratik kitle örgütlerinin de baskısıyla, borçlarının bir miktarını sileceği sözünü vermişti.

Borçlarının bir bölümünün silineceği ümidinde olan fakir ülkelerden biri de Bolivya idi.

Dünya Bankası, Bolivya Hükümeti'ne, borçlarının bir kısmının silinmesini ve ekonomini biraz düzeltmek için biraz daha

borç verilmesini istiyorsan devlet malı olan su kaynaklarını ve dağıtım şebekeni özelleştir, diye dayatıyordu.

-Ağır baskılara daha fazla dayanamayan Bolivya Hükümeti, ülkenin üçüncü en büyük kenti Cochabamba'daki su kaynaklarının ve dağıtım şebekesinin özelleştirilmesini 1999 yılında kabul etti. Özelleştirme ihalesine bir tek firma katıldı! Merkezi, ABD'nin California kenti'nde bulunan Bechtel Şirketi özelleştirmenin tek adayıydı. Aslında, bu şirketi Dünya Bankası aday olarak dayatmıştı! Bechtel Şirketi, salt bu ihaleyi kazanabilmek için kurallar gereği, Bolivya'da, "Aguas del Tunari" adlı paravan bir şube açtı. İhale yapıldı ve tek aday şirket Bechtel ihaleyi kazandı. Cochabamba'nın su kaynakları ve dağıtım şebekesi, 40 yıllığına Aguas del Tunari firmasına devredildi.

-Suyu eline geçiren Amerikan şirketi, henüz birkaç hafta geçmeden suya yüzde 150 zam yaptı. Bu zamlarla, asgari ücretle, yani ayda 60 dolarla geçinen bir aile, aylık gelirlerinin yüzde 25'ini su faturalarını ödemeye ayırmak zorunda kaldı!

-Suyun özelleştirilmesine ve su fiyatlarının fırlamasına tepki gösteren halk yollara döküldü. Grevler ve kitlesel protestolar peş peşe takip etti. Hükümet protestocuları şiddet kullanarak dağıtmaya çalışınca, Nisan 2000'de 5 kişi vurularak öldürüldü, bir jandarma linç edildi.

-Bolivyalı işçileri ve köylüleri örgütleyen sendika lideri ;Oscar Olivera; öğretmenlerin, öğrencilerin ve aydınların da desteğini alarak, ayaklanmayı tüm Bolivya'ya yaymaya başladı.

-Grevlerin ve ayaklanmanın daha da yayılmasından endişe eden Bolivya Hükümeti geri adım attı, özelleştirmeyi iptal etti, suyun fiyatını eski düzeyine indirdi. Amerikan Şirketi Bechtel'in Bolivya'daki paravan şubesi Aguas del Tunari apar topar kapatılıp Amerika'ya dönmek zorunda kaldı.

Bolivyalılar tarihlerinde görülmemiş bir başarıyı kutlamaya başlamışlardı ama, özelleştirmeciler işin peşini henüz bırakmamışlardı ve asla bırakmayacağı benziyorlardı!

-Bolivya'da suyun özelleştirilmesine karşı başarılı ayaklanmanın liderliğini yapmış olan Oscar Olivera, yasa dışı bir uygulamayla, 13 Nisan 2001 günü tutuklandı.

-Kasım 2002'de, Amerikan şirketi Bechtel, Bolivya'daki paravan şubesi Aquas del Tunari aracılığıyla, Bolivya hükümeti'ni mahkemeye verdi! Su kaynakları ve dağıtım şebekesinin anlaşmaya aykırı olarak ellerinden alınmasından dolayı Bolivya Hükümeti'nden 25 milyon dolar tazminat talep ediyordu.

Aslında Amerikan şirketinin Bolivya Hükümeti'ni mahkemeye verme yani Tahkim'e gitme hakkı yoktu, çünkü ABD ile Bolivya arasında böyle bir anlaşma yoktu!

Bolivya'nın Hollanda ile karşılıklı Tahkim'e gitme anlaşmaları vardı. Amerikan şirketi Bechtel de hemen Hollanda'da bir şube açtı ve bu şube üzerinden Bolivya'yı Tahkim'e götürdü!

-Şimdi geldik öykümüzün en cümbüşlü aşamasına: Tahkim (yani, yargıçlar kurulu), Washington Kenti'nde toplandı. Dikkatinizi çekerim: Dava konusu Bolivya'da ama mahkeme Amerika'nın Washington Kenti'nde! Peki, Tahkim'deki yargıçlar kimlerdi? Mahkemenin üç yargıcı bulunmaktaydı. Mahkemenin başkanı olan yargıç, Dünya Bankası başkanı tarafından atanmıştı! İkinci yargıç, Amerikan şirketi Bechtel tarafından atanmıştı! Üçüncü yargıç da Bolivya Hükümeti tarafından atanmıştı! Ne güzel değil mi? Peki, böyle bir mahkemeden Bolivya yararına karar çıkma şansı var mı? Daha durun bakalım, daha ne tezgahlar var!

Üç yargıçtan oluşan mahkeme, Washington'da toplandı ve ilk kararını 17 Şubat 2003 günü açıkladı: Duruşmalar gizli yapılacaktır! Duruşmalara medya alınmayacaktır! Duruşmalara halktan kimse katılmayacaktır! (Şimdi sıkı durun) Duruşmalarda tanık dinlenmeyecekti!

Özelleştirme karşıtı ayaklanmanın lideri Oscar Olivera, bu karara şöyle tepki gösteriyordu: "Dünya Bankası bize yalnız fi-

kirlerini ve programlarını dayatmakla kalmıyor, şimdi de bizlerin hayatını birinci derecede etkileyecek bir mahkemeye katılmamızı da engelliyor. Bu dünyada eşi benzeri görülmemiş, demokrasi karşıtı bir davranıştır!"

Mahkeme Başkanı, yine aynı mektupta, mahkemeye sunulacak belgelerin ve duruşmalarda verilecek ifadelerin halka açıklanması talebini de reddediyordu."

İşte size, Amerikan adaleti!

İşte size, Amerikan demokrasisi!

İşte size, Amerika'da şeffaflık!

Amerika'da kurulu, adı "Earthajustice" olan bir avukatlık firmasının avukatı, konu hakkında şunları söylüyordu:

"Bir halkın en temel haklarından biri olan suyu kullanma hakkının ellerinden alındığı bir davanın görüşülmesinde, mahkemenin davacıları duruşmalara sokmama kararı affedilebilir cinsten değildir."

Mahzara apaçık ortadadır. Dünya Bankası, suyun özelleştirilmesini Bolivya'ya dayatmış ve kinde önerdiği Amerikan şirketine su kaynaklarının devrini baskılar sonucu sağlamıştır. Bolivya halkının ayaklanmasıyla, özelleştirme planları kursaklarında kalınca da yine kendilerinin oluşturduğu düzmece bir mahkemede, Bolivya'dan 25 milyon dolar tazminat talep etmişlerdir. Mahkeme başkanı Dünya Bankası'nın adamı, üç yargıcın ikisi kendilerinden! Bu yetmiyormuş gibi, mahkeme medyaya, halka açık değil! Mahkemeye sunulacak belgeler ve mahkemede verilecek ifadeler de gizli kalacak, halka duyurulmayacak!

Böyle bir mahkemeden adalet beklenebilir mi?

Peki, adaleti soygun olur mu?

Özelleştirme bir soygundur, soygunun adaletlisi olmaz!

ZAMBIYA'da Özelleştirme Girişimleri

****IMF Özelleştirmeyi dayatıyor**

Nisan 2003'de Zambiya'nın Femnet adlı gazetesinde yazan Sara Hlupekile'nin yazısını okuduğunuzda, kötü kadere boyun eğmiş bir zavallılığı üzülererek görüyorsunuz. Sara diyor ki:

"IMF ve Dünya Bankası'nın, borç isteyen kalkınmakta olan ülkelere özelleştirmeyi dayattığı artık bilinen bir gerçektir. IMF'den borç mu istiyorsunuz, önce kamunun mallarını satacaksınız, bunun başka çıkar yolu yok. Kalkınmakta olan ülkelerde, devletin tüm kaynaklarını elden çıkarmasına ve tüm ekonomik hayattan e çekmesine, 'özelleştirme' deniliyor.

IMF şu anda Zambiya'dan, Zambiya Ulusal Ticaret Bankası (ZANACO)'nın özelleştirilmesini istiyor. Ama IMF'nin istekleri bununla bitmiyor. IMF, elektrik üretim ve dağıtım kurumu ZAS-CO ve telefon kurumu ZAMTEL'in de özelleştirilmesini talep ediyor."

HONDURAS'TA Özelleştirme Girişimleri

****Açlığın Kol Gezdiği Ülkede Özelleştirme**

Honduras'a, Amerikan muz şirketleri cirit attığı için, "muz cumhuriyeti" adı takılmıştır.

Son yirmi yıldır IMF'nin emriyle özelleştirme yapan Honduras'ta ekonomi giderek daha da bozulmuş, toplumun fakir kesimi fakirlikten sefaletle sürüklenmiştir.

Ocak 2002 raporlarına göre Honduras'ın kırsal bölgelerinde açlık kol gezmektedir. Yılın başlarında bazı tarımsal ürünlerin

kötü hasat vermesi ve kahve fiyatlarının dünya piyasalarında düşmesi, halkın zaten perişan halini daha da kötüleştirmiştir.

İşte bütün bunların üstüne, IMF eğitimin ve başta su olmak üzere temel kamu hizmetlerinin de özelleştirilmesini dayatınca, Honduras'ta hükümete karşı gösteriler yapıldı.

KOLOMBİYA'da Özelleştirme Girişimleri

****Özelleştirme Karşıtlarına Ölüm!**

IMF'nin dayatmasıyla, Kolombiya Hükümeti 2002 yılının başlarında, ülkenin ikinci en büyük kenti Cali'de; elektrik, su, kanalizasyon ve telekomünikasyon hizmetlerini özelleştireceğini duyurdu. Bunun üzerine,

Cali Belediyesi Çalışanları Sendikası (SINTRAEMCALI) işçileri, özelleştirmeye karşı ayaklandı. 25 Aralık 2001 günü, Cali Belediye Merkez Binası'nı basarak işgal ettiler. Bu işgal 31 Ocak 2002 tarihine kadar sürdü, yani Cali Belediye Merkez Binası tam 36 gün özelleştirme karşıtı işçilerin işgalinde kaldı.

IMF'nin buyruğundaki hükümetin ve patronların, özelleştirme karşıtlarına karşı tavrı hep vahşice olmuştur. Yalnız bir yıl içinde, 2001 yılında, Kolombiya'da 160 sendikacı öldürülmüştür.

16 Haziran 2002 günü, SINTRAEMCALI sendikasının başkanı Louis Enrique'e karşı suikast girişiminde bulunuldu.

**** "Benim Ülkemde Özelleştirme, Suikastlarla Yürütülür!"**

Yukarıdaki sözler, Kolombiya'da "Kamu Çalışanları Sendikası" liderinin sözleridir.

Uluslararası Özgür Sendikalar Konfederasyonu'nun Mart 2003 tarihli raporuna göre, sendikacılar için dünyada en tehlikeli ülke, Kolombiya.

Kolombiya'daki Ulusal işçi Okulu'nun verdiği bilgiye göre, 2002 yılı içinde, Kolombiya'da 172 sendikacı öldürülmüştür.

Tüm bu cinayetler, ya askerler ya da hükümetin ve patronların denetimindeki paramiliter (asker gibi eğitilmiş silahlı) örgütler tarafından gerçekleştirilmiştir.

ABD Hükümeti her yıl Kolombiya Ordusu'na bir milyar dolar yardım vermektedir. Bu yardımın, uyuşturucu trafiğinin önlenmesi için verilmekte olduğu söylene de, aslında bu paraların, özelleştirmeye karşı direnen sendikacıları öldürmekle görevli paramiliterlerin, yani silahlı örgütlerin cebine girdiğinin kanıtları bulunmaktadır. İşte bu nedenle, bazı sendikalar Amerikan Kongresi'ne çağrıda bulunarak, Kolombiya ordusuna verilen yardımı durdurmalarını istediler.

ARJANTİN'de Özelleştirme Girişimleri

****Arjantin Krizi, IMF ve Dünya Bankasını Vurdu**

1997 yılına kadar Arjantin, IMF'nin verdiği tüm emirleri yerine getirerek kamu mallarını sürekli satıp özelleştirdi. 1997 yılına vanldığında, Arjantin'in özelleştirmeler sonucu elde ettiği 14 milyar doların tamamının IMF'ye dış borç ödemesi olarak verilmiş olduğu ortaya çıktı.

IMF, önce Arjantin'i yüksek faizli kredilerle borçlandırmış, sonra da alacaklarını alabilmek için özelleştirmeyi Arjantin'e dayatmıştı. Aslında bu oyun, IMF'nin tüm Üçüncü Dünya Ülkeleri denilen fakir ülkelerde oynadığı klasik oyundu.

Ancak, IMF'nin gözünü doyumak mümkün değildi. IMF'in bitmez tükenmez istek ve dayatmaları 2002 yılına kadar sürmüştü. 2001 yılında Arjantin'de neler yaşandığını, Executive

Intelligence Review'un 27 Aralık 2002 tarihli sayısında yazar Cynthia R.Rush'un kaleminden öğrenelim:

"Bir yıldır süren, işkenceden beter pazarlıklar sonunda Arjantin'de Başkan Eduardo Duhalde'nin Hükümeti, IMF'ye karşı direnme karan aldı.

Bu bir yıl içinde Arjantin, IMF'nin saptadığı istikrar kurallarına aynen uyduğu halde IMF'yi tatmin edememişti.

Arjantin, Dünya Bankası'na olan borç ödemesinin iki taksidini yerine getiremedi. 14 Aralık 2002'de 805 milyon doları ve 15 Aralık 2002'de 980 milyon doları ödeyemedi. Borçlarını ödememekle kalmadı, 2003 yılı sonuna kadar IMF'ye ödemesi gereken 16 milyar dolar borcun da ileri bir tarihe ertelenmesi durumunda, hiçbir borç ödemesi yapmayacağını duyurdu.

Maliye Bakanı Roberto Lavagna, "IMF'nin yeni bir anlaşma imzalamaya zamanı yoksa, Arjantin'in de borç ödemeleri için elinde bir takvimi yok" diyerek 12 Aralık 2002'de meydan okuyordu. Merkez Bankası'nın 10 milyar dolarlık rezervlerinden borç ödemeye para ayıramayacaklarını, yeni bir finansal krizi göze alamayacaklarını vurguluyordu.

Arjantin Hükümeti,. 15 Aralık'ta 980 milyon dolarlık borç ödemesi yapmayınca, Dünya Bankası da daha önce sözünü vermiş olduğu 2 milyar dolarlık krediyi kesti. Gelecek bu kredi, sosyal güvenlik, sağlık ve kamu hizmetlerinin geliştirilmesi programında kullanılacaktı. Kredinin kesilmesinin ciddi sorunlar yaratacağını iddia edenlerin panik yaratıcı söylemlerini Bakan Lavagna reddediyordu.

Hükümet, Arjantin'in IMF tarafından aşağılanmış olmasından müthiş öfkeliydi. Çünkü IMF, Arjantin ekonomisinin çöküşünden hükümeti sorumlu tutuyor, yeniden güven sağlayabilmek için hükümetin çok daha ağır koşullar içeren istikrar planı uygulamasını talep ediyordu.

12 Aralık 2002'de bir televizyon programında konuşan Arjantin Dışişleri Bakanı Carlos Ruckauf, IMF'ye karşı ağır saldırılarda bulunuyordu. IMF'yi bir "tümör"e benzeten Bakan, "IMF, borcunu ödeyemeyen Arjantin'i ezerek, diğer ülkelere de gözdağı vermeye çalışıyor" diyor ve şu çarpıcı öneriyi ortaya atıyordu: "IMF kapatılmalıdır!"

Arjantin dışişleri Bakanı, pazarlıklarda Arjantin'e karşı hep katı davranmış IMF Genel Direktör Yardımcısı Anne Krueger'i direk hedef alarak şöyle hücum ediyordu: "Ülkelerin de tıpkı şirketler gibi iflas ettirilmesi gerektiğini söyleyen Anne Krueger değil miydi? Öyleyse ben de aynı söz hakkına sahibim ve IMF kapatılsın diyorum!"

2004 yılında AB D'de yapılacak başkanlık seçimlerinde Demokratik Parti'den aday olacağını açıklayan Lyndon LaRouche, Arjantin'i destekleyici sözler söylüyordu. LaRouche, sık sık şunu tekrarlıyordu:

"Arjantin, 200 milyar dış borcunu ödeyemez ve aslında bu borcu ödememelidir de!" LaRouche, Arjantin'e bir öneride daha bulunuyor, IMF'ye ihtiyaçları olduğu hayalinden vazgeçmelerini istiyordu. Daha da ileri gidip, şu çarpıcı saptamayı yapıyordu:

"Arjantin şu gerçeği kabul etmelidir ki, IMF ve Brezilya borçlarını ödemeyi reddederlerse, IMF ve yan kuruluşları hemen yıkılacaklardır!"

Arjantin Başkanı Duhalde ve Maliye Bakanı Lavagna, IMF ile görüşmeleri sürdüreceklerini söyleseler de, hem hükümetin içinde hem hükümetin dışında, IMF tuzağına düşmeden, ekonomiyi düzlüğe çıkaracak seçeneklerin araştırılmasına başlamış olduğu gözlenmektedir."

MALEZYA'da Özelleştirme Girişimleri

****Malezya, Özelleştirme Heveslisi**

Malezya, IMF ve Dünya Bankası'nın tatlı özelleştirme söylemlerine ilk kanan ülkelerden biri olmuştur.

Başbakan Dr. Mahathir Muhammed, özelleştirme projelerine 1983 yılında başladı. Özelleştirmenin yararlarına o kadar inanıyordu ki, 1986 yılına gelindiğinde Malezya'da özelleştirme tamamen keyfi yöntemlerle yürütülür olmuştur.

Özelleştirmenin ekonomik kalkınmayı sağlayacağını sanan Malezya Hükümeti, önce bir ekonomik durgunlukla karşılaştı. Durgunluk, daha sonra gederek derinleşen ekonomik bunalıma dönüştü.

Yoğun özelleştirmeler sonucu Malezya Hükümeti ve Malezya Halkı tam bir şok yaşıyordu. Özelleştirme sonucu özel sektörün eline geçen işletmelerde verimlilik artmadığı gibi, tüm kamu hizmetlerinin fiyatı da yüksek oranda artmıştı.

1997 yılına gelindiğinde banka faizleri yükselmeye başlamış, vurgun vurma amacıyla ülkeye girmekte olan yabancı para akımı hızlanmıştı.

****"Biz Müslümanız, Yahudiler Bizim Gelişmemizden Mutlu Değiller!"**

IMF'nin buyruğunda uyguladığı yoğun özelleştirmeler sonucu ekonomik bunalım yaşayan Malezya'nın başına, bir de Soros sorunu çıkmıştı.

Yahudi asıllı Amerikalı George Soros, borsada Malezya parası Ringgit'e karşı oyun oynamaya başlayınca, birkaç hafta içinde Ringit yüzde 30 değer kaybetmişti. Şimdi Malezya, ekonomik bunalım yanında bir de finansal bunalımla karşı karşıya kalmıştı.

3 Ekim 1997 tarihli Executive Intelligence Review'da bu konuyla ilgili şunlar yazılıydı:

"Malezya'nın karşılaştığı finansal krizi ve Malezya para birimi Ringgit'in birkaç hafta içinde yüzde 30 değer kaybetmesini, bir Yahudi tertibi olarak gören Dr. Mahathir Muhammed şunları söylüyordu:

'Biz, Müslümanız, Yahudiler bizim gelişmemizden mutlu değiller. Yahudiler, Filistin'lileri soyup soğana çevirdiler, onların her şeylerini ellerinden aldılar. Ama Malezya'da aynı şeyleri beceremeyince, bize bu oyunu oynadılar! Paramızla oynadılar, paramızın değer kaybetmesine neden oldular!'"

Mahathir, konuşmasında Soros'un 'Hitler'den beter!' olduğunu da söylemişti.

George Soros ise, Dr. Mahathir'in suçlamalarına yanıt veriyor, "Ben aptal değilim!" dedikten sonra karşı suçlamaya geçiyordu:

"Mahathir, kendi başarısızlıklarını örtmek için beni kurban keçisi yapmaya çalışıyor! Kendi kamuoyuna dönük oyun oynuyor! Aslında Dr. Mahathir, kendi ülkesinin başına beladır!"

Doğrusunu isterseniz, Soros'a karşı olan yalnız Mahathir değildi. Amerikan başkanlık seçimlerinde aday olmuş Lyndon LaRouche da Soros'tan hiç hoşlanmamakta, Soros'un Malezya ve diğer ülkelerden eline çekmesini istemekteydi."

Yalnız Soros'a karşı değil, Amerika Birleşik devletleri'ne de karşı tavır alan Malezya Başbakanı Dr. Mahathir Muhammed, The Shredder Gazetesi'ne şu çarpıcı beyanatı veriyordu:

"Demokrasi dedikleri şu şey aslında Amerika'nın tüm dünyayı boyunduruğu altına almak için kurduğu tezgahın adıdır. Bu yolla, diğer ülkelerin içişlerine karışmakta, onlara nasıl davranmaları gerektiğini dayatmaktadır.

Malezyalılar, Amerikan demokrasisi istemiyorlar. Uyuşturucuna, pornolu demokrasi onların olsun!"

****Malezya IMF'ye Direniyor**

25 Haziran 1998 tarihli New York Times Gazetesi'ni okuyoruz:

"Malezya Başbakanı Mahathir, bugüne kadar IMF tarafından dayatılmış olan ekonomi politikalarının Malezya ekonomisini perişan ettiğini söyledi.

Ekonomistler, Asya krizinin tüm etkilerinin de hissedileceği bu yıl, Malezya'da büyük bir durgunluk yaşanacağını öngörmektedirler.

Ekonomileri yerle bir olmuş komşu ülkeler, Endonezya ve Tayland, hâlâ IMF reçetelerine sarılırken, Malezya yeniden IMF kredisi almamakta direnmektedir.

"Başlangıçta, IMF önerilerinin çok iyi olduğunu sandık. Ama bizim ekonomimize zarar verdiler" diyen Başbakan Mahathir, şöyle devam etmiştir: "Şimdi biz, darbeyi yedikten sonra, ekonomimizi düzeltme yolları arıyoruz."

Aralık 1997'de IMF'nin dayattığı istikrar programını uygulayan, sıkı para politikasına bağlı kalan ve kamu harcamalarını yüzde 18 kısan Malezya Hükümeti, beklentilerin tam tersi sonuçla karşılaşınca şok oldu. Bu şoku atlatma arayışı içinde olan Başbakan Mahathir şimdi, yüksek büyüme oranını hedeflemekte ve banka faizlerinin düşürülmesine çalışmaktadır.

Kısacası görünen o ki, bugüne kadar IMF'nin dayatmış olduğu politikaları Malezya, bir kenara atma hazırlığı içindedir. Bir yandan faiz oranlarının ne olması gerektiği hesaplanırken, bir yandan da kamu harcamaları yüzde 13 artırılarak bir milyar 800 milyon dolara çıkarılmıştır.

****Özelleştirme Programından Geri Dönüş**

15 Mayıs 2000 tarihinde Malezya Hükümeti, daha önce özelleştirilmiş olan Ulusal Kanalizasyon Şebekesi (Prime Utilities Bhd)ni 52 milyon 600 bin dolar ödeyerek geri aldı.

Büyük yankı yapan bu girişim, Malezya Hükümeti'nin özelleştirme programından geri dönüş olarak kabul edilmiyor. Bu olay, Malezya tarihinde, hükümetin özelleştirmeden ilk kez geri adım atışı olarak değerlendirilmektedir.

Özelleştirme yanlıları bugüne kadar Malezya'da çok başarılı özelleştirmeler yapılmış olduğunu vurgularken, özelleştirme karşıtları ise Malezya'da özelleştirmenin benzersiz felaketlere yol açtığını savunmaktadırlar.

1983 yılından 2000 yılına kadar Malezya'da 434 özelleştirme projesi gerçekleştirildi. Enerji, telekomünikasyon, otoyolları, limanlar, su, TV kanallarından tutun da otoparkların yönetimi ve çöp toplama hizmetlerine varıncaya kadar, çok yaygın bir özelleştirme yaşandı.

Malezya'da yayınlanan bir araştırma raporuna göre, 1995-2000 yılları arası gerçekleştirilen özelleştirmelerden hükümet 56 milyar 680 milyon dolar gelir sağladı.

****IMF'yi Reddeden Malezya'ya Övgü**

IMF ve Dünya Bankası kalkınmakta olan ülkeleri önce "borç tuzağı"na düşürüyor, sonra da özelleştirmeyi dayatarak soyuyor. Soygun sonucu ülkeler ekonomik bunalıma sürüklenince de IMF ve Dünya Bankası şu nasihatları veriyor: Şirketleri ve finans kurumlarını yeniden yapılandırın, demokrasi ve şeffaflığı sağlayın. Sanki kendileri bu ilkelere sahiplermiş gibi!

2001 yılı ekonomide Nobel Ödülü'nü kazanan Amerikalı Ekonomi Profesörü Joseph Stiglitz;

"IMF ve Dünya Bankası'nda verilen kararların çoğunluğu ideolojik ve politiktir" diyor. Malezya'nın IMF'yi reddetmesi konusunda ise Stiglitz şunları söylüyor:

"IMF'nin öfkesini üzerine çekme riskini göz alan tek ülke Malezya olmuştur. IMF'yi reddeden Malezya, banka faizlerini indirip, yurtdışına para kaçışını önleyici önlemler alınca, dışarı-

dan ağır eleştiriye uğramıştı. Ama Malezya aldığı bu kararla, ekonomik durgunluktan kurtulmuş ve kalkınmasını daha sağlam ve daha geniş bir tabana oturtmayı başarmıştır."

Amerika'nın Başkanı Bili Clinton'a ekonomide başkanlık yapmış, Dünya Bankası'nda baş ekonomist olarak çalışmış, 2001 yılı ekonomide Nobel Ödülü'nü kazanmış Prof. Joseph Stiglitz; IMF'yi reddeden Malezya'yı övüyor.

Peki, Türkiye'deki IMF yanlılarına bizim ne dememiz gerekiyor?

ENDONEZYA'da Özelleştirme Girişimleri

****Endonezya'yı İyi tanıyalım**

Endonezya'nın geçmişin ve bugününü çok iyi öğrenmemizde sayılamayacak kadar çok yarar vardır.

Özellikle, Washington-IMF-Dünya Bankası kısı kacına girdikten sonra Endonezya'nın başına gelenlerden biz Türklerin öğreneceği çok önemli dersler vardır.

Güneydoğu Asya'nın en zengin yeraltı ve yerüstü zenginliklerine sahip, nüfusunun yüzde 90'nına yakını Müslüman olan Endonezya'ya kurulmuş tuzakları, uygulanan tezgahları eğer tam anlayabilirsek,

Washington-IMF-Dünya Bankası kısı kacında dünyanın nasıl soyulup talan edildiğini de çok açık bir şekilde görebiliriz.

Önce Endonezya'nın geçmişine bir göz atalım:

Endonezya, uzun yıllar Hollanda'nın sömürgesiydi. Endonezya bağımsızlığını 17 Ağustos 1949 yılında ilan etti. Ahmet Sukarno, Endonezya Cumhuriyeti'nin ilk devlet başkanı seçildi.

Sukarno, halkçı ve Ulusalçı bir liderdi. Zamanın iki süper gücünden bağımsız olmayı yeğledi. Ne Amerika'nın ne de Sov-

yetler Birliği'nin kucağına oturdu. Sonraları tarihe, "kalkınmakta olan ülkelerin bağımsız hareketi" diye geçecek " yol" hareketini başlattı. 1965'de, Bandug kentinde, kalkınmakta olan ülkelerin katıldığı "Asya-Afrika Konferansı"nı topladı.

Sonraları bu ülkelere " Dünya lkeleri" denildi. Yani, ne Amerika Birleşik Devleti'nin ne de Sovyetler Birliği'nin yörüngesine girmeyen devletlerin bağımsız birliktelikleri ortaya ıkmyı oldu. Endonezya devlet Başkanı Sukarno'nun eseri olan  Dünya Devletleri Konferansı'nda şu temel ilkeler sap-tandı:

- İnsan haklarına ve Birleşmiş Milletler ülkelerine bağlılık,
- Tüm ulusların egemenlik haklarına ve toprak bütünlükleri-ne saygı,
- Tüm insanların eşit olduğunun kabul,
- Anlaşmazlıkların barışçıl yöntemlerle çözülmesi.

24 Nisan 1959 tarihinde resmi bir ziyaret için geldiği Ankara'da yaptığı bir konuşmada Ahmet Sukarno, şöyle diyordu:
"İlhamımı Atatürk'ten aldım."

Ancak, Amerika Birleşik Devletleri, Sukarno'dan memnun değildi, onun girişimlerinden rahatsızlık duyuyordu. Amerika, Endonezya zerine giderek artan müthiş bir baskı kurmaya baş-ladı. Başkan Sukarno, Amerikalılarla iyi geçinmek istiyor ama onların ekonomik sistemini benimsemediğini de gizlemiyordu.

Çok geçmeden Başkan Sukarno şu acı gerçeği öğrenecekti: Amerikalılarla yalnız iyi ilişkiler içinde olmayı istemek yeterli değildi, onların ekonomik sistemleri de koşulsuz kabul edilme-liydi! Amerikalılar kimseye seçenek tanımıyorlardı, eğer onlar-dan yana değilseniz, bu onlara karşısınız anlamına gelmekteydi! Başkan Sukarno artık Amerikalıların gözünde bir düşmandı! Amerikalılar bunu hep yapageldiler: Bağımsızlığından ödün ver-me^{me}yen, kendi kararlarını kendi alma özgürlüğünü isteyen ulusla-

n, bir bir düşman ilan ettiler! O zamanlar bunun adına küreselleşme demiyorlardı ama , uygulama sonuçta aynıydı. Amerikalıların istediği gibi oynamayanlar, önce uyanıyorlardı. Uyarıları dikkate almayanların ise başında cehennem patlıyordu!

Ulusalıcı Başkan Sukarno, ülkesindeki amerikan petrol şirketlerinin güçlerini ve kazançlarını kısıtladı. Sukarno, göz göre göre ateşle oynuyordu! Sukarno ülkeyi dış borç yapmadan kaldırmayı amaçlıyor, batından gelen borç tekliflerini elinin tersiyle geri çeviriyordu. Borç para vermek için dayatan IMF ve Dünya Bankası'na, Başkan Sukarno açıktan açığa, "Paranızın da sizin de cehenneme kadar yolunuz var!" deyip kapıyı gösterince, bardak taşı! Ve çok geçmeden Sukarno'nun başında cehennem patladı! Amerika, CIA ve diğer kuruluşlarını kullanarak Endonezya ordusundan kendisine uşaklık yapacak bir general buldu. Bu general, Suharto idi.

General Suharto, komünistlerin devleti ele geçirmeye çalıştıklarını öne sürerek 1965'de askeri darbe yaptı, Sukarno'yu devirdi, iktidara el koydu. Ve hemen ülkede, tarihte Hitler'den sonra görülen en büyük kıyım başladı. Hedefte, Komünist Partisi ve onun üyeleri vardı. Korkunç kıyım sona erdiğinde, Endonezya'da yaklaşık bir milyon insanın öldürülmüş olduğu ortaya çıktı!

Peki, Amerikan uşağı darbeci General Suharto'nun ileri sürdüğü Komünist darbe hikayesi ne kadar doğrudu?

Endonezya'da bir komünist parti vardı, adı Endonezya Komünist Partisi (PKI) olan bu partinin 3 milyon üyesi bulunmaktaydı. Avusturalya'lı tarihçi Harold Crouch bu partiyi şöyle tanımlıyordu:

"PKI, ülkede çok geniş bir tabanın desteğini ihtilalci bir parti olduğunu söyleyerek kazanmamıştı., Tam tersi, bu parti, mevcut sistem içinde, yoksul halkın çıkarlarını savunan bir örgüt oluşu nedeniyle halkın desteğini kazanmıştı."

İşte, Amerika'yı korkutan da PKI'ya halkın gösterdiği bu giderek artan destek olmuştu. Yoksa ortada, bir komünist darbenin

işareti bile yoktu. Amerika, Endonezya'nın kuzeyindeki Vietnam gibi buranın da komünist sisteme gireceğinden korkmuştu.

Bugün artık şu gerçek, tüm kuşkların ötesinde açıkça görülmektedir: General Suharto'nun kendi ülkesinde gerçekleştirdiği tarihin en büyük toplu kıyımlarından birinin arkasında, Amerika ve batılı hükümetler olduğu gibi, Amerika'nın ve Batı Avrupa'nın büyük şirketleri de bulunmaktaydı. Bu nedenle, yaklaşık kırk yıl önce Endonezya'da yaşanmış olan alçakça kıyımı şöyle özetleyebiliriz:

Asya'da küreselleşme, Endonezya'nın kan gölünde doğmuştur!

Amerikan ve Batı Avrupa şirketlerinin iştahını böylesine kabartan nedenleri anlatmak için, İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nın 1964'de hazırlamış olduğu bir dosyaya kısaca göz atalım. Dosyanın adı,

"Güneydoğu Asya'da Batının Çıkarlarının Korunması".

Bu dosya, Endonezya'nın bulunduğu bölgenin yer altı zenginliklerini şöyle sıralıyordu:

- *Dünya, doğal kauçuk üretiminin yüzde 85'i,
- * Dünya kalay üretiminin yüzde 45'i,
- *Dünya Hindistan cevizi üretiminin yüzde 65'i,
- *Dünya krom madenlerinin yüzde 23'ü.

Bir de, Endonezya'daki büyük kıyımdan iki yıl önce yazılmış, bir gizli CIA raporuna bakalım. Raporu yazan anlatıyor:

"İngiltere Başbakanı Harold Macmillan ve Amerikan Başkanı John Kennedy, Endonezya Devlet Başkanı Sukarno'nun 'ortadan kaldırılması'nda anlaştılar. Duruma ve ortaya çıkacak fırsatlara göre bunun gerçekleştirilmesini istediler. Ancak, ben, 'ortadan kaldırma' deyimimiyle, Sukarno'yu öldürmemizi mi yoksa devirmemizi mi istediklerini tam anlayamadım."

Şunu artık çok iyi anlamış bulunuyoruz: emperyalist Amerika ve Batı Avrupa Devletleri, zengin yeraltı ve yerüstü kaynak-

lara sahip olan Endonezya'ya göz koymuşlardı. Amerika, bu ülkenin başında, kendisine kayıtsız, koşulsuz uşaklık yapacak bir kukla yönetimin olmasını istiyordu. Oysa, Endonezya'nın halkçı ve ulusalcı başkanı Sukarno, Amerika'ya teslim olmuyor, Amerika'nın çıkarlarına ters düşen girişimlerde bulunuyordu. Öyleyse, Sukarno gitmeliydi. Amerika, Endonezya ordusu'nda kendisine uşaklık yapacak bir general buldu. Uşak General Suharto, Amerika ve Batı Avrupa Hükümetleri'nin desteği ve batının büyük şirketlerinin yardımıyla darbe yaptı, Sukarno'yu devirdi ve tarihin en büyük toplu kıyımlarından birini gerçekleştirerek bir milyon insanı öldürdü. Peki, bütün bu kanlı eylemler gerçekleşirken, o kimilerinin öve öve yere göğe sığdıramadığı demokratik, yansız, şeffaf, insan haklarına saygılı Batı Medyası ne yaptı? Bu kanlı eylemleri dünya kamuoyuna nasıl duyurdu? Daha da önemlisi, Batı Medyası bu insanlık dışı eylemleri lanetledi mi?

İşte yanıtı:

Time Dergisi: "Batı için, Asya'dan en güzel haber."

US News ve World Report'un başlıkları: "Endonezya'da ümidin doğuşu bugüne kadar olmayan şey."

New York Times'da köşe yazarı James Reston: "Asya'dan bir ışıık parıltısı."

New York Times Gazetesi, Endonezya'daki katliam sırasında ABD'yi ziyaret etmekte olan Avustralya Başbakanı Harold Holt'un söylediklerini aktıyor: "Bir milyona yakın komünistin kafası uçurulmuş olduğuna göre artık Endonezya'nın yeniden yapılandırılmasının başlamış olduğunu rahatça varsayabiliriz."

Artık şunu iyece öğrenelim: Amerikan medyası, Amerikan ;empyralistlerinin uşağıdır. İstisnalar kaideyi bozmaz!

Kitlesel kıyımla iktidara gelen diktatör General Suharto, Endonezya'yı otuz yıldan fazla yönetti.

1997 yılında Dünya Bankası, Endonezya'yı öyle tanımlıyordu: "Küreselleşmenin örnek öğrencisi."

Ne var ki, Endonezya örnek öğrenci olmanın daha tadını çıkarıramadan, ülkede kıyametler koptu! Aniden müthiş bir ekonomik kriz patladı. Kısa vadeli olarak gelmiş olan sıcak para hızla ülkeden kaçtı, borsa çöktü, ülkenin parası yerle bir oldu, fakirlik ötesi sefaletle sürüklenenlerin sayısı yaklaşık 70 milyona fırladı! Artık diktatör Suharto'nun başta kalması mümkün değildi!

1988'de, Devlet Başkanı Suharto'nun otuz yılı aşan diktatörlüğüne son verildi. İstifaya zorlanan diktatör, beraberinde 15 milyar doları da götürdü! Bu para o tarihte, Endonezya'nın dış borcunun yüzde 13'üydü!

Şimdi burada soluklanıp, bir soru daha soralım: 1965-1998 yılları arasında diktatörlüğünü sürdürmüş olan Suharto'ya karşı Batı nasıl davrandı? Kanlı kıyımla iktidara gelen ve hemen Washington-IMF-Dünya Bankası emrine giren General Suharto, ülkenin en önemli zenginliklerini bir yandan da büyük bir serveti çocukları, akrabaları, arkadaşları ve generalleri arasında paylaştırmış, çekip giderken de 15 milyar doları cebe atmıştı. Böylesi bir diktatöre batının büyük devletleri ve liderleri acaba nasıl davranmıştı?

İşte yanıt:

Otuz yılı aşan diktatörlüğü döneminde General Suharto, hemen hemen her gün batılı politikacılar tarafından övüldü, dünyanın beşinci en kalabalık ülkesine 'istikrar' getirmiş olduğu için kutlandı! Övgü ve kutlama yağdıranların başında İngiliz politikacılar geliyor. Başbakan Harold Wilson'un Dışişleri Bakanı Michael Stewart, diktatör Suharto'yu 'akıllı ekonomik politikaları' nedeniyle kutluyor ve Suharto rejimini hiçte 'saldırgan bulmadığını' vurguluyordu!

İngiliz Başbakan Margaret Thatcher ise diktatör Suharto'yu, 'en değerli ve en iyi dostlarımdan biri' diye niteliyordu.

İngiliz Başbakan John Major'un Dışişleri Bakanı Douglas Hurd, diktatör Suharto'nun rejimini, 'Asya değerlerini yücelten rejim' olarak gösterip, övüyordu.

Başbakan Tony Blair'in Dışışleri Bakanı Robin Cook, ilk dış ziyaretinde, diktatör Suharto'nun elini öyle sıcak ve samimi bir şekilde sıkıyordu ki, sonraları bu renkli fotoğraf Dışışleri Bakanlığının dünyada insan hakları raporuna kapak oluyordu!

Hiç kuşkunuz olmasın, bu liderlerin ve politikacıların hepsi de diktatör Suharto'nun askerlerinin Doğu Timör'de en az 200 bin kişinin ölümünden sorumlu olduğunu çok iyi biliyordu. Endonezya'ya en çok silah satan devlet olan İngiltere'nin Başbakanı Tony Blair, Endonezya'ya tam on bir kez silah satımını onaylamıştı. Unutulmamalıdır ki, küreselleşmenin en büyük başarılarından biri, silah satışını körüklemiş olmasıdır ve bu bağlamda Endonezya, 'örnek öğrenci' rolünü çok iyi oynamıştır.

Şimdi sizlere, yakın tarihimizin en büyük 'ganimet paylaşımını' anlatacağım. Amerikan mandasını kabul etmenin ne anlama geldiğini, Washington-IMF-Dünya Bankası kıskacına girmenin ne tür felaketler getirdiğini, şimdizanlatacağım 'yağma' öyküsünden daha iyi anlatabilecek bir örnek olduğunu sanmıyorum.

Ulusalcı ve halkçı Devlet Başkanı Sukarno devrilmiş, bir milyona yakın Endonezyalı öldürülmüş ve Amerikan uşağı General Suharto, Endonezya'da iktidara oturmuştur. Artık Amerika muradına ermiştir. Şimdi sıra, Güneydoğu Asya'nın bu büyük zenginliğinin yağmasına gelmiştir. Haramiler, defneyi paylayacaklardır.

Kasım 1967'de Cenova'da olağanüstü bir konferans toplanır. Konferansın gündemi, üç gün içinde Endonezya'nın Amerikan ve Batılı şirketler arasında paylaşılmasıdır.

Konferans salonunda, büyük bir masanın etrafında toplanılır. Masanın bir tarafında, dünyanın belki de en ünlü Amerikan işadamı David Rockefeller'in Başkanlığında, dünyanın şu en güçlü şirketlerinin temsilcileri oturuyordu:

General Motors (GM), Imperial Chemical Industries (ICI), American Express, Goodyear, US Steel, British-American Tobacco, Siemens, British Leyland, International Paper Corporation.

Masada, bunların karşısında da Suharto'nun adamları oturuyordu. Rockefeller, bu kişiler için, 'Endonezya ekonomisinin A Takımı' diyordu. Bu sözde A-Takımının başını ise şu iki kişi çekiyordu: Sultan Buwono ve Adam Malik.

Sultan Buwono, Amerika'nın has adamıydı. Yapılacak anlaşmalarda onun imzasının bulunmasını Amerikalıların istediğini Suharto çok iyi biliyordu.

Sultan'ın takımına Cenova'da, 'Berkeley Mafyası' deniliyordu. Nedeni Şuydu: Sultan'ın takımındaki ekonomistler, Amerikan bursuyla okuyup Amerika'nın Berkeley Kenti'ndeki California Üniversitesi'nden mezun olmuşlardı.

Adam Malik ise, eski ve kurt bir politikacıydı.

Böyle bir konferansın olacağını daha önceden kestiren Suharto, konferanstan yedi ay önce, Nisan 1967'de, Sultan'dan uygulanacak Pazar ekonomisiyle ilgili bir rapor Hazırlamasını istemişti. İsteddiği raporun ana hatları, CIA'nın öncü kuruluşları Centre of International Studies (CIS) ve Stanford Research Institute (SRI) tarafından hazırlanmış ve Harvard Üniversitesi ekonomistlerinden Dave Cole tarafından kaleme alınmıştı.

Konferansın birinci gününde Sultan, ülkesini ve halkını şöyle pazarlıyordu:

"Ülkemizde işçilik çok ucuzdur."

"Ülkemiz, çok zengin bir hazine değerinde sayısız kaynaklara sahiptir."

"Ülkemiz çok büyük bir pazardır."

Konferansta ne Sultan, ne de takımındaki adamlar; ABD yanlısı iktidarı başa getirmek için yaklaşık bir milyon kişinin öldürülmüş olduğundan hiç söz etmiyordu.

Konferansın ikinci günü, Endonezya Ekonomisi'nin sektör sektör parçalanıp dağıtıldığı gün olmuştu.

Dağıtım, ayrı ayrı odalarda yapılan toplantılarda gerçekleştirildi.

Madenler, bir odada.

Hizmet sektörü, diğer bir odada.

Hafif endüstri, ayrı bir odada.

Bankalar ve finans kuruluşları, başka bir odada.

Büyük Şirketler, Endonezya'nın hangi sektörünü yağmalamak istiyorsa, o sektörün paylaştırıldığı odaya giriyor ve orada ister ve koşullarını dayatıyordu.

Birden fazla sektörle ilgili büyük şirket patronları, odadan odaya dolaşıyor ve taleplerini sıralıyordu: Şunu istiyorum, bunu istiyorum, onu da istiyorum!

O güne kadar tarihte böyle bir manzara görülmemiştir.

Batının kapitalistleri, sözde egemen bir ülkenin temsilcileri ile karşı karşıya oturmuşlar, o ülkeyi nasıl yağmalamak istediklerini masaya vura vura dikte ettiriyorlardı!

İşte yağmalamanın sonucu:

*Endonezya'nın bakır madenleri, "Freeport Company" adlı Amerikan şirketinin eline geçti. Henry Kissinger bu şirketin yönetim kurulundaydı.

*Endonezya'nın nikel madenleri, bir Amerikan-Avrupa ortak şirketinin eline geçti.

* Endonezya'nın boksit yatakları, Alcoa adlı bir amerikan şirketinin oldu.

*Endonezya'nın ünlü tropikal ormanlarının yeni sahibi, Amerika-Japonya-Fransa ortaklığındaki bir grup oluyordu.

Suharto, bu yağmayı daha da kolaylaştırdı ve alelacele çıkardığı 'Yabancı Yatırım Yasası' ile Endonezya'da yatırım yapacak yabancılardan en az beş yıl vergi alınmayacağını ilan etti. Bununla da kalmadı, resmen ve fiilen Endonezya Ekonomisi'ni IMF ve Dünya Bankası'na teslim etti.

Amerika; başkan ile, hükümeti ile, ünlü Wall Street'i ile tam bir bayram yaşıyordu. Uzun yıllardır gözlerini diktikleri zengin hazineleri artık ele geçirmişlerdi!

Ulusalçı ve halkçı Sukarno'nun ülkeden kovduğu IMF ve Dünya Bankası, bu kez bir daha hiç gitmemek üzere Endonez-

ya'ya geldiler. Kredi musluklarını açtılar. Yağmaladıkları yetmiyormuş gibi, şimdi de borç verip Endonezya'yı iyice borç batağına sokup, iliklerine kadar sömürmek istiyorlardı. Endonezya'nın yağmasıyla başı zevkten dönen bir Dünya Bankası yetkili kendisini tutamayıp şöyle diyordu:

"Endonezya'da kazanılanlar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sam Amca'mın başına konmuş en büyük devlet kuşudur!"

Şimdi sizlere, 20 Ocak 2000 tarihi ile 25 Haziran 2003 tarihi arasında, Endonezya ile IMF arasında gelişen ilişkileri bir liste halinde sunmak istiyorum. Bu liste dikkatli olarak okunursa, IMF'nin borç batağına düşüp sömürgeleşmiş bir ülkenin nasıl çaresiz kaldığı kolayca görülecektir.

Bir yandan bu listeyi okurken bir yandan da Türkiye-IMF ilişkilerini düşünürseniz, ürkütücü benzerliği hemen yakalayacaksınız.

• 20 Ocak, 2000: Endonezya, IMF ile Niyet Mektubu imzaladı. IMF, bu mektupla aşağıdaki koşulları kabul ettirdi:

- Tahıl ürünlerinin ithalatına uygulanan gümrük vergileri kaldırılacak, her tür pirincin ihracat ve ithalatında, büyük ithalatçı ve ihracatçıların önü açılacak, suni gübre ve tarım ilaçlarının fiyatlarında çiftçiye verilmekte olan yüzde 70 devlet desteği kaldırılacak. Bu koşulların Endonezya'ya nasıl ölümcül bir darbe vurduğunu anlamak için şu verilere bir göz atalım:

- 230 milyon nüfuslu Endonezya'da yaklaşık 70 milyon kişi fakirlik sınırı altında,

- Yıllık ulusal gelirin yaklaşık yüzde 20'si tarımdan elde edilmekte,

- Halkın beslenmesinde en çok tüketilen ürünler başta pirinç olmak üzere tahıl ürünleri.

IMF'nin koşullar göz göre göre Endonezya tarımını ve çiftçisini ölüme mahkum etmekte!

- IMF, Endonezya tarımına bu ölümcül darbeyi vurup çiftçileri açlığa mahkum ederken Batı'da koşullar nasıldı? Amerika

ve Batı Avrupa'da çiftçiler, yüksek gümrük duvarlarının ve müthiş devlet desteğinin yardımıyla hem büyük boyutta ihracat yapıp tatlı paralar kazanıyorlar hem de ürünlerinin bir bölümünü stokluyorlardı.

- 17 Mayıs 2000: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı.
- 7 Eylül 2000: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı. IMF, ekonomi ve finans yönetiminde yeni politikalar dayattı.
- 14 Eylül 2000: IMF, İkinci Gözden Geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 398 milyon dolar borç dilimini verdi.
- 24 Şubat 2001: Endonezya'nın toplam dış borcunun 262 milyar dolara ulaşmış olduğu duyuruldu.
- 27 Ağustos 2001: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı.
- 10 Eylül 2001: IMF Üçüncü Gözden Geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 395 milyon dolar borç dilimini verdi.
- 13 Aralık 2001: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı.
- 29 Ocak 2002: IMF, Dördüncü Gözden Geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 341 milyon dolar borç dilimini verdi. Program bir yıl uzatıldı.
- 9 Nisan 2002: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı.
- 26 Nisan 2002: IMF, Beşinci gözden Geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 347 milyon dolar borç dilimini verdi.
- 11 Haziran 2002: IMF ile yeni bir niyet Mektubu imzalandı.
- 21 Haziran 2002: IMF, Altıncı Gözden Geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 358 milyon dolar borç dilimini verdi.
- 20 Kasım 2002: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı.
- 5 Aralık 2002: IMF, Yedinci Gözden Geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 265 milyon dolar borç dilimini verdi.
- 21 Ocak 2003: IMF, Endonezya'nın durumunu masaya yatıran bir konsültasyon toplantısı yaptı.
- 18 Mart 2003: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı. IMF, ekonomi ve finans yönetimi için yeni politikalar belirledi.
- 28 Mart 2003: IMF, Sekizinci Gözden Geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 469 milyon dolar borç dilimini verdi.

- 11 Haziran 2003: IMF ile yeni bir Niyet Mektubu imzalandı.
- 16 Haziran 2003: IMF, Endonezya raporunu yayınladı: Enflasyonun tersi olan Deflasyon kaygıları bulunmakta, zayıf bankaların kapatılması gerekmektedir.
- 25 Haziran 2003: IMF, Dokuzuncu Gözden geçirme denetimini yaptı. Endonezya'ya 486 milyon dolar borç dilimini verdi.

****Endonezyalı Öğrenciler, Eğitimin Özelleştirilmesine Karşı Savaşım Veriyor**

Aşağıdaki bilgileri, "Youth for International Socialism" in Mart 2000 tarihli sayısında yazan Jean Duval'dan öğreniyoruz.

IMF, Endonezya'da eğitimin de özelleştirilmesine el attı ve ülkenin en büyük dört üniversitesinin özelleştirilmesini talep etti.

Ancak öğrenciler, eski devlet başkanı Suharto'yu devirmiş olmanın verdiği cesaretle, özelleştirmeye karşı savaşım başlattılar.

Endonezya Hükümeti, 2000 yılı bütçesinde eğitime ayrılan ödeneği yüzde 20 azalttı. Kalkınma fonundan devlet üniversitelerine yapılmakta olan yardım da yüzde 60 oranında kısıldı. Bu, 70 devlet üniversitesini ister istemez harçlara zam yapmaya zorlayacaktır.

Son hükümet kararları ve IMF'nin devlet üniversitelerinin özelleştirilmesini dayatması sonucu, binlerce öğrencinin üniversiteden ayrılması bekleniyor. Halihazırda, ekonomik kriz nedeniyle Endonezya'da çocuklar ilköğretimi bile bitirmekte zorluk çekiyorlar. Cakarta'da bir ilköğretim okulunda öğrencilerin yüzde 70'i derslere girmiyor, y ailelerin geçimine katkıda bulunmak için çalışıyor, ya da yetersiz beslenme nedeniyle hasta yatıyor.

Endonezya'da, iki yıl önceki finansal krizin doğrudan sonucu olarak 8 milyon çocuk ilköğretim okullarından ayrılmak zorunda kalmıştı.

IMF'in özelleştirme planı şöyle:

- Üniversiteler, özel şirketler gibi yönetilecek,
- Üniversiteler, özel şirketlerin statülerine sahip olacak,

- Üniversiteler, yabancı yatırımcıların müşterisi konumuna getirilecek,

- Üniversitelere devlet desteği tamamen kaldırılacak.

Kısacası, Endonezya üniversiteleri IMF'nin ve çokuluslu şirketlerin eline terk edilecek ve onların çıkarları doğrultusunda yörgulacak.

Endonezya'da bugün yoksul halk değıl üniversiteyle, ilköğretim okullarına bile çocuklarını gönderemez durumda. Bugün bir üniversitenin bir dönem harç ücreti, bir işçi babanın yaklaşık üç aylık ücretine eşit. Çoğı işçi baba bu yükün altından kalkamazken, IMF'nin dayattığı özelleştirme sonucu, bir işçinin sekiz aylık kazancına eşit düzeye yükselecek üniversite harcını nasıl ödeyecek?

IMF'nin üniversiteleri özelleştirme planı gerçekleştiğı takdirde, işçi sınıfı çocuklarının üniversiteye gidemeyeceğı apaçık ortadadır.

İşte bunun bilincinde olan Endonezya Gençliğı, IMF ve özelleştirmeye karşı ayaklanmışlardır. Öncü gençler yalnız gençleri değıl, toplumun diğerkesimlerini de özelleştirmeye karşı örgütleme çalışmalarına çoktan başlamışlar bile.

**** Endonezya'da Özelleştirme Neden Başarısız Oluyor?**

"The Jacarta Post" adlı Endonezya Gazetesi'nin "2001'de Ulusal Manzara" başlıklı raporunu okuyalım:

Son üç yıldır duraklayan özelleştirmenin, Temmuz 2001'de iktidara gelen popüler lider Başkan Megawati'nin eliyle yeniden canlandırılacağı ümit ediliyordu.

Ancak, beklenen ilerleme gerçekleşmedi. Nedeni, Millet Meclisi'nden, çalışanlardan, şirket yöneticilerinden ve siyasi partilerden özelleştirmeye karşı yükselen muhalefet!

Son iki yıl üst üste, hükümet 16 devlet kurumunun satışı sonucu bir milyar dolar kazanç hedeflediğini duyurmuştu. Ancak ne 2000 yılında ne de 2001 yılında hiçbir satış gerçekleştirilemedi.

2002 yılı için de hükümet yanı hedefleri saptamaktadır. Peki, hükümetin özelleştirme planı bu kez uygulanabilecek mi?

Bugüne kadar özelleştirmeye karşı çıkanların öne sürdüğü en önemli gerekçe şu: Özelleştirmeye stratejik öneme sahip ulusal kaynaklar yabancıların denetimine geçecektir!

Özelleştirme yanlıları ise, devlet kuruluşlarını inek sağ ar gi bi sağanların bu olanaklarını elden kaçırmamak için özelleştir meyle karşı çıktıklarını iddia etmektedir!

Hükümet ise, siyasi desteğin olmamasını özelleştirme prog ramının önündeki en büyük engel olarak göstermektedir.

Son iki yıldır Endonezya hükümeti, dünyanın üçüncü en bü yük çimento üreticisi olan "Semen Gresik" i satmak için uğraşıp duruyor ama güçlü karşı koymalar, protestolar nedeniyle bunu bir türlü başaramıyor!

****Özelleştirmeye Karşı Direniş Sürüyor**

"Asia Times" Gazetesinde, 19 Nisan 2003 günü Tony Sitat han'ın yazdıklarını okuyalım.

Endonezya Hükümeti, bazı devlet kuruluşlarının özelleştiril mesinin Irak krizi sonuçlanıncaya kadar ertelenmiş olduğunu resmen duyurdu. Ancak bazı çevreler ve ekonomistler, hüküme tin bugüne kadar izlemiş olduğu politikalara bakarak, özelleştir menin aslında çok daha ileri bir tarihe kadar geciktirileceğini söylüyorlar.

Endonezya'da özelleştirme bugüne kadar milletvekillerinin ve iş dünyasından bazı kesimlerin direnciyle karşılaşmıştır.

Endonezya'da bir devlet bankasının yatırım danışmanı olan Febby Andrai, "dünyanın dikkatleri Irak ve SARS hastalığına çevrilmişken, devlet kuruluşlarının özelleştirilmesinde gecikme, orta vadede çıkarımıza olabilir" diyor. Ancak, hangi devlet ku ruluşlarının özelleştirme kapsamına alındığının açıklanmasını

istiyor ve ulusal servet olarak tanımlanan devlet şirketlerinin özelleştirilmesiyle hangi ekonomik yararların sağlanacağını da açıkça ortaya konulması gerektiğini vurguluyor.

Asya'da, özelleştirme sorunu ile boğuşan tek ülke Endonezya değil. Malezya ve Singapur'da da kamu kuruluşlarında devletin payını azaltma ve özelleştirme tartışmaları hala sürmektedir. Ancak Endonezya, 230 milyon nüfusuyla komşularından çok farklı bir yapıya sahip olup, özelleştirme ile ilgili kendine has özel nedenleri bulunmaktadır.

Eski başkan Abdurrahman Wahid dahil, çok sayıda milletvekili ve ülkenin önde gelen işadamları; yabancıların Telekomünikasyon, TV ve Radyo yayınları, savunma bağlantılı endüstriler ve finans sektöründe hisselerin çoğunluğunu ele geçirmesine şiddetle karşı çıkmaktadırlar.

2003 yılı özelleştirme planına alınmış olan Bank Mandiri, PT Indofarma (ilaç fabrikası); Garuda Airlines (ulusal havayolları)'ın özelleştirilmesinde çok çetin muhalefetle karşılaşılacağı öngörülmektedir.

Endonezya Ulusal Kalkınma ve Planlama Bakanı Kwik Kian Gie, IMF ile bu yıl sona erecek borç anlaşmasının bir daha yenilenmemesini önermektedir. Bakan, IMF'ye gereksinim duyulmadan Endonezya'nın kendi geleceğini kendisinin rahatlıkla belirleyebileceğini coşkuyla savunmakta, artık IMF'den kurtulma zamanının gelmiş olduğunu vurgulamaktadır.

TÜRKİYE'DE
ÖZELLEŞTİRME GİRİŐMLERİ
(1997-2003)

kutupyıldızı

kutupyıldızı

".. .bu devlet, bu ulus, ekonomik egemenliğini sağlarsa, o kadar güçlü bir temel üzerinde yerleşmiş ve gelişmeye başlamış olacaktır ki, artık bunu yerinden oynatmak mümkün olamayacaktır, işte düşmanlarımızın, gerçek düşmanlarımızın bir türlü rıza göstermedikleri, onaylamadıkları budur..."

Gazi Mustafa Kemal

17 Mart 1923

İzmir İktisat Kongresi

Açış Söylevi

Kutup Yıldızı

kutupyıldızı

Sayın
Süleyman Demirel
CUMHURBAŞKANI
Ankara
Faks:0312-427 13 30

13.10.1997, Antalya

FAKS VE İADELİ-TAAHHÜTLÜ MEKTUP

Sayın Cumhurbaşkanı,

5 Temmuz 1994 tarihinde şunları söylüyordunuz:

"KİT'leri 1980 yılında pırıl pıl bırakmıştık. 1991 yılında iktidarı devraldığımızda tanınmaz halde bulduk. Bu güzelim tesislerin 1987 yılına kadar zararı yoktu."

Oysa şimdi, hemen her fırsatta, özelleştirmeye hız verilmesini ve devletin ekonomi ve sanayileşmesinin içinden çıkması gerektiğini söyleyip duruyorsunuz. On yıl öncesine kadar zarar etmeyen pıl pıl KİT'lerimizin şimdi hemen özelleştirilmesini, elden çıkarılmasını isteyişinizin gerekçelerini de halkımıza anlatmanız gerekmiyor mu?

55. Hükümetin Başbakanı ve Bakanları da tıpkı sizin gibi, halkımızın yetmiş beş yılda çalışıp çabalayarak ve dışından tırağından arttırarak kurduğu fabrikaları, işletmeleri ve açtığı madenleri tezelden satıp savma yarışı içindeler. Ekonomiden sorumlu olduğu söylenen Devlet Bakanı Güneş Taner, özelleştirme yapılsın mı yapılmasın mı tartışmasının artık geride kaldığını, batıda tüm ülkelerin özelleştirmeyi çoktan bitirdiğini söylüyor. Hızla özelleştirme yapacaklarını vurgulayan Güneş Taner, özellikle kamu bankalarının özelleştirilmesinin bu yıl kesinlikle bitirileceğini ilan ediyor.

Sayın Cumhurbaşkanı,

Sizin, başbakanın, bakanların ve medyanın büyük bir bölümünün özelleştirme ve devletin ekonomiden elini çekme konularındaki söylemleriniz ve yazılı ifadeleriniz doğru değildi. Hele, Güneş Taner'in, "batıda tüm ülkelerin özelleştirmeyi çoktan bitirdiği" ifadesi koskoca bir yalandır!

Söylenenlerin ve yazılanların yalan olduğunu kanıtlamak üzere size, başta G7 denilen "dünyanın en zengin yedi ülkesinden, Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden ve zengin diğer birkaç ülkeden kısa örnekler sunuyorum. Bakalım bu ülkeler, söylendiği gibi özelleştirmeyi çoktan yapıp bitirmişler mi, bu ülkelerde devlet ekonomiden ve sanayiden elini eteğini çekmiş mi?

ALMANYA

Almanya'da toplam 3 bin 872 banka bulunmaktadır. Bunların toplam şube sayısı ise 48 bin 721'dir. Bu şubelerin sadece yüzde 11'i (on bir) özel sektördür. Geriye kalan yüzde 89 (seksen dokuz), kamu sektörünündür.

Alman bankalarındaki toplam mevduatın sadece yüzde 21'i (yirmi bir) özel sektör bankalarındadır. Geriye kalan yüzde 79 (yetmiş dokuz) ise kamu bankalarındadır.

Almanların güçlü bir bankası olan West LB, bir devlet bankasıdır. Bu banka Avrupa'da ve tüm uluslararası sermaye piyasalarında ağırlığını hissettirmektedir. Uluslar arası "AAA" derecesiyle gücünü kanıtlamış olan bu devlet bankası, finans servislerinin liberasyonundan ve finans piyasalarının Avrupa'da entegrasyonundan yararlanarak şube sayısını arttırmıştır.

Bugün Almanya'da, özel sektör bankalarıyla kamu bankaları arasında kıyasıya bir rekabet yaşanmaktadır. Özel sektör bankaları, Avrupa Komisyonu'na başvurarak, kamu bankaları aleyhine bir karar çıkartmaya çalıştılar ama kamu bankaları hemen

kesin tavır koydular. Böyle bir karar çıktığı takdirde, Almanya'nın Avrupa Para Birliği'ne girmesini engelleyeceklerini duyurdular! Başkan Helmut Kohl, bu tartışmada kamu bankalarından yana olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

FRANSA

Fransa'da 627 banka bulunmaktadır. Bunların toplam şube sayısı ise, 26 bin 77'dir.

Fransa'da özel sektör bankalarının, bankacılık sektöründeki payı yüzde 40'ın altındadır. Yani, Fransa bankacılık sektöründe kamu bankalarının payı, yüzde 60'ın (altmış) üzerindedir.

Ünlü Credit Lyonnais Bankası, bir kamu bankasıdır.

Diğer sektörler de kısaca bir göz atalım: Fransa'nın Telekomu hala bir devlet kuruluşudur. Fransız hükümeti, telekomun yüzde 20'sini 6,5 milyar dolara satacağını duyurmuştur. Koalisyon hükümetinin bir üyesi, özelleştirilecek miktar ne olursa olsun, kurumun üzerinde kamunun pay çoğunluğunu hep koruyacağını vurgulayarak şöyle diyordu: "Bir kurdun koyun ağılma girmesine izin vererseniz, kurdun ne kadar yırtıcı olduğunu, dişlerinin ne kadar uzun olduğunu bilmenizde çok yarar vardır. Ancak o zaman yırtıcı hayvanı kontrol altında tutabilecek önlemleri alabilirsiniz." Açıkça görüldüğü gibi, Fransa'da Koalisyon Hükümeti'nin bir üyesi özelleştirmeyi, "uzun dişli yırtıcı bir hayvanın saldırısına" benzetmekteydi!

Fransa'nın başlıca devlet kuruluşlarını şöyle sıralayabiliriz:

Kurum	Sektör
Air France	Havayolları
France Telecom	Telekomünikasyon
AN-CIC	Bankacılık, Sigortacılık
Credit Lyonnais	Bankacılık

Thomson CSF
Thomson Multimedia
Aeropatiale
CNP

Savunma, Elektronik
Tüketici, Elektronik
Uçak Yapımı
Sigortacılık

Fransız Hükümeti'nde Ulaştırma Bakanı Ulaştırma Bakanı ve diğer üç bakan, Air France'm (Fransız Havayolları) özelleştirilmesine kesin karşıdrlar.

Fransız Hükümeti 1998 yılı bütçesini, 24.09.1997 tarihinde açıklamıştır. İktidar olur olmaz kurumlar vergisini yüzde 36,6'dan yüzde 41,6'ya çıkararak özel sektöre yüklenen hükümet, açıklanan bütçede öngördüğü zamların 1,5 milyar dolar tutan büyük bölümünü de özel sektör şirketlerine yüklemektedir.

Bütçede, devlet harcamalarının geçen yıla göre 3,5 milyar dolar artacağı ve bu artışın 3 milyar dolarının memur maaş artışlarına, emeklilik maaşlarına ve sosyal harcamalara ayrıldığı belirtilmiştir.

Fransa'nın 1998 yılı bütçesine göre, toplam memur sayısında da artış yapılmış ve 1998 yılı için devlet memuru sayısı 1 milyon 700 bin olarak saptanmıştır. Bu sayıya ek olarak, savunma sektöründeki devlet elemanlarının sayısında da net 9 bin 300 eleman artışı kabul edilerek toplam sayı 1998 yılı için 405 bin eleman olarak belirlenmiştir.

Bütçede, gençlere yeni iş olanakları yaratmak için 1,3 milyar dolar ayrılmıştır.

Bu bütçeye bakan herkes, Fransa'da devletin küçülmediğini, tam tersine büyüdüğünü görmektedir. Son yirmi yıl içinde Fransa'da devlet küçülmemiş büyümüştür. Fransız Hükümeti, 1998 yılı bütçesinden önce şu ekonomik önlemleri de almıştı:

- 60 bin işsiz gence iş yaratmak için 325 milyon dolar kamu harcaması,
- Okul çocuklarına yılda bir kez yapılan parasal yardımın arttırılması,

- Düşük gelirli ailelerin içinde yaşadığı evlerin tamir ve bakım harcamalarının devlet tarafından karşılanması,
 - Asgari ücretin yüzde 4 oranında arttırılması.
- Tüm bu ekonomik önlemler, devletçi önlemlerdir.

JAPONYA

Japonya'da:

Özel bankaların toplam para ve mal varlığı	317 milyar \$
Kamu bankalarının toplam para ve mal varlığı	160 milyar \$
Tüm bankaların toplam para ve mal varlığı	477 milyar \$
Özel sektör bankalarının toplamdaki payı	Yüzde 66,5
Kamu bankalarının toplamdaki payı	Yüzde 33,5

Amerika ile ekonomide başa gütşen Japonya, acaba neden kamu bankalarını hâlâ özelleştirmemiş?

İTALYA

İtalya'nın ikinci en büyük bankası Banca di Roma, bir devlet bankasıdır.

İtalya'nın en büyük holdinglerinden biri olan IRI, bir devlet kurumudur.

İtalya'da petrol, gaz ve kimya sektörlerinde büyük kuruluşların sahibi olan ENİ Holding'in hisselerinin yüzde 51,5'u devlettir. Yani, bu büyük dev kuruluş, bir devlet kuruluşudur.

NORVEÇ

Norveç'in en büyük bankası Den Norske Bank, bir devlet bankasıdır.

Norveç'in ikinci en büyük bankası Christiania Bank da bir devlet bankasıdır.

İSPANYA

İspanya'nın ana elektrik kuruluşu olan SEPI, bir devlet kurumudur.

Aşağıdaki tabloda belirtilen kuruluşlar, ispanya'da hâlâ birer kamu kuruluşudur.

Sektör	Kuruluşlar
Havaalanları, Uçak yapımı ve Savunma	İberia, Aviaco, Casa, Santa Barbara
Çelik ve Alüminyum	Aceralia, Products Tubulares
Madencilik	Potasas, xHunosa, Figaredo, Presur
Gemi Tersaneleri	Astilleros Esponoles
Elektronik	Bazan
Uranyum	İndra
Kağıt	Enusa
Beyaz Eşya	Paper Pulp
	BWE

YUNANİSTAN

Devletin bankacılık sektöründe büyük bir ağırlığı bulunmaktadır.

Devlet bankalarının en büyüğü olan Yunan Ulusal Bankası, bankacılık sektöründe yüzde 42 paya sahiptir. Tüm devlet bankalarının Yunanistan ticari bankacılık sektöründeki toplam payı ise yüzde 75'tir.

Tüm baskılara rağmen Yunanistan'da devlet bankaları özelleştirilememiştir.

Yunanistan telekomu halihazırda bir devlet kurumudur.

İSRAİL

İsrail'in en büyük bankalar grubu Hapoalim, bir devlet kuruluşudur.

Hapoalim, salt bir banka değildir. İsrail'de iç üretimin yüzde 8,2'sini kontrol eden bu devlet kuruluşu tekelci bir yapıya sahip olup, İsrail Ekonomisi'nin her köşesine girmiştir.

Bir devlet bankası olan Hapoalim, İsrail bankacılık sektörünün yüzde 40'ını kontrol etmektedir. Hapoalim, İsrail'deki emekli fonlarının ve uzun vadeli yatırım fonlarının da yüzde 60'ım kontrol altında tutmaktadır.

Amerika ve Batı Avrupa ülkelerindeki büyük finans kuruluşlarının ve bankaların büyük bir bölümünü elinde tutan, paradan para kazanmasını dünyada herkesten daha iyi bilen Yahudilerin ülkesi İsrail, neden hızla özelleştirme yapmamış? Kamu bankaları neden özelleştirilmemiş, devlet ekonomiden elini neden çekmemiş?

Sayın Cumhurbaşkanı,

Türkiye'de ve 55 (elli beş) ülkede özelleştirmenin ekonomik ve toplumsal sonuçlarını araştırdım. Çok büyük ölçüde yabancı kaynaklara dayanarak yaptığım araştırmaların sonuçlarını şöyle Özetleyebilirim:

Özelleştirme, genelde, hızla küreselleşen pazardaki uluslararası kuruluşların ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış bir soygun planıdır. Bu soygunun sonunda, Güney Amerika, Asya ve Afrika Ülkeleri'nin en değerli kaynakları Batı ülkelerinin eline geçmiştir. Büyük çapta kaynak kaybına uğrayan bu fakir ülkeler, Batının sömürgeleri durumuna düşmüştür.

Yapmış olduğum araştırma "Özelleştirme Sömürgeleştirme" adlı bir kitap olarak kaynak yayınları tarafından Temmuz 1997'de yayımlanmıştır.

(Bu kitabı ekte görüş ve bilgilerinize sunuyorum.)

Sayın Cumhurbaşkanı,

Türkiye'de özelleştirme dayanaksız suçlamalarla, gözdağı veren dayatmalarla, kurusıkı tehditlerle, kanunları hiçe sayan küstahça davranışlarla; palavralarla ve yalanlarla halkımıza kabul ettirilmeye çalışılmıştır, çalışılmaktadır.

Bir ünlü kişi şöyle söylemiştir:

"Yalanlarla bir ulusun tamamını bir süre, bir bölümünü ise sonsuza dek aldatabilirsiniz. Ancak, bir ulusun tamamını sonsuza dek aldatamazsınız."

Özelleştirmenin yalancıları, halkımızın tamamını sonsuza dek aldatamayacaklardır.

Saygılarımla,

Yılmaz Dikbaş

Tekstil Kimya Yüksek Mühendisi

- Bu mektubumun iadeli-taahhütlü alındı makbuzu imzalanmış olarak geri geldi. Ancak, Sayın Cumhurbaşkanı'ndan yanıt gelmedi.

Sayın
Süleyman Demirel
CUMHURBAŞKANI
Ankara
Faks; 0312-427 13 30

28.05.1998, Antalya

FAKS VE İADELİ-TAAHHÜTLÜ MEKTUP

Sayın Cumhurbaşkanı,

13.10.1997 tarihinde size göndermiş olduğum faksı aynı zamanda iadeli-taahhütlü mektup olarak da postalamıştım. Mektubuma bugüne kadar cevap vermediniz

O mektubumda size, batıda tüm ülkelerin özelleştirmeyi çoktan bitirdiği ve batıda artık devletlerin ekonomiden ellerini çektiği yollu söylemlerin gerçekleri yansıtmadığını Almanya, Fransa, Japonya, İtalya, Norveç, İspanya, Yunanistan ve İsrail'den örnekler vererek kanıtlamıştım.

Üzülerek söylemek zorundayım ki, siz özelleştirme konusunda hâlâ gerçek dışı söylemlerle halkımızı yanıltmaya devam ediyorsunuz. Devlet, bankalar dahil bütün ekonomik işlerin içinden çıkacaktır, diyorsunuz. Ama, neden Fransa'da, Almanya'da, Japonya'da, İtalya'da, Norveç'te, Yunanistan'da ve İsrail'de devletin bankacılık sektöründen çıkmadığını açıklamaya ise hiç yanaşmıyorsunuz!

Sayın Cumhurbaşkanı,

Siz verdiğiniz beyanatlarda, "Türkiye'de kimse özelleştirme cereyanının önünde duramaz, özelleştirmeyi durdurmayı bir tarafa bırakın, ağır işleminin bile devlete zararları vardır, ben

de özelleştirmeyi savunan biriyim" diy»orsunuz. Oysa, aynı anda, Türk İş Genel Başkanı Bayram Meral;

"Özelleştirme tam anlamıyla bir SEVR'dir!"
diyor.

Eğer sizin savunduğunuz özelleştirmeye SEVR ANLAŞMASI gözüyle bakılab»iliniyorsa, bunu hafife almak mümkün değildir!

Sayın Cumhurbaşkanı,

SEVR, Türkiye'nin ülkesi ve milletliyle bölünmez bütünlüğüne kasteden bir anlaşmadır. SEVR yanlısı bir Cumhurbaşkanı'nın varlığını düşünmek e kabul etmede söz konusu bile edilemez.

İşte bu nedenle, hiç vakit geçirmede-n SEVR'e ve özelleştirmeye karşı olduğunuzu Türk Halkı'na doyurmanızı bekliyorum.

Türkiye'yi sömürgeleştirmeyi amaçTayan özelleştirme cereyanı karşısına dikilen halkımızın direncini kırmaz mümkün olmayacaktır.

Saygılarımla,
Yılmaz Dikbaş
Tekstil Kimya Yüksek Mühendisi

• Bu mektubumun da iadeli-taahhütlü abndı makbuzu imzalanmış olarak geri geldi. Ancak, Sayın «Cumhurbaşkanı'ndan bu mektubuma da yanıt gelmedi.

Sayın Mesut Yılmaz
Başbakan Ankara
Faks:0312-417 04 76

21.05.1998, Antalya

FAKS VE İADELİ-TAAHHÜTLÜ MEKTUP

Sayın Mesut Yılmaz,

Dün, ANAP'ın 15. kuruluş yıldönümü töreninde konuşurken, özelleştirme hakkında şunları söylediniz:

"Özelleştirme yapılmadan halkın sorunu çözülemez. Siyasi kirlenmeyi önlemek ve demokrasi için özelleştirme yapmalıyız."

Siz, bu gerçek dışı sözlerle ancak partinizin il başkanlarını kandırabilirsiniz. Gerçek şudur: Aralarında IMF ve Dünya Bankası'nda çalışmış ekonomistlerin de bulunduğu çok sayıda batılı bilim adamı, özelleştirmeyi şöyle tanımlıyorlar:

"Özelleştirme genelde, hızla küreselleşen pazardaki Uluslarüstü kuruluşların ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış bir soygun planıdır. Bu soygunun sonunda Güney Amerika, Asya ve Afrika Ülkeleri'nin en değerli kaynakları Batı Ülkeleri'nin eline geçmiştir. Büyük çapta kaynak kaybına uğrayan bu fakir ülkeler, Batı'nın sömürgeleri durumuna düşmüşlerdir."

Sayın Mesut Yılmaz,

Demokrasi ile özelleştirmeyi özleştirmeniz ise tam bir safsata. Özelleştirme sonucu ekonomik güç belirli ellerde toplanacaktır. Sonuçta şekil bir demokrasi olacak ama aslında örtülü bir faşizm gelecektir.

Konuşmanızın bir bölümünde de kendinize göre Atatürkçülükten dem vurup, şöyle bir Atatürkçü tanımı yaptınız:

"Atatürkçülük kılık kıyafetle, sloganla değil ekonomik alanlarda ülkeye yapılanlarla olur. Gerçek Atatürkçü, şık giyinen, yüksek sesle marş söyleyen değil, en yüksek ekonomik katkıyı yapandır."

Siz ve partiniz, Türk ekonomisini IMF ve Dünya Bankası gibi dış güçlere teslim edenlerdensiniz. Siz ve partiniz, ekonomik tutsaklığa baş eğerlerdensiniz. Bu yapınızla sizlere Atatürkçü denilip denilemeyeceğini, Atatürk'ün 16 Mart 1923 tarihinde söylediklerinden çıkarmaya çalışalım:

"Ekonomik hayatımızda tam bağımsızlık. Güzel vatanımızı yoksulluğa, ülkeyi yıkıntıya sürükleyen çeşitli nedenler içinde en kuvvetli ve en önemlisi ekonomi hayatımızda bağımsızlıktan yoksunluğumuzdur..."

Devletler şimdiye kadar bize şu ve bu meselelerle gösterişli müsaadelerde bulunuyorlar gibi görünüyorlar ancak ekonomik tutsaklıkta bizi felce uğrıyorlardı. Öteden beri bize bazı şeyleri vermiş gibi, bizim bazı haklarımızı tanımış gibi davranırlar, ama gerçekte ekonomide elimizi kolumuzu bağlarlardı. Bu tutsaklığa katlanan mevki sahibi kimseler memnundu. Çünkü görünüşte büyük bir bağımsızlık sağlamışlardı. Fakat gerçekte, milleti manen miskinlik çukuruna atmışlardı. Bunlar ekonomik mahkumiyeti anlamayan bedbaht hayvanlardı.

Fakat artık milletimiz hayat noktasının nerede olduğunu pek güzel anlamıştır..."

Sayın Mesut Yılmaz,

Milletimiz kimlerin Atatürkçü olduğunu çok iyi biliyor. Sizin kurusıkı palavralarınız boşunadır.

Saygılarımla,

Yılmaz Dikbaş

Tekstil Kimya Yüksek Mühendisi

• Bu mektubumun iadeli-taahhütlü alındı makbuzu imzalanmış olarak geri geldi. Ancak, Başbakan Mesut Yılmaz'dan bu mektubuma yanıt gelmedi.

PETKİM'in ÖZELLEŞTİRİLMESİ

**Petkim'i Tanıyalım

Önce, Petkim'i kısaca tanıyalım

PETKİM Petrokimya Holding A.Ş., 3 Nisan 1965 yılında 250 milyon lira sermaye ile Türkiye'nin Petrokimya sanayini geliştirmek amacıyla kurulmuştur.

Yani, Pektim bir devlet kuruluşu olup, kuruluş sermayesi Türk Halkı'nın cebinden çıkmıştır. Pektim, Türk Halkı'nın malıdır.

İlk olarak Yarımca Petrokimya Kompleksi'nin kuruluşuna 1970 yılında başlanmış, çeşitli üretim ünitelerinden oluşan kompleksin tamamlanması 1976 yılında gerçekleşmiştir.

Petkim'in Yarımca Tesisleri doğal olarak gelişen Petrokimya talebini karşılamaya yetmeyince, Aliğa Kompleksi kurulup 1985 yılında onun da üretime geçmesi sağlanmıştır.

Yıllık 2 milyon 600 bin ton üretim kapasitesine sahip Petkim'in büyüklüğünü ve Türk Ekonomisi'ne katkısını anlayabilmek için, son beş yılın verilerine bir göz atalım.

Net satış (Milyon TL)	1998	1999	2000	2001	2002
	166.747.217	281.398.590	496.830.834	776.301.718	951.547.385
İhracat (Milyon dolar)	76	83	114	113	113
Net kâr (Milyon dolar)	84	89	15	7	1
Toplam Borcu (Milyon dolar)	2	0,4	119	42	52
					463

Personel					
Sayısı	6828	6779	6592	5006	4859

Milli Ekonomiye Katkısı (Milyon TL)					
	84.714.362	128.605.084	143.537.752	215.507.000	260.315.121

(31.12.2002 itibariyle 1 U.S.A. Dolar = 1.634.501 T.L.)

(Kaynak: Pektim 2002 Faaliyet Raporu)

Yukarıdaki tabloya bakarken, şu gerçeği de göz önünde bulundurunuz. Petkim'i haraç-mezat satmak isteyenler son dört yılda işletmeye bilinçli olarak hiçbir yatırım, yenileme, onarım yapmamışlardır. Buna rağmen Pektim, Türkiye'nin en büyük 500 şirketi arasınd ilk 10'da yer almış ve 2002 yılında Türk ekonomisine 260 katrilyon tutarında katkıda bulunmuş ve yaklaşık 5000 kişiye istihdam sağlamıştır.

Petkim'i biraz daha yakından tanımaya devam edelim.

Petkim'in 2002 yılı itibariyle sermayesi, 204 katrilyon 750 trilyon liradır.

Şimdi, bu sermayenin dağılımına bakalım.

Sermaye durumu

Ortaklar	Sermaye(TL)	Oran (%)
T.C.Devleti	181.947.446.055.000	88,86
T.CEmekli Sandığı	14.332.053.945.000	7,00
Diğer	8.470.053.945.000	4,14
Toplam	204.750.000.000.000	100,00

Bu tabloya bakarak, bir kez daha söylüyoruz, Pektim, T.C. Devleti'nin malıdır. Yani, Türk Halkı 'nın malıdır.

Petkim'in içinde bulunduğu "Petrokimya Sektörü" ; plastikler, lastik ve elyaf hammaddeleri ve diğer organik ara malları üreten geniş bir üretim yelpazesine sahip büyük ölçekli, sermaye ve teknoloji yoğunluklu bir sanayi koludur.

Türkiye'de temel ve ara petrokimyasallar ile termoplastikler alanında kamu, sentetik elyaflarda ise özel sektör ağırlıklı bir yapı vardır.

Petkim'in ürettiği hammaddelerden plastikler ve sentetik kauçuklar; inşaat, tarım, otomotiv, elektrik, elektronik, ambalaj sektörlerinin önemli girdileridir. Sentetik elyaflar ise tekstil sektöründe kullanılmaktadır. Ayrıca; ilaç, boya, deterjan, kozmetik gibi birçok sanayi için girdi üretilmektedir.

Yılda, 2,6 milyon ton üretim gerçekleştiren Pektim dışında Türkiye'de şu kuruluşlar bulunmaktadır:

- SASA: 240 bin ton-yıl DMT üretim kapasiteli
- TÜPRAŞ : 93 bin ton-yıl lastik hammaddeleri ve 27 bin8 ton-yıl Polistiren üretim kapasiteli
- BAŞER PETROKİMYA : 40 bin ton-yıl Polistiren üretim kapasiteli

Bunların dışında faaliyet gösteren büyük şirket yoktur.

****Pektin, Haraç-Mezat Satılıyor!**

Pektim Petrokimya Holding A.Ş.'nin yüzde 88,86'lık hissesi, 6 Haziran 2003 günü satıldı. Pazarlık görüşmelerinin canlı yayını verildiği satışa, şu kuruluşlar katıldı:

• Sanko Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş. Bu şirket, Vestel'in sahibi Zorlu Grubu ile Sanko Holding'in ortaklığından oluşmaktadır. İhalede bu şirketi, Abdülkadir Konukoğlu ve Ahmet Nazif Zorlu temsil etmekteydiler.

- Standart Kimya. Uzanlar'ın olan bu şirketi ihalede, Kemal Uzan ve Avukat Berrin Özen temsil etmekteydi.

- Vakıflar Bankası. Bir devlet kuruluşu olan bu bankanın ihaleye katılması, özelleştirmeden sorumlu Devlet Bakam Abdüllatif Şener tarafından kararlaştırılmıştı. Bankayı ihalede, Genel Müdür Yardımcıları Yusuf Yeşilirmak ve Tosun Karay temsil ediyorlardı.

Saat 11 'de ihale başlar. İlk turun sonunda, en düşük yazılı teklifi vermiş olduğu anlaşılan Vakıflar Bankası elenir. Sözlü turlara geçilir. İhale Komisyonu, başlangıç tutarını 605 milyon dolar olarak belirler ve artırımların 10'ar milyon dolarlık dilimler halinde yapılacağını bildirir. Sözlü turlar için tanınan süre iki saattir. Sanko Kimya ile Standart Kimya arasında kıran kırana bir yarışmasını geçmesi beklenmektedir. Beklenenin tam tersine bir gelişme yaşanır. İlk teklif artış hakkı verilen Sanko Kimya'nın sözcüsü Abdülkadir Konukoğlu, "Alan arkadaşaya hayırlı olsun, biz arttırmıyoruz" diyerek yarıştan çekilir! Meydan artık Uzanlar'a kalmıştır. Uzanlar'ın Standart Kimya'sı da komisyonca belirlenmiş olan teklifi yani 606 milyon doları arttırmayacağını bildirince, Türk Halkı'nın malı olan Pektim, 605 milyon dolara Uzanlar'a teslim edilmiş olur. Satış, birkaç dakika içinde olup bitmiştir.

Oynanan, tam anlamıyla bir tiyatrodur!

2002 yılı satışlarından net 951 katrilyon lira ciro sağlayan, aynı yıl milli ekonomiye 260 katrilyon lira katkıda bulunan Pektim, sadece 605 milyon dolara elden çıkarılıyor!

Oynana tiyatrodan başrol Uzanlara verilmiş, Sanko-Zorlu ortaklığı ve Vakıflar Bankası da figüran olmuşlardır!

Peki, bu tiyatronun senaryosunu kimler yazdı? Şimdilik bu bilinmiyor. Bu bilinmeyi çözebilmeniz için size bazı ipuçları vermek istiyorum:

Bir televizyon söyleşisinde, eski MİT Ajanı Prof. Mahir Kaynak şöyle demişti: "Eğer Türkiye'de üç yüz kişi bir araya gelirse, biliniz ki aralarında mutlaka bir MİT ajanı vardır. Eğer

üç bin kişi bir araya gelirse de biliniz ki aralarında mutlaka bir de yabancı istihbarat örgütünün ajanı vardır!"

Mahir Kaynak'ı seversiniz sevmezsiniz o yan bir konudur, ama çok deneyimli eski bir ajanın bu saptamasını ciddiye almamız gerekir.

İşte şimdi ben de eski ajan Prof. Mahir Kaynak'ın söylemin-den esinlenerek benzer bir tez üretiyorum:

"Eğer herhangi bir ülkede, rüşvetin veya hortumlamanın boyutu yüz milyon dolar düzeyindeyse, biliniz ki o vurgunun veya soygunun içinde mutlaka bir hükümet üyesi ve birkaç çok üst düzey bürokrat vardır. Eğer vurgunun veya soygunun boyutları milyar dolara ulaşmışsa, biliniz ki oyunun içinde mutlaka çok güçlü bir yabancı istihbarat örgütünün adamları da vardır!"

Peki, ben bu tezimi hangi verilere dayandırıyorum?

Anlatayım.

Rusya'da özelleştirme Girişimleri bölümünde ayrıntılarıyla yazdım, lütfen oraya bir kez daha göz atınız. Orada, bir kez daha şunu göreceksiniz:

Mart 2000'de Rusya Devlet Başkanı seçilen Putin, ilk savaşını kendilerine "oligark" denilen özelleştirme vurguncularına karşı yapar. Putin bu kişileri şöyle tanımlar:

"Bunlar bulanık suda balık avlamışlardır! Sovyetler'in çökmesi sırasındaki kargaşadan yararlanarak, özelleştirmeyi fırsat bilerek ve üst düzey devlet yöneticilerine yanaşarak devletin büyük bir servetini, yer altı ve yerüstü kaynaklarını ele geçirmişlerdir!"

Putin, özelleştirme soyguncularının üstüne kararlılıkla gidince, yalnız oligarkların değil, onların Amerikalı ortaklarının da etekleri tutuşur! Önce, ünlü Amerikan Gazetesi International Herald Tribune devreye girer, oligarklar adına günah çıkarır, özelleştirme sırasında çok sayıda karanlık alışverişlerin yapılmış olduğunu itiraf eder ve Rusya Devlet Başkanı Putin'e, olan olmuştur oturup anlaşın, öpüşün, barışın, yollu bir öneride bulunur. Bu öneri ve uyarının hemen ardından Amerikan Gizli İstihbarat örgütü CIA, açıkça şu formülü önerir:

"Putin ile oligarkların savaşı tıpkı İran-Irak savaşına döndü! İki tarafın da kazanma şansı yoktur! En doğrusu, iki tarafın bir pazarlık masasına oturması ve sonunda barış ilan etmesidir. Pazarlık şöyle olmalıdır: Oligarklar, son on yılda ele geçirdikleri servetin bir kısmını Rus Halkı'na geri versinler. Sahte özelleştirme yoluyla ele geçirdikleri şirketleri devlete iade etsinler ve ülkede gerçek yatırımlara başlayacaklarına söz versinler. Buna karşılık, Putin de oligarkların artık yakasını bıraksın!"

Özelleştirme adı altında Rusya'yı soyup milyarlarca dolarlık serveti ele geçiren Rus oligarklarla Rusya Devlet Başkanı Putin'in arasını, CIA bulmaya çalışıyor! Neden? Nedeni açık: Rusya'da gerçekleştirilen özelleştirme soygununun bir ayağı dışarıdaydı, Washington'day di, işte CIA o ayağın çıkarlarını korumak için araya girmişti!

Özelleştirme, 20. yüzyılın en büyük soygun planıdır.

Özelleştirme, halkın malının, halkın elinden alınıp başkalarına haraç-mezat satılmasıdır.

Dünyadaki bütün büyük özelleştirmelerin arka planında yabancı şirketler yer almıştır.

Türkiye'de henüz, büyük özelleştirmelerin perde arkası araştırılmamış, perde arkasındaki yabancı şirketler henüz ortaya çıkarılmamıştır.

Pektim, milyarlarca dolar değerinde bir servetti ve halkın malıydı.

Petkim'in özelleştirilmesinin arka planındaki yabancı şirketler kim, henüz bilmiyoruz. Zaten öğrendiğimizde de vakit çoktan geçmiş olacak!

****Petkim'e Kimler Ne Zaman Göz Dikmişti?**

Amerikan ve Batı Avrupalı iş çevreleri için çıkan, Executive Intelligence Review adlı bir dergi bulunmaktadır. Bu dergi zaman zaman, değişik ülkelere dair "hizmete özel" gizli raporlar da yayınlar. İştî bundan 30 yıl önce, bu derginin Türkiye hakkında hazırlamış olduğu gizli rapordan bir bölüm:

" ...Büyük devlet kuruluşlarından biri olan PETKİM, Türkiye'yi petro-kimya ürünleri bakımından kendi kendine yeterli olacak bir hale getirmeye çalışmaktadır. *Dünya bankası ise bu tür tesisleri, Türkiye için, fazla sermaye gerektirdiği gerekçesiyle tavsiye etmemekte ve yapılmasına karşı çıkmaktadır.*"

Son sözcüklerin altını ben çizdim, söylenenlerin can damanı olduğu için.

Açıkça görülüyor mu, Amerikan emperyalizminin maşası Dünya bankası 30 yıl önce Petkim'in kurulmasına karşı çıkmıştır! Ve 30 yıl boyunca Washington, IMF ve Dünya Bankası Türkiye'yi sanayi yatırımlarından geri bıraktırmak için bin türlü yol denemiş, bin türlü baskı yapmışlardır. Ne zaman ki Türkiye'de kendilerine hizmet edecek hükümetler kurulmuş, o zaman da tüm sanayi kuruluşlarının satışını dayatmışlar ve başarıya ulaşmışlardır!

****Petkim'in Özelleştirilmesine Karşı İşçiler Ne Yaptı?**

Petkim'in satış ihalesi yapılırken, aynı gün, Aliğa Pektim çalışanları İzmir-Çanakkale Otoyolu'na çıkarak Ankara'ya doğru yürüyüşe geçtiler. Yürüyüş sırasında işçiler, AKP'nin amblemi olan ampul, "Bu ampul artık emekçileri değil, hırsızları, karanlık odalarda paraların paylaşılması temsil ediyor" diyerek kırdılar.

Ertesi sabah Ankara'ya varan işçiler, Hazine'nin önünde özelleştirmeyi protesto ettiler. İşçiler, "Özelleştirme satış değil, yandaşlara hediye" diye bağırıyorlar.

Petkim'in satışının onaylanmasından sonra da protestoyu devam ettiren Aliğa Pektim İşçileri, 1 Temmuz 2003 günü işbaşı yapmadılar.

Pektim işçilerinin yaptıkları eylemler şimdilik bu kadar!

Peki bu tür eylemler, özelleştirmecileri yollarından çevirmeye yeter mi?

Özelleştirmeciler, zaten bu kadarcık bir protesto olacağını bilir ve beklerler. Onlar, bu eylemlerin bir süre sonra saman alevi gibi söneceğini de bilirler!

Pektim İşçileri'nin de eylemleri, saman alevi gibi sönüp gidecek mi?

Peki, Pektim İşçileri'nin bağlı olduğu sendikanın özelleştirmeye tepkisi ne oldu?

Pektim İşçileri, Türk-İş'e bağlı Petrol-İş Sendikası'nın üyeleridir.

Türk-İş Başkanı Salih Kılıç'ın Petkim'in özelleştirilmesine karşı tepkisi, satış fiyatının düşük olması! Salih Kılıç, teklif miktarının komik olduğunu söylüyor. Yani, yüksek fiyata satılmış olsaydı, Salih Kılıç'ın pek fazla tepkisi olmayacaktı!

Bu tür tepkiyle mi özelleştirmelerin önüne çıkılacak?

Petrol-İş Sendikası'nın Başkanı Mustafa Öztaşkın ise tepkisini şöyle dile getiriyor:

"Bizim için kime verildiği önemli değil, biz işimize ve geleceğimize sahip çıkıyoruz."

Şunu mu anlıyoruz: Eğer Pektim, bir yabancı şirkete verilseydi ve işçilerin işleri ve gelecekleri o yabancı şirket tarafından güvence altına alınsaydı, ortada hiçbir sorun olmayacak mıydı?

Mustafa Öztaşkın da tıpkı Salih Kılıç gibi, satış fiyatına tepkili:

"Teklif miktarı çok düşük. Bu satış falan değildir, bu bir hediye, soygundur."

Bu demektir ki, satış fiyatı yüksek olsaydı, Mustafa Öztaşkın'ın da pek fazla itirazı olmayacaktı!

Petrol-İş Sendikası Aliğa Şubesi Başkanı İbrahim Doğangül, diğer sendikacılardan farklı bir tepki veriyordu:

"Petkim'e dün giremediniz, yarın da giremeyeceksiniz. Sizi Pektim yakınlarında bile görmek istemiyoruz. Bu işletmeler halkın malıdır. Bizler sadece orada üretim yapmakla değil, bizlere verilmiş bu emanetleri korumak kollamakla da yükümlüyüz."

İşte, özelleştirme soyguncularının karşısına ancak böyle bir söylemle karşı çıkılabilir. Peki, İbrahim Doğangül bu söylemi eyleme dönüştürebilecek mi?

Bekleyip göreceğiz.

"Ben asıl Ortadoğu Politikaları üzerin ders veriyorum. Londra da bir Arap gazeteci ile konuşurken bana, 'Tanrı bizi cezalandırmak için petrolü verdi' dedi. Hem tembellik, hem ezilme. Ben de bunu Washington da bir konferansımda anlattım ve eski Amerikan Büyükelçisi Morton Abromovits'e, 'Ne namussuz ülkesiniz, herkesle oynuyorsunuz. Onu ona, bunu buna çatıştırıyorsunuz' dedim. O da bana, 'Sen uluslar arası ilişkileri anlamamışsın. Gel şu pencereden altı kat aşağıya bir bak! Saniyede kaç araba geçiyor. Bunlar bir gün kontak kapatsa bizim devlet yıkılır! Devletin yaşaması için her şeyi yaparız. Namussuzluğu da yaparız! Siz de öğrenin, yapın' dedi.

Yani açıkça, 'Biz Ortadoğu'yu sömürüyoruz!' dedi. Bundan da korkmuyorlar. Neden? Nedeni belli: ABD'yi dövecek bir güç yok."

Prof. Dr. Hasan Koni

(Kaynak: Erol Bilbilik, E. Dz. Bnb., "ADD'nin dergisinden 'ABD'ye teslim' olalım çağrısı", Aydınlık, 24 Haziran 2001)

TUPRAŞ'IN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

****Tüpraş'ı tanıyalım**

16.11.1983 tarihinde kurulan, 18.06.1984 tarihinde TPAO'ya bağlı şirkete dönüştürülen Tüpraş'ın Türkiye'de 4 rafinerisi bulunmaktadır:

İzmit İPRAŞ Rafinerisi, İzmir ALİAĞA Ra finerişi, Kırıkkale Rafinerisi ve Batman Rafinerisi.

Tüpraş'ın:

Kurulu Hampetrol İşleme Kapasitesi: 27,6 milyon ton-yıl
Son yıl işlenen hampetrol (1999) : 22,4 milyon ton-yıl
Hampetrol depolama kapasitesi : 1,9 milyon metre küp
Ürün ve araürün depolama kapasitesi : 2,6 milyon metre küp

Tüpraş rafinerilerinin hampetrol ihtiyacı Suudi Arabistan, İran, Irak, Libya, Mısır, Suriye Kazakistan Cezayir, Rusya Federasyonu, serbest piyasa ve yurtiçinde TPAO'dan sağlanmaktadır.

Tüpraş'ın hampetrolde ürettiği ürünler şunlardır: Motorin, fuel oil, benzin, nafta, jet yakıtı, asfalt, LPG, makine yağları.

Sermaye Durumu

Tüpraş'ın sermayesi 250 katrilyon 419 trilyon 200 milyar olup, hisselerin dağılımı şöyledir:

Devlet : Yüzde 65,8

Özel : Yüzde 34,2

Bu tabloya bakarak, Tüpraş, T.C. Devleti'nin malı, yani Türk Halkı'nın malıdır diyebiliriz. Zira, Tüpraş hisselerinin yüzde 65,8'i Türk Halkı'na aittir.

Tüpraş'ın Türk Ekonomisi'ne Katkısı

Tüpraş, Türkiye'de en çok ciro yapan, en çok para kazanan ve devlete en çok vergi veren dev bir kuruluştur. Her yıl, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi kuruluşu" listesinde birinci sırayı alan bir kuruluştur.

Son dört yılda Tüpraş'ın sağladığı kazanca bakalım:

Yıllar	Net Kâr (Milyon Dolar)
1999	394,3
2000	361,7
2001	130,4
2002	106,0

1999 rakamlarına göre Tüpraş, devlete ödenen tüm vergilerin yüzde 12'sini vermekteydi.

Personel

Tüpraş'ın dört rafinerisinde çalışanlar:

Yönetici kadrosu	: 869
İşçiler	: 3239
Özel Güvenlik Teşkilatı	: 464
Toplam	: 4572

Tüpraş, neden satılmak isteniyor?

Özelleştirmenin Türkiye'deki propagandacıları, sürekli olarak Türk halkı 'na şunu söylediler:

"Zarar eden işletmeleri satın yerine kâr edecek işletmeler kuracağız."

Peki, şimdi biz soralım: Her yıl kâr eden, "Türkiye'nin ihracatta tük 10 Kuruluşu" listesine her yıl giren, büyük miktarda vergi vererek devletin bütçesine çok önemli katkıda bulunan Tüpraş, neden özelleştirilmek isteniyor?

Tüpraş'ın özelleştirilme emri, IMF tarafından verilmiştir.

Tüpraş, dünyanın 400 büyük şirketinden biridir.

IMF, bu büyük kuruluşu Türkler'in elinden almak istemektedir.

Türkiye'nin tüm ekonomik kalelerini ele geçirmekte kararlı olan sömürgeciler, Tüpraş gibi çok önemli bir kaleyi de ellerine geçirmek istemektedirler. İçimizdeki işbirlikçiler de, sömürgecilere uşaklık yapmakta, özelleştirmelerin hızla yapılması için büyük çaba harcamaktadırlar.

Haziran 2003'de, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, Tüpraş'ın yüzde 51 hissesini blok olarak satmayı düşündüklerini açıkladı.

Tüpraş'a müşteri olanların arasında Rus petrol devi Lukoil'in de bulunduğu hatırlatılarak Bakan'a soruldu:

- "Bir Rus şirketi Tüpraş'ın yüzde 51'ine tek başına talip olursa vermeyi düşünür müsünüz?"

Bakan yanıtladı:

- "Parayı getiren ihaleyi kazanırsa elbette alır. Bir sınırlama mız yok."

Türkiye'nin yaklaşık 30 milyon tonluk petrol ürününü tümüyle Ruslar'ın yönetimine bırakmaktan rahatsız olup olmayaacağı sorulduğunda, Bakan Unakıtan şu yanıtı veriyordu:

- "Parayı getiren ister Rus olsun, ister başkası, ihale kurallarıımıza uyana Tüpraş'ı satarım."

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın bu sözlerini tüm yurtseverler bir ibret belgesi olarak çerçeveletip oturma odalarının bir duvarına asmalıdırlar"

Yaptığımız araştırmalardan biliyoruz, en acımasız özelleştirmelerin yapıldığı Latin , Amerika, Asya ve Afrika Ülkeleri'nde bile bir bakan bu kadar pervasız olamamıştır!

Tüpraş'ı satmak vatani satmak demektir!

Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, hiç çekinmeden, en çok parayı verecek olana vatani satacağını açıkça ilan etmektedir!

Peki, vatan satılırken işçilerimiz, işçi sendikalarımız, aydınlarımız, demokratik kitle örgütlerimiz, köylülerimiz, memurlarımız, kadınlarımız, erkeklerimiz, gençlerimiz, yaşlılarımız, milliyetçilerimiz, solcularımız, sosyal demokratlarımız ne yapıyor?

Özelleştirmeye karşı ta baştan beri eylemli olarak karşı çıkmış olan Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Tüpraş'ın özelleştirilmesini şöyle değerlendiriyordu:

"Böyle bir kuruluşu satmak, feci bir cinayet, hatta affedilmeyecek bir ulusal ihanettir. Devletin sırtında değil, cebini dolduran bir kuruluş satışa sunuluyor."

Tüpraş'ın dört bine yakın işçisi, Türk-İş'e bağlı Petrol-İş sendikasının üyesi.

Tüpraş, peşkeş çekilirken Petrol-İş ne yapıyor?

Tüpraş, yabancı sermayeye terk edilirken Türk-İş ne yapıyor?

Tüpraş'ın dört bir işçisi ne yapıyor?

SEKA'NIN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

*"Bir memleket kağıdını kendi yapmadığı zaman,
ulusal kültürünü yabancı lütfunu bağlar.
Kapitülasyonların en tehlikelisi budur."*

Mustafa Kemal Atatürk

****Seka Balıkesir İşletmesi Satıldı**

Albayraklar Davası'nda ihaleye fesat karıştırmaktan Başbakan Tayip Erdoğan'la birlikte yargılanan, 2 ay 27 gün hapis, para cezası ve bir yıl ihaleden men cezası alan Muzaffer Albayrak, Balıkesir-SEKA'yı Haziran 2003'de 1 milyon 100 bin dolara satın aldı. Bu satış, fabrikalarla beraber, bakın neleri kapsıyordu:

1980 dönüm arazi, 185 lojman, 47 iş makinesi, sosyal tesisler, Ovabayırı'nda bulunan Su Pompa Tesisleri.

Eskiden İstanbul'da işportacılar, ucuz malları;

"Batan geminin malları bunlar, yağma gitti!"

diye bağırarak satarlardı. İşte SEKA Balıkesir'de böyle satılmıştır:

"Batan Türkiye'nin malları bunlar, yağma gitti!"

Gerçekten SEKA Balıkesir, sözcüğün tam anlamıyla, yağmalanmıştır. Gerçek değerinin 50 milyon dolara yakın olduğu tahmin edilen SEKA Balıkesir, İstanbul'da bir daire parasına peşkeş çekilmiştir.

SEKA Balıkesir'in yeni sahibinin ihaleye fesat karıştırmaktan yargılanıp mahkum edilmiş bir kişi oluşu da, özelleştirmenin ruhuna uygundur. Çünkü özelleştirme, bir soygun planıdır ve yalnız Türkiye'de değil, Latin Amerika'da, Asya'da, Afri-

ka'da ve Rusya'yaki özelleştirmelerde hep mafya ve çeteler devreye girmiştir.

SEKA Balıkesir'i ele geçiren Albayrak'lar, fabrikayı teslim alır almaz, 287 işçinin işine son vermiştir.

Peki, fabrikaları özelleştirirken, yani yağmalanırken, SEKA Balıkesir'in işçileri ve onların sendikası ne yapmıştır?

İşçilerin bağlı olduğu Selüloz-İş Sendikası özelleştirme sırasında sessiz kalmış ve işçiler tarafından, "işçileri satmakla" suçlanmıştır.

SEKA Balıkesir'de 287 işçinin işine son verilirken, satılan bir diğer SEKA işletmesi olan SEKA Afyon'dan da 226 işçi atılmıştır. Afyon'dan ve Balıkesir'den atılan 150 işçi, üzerlerinde tek tip şapka ve mavi gömlekler, 7 Temmuz 2003'te Ankara'ya doğru yola çıktılar.

İki işletmeden atılan toplam işçi sayısı 513, ama protesto için yollara düşen işçi sayısı sadece 150!

Protestocu işçilerin mavi gömleklerinin göğsünde şunlar yazılıydı:

"Özelleştirme Mağdurları"

SEKA'nın 150 Özelleştirme Mağduru, 9 Temmuz 2003 günü Ankara'ya varır. Türk-İş Genel Başkanı Salih Kılıç ve yönetim kurulu üyeleri tarafından karşılanırlar. Ankara'da yürürken IMF karşıtı sloganlar atarlar. Hep beraber, Türk-İş Genel Merkezi'ne giderler. Toplantı yapılır. Başkan Salih Kılıç bir konuşma yapar. Sonra ne olur? Sonra bir şey olmaz, herkes evin yolunu tutar.

Peki, SEKA'nın 150 Özelleştirme Mağduru Ankara'ya; Türk-İş Başkanı'nın nutkunu dinlemeye mi gitmişti?

İhbar ve kıdem tazminatlarının ödeneceğini öğrenen "Özelleştirme Mağdurları" seslerini kesip oturmuşlardı.

SEKA Balıkesir ve SEKA Afyon İşçileri ve onların sendika yöneticileri, satılan yalnız fabrikaları değil, vatanın bir parçası olduğunun bilincine henüz varamamışlardı.

SEKA işçileri, yalnız kendilerinin değil, çocuklarının da ek-mek kapısının kapandığının farkına varamamışlardı. Bugün el-lerine sıkıştırılacak üç beş liraya razı olmuşlardı. Ellerine tutuş-turulacak paraların bile devlet tarafından ödeneceğini de hiç dikkate almamışlardı.

Albayraklar'ın SEKA Balıkesir'de işten çıkardığı işçilere ödenecek toplam tazminat miktardı, 9 trilyon lira tutmaktadır. Bu para devletin kasasından çıkacaktır, yani Türk Halkı ödeyecektir.

Şu hesaba bir bakar mısınız:

Devlet, SEKA Balıkesir'in8 satışından üç taksitte (tabi eğer ödenirse) 1 milyon 100 bin dolar yani 1,5 trilyon lira alacaktır. Ama, çıkarılan işçilere hemen 9 trilyon tazminat ödeyecektir. Yani devlet bu işten 7,5 trilyon zarar etmiş olacaktır! Hani, büt-çe açığını kapatmak için özelleştirmeyi savunanlar vardı! Oysa burada bütçeye durup duruk 7,5 trilyon yük yüklenmiş olmu-yor mu?

Özelleştirmenin bir soygun planı olduğunun bir talan ve yağmalama olduğunun SEKA Balıkesir'in satışından daha iyi bir kanıtı olabilir mi?

****SEKA'nın Giresun'daki Aksu Kağıt Fabrikası Satıldı**

23 Haziran 2003'de, SEKA Giresun Aksu Kağıt Fabrikası satış amacıyla ihaleye çıkarıldı.

SEKA Giresun Aksu İşçileri, fabrikalarının özelleştirilmesini önlemek amacıyla saçlarını kazıttılar!

16 Temmuz 2003'de Seka Giresun Aksu Kağıt Fabrikası, 3 milyon 500 bir dolara Milda A.Ş.'ye satıldı.

Fabrikada çalışan işçiler ve ailelerinden oluşan 750 kişilik bir grup, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'a protesto faksı çektiler!

Fabrika işçilerinin bir bölümü direnişe geçti, açlık grevine başladı.

Direnış ve açlık grevi, 23 Temmuz 2003'de sona erdi. Çünkü, çıkanlan işçilerin kamuda yeniden istihdam edileceğine dair hükümetten söz almışlardı!

Bütün bunlar açıkça şunu ortaya koymaktadır: Henüz Türkiye'de işçiler ve onların bağılı olduğu sendikalar, özelleştirmenin Türkiye'nin bağımsızlığına aykırı, bir vatan satıcılığı olduğu bilincine varamamışlardır!

Simdi, SEKA'nin elinde kalan işletmelere kısaca göz atalım. Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları Anonim Şirketi (SEKA A.Ş.)nin halihazırda üç büyük işletmesi bulunmaktadır:

- SEKA îzmit işletmesi Türkiye'de kurulan ilk kağıt fabrikasıdır, işletmeye alınış tarihi: 6 Kasım 1936. Üretim türleri: Yazı tabı kağıtları, kaplık kağıt, sülfik kağıdı, imitasyon kraft kağıdı, kraft zarf kağıdı, gri karbon, kromo karbon, Bristol karbon, dosyalık karbon.

- SEKA Taşucu İşletmesi Mersin'in Silifke ilçesinde kurulu olup 18.10.1984'de işletmeye alınmıştır. Üretim türleri: Yüzde 100 kraft selülozundan üretilen kraft layner, kraft torba kağıdı.

- SEKA Kastamonu İşletmesi İşletmeye alınış tarihi: 24 Kasım 1984 Kastamonu ili ve çevresinde yetişen kendir lifinin değerlendirilmesi amacıyla kurulmuştur. Üretim türleri: Sigara kağıdı, sigara filtre uç kağıdı, sigara filtre astar kağıdı, el sargı kağıdı, kendir selülozu.

SEKA'nin Sermayesi

SEKA A.Ş.'nin sermayesi 50 trilyon liradır.
SEKA'nin tamamı, T.C. Devleti'nindir. Yani
SEKA, Türk halkının malıdır. SEKA, Türk
Vatanının bir parçasıdır.

Kendi siyasi geleceklerini ve kişisel çıkarlarını sömürgecilerin çıkarlarıyla birleştirmiş olanlar, SEKA'nın elde kalan son işletmelerini de çabuk tarafından satma hazırlıkları içindedir.

Sıra, SEKA İzmit ve SEKA Kastamonu'ya gelmiştir.

Bu fabrikaların işçileri ve onların sendikaları, buraların da satışına seyirci mi kalacaklar, yoksa vatan satıcılığına karşı ayaklanacaklar mı?

Temmuz 2003'de, Selüloz-İş Genel Sekreteri Halil Bahçeci şunları söylüyordu:

"...Devlet her alanda aciz bırakılmak isteniyor. On bir askerimizin gözaltına alınmasında da görüldü ki, ülkemiz her taraftan kuşatılmış. Bu yağmaya dur demek zorundayız. 'Özelleştirme' kapsamındaki işyerleri başta olmak üzere, tüm işçiler, memurlar, köylüler ve esnaf birlikte hareket ederse basan kazanırız..."

Halil Bahçeci'nin bu sözlerini değerli yazar Attila İlhan, büyük bir coşkuyla, "Hoş geldin, Halk Cephesi" diyerek selamlıyordu. Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın düşündüğü ve söylediği Halk Cephesi'nin kurulması için zaman çok daralıyor...

"Tam bağımsızlık denildiği zaman elbette siyasal, parasal, ekonomik, yasal, askeri, kültürel vb. her yönde tam bağımsızlık ve serbestlik demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde bağımsızlıktan yoksunluk, ulusun ve memleketin, gerçek anlamda bütün bağımsızlığından yoksun olması demektir."

Mustafa Kemal Paşa
5 Ekim 1919

Kutup Yıldızı

kutupyıldızı

TEKEL'İN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

**Tekel'i Tanıyalım

Kısaca TEKEL dediğimiz kuruluşun ticari şirket olarak adı şudur:

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş.

Tekel'in bünyesinde; 31 Yaprak Tütün İşletme Müdürlüğü, 7 Sigara Fabrikası, 19 Alkollü İçki Üretim Fabrika ve İmalathanesi, 82 Başmüdürlük, 11 Tuz İşletmesi ve 1 Jüt İpliği Fabrikası bulunmaktadır.

Tekel'de toplam 29 bin 273 kişi çalışmaktadır.

- Tekel'in Dünyadaki Yeri

- Tekel, Avrupa'nın en büyük 30 Alkollü-Alkolsüz İçki Üreten Firması arasında yer almaktadır.

- Tekel ürünü Yeni Rakı, dünyada en çok satılan yüksek alkollü içkiler sıralamasında 24. sırada yer almaktadır.

- Tekel'in Türkiye Ekonomisindeki Yeri

- Tekel, 71 markanın üretimini ve 190 markanın satışının gerçekleştirmektedir. Tekel'in, Yıllık Gayri Safi Ulusal Gelir'e olan katkısı, yüzde 2 dolaylarındadır.

- Tekel, 2002 yılında, Gayri Safi Ulusal Gelir'e, 2 katrilyon 900 trilyon katma değer sağlamıştır.

- Tekel, 2001 yılı sonuçlarına göre, Türkiye'de 500 Büyük Firma arasında, üretimden satışlar sıralamasında 8. sırada, kâr sıralamasında ise 5. sırada bulunmaktaydı.

- Tekel, 2002 yılı sonuçlarına göre, Türkiye'de 500 büyük firma arasında, 1 katrilyon 215 trilyon 645 milyon lira net satışla 9. sırada, 318 trilyon 632 milyar lira net kârla 4. sırada yer almaktaydı.

- Tekel, tuz piyasasının yüzde 100'üne, alkollü içkiler piyasasının yüzde 93,5'una, sigara piyasasının da yüzde 58'ine sahip durumdadır.

- Tekel'in son üç yılda ihracattan sağladığı gelir şöyle olmuştur.

2000 Yılı : 7 milyon 256 bin 210 dolar

2001 Yılı : 7 milyon 888 bin 241 dolar

2002 Yılı : 8 milyon 203 bin 313 dolar

• Tekel'in Sermayesi ve Hissedarları Tekel'in Sermayesi, 300 trilyon liradır. Tekel'in hisselerinin yüzde 100'ü, Türkiye Cumhuriyeti devleti'nindir. Yani, Tekel Türk Devleti'nin malıdır. Yani, Tekel Türk halkının malıdır.

****Tekel'i Özelleştirme Girişimleri**

Bülent Ecevit'in Başbakanlığı'ndaki Koalisyon Hükümeti (DSP-MHP-ANAP), IMF'ye imzaladıkları 18. Niyet Mektubu'nda, TEKEL'in 2003 yılına kadar özelleştirileceğine söz vermişlerdi.

Tekel, 05.02.2001 tarihinde özelleştirme kapsamına alındı.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (ÖİB) 09.06.2003 tarihinde, gazetelere verdiği ilanlarla;

- Tekel'in bağlı ortaklığı Sigara Sanayii İşletmeleri ve Ticareti Anonim Şirketi'nde bulunan yüzde 100 kamu hisselerini satış yöntemi ile blok olarak ihaleye çıkardığını duyurdu. Teklif verme süresinin de en geç 26 Eylül 2003 Cuma günü saat 18.00 olduğunu ilan etti.

- Tekel'in bağlı ortaklığı Alkollü İçkiler Sanayii ve Ticaret Anonim Şirketi'nde bulunan yüzde 100 kamu hisselerini satış yöntemi ile blok olarak ihaleye çıkardığını duyurdu. Teklif verme süresinin de en geç 26 Eylül 2003 Cuma günü saat 18.00 olduğunu ilan etti.

Kısacası şudur:

Türk Devleti'nin, Türk Halkı'nın malı, vatan parçası TEKEL, 26 Eylül 2003 günü satılacaktır!

****Tekel'e Kimler Talip?**

15 Ağustos 2003 tarihli ünlü İngiliz Gazetesi Financial Times'in 4 milyar dolar fiyat biçtiği TEKEL'e şu firmaların talip olacağı anlaşılmaktadır:

- Dünyanın en büyük sigara üreticilerinden Philip Morris, Tekel'in özelleştirilmesiyle ilgileniyor. Marlboro sigaralarının da üreticisi olan Philip Morris'in Tekel'i 17 yıldır izlediği ve bu kez konuyla ciddi şekilde ilgilendiği belirtiliyor.

- British American Tobacco (BAT)'in Türkiye Genel Müdürü Paul Helderman, Tekel'in özelleştirilmesine katılmayı arzu ettiklerini söylüyor.

- Japan Tobacco (Camel, Winston, Salem sigaralarının üreticisi)
- Imperial Tobacco
- Altadis
- Korean Tobacco
- Ginseng

- Türkiye'de 911 İl, ilçe ve beldede 285 bin noktaya ulaşarak Tekel ürünlerini pazarlayan, dağıtan, 15 bin kişiyi çalıştıran, 3 bin araçtan oluşan filoyla hizmeti bakkal, bayi, büfeci ve diğer tekellerin satıcısı esnafın ayağına götüren esnaf kökenli 964 şirketin temsilcisi bir araya gelerek, Tekel Ürünleri Toptan Satıcılar Birliği Ticaret Anonim Şirketi (TÜTSAB)'ı kurdular. Ve TÜTSAB, Tekel'in özelleştirilmesine katılacaklarını duyurdu. Amaçlarının Tekel'in yerli yatırımcılar elinde kalması olduğunu belirten TÜTSAB yetkilileri, TBMM'den de destek almak amacıyla AKP ve CHP milletvekilleri ile görüştüler. Ancak, TÜTSAB'ın söylemleri ile eylemlerinin ve gerçek niyetlerinin hiçte böyle olmadığı kısa zamanda ortaya çıktı! Tayip Erdoğan'ın oğlu Bilal'in nikah şahitliğini yapan Berlusconi'nin de Tekel'e talip olduğu anlaşıldıktan sonra, çok ilginç ilişkiler de su yüzüne çıktı. TÜTSAB'ın iki aydır, Berlusconi'nin hukuk danışmanları ile görüşmekte olduğu anlaşıldı. Berlusconi'nin danışmanlarıyla

iki aydır görüştüklerini açıklayan TÜTSAB Başkan Yardımcısı İdris Keskinci, İtalyanlarla ortaklık amacında olduklarını söyledi! Daha önce de vurgulamıştık, bir milyar doları aşan tüm özelleştirmelerde mutlaka bir yabancı şirket vardır, bu şirket eğer öne çıkmazsa kesinlikle perde arkasındadır. Perde arkasında duran yabancı şirket, kendisine hizmet edecek yerli bir şirket her zaman bulabilmektedir.

Peki, Türk Halkı'nın malı, Vatan Toprağı Tekel, yabancılara peşkeş çekilirken, Tekel işçileri ve bu işçilerin sendikaları neler yapmaktadır?

****TEKEL'in Özelleştirilmesine Karşı Eylemler**

• "TEKEL Satılırsa Bağımsızlığımız Kalmaz" 14 Nisan 2003 tarihli Hatay Gazetesi'nden öğreniyoruz: Türkiye Tütün Müskirat Gıda ve Yardımcıları İşçileri Sendikası (TEKGIDA-İŞ) Güney Anadolu Bölgesi Mali Sekreteri Orhan Açıkalm, "TEKEL'in özelleştirilmesine karşı mücadelelerini devam ettireceklerini" söylüyordu. TEKEL'in Özelleştirilmesinin Türk Ekonomisi'nin sonu olacağını vurgulayan Açıkalm, "TEKEL satılırsa bağımsızlığımız kalmaz" diyordu. Türkiye'de 4,5 milyon insanın tütün ve bağıcılıktan hayatlarını kazandığını hatırlatan Açıkalm, Tekel'in özelleştirilmesi durumunda yabancı şirketlerin eline geçeceğinden kimsenin kuşkusu bulunmadığını belirterek, zaman içerisinde Türk tütününün ve bağıcılığının piyasadan silineceğini söylüyordu. Orhan Açıkalm, tekeli'nin 2002 yılı itibariyle 5 milyar dolar eden bir kuruluş olduğunu söyledikten sonra, şöyle diyordu: "İşsizliğin 10 milyonlarla ifade edildiği ülkemizde, özleştirmenin hiçbir haklı gerekçesi bulunmamaktadır... İşçi sınıfının yıllar sür«n mücadelelerle kazandıkları sosyal hakları gasp ederek kölelik düzeni kurmak istiyorlar. Amaç ekonomiyi ayakta tutan son kaleleri de yok pahasına çökertmek ve siyasi bağımsızlığımıza son vermektir."

Bölge Başkanı Gürsel Diliçıkık, "Hükümet, bugün, 45 yıldır Gaziantep Ekonomisi'ne büyük katkılar yapan İçki Fabrikası'nı kapatmak istiyor. Hükümeti uyarıyoruz, üzerimize gelmeyin, cesetlerimizi çiğnemenen bizi teslim alamazsınız" dedi. Diliçıkık, işçilere, memurlara, köylülere ve esnafa da şöyle seslendi: "Kurtuluşumuz genel grev!"

Gürsel Diliçıkık'ın ardından söz alan Adana Bölge Sekreteri Ali Gökdemir ise şunları söyledi:

"Yıllık 35 trilyon kâr yapan bir fabrikanın neden kapatıldığı-nı anlamış değilim! Türkiye'de hangi fabrikanın açılıp hangisi-nin kapatılacağına Amerika karar vermektedir. Hükümet, Ame-rika'nın talimatlarını bir çırpıda uygulamaktadır ama emperya-listler şunu bilmelidir ki, Meclis'tekiler teslim olsalar da şuuru-muzda yazılı olan Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi yolumuzu ay-dınlatmaktadır."

Tek Gıda-İş Doğu -Güneydoğu Bölge Başkanı Mecit Amaç ise şunlan söylüyordu:

"Sloganımız; TEKEL vatandır, satılamaz. Yola çıkarken iş yerlerimizden ancak cenazemizi çıkartacaklar diyorduk, hükü-met inanmadı. Türkiye'nin her yerinde mücadeleimiz devam edecektir. Gaziantep ve Şanlıurfa, TEKEL'i savunma mücadele-sinde ilk meşaleyi yakmışlardır. Tıpkı Kurtuluş Savaşı'nda ol-duğu gibi. AKP Hükümeti, TEKEL'e ait işletmeleri birer birer tasfiye etmek istiyor. TEKEL İşçisine, bu saldırıya karşı adam gibi mücadele etmek yaraşırdı, biz de onu yapıyoruz.

• 114 Yıllık İzmir Tekel Fabrikası kapatıldı. Tekel Yönetim Kurulu, 30 Haziran 2003 tarihinde İzmir Sigara Fabrikası'nı ka-patmaya karar verdi. Bu kararın alınmasıyla işçiler direnişe geçti. Tekel İşçileri'ne destek veren Enerji-Sanayi-Maden Kamu İşçileri Sendikası (ESM) İzmir Şube Başkanı Alim Murat-han, hükümetin IMF'nin emrine uyarak özelleştirme yaptığını, şimdi sıranın Tekel'e geldiğini vurguladıktan sonra işçilere dönerek şunları söyledi:

"Bugün burada bu kürsüyü sizler kullanmalısınız! ÇZıkın ve burada arkadaşlarınıza ne yapılmasını sizler dile getirin, biz sendika olarak arkanızdayız."

Tekel İşçileri'nin direnişine destek veren ESM İzmir Şube Başkanı Alim Murathan konuşurken, işçilerin büyük çoğunluğunun üye olduğu Tek Gıda-İş Sendikası yetkilileri ortalıkta gözükmediler! Bu garip durum bazılarınca şöyle açıklanmaktadır: Bu sarı sendikalar işçileri satmaktan, işçileri rant kapısı görmekten başka bir işe yaramamakta, işçilerin çıkarların çok işverenlerin çıkarlarını kollamaktadırlar. ESM'nin açıklamasına destek veren TÜMTİŞ ve KESK de eylem yerinde temsili olarak bulundular. KESK İzmir Şubeler Platformu dönem sözcüsü ve BES Başkanı Musa Sever de işçilerin eylemini destekleyen sözler söyleyerek TEKEL'in kapatılmasını protesto etti.

Peki, sonra ne oldu?

İşçiler yapılan açıklamalar sonrasında bir saat oturma eylemi gerçekleştirdiler ve sonra sessiz sedasız dağıldılar. Ve İzmir TEKEL kapatıldı! Emekli olan işçilerin dışında 103 işçi il sınırları içinde çeşitli depolara dağıtıldı. Daha çok Balatçık Deposu'na aktarılan işçilerden birkaçının kendi isteğiyle il dışına aktarıldığı öğrenildi!

• "IMF'nin İtleri, Sattırmayız KİT'leri" Bağımsız İletişim Ağı (BAİ)'nin internetteki sitesinden, 25.07.2003 günü aşağıdaki haberi öğreniyoruz. Özelleştirme kapsamındaki fabrikaları görmeye gelen Koreli yetkilileri içeri sokmayan Malatya TEKEL işçileri, partisinin il kongresine katılmak için şehre gelen Başbakan Tayip Erdoğan'ı da protesto etti.

Hükümetin özelleştireceğini açıkladığı Malatya TEKEL e talip olan Philip Morris ve adı öğrenilemeyen başka bir şirketin yetkilileri, dün sabah saatlerinden özel uçaklarıyla Malatya'yla geldiler. Fabrika'ya gitmeden önce sendika yetkilileriyle görüşerek fabrikaya girmek ve envanter çıkarmak istediklerini söylediler.

Şirket yetkilileri, bu isteklerinin kesinlikle kabul edilmeyeceğini, işçilerin kendilerini ya da başka bir şirketi fabrikaya sok-

mamakta kararlı olduğunu öğrenince Malatya'dan ayrıldılar. Aileleriyle birlikte fabrikada toplanan işçilerin bir kısmı, Başbakan Erdoğan'ın protestolardan çekindiği için fabrikanın önündeki cadde yerine çevre yolunu kullanacağını öğrenince yürüyüşe geçti. Çevre yoluna giden işçilere burada çevik kuvvet müdahale etti ve işçiler Erdoğan'ın geçeceği yola yaklaştırılmadı. Çevik kuvvet barikatını aşan işçiler Başbakan'ın konvoyunun geçtiği yolda,

"Kahrolsun IMF İşbirlikçi AKP"

"Delikanlı Tayip Bu Yaptığın Ayıp"

sloganları atıldılar.

İşçilere hitaben bir konuşma yapan Türkiye Tütün Tekel Müskirat Gıda ve Yardımcı İşçileri Sendikası (Tek Gıda-İş) Örgütlenme Sekreteri Servet Akbudak,

"İşçilerden kaçanlar meydanlara nasıl inecekler? Bu ülkenin başbakanı artık kendisine ayrılan devlet protokol yolunu bile kullanamıyor. Dün PETKİM'de havadan kaçtılar. Bugün Malatya TEKEL İşçisi'nden kaçmak için kara yolunu kullanıyor. Yarın nereden kaçacaklar" dedi. Daha sonra,

"IMF'nin İtleri Sattırmayız KİT'leri"

"Kaçtı, Kaçtı Başbakan Kaçtı" sloganlarıyla fabrikaya yürüyen işçiler, çevredeki vatandaşlardan da büyük destek aldı. Fabrika önünde basın açıklaması yapan tek Gıda-İş Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge Başkanı Mecit Amaç, "biz halkız, biz yoksuldan yanayız, diyerek oy alanların, bugün işçilerden kaçtığını" söyledi.

28 Ağustos 2003 günü, Tek Gıda-İş Örgütlenme Sekreteri Servet Akbudak ile telefonda konuştum. Özelleştirmeye karşı savaşımında son durumun nasıl olduğunu sordum. Sesinden ve konuşma üslubundan bilgili ve bilinçli bir işçi temsilcisi olduğu hemen anlaşılan Servet Akbudak bana telefonda özetle şunları söyledi:

"Önce şunu vurgulamak isterim ki, özelleştirme haince bir işgaldir! Ben, işgalcilerden çok, onların hain işbirlikçilerine karşı kızgınlım, öfke doluyum... TEKEL, Türkiye'de 5 milyon insanı

besleyen bir kurumdur ve işte bunu yok etmek istiyorlar. Yani 6 milyon insanımızı aç bırakmak istiyorlar! Malatya TEKEL'de başlatılan eylemi ben organize ettim. Eylemimiz aynı kararlılıkla sürmektedir. 26 Eylül'e yaklaştıkça, eylemlerimiz tırmanarak sürecektir, bunda çok kesin kararlıyız! Malatya TEKEL eylemimizde, fabrikayı almaya talip yabancı şirket temsilcileri, bir Pazar günü, yanlarına bizim İçişleri Bakanlığı'nın emriyle verilen emniyet güçlerimizle birlikte, tıpkı hırsızlar gibi gizlice fabrikaya girmişler, dolaşmışlar! Bizi en çok üzen, yaralayan nokta, bu hain işgalcilere bizim emniyet güçlerimizin korumacılık görevi yapmış olmalarıdır! Ama bütün bunlar boşunadır. İşyerleri bizim denetimimiz altındadır ve iş yerlerimizi terk etmeme kararımız çok kesindir! Biz yalnız bununla da kalmayacağız, yakında bölgesel mitingler başlatacağız. Bugüne kadar bizim Malatya'da başlattığımız ve başarıyla sürdürdüğümüz eylemlere benzer eylemlerin Ege, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'nde başlamamış olmasına hayret ediyorum, üzülüyorum. Bunun bir tek açıklaması olabilir, o da şudur ki, oradaki yöneticiler, işçiler üzerinde ağır baskılar kurmuş olabilirler. Biz, bugünlerde oradaki işçi arkadaşlarımızı ve sendika yöneticilerini uyaracağız, gerekirse gidip destek vereceğiz... aslında ben size şunu söylemek istiyorum, yaşadıklarımın ve gördüklerimden dolayı bilerek söylüyorum, eğer bizler özelleştirme işgalcilerine ve onların hain işbirlikçilerine karşı savaşımızı, direnişimize tüm Türkiye geneline yayabilsek, emin olun korkup kaçacaklar! Bunun kanıtını biz Malatya'da gözlerimizle gördük, keşke siz de orada olsaydınız da görseydiniz! Aslında hem özelleştirmenin işgalcileri hem de onların hain işbirlikçileri çok kokaklar, yeter ki onlara karşı kesin kararlı bir cephe oluşabilin!"

Aslında özelleştirmenin, vatanın satılması olduğu bilincine varıldığı ve ilkeli, bilinçli ve onurlu Servet Akbudak'ların Türkiye'nin her yöresinden fışkırdığı gün, hem özelleştirmecilerin hem de onların içimizdeki işbirlikçilerin sonu gelecektir!

- Tekel Cevizli Tesisleri ile Paşabahçe içki Fabrikası'nda çalışan işçiler, 25.04.2003 günü, kurumun özelleştirme kapsamına alınması nedeniyle protesto eylemi yaptılar. Tek Gıda İş Sendikası'na üye Tekel Cevizli Tesisleri'nde çalışan yaklaşık 200 işçi, Atatürk Anıtı'na, "Atam Emanetine Sahip Çıkıyoruz" yazılı çelenk koydular. Kartal'daki eylemle aynı saatlerde Paşabahçe'deki Tekel İçki Fabrikası işçilerinden bir grup da işyerlerinden çıkarak 300 metre ilerideki Atatürk Anıtı'na sloganlar eşliğinde yürüdü.

- TEKEL'in özelleştirilmesine sayılı günler kala, sendikalar özelleştirmeye engel olabilmek için eylem üstüne eylem yaparken T.B.M.M.,'de büyük bir skandal patlak verdi. AKP'li ve CHP'li 10 milletvekilinin Haziran 2003'de Tekel'e talip olacak şirketler arasında adı geçen Philip Morris tarafından ABD'ye götürüleceği duyuldu. 04.06.2003 tarihli Star Gazetesi'nin haberine göre, Washington'a götürülecek 10 milletvekilinden dokuzu şunlar: AKP'den: İstanbul Milletvekilleri İbrahim Özal, Nazım Erken, Ankara Milletvekili Reha Denemeç, Batman Milletvekili Afif Demirkıran, Sakarya Milletvekili Erol Cebeci. CHP'den: Bursa Milletvekili Ali Dinçer, İstanbul Milletvekili Zeynep Damla Gürel, İzmir Milletvekili Nükhet Hotar, Edirne Milletvekili Necdet Budak. Milletvekillerinin bir bölümü resmen geziye katılacağını bildirdi. Milletvekillerinin rezervasyon için Philip Morris ile bağlantı kurdukları öğrenildi.

- Tekel, Vatandır: 15 Haziran 2003 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nden okuyoruz. AKP Hükümeti'nin Petkim'i satmasının ardından Tekel'i de elden çıkarma girişimlerine hız vermesine karşı çıkan emek cephesi, gücünü İzmir'de birleştirdi. Aliağa Pektim İşçilerinin bağlı oldukları petrol-İş Sendikası ile önceki geceyi Balatçık Yaprak Sarma Fabrikası'nda geçiren ve dün sabah erken saatlerde dışarıya çıkan Tekel çalışanları İzmir Alsancak semtindeki fabrika önünde bir araya geldi. Pektim işçileriyle hep bir ağızdan; "Şalter inecek, bu iş bitecek"

"Tekel vatandır satılamaz!"

"Yaşasın sınıf dayanışması!"

"ABD imamı Tayyip!"

sloganlarını atan emekçiler, hükümete sert uyarılarda bulundular. Tekel'in Alsancak Yaprak İşletme Tesisi önünde bir açıklama yapan Türk-İş Temsilcisi Mustafa Kundakçı, hükümetin özelleştirme adı altında vatani satılığa çıkardığını söyleyerek, "Bu ülke bizim. Yurdumuzu sattırmayacağız. Halkımızı sömürgeleştirmek isteyenler karşılarında daha güçlü bir emek kesimi bulacaklar" dedi.

İstanbul Cibali'de Tekel Alkollü İçkiler ve Pazarlama-Dağıtım Müessese Müdürlüğü binası önünde toplanan çalışanlardan oluşan bir grup eylemci adına açıklama yapan Tek Gıda-İş Sendikası 5 No'lu Şube Yönetim Kurulu Üyesi Emir kılıç, "Tüm gücümüzle özelleştirmeye hayır diyoruz. İşyeri terk etmeme eylemimiz bir başlangıçtır" diye konuştu.

• Özelleştirme Karşısı İnsan Zinciri Maltepe'deki TEKEL fabrikasında çalışan işçiler, 19 Haziran 2003 günü, kurumun özelleştirilmesini protesto etmek amacıyla fabrikanın çevresinde el ele tutuşarak insan zinciri oluşturdu. TEKEL'in ana giriş kapısı ile sahip tarafındaki kapısından öğle saatlerinde çıkan yaklaşık 1200 işçi, el ele tutuştu. "TEKEL Ulusal Varlığımızdır, Özelleştirilemez"; "Toprağımız, Tütünümüz, Ekmeğimiz İçin El Ele" yazılı dövizler taşıyan işçiler, TEKEL'in sahil kapısında toplanarak işyerlerine döndüler.

• Cesedimizi Çiğnemedен Teslim Alamazsınız! 13 Temmuz 2003 tarihli Aydınlık Dergisi'nden öğreniyoruz. Gaziantep ve Şanlıurfa Tekel İşçileri işyerlerini terk etmiyor. İşçiler 7 Temmuz günü saat 15'de kefenleri giyip, işyerlerini terk etmeme eylemine başladılar.

Özelleştirme kapsamından çıkarılarak kapatılması kararlaştırılan iki fabrikada eylem, kapatma kararı iptal edilene kadar devam edecek. AKP Hükümeti'nin kapatma hazırlığı yaptığı Şanlıurfa Suma Fabrikası İşçileri de aynı gün, kefenleri giyip, işyerini terk etmeme eylemini başlattılar. Tek Gıda-İş Gaziantep

"... Geçmişte, özellikle Tanzimat Dönemi'nden sonra, yabancı sermayesi memlekette ayrıcalıklı bir yere sahip oldu. VE bilimsel anlamda denilebilir ki, devlet ve hükümet yabancı sermayesinin jandarmalığından başka bir şey yapmamıştır.

Artık her uygar devlet gibi, yeni Türkiye'de bunu kabul edemez. Burası esir ülkesi yapılamaz."

Mustafa Kemal

Şubat, 1923

Kutupyıldızı

kutupyıldızı

TÜRK TELEKOM'UN ÖZELLEŞTİRİLMESİ

**Kuruluştan Satışa Giden Yol

4 Şubat 1924 : 406 sayılı Telefon ve Telgraf Kanunu ile yurdun her tarafında telefon tesisi etme ve işletme görevi PTT Genel Müdürlüğü'ne verildi.

11 Eylül 1926 : Türkiye'de ilk otomatik telefon santrali, 2000 hatlık kapasitesiyle Ankara'da hizmete verildi.

11 Eylül 1929 : Tek devreli ilk şehirlerarası haberleşme Ankara-İstanbul arasında gerçekleştirildi.

Kasım 1973 : İlk Otomatik teleks santrali kuruldu.

6 Nisan 1976 : Çok kanallı yurtdışı haberleşmesi sağlandı.

18 Aralık 1984 : İlk sayısal telefon santrali, Ankara-Kavaklıdere'de hizmete verildi.

10 Nisan 1985 : İlk kez fiber optik kablo Ankara-Konya karayolunun 37. kilometresinden itibaren döşenmeye başlandı.

23 Ekim 1986 : Mobil telefon, Ankara ve İstanbul'da; çağrı cihazları da Ankara, İstanbul ve İzmir'de hizmete verildi.

Aralık 1988 : İlk olarak Ankara, Çankaya'da Kablo TV hizmeti verilmeye başlandı.

23 Şubat 1994 : Türkiye, GSM teknolojisiyle tanıştı. Haberleşmede sınır tanımayan GSM, ilk kez Ankara, İstanbul ve İzmir'deki abonelerine hizmet vermeye başladı.

11 Ağustos 1994 : Türkiye'nin ilk uydusu TÜRKSAT uzaya fırlatıldı.

24 Nisan 1994 : PTT'nin P'si Posta hizmetleriyle TT'si Telekomünikasyon hizmetleri birbirinden ayrıldı. Türk Telekomünikasyon A.Ş. kuruldu.

Bu girişim, minareyi çalmak üzere harekete geçenlerin kılıf hazırlamada attıkları ilk adım oldu!

10 Temmuz 1996 : Türkiye'nin ikinci uydusu TÜRKSAT İC uzaya fırlatıldı.

29 Ocak 2000 : Türk Telekom, 23948 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4502 sayılı kanun ile KİT statüsünden çıkarıldı. Böylece, Türk Telekom, özel hukuk hükümlerine tabi bir Anonim Şirket oldu.

Minareyi çalacak olanlar kılıfı çoktan hazırlamışlar ve ikinci önemli adımı da atmışlardı.

1 Kasım 2000 : Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz, "Türk Telekom'u ucuza kapatmak isteyen tilkiler var! Yerli, yabancı birçok kişi, devletin altın yumurtlayan tavuğunu kendi kümeslerine almak istiyorlar. Halka arzda ısrarlıyım. İnanmadığım hiçbir ifadenin veya metnin altına imza atmam" diyordu.

Ergenekon'dan dağı delip çıkan "kurt" Eniz Öksüz, çok konuşacak ama maalesef "tilkiler"le baş edemeyecekti! Devletin altın yumurtlayan tavuğunu, yabancılardan koruyamayacaktı!

3 Kasım 2000: Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz, "Türk Telekom'un özelleştirilmesi "ben sattım" şeklinde olamayacak. Özelleştirme adam gibi yapılacaktır. Parayı veren, değerini veren, düdüğü çalacaktır" diyordu.

Herkesten çok milliyetçi olduğunu iddia edenlerden biri olan Enis Öksüz'ün, asıl derdinin Türk Telekom'u yabancılara kaptırmamak olmadığı böylece anlaşılmış oluyordu! Müthiş milliyetçi Enis Öksüz'ün bütün ıstırabı, paralı bir müşteri bulabilmekmiş! Baksanıza ne diyor: Parayı veren düdüğü çalar! Bütün bu yumuşaklığına rağmen kendisini beğendiremeyecek ve IMF'nin düdüğü çalmasıyla Enis Öksüz, başbuğu tarafından kovulacaktı!

14 Aralık 2000: Türk Telekom'un hisselerinin yüzde 35'inin satışı için ilanlarla ihale açıldı.

16 Ocak 2001 : Özelleştirme İdaresi Başkanı Uğur Bayar, 18 Aralık'ta başlayan Türk Telekom'un özelleştirme sürecinde, şu ana kadar 4 yatırımcının 15 bin dolarlık tutarı yatırarak, gizlilik taahhütnamesi imzaladığını söyledi.

22 Temmuz 2003 B Özelleştirme sürecine hız verecek yasa tasarısı TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda kabul edildi.

Tasarıyla, Türk Telekom hızlı özleştirme kapsamına alınmış oldu.

****Türk Telekom A.Ş.'nin Hukuki Yapısı**

Önce, Türk Telekom'un Türk ekonomisine katkısına bakalım:
2002 yılı sonu itibariyle Türk Telekom'un; Brüt Kârı: 2,6 katrilyon lira Net Kân : 1,5 katrilyon lira
Türk Ekonomisine Kazandırdığı Pay : 7,25 katrilyon lira. 1999 yılında 13 milyar dolar fiyat biçilen Türk Telekom A.Ş.'nin hukuki yapısındaki önemli noktalara kısaca göz atalım:

- "Sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat Türk Telekom'a uygulanamaz."

Böylece sermayesinin tamamı kamuya, yani Türk Halkı'na ait olan Türk Telekom'a özel bir şirket muamelesi yapılacak, is-tenildiği gibi elden çıkarılacaktır.

- "Türk Telekom; ulusal ve uluslararası telefon hizmetlerini 31.12.2003 tarihine kadar tekel olarak yürütecektir." Yani, Türk Telekom'un tekel olma özelliği bu yıl sonunda bitiyor! O zamana kadar ister satılsın ister satılmasın, 31.12.2003 tarihinden sonra Türk Telekom tekel olamayacak!

- "Türk Telekom'daki kamu payı yüzde 50'nin altına düştüğünde, Türk Telekom'un tüm tekel hakları 31.12.2003 tarihinden önce de olsa ortadan kalkmış olur."

Yukarıda, Türk Telekom'un tekel yetkisinin 31.12.2003'e kadar süreceğini söylemiştik. Oysa bunun da tam doğru olmadığı anlaşıyor. Hızlı bir özelleştirme furyasında Türk Telekom'un hisselerinin yüzde 50'sinden fazlası satıldığı anda, tekel olma yetkisi de sona ermiş oluyor!

- "Türk Telekom'da emeklilik, istifa, ölüm ve benzeri ne denle boşalan kadro ve pozisyonlar hiçbir işleme gerek kalmak sınız iptal edilmiş sayılacaktır."

Özelleştirmecilerin niyeti apaçık ortadadır. Türk Telekom satılır satılmaz büyük bir işçi kıyımı gerçekleştirilecektir. Daha şimdiden benzer uygulamalar başlamıştır. Aydın'da 37 Türk Telekom işçisinin işine son verilmiştir. Türk Telekom'un tümünün özelleştirilmesiyle 40 bin kişinin işinden olacağı tahmin edilmektedir.

- "Türk Telekom hisselerinin devrinde, ekonomi ve güvenlik ile ilgili olarak milli yararların korunması amacıyla devlete söz ve onay hakkı verecek bir adet imtiyazlı hisse dışındaki tüm hisseler satılabilir." Peki, Devlete verilecek bu bir adet imtiyazlı hissenin imtiyazı neymiş, bir de ona bakalım: İmtiyazlı hisseyi temsilen Hazine Müsteşarlığı, Türk Telekom Yönetim Kurulu'nda bir üye bulundurur. İmtiyazlı hisse sahibi sermaye artırımların katılmaz, kârdan pay almaz." Böylesi bir imtiyaza sahip Devletin hiçbir şey yapamayacağı apaçık ortada değil mi?

****Türk Telekom'un Özelleştirilmesine Kimler Karşı Çıktı?**

Türk Telekom'un özelleştirilmesine, Türk Telekom'da çalışan işçiler karşı çıkmadılar.

Türk Telekom'un özelleştirilmesine, Türk Telekom işçileri'nin sendikası da eylemli olarak karşı çıkmadı.

Türk Telekom İşçileri'nin sendikası olan Haber-Sen, sadece basın bildirimleri dağıtarak özelleştirmeyi eleştirdi.

Türk Telekom'un özelleştirilmesine, eylemli olarak Elektrik Mühendisleri Odası karşı çıktı.

Türk Telekom; Uzanlar'ın Telsim'i ve Karamahmetler'in Turkcell'i ile bir "arabağlantı" anlaşması yapmıştı. Bu anlaşmadan Türk Telekom 3,5 katrilyon lira zarar etmişti! Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), işte bu anlaşmanın iptali için mahkemeye başvurdu, dava açtı. EMO, bu davranışıyla, Türk Hal-

ki'run malına sahip çıkıyor, büyük bir yurtseverlik örneği veriyordu. EMO, açtığı davayı kazandı ve Türk Telekom(un milyarlarca lira zarar etmeye devamını engelledi. EMO Başkanı Cengiz Göltaş, böyle bir anlaşmayı imzalamış olan Türk Telekom yetkililerinin haklarında işlem yapılması gerektiğini vurguladıysa da , o yönde bir girişim olmadı. Çünkü, Türk Telekom'u yabancılara peşkeş çekmede yardım olan işbirlikçiler, Washington ve IMF'nin koruması altındaydı, onlara dokunmak mümkün olmuyordu!

****Amerika Kendi Telekomunu Satmıyor!**

Bu başlık altında, aşağıda okuyacağınız yazım, Antalya'nın yerel gazetelerinden biri olan Yeni İleri'deki "Sorguluyorum" adlı köşemde 08.05.2001 tarihinde yayımlanmıştı.

Aynı yazım, Toplumsal Dönüşüm Yayınları tarafından Temmuz 2001'de yayımlanan "Gaflet Dalalet Hıyanet" adlı kitabımda da çıkmıştı.

Bu yazıyı bir kez daha birlikte okuyalım.

Türkiye'de özelleştirme, dayanıksız suçlamalarla, kurusıkı tehditlerle, yasaları hiçe sayan zorlamalarla, palavralarla, yalanlarla ve gözdağı veren dayatmalarla uygulanmıştır.

Bugüne kadar en büyük dayatma da, Türk Telekom'un özelleştirilmesinde yaşanmaktadır. Son ekonomik krizden sonra, Dünya Bankası'nın Türkiye'ye gönderdiği Kemal Derviş, borç verecek IMF'nin küstahça dayatmasını şöyle seslendirmiştir: "Telekom hemen özelleştirilmezse, IMF'den de para gelmez!"

Göreve geldiği günden beri ulusal servetlerin özelleştirme adı altında yağmalanmasının bayraktarlığını yapan Devlet Bakanı Yüksel Yalova, "Telekom'un yüzde 99'unu mutlaka satacağız" diye tutturuyordu. Aslında özelleştirmeye karşı olmayan Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz ise, Telekom yabancılara teslim

edilirken hiç olmazsa yasal kılıfın hazırlanmasında ısrar ediyordu. Sabahtan akşama kadar televizyonlar, gazeteler ve zenginler Klubü TUSİAD, IMF'nin buyruklarının dinlenmesi ve Telekom'un hemen satılması propagandasını yapıyordu. Daha fazla dayanamayan Türk Genelkurmayı geçtiğimiz hafta, uydu haberleşme hizmetlerinin askeri ve stratejik önemi nedeniyle ulusal çıkarlarımız açısından Türk Telekom'un hisselerinin tamamının yabancılara satışına karşı çıktı.

Peki, aslında dünya pazarlarında şu sıralar Telekom şirketlerine pek büyük bir talebin olmadığı ve Türk Telekom'unun da çok ucuza gideceği bilindiği halde, Washington-IMF-Dünya Bankası üçlüsü Telekom'un satışını neden müthiş bir inatla Türkiye'ye dayatıyor? Bu soruya yanıt verebilmek için, son haftalarda Amerika'da yaşanan bir olaya gözlerimizi çevirelim:

Bir Amerikan Telekom şirketi olan Voice Stream'i, alman Telekom Şirketi ele geçirmek istedi ve 24 milyar dolar teklif etti. Ne oldu biliyor musunuz? Globalleşmenin babası Amerika Hükümeti bu satışa karşı çıktı! Tek life cevap vermek için aylarca ayağını sürüdü. Sonra, Nisan 2001'de son kararını açıklayacağını duyurdu. Karar tarihi geldi, iki hafta geçti ama hâlâ Amerikan yetkililerinin pek verimkar olmadığı görüldü. Aslında onların bu tutumlarında şaşılacak bir şey yoktu, çünkü yasalara göre bir Amerikan Telekom Şirketi'nin yabancılara satışı yasaktı! Evet, yanlış duymadınız, fakir ülkelere globalleşme adı altında özelleştirmeyi dayatan Amerika'da yasa aynen şöyle diyor: "Hiçbir yabancı hükümete veya temsilcisine Amerika'da Telekom işletme ruhsatı verilemez."

Amerikalılar, kendi Telekom pazarlarını yabancı rakiplerine açmıyorlar ve bu 66 yıldır böyle! Son günlerde yasayı yumuşatacak bir gelişmeyi sezen Amerikan Senatörü Ernest Hollings, Amerikan Telekom Şirketi Voice Stream'in Almanların eline geçmesine yeni bir yasayı meclise getireceğine yemin etti. Sizler bu şaşırtıcı bilgiyi sindire durun, telekomunu özelleştirmiş

iki Avrupa ülkesine de kısaca bir göz atalım. Almanya'da ve Fransa'da telekomların özelleştirilmeleri sırasında, yüzde 45 hisse devletin elinde kalmıştır ve bu bir değişmez koşuldur. Japonya'da da telekomun yüzde 45 hissesi devletin elindedir, tamamının yabancılara satılması söz konusu bile edilemez.

Yazımızın başında sorduğumuz soruya yeniden dönelim. Neden, Washington-IMF-Dünya Bankası üçlüsü ve onların içimizdeki işbirlikçileri Türk Telekom'un satılmasını inatla Türkiye'ye dayatıyorlar?

Ulusal Devletimizi yıkmak isteyen dış güçler ve onların işbirlikçileri, tüm ekonomik ve stratejik kalelerimizi bir bir elimizden almaya karırlılar. Telekom'u vermekle iş bitmeyecektir. Sırada bor madenlerimiz var, daha sonra demir çelik fabrikaları, daha sonra tüm yer altı zenginlikleri...

Ülkemizin, Kurtuluş Savaşı öncesi duruma benzer bir manzarayla karşı karşıya olduğunu söyleyen ulusalcılara bir hatırlatmada bulunacağım: O kara günlerde, yurdun her yanında gerçek ulusalcılar kelleyi koltuğa alıp,

Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri kurmuşlardı ve bunu yaparken başlarına geçecek ünlü bir kişi arama, imaja önem verme vitrin saplantılarına kapılmamışlardı!

Eğer gerçekten 19 Mayıs 1919 öncesi durumdaysak, ulusalcılar, haklarımızı savunma ve direnme için daha neyi bekliyorlar?

****Özelleştirmenin Bürokrasimizdeki İşbirlikçileri**

Türkiye'ye özelleştirmeyi dayatan Washington-IMF-Dünya Bankası, Türkiye'nin tüm sanayi tesislerini, demir-çelik fabrikalarını, madenlerini, tüm yer altı ve yer üstü servetlerini ele geçirmeye kesin karar vermişti.

Bu kararını uygulamaya koyarken, kendisiyle işbirliği içinde olan Ankara Hükümetleri'ne bir talimat verdi: Ankara'da özelleştirme işlerini takip edecek bir ofis kurunuz! İşbirlikçi Ankara

Hükümetleri bu buyruğa göre hemen hareket geçtiler ve adı çok şatafatlı bir devlet dairesi kurdular:

"T.C. Başbakanlık Özelleştirme İşleri Başkanlığı." Kısaca: OİB.

Amerikalılar, açık seçik "The Office of Privatization" yani "Özelleştirme Ofisi " diyorlar ama, özelleştirmeye karşı çıkacak yurtseverleri sindirmek, ürkütmek için işbirlikçi Ankara Hükümetleri ofise şatafatlı bir unvan veriyorlardı!

Özelleştirme Ofisi, yani OİB, kurulduktan sonra Amerika, ikinci buyruğunu verdi: Özelleştirmede size yol gösterecek Amerikan ve İngiliz danışmanlık şirketleriyle hemen anlaşma yapın! Amerika böyle dedi ve işbirlikçi Ankara Hükümeti'nin önüne, kendi seçtiği danışmanlık şirketlerinin listesini koydu! İşte, listedeki Amerikan ve İngiliz danışmanlık şirketleri:

Rothchild, Meryill Lynch, Morgan Guaranty, Chase Manhattan, WRA, Arnold&Porter, T. Chase Investment, Solomon Brothers, Price Waterhouse, Mc Kinsey Company, White&Case, Mc Kenzie.

Özelleştirme Ofisi, yani OİB, hemen bunlardan bazılarıyla danışmanlık anlaşması yaptı. Bu danışmanlık şirketlerinin ücretleri milyon dolar olarak belirtiliyordu.

Amerika, bu aşamada, üçüncü buyruğunu da verdi: Özelleştirilecek kuruluşlara da yabancı danışmanlar gerekli, hemen onlarla da danışmanlık anlaşmaları yapın, danışmanları daha önce verilen listeden seçin!

Bu buyruk üzerine, özelleştirme kapsamına alınmış tüm kamu kuruluşlarına, Pektim, Tüpraş, Seka, Tekel, Türk Telekom, T.H.Y.'ye birer Amerikan-İngiliz danışmanlık şirketi atandı! Bunların ücretleri milyon dolar cinsinden ödenecekti.

Artık sıra, Özelleştirme İşleri Başkanlığı (OİB)'nin başına yetenekli, donanımlı bir başkan seçmeye gelmişti. Şimdi sizlere OİB'nin başına geçmiş üst düzey bürokratları kısaca tanıtacağım. Bunları yakından tanıdıkça, Amerika'nın içimizdeki işbirlikçile-

rini kimlerden ve nasıl seçtiğini de açık seçik görmüş olacağız. İşte sizlere, Özelleştirme İş Birlikçileri'nin (ÖİB) Başkanları:

- Tezcan Yaramancı 1942'de Bor'da doğdu. 1960'da İstanbul alman Lisesi'ni bitirdi. 1966'da Almanya'da Hanover Teknik Üniversitesi'nden Makine Yüksek Mühendisi olarak mezun oldu. 1968-1992 yılları arasında Koç Holding'de çalıştı. T.H.Y'nın özelleştirilmesi gündeme geldiğinde, 1992 yılında, T.H.Y. Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu Başkan Vekilliği görevine getirildi.

1993'te, Özelleştirme Ofisi'nin başına getirildi. Anayasa Mahkemesi'nin kararlarını hiçe sayarak, Ereğli Demir-Çelik Fabrikaları Türk A.Ş.'nin hisselerinin yüzde 51,6'sını çantasına koyup İngiltere'ye gitti. Londra'daki CS First Boston Ltd. adlı bir şirkete, "bunları satıyorum, kaça alırsanız alın" dedi. (Bu yasa tanımaz küstah adamı, Antalya'da 30 arkadaşıyla beraber TC. Savcılarına şikayet edip suç duyurusunda bulunmuştuk.) Hisseler satılmadı ama, İngilizlere uşaklığını hiç kuşku bırakmayacak şekilde kanıtlamıştı. İngilizlere uşaklığını hiç kuşku bırakmayacak şekilde kanıtlamıştı. İngilizler kendisini, "Britanya İmparatorluğu'nun Şeref Kumandanı" nişanı ile ödüllendirdiler. 1994'de kamudaki tüm görevlerinden ayrılarak tekrar özel sektöre döndü. Sid yıl süre ile Hürriyet Gazetecilik A.Ş.'de yönetim kurulu üyesi ve Doğan Holding Yönetim kurulu başkan vekili olarak çalıştı. Daha sonra, INVESTA A.Ş. adlı kendi danışmanlık şirketini kurdu. Tezcan Yaramancı; TÜSİAD, İstanbul Rotary Kulübü ve Türk-Amerikan İşadamları derneği üyesidir.

- Uğur Bayar, eski Adalet Partisi (AP) Sakarya Milletvekili Nuri Bayar'ın oğlu. Büyük dayısı Refik Korağan, eski Demokrat Parti (DP) döneminin TBMM başkanlarından. Değerli araştırmacı Prof. Yalçın Küçük, "Şebeke" adlı kitabında Uğur Bayar'dan, "Demirel tarafından korunan sabatayist olma ihtimali yüksek

Uğur Bayar" diye söz etmektedir. Sabatayist demek, Yahudi kökenli demektir ve Prof. Yalçın Küçük'ün bu açıklaması aşağıdaki bilgileri daha da anlaşılır hale getirmektedir. Uğur Bayar, 1998 yılı Bilderberg toplantısına davet edilen seçkinler arasına girdi. Artık Türkiye'de de çok kişi biliyor, Bilderberg, "Dünyanın en zengin ve en güçlü seçkinlerinin örgütü". Bu örgütü şöyle tanımlamak da yerinde olur: "Dünya egemenliği için komplo peşinde olan parasal ve siyasi olarak güçlü Yahudi örgütü."

Bilderberg toplantılarında konuşulanlar dışarıya sızdırılmıyor, yasak. Bu toplantılara katılmış olan Erdal İnönü de, Bülent Ecevit de, toplantıda konuşulanlardanr hiç söz etmemişlerdir! Emperyalistlerle işbirliği içinde olmak isteyen siyasetçiler, bürokratlar ve işadamları Bilderberg'e davet edilmek için can atarlar! Buraya davet edilen, artık turnayı gözünden vurmuştur, bir taraftan vatani rahatça satarken bir taraftan da ya siyasetin merdivenlerini hızla tırmanır ya da cebini, yedi sülalesine yetecek kadar doldurur!

12.04.2002 tarihli Zaman Gazetesi, "Uğur Bayar, lise diplomasıyla ÖİB'na başkan olmuş" diye yazıyordu. Amerika'da New York Üniversitesi'nde yüksek lisans yaptığı söylenen Uğur Bayar, ÖİB'nin başına geçtikten sonra özelleştirme konusunda hırsla çalışarak efendilerinin gözüne girdi, Türkiye'de başbakanlar değişti, bakanlar değişti ama o uzun yıllar yerini korudu. İşte buna Bilderberg kerameti denilir!

Uğur Bayar'ın marifetlerini, yurtsever ekonomist Arslan Baser Kafaoglu bakın nasıl anlatıyor:

"Kendisine dolgun maaşlı büyükçe bir kadro verilmişti. Bu kadroları siyasilerin yakınlarıyla doldurdu. Ama bu, Özelleştirme İdaresi'ni israfa boğdu. Son rakamlar var elimizde. Özelleştirme İdaresi'nin kuruluşundan bu yana gelirleri de giderleri de 10 katrilyon dolaylarında. Uğur Başar böylece, devletin elinden çıkan onca fabrika, tesis, kurum, turistik kuruluş ve KİT'lerden elde edilen bütün paraların altından girip üstünden çıktı.

Aslında durum bundan da fecidir. Bunu gizlemek için Uğur Bayar, mali tarihimizin en büyük muhasebe hilesini yaptı. Şöyle ki; Özelleştirme İdare'nin gelirleri, aslında yukarıda söylediğimiz 10 katrilyonun çok altındadır. Ama Uğur Bayar, özelleştirme yasalarına göre, özelleştirme kapsamına giren bütün KİT'lerin bilanço kârlarını da Özelleştirme İdaresi'nin geliriymiş gibi Özelleştirme İdaresi Bilanço ve Gelir Tabloları arasına aldı. Tüpraş, Pektim, Erdemir gibi kuruluşların kârlarını, özelleştirme gelirleri arasında göstermekte hiç sakınca görmedi. Yani Uğur Bayar'ın Özelleştirme İdaresi, yabancı ve yerli sermayeye peşkeş çektiği KİT'lerin gelirlerinin yanı sıra bol kârlı KİT'lerin gelirlerini de harcadı, yedi. Ve bunun hesabını ne resmi makamlar ve ne de basın sordu."

Uğur Bayar'ın yiyip yuttuğu paraların hesabını bir tek Arslan Başer Kafaoglu sorar, ama ona da yanıt veren olmaz! Oynanan oyun, uygulanan yağma apaçık meydandadır:

Petrol Ofis'in, Tofaş'ın, Netaş'ın, Alcatel'in hazine hisselelerinin bol sıfırlı dolar bedellerini, Özelleştirme İdaresi bürokratları, Amerikan-İngiliz danışmanlık şirketleri, yerli ve yabancı reklam şirketleri, muhasebe şirketleri yemişler, yetmeyince de KİT'lerin gelirlerine el atmışlar. Deneyimli Ekonomist Arslan Başer Kafaoglu bu haince yağmayı şöyle niteliyor:

"Türkiye maliye ve iktisat tarihinde böylesi bir talan görülmedi!"

"Gelir sağlamak için özelleştirme yapıyoruz" diyenlerin Türk Halkı'nı nasıl kandırdığı bir kez daha ortaya çıkmıştı. Kendi kişisel çıkarları için vatani satmaya soyunan Özelleştirmenin İşbirlikçileri, hem Türk Halkı'nın mallarını sattılar hem de sattıklarından fazlasını yediler.

Uğur Bayar, böyle bir talandan sonra incir çekirdeğini dolurmayacak bir bahaneyle, yerinden ayrılmak zorunda bırakıldı. 01.03.2003 tarihinde şu haberi öğrendik: Tekel'i almak isteyen British American Tobacco (BAT) adlı şirketin, T.C. Hükü-

meti ile kulis faaliyetlerini yürütmek için, OIB eski başkanı Uğur Bayar ile "stratejik danışmanlık için anlaşmışlardı.

Vatanın satışı sürdüğü sürece, yabancılara hizmet edecek uşakların değeri de hiç eksilmiyordu!

• Turgut Bozkurt, Uğur Bayar'dan sonra Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na (ÖİB), 13.05.2002 tarihinde Turgut Bozkurt atandı. 1949'da Çanakkale'nin Biga ilçesinde doğan Turgut Bozkurt, ODTÜ İdari İlimler Fakültesi'nden mezun oldu. Amerika'da San Diego Üniversitesi İş İdaresi Bölümü'nde pazarlama ve işletme alanında eğitim gördü. Amerika'da edindiği pazarlama konusundaki uzmanlığını, ÖİB'in başkanı olduktan sonra, vatanın pazarlanmasında gösterecekti. Turgut Bozkurt'un çalışma hayatını ve başarılarını yakından incelemekte büyük yararlar bulunmaktadır. İşte, Turgut Bozkurt'un adım adım iş hayatı:

- Rothschild'a bağlı Unilever e Henkel Ecolab'da üst düzey pazarlamacı olarak çalıştı. Bu makamların önemini anlamak için, Rothschild'in kim olduğunu kısaca bilmemiz gerekmektedir. Rothschild'in tam adı şudur: Rotschild International Investment Bank. Yani Türkçesi, Rothschild Uluslar arası Yatırım Bankası. Ancak, bu öyle sıradan bir banka değil!

200 yıl önce kurulmuş, günümüzde dünyanın 40 ülkesinde şubesi olan, 2000 kişinin çalıştığı, dünyanın en güçlü yatırım bankası. Bir Yahudi tarafından kurulmuş ve beş oğlu tarafından yıllar içinde geliştirilip büyütülmüş. Rothschild, Amerikan Hükümeti başta olmak üzere dünyada çok sayıda devlete kredi vermiş bir kuruluştur. Bir Yahudi Bankacılar Ailesi olan Rothschild'in dünyada elini atmadığı sektör yoktur. Dünyada özelleştirme kasırgasının esmeye başlamasıyla, Rothschild, özellikle fakir ülkelerdeki Telekom satışlarıyla çok yakından ilgilenmiş, pek çok ülkede özelleştirilen telekomlar Rothschild Şirketleri'nin eline geçmiştir. Başka Bilderberg olmak üzere Amerika ve Batı Avrupa'daki tüm Yahudi örgütlerinin en başın-

daki kişiler ya Rothschild ailesindendir, ya da Rothschild Şirketleri'nin üst düzey yöneticileridir. Kısacası, Rotschild, çok büyük parasal ve siyasi gücü olan uluslarüstü bir imparatorluktur. Rotschild'a sadakatle çalışan bir kişinin sırtı yere gelmez! Nitekim, Rothschild'a pazarlamacı olarak uzun yıllar hizmet veren Turgut Bozkurt'un sırtı hiç yere gelmemiş, yağmalanan Türk KİT'lerinin başına rahatlıkla geçmiş ve her geldiği yerde, Rotschild'ın sadık uşağı olarak görev yapmıştır, işte sırasıyla onları görelim:

-PETKİM Genel Müdürü özelleştirilen Petkim'in Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu Üyeliğini de yapmış olan Turgut Bozkurt, görevi sırasında, Petkim'i özelleştiricilerin kucağına hazırlamıştır.

-Enerji Piyasası Üst Kurulu Başkanı Türkiye'nin tüm enerji kuruluşlarının sömürgecilere en kolay yöntemle nasıl satılacağı'nın belirlenmesi için Turgut Bozkurt görevlendirilmiştir.-özelleştirme İdaresi Başkanlığı 13.05.2002 tarihinde Turgut Bozkurt, ÖİB 'nin başına getirildi. İşte asıl büyük hizmetlerini burada verecek, efendilerine en faydalı uşaklığı burada yapacaktı. Bakın, Turgut Bozkurt'un ÖİB Başkanı olarak gösterdiği başarılarından birkaçı:

- Türk Telekom'un yabancı danışmanlığını, Rothschild'ın şirketlerine kazandırdı.

Türk Vatanı'nın satılması sürecinde dönen dolaplardan haberi olan çevreler, aslında Turgut Bozkurt'un ÖİB'nin başına getirilmiş olmasının asıl nedeninin, Türk Telekom'u Rothschild'a peşkeş çekmek olduğunu söylediler. Onların bu söylemi kısa bir sürede kanıtlanmıştır: Türk Telekom'un özelleştirilmesinde bizzat ABD Başkanı Bush devreye girmiş ve Türk Telekom'un özelleştirilmeye hazırlanmasında Rothschild'ın ABN AMRO şirketiyle Merrill Lynch şirketinin oluşturduğu konsorsiyum, danışmanlık anlaşmasını imzalamıştır!

- TEKEK'in yabancı danışmanlığını, Turgut Bozkurt' Rothschild'in şirketlerine verdirdi.

- T.H.Y. Yönetim Kurulu Üyesi oldu.

Turgut Bozkurt'un T.H.Y. Yönetim Kurulu Üyesi yapılmasından sonra ilginç bir olay yaşandı. 25 Ekim 2002 günü, Devlet Bakanlığının Borsa'ya gönderdiği bir yazıyla Turgut Bozkurt'un görevinden alınmış olduğu duyuruldu. Ancak bir gün sonra, T.H.Y. bir yazı daha göndererek, Özelleştirme İdaresi Başkanı Turgut Bozkurt'un, T.H.Y. Yönetim Kurulu üyeliği görevine yeniden atandığını duyuruldu! Size daha önce söylemiştim, Rothschild'a sadakatle hizmet edenlerin sırtı yere gelmez! ÖİB Başkanlığı yanında, Turgut Bozkurt'un T.H.Y.'nın yönetim Kurulu'nda da görevlendirilmesi, T.H.Y.'nın da Rothschild'a mı peşkeş çekileceği sorusunu gündeme getirdi.

- "Seccadeniz hazır efendim."

Öyle anlaşılıyor ki, herkese tatlı dilli konuşup gerekli kişilere de gerekli yalakalığı yaparak işlerini yürüten Turgut Bozkurt, bir yerde yalakalığın ölçüsünü kaçırdı! Özelleştirmeden sorumlu Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ı her seferinde havaalanında karşılayıp yolcu eden Turgut Bozkurt, bir de bakana "seccadeniz hazır efendim" deyince işinden oldu, bakan tarafından 23 Nisan 2003 günü görevinden alındı.

- Metin Kilci: Turgut Bozkurt'tan sonar ÖİB'nin başına Metin Kilci getirildi. 06.04.1963 kayseri doğumlu olan Metin Kilci, Erciyes Üniversitesi'nin İşletme Bölümü'nden 1986 yılında mezun olduktan sonra, 1997 yılında Amerika'da Delaware Üniversitesi'nde ekonomide master yaptı. Metin Kılci, sırasıyla şu görevlerde bulundu:

- 1987-89 : TC. Merkez Bankası Kambiyo

- 1989-2000: DPT'de Uzman Yardımcısı

- 2000-2003: İran'da Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın Direktörü

- 2003 : DPT'de Uzman

- Nisan 2003'e kadar: Özelleştirme idaresi Başkanlığı'nda Yardımcı

- Mayıs 2003'den beri ÖİB'nin Başkam Metin Kilci'nin 1994 yılında DPT yayınları tarafından yayımlanmış "KİT'lerin Özelleştirilmesi ve Türkiye Uygulaması" adlı, 140 sayfalık bir kitabı bulunmaktadır.

Metin Kilci, KİT'leri yabancılara pazarlayan ÖİB'nin başkanlığını yaparken aynı anda da TEKEL'in Yönetim Kurulu Başkanı! Dört aydır ÖİB'nin başında olan Metin Kilci, ÖİB'nin önüne yabancı plakalı araçların sık sık park etmesinden, yabancı büyükelçilerin ve ticaret ataşelerinin ziyaretlerinden çok memnun! Temmuz 2003'de Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ile ABD'ne gidip, Türk Vatanı 'nın nasıl satılacağı hakkında Amerikalı ve diğer uluslar arası yatırım kuruluşlarına bilgi sunan Metin Kilci, öz görevini başarıyla yerine getiren uşakların guru-runu yaşamakta!

ÇUKOBİRLİK'İN KAPATILMASI

Türkiye'nin yer altı ve yer üstü servetini ele geçirmeyi hedefleyen IMF, bir yandan borç verirken bir yandan da hızlı özelleştirmeyi dayattı. IMF'nin emrine giren hükümetler, tüm özelleştirme buyruklarını yerine getirdiler. Fakat ilk kez IMF ve Dünya Bankası, Tarım Satış Kooperatif Birlikleri söz konusu olduğunda taktik değiştirdi ve bunların özelleştirilmesini değil, kapatılmasını emretti! Önce Türk tarım ve hayvancılığını yıkan ve Türk Köylüsünü, Çiftçisi'ni perişan eden IMF ve Dünya Bankası, Türk tarımının can damarlarından biri olan Tarım Satış Kooperatif Birlikleri'ni, örneğin Çukobirlik'i iyice kesip kurutmak istiyordu.

Dünya Bankası ve IMF; Tariş, Antbirlik ve Çukobirlik gibi Tarım Satış Kooperatif Birlikleri'nin kapılarına kilit vurmayı

2000 yılının başında kararlaştırmıştı. Adım adım bu kararlarını nasıl uyguladıklarını aşağıda biraz ayrıntılı olarak anlatacağız.

Dünya Bankası ve IMF, Adana'da kurulu ÇUKOBİRLİK'in 4 Temmuz 2003 tarihinde kapatılmasına karar verdi!

4 Temmuz 2003 tarihi geldi ve Çukobirlik kapatıldı!

Bu kapatılma öyküsüne geçmeden önce, Çukobirlik'i tanıyalım.

****Çukobirlik'i Tanıyalım**

• Çukobirlik, 1940 yılında kuruldu. 41 kooperatifine üye, 52 bin ortağı bulunmaktadır.

• 563 bin 225 metre kare alan üzerine kurulu olup; 14 çırçırılama fabrikasına, 100 bir 800 iplik eğirme iğine, 604 adet modern dokuma makinesine, boya-basma fabrikasına ve modern ekstraksiyon sistemi ile çiğit, soya ve ayçiçeği işleyebilen merkez yağ fabrikasına sahiptir.

• Çukobirlik'in çeşitli üretim kapasiteleri şöyledir;

- Yılda 372 bin ton kütlü pamuk işleyebilme kapasitesi,
- Yılda 120 bir ton yağ üretim kapasitesi,
- Yılda 54 milyon metre ham kumaş dokuma kapasitesi,
- Yılda 54 milyon metre ham kumaş boyama ve basma kapasitesi.

• 60 kamyon ve 20 TIR'dan oluşan bir taşıma filosuna sahiptir.

• Modern yabancı dil laboratuarlarına ve çocuk yuvalarına sahiptir.

Üniversite öğrencilerine, çırak, kalfa, usta ve teknisyenlere staj olanakları sunmaktadır.

• Yedi ayrı spor dalında 1450 kayıtlı sporcunun sponsorluğunu yapmaktadır.

• Çukobirlik, 1999 yılında, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" arasında, 43 trilyon 423 milyar 358 milyon liralık net satışla, 108. sırayı almıştır.

- Çukobirlik, 2000 yılında, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" arasında, 8 milyon 647 bin 89 dolarlık ihracatı ve 2574 çalışanı ile, 129. sırayı almıştır.

Peki, Türk Ekonomisi'ne böylesi büyük katkısı olan, 52 bin ortaklı bu dev kuruluş nasıl oldu da kapatıldı? İşte, adım adım yıkıma giden yolun öyküsü...

****Çukobirlik'i Yıkıma Götürecek Yasa Çıkartılıyor**

Dünya Bankası'nın dayatmasıyla, Bülent Ecevit Hükümeti, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikle hakkında, 16 Haziran 2000 tarih ve 4572 sayılı kanunu geçirdi. Bu kanunun 6. maddesi şöyle diyordu:

"Birliklerin, bu kanunun yayım tarihi ile sahip oldukları fabrikalar üç yıl içerisinde anonim şirket haline dönüştürülebilir."

Dünya Bankası ve IMF, büyük kuruluşların özelleştirilmesinde hep bu, "böl ve sattır" yöntemini uygulattı. Önce büyük kuruluşu parçalara ayırttırıyor, sonra da dönüp bu parçaların teker teker satılmasını dayatıyordu. Çukobirlik'i de bölüp sattırmaya dönük bu yasa çıktığında kimseden ses çıkmadı! IMF'ye teslim olmuş Bülent Ecevit hükümeti'nden elbette fayda umulamazdı. Ama, ellerinden 60 yıllık birlikleri alınan 52 bir üyenin ve bunların yöneticilerinin ses çıkarması gerekmez miydi? Ne onlar ses çıkardılar, ne işçiler ne de sendikalar!

Karşısında bir cephe görmeyen Dünya Bankası, yasada öngörülen üç yıllık sürenin dolmasını beklemeden, Çukobirlik Fabrikaları'nın satılmasını istedi. Cılız birkaç ses karşı çıkmaya kalkıştı ama, atı alan Washington'u geçmişti bile!

- Birliklere İkinci Tuzak: Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARİP)

Dünya Bankası ve IMF, ne zaman bir kurum ve kuruluşu ele geçirmek istese ortaya bir "yeniden yapılandırma reformu projesi atmıştır!

Dünya Bankası, yıkmayı kafasına koyduğu Çukobirlik için de aynı taktiği uyguladı. Türk tarımı için "yapısal dönüşüm" gerektiğini söyledi. Washington'a teslim olmuş Ecevit Hükümeti bu öneriyi hemen kabul etti.

Tarım Reformu Uygulama Projesi (ARIP) adlı bir proje hemen hazırlandı. Proje aslında, adım adım Çukobirlik'in ve diğer birliklerin nasıl yıkılıp ortadan kaldırılacağına yazılı bildirgesiydi.

Projeyi okuyan Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri (TSKB) yöneticileri asıl oyunun farkına yeni vardılar ve tepki göstermeye başladılar.

Çukobirlik Genel Müdürü Yakup Şahin, Trakya Genel Müdürü Cemalettin Uslu, Marmara birlik Yönetim Kurulu Başkanı Kamuran İnanlı ARİP projesini çeşitli açılardan eleştirdiler, bol bol demeç verdiler ama,

"fabrikalarımızı sattırmayız" diyemediler, ortakların hepsini toplayıp Dünya Bankası'na ve onun dayatmalarına karşı savaşıma çağırdılar!

Dünya Bankası ciddi hiçbir direnişle karşılaşmadan, Türkiye'nin önemli ekonomik kalelerinden biri de "tek kurşun atmadan" teslim almaya doğru ilerledi...

**** "Çukobirlik kapatılamaz!"**

Çukobirlik'i kapatma yolunda IMF çok önemli adımları attıktan sonra Çukobirlik işçileri uyandılar!

Haziran 2003'ün başlarında Çukobirlik'te boya, baskı, iplik ve dokuma fabrikalarının işçileri sendika şubesi önünde toplanarak AKP binasına doğru yürüyüşe geçtiler. Polisin barikatlar kurarak engelleme yapmasına rağmen AKP binasının önüne gelerek,

"Çukobirlik bizimdir, kapatılamaz!"

"Hükümet istifa!"

"İş, ekmek yoksa barış da yok!"

"IMF defol, bu memleket bizim!"

"Hükümet şaşırma, sabrımızı taşırma!"

sloganlarını haykırdılar.

Çukobirlik Şube Başkanı Ali Caymaz, Çukobirlik'in kapatılmasını, IMF'nin dayattığını belirterek, "İşçinin güvencesinden çok işyerinin güvencesine önem veriyoruz" sözlerini hatırlatarak, Çukobirlik'in kapatılmasına izin vermeyeceklerini açıkladı. Sloganlarla eylem sona erdi.

4 Temmuz 2003 günü geldi, Çukobirlik kapatıldı ve bu eylemcilerin hiçbirinden bir ses çıkmadı!

** "Çukobirlik Sanayi Tesisleri kapatılamaz!" 02bx.07.2003 tarihli Yeni Adana Gazetesi'nden okuyoruz: "Dünya Bankası'mın kesin olarak kapatılması yönünde karar aldığı Çukobirlik Sanayi işletmeleri'nin durumu, dün Ankara'da Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nda yapılan geniş kapsamlı toplantıda masaya yatırıldı. Edinilen bilgiye göre, dünya Bankası, 4 Temmuz tarihinden itibaren Çukobirlik iplik, dokuma ve boya-basma fabrikalarının üretime son vermesi ve toplam 1.200 çalışanın iş akitlerinin feshedilmesi kararında ısrar ederken, Çukobirlik Yönetim Kurulu, Genel Müdür ve DİSK'e bağlı Tekstil Sendikası yöneticileri ise işletmelerin faaliyetlerinin sürdürülmesinden yana tavır koydular.

Dünya Bankası ve IMF yetkililerinin ise Tesislerin kapatılmasında ısrarcı oldukları ve 4 Temmuz'da bu işin noktalanmasını istedikleri kaydedildi."

Bu konuşmaların da boşuna nefes tüketmek olduğu birkaç gün sonra ortaya çıkmış, Çukobirlik kapatılmış ve işçilerdin sendikası DİSK, kapatılmaya karşı ciddi bir eylem ortaya koyamamıştır.

** "Çukobirlik Sanayi Tesisleri kapatılıyor"

4 Temmuz 2003 tarihli Yeni Adana Gazetesi'nden okuyoruz:

"Son günlerde yapılan çelişkili açıklamalar ve Ankara'da sürdürülen Dünya Bankası'nı ikna çalışmalarının ardından bek-

lenen oldu ve ukobirlik'in Sanayi Tesisleri'nin kapatılması kararlaştırıldı.

ukobirlik'in içinde bulunduğu durum ve bugün gelineen nokta konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi için yazılı bir açıklama yapan Genel Müdür Yakup şahin, "Bu hafta içerisinde Ankara'da Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Başkanlığı'nda toplantılar yapıldı. Toplantıya Sayın Başkanlık Temsilcileri, Dünya Bankası ve IMF heyeti, ukobirlik Yönetim kurulu, şahsım ve DİSK Tekstil Sendikası Yöneticileri katıldık. Toplantıda Çukobirlik Sanayi Tesisleri'nin faaliyetini sürdürmeyi yolundaki ikna çabaları sonuçsuz kaldı" dedi."

Genci Müdür Yakup şahin'in yukarıda okuduğunuz sözleri, bir işbirlikçinin itiraflarından başka bir şey değildir! Dünya Bankası ve IMF, ukobirlik'i kapatmaya daha üç yıl öncesinden kafalarına koymuşlar, bu amaçlarına varmak için özel yasalar ıkarttırmışlar, sözde projeler düzenlemişler ve Yakup şahin bütün bu gelişmelere sadece seyirci kalmıştır. Bu seyirci kalış, bilinçli ve kasıtlı bir seyirci kalıştır! Yalnız Yakup şahin değil, ukobirlik'in Yönetim Kurulu yeleri ve DİSK Tekstil Sendikası Yöneticileri de Dünya Bankası ve IMF ile işbirliği içinde hareket etmiş birer işbirlikilerdir!

İşbirlikçi Genel Müdür Yakup şahin, bakın açıklamasının sonunda nasıl mızlanıp sızlanıyor:

"Gelineen noktada; ukobirlik İplik, Dokuma, Boya ve Basma fabrikalarında çalışan toplam 1.200 çalışanımızın iş akitleri 7 Temmuz Pazartesi akşamından itibaren, kıdem ve ihbar tazminatları dahil tüm alacakları ödenerek feshedilecektir. Sanayi işletmelerinin kapatılması nedeniyle buralarla entegre alışan Genel Müdürlük'teki idari kadrolarımız da üzgünüz ama zorunlu olarak tensikata gidilecek, iş akitleri feshedilecek ve bu personelimize yine tüm alacakları verilecektir... Kimseyi suçlamak, karalamak gibi bir niyetim yok ama ne yazık ki 30-40 yıllık birikim ve ihmal sonucu oluşan hataları aşamadık. Bu ne-

denle Çukobirlik çalışanlarından özür diliyorum. Bugüne kadar olan hizmetleri için ise teşekkür ediyorum."

İşbirliği Genel Müdür Yakup Şahin, giderayak hiç sıkılmadan yalan söylüyordu! Hemen hemen her yıl, Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu arasına girmiş, milyonlarca dolarlık ihracat yapmış Çukobirlik'i 30-40 yıl ihmal edilmiş köhne bir işletme gibi göstermeye çalışıyordu! İşbirlikçiliğini gizleyecek başka bir neden bulamamıştı!

ŞİMDİ SÖYLEYİN BAKALIM, KİMLERMİŞ VATAN HAINİ?

Bu başlık altında, aşağıda okuyacağınız yazım, Antalya'nın yerel gazetelerinden biri olan Yeni İleri'deki "Sorguluyorum" adlı köşemde 20 Nisan 2001 tarihinde yayımlanmıştı.

Aynı yazım, toplumsal Dönüşüm Yayınları tarafından Temmuz 2001'de yayımlanan "Gaflet Dalalet Hıyanet" adlı kitabımda da çıkmıştı.

Bu yazıyı bir kez daha birlikte okuyalım.

Türkiye'de özelleştirme, dayanıksız suçlamalarla, gözdağı veren dayatmalarla, kurusıkı tehditlerle, yasaları hiçe sayan küstahlıklarla, palavralarla ve yalanlarla halkımıza kabul ettirilmeye çalışılmıştır. İşte sizlere, müthiş bir suçlama ve gözdağı örneği:

Türkiye'nin en büyük iki işvereninden biri olan Sakıp Sabancı, bundan yaklaşık dört yıl önce, İstanbul Sanayi Odası'nda yapılan ve televizyondan da yayınlanan konuşmasında, masayı yumruklayarak,

"KİT'ler canavardır, özelleştirmeye karşı çıkan da vatan hainidir!" diye haykırarak, özelleştirme soygununa karşı çıkanları tehdit ediyordu. Başkabanları ve parti başkanlarını ayağına çağırın, gelmediklerini görünce de delleniş,

"Sizler kendilerinizi padişah mı sanıyorsunuz!" diyerek hem azarlayıp hem de aşağılayan koskoca Sakıp Ağa'nın 'vatan haini' damgasını yemeyi kim göze alabilir, kim özelleştirmeye karşı çıkabilirdi ki!

Ama gelin görün ki, dört yıl gibi pek de uzun olmayan bir süre sonunda Türkiye'de durumlar çok değişti. Zorlamalarla, dayatmalarla özelleştirme uygulanmış ama Türkiye bir türlü düze çıkamamıştı. Değil düze çıkmak, krizden krize yuvarlanmış, özelleştirmeyle hem elindeki milli servetlerini kaybetmiş nem dış borçları altı kat artmıştı. Özelleştirme yolu ile devletin yani Türk Ulusu'nun mallarını ele geçiren yabancılar doymamışlar, ellerini Özel sektörün şirketlerine de atmışlardı!

Ve işte asıl gümbürtü o zaman koptu! 4 Nisan 2001 günü, Amerika'nın eski başkanı Bush, yanında büyük bir işadamı grubuyla İstanbul'a geldi. TÜSİAD'a üye patronlar tarafından şatafatlı bir şekilde karşılandı. Adamlar niyetlerini hiç saklamaya gerek duymadan açıkladılar, son krizden sonra iflasın eşiğine gelmiş özel sektör şirketlerini ucuza kapatmaya gelmiş olduklarını duyurdular. Ve henüz dibe tam vurmamışlarsa biraz bekleyeceklerini, şirketler tam dibe vurduktan sonra gelip toplayacaklarını söyleyip gittiler.

Onlar gittiler ama, ateş bizim anlı şanlı patronlarınızın bağına düşmüştü.

6 Nisan 2001 Cuma günü, TÜSİAD'ın ünlülerinden İnan Kıraç şöyle haykırıyordu:

"Zorluklar içinde yüzlerce şirket var. Yabancılar gelip bütün şirketleri ucuza alabilirler, hepimiz satmayacağız diye yemin etmeliyiz!"

Ne kadar ibret verici bir manzara değil mi? Daha dört yıl önce devletin, yani Türk Ulusu'nun malları olan KİT'lerin satışına

karşı çıkan yurtseverleri, 'vatan haini' diye ilan eden patronlar, bugün işin ucu gelip onlara dayandığında, yani sömürgeciler özel sektör şirketlerine de el attıklarında, cıyıklamaya başlamışlar ve satmamaya yemin ederek direnişe geçmişlerdir.

Aynı gün, yani 6 Nisan 2001 Cuma günü, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yönetim Kurulu Üyesi Atıl Akkan da Şöyle sesleniyordu:

"Uluslar arası tröstlerin piyasaya egemen olması Türk Ulusunun yararına olmaz!"

Son kriz sonucu yerli firmaların uluslar arası sermaye için çok çekici hale geldiğini belirten Akkan,

"Bu süreçte yapmamız gereken firmalarımıza sahip çıkmaktır!" diyordu.

Kahredici tablo açıkça meydandadır. Çoğu TÜSİAD üyesi olan patronlar KİT'lerin yabancılara peşkeş çekilmesine öncülük etmişler, karşı çıkan ulusalcılara 'vatan haini' damgasını vurma küstahlığını göstermişler, ama aynı yabancılar kendi şirketlerine de el atınca ağlayıp sızlanmaya başlamışlar ve birlik olup direnme çağrıları yapmışlardır. Özel sektör patronlarının bu ibret verici davranışı işçilere ve emeğin yanında olan tüm yurtseverlere kendiliğinden bir hak yaratmıştır: Şimdi bizler de tüm işçilere şu çağrıyı yapmakta kendimizi yerden göğe kadar haklı görüyoruz:

"Çalıştığınız fabrikaları, madenleri ve işletmeleri sattırmayacağız diye yemin etmelisiniz! Özelleştirmeye, eylemli olarak direnmelisiniz! Türk Ulsu'nun madenlerine, fabrikalarına ve işletmelerine sahip çıkmalısınız!"

Ulusalçılarla, TÜSİAD patronları arasındaki çok büyük farklılıklardan biri de şudur: Ulusalçılar, yalnız devletin malı KİT'lerin değil, özel sektörün malı olan şirketlerin de herhangi bir yolla yabancıların eline geçmesine karşıdır! Ulusalçıların gözünde, devlet sektörüyle, özel sektörüyle, bu vatanın tüm yer altı ve yerüstü servetleri yalnız ve yalnız Türk Ulusu'nun malıdır, hiçbir zaman ve hiçbir koşulda yabancılarla teslim edilemez!

TÜRKİYE TESLİM ALINDI

1991 yılında sosyalist rejim yıkılıp Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra, Amerikalılar ve Batı Avrupalılar,

"En büyük düşmanımızı tek kurşun bile atmadan teslim aldık!" dediler ve sevinçlerini gizlemediler.

Aslında bu saptama doğrudur. 1990 yılına kadar dünyada iki süper güçten biri olan Sovyetler Birliği, Batılı Emperyalistlere tek kurşun atmadan teslim oldu, dağıldı ve yıkıldı. Amerikalılar ve Batı Avrupalılar, tek kurşun atmadan teslim aldıkları Rusya'ya ordularıyla değil şirketleriyle girdiler, orada kendilerine uşaklık yapacak işbirlikçilerini buldular ve, "serbest piyasa ekonomisi", "demokrasi", "özelleştirme", "yapısal reformlar" sloganlarını kullanarak yirminci yüzyılın belki de en büyük soygununu gerçekleştirerek Rusya'yı soyup soğana çevirdiler! 1990 yılına kadar dünyanın iki süper devletinden birinin vatan daşları olan Rus Halkı, 1991 yılında ekmek küyruklarında saatlerce bekleyerek açlık çeken insanlar durumuna düşürülmüştü.

Bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu durum da Rusya'nın 1991'de içine yuvarlandığı duruma çok benzemektedir.

Amerika ve Avrupa Birliği, tek kurşun atmadan Türkiye'yi teslim aldılar!

Tipki Rusya'yı soyarken kullandıkları sloganları kullandıkları, "serbest piyasa ekonomisi", "özelleştirme", "yapısal re-

formlar", "insan hakları", "demokrasi" diye diye Türkiye'yi ele geçirdiler.

Türk Halkı'nın bir bölümünü, asla gerçekleşmeyecek "Avrupa Birliği" rüyasıyla oyalayıp kandırdılar. Ankara Hükümetleri'ne üst üste emirler yağdırdılar: "Şeker pancarı ekmeyeceksin!", "Tütün ekmeyeceksin!", Tarımı desteklemeyeceksin!" Bu emirleri yıldırım hızıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden geçirttiler. Bunlarla da yetinmediler, Washington e Brüksel'de hazırlanmış, Türkiye'nin bütünlüğünü tehdit eden maddeler içeren "Uyum Paketleri" ni T.B.M.M.'ne onaylatarak, Türkiye'yi kısıktırak avuçlarına aldılar.

Şimdi artık Türk Halkı da tıpkı 1991'deki Rus Halkı gibi işsiz, açsız ve sahipsiz ortada kaldı. Resmi ağızlar bile Türk Halkı'nın yarısının açlık sınırında olduğunu hiç sıkılmadan söyleyebiliyor!

Sözde bir tarım ülkesi olan Türkiye bugün; ABD, Almanya, Fransa, Romanya ve Rusya Federasyonu'nda buğday; Kanada'dan kırmızı mercimek, Güney Amerika'dan elma; Bulgaristan, Brezilya, Fransa'dan şeker; Bulgaristan'dan kiraz; İran'dan kavun, karpuz, üzüm, fıstık; Arjantin, İran, Kırgızistan, Çin ve Kanada'dan kuru fasulye; Meksika'dan nohut ithal eder duruma düşmüştür. Türkiye'nin artık eti, sütü de dışarıdan gelmektedir! Bugün ülkemizin tarımsal ithalatı 4 milyar dolar, ihracatı ise 3 milyar dolardır. Türkiye gibi bir tarım ülkesinde bundan daha korkunç bir tablo olabilir mi?

Tek kurşun atılmadan teslim alman Türkiye'de, önümüzdeki günlerde açlığın boyutlarının çok daha büyüyeceği, eldeki raporlarla apaçık ortaya konuluyor. İşte bunlardan biri de, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, tarımsal Ekonomi araştırma Enstitüsü'nün hazırladığı, "Türkiye Tarımsal Ürün Projeksiyonları 2000-2010" başlıklı rapordur. İşte bu rapordan bazı çarpıcı örnekler:

*Türkiye, 2003 yılından itibaren buğday ithalatçısı olacak ve 2010 yılına gelindiğinde yıllık 200 bir ton buğday ithal edecek.

- Türkiye, 2010 yılında, 1,5 milyon tondan fazla mısır ithalatı yapacak.

- Türkiye'nin şeker ithalatı 2003 yılında 97 bin ton, 2003 yılında 219 bin ton ve 2010 yılında 150 bin ton olarak gerçekleşecektir.

- Türkiye'nin 300 bin ton düzeyindeki soya ithalatı, 2010 yılında 356 bin tona ulaşacaktır. Aynı dönemde 501 bin ton olan soya küpesi ithalatı, 952 bin ton olacak.

- 2010 yılında Türkiye'de tüketilecek tütünün yüzde 65'i, ithal edilecektir. Yani 86 bin ton tütün ithal edilecektir.

- Halen 750 bin ton düzeyinde olan ayçiçeği ithalatı, 2010 yılında 817 bin tonu aşacaktır.

- Türkiye'nin 2000 yılında 400 bin ton olan pamuk ithalatı, 2010 yılına gelindiğinde her yıl 500 bin ton olacaktır.

- Türkiye'nin 2004 yılından sonra 100 bin tonu aşacak sığırtı eti ithalatı da, 2010 yılında 341 bin tona ulaşacak. Yaklaşık 1 milyar dolar, kırmızı et ithalatına ödenecek.

Geçmişte, yoksulluk çekmiş atalarımız,

"Allah kimseyi açlıkla terbiye etmesin!" derlerdi.

Tek kurşun atmadan Türkiye'yi teslim almış olan sömürgeciler, Türk Halkı'nı açlıkla terbiye etmeye karardılar. Aç kalan Türk Halkı, sonunda her dayatmayı kabul edecek, sonuçta Batı'nın uşağı olacaktır. Amerika ve Avrupa Birliği'nin uygulamakta olduğu ve hedefe çok yaklaştığı planı işte budur!

Buraya kadar anlattıklarımız, tek kurşun atmadan Türkiye'yi teslim almanın birinci etabıdır. Şimdi, ikinci etabı görelim.

Türk Ekonomisi 'nin kaleleri olan PETKİM, TEKEL, TUPRAŞ, SEKA, TELEKOM, SÜMERBANK, Şeker Fabrikaları, Türk Hava Yolları birer birer Türk Halkı'nın elinden alınıyor, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri'nin kapısına kilit asılıyor, kısacası, kamunun elinde ne bulunuyorsa, günü geldiğinde ekonomik kalkınma seferberliği için devletin kullanabileceği ne türlü kuruluş kalmışsa, cumhuriyetin seksen yılı boyunca halkın alın teri, beyin gücü ve birikimiyle ne yaratılabilmişse hepsi gi-

diyor, ama sanki Türk Vatanı üzerine ölü toprağı serpilmiş gibi kimseden ses çıkmıyor...

Ülkenin üç büyük işçi sendikaları konfederasyonu; Türk-İş, DİSK ve Hak_İş, bu yağmaya karşı sessiz. Sadece bunlara bağlı Harb-İş, Tek-Gıda İş, Petrol -İş, Selüloz-İş ve Hava-İş başta olmak üzere bir avuç sendikanın yöneticileri ve bu sendikalara üye bir avuç işçi direniyor...

Vatanın satılmasına zafer naraları atarak katılan Mütareke Basını' nın dışındaki medya da suskun...

IMF uşaklığını kabullenmiş Ampul Partisi' nden elbette bir karşı çıkış beklenmiyor ama, Meclis'teki Muhalefet rolünü oynayan Baykal-Derviş çetesinin işgalindeki Atatürk'ün Partisi'nin, bari tabanından bir ses çıksa, hayır, onlar da vatanın satılışına, devletin çökertilmesine seyirci...

IMF uşaklığını çoktan benimsemiş sağ partilerden zaten, özelleştirme adı altında uygulanan Vatan'ın satışına karşı bir tavır beklenmiyor ama, en azından Milliyetçi Hareket Partisi (MHP)'nin, Türk milliyetçiliğinin fikir babası şair ve düşünür Ziya Gökalp'in VATAN adlı şiirinden şu dizeleri hatırlayarak ayaklanacağı ümit ediliyor,

*"Bir ülke ki çarşısında dönen bütün sermaye,
Sanatına yol gösteren ilimle fen Türk' ündür,
Sanatkârları birbirini eder himaye, Tersaneler,
fabrikalar, vapur, tren Türkündür, Ey Türk oğlu,
işte senin orasıdır Vatan'ın!"*

Ama ümitler çok çabut suya düşüyor, 57. Hükümette MHP kanadından Devlet Bakanı olan Tunca Toskay;

"Türkiye, özelleştirme, tahkim, sosyal güvenlik reformu gibi önemli reformlara imzasını atmak mecburiyetindedir. Çünkü sırtımız duvara dayandı, geri gidecek yer kalmadı" diyor ve IMF'ye teslim bayrağı çekiyordu...

Çankaya'da Atatürk'ün koltuğunda oturan Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer; hukuki denetim mekanizmalarını gevşeterek özelleştirmeyi hızlandırıcı hükümler içeren, hükümete "bedelsiz özelleştirme" yapma yolunu açan yasayı imzalıyor ve imzaladığı bu yasayla, kamu kurum ve kuruluşlarının bedelsiz satılabilmesinde daha doğrusu hibe edilmesinde bir sakınca görmüyor.

Türk vatanım ele geçirmek için topyekün saldırıya geçmiş olan emperyalistler ve onların içimizdeki hain işbirlikçilerine karşı, Atatürk'ün,

"Hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır ve o satıh bütün vatandır!" sözlerini anımsayan Mümtaz Soysal'lar, Yekta Güngör Özden'ler de düşmana karşı topyekün savaşa gireceklerine, kendi adlarına üç-beş kişiden oluşan ayrı ayrı siyasi partiler kurup köşelerine çekiliyorlar, vatanın satılmasını Ankara'daki bürolarında sadece sabırla izlemeyi yeğliyorlar, sabrın sonunun her zaman selamet olmayabileceğini çok iyi bildikleri halde...

Kendilerine "Militan Atatürkçü" denilmesini isteyen Vural Savaş'lar da, asıl militanlığın eylem yapmak olduğunu unutmuş görünüp hâlâ yazılar yazarak, söylevler vererek sömürgecilere ve vatani satanlara karşı direnebileceklerini sanıyorlar...

Yargı; Anayasa Mahkemesi ile, Yargıtay'ı ile, Sayıştay ve Danıştay'ı ile, Baroları ile, Savcılar ve Yargıçları ile, Avukatları ile, hâlâ "vicdan ile cüzdan" ikilemi içinde, Türk Ulusu'nun hakkını korumada yansız kalıyor, Türk Vatani'nin yağmalanmasını sessizce seyrediyor...

Meslek odaları ve sivil toplum örgütleri; basın bültenleri yayınlayarak, orayla buraya faksler çekerek, elektronik postalar göndererek, kapalı salonlarda toplantılar düzenleyip birbirlerine nutuklar çekerek, Türkiye'yi tam teslim almanın eşiğine gelmiş emperyalistleri ve onların hain işbirlikçilerini engelleyebileceklerinin saflığını yaşıyor...

Türkiye "tek kurşun atılmadan" adım adım teslim alınırken; Cumhurbaşkanı, T.B.M.M., Hükümet, Yargı, Siyasi Partiler, İş-

çi Sendikaları, Meslek Odaları ve Sivil toplum Örgütleri'nin sessiz seyirci kaldığını gören, işsizlik ve aşsızlık içinde bunalmış Türk halkı, haklı olarak, endişeli bakışlarını gözü gibi sevdiği ordusuna, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK)'ne çeviriyor.

Birinci görevi, "iç ve dış tehdit ve risklere karşı ülkenin güvenliğini sağlamak" olan TSK'nın Genelkurmayı ise Cumhuriyetin sadece "laiklik" ilkesi üzerine yoğunlaşıyor, laiklik karşıtı "irtica"yı birinci düşman ilan ediyor.

Oysa, eğer laiklik ve dolayısıyla cumhuriyet ilkeleri tehdit altındaysa, ki hiç kuşkusuz tehdit altındadır, ama yalnız tehdit altında olan laiklik değildir! Atatürk'ün cumhuriyet ilkelerinden Halkçılık ve Devletçilik de en az laiklik kadar tehdit altındadır. Halkın yarısının açlık sınırına dayandığı bir ülkede halkçılıktan söz edilemeyeceği gibi, her biri birer ekonomik kale olan devlet kurum ve kuruluşlarının teker teker elden çıkarılıp yabancılara teslim edildiği bir ülkede Devletçilikten de söz edilemez!

Çok üzücüdür, laiklik ilkesi üzerine haklı olarak titreyen Türk Silahlı Kuvvetleri; Halkçılık ve Devletçilik ilkelerinin çiğnenip yok edilmesine sessiz ve seyirci kalmıştır.

Çok hayret verici ve son derece üzücüdür, Türk Silahlı Kuvvetleri, Mustafa Kemal Atatürk'ün şu altın değerindeki sözlerini bugüne kadar hatırlamamış, bu sözlerden görev çıkarma yolunda adımlar atmamıştır:

".. .Ekonomik hayatımızda tam bağımsızlık. Güzel vatanımızı yoksulluğa, ülkeyi sıkıntıya sürükleyen çeşitli nedenler içinde en kuvvetli ve en önemlisi ekonomi hayatımızda bağımsızlıktan yoksunluğumuzdur..."

PETKİM, TEKEL, TÜPRAŞ, SEKA, TELEKOM, SÜMERBANK, T.H.Y., Şeker Fabrikaları yabancılara teslim edildikten sonra, ekonomide bağımsızlıktan artık söz edilemeyeceği apaçık meydanda değil mi?

Oysa bilinmeliydi ki, laikliği en iyi güçlü ekonomik yapıya sahip Ulus Devlet savunur şeriata geçit vermez. Yalnız ilticaya karşı savaşın ise ekonomiyi güçlendirmesi mümkün değildir!

TSK'nin "Milli Güvenlik Hedefleri"nden biri de,

"Ekonomiyi güçlendirerek ülke içindeki başarıyı teşvik etmek"tir.

Bu hedefe ulaşmak için savunma politikamızın dayandığı temel esaslardan biri de şudur:

"Milli çıkarları koruma"

Peki, şimdi soru sorma hakkımızı kullanarak soruyoruz:

PETKİM, TEKEL TÜPRAŞ, SEKA, TELEKOM, SÜMERBANK, TÜRK HAVA YOLLARI yabancılara teslim edilerek mi ekonomi güçlendirilecek?

Yine soruyoruz:

Türk Vatani'ni ekonomik kaleleri olan devlet kurum ve kuruluşlarının satışını hiç tepki göstermeden izlemek, "Milli çıkarları koruma" kapsamına giriyor mu?

1997 yılında Ankara'da, Necmettin Erbakan'ın Başbakanlığında refah partisi (RP)-Doğru yol Partisi (DYP) Koalisyon hükümeti iktidardadır. Bu hükümetin RP kanadından milletvekili, belediye başkanı ve siyasetçiler laiklik karşıtı söylem ve eylemlerde bulunmakta, hem Türk Halkını, hem de Türk Silahlı Kuvvetleri'ni (TSK) tedirgin etmektedirler. Başbakan Necmettin Erbakan, Ramazan ayında, resmi konutunda sarıklı cüppeli iftar gösterileri sergilemektedir. 1 Şubat 1997 günü, Sincan'ın RP'li Belediye Başkanı Bekir Yıldız, belediyeye ait bir salonda, "Kudüs Gecesi" düzenler. Hizbullah ve tslami Cihad gibi kökten dinci örgütlerin liderlerinin posterlerinin asıldığı salonda, kökten dinci bir ayaklanmanın provası izlenimin veren bir tiyatro gösterici düzenler... askerlerin açısından bu bardağı taşıran son damladır. 4 Şubat 1997 günü Sincanlılar müthiş bir palet gürültüsüyle uyanırlar. 15 tank, 20 zırhlı kariyer, cip ve REO'lardan oluşan konvoy ağır ağır Sincan'ın ana caddesinde

ilerler. Bu hareket, bir askeri darbenin ilk işareti olarak algılanır. Bu olayı ve bu olaydan sonraki gelişmeleri, Bilal Çetin, Vatan Gazetesi'nde, "Yazılmayan 28 Şubat" başlığı altında dizi halinde yazdı. Şimdi biz, bir yandan Bilal Çetin'in bu yazılarını okuyalım ve bir yandan da haklı sorgulamamızı yapalım...

Sincan'da tankların yürüme emrini Genelkurmay 2. Başkanı Çevik Bir, Genelkurmay Başkanı İsmail Hakkı Karadayı'ya danışmadan verir. Emir-komuta zincirine aykırı bu davranışı hakkında Genelkurmay Başkanı Karadayı tarafından sorgulanan Çevik Bir, adeta kendini kaybeder, Karadayı'nın üstüne yürür ve iki eliyle yakasına yapışıp çok sert bir ses tonuyla şunları söyler:

"Komutanım Türkiye elden gidiyor, siz ne diyorsunuz. Demirel de bizi uyutuyor. Çıkın bakın birlik komutanları neler söylüyor, bugün Türk Silahlı Kuvvetleri'nin alt personeline bile sorsanız, 'Hâlâ bunları niye seyrediyorsunuz' diyorlar. İlticanın Atatürk Cumhuriyeti'ni ele geçişiğini seyredecek miyiz? Bunun sorumluluğunu nasıl taşıyoruz?"

Şimdi de ben, Kemalist bir yurtsever olarak, Çevik Bir'in üstüne yürüyor ve iki elimle yakasına yapışıp çok sert bir ses tonuyla şunları haykırıyorum:

"Komutanım Türkiye elden gidiyor, siz ne diyorsunuz. Demirel bile, özelleştirme yanlısı olduğunu ilan edip, vatanın satılmasına öncülük ediyor! Çıkın bakın Kemalistler, yurtsever aydınlar neler söylüyor, bugün sokaktaki işçiye, memura, emekliye, milyonlarca işsize, köylüye, çiftçiye bile sorsanız, 'Hâlâ IMF'nin emirlerini yerine getirip, özelleştirme maskesi altında vatanın satılmasına niçin seyirci kalıyorsunuz' diyorlar. Emperyalistlerin ve onların içimizdeki hain işbirlikçilerinin Atatürk Cumhuriyeti'ni ele geçişiğini, vatanın satılışını seyredecek miyiz? Bunun sorumluluğunu nasıl taşıyoruz?"

Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Çevik Bir, Genelkurmay Başkanı Karadayı ile yaptığı sert konuşmadan sonra adeta şoka girer, pişmanlık duymaya başlar. Odasında kendisini bekleyen general arkadaşlarına şöyle der:

"Çocuklar çok kötü bir şey oldu. Ben bittim, bittim... Herhalde beni tutuklarsınız artık."

Ben ise, Çevik Bir ile yaptığım sert konuşmadan sonra, görevinin bir bölümünü yerine getirmiş bir yurtseverin gönül rahatlığıyla, Kemalist arkadaşlarımın yanına dönüyor ve onlara şöyle diyorum:

"Arkadaşlar çok iyi oldu. Ben bir yurtsever arkadaşınız olarak şimdilik üzerime düşeni yaptım. Şimdi sıra sizlerde, haydi gösterin kendinizi!"

28 Şubat 1997'ye giden günlerde, bazı sivil polislerin, genelkurmaydaki giriş çıkışlarını, üst rütbeli subayların hareketlerini izlemekte olduğu anlaşılır. İç Güvenlik'le ilgili olarak yapılan dar kapsamlı bir koordinasyon toplantısında Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Çevik Bir, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Teoman Ünüsan'a şunları söyler:

"O kadına (İçişleri Bakanı Meral Akşener) söyle ayağını denk alsın. Emniyet istihbaratına sahip olsun, hareketlerine konuşmalarına dikkat etsin; Emniyet istihbaratının neler çevirdiğini biliyoruz. Söyle o kadına, gelirsek onu ve avanesini İçişleri Bakanlığı'nın önünde yağlı kazığa oturturuz..."

.., Yılda yaklaşık 30 milyon ton ham petrol işleme kapasitesine sahip, her yıl yüz milyonlarca dolar kâr eden, dünyanın en büyük 400 kuruluşundan biri olan, Türk ekonomisinin en büyük

kalelerinden biri olarak ayakta duran TUPRAŞ satılmak isteniyor, yani yabancılara teslim edilmek isteniyor.

Haziran 2003'de, Ampul Partisi'nin Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın, Tüpraş'm satışıyla ilgili şu sözleri söylemiş olduğunu öğreniyoruz:

"Parayı getiren ister Rus olsun ister başkası, ihale kurallarımıza uyana Tüpraş'ı satarım."

Bu sözler karşısında biz, Çevik Bir'e şunları söylüyoruz:

"O adama (Maliye Bakanı Kemal Unakıtan) söyle, ayağını denk atsın! Özelleştirme İdaresi'ne sahip olsun, hareketlerine konuşmalarına dikkat etsin! Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın neler çevirdiğini biliyoruz. Söyle o adama, biz Kemalistler ge lirsek onu ve avanesini Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın önünde..... !.."

18 Ocak 1997 günü, Genelkurmay Karargahı'nda Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e bir brifing verilir. Brifingin sonuç bölümünde özetle şu değerlendirme yapılır:

"İrtica bugün Türkiye için birinci derecede tehdit haline gelmiş bulunmaktadır. Bu nedenle Türk Silahlı Kuvvetleri de tehdit önceliklerini buna göre değiştirmiş, birinci öncelikli iç tehdit olarak bölücülüğün yanı sıra irticayı da almış ve buna yönelik hareket planı oluşturmuş bulunmaktadır."

Bugün 11 Eylül 2003. Biz de Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e özetle şu değerlendirmeyi yapıyoruz:

"Aslında vatanın satılması anlamına gelen özelleştirme, bugün Türkiye için birinci derecede tehdit haline gelmiş bulun-

maktadır. Bu nedenle biz Kemalistler de tehdit önceliklerini buna göre değiştirmiş, birinci öncelikli iç tehdit olarak ilticanın yanı sıra özelleştirmeyi de almış ve buna yönelik bir hareket planı oluşturmuş bulunmaktayız."

27 Ocak 1997 günü Milli Güvenlik Kurulu (MGK) toplantısı yapılır. Toplantıda konuşan Deniz Kuvvetleri Komutanı Güven Erkaya, sert konuşmasını şu sözlerle tamamlar:

"Bugün gereken önlemler alınmazsa, laik cumhuriyetin temelleri sarsılır. O zaman alınacak önlemler, hem o önlemleri alanlara, hem de laik cumhuriyete çok pahalıya mal olur."

Biz de, 11 Eylül 2003 tarihi itibarıyla, son olarak,. MGK'na şöyle sesleniyoruz:

"Bugün vatanın satılması anlamına gelen özelleştirmeye karşı önlemler alınmazsa; Türkiye Cumhuriyeti devleti'nin temelleri sarsılacaktır. O zaman alınacak önlemler, hem o önlemleri alanlara, hem de Ulusal devlet'e çok pahalıya mal olur."

T.C. DEVLETİ'NİN SÜMERBANK

SATIŞTAN SONRA SÜMERBANK

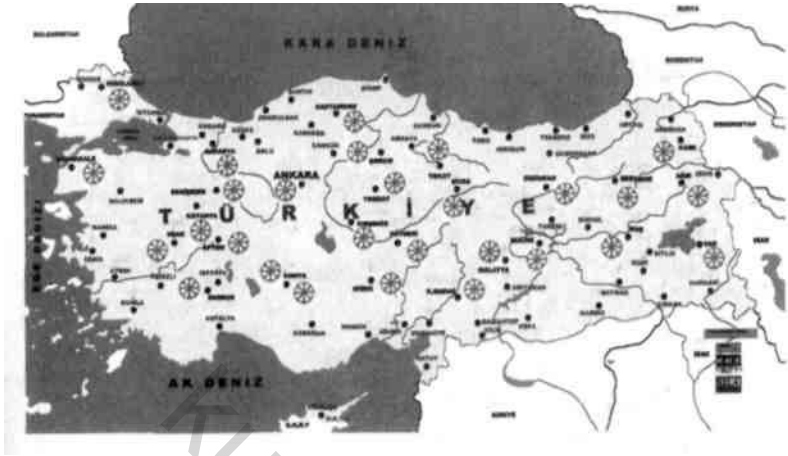

T.C DEVLETİ'NİN SEKA

SATIŞTAN SONRA SEKA

SATIŞTAN SONRA ŞEKER FABRİKALARI

T.C. DEVLETİ'NİN TEKEL

SONRA TEKEL

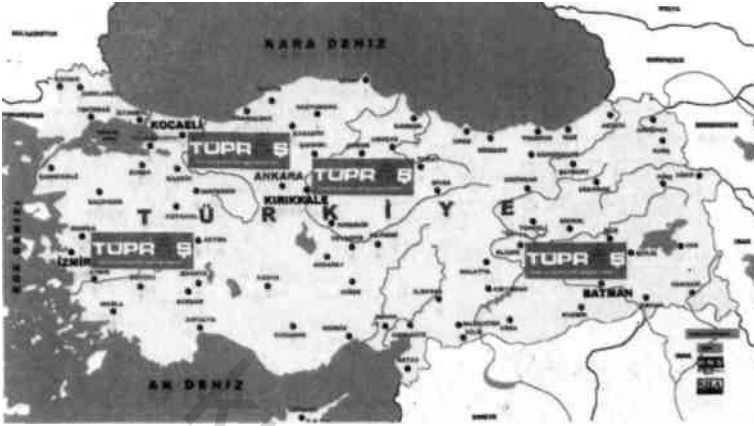

T.C. DEVLETİNİN PETKİM

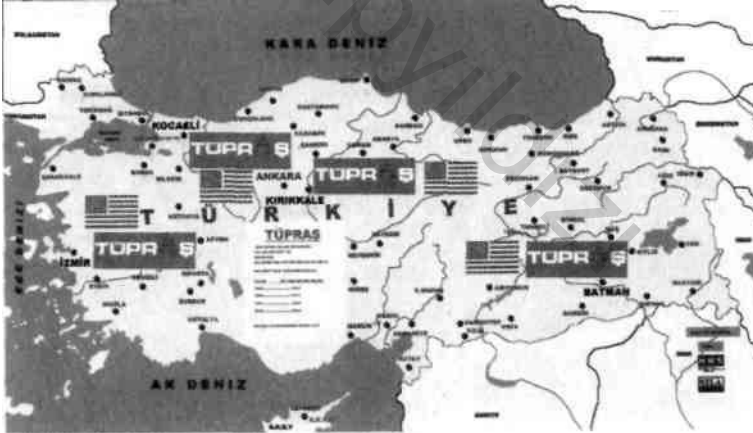

SATI

T.C. DEVLETİNİN TÜPRAŞ

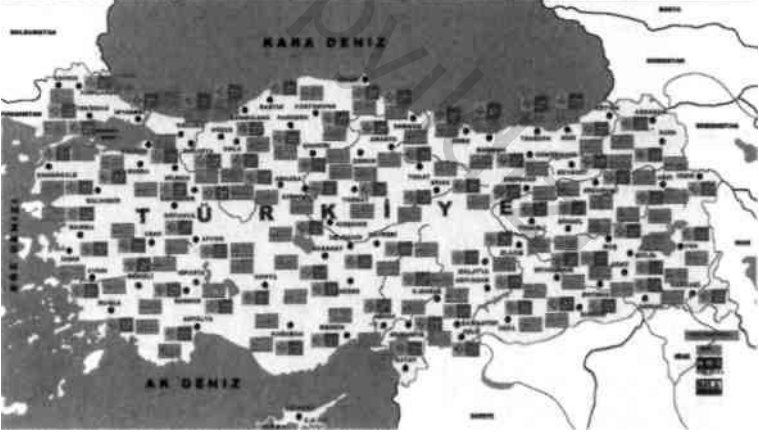
SATIŞTAN SOKRA TÜPRAŞ

T.C. DEVLETİ'NİN TELEKOM

SATIŞTAN SONRA TELEKOM

T.C. DEVLETİNİN LİMANLARI

SONRA LİMANLAR

SATIŞTAN

SATILIK VATAN TÜRKİYE

KAYNAKÇA

Yabancı Kaynaklar

Joseph E. Stiglitz, "Globalization And Its Discontents", Winner of the 2001 Nobel Prize in Economics, New York, 2002

Melisa H. Birch and Jerry Haar, "The Impact of Privatization in the Americas", University of Miami, 2000.

John Pilger, "The New Rulers of the World", London-New York, 2002

American Federation State County Municipal Employees, "Fighting Against the Privatization of Public Utilities", June 24-28, 2002

Dan Jaffe, "Mexico: Legislation Strikes Blow Against Privatization Secrency", April 28, 2002

UN Integrated Regional Information Network, "Hundreds March Against Privatization", August 17 2001

Stockton, CA 95204-California, "A Summary of Cities Fighting To Take Control of Their Privately Run Water Systems", March 4,2003

Quezon City, Phillipines, "Government Workers Rally Behind LRT Workers Cause Against Privatization and CBA Deadlock", July 27, 2000

Lee Parsons & David Walsh, "Toronto City Workers Strike Against Privatization", World Socialist Web Site, July 3, 2002

World Socialist Web Site, "El Salvador Struggle Against Privatization", October 8, 2002

Jusy Ancel, "Mexican Electric Workwers Union Bulids VTassive Coalition Against Privatization", Mexico Labour »Jews, 04.02.1999

Scot Johnson, "South Korea Power Workers Strike Against Privatization Plan", Socialist Worker Online, March 15, 2002

"Chavez Fights Against Privatization of Oil Industry", Pravda, 09.12.2002

Tracy Kurowsky, "Committees United Against Privatization", New York Times, April 4, 2001

"People Daily, "Nationwide Strike Against Privatization Enters 2nd. Day in South Africa", October 2, 2002

Kim Alphandary, "Mass Protest Against Privatization of State-Owned Utilities in Costa Rica", World Socialist Web Site, April 15 2000

Tanya N. Ballard, "Lawmakers, air traffic controllers wage war against Privatization", [GovExec.com.](http://GovExec.com), February 13, 2003

"Mass Protest Against Privatization in Peru", Theory/Practice News&Letters, July 2002

Andy Banks, "Mexican Electricity Union Continues to Win Campaign Against Privatization", October 8 2002

Diana S. Witiak, "Thanks Senator Mikulski for Leading Fight Against Privatization", AFGE Action News, January 24 2003

"State employees Storm Efforts Prove Case Against Privatization, Senator Says", The Oklahoma Public Employees Association, December 28, 2000

"Massive Demonstrations in Sri Lanka's Capital Against Privatization", Daily Updated News on Tamil Affairs, October 23, 2002

Scott Winn, "Workers Organize Against Privatization of Their Jobs", - Winter-Spring 2002

"Grassroots Women Rally Against the Privatization of Health", Grassroots Women, January 15, 2002

"Paraguay: Protes Against Privatization", Latinamerica Pres, June 10, 2003

Michelle Robidoux, "El Salvador: On Strike Against Privatization", Socialist Worker, January 22, 2003

David R. Francis, "Social Security Privatization Opponents Rally, Against Bush", The Christian Science Monitor, September 18, 2000

"Tobacco Workers Against Bulgartabac Privatization", Bulgarian Economic Forum, July 31, 2002

Sabina Astete, "24-hour Strike Against Privatization os PERU, Investigates Energy Company", Agence France Presse, June 18, 2002

Sara Hlupekile Longwe, "Bank Privatization in Developing Countries", Femnet (Zambia), April 2003

"Philadelphia Fights School Privatization", Acorn.org, December^ 2001

"Organization Against Privatization", MSTA, Annapolis, July 2003

George Monbiot, "Schools are beign pricatized in order to develop a new ewport industry", My/June 2002

"Krugman Against Privatization Again", New York Times, September 6, 2002

Lee Min Keong, "Malaysia's Privatization at Crossroad", May 15, 2000

Hector de J. Giraldo, "In MY Country Privatization is Enforced by Assasination", Treasurer, March 2003

"George Soros Responds to Dr. Mahathir Bin Mohamad: I am not a Moron", Executive Intelligence Review, October 2, 1997

"Malaysia: IMF Policies Ruin Economy", New York Times, June 25, 1998

Gregory Palast, "Bolivia Vanishes: See Style Section", Media Channel, July 26, 2000

Jose Manuel Tesoro, "Anatomy of a Deal", Asia Week, 1999

Wendy Forrest, "Commentary on Walkerton: Privatization Kils", National Union of Puplic & General Employees, July 7, 2000

Jean Duval, "Indonesian students fight privatizaiton of education", www.newyouth.com, March 2000

Dalton Camp, "Plague of Privatization is Robbing Our Citizens", Toronto Star, January 14, 2001

Jeremy Rifkin, "Mayday Mayday Global Meedia Giants are Lobbying for the Most Sinister Privatization of All: The Airwaves", The Guardian, April 28, 2001

"Unions Building Case Against Privatization" , www.puplic-net.co.uk, Tuesday, 3 July 2001

Cyntia R.Rush, "Argentina Crisis Now Hits, IMF, World Bank", Executive Intelligence Review, December 27, 2002

Hardev Kaur, "A Different IMF Agenda During the Crisis", www.globalpolicy.org, June 4, 2002

Anne Penketh, "children are Victims of Privatization, Warns Charity", The Independent, August 21, 2002

"Memo to Congressional Leaders: Tell the Truth and Go Negative", Citizens For a Sound Economy, May 15, 2002

Derek Mac Cuish, "Privatization-solution to poverty, or another burden?", www.s-j.cnet, April?May 2002

"Chavez Fights Against Privatization of Oil Industry", Pravda, December 09, 2002

Sreeram Chaulia, "Globalizing poverty, IMF style" Asia Times, Nov. 16.2002

"Koebels scapegoats for Tory privatization negligence?", www.nupge.ca/news, June 23, 2003

"Global Watvh/Protests" www.zmag.org/GlobalWatch, June 12, 2003

Steve Jefferys, "French Unions Resist Privatization Plans", www.labornotes.org, March, 2003

Michelle Robidoux, "For three months, a skrike by workers in the health Sector of El Salvador has parayzed the health system of that country", Socialist Workers, January 22, 2003

"Secret World Bank Tribunal Bans Puplic and Media Participation in Bechtel Lawsuit Over Access to Water", www.nadir.org., February 24, 2003

"LaRouche Calls The Qustion on Bush Administration Economics Policy Disaster: Stupidty or Willfullness?" www.larouche-in2004.net. May 29.2003

Tony Sitathan, "Privatization blies in Indonesia", Asia Times, April 19 2003

S.Reiner, "Why privatizaiton fails in Indonesia" Jakarta Post, July 09, 2003

Türkçe Kaynaklar

Leyla Tavşanoğlu, "TARİŞ Yönetim Kurulu başkanı Cahit Çetin, türkiye'nin tarım Politikası olmamasından yakındı. Türkiye Sömürgeleşiyor", Cumhuriyet, 09.12.2002

Zekeriya Temizel, "Kamu İşletmelerinin Başarısı", Cumhuriyet, 30.05.2003

Murat Kışlalı "IMF politikası ülkeyi bitiriyor", Cumhuriyet, 02.06.2003

"Unakıtan'a bürokrat desteği: Özelleştirme İdaresi Başkanvekili 'Baabalar gibi satanm' ifadesini olumlu buldu", Cumhuriyet, 05.06.2003

Mümtüz Soysal, "Yağmaya Direniş", Cumhuriyet, 06.06.2003

"Özelleştirmede , ikiden sonra bedava modeli", Hürriyet, 08.06.2003

Mümtaz Soysal, "Topyekun Savaş", Cumhuriyet, 11.06.2003

"Demirel: Yüce Divan, mahkeme korkusuyla özelleştirme olmaz", Hürriyet, 13.06.2003

Murat Kışlalı, "Özelleştirme Yalanları", Cumhuriyet, 15.06.2003

"Özelleştirme talana döndü", Cumhuriyet, 30.07.2003

"Zamların kaynağı özelleştirme", Cumhuriyet, 11.07.2003

Mümtaz Soysal, "Kısırlık ve Sabır", Cumhuriyet, 11.07.2003

Gürkut Acar, "Aklımızı mı kaybettik?", Antalya Ekspres, 15.07.2003

Atilla İlhan, "... İşçi/Köylü El Ele, Genel Greve!...", Cumhuriyet, 23.07.2003

"Kolombiya'da sendikacı kıyımı", Cumhuriyet, 25.07.2003

Attila İlhan, "...Tepki Lafta Kalmıyor!...", Cumhuriyet, 28.07.2003

"Al-ödeme'ye soruşturma", Cumhuriyet, 29.07.2003

Attila İlhan, "...Hoş Geldin, 'Halk Cephesi' !...", Cumhuriyet, 29.07.2003

"Özelleştirme borcuna af, Cumhuriyet, 02.08.2003

Hikmet ÇEtinkaya, "İhracat Öldü, Yaşasın İthalat..." Cumhuriyet, 08,208.2003

"Avrupa Birliğe'ne özelleştirme sözü", Cumhuriyet, 13.08.2003

"Cumhurbaşkanı Onayladı: Sıra bedelsiz özelleştirmede", Cumhuriyet 15.08.2003

"Tüpraş'ın satışına tepki", Cumhuriyet, 15.08.2003

Coşkun Yaman, "Bursa 2. İdare mahkemesi SEKA Balıkesir satışını amaca uygun bulmadı. Albayraklar yargıya takıldı", Cumhuriyet, 17.08.2003

Arif Aslan, "Almanlar kapıdan kovuldu, bacadan girdi", Cumhuriyet, 20.08.2003

Coşkun Yaman, SEKA İşisi Fabrikasını istedi", Cumhuriyet, 29.08.2003

Fatma Koşar, "Siparişle Özelleştirme", Cumhuriyet, 30,08,2003

"TEKEL'de 11 bin işçiye bir gecede 300 trilyon", Hürriyet, 02.09.2003

Hatice Biçer, "Sivaslılar fabrikasını istiyor", Cumhuriyet, 04.09.2003

"Tüpraş'ta Eylem", Cumhuriyet, 06,09,2003

Leyla Tavşanoğlu, "Türkiye Ziraatçılar derneği Başkanı İbrahim Yetkin'le türkiye'nin haline nasıl çözüm bulunur arayışını konuştuk: Özelleştirme değil talan", Cumhuriyet, 14.09.2003

Bilal Çetin, "Yazılmayan 28 Şubat", Vatan, 7-8-9-10-11-12-13 Eylül, 2003

YILMAZ DİKBAŞ

Satılık Vatan

Mart 1999'da Meksiko kentinde 100 bin kişi özelleştirmeye karşı yürürken, özelleştirme yanlısı Başkan Zedillo'nun sarayının önünden şöyle haykırarak geçiyordu:

"Zedillo, bizler belki cahiliz ama, ülkemizi satmayız!"

Meksika'nın elektriğine göz diken Avrupalı, Kanadalı ve Amerikalı şirketlere, Meksika Elektrik İşçileri Sendikası Başkanı Flores ise şöyle bağırıyordu: "Ülkemizin fiyatı yoktur! Meksika Anayasası satılık değildir!"

...

17 Mart 2000 günü, özelleştirmeye karşı yürüyen 500 bin kişi, şöyle haykırıyordu: "Kosta Rika satılık değil!"

...

27 Eylül 2002 günü, 50 bin kişiden fazla bir topluluk Zacola meydanını doldurmuştu. Büyük bir çoğunluğun giydiği muntanların göğüslerinde, Meksika Devlet Başkanı, Fox'u hedef alan şu sloganlar yazılıydı:

"Fox, sen istersen çiftliğini satabilirsin, çünkü o senin malın. Sen istersen çizmelerini de satabilirsin, hatta istersen karını da satabilirsin! Ama asla elektriği satamazsın, çünkü o tüm Meksika halkının malıdır!"

...

... Biz de, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e özette şu değerlendirmeyi yapıyoruz:

"Aslında vatanın satılması anlamına gelen özelleştirme, bugün Türkiye için birinci derecede tehdit haline gelmiş bulunmaktadır. Bu nedenle biz Kemalistler de tehdit önceliklerini buna göre değiştirmiş, birinci öncelikli iç tehdit olarak irticanın yanı sıra özelleştirmeyi de almış ve buna yönelik bir hareket planı oluşturmuş bulunmaktayız..."

...

...Son olarak Milli Güvenlik Kurulu'na (MGK) şöyle sesleniyoruz: "Bugün, vatanın satılması anlamına gelen özelleştirmeye karşı önlemler alınmazsa, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temelleri sarsılacaktır. O zaman alınacak önlemler, hem o önlemleri alanlara hem de Ulusal Devlet'e çok pahalıya mal olur..."

ASYAŞAFAK
yayınları

ISBN 975-9159-01-5

18 YTL • 18.000.000. TL